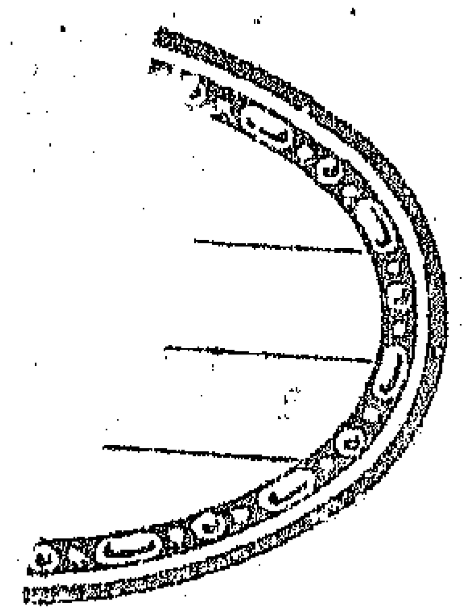

Del Collegio dela Comp.a de Jhs ...

¶ Enchiridion ſiue interrogatoꝛiū

perutile pꝛo animabus regendis: vcꝫ de. vij. virtuti-
b⁹ Sacerdotis aīaꝝ curā hñtis: ſiue ꝯfeſſoꝛis de. x.
Pꝛeceptis decalogi: necnō de. vij. Uitiis capitalibus
De diuerſis ſtatibus ⁊ officiis pſonaꝝ particulariū.
Sicqꝫ de interrogationibus ad conditionē cuiuſlibet
cōfitētis ptinentibus. Et quando eſt moꝛtale peccatū
⁊ quādo nō cū rationibus ⁊ auctoꝛitatibus ſacramē-
toꝛū Theologoꝛum canonuꝫ atqꝫ doctoꝛ. Ven. P. F.
Alexandri de Arioſtis oꝛdinis Minoꝛum de Obſer-
uantia.

028

Del Apos.to del E. ...

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA GRANADA

¶ Ad celeberrimũ
in Chriſto patrẽ frẽz Mar
cũ Bononiẽſẽ ordinis Mi
noꝝ de obſeruãtia Prefa
tiũcula argumẽtũq; i En
chiridion Cõfeſſoꝝ felici-
ter incipit.

Magne
laudiſ: ac
meriti a-
pud ãti-
quos fue
re phi: q̃-
niã ſuiſ i
ſtitutis ⁊ bonoꝝ moꝝ cul-
tũ ⁊ reꝝ bñ gerendarũ tã
publice ꝙ̃ priuate diſcipli
nam mortalibus tradide-
runt: quos ego ⁊ ſi laudũ
preconio pariter proſequẽ
dos affirmẽ. Illos tñ me-
ritis amplioribꝰ ⁊ celſiori
gloria dignos anteponen-
doſq; omnino arbitror qui
non humana ſapiẽtia ter-
renis rebus ꝓſpiciẽtes: vt
Inſti. ſed diuina prorſus
celeſtiũ lraꝝ doctrinã ſecu
ti doceãt hoĩes pie ⁊ inno
center timere: cunctoſq; i-
ſtruere de firmiſſima futu
rorum bonorum ſpe: de ſa-
lute: de vita: de immortali
tate: deq; ipſo de perfruẽ-
do: ſummo quidem bono ꝓ
ſcis i ſtis inq̃ ignoto philo
ſophis.

¶ Nãc orbẽ Marce Pa-
ter obſeruandiſſime q̇dam
maiorum noſtrorũ patres
libellos fori penitentialis
(q̊s vſitatiori vocabulo.
Interrogatoria conſueui
mus appellare). In medi-
um contulerunt: quorum
ego ſtudia imitatꝰ munu-
ſculuz eiuſmodi nuꝑ a me
editum tuoq; dicanduz no
mini ea vel potiſſimum ra
tiõe cõſtitui: q ſi forte a te
q̃ inſigni virtute in ampliſ
ſimo euãgelizandi officio
cum in orbe xp̃iano clariꝰ
haberis ꝑlectũ ꝓbatumq;
in ſententia imperitoꝝ at-
q; ineptorum hominum: q̇
bus certo nihil ſuauius ẽ:
ꝙ̃ aliena curare atq; car-
pere. Indignas paruipen
denduz animo rear obtre
ctationes. A q̇bꝰ tñ huma
nitatis. Iure poſtulamus
(ſi fieri poteſt) vt nõ ꝓꝰ hec
initia dãnent abiiciant ve

ꝙ vniuerſa diligentiſſime
cognouerint. Quis inquã
omniũ in hoc ſcribẽdi ge-
nere vberius/ſolidiꝰ apti
us/īduſtriꝰ/ꝯpẽdioſiꝰ/lu-
culẽtiꝰ ve talia potuerint
attingere. Et enim res ip
ſa īfiniti pene eſt operis ⁊
immenſi. vt ſi qͣ eam dila
tare atq͂ exeq̄ pleniſſime
velit tot tãtaq͂ rer exube
ret copia/ vt nec libri mo-
dum nec finẽ reperiat oro
Nõ q̄dem ⁊ de integerri-
ma vite ſanctimonia aga/
tur de ſcientia/de ptãte de
puigili ⁊ exactiſſima ſacer
dotis diligẽtia q̄ eiꝰ mune
ris functionẽ ſuſcepturus
eſt quo nimirum ex aliorũ
animis quantãlibet vitio-
rum labem depellat emũ-
det/abſtergat

¶ De diuine legis decalo
go.

¶ De ſeptem capitalibus
vitiis.

¶ Deq͂ ſingulorũ hoĩum
ſtatibus ⁊ officiis

¶ Quibus rebus differẽ-
dis ⁊ ſi e que anime feram
mediocre michi ingenium
eſſe ꝯceſſum/longe magis
attamen apud p̄ſentes at
q͂ poſteros ſat michi eſſe
putabo. Pater preſtantiſ-
ſime grauiſſimũ tue ſentẽ
tie teſtimonium. Sicq͂(vt
ex prefatis pꝫ) ⁊ meliꝰ ex
infra dicendis/tres erunt
partes huius operis prin
cipales.

¶ In quarũ prima de ſe-
ptẽ virtutibus q̄bꝰ oportꝫ
Sacerdotẽ totidẽ. veluti
margaritis īſignitū atq͂
circunſpectum eſſe/ vt ſue
aliorumq͂ hominum bene
atq͂ recte conſulat ſaluti
pertractabitur.

¶ In ſcd̃a de interrogati
onibus faciendis circa de
cẽ decalogi precepta. ſeptẽ
q͂ pctã capitalia.

¶ In tertia vero de diuer
ſis ſtatibꝰ ⁊ officiis pſona
rum particulariũ. Sicq͂
de interrogatiõibꝰ ad ꝯdi
tionẽ cuiuſlibet cõfitentis
pertinentibus.

In pria parte En-
chiridion Confeſſorũ An
no. M cccclxxv. a Vene-
rabili patre Fratre Ale-
xandro arioſto ordis Mi

noꝝ de obſeruãtia editum
Prologus feliciter icipit.

Tibi dabo claues re-
gni celoꝝ: ⁊ q̄d̃cunq͂
ſolueris ſup terrã erit ſo-
lutum ⁊ in celis. Mathei.
xvj. Magna q̄dem ⁊ ad-
mirabilis ẽ ſacerdotis po
teſtas. Cuiꝰ ſacrũ miſteriũ
tante vis eſt: vt examinis
hominũ mortẽ fugat: pec
cata diſſoluat: tenebras de
pellat. ⁊ mutatione mirifi
ca (vt ſic dixerim) terram
cõmutet in celũ: dum in ip
ſas animas q̃s ex Satha/
ne faucibus potẽter eripit
diuinam reformat imagi-
nem ſi ex hominibꝰ ange-
los deiq͂ filios eſſe conſti/
tuit. Quippe ⁊ ſi xp̃s ſue
gratie infuſione pctã ho-
minũ deleat effectiue mini
ſterialiter attñ vt celoꝝ re
gnum hominibus pateat
xp̃o ſacerdos coopat: ſi di
ligenter modo ⁊ accurate
curam gerit animaꝝ. Cui
nẽpe ⁊ xp̃s ip̃e hãc tribuit
ptãtẽ cũ apoſtolo petro
p̄ſcripta loquit verba: Ti
bi dabo claues: ⁊ ea que ſe
quunt. Verum enimuero opꝫ
Sacerdotẽ ſeptem virtuti
bus totidem veluti marga
ritis inſignitũ atq͂ circũ-
ſpectũ eſſe: vt ſue aliorũq͂
hominum bene atq͂ recte
conſulat ſaluti.

¶ Primum ꝙ ſit bonitate
conſpicuus.

¶ Scd̃m ꝙ ſit ſciẽtia ydo
neus.

¶ Tertium ꝙ ſit poteſta-
te preditus.

¶ Quartũ ꝙ ſit in inter-
rogando cautus.

¶ Quintũ ꝙ ſit in abſol-
uendo prouidus.

¶ Sextũ ꝙ ſit ĩ peniten-
tiis dandis circunſpectꝰ.

¶ Septimũ ꝙ ſit in audi
torũ celatione ſecretꝰ.

¶ De bonitate cõ
feſſoris. Ca. primum

Bonitate conſpicuum
eſſe q̄ aliorũ vulnera
curaturus accedit oportꝫ
vt aurelius auguſt. libr. de
penitẽtia ſcribit ⁊ tranſũ/
ptiue ponit de pe. diſt. vi.
Qui vult. vbi dr̃. Sacer-
dos cui oĩa offert pecca
tor. In nullo eorũ ſit iudi
candus. q̄ in alio iudicare

eſt promptus. Judicans
eni qui eſt iudicandus cō/
demnat ſeipſum.
1 Queritur ergo ſi con
feſſor in mortali ↄſtitutus
alium ĩ foro penitentie ab
ſoluēdo peccet mortaliter
Rñ. ſm Fran. de May. in.
4. di. xvij. Officium admi
niſtrationis clauium eſt of
ficium mediatoris ⁊ reco/
ciliatoris. Et illa auctori
tas eſt Judiciarie ptātis.
Sed nullus eſt bonus me
diatorꝗ eſt inimicus nec a
liquis eſt bonus Judex in
ea cauſa in qua eſt reus.
Igit ad debitum vſuȝ cla
uium oportet Sacerdotē
ĩmmūdum ⁊ ſanctum eſſe.
Alioqn lȝ ſit miniſter non
tñ ydoneꝰ: ſȝ indignus p=
pter qđ ĩ mortali exiſtens
pctō penitētie vel aliud ſa
cramentum adminiſtrādo
peccat mortaliter/niſi ĩ ca
ſu neceſſitatis baptiſmi ſa
cramentum adminiſtraret
cum puer ſit in periculo
mortis nec aliud ſit qui e/
um valeat baptizare. Hec
Fran.
¶ Si tñ ſacerdos de pctō
ↄtritꝰ abſoluat aliuȝ: mor
taliter nō peccat. ſm Do.
Boñ. in. 4. di. 19. In expo
ſitione litte re. q. ij. vbi ait.
Dico ꝙ ſacerdos qñ abſol
uit penitentem tenetur de
culpa ſua penitere. Alio=
quin indigne ſacramentū
adminiſtrat. Et ideo pec=
cat grauiter/qꝛ in quo al=
terum iudicat ſeipſum cō
demnat.
2 Nunquid ſacerdos
excōicatus ĩterdictꝰ vł ſu
ſpēſus abſoluendo in foro
ↄſcientie/fiat irregularis
Rñ. de hoc. Due ſunt opi=
niones: vt ponit Richard.
in 4. diſtinc. 18. articulo. 2.
q. v.
¶ Prima eſt ꝙ talis non
incurrit irregularitatem/
quia non eſt iure expreſſū.
vnde quis non fit irregu=
laris/niſi ĩ caſibus a iure
expreſſ:s. ca. is. cui. de ſen.
excom. li. vi.
¶ Scđa opi. que verior et
cōmunior eſt tenet ꝙ talis
fit irregularis/ſed cum di
ſtinctione/quia aut ſacra/
menta ĩ contemptum cla=
uium adminiſtrat ſciēs ſe

excōicatum interdictū vł
ſuſpenſuȝ vel ignorans i=
gnorantia craſſa ⁊ ſupina
qꝛ cum de ſua excōione vł
ſuſpēſione de facili potuiſ
ſet certificari non curauit
Et tunc exercēs officiū a=
licui ordini deputatuȝ: vt
abſoluere in foro ↄſciēti e:
qđ ad ordineȝ ſacerdotalē
ſpectat fit irregularis. Ut
dicit. d. Abb. ſicculus in. c.
ſi. đ exceſ. prela. ſcđȝ inno.
⁊ alios doc. Quod ⁊ tenet
Hoſti. Sſpe. Jo. an. ⁊ Do.
Domi. de. S. Gemi. q̃ pre=
dictos allegat in capi. i. de
ſenten. excom. in vi. Et do.
Maria de ſenis in repto=
rio c. ad audientiam de ho
mi. Aut talis ſacerdos ſa
cramēta adminiſtrat proba
biliter ignorans ſe excom
municatum vel ſuſpenſuȝ
⁊ ſcđm p̃fatos Doc. nō fit
irregularis/et habetur in
ca. apoſtolice de Cle. excō.
mi. Addit Dominicus in
eo. c. i. lȝ ignorantia craſſa
⁊ erronea in predicto caſu
non excuſet ab irregulari
tate talem/tamen reddit
habilem ad diſpenſationē
obtinendam a delegato de
later/quia claues eccleſie
nō ↄtēpſit ſicut no. ſuper. i
glo. d. c. apłice.
3 ¶ Sed quomodo in
telligi debeat ꝙ ſuſpenſus
fiat irregularis celebran=
do/vel ſacramenta mini=
ſtrando/aut actum alicui
ordini deputatum exercē/
do. Dic ſcđm Do. abbatem
ca. ſi celebrat de cle. ex. mi.
Et. D. Maria in cap. Ad
audiētiā de homi. Aut q̃s
ſuſpēſꝰ eſt a deo tm̃ propł
peccatum ſuum aut a deo
⁊ a canone. aut a deo ⁊ ab
homine ſeu iudice eccleſi/
aſtico.
¶ Primo caſu ſcđm oīs
ſic ſuſpenſus miniſtrando
ſacramēta vel celebrando
non fit irregularis: qꝛ iure
non cauetur. ca. Is cui. de
ſen. excom. in. vi.
¶ Secundo caſu ⁊ tertio
Aut eſt ſuſpenſus minori
ſuſpenſione que priuat a
participatione ſacramen=
torum tantum: vt cum cō=
trahitur minor excommu
nicatio ex pticipatione cū
excommunicato/vel ſi iu=

dex quē excōmũicet mioꝛi
excōicatiōe.c.Engeltrudã
iii.q.iiij. licet illa non ſit ĩ
vſu. Et taliſetiam Sacer
dos ſic ſuſpēſus ex ſacra/
mētoꝝ adminiſtrationevel
celebratione nō ſit irregu
larꝭ dicto.ca.Si celebra.
Aut eſt ſuſpenſus maioꝛi
ſuſpēſione a canone vł ab
homine.ſ.a diuinis/ vel ab
officio ꝓpter delictũ ſuũ
ꝛ ſic ſit irregularis cele=
brando vel ſacramēta ad/
miniſtrando:vt eſt caſus ĩ
cap̄.i.de ſētē.excom ꝛ in.c.
Cum eterni de ſen.ꝛ re.iu
di.li.vi.Ubi etiã Jo.and.
Et eſt cōmũis opinio ꝛ ꝟa
Et hoc tenendum eſt ſiue
ſuſpenſio ſit ſimplex/ ſiue
ad certũ tēpus .vel donec
ſuſpēſus ſatiſfaciat vł pe
niteat ſm inno. ꝛ Jo.and.
in.c.Bone.ĩ.ca Suſpēſio
nis.de Eta.ꝛ quali.

Suſpenſusvero ꝓpter
infamiam ꝛ ſcandaluꝫ:vt
qꝛ eſt notoꝛius fornicatoꝛ
ſit etiã irregularis ſm ho
ſtien.Jo and.Joan.cald :
Vinc.ꝛ D anto in ca.Si=
cut de Coha.cler.ꝛ mu ꝑ
c.Preter hec di.xxxij

Suſpenſus vero qꝛ ille
gitimus eſt:vel qꝛ patitur
defectũ ĩ coꝛpoꝛe ꝓpter
quē ꝓmoueri ꝓhibeť diui
na miniſtrando:nō ſit irre
gularis ſcdm io.and.ꝛ.D
Maria vbi ſupꝛa vt ꝓbať
ex ſtilo Curie:qꝛ qñ cuꝫ ta
libus diſpēſat nō facit mē
tionē de irregularitate/vt
de Fil.pꝛeſby.c.veniēs ꝛ.c
peruenit.

4 Coſequēť q̄ritur
ſi parrochian⁹ abſolut⁹ a
ſuo Sacerdote excōicato
vel ſuſpēſo maioꝛi ſuſpen/
ſiōe ſit ꝟe abſolutus. Aut
ip̄e ꝯſitēs ſciēter tali ſacer
doti moꝛtaliter peccet.

Ad qꝺ dicēdum.Ex ꝑ=
mo quo ad ꝑmum quia ãt
dict⁹ Sacerdos eſt excom
municat⁹ vel ſuſpēſ⁹ a iu/
dice:aut pꝛedictas cenſu=
ras vel aliquã pꝛedictarũ
notoꝛie incidit puta Cleri
cum verberando:vł ſymo
niam ĩ oꝛdine vł beneficio
committēdo vel cōcubinã
publice tenendo ꝛ hmōi.
Jta ꝗ id nulla poteſt ter
giuerſatione celari.aut in

cidit ſed non notoꝛie.

Pꝛimo ꝛ ſcdo caſu ab=
ſolutio non teneꝫ cum dict⁹
Sacerdos ſuſpenſus ſit q̊
ad ſe ꝛ quo ad alios.xi.q.
ii.Cuꝫ excōicato.ꝛ.§.Eui
denter di.xxxij.Nullus de
cohabita.cle.ꝛ mu.veſtra.
Et pꝫ ſatis in.§.pꝛecedēti.
Nec in p̄dictis caſib⁹ ali=
q̄d ſuffragať extrauagãs
ad vitãdum ſcandala edi
ta in concilio Baſilieſi.

Jn tertio caſu valet vt
in pꝛedicta extrauaganti
patet.

Quo ad ſcꝺꝫ pꝛincipa/
le dico ꝗ ꝯfitēs tali Sacer
doti in pꝛimis duobus ca=
ſibus moꝛtaliter peccauit
cum debuerit talē ĩ ſacris
euitare vt in pꝛeallegatis
c.Excommunicato.Null⁹
ꝛ.c.Veſtra.

Jn tertio caſu non pec
cat.qꝛ hoc iuris conceſſiōe
facit vt ĩ pꝛefata extraua
ganti patet Nec eſt cōtra:
qꝛ papa nō poteſt diſpen=
ſare in doctrina apoſtolo=
ruꝫ cũ hic ꝑtineãt ad ius
diuinum.xxv.q.i.Sunt q̄=
dam.Sed nō communica
re cuꝫ excōicatis maxime
in ſacramētis eſt de doctri
na Apoſtoloꝛum.xi.q.iij.
Sicut apoſtoli. Et pꝛime
ad Coꝛi.quinto.

Ad qꝺ dicēdum. Quia
nō omnia que ĩ Epiſtolis
apoſtoloꝛum ꝯtineť perti/
nēt ad ius diuinũ pꝛout.ꝓ
pꝛie ſũitur i⁹ diuinũ ſcdm
Tho.ĩ.iiij.Si pꝛo hiis q̄ ꝑ
tinēt ad fidem ꝛ ſubſtãtiã
ſacramētoꝝ ꝛ moꝛalia ad
ſalutē neceſſaria. in q̄bus
papa diſpēſare non poteſt:
vt in pꝛedicto ca.Sunt q̄
dam in Eplis autem apo
ſtoloꝝ plura ſunt q̄ ꝑtinēt
ad ritus ꝛ doctrinam xp̄ia
ne religionis q̄ ſunt pure
oꝛdiationes apłoꝝ vt nō
dei vel iuris diuini. in qui
bus proculdubio eccleſia
ſeu.Papa poteſt diſpenſa
re pꝛeſertim ad tollēdum
ſcandala q̄ multum euita
ri debēt.l.di.vt ꝯſtitueꝛētur
Ad quod emanauit p̄fata
extrauagans:vt in eadem
patet.

5 Sacerdotis boni
tatē duplicē eſſe opꝫ. Ex=
trinſecã ꝑ moꝝ honeſtatē

vt in.ca. Graue de prebē.
Et intrinſecam per ſancti
tatis pietatiſqꝫ affectionē
ad illos q̄ ſibi in foro ſpūa
li offeruntur diligētiſſime
ſine ſui ꝯtaminatione mū/
dādos de quo Aug. ꝛ ha
bet de pen.di.vi.c.i.vbi dr
ſpūalis iudex diligēs ſit i
q̄ſitor ꝛ ſubtilis inueſtiga
tor ſapienter/ꝛ quaſi aſtu
te interroget a peccatore
qḋ forte ignorat vel vere=
cundia velit occultare ꝯſi
tentē adiuuet leniendo cō
ſulēdo ꝛ ſpem promittēdo
Caueat ne corruat augu.
6 ¶ Qui poteſt elige
re confeſſorem vita ac ſciē
tia bonum. Nunqd ſcien=
ter malum eligendo graui
ter peccet. reſponde. vide=
tur q̄ ſic in eo q̄ eſt in ſua
libertate eligendi bonum
ꝛ eligit maluꝫ per illa ver
ba. Augu. Que ponuntur
a Magiſtro ſententiarum
in iiii.diſt.xvii. Et de pe.
diſ.i.quem penitet. Ubi
dicitur. Qui confitetur ſa
cerdoti meliori q̄ꝫ poteſt
confiteatur ſecundum do.
Boñ.in. iiii. diſtincti.xvii.
ſuper litteram.q.ii.

¶ De ſciētia quā ſacerdos confeſſiones au= diens habere tenetur.

¶ Caplm ſcdm.

Sacerdotem animarū
curam gerente vt ſciē/
tia ydone⁹ ſit opꝫ iuxta il
lud Aug.li.de pe.ꝛ tranſ=
umptiue de pe.di.vi.cap.i.
vbi dr. Caueat ſpūalis iu/
dex vt ſicut non commiſit
crimen nequitie. Ita non
careat munere ſciētie. opꝫ
enïꝫ ſciat cognoſcere q̄cq̄d
debet iudicare.
1 ¶ Clauis ſciētie q̄ eſt
in ſacerdote curam anima
rum habente diuerſimode
a diuerſis accipit. Nam q̄
dam dicunt q̄ eſt habitus
ſciētie vel ſciendi.
¶ Aliq̄(qḋ eſt veri⁹ ſcdm
richardum.in.iiii. di.xviii
articu.i.q.iii.)dicūt q̄ eſt q̄
daꝫ ptās diſcernēdi in cau
ſe examinatione ordinata
ad ptātē diffiniēdi in cau=
ſe determinatione in foro
penitētiali. Qḋ etiam ſic
pbat Scotell⁹ in ea.di.di/
cens. Sicut ptās iudicādi

non eſt iuſtitia. imo poteſt
eſſe ſine iuſticia. Ita ptās
cognoſcēdi nō eſt ſciētia: i
mo pōt eſſe ſine ſciētia: ſi=
cut de facto i multis ſacer
dotibus ē. Ideoqꝫ de ea in
ſeq.c.ꝯgruētius ſubiicit
agēdo de poteſtate ſacer=
dotis.
2 ¶ Querit quā ſciē/
tiam ſacerdos q̄ ꝯfeſſiōes
audit habere teneat. Dicē
dum ſcdm do. Boñ.in. iiii.
diſt.xvii.ſup litteram.q.iii
Siue ſcientia ſit clauis: ſi
ue nō tāta ſcientia ē neceſ
ſaria ſacerdoti q̄ ſciat di=
ſcernere in peccatis cōib⁹
Et q̄d veniale ꝛ q̄d morta
le. Et ad q̄ ſua ptās extē=
dit Et ſi ad aliquod gen⁹
peccati nō poteſt extēdere
manum. Alioq̄n i pericu=
lum anime ſue ꝛ ꝯfitētiū
audit ꝯfeſſiones. Et ſi ſub
diti cognoſcūt ſuaꝫ ſimpli
citatē: tenent diſcretos cō
ſulere. Alioquin vtriqꝫ
grauiter peccant. Qḋ au/
tē ſciat ꝑplexitates pctōꝝ
hoc eſt de bene eſſe. Sed
in talibus debet ſecuriorē
vitam eligere ꝛ ſapientes
ꝯſulere. hec Bonauē. con=
cor. Albertus in.iiii.in ea
dem di.dicēs q̄ ſi cōfeſſor
neſcit que ſint peccata ca
pitalia: ꝛ que ſunt morta=
lia in communi: ꝛ q̄ venia=
lia ex genere de quib⁹ in.§.
criminis diſ.xxv. Peccat
mortaliter confeſſiōes au
diendo. Et plus etiaꝫ pec
cat eum inſtituens ꝛ inſti/
tutuꝫ miniſtrare ꝑmittēs
ſi ſua intereſt talē ꝓhibere
3 ¶ Utrū confeſſor ſci
re teneatur cenſuras excō
municationum quarū ab=
ſolutio ad dñm Papaꝫ vl
epiſcopos ſpectat. Et qui
ſunt liciti vel illiciti cōtra
ctus. Tallie exactiōes ꝑn
cipuꝫ bella iuſta ſiue iniu
ſta ꝛ huiuſmodi. Rñ. Si
confeſſor ſe ingerit ad au
diendum confeſſiones eo=
rum q̄ in talib⁹ verſantur:
aut abuoluti ſūt/ꝓculdu/
bio tenetur ſcire inter ta=
lia diſcernere ad hoc vt ſci
at vtrum penitens ſit ex=
communicatus vel non.
Aut tale quid iuſte agere
poſſit vel non poſſit.
Et ſi eum debeat vel non

debeat a cõione pꝛohibere
vt dicit Dauran.lib.i.ti.de
Cõfeſſoꝛib⁹.q.ij.⁊ alexan.
de ales in.ij.parte tracta/
tu de ignoꝛãtia: etiã dicit
Confeſſoꝛes ⁊ curã aĩa=
rum hñtes ſcire tenenꝫ iu
ra Canonica q̃ tractãt de
ſacramẽtis excõicatiõib⁹
reſtitutionibus furto hoĩ/
cidio: ⁊ hmõi. Ad etiã ap
te ex ꝟbis do. Boñ.in pꝛe
cedenti §. ellici poteſt a ꝟ
bis augu.dicentis. Opꝫ eĩ
vt ſciat cognoſcerꝫ quicq̃d
debeat iudicare. pꝛeſertiꝫ
autẽ tenerꝫ ad iſta cõfeſſoꝛ
q̃ nõ obediẽtia / ſed ꝓpꝛia
impulſus voluntate ſe ad
ꝯfeſſiones ingerit audien
das. Cũ ſpõte ſe offerens
teneaꝫ ad omnẽ extractaꝫ
diligẽtiã ex leuiſſima cul=
pa ſibi etiã imputatur ar.
l.i.ff.depoſiti ⁊ extra.codẽ
ca.fi.

4 Q̃ñ itelligi dꝫ
ꝙ confeſſoꝛ ſciat capitalia
pctã ⁊ cõia moꝛtalia. Di=
cẽdum ſm̃ henricum ĩquo
libet. Aliqua ſunt pctã: q2
pꝛecepta vel pꝛohibita ſũt
a iure poſitiuo: ſicut non
manducare carnes in ſab
bato ⁊ ſexta feria. Cõica=
re ⁊ ꝯfiteri ſemel in anno.
Miſſam audire feſto die ⁊
huiuſmodi. Ad que ſcien
dum ꝯfeſſoꝛ q̃cunqꝫ tenerꝫ
Alia ſunt pꝛohibita q2 de
ſe mala ſunt etiam ſi non
ꝓhiberenꝫ. Et hoꝛuꝫ aliq̃
ſunt capitalia ⁊ quaſi ele/
menta ⁊ p̃ncipia pctõꝝ: vt
Supbia: Luxuria: Gula:
⁊ hmõi. Quedaꝫ ſunt pec
cata que ſunt ſpecies hoꝝ
capitalium. vt illa q̃ reci=
piunt hoꝛum pꝛedicatio=
nem ſicut foꝛnicatio: ebꝛie
tas: ⁊ hmõi. Foꝛnicatio e=
nim eſt q̃dam luxuria. Et
Ebꝛietas ẽ quedam gula
hec pctõꝛum genera ſcire
tenetur ꝯfeſſoꝛ vtrum ſint
moꝛtalia vel nõ. Quedam
nũero ſunt q̃ de ſubſtantia
ſui actus nõ habent defoꝛ
mitatẽ ſꝫ ex libidine faciẽ
tis ſicut cognoſcere vxoꝛẽ
ꝓpꝛiam nõ eſt pctm̃ de ſe
ſꝫ tñ tanta libidine cogno
ſcere poteſt ꝙ erit moꝛta=
le: vt ſi cognoſceret etiã ſi
nõ eſſet vxoꝛ ſua. Et de ta
lib⁹ nõ opꝫ vt ꝯfeſſoꝛ ſciat

diſcernere vtrum ſint moꝛ
talia vel venialia. Sicut
nec illa de q̃bus ſepe nũe=
ro ꝯtrarie ſunt opiniones
doc. Utruꝫ peccata ſint vł
non / vt eſt in multis caſib⁹
diuerſoꝛum contractuum
Que tñ epõs ⁊ ſupioꝛes
p̃latos q̃ habẽt alios pur=
gare / pficere / ⁊ illuminare
Et ſcire tenentur nouũ vt
vetus teſtamentũ ignoꝛa/
re non licet hec Henric⁹.

5 Cõfeſſoꝛ cuꝫ ſcire
teneaꝫ p̃cepta iuris poſi=
tiui ſicut in p̃cedenti §. dꝛ.
ſm̃ henricum. Queritur
qñ verba Canonis aut le=
gis ligẽt ad moꝛtale. Rñ.
Quando in iure fit mẽtio
de moꝛte vel pctõ moꝛtali
aut de excõicatione. vt di
cit glo. in capi.ii. de ma. ⁊
obe. Siue enim canon im=
ponat excõionẽ ſiue eã cõ
minerꝫ ꝯtra faciens moꝛta
liter peccat q2 niſi moꝛta
li q̃ſq̃ excõicãdus eſt. xi. q
iii. Nullus ⁊ c. nemo epoꝝ
Et pctm̃ moꝛtale neceſſa=
rio p̃ambulum eſt ipſi ex=
cõicationi de offi. dele. pꝛe
terea. Itẽ qñ Canon vult
aliq̃d fieri p obediẽtiaꝫ. xi
q.iii q̃ reſiſtit. Et Tho. ii.
ſcđe. q. ciiii. Uel ſi Canon
dicit cõtra faciẽs reũ ſe co
gnoſcat in extremo exami
ne. Uel dcreuim⁹ fieri ſub
interminatione diuini iu=
dicii vel maledictiõis eter
ne. aut ſimilia dicantur ꝟ/
ba: vt in. c. vno de ſta. regu.
li. vi

Similiꝫ obligat ad moꝛ
tale ſi verba ſunt pꝛecepti
ua: vt Mando: Jubeo: pꝛe
cipio: q2 ꝙ pꝛecipitur ne=
ceſſe eſt fieri. Et ſi non fi=
at pctm̃ hꝫ vt dicit text. c.
Qđ p̃cipiꝫ. xiiij. q. i. ⁊. xi. q
iii. Qui reſiſtit.

Si tñ vbi talia ꝟba po
nunꝫ in Canone materia
non ſit neceſſitiua exponũ
tur pꝛo rogo nec obliga=
uit a moꝛtale. Sicut econ/
uerſo. Uerbum rogo expo
niꝫ. i. pꝛecipio quãdo ma=
teria ẽ neceſſitatiua: vt di/
cit glo. diſti. i. ca. i. Et alle=
gat. xi. q. iij. Rogo q2 ver=
ba deſeruiũt intẽtioni. Et
intelligentia verboꝛum ex
cauſis eſt aſſumenda dicẽ
di: q2 non ſermoni res ſed

rei ſermo debet eſſe ſubie-
ctus:de verborum ſignifi.
Intelligentia.
¶ Verbuʒ quoqʒ prohibe-
mus ſicut ⁊ verbum iube-
mus obligat ad mortale
ſcḋʒ Archidyaco.lvi.diſti.
in ſumma:⁊ abb.ſicculus:
in.c.Nam concupiſcentiā
de conſti.
¶ Verba autem impatiui
modi non important de ſe
preceptum niſi genus ma
terie id requirat vt Clem.
Exiui.§. Item quia de ver
borum ſignificatione ſcḋʒ
Abba.in eo.ca.Nam con-
cupiſcentiam. Exemplum
de verbo illo euangelico.
Si quis percuſſerit te in
vna maxilla prebe ei ⁊ al-
teram:prebe hic eſt conſi-
lii non precepti. Ad quod
tex.xxiiii.queſtione pa.pa
rat⁹. Econtrario eſt illud
ps. Vouete ⁊ reddite:q2
preceptum eſt iuſticie red
dere vnicuiqʒ quod ſuū eſt
l.iuſticia.in principio:⁊.§.
Iuris precepta.ff.de iuſti
cia:⁊ iure.
Verbum q̄qʒ tenetur ē pre
cepti ⁊ neceſſitatis vbi ma
teria ē neceſſitatiua vel ſit
ↄſuetudo:vt eq̄polleat p̄-
cepto dicta clemētina:cxl
ui.§.vt autem.
¶ Qđ etiā dicēdum eſt de
v̄bo debeat ſcḋm glo.ī cle.
Attēdentes. In verbo de-
beat de ſtatu.regu. ⁊ gloſ.
in.c.propoſuit de appella.
Verbum ſtatuimus decer
nimus:ordinamus:ſancti-
mus:īnouamus:⁊ ſimilia
ↄtrauenientem nō obligat
ad mortale ſecūdū abba.ī
eodē.c.Nam concupiſcen-
tiam. Et Tho.vt eum ab.
allegat in eodem ca.
6 ¶ Utruʒ precepta le
gū eq̄ ligēt clericos vt lay
cos.reſpō.ſcḋʒ Io.de imo
la.c.ſi q̄s de maiori.⁊ obe
dien.nō Layc⁹ eīm veniēs
cōtra legem imꝑialē iuſte
precipientem aut canoneʒ
eccleſie:aut cōſtitutionem
Synodalē peccat morta-
liter. Sed clericus cum ſit
exempt⁹ iure diuino a cō-
ſtitutionibus Laycorum
diſtincti.x. Imperium ⁊.c.
ſuſcipitis non peccat veni
ens contra leges impera-
toris. Secus ſi contra ca-

nones/vt vult glo. In hoc
c.ſi quis. Quod eſt verum
ſi natura ſubiecte marie
obligat ad mortale argu.
l.Si vno in principio.ff.lo-
ca.

¶ De noueʒ regu

lis/quib⁹ confeſſor cogno
ſcere poteſt peccatum mor
tale.

¶ Pria regla.

7 ¶ Ponere vltimuʒ
fineʒ creatura eſt mortale
peccatū Bon.in.iii.diſtin.
xxix. Tho.ſecunda ſecūde
q.lv.
¶ Ultimus finis ponitur
in creatura quādo q̄s nec
actu nec habitu ordiat eā
aut eius dilectionem/ac ⁊
ſeipſum in deuʒ.immo pro
pter creaturam cuʒ tenta
re non curat deum in ſuis
preceptis offendere eiuſqʒ
gratiam ⁊ amicitiam per
dere/vnde cum creaturaʒ
plus deo diligat ⁊ eam il-
li ꝑponat.hoc eſt frui crea
tura ⁊ vltimum finem in
eam ponere. Et idem ſi ve
lit cum creatura ſemꝑ hic
manere nihil de eterna be
atitudine curans. Aut cū
credit totum hominis bo-
num eſſe in creatura:puta
in delectatione carnis:vel
diuitiarum:vel glorie hu-
ius ſeculi ⁊ huiuſmōi ſcḋʒ
Bon.⁊ Tho. vbi ſupra ⁊
ſco.in.i.di.i.
¶ Si tū homo pluſq̄ de-
bet creaturam diligat non
tamen propter hoc deum
offendere vellet vel eius ḡ
tiam perdere:aut manda-
tum tranſgredi. Vel ſi in-
ordinate afficitur ad crea
turam:vt ad delectationē
carnis:vel diuitiarum et
huiuſmodi non tamen cre
dens totuʒ hominis bonū
ibi eſſe:hoc non eſt frui cre
atura vel ponere in ea vl-
timum finem:nec eſt mor-
tale peccatum:ſed tantum
veniale ſecundum Bona-
uē. Tho.⁊ Sco.vbi ſupra.

¶ Scḋa regla

8 ¶ Facere quod cō-
trariat charitati per quā
eſt anime vita:mortale pec
catum eſt ſecundum Tho
mam ſecunda ſecunde qu.
xlix.arti.iiii.

¶ Ad huius regule decla
rationē ſciēduꝫ ꝙ quāuis
in charitate non ſit diſtin-
ctio ex parte habit⁹ / eſt tñ
diſtinctio ex parte diligen
dorum / ⁊ ex parte actuū.
Ex parte diligēdoꝝ diſtin
guit / vt vcꝫ Deum ⁊ ꝓxi-
mum ex charitate diliga-
mus Math. xxii. Diliges
dominū dū tuū ex toto cor
de tuo ⁊ ex tota aīa tua.
Et proximum tuum ſicut
teipſum.

¶ Ex parte actuum etiā
diſtinguit qꝛ de⁹ aliter di-
ligēdus eſt ꝙ̄ homo ⁊ ho-
mo ꝙ̄ alia inferioꝛ creatu
ra. vnde ratione huius di
uerſitatis mandata chari
tatis habent multiplicari
⁊ ipſa charitas habet oꝛ-
dinari.

¶ Quantum ad charita-
tem erga deum habēdam
hec regula habet multam
ſimilitudinē cum pͥma / qꝛ
ꝯtra charitatē dei agit nō
ſolum q̄ eum in ſuis prece
ptis offendit ſꝫ q̄ ſupra eū
aut eq̄ illi aliq̄d amat. Nā
cum deus ſit ſummum bo
nuꝫ nō habēs aliqđ bonū
ſupra ſe aut equale ſibi cō
tra legeꝫ charitatis amat
q̄ aliq̄d pl⁹ aut equaliter
deo diligit. Quantum eni
res plus hꝫ de bōitate tm̄
plus hꝫ de diligibilitate /
ſed bonitas dei tranſcēdit
bonitatem creature in infi
nitum / ergo plus ꝙ̄ tota
creatura deus ē diligēd⁹.

¶ Sed ⁊ ſi q̄s Deum non
propter ſe ſꝫ ꝓpter aliud
temporale diligit cum il-
lud temporale ſit finis di /
lectionis plus deo diligit.
Iuxta illđ phī in p̄mo po
ſterioꝝ ꝓpter vnumquod
ꝙ̄ ⁊ illud magis.

¶ Cōtra autē ꝓximi cha
ritatē facit q̄ in eius nota
bile nocumētum aliq̄d co-
gitat aut agit iniuſte ſcđꝫ
Tho. vbi ſupra vel ſi mi-
nus diligibile illo plus di
ligit de quo diligēdi oꝛdi-
ne neceſſario ſeruādo taꝫ
ꝓximi ꝙ̄ dei đt Augu. lib.
de doctrina xpiana. Pri-
mo diligēdus eſt deus qui
eſt ſupra nos. Scđo quod
nos ſumus. Tertio qđ iux
ta nos ē. Quarto quod in
fra nos. i. poſt deuꝫ anima

noſtra anima ꝓximi: ⁊ q̄r /
to loco corpus noſtruꝫ. Di
ligēs igr̄ plus temporalia
vel corpus propriū ꝙ̄ ani
mam ꝓximi mortalr̄ pec-
cat: qꝛ cum q̄s plus dilige
re teneat̄ id qđ plus conti
net in ſe de bōitate. Et bo
nitas anime proximi exce
dat bonitatē corporis pro
prij eo ꝙ magis eſt capax
dei ꝑ cognitioneꝫ ⁊ amorē
qđ non ꝯuenit corpori no-
ſtro. Ideo ſi quis pl⁹ cor-
pus ꝓprium diligit ꝙ̄ ani
nimā ꝓximi prepoſtero ⁊
inordinato amoris affectu
diligit. Hec ſcđꝫ Boñ. ⁊ ri
char: in. iij. di. xxix.

¶ Tertia regula.

9 ¶ Agere ꝯtra dei p̄
ceptum vel nature. vel ec-
cleſie: vel ſuꝑioris volūta
te: vel opere: ſeu corde ore
vel opere mortale peccatū
eſt.

¶ De pͥmo dicit augu. con
tra manicheos. Peccatuꝫ
ē dictum factum vel cōcu
pitum contra legem dei: et
in pſ: dr̄. Maledicti q̄ de-
clinant a mandatis tuis.
Precepta dei intelligūtur
moralia q̄ ſunt in lege Mo
yſi: ⁊ q̄ ponuntur in euāge
lio: ſicut de indulgētia ini-
micoꝝ Math. v. ⁊ hmōi.

¶ De ſecūdo habet̄ Mat.
vij. c. ⁊ diſt. i. c. i. Hoc eſt in
prin. decretoꝝ dr̄. ius na-
ture ē quod ī lege ⁊ ī euā
gelio ꝯtinet̄ quo quiſꝙ̄ iu
bet̄ alii facē quod ſibi vult
fieri ⁊ prohibet̄ alij facere
quod ſibi nō vult fieri.

¶ Sunt igr̄ duo precepta
nature quorum primum ē
affirmatiuum: alterum ne
gatiuum. Exemplum pri-
mi. Si habens tm̄ neceſſa /
ria ad ſubſtentationem na
ture ſue ⁊ ſuoruꝫ non ſub
uenit patiēti extremam ne
ceſſitatē: vel ſi habens ſu-
perflua ſubſtentatione ſue
⁊ ſuorū ac decentie ſui ſta
tus ⁊ ſubuenire non vult
magnam habēti neceſſita /
tē licet non extremā ſcđm
richard. in. iiij. di. xv. Exē /
pluꝫ ſecūdi ſūt oīa prece
pta decalogi negatiua.

¶ De tertio dicit̄ Mathe.
xviij: Si eccleſiam non au
dierit ſit ſibi tanq̄ꝫ Ethni
cus ⁊ publican⁹. Sūt au /

ec cleſie precepta q̃ plura
vt ꝯfeſſioni ⁊:cõionis miſ=
ſe:ieiunij ⁊ hmõi de q̃b⁹ in
ſuis locis habetur ĩ ſcða p
te interrogatorij. De pre=
cepto ſupioris dicitur in c.
Qui reſiſtit xi.qu.iij. Qui
reſiſtit poteſtati dei ordĩa
tioni reſiſtit Quod intelli
gendum eſt de iuſto ſupio/
ris pcepto: ſiue ſit prelat⁹
ſiue pnceps ſiue paṫ. de q̃=
bus in quarto pcepto. ⁊ in
c. de pncipib⁹ ⁊ de religio/
ſis. Infra dicetur. lxix. ciii
clxi.

¶ Quarta regula

10 ¶ Facere cõtra con
ſcientiam eſt mortale pec=
catum: vt. c. p tuas ⁊ de ſy
monia. hoc autem eſt con=
tra cõſciẽtiam facere ſcðʒ
Bona. in. ij. diſ. xxxix. Qñ
fit cõtra eius dictamẽ per
modum pceptionis vl' phi
bitiõis: nõ aũt per moduʒ
ꝯſilij ſiue ſuaſionis: q: tũc
venialeſ Qñ aliqñ ꝯſciẽtia
dictat qð ẽ ſcðm lege dei:
aliqñ qð eſt pter legeʒ dei:
aliqñ qð eſt cõtra legẽ dei.
¶ Si pmo modo: cõſcien=
tia ligat ſimpliciter.

¶ Si ſcðo modo ligat q̃=
diu manet: vñ vel tenetur
hõ depõere cõſciẽtiã: vl' id
qð ipſa dictat adimpleṙ/ vt
pote ſi dictat ꝙ eſt neceſſa
rium ad ſalutem feſtucam
de terra leuare.
¶ Si tertio modo conſciẽ
tia nõ ligat ad faciẽduʒ vl'
non faciendum: ſʒ ligat ad
ſe dponẽdum p eo ꝙ. cum
cõſciẽtia ſit erronea erroṙ
repugnante diuine legi ne
ceſſario quãdiu manet po
nit hominẽ extra ſtatuʒ ſa
lutis. Nam ſiue faciat ho
mo ſiue nõ: peccat mortali
ter. Si ei facit quod cõſciẽ
tia dictat ⁊ illð ẽ cõtra le=
gẽ dei. Cũ ageṙ cõtra legẽ
dĩ ſit pctm̃ mortale abſq;
dubio mortaliṫ peccat. Si
etiã faciat oppoſitũ ei⁹ qð
cõſcĩa dictat ipſa manente
adhuc mortalṙ peccat. nõ
rõne opis qð facit: ſed qð
malo modo facit. Facit ei
in cõtẽptũ dei dũ credit di
ctãte ſibi conſciẽtia p hoc
deo diſplicere/ quãuis deo
placeat. Hec Bona.

¶ Quita regula

11 ¶ Cõſenſus in pctm̃

vel in delectationẽ pecca=
ti mortalis ẽ mortale pec=
catum: de peni. di. ij. Sicut
tribus/ vbi dṙ. Tribus gra
dibus: ad peccatuʒ perue
nitur: ſuggeſtione: delecta
tione: conſenſu.
¶ Ad hui⁹ g̃ declaratio=
nẽ duo videnda ſunt.
¶ Primo qũo per varios
gradus mens hominis ad
peccatum perducitur.
¶ Scðo quottuplex ꝯſen
ſus in pctm̃ vel peccati de
lectationẽ eſt mortale pec/
catum.
¶ Ad pmũ dicẽdũ ſecũdũ
Bona. in. iii. li. di. xxix. art.
i. q. ij. Qð primo nobis of=
ferṫ delectatio rei q̃ ẽ mor
tale pctm̃. Et hec dicitur
ſuggeſtio.
¶ Scðo ſenſualitas q̃ eſt
q̃dam vis inferior anime
ex qua fit motus intẽdens
in corporis ſenſus atq; ap
petit⁹ rex ad corp⁹ ptinẽ/
tium apprehendit delecta
tionẽ illam ſibi oblatam: ⁊
in ea oblectatur ⁊ ĩclinaṫ
anteq̃ ratio hec pcipiat
Et hoc ẽ pctm̃ p ſurreptio
nem mentis tantum.

¶ Tertio ratio ĩpſa perci
pit hanc ſenſualitatis dele
ctationem ⁊ ei voluntarie
condelectaṫ. Ita ꝙ dele=
ctatio rei que ẽ pctm̃ mor/
tale tranſit a ſenſualitate
ĩ ipſam rationeʒ. Et ſic ho
mo ſe auertit a deo per cõ
ſenſuʒ rationis ⁊ contẽnit
deũ in quo eſt pfecta ratio
peccati mortalis
¶ Ad ſecundũ dicẽduʒ ſe
cundum Boñ. ca. di. ꝙ ꝯſẽ
ſus ĩ peccatum vl' peccatĩ
delectationem triplex eſt:
plenus: ſemiplenus inter=
ptat⁹. Plen⁹ ẽ cum placet
ipſa delectatio peccati ⁊ o
peris conſummatio: ſi fa=
cultas adeſſet: Semiple=
nus eſt cum placet delecta
tio: ſed diſplicet opis con=
ſummatio. Interpretatus
eſt cũ vtrũq; diſplicet dele
ctatio ⁊ opis ꝯſummatio.
Sʒ ratio aduertẽs piculũ
delectationis non repellit.
Immo ſinit mẽtẽ ĩ talibus
reuolui cogitatiõib⁹ q̊ ca/
ſu peccat hõ: q: cũ teneaṫ
rõne compeſcere talẽ dele
ctationẽ nõ compeſcit. Et
q̃uis hoc aliq dicant non

eſſe pctm̄ mortale: tū̄ ſecu
rior via tenenda ē̄. Et ſciē̄
dum ꝙ hic non loq̇mur de
quacūq̄ʒ delectatiōe vt po
te cum q̇s delectatur cogi
tā̄do de pulchritudine mu
lieris: ſʒ de illa q̄ ſurgit ex
cogitatione illius operis
nepharij: hec Bonauē̄tu.
ea.diſ.

¶ Sexta regula

12 ¶ Exponere ſe ꝑicu
lo peccati mortalis ē̄ mor=
tale Bon̄.in.iiij.diſ.xvij. v
bi ponitur exemplū̄. Siq̇s
dubitans aliquod ſuū̄ pec
catum eſſe mortale vel ve
niale niſi illud cō̄fiteaꝛ ex
ponit ſe periculo peccati
mortalis. Et hoc ē̄ morta=
le peccatum.

¶ Itē̄ ſacerdos q̇ dubitat
an ex ſuo vulnere aliq̇s ſit
mortuus. Si in hoc dubio
ꝯſtitutus celebrat morta=
liter peccat: qꝛ nō̄ debet in
hoc caſu ſe exponere peri/
culo peccati mortalis: vt ī
c. ad audientiā̄ de homici.

¶ Si dubitā̄s aliquē̄ con/
tractum eſſe vſurariuʒ: vꝉ
ſymoniacum ꝓpter diuer
ſas doc. opi. Et ſic ꝯplex⁹
⁊ in ſeipſo indeterminat⁹
cō̄tractuʒ illum facit pec.
morta. ſcdm̄ Alex. de ales
in.ij. in tractatu de ignorā̄
tia.

¶ Item ſi amici ⁊ cogna
ti vocentur ad prelianduʒ
ī bello quod dubitatur an
iuſtū̄ ſit exponentes ſe pe
riculo pcti mortalis morta
liter peccant: ſecū̄dū̄ Ro/
naldum in ſumma. Quam
uis ſubditi ī tali dubio ꝓ=
pter obediē̄tie bonum ex=
cuſē̄tur. xxiij. q. i. Quid cꝉ/
patur. Si q̇s dubitat de vi
no quod bibit īebriari ⁊ bi
bens inebriatur: ē̄ mortale
qꝛ ſe exponit periculo pctī
mortalis voluntarie ſe pri
uans vſu rationis: quod ē̄
mortale. Tho. ſecunda ſe=
cunde. q. cl.

¶ Septima regula.

13 ¶ Preſtare fauoreʒ
pctō̄ mortali ē̄ mortale.
Ad rom̄ i. Digni ſū̄t mor=
te nō̄ ſolum q̇ faciunt: ſʒ q̇
cō̄ſentiunt facientib⁹. ſ. cō̄ſē̄
ſu cooperatio. Qui igitur
ſuo cō̄ſilio fauore: vꝉ auxi
lio ē̄ cauſa peccati morta=
lis mortalꝛ peccat. Quia

vt dꝛ in. c. ſi culpa de iure=
iuran. Qui cauſam damni
dat damnum dediſſe vide=
tur. Et in regula. Nullus
lib. vi. Et de hoc vide īfra
in ſeptimo precepto.

¶ Octaua regula.

14 ¶ Sandalizare ꝓ=
ximum ē̄ mortale peccatū̄
de renū̄. ca. Niſi. §. ꝑ graui
quoq̄ʒ ſcandalo. Et de re=
gu. iur. Qui ſcandalizaue
rit. Diuidiꝛ ꝓo ſcandalum
In actiuū̄ ⁊ paſſiuū̄ ſcdm̄
richard. in. iiij. di. xxxviij.
Actiuum eſt cum verbo vꝉ
facto q̇s aliuʒ ſcandalizat
puta ſi vir poſit⁹ in ſtatu ꝑ
fectiōis mendacium dixe=
rit lʒ nō̄ ꝑniciosuʒ: ē̄ morta
le ꝓpter ſcandalum ſcdm̄
Bon̄. in. iij. di. xxxviij. Ubi
dicit viris publice ꝑfectis
adhibeꝛ fides tanq̄ʒ obſer
uatoribus veritatis. Et qꝛ
mē̄dacium deprehenſuʒ fa
cit vt homo alteri non cre
dat: ſi viri ꝑfecti mentirē̄ꝛ
Iam nec ipſis crederetur
nec aliq̇bus ⁊ magnum ꝑ
ſi veritati fieret ꝑiudiciuʒ
⁊ daꝛ aliis occaſio ſcanda
lizandi. Ideoq̄ʒ eoꝝ men=
dacium ē̄ mortale peccatū̄
cum alios actiue ſcandali
zent. Scandalum tū̄ acti=
uum aliq̄n̄ nō̄ ē̄ ꝑ ſe pecca
tū̄ ſʒ ē̄ circunſtā̄tia aggra
uans pctm̄. Exē̄pluʒ ſi q̇s
votuʒ ſolē̄ne violet: vel cū̄
aliqua publice fornicetur.
Nec valet ſi dicis frangē̄s
votum ꝑmo peccat in deū̄
⁊ ſic ē̄ vnum pctm̄: ſecū̄do
ſcandalizat proximū̄/ ⁊ ſic
ē̄ aliud peccatū̄. Quia idē̄
peccatū̄ ī deū̄ ⁊ proximuʒ
eſſe poteſt: ſed in deo prin/
cipale. In ꝓximū̄ rō̄ne cir
cunſtantie adiū̄cte vbi nō̄
ſunt diuerſa pctā̄: qꝛ pctm̄
numeraꝛ rō̄ne actus circa
quē̄ ē̄/ non rō̄ne ei⁹ in queʒ
eſt. Si q̇s enim vna actione
offenderet plures homies
vno pctō̄ peccaret. hec bo=
na. in. iiij. di. xxxviii. ſuper
literam. q. ii.

¶ Paſſiuum ē̄ ſcandaluʒ
⁊ mortale pctm̄ ſcdʒ ricar.
vbi ſupra. Cū̄ q̇s ſciē̄s ꝓxi
mum ex ignorantia vel in
firmitate ꝓbabiliter ſcan/
dalizari de aliquo ſuo q̇d
poteſt bene ac male fieri ⁊
a tali oꝑe n̄ ceſſat quouſq̄ʒ

ꝓrimum declarauit vt pu
ta ꝓpter occultam īfirmi=
tatē comedit carnes ī qua
drageſima/ de quo pꝛoxi=
mus veriſimiliter ſcanda/
lizatur moꝛtalr̃. Si ergo
talis comedens non decla
rat ſcandalizatum: qꝛ hoc
ex neceſſitate egritudinis
facit moꝛtalr̃ peccat. Ne
gligit enim famam ſuam
⁊ ſibi crudelis eſt ſcdꝫ au.
Et habet̃. xii. q. i. Nolo vi/
de in peccato ſupbie.

Nona regula

15 Qui ex officio te
net̃ pctō reſiſtere nec reſi=
ſtit moꝛtalr̃ peccat: vt eniꝫ
dicitur diſ. lxxxiii in. c. Er
roꝛ. Erroꝛ cui non reſiſtit̃
appꝛobat̃. Idem in. c. con/
ſentire ea. di. ⁊ in ca. Sicut
dignum de homi. De hac
infra in. vii. pcepto ex offi=
cio tenet̃ oīs qui aliis p̄
eſt in regimine vite: vt pꝛī/
ceps: plātus pr̃: patronus
⁊ magr̃ ſcdꝫ Alex. de ales
in. iii. pte Richar. ⁊ Tho.
in. iiii. diſ. xv. Et de offi. oꝛ/
c. Irrefragabili.

16 Qn̄ varie vel cō=
trarie ſunt opiniones doc.
Cui earuꝫ cōfeſſoꝛ adhere
bit̃: dicēdum ſcdꝫ Pe. cheſ
uelē in pꝛohemio li. directo
rii iuris vbi canones defi=
ciunt. Et docto. opiniones
ſunt cōtrarie. Theologoꝝ
opinionē pꝛeferas/ qꝛ me=
lius ſciūt diſcernere inter
lepꝛā ⁊ lepꝛā ⁊ rōnes ſpā
les aſſignare. c. ꝑ venera=
lē) q̄ filii ſunt legi. Et quia
theologi tenent in eccleſia
loca Aug. ⁊ hmōi ⁊ ſctōꝝ
doc. Ubi ꝓ theologoꝝ ſo=
lēnium opiniones inuicem
contrarie ſunt nec text⁹ iu
ris videt̃ expꝛeſſus poteſt
cōfeſſoꝛ cui libuerit adher̃
re: vt ex doctrina Richar.
⁊ Bon̄. colligit̃ q̄ ſepenūe/
ro videntes opiniones do.
cto. contrarias ⁊ vtramq̃
bene fundatam dn̄t. Qui
vult tenere pꝛimam ſic re=
ſpōdeat ad argumēta ſecū
de opinionis. Et q̄ vult te
nere ſecūdā ſic rn̄deat ad
argumenta pꝛime.

Communem tamē opi=
nionem tam theologoꝛum
q̄ canoniſtarum in rebus
conſciētie ſequi videtur tu
tius omnino.

Sed caueat ꝯfeſſoꝛ: ne
ſi vnam opinionem dānat
vt iniuſtam poſtea ſcdm il
laꝫ ꝯſulat̃ vel abſoluat cō
tra ꝯſciētiā: qꝛ ſic edificat
ad gehēnam de reſti. ſpoli.
oliꝫ lr̃as. §. hoꝝ de ſymo. ꝑ
tuas. ii.

Quid tn̄ dicunt ꝙ vbi
doct. opi. ſunt cōtrarie me/
lius ē in foꝛo cōſciētie ꝯſu
lere: ne fiat qđ aliq̄ dicunt
eſſe pctm̄: q̄uis alii licere
dicant. Un̄ Alexā. de ales
in ſcđa parte tractatu đ i=
gnoꝛantia ait. Cuꝫ quidā
iuris ꝑiti dicunt cōtractū
eſſe ſymoniacum vel vſura
rium. Et q̄dam non abſti=
nendum eſt tali contractu
ne committat ſe diſcrimini
Melius eſt enim incidere
damnum tempoꝛale q̄ ſpi
rituale. Qđ đt Alex ſcdm
aliquos intelligendum eſt
qn̄ q̄s ex cōtrariis doc. opi
nionib⁹ remanet dubius ⁊
perplexus. Quaſi vni opi
nioni ratione fundate ve=
lit magis inherere ⁊ ei aſ
ſentire ſine foꝛmidine alte
rius poterit tuta conſcien
tia hoc facere/ ſicut dicit
Ioan. xx. di. in. c. de libellis
Qđ vbi diuerſe ſunt doct.
opinio. non redacte in coꝛ/
poꝛe iuris licet cuilibet ac
cipere quaꝫ voluerit: quia
⁊ papa hoc facit in ca. cuꝫ
Marthe. de celeb. miſ. Et
de reſtit. ſpoli. c. lr̃as. §. nos
autē vbi dicit. Nullā de p̄=
dictis ſentētiis repꝛobam⁹
nec alicui earū aliqđ p̄iu=
dicium ex noſtra reſpōſio
ne volumus generari. Et
idem vult Inno. in. ca. Ne
initaris de cōſti.

Sed caueat cōfeſſoꝛ ne
ſit ſol⁹ in opinione ſua ne ī
hec pꝛudentie ſue initi vi
deat̃ cōtra pꝛedictum ca.
Ne initaris.

Igit̃ ſi ipſe confeſſoꝛ te
nuerit licita eſſe impꝛeſti=
ta Venetiaꝝ mōtes floꝛē=
tie ⁊ loca ianue cum pluri
mi doct. hoc teneant ⁊ af=
firment.

Et ſimiliter ꝙ parati
ſunt ſoluere decimas ⁊ ta
men non ſoluentes vbi cōſ
ſuetudo non eſt vt ſoluant̃
cuꝫ Tho. archidy. Io. an.
Et alii idem teneant/ non
eſt dicēdus pꝛecipitare ſe

tent iam/aut temerarie dif
finire vel ꝯſuleř/q̃ʒuis plu
rimi doc. ꝯtrarium ſentiãt
Et idem ſi q̇s ĩhereret opi
nionibus Sco. ⁊ eũ ſeq̃nti
um dum dicit in quarto ꝙ
ſatiſfactio facta ĩ peccato
mortali nõ obligat ad rei
teranduʒ cõfeſſionẽ. Et ꝙ
nõ habẽs niſi venialia non
obligatur ad preceptũ ec/
cleſie. ſ. c. Omis de peni. ⁊
re. Ad ſemel ſaltẽ ꝯfitẽdũ
in anno.

¶ Et quod richar. ⁊ Bo=
na. dicunt ꝙ ĩcidẽs in mor
tali pctõ nõ teneř ſtatiʒ cõ
fiteri habita etiam cõfeſſo
ris oportunitate/lʒ Inno.
⁊ Archi. contra.

¶ Et vt tenet Bona. ĩ. iiii
di. xxix. ꝙ q̇s pape obedi=
re nõ teneř q̃d ſibi epatus
officiuʒ imperat ſi hec eſſe
videat detrimentum ani=
me ſue/ ⁊ in multis ſiĺib⁹.

17 ¶ Ad penitensq̃
ꝯfiteř ſacerdoti ſciẽtiã ſuf
ficientẽ non habẽti peccet
⁊ ad reiterandum cõfeſſio
nem teneař: reſpõ. ſecũdũ
richardũ in. iiii. di. xvii. ar.
iii. q. vi ii. Qui ſciẽter cõfi/
teř ſacerdoti q̃ neſcit liga
re nec ſoluere eo ꝙ eſt idio
ta vel totaliter ignorans:
non vere eſt penitens. Nec
ille rite abſoluit/ Unde de
pe. di. vi Qui vult dicitur
Qui vult cõfiteri pctã vt
ĩueniat gratiaʒ q̃rat ſacer
dotẽ ſcientẽ ligare ⁊ ſolue
re ne cum negligens eſſe ſe
extiterit negligař ab illo/
q̇ eum miſericorditer mo=
net ⁊ petit ne ambo in fo=
ueaʒ cadant. Unde credo
ꝙ tali ſacerdoti ſciẽter cõ/
feſſus eadeʒ pctã ſ̃nuo ſa
cerdoti ſciẽti ⁊ diſcreto cõ
fiteri teneatur. Hec Ri=
chard.

¶ Sed addi poteſt ꝙ bo=
num ẽ conſilium/ atq̃ ne=
ceſſarium/ vt ſi q̇s ſacerdo
ti ignoranti ⁊ ydiote igno
ranter confeſſus/ poſtea ꝓ
pẽdit dicti ſacerdotis ignorantiam omnia alteri con/
fiteatur. Preſertim ſi ha=
bet caſus arduos ⁊ diffici
les aliquoꝝ contractuum
vĺ cẽſurarũ aut ſi dubitat
in eis in volutum ſe eẽ. Lõ
cor. Bona. vt ſupra in hoc
ii. c. §. ii.

De poteſtate quã in foro penitẽtie ſacerdos confeſſor habere dʒ.

¶ Caplm. iii.

Poteſtate preditum ſa
cerdoteʒ/q̃ alioꝝ cõfeſ
ſiones/audit eſſe opʒ de q̃
ptãte ioan. xx. ca. dř. Acci/
pite ſpiritũ ſanctum quoꝝ
remiſeritis pctã remittun
tur eis/ ⁊ quoꝝ r̃tinueritis
retenta ſunt.

¶ Sed de mĺtiplici ſacer/
dotis ptãte dř in. ca. abſit
xi. que. iii. Qui apĺico gra
dui ſuccedẽtes corpus xp̃i
ſacro ore cõficiunt ꝑ quos
nos xp̃iani ſum⁹ q̇ claues
regni celoꝝ habẽtes ante
iudicii diem iudicant

i ¶ Quero q̃uo probeř
ꝙ data ſit ſacerdoti ptãs ĩ
foro penitẽtie: reſpond. ſe/
cũdũ richar. in. iiii di. xvii.
ar ii q ii ꝑ auctoritatẽ illã
Io. xx Accipite ſpm̃ ſan=
ctum ⁊c. Chriſt⁹ poſt reſur
rectionem dedit ptãteʒ in
foro cõſciẽtie. Nõ tm̃ apĺis
quorum ſunt epiſcopi ſuc
ceſſores Sʒ ⁊ diſcipĺis quo
rum ſucceſſores ſunt infe/
riores ſacerdotes Quib⁹
vero datur poteſtas iudi=
candi de aliqua cauſa.
Implicite datur eis pote=
ſtas cognoſcendi de illa
Nullus eniʒ poteſt eſſe bo
nus iudex de hiis q̃ igno=
rat Sacerdos autẽ nõ po
teſt cognoſceř facta cõſciẽ
peccatoris niſi peccator eĩ
per confeſſionem conſcien
tiam ſuaʒ aperiat/ Et hoc
euangelicum preceptũ de
cõfeſſiõe pctõrum ſacerdo
ti faciẽda promĺgauit au/
ctoritas apĺica Unde ia=
cob/in ſua canonica poſt=
q̃ʒ dixit/infirmař q̇s ex vo
bis inducat p̃ſbyteros ec=
cleſie/ Et poſt dicit/ Confi
temini alterutrum pecca=
ta veſtra richar.

2 ¶ Claues eccĺie q̃t
ſint: rñ. ſcd̃m richardum ĩ
iiii diſ/xviii/articu/i q iii/
due quantum ad effectus
iudicandi in foro animaꝝ
Que poteſtas ex duobus ĩ
tegratur ſcilʒ ex ptãte di/
ſcernendi in cauſe exami
natione/ Et poteſtate dif=
finiendi in cauſe determi=
natione/ Et prima clauis

dicit̄ clauis ſcientie. Scd̄a
dr̄ clauis potentie. Cuius
actus eſt determinare cau
ſam ligando vel abſoluen
do. Et hec eſt pꝛīcipalioꝛ
ad quaꝫ altera oꝛdīatur.
Et q̄uis dicte claues diſti
guant̄ penes actꝰ vt dictū
eſt tamē in radice vna ſūt
Non tamē inter ſe ſed etiā
cum poteſtate cōficiendi.
qꝛ iſte tres poteſtates fun
dant̄ in ſacerdotali cara-
ctere. Richar.

3 ¶ Queroq̄s effectꝰ
ſit harum clauium in foꝛo
penitētie? Dicendum ſcdꝫ
Franc. de mayro. in. 4. diſ.
xviij. Per poteſtatem cla-
uium pctm̄ remittit̄ quan
tum ad maculam ⁊ q̄tum
ad aliquam partem pene
tempoꝛalis. Non dico effe
ctiue: quia hoc ſolus deus
poteſt: ſꝫ inſtrumētal'r ſeu
miniſterial'r: qꝛ penitenti.
Qui ꝑ attritionē r̄mouet
obſtaculuꝫ ſpiritus ſancti
Sacerdos diſpoſitiue re-
mittit maculam peccati in
quantum vcꝫ virtus diui-
na aſſiſtit miniſterio ſacer
dotis q̄ remittit pctm̄. Et
qꝛ macula pcti ē diſpoſi-
tio qua poteſt parari igne
infernali. Eſt enim priua-
tio ſimilitudinis dei a quo
auertitur ꝑ pctm̄. Ideo ſa
cerdos virtute clauium di
ſponit ad remiſſionē pene
eterne q̄ꝫ virtus diuina p̄n
cipaliter: ⁊ effectiue remit
tit ſicut ⁊ maculam pecca
ti. Unde de Conſe. diſt. iiij.
Nemo dr̄. Nemo tollat pec
cata niſi ſolus Chꝛiſtus q̄
eſt Agnus tollens pecca-
ta mundi. Ptāte quoq̄ꝫ
clauium tollit partem pe-
ne tempoꝛalis que in pur
gatoꝛio eſt explenda. Et
hoc plus ⁊ minus ſcdꝫ pe
nitentis diſpoſitionem: vbi
dicit magiſter in l'ra. Con-
coꝛ. Richar. i. iiij. diſ. xviii.
ar. ii. q. i. Et Boñ. ca. di. di
cens. Poſtquam penitenti
culpa dimiſſa ē. Adhuc eſt
obligatus ad tempoꝛalem
penā. Et hoc remoueri po
teſt ꝑ illū q̄ pōt peccati pe
nam taxare: ſcꝫ ꝑ ſacerdo
tē xp̄i miniſtrum.

4 ¶ Utrū q̄libꝫ ſacer
dos poſſit quēlibꝫ ligare ⁊
abſoluere? Rñ. ſꝫ Richar.

in. iiii. diſtin. xix. art. i. q. iii.
Non. Niſi ſuꝑ illū habeat
iuriſditionē: qꝛ ad actus li
gandi ⁊ ſoluendi q̄ ſunt a
ptāte clauium req̄rit̄ debi
ta materia in qua recipiā
tur. Sed niſi ſacerdos ali
quam iuriſditionē habeat
ſuꝑ ꝑſonas abſoluēdas nō
ſunt debita materia. Iuriſ
ditiones aūt ſūt diſtincte ī
eccleſia ad inſtar eccleſie
triumphantis. In qua ſi-
cut ſub Chꝛiſto pꝛīcipe ſūt
angeli. Quoꝛum quidam
ſunt ſuꝑioꝛes: q̄daꝫ medii
q̄dam inferioꝛes nec eſt eq̄
lis oīum poteſtas: ita ⁊ in
eccleſia militante ſub vica
rio xp̄i ſunt patriarche: ar
chiep̄i / ep̄i / ⁊ inferioꝛes ſa
cerdotes. Et iſtoꝝ ptās di
ſtincta eſt in plus ⁊ minus
ſcdm̄ oꝛdinationem vicarii
Chꝛiſti. Ideoq̄ꝫ quilibꝫ ſa
cerdos non poteſt quamli
bet perſonam ligare ⁊ ab-
ſoluere. Quod etiam in. c.
Nullus de parrochia dici
tur. Nullus ep̄us alterius
parrochianum iudicare p̄
ſumat Richar. Et hoc re
gulariter verum eſt / exci-
piuntur tamen nouem ca-
ſus in q̄bus ſacerdos alie
num parrochianum abſol
uere poteſt. Et de his dici
tur in hoc eſt. §. xl. ⁊ ſequen
tibus.

5 ¶ Quottuplex eſt
poteſtas abſoluendi in fo-
ro animarum? Rñr. Quin
tuplex / oꝛdinaria / delega-
ta / conceſſa / commiſſa ⁊ ḡ-
tioſa. Primam habet pa-
pa / ⁊ modo pꝛīcipaliſſimo:
quia eſt ſacerdos omnium
chꝛiſtianoꝛum habens ple
nitudinem poteſtatis. ix. q
iii. Alioꝛum / ⁊ ca. Cuncta
Item eam habet legatus
in ſua pꝛouincia, de offi. de
lega. c. i. ⁊. ii. Item ep̄us in
ſua dioceſi de of. oꝛdi. ca. i.
Item Archipꝛeſbyter ec-
cleſie Cathedralis totius
dioceſis / de offici. Archi.
capit. Officium / ⁊ Archi-
pꝛeſbyter ruralis ſiue de-
canus in ſuo decanatu vel
plebanatu. d. capitu. Offi-
cium.

¶ Item ſacerdos parro-
chialis in ſua parrochia
de pe. ⁊ re. capitulo Om-
nis.

¶ Secūdam.ſ.delegatā hꝫ q̄
cunqꝫ ſacerdos ab aliqua
predictorum de elec.ca.ex
eo.⁊.ca.i.⁊.ii.de offi.Uica.
lib.vi.
¶ Tertiam ſcilꝫ conceſſaꝫ
habet ſacerdos quam ep̄s
abbas:⁊ prelati exempti e
ligunt ſibiipſis confeſſorē.
Conceditur enim predi=
ctis prelatis/ vt diſcretum
⁊ prouidum confeſſoreꝫ ſi
bi eligere poſſint de pe.ca.
Ne p dilatione.
¶ Sed ⁊ in pluribus caſi
bus iura concedunt diuer
ſis ex cauſis quē confiteri
poſſe alteri q̄ꝫ proprio par
rochiali vt infra dicetur.
¶ Quartam:ſcꝫ commiſ=
ſam quam habet in auxili
um ſūpt⁹ a curato: de quo
infra in hoc ca §.xix.
¶ Quintam ſcilꝫ gratio=
ſam poſſumus appellare
eam que ex gratioſa ordi/
natione Pape in fauorem
animarum confertur fra=
trib⁹ predicatoribus ⁊ mi
noribus q̄ electi a ſuis pre
latis ad confeſſiones audi
endas ſeculariuꝫ perſona
rum ſi recuſantur ab ordi
nariis nec eos admittere
volunt ⁊ ſine iuſta cauſa:
quia tunc licite ⁊ liberē hoc
poſſūt auctoritate apoſto=
lica:vt in Clemen.Duduꝫ
§.ſtatuimus verſi.Noſex
nunc de ſepultu.Et de his
oībus infra ordinate ſubii
cietur.
6 ¶ Prelatorum cō
feſſor quis ſit? Dicēdū ſm
hoſtien.in ſumma de pe.et
§.Cui confitendum papa
cum ſuperiorem non habe
at poteſt quēcūqꝫ ſacerdo
tem eligere ſibi in confeſſo
rem.
¶ Cardinalis cauſa lega
tionis abſens ſimiliter po
teſt ſibi confeſſoreꝫ eligere
Idem ſi eſt in curia ⁊ ſit e
piſcop⁹ de peni.c.Ne p di
latione.Si vero non ſit ep̄s
debet pape vel eius penitē
tiario confiteri.Et in eius
eſt ꝙ de licētia pape alter
vel alteri ꝯfiteaᵣ ſi quē eli
git in confeſſore.
¶ Patriarche:Archiep̄i:
ep̄i:⁊ inferiores p̄lati exē/
pti ſilr poſſunt eligere ſibi
confeſſorem:d.c.Ne pro di
latione.Ubi Domi.Abb.ſi

cu.ſm Ho.dicit.Intellige
de prelatis exemptis qui
immediate ſubſunt pape:
qꝛ ſi ſuperiorē ſupra ſe ha
beat exēptus: vt patrē ab
batem:gn̄alem dꝫ ei confi=
teri;vel de eius licētia ꝯfeſ
ſorem ſibi eligere.
¶ Cōtra hāc opi.ſunt alij
dicētes ꝙ prelatus exem=
ptus q̄ ē per electionem:vt
eſt prior in religione habē
te alium ſupiorē habet p̄=
uilegium eligēdi ſibi ꝯfeſ/
ſorē ſicut ⁊ ep̄i q̄ q̄uis ſub
ſint archiep̄is immediate
nihilomin⁹ poſſūt ſibi con
feſſorem eligere ſine archi
ep̄oꝝ licētia cum ſint ordi
narij.Ad qḋ etiaꝫ facit ꝙ
in eo.c:Ne p dilatiōe:ſcri/
bit ipſe Do. Abb.dicens.
Et prelatus exempt⁹ hic
debꝫ intelligi in lata ſigni
ficatione:vn̄ ⁊ rectores ec
cleſiarum parrochialium
q̄ largo mododicunᵣ prela
ti de cle.egro.c.Tua etiam
hic comprehendenᵣ.Nam
cum hic tractemus de fa=
uore animarum:⁊ cum ſit
beneficium principis nulli
nocens debet fieri largiſſi
ma interpretatio.c.Olim
de verbo ſignifi.ff.de con=
ſti.prin.l.fi.
¶ Igiᵣ hic nō ſolum com/
prehendentur prelati exē/
pti habētes iuriſditionem
fori ꝯtētio ſi q̄ ſtricto mo=
do dicuntur p̄lati:vt ē tex.
cum glo.cap.ii.de iudi.ſed
etiam predicti.
7 ¶ Quid de abba=
tiſſa exempta? Rn̄.q̄uis
Abbatiſſa ſit pape imme=
diate ſubiecta ⁊ exerceat
iura ep̄alia ponēdo officia
lem;nō tn̄ poteſt ex hoc ſi=
bi ꝯfeſſoreꝫ eligere niſi ha
beat in hoc ſpeciale priui/
legium.Et hoc qꝛ nō habꝫ
claues iuriſditionis:vt aliꝗ
q̄ dicunt. Similiter ⁊ quiꝗ
preeſt ex promiſſione alte/
rius q̄uis exemptus non
poteſt dici prelat⁹ vt in re
ligione ſub prior vel vica/
rius:aut etiam prior non
ꝯuētualis:q̄ non ē per ele=
ctionē ſed a ſuperiore p̄la
to de ꝯſilio ſeniorum inſti=
tutus niſi forte mortuo p̄o
re loco ei⁹ ipſe inſtitueretᵣ.
¶ Capellani vero ⁊ fami
lia pape ꝯfiteri debent pa/

pe vł penitẽtiario eiꝰ. Sʒ
q̄ ſunt de familia cardina
lium poſſunt de cõſuetudi
ne curie fieri alicui ſacer-
doti de licẽtia dñi ſui ar. c.
Omnis de peni. vel Pape
penitẽtiario.

8 ¶ Quero nunquid
papa cõfiteri teneať? Rñ.
ſm richardū i. iiij. di. xvij.
arti. ij. q. iiij. Quãuis pa-
pa nõ teneať ſcḋm formaʒ
precepti in. c. omnis de pe-
⁊ re. Qꝛ par in parem non
hʒ imperiuʒ: vt de electio.
c. Innotuit. Tñ quia deus
cui papa ſubeſt: ⁊ q̄ ſuper
omnes hʒ imperiuʒ impli
cite precepit cõfeſſionẽ ſa
cerdoti faciendam ratiõe
huius precepti papa tene
tur. Eſt enim ius diuinum
in quo papa circa ſe vł cir
ca alium diſpẽſare nõ po-
teſt: vt. xxv. q. i. Sunt q̄daʒ
Idem tenet Dom̃. Abb. in
d. c. omnis.

9 ¶ Inferiores eṗo nõ
exempti vt ſunt Abbates
archipreſbyter: archidya-
conus: canonici: decanus:
prepoſitꝰ: theſaurariꝰ: ſa-
chriſta: cantor: Magiſter
ſcolariuʒ: Preſbyteri: par
rochiales: ⁊ hmõi ſecũdũ
Hoſti. vbi ſupra debent cõ
fiteri epiſcopo vel alteri ď
eius licentia: de penitenti.
di. vi. Qui vult ⁊ ca. Pla-
cuit. Cum etiam licet aliq̄
predictorum ſint in digni-
tate cõſtituti ⁊ exẽpti. Nõ
tñ habẽt priuilegium eli-
gendi ſibi confeſſoreʒ ſi nõ
ſint prelati habẽtes curã
animaꝝ ſcḋm Pet. de paľ.
in. 4. di. xvii. Monachi et
religioſi: nõ exempti confi
teri dñt Abbati vel prela
to ſuo aliter dicto: aut ſm
ſtatuta. ſue religionis alte
ri de eiuſlicẽtia: ar: de ſta.
mo. c. Cuʒ ad monaſteriuʒ
§. prior. ⁊ ſequẽ Et etiam
eṗo qui penitẽtiam Abba
tis poterit relaxare: qꝛ ſu-
perioris auctoritas ſemꝑ vi
deť excepta. arg. de iureiu
ran. venientes.

10 ¶ Sed quam pote
ſtatem habet confeſſor ele
ctus a prelatis exemptis
epiſcopis ⁊ ſuperioribus?
Reſpon. poteſt abſoluere
predictos eligentes: nõ tã
tum a peccatis etiam ma

nifeſtis/ ſed ab excommu-
nicatiõe maiori/ et relaxa
re circa eos vota ⁊ iuram̃
ta. Et breuiter omnia fa-
cere in foro animarū q̄ ip-
ſi eligentes poſſunt circa
ſubditos exercere/ de q̄bꝰ
vcʒ non ſit ſedes apoſtoli-
ca cõſulẽda. Aut ſi eṗs eſ-
ſet excõicatꝰ ab archieṗo
Secꝰ ī eṗo q̄ deſinit eẽ epi
ſcopꝰ/ vt qꝛ cedit loco ⁊ di
gnitati. Sic enim intelligi
tur. c. Ne pro dilatione de
peni. ſcḋʒ Do. ant. de But.
Quod etiã tenet Federi.
de Senis cõſilio. ci. Et pe.
in directoria iuris. lib. i. ti.
xv. §. cx. Et Pe. de palu. in
in. 4. diſtinc. xvij. ⁊ Hoſti.
vbi ſupra. Quicq̄d dicatur
in contrariuʒ in ſumma pi
ſana.

11 ¶ Imperator ⁊ alij
principes cui debeant con
fiteri? Dicẽdum ſcḋʒ hoſt.
vbi ſupra. Imperator ⁊
imperatrix ď antiquiſſima
conſuetudine per Papaʒ
non reprobata cõfiteatur
ſuis capellanis qui habẽt
curam animarum ſuarum
ar. ca. cum contingat de fo.
competen. Sed tutius eẽt
vt pro ſe ⁊ pro familia ſua
impetraretur licentia eli-
gendi confeſſoreʒ ſi in hoc
priuilegio non ſint muniti.
Rex ſi habet principale do
micilium in aliqua ciuita-
te illi epiſcopo confiteri de
bet: Niſi ſecus obtineat de
cõſuetudine dande: hoc ṗ
uilegium alicui eccleſie. vł
ipſe ṗuilegium habeat eliḡ
gẽdi cõfeſſorẽ. Et hoc idẽ
dicẽdum de omnibus prin
cipibus habẽtibꝰ latas iu
riſditiones ſiue ſit Dux/
Marchio/ Baro/ Comes/
⁊ hmõi. Si tñ caſtra ha-
bet cõfiteri debet illi ſacer
doti/ īfra cuiꝰ parrochiaʒ
habet domicilium princi-
pale vel de illius ſacerdo-
tis licentia alteri de peni.
⁊ re. c. Omnis.

¶ Si in diuerſis Caſtris/
habens domicilium/ ⁊ non
apparet quod eorum prin
cipale cuilibet eorum con
fiteri poteſt quãdiu ibi mo
ratur vel de licentia ſui e-
piſcopi eligat confeſſorem

¶ Et ſi caſtra ſint ĩ diuer
ſis ẽpatibꝰ ab vtroqꝫ ẽpo
vel a metropolitano licen
tiam impetret. Et ſi ſunt
in diuerſis prouincijs re=
currat ad primateꝫ vel ad
papam. Sed ſi baro pro
parte anni habitat in vna
parrochia: ⁊ pro parte an
ni habitat in altera. Cuĩ
vult ſacerdoti vtriuſqꝫ do
micilii poteſt cõfiteri vl' de
vnius licentia alteri confi
teri: q̃n nullũ habet in hoc
priuilegiuꝫ a papa Hoſti.
12 ¶ Quam ptãtem
habet in foro penitẽtie ar
chipreſbyter cathedralis
eccleſie vel ruralis: q̃ etiaꝫ
appellat̃ decanus vel ple/
banus? R̃nd. ſcdm̃ Do. an
to: ⁊ glo: in .c. officiuꝫ de of
fici. Archidia.
¶ Ab archipreſbytero ec
cleſie cathedralis q̃libꝫ de
ciuitate ⁊ dioceſi ⁊ ꝑegri=
ni ⁊ de foris venientes poſ
ſunt accipere ſacramenta
ĩ eccleſia maiori ſicut ⁊ ab
epiſcopo.
¶ De ſecundo diſtingue:
aut decanatus ẽ annexus
cure ſpirituali ⁊ decanꝰ re
putat̃ ordinarius ĩ parro
chijs ſui decanatꝰ poſt ẽpꝫ
ſupra curatos ⁊ laycos: ⁊
ſic curati de eius licẽtia ſi
cut ⁊ de ẽpi licentia poſſũt
ↄfiteri. aut epiſcopꝰ vl' ar/
chidiaconꝰ confert iſtũ de
canatum: modum huic cu
rato mõ illi. Et tunc in ca
ſibus q̃ ſunt retenti de iu=
re vl' cõſuetudine ẽpo. ſine
ſpeciali auctoritate ẽpi ni
hil poteſt: Adde ſcdm̃ Ge
mi. i. c. Uno: de ma. ⁊ obe.
libr. vi. ꝙ archipreſbyter q̃
excommunicauit canoni=
cum ſuum. qꝛ non reſidebat
poteſt illuꝫ abſoluere etiã
ſi canonicatui renuncia=
uit ꝑ. c. Cum ab eccleſiarũ
de offi. ordi.
13 ¶ Capitulum ſede
vacante. vel is ad queꝫ ad
miniſtratio partiuꝫ poteſt
abſoluere ab excommuni=
catiõe iuris vel iudicisqꝫ
ẽps ſi viuere poſſet. niſi a
ſede apoſtolica id fuerit ĩ
terdictum: vt in .c. i. de ma
io. ⁊ obedi. lib. vi. vbi dicit
gemi. ſecũdũ Pau. hoc idẽ
habet locum in aliis eccle
ſijs inferioribus collegia=

tis/ quarum prelatus duꝫ
viueret poterat excõicare
⁊ abſoluere. Ad qđ facit .c.
Cum ab eccleſiarum ⁊ ca.
Cum in eccleſijs de of. or.
14 ¶ An vicariꝰ ẽpi
habeat poteſtatem in foro
cõſcie ſeu penitẽtie? R̃nr.
Dic ſcđm in ſumma titu. đ
peni. ⁊ re. in. §. Cui cõfiten
duꝫ ꝙ non niſi hoc ei exp̃ſ
ſe commiſſuꝫ ſit/ vel niſi e/
piſcopus ſe trãſtulerit ad
remotã regionẽ/ ⁊ reliq̃t e
um vicariũ ſuuꝫ generalẽ
quo caſu omnia poteſt ĩ fo
ro conſciẽtie: q̃ epiſcopꝰ ſi
preſens eſſet. Sꝫ ſi vicariꝰ
non ſit ſacerdos debet hoc
aliis delegare: arti. de ↄſe.
ec. c. A qua. de offi. le. capi.
Excõmunicatus in fi. ⁊ de
procu. c. petitio.
15 ¶ Nunquid vicariꝰ
gñalis ẽpi. In cuius man
dato ẽps expreſſit vnuꝫ de
caſibusq̃ reqrunt ſpeciale
mandatum ſecuta genera
li clauſula. Et omnia poſ=
ſis q̃ nos poſſumus/ poſſit
omnia q̃ exigunt ſpeciale
mandatũ? Dic ſcđꝫ archi.
Jo. mo. ⁊ Jo. and. in. c. ro=
mana de offi. Uica. li. vi. ꝙ
ſic de reſcrip. c. Sedes ad
inſtar procuratoris. Secꝰ
ſi nullum de his q̃ exigunt
ſpeciale mandatum exp̃ſ=
ſiſſet/ vel ſi non expreſſꝰ eſ
ſet maior q̄ꝫ expreſſus. ca.
non põt eo. ti.
16 ¶ Uꝫ quã aucto
ritatẽ habebit cõfeſſor cui
ẽps vel eius vicẽ gerẽs di
cit. Cõcedo tibi omnes ca
ſus meos/ vl' talẽ ⁊ talẽ et
omnes alios/ vel oẽs cõce=
do/ excepto tali ⁊ tali? Re
ſpon. In p̃mo caſu nihil vi
det̃ cõceſſiſſe ar. eoruꝫ que
dicunt̃ in precedenti proxi
mo. §. Niſi ſcđm Monal. in
ſum. Cõfeſſor tantam ⁊ in
trinſecam familiaritatem
cum ẽpo habeat/ vt proba
biliter extimare poſſit om
nia ſibi ↄcedi in foro peni
tẽtie ꝑ talia verba. Aut ſi
etiam ẽps dixerit. Cõcedo
vt omnia poſſis q̃ ego poſ=
ſum. Quo caſu omnia po=
teſt q̃ ẽps poteſt in foro pe
nitẽtie q̄tum ad abſolutio
nẽ a peccatis ⁊ cẽſuris ẽpo
reſeruatis. De diſpenſatio
ne vero votorum: iuramẽ=

toꝛ: ꝛ incertoꝝ: quę depen
det a iuriſditõe: petat par
ticularem licẽtiam vel au
ctoꝛitatem.
¶ In ſcdo caſu dt pe. in di
rectoꝛia lib. i. ti. xv. §. xx. Si
aliqs articulus ſpecifice-
tur de reſeruatis epo cum
clauſula gñali. Et omnes
alios põt abſoluere de non
expreſſis ar. de Procura.
Qui ad agendum n ſi gra
uis adeo eſſet caſus ꝙ i ta
li generalitate non venir3.
vt de iniectione manus in
clericum de ſen. excom. p-
uenit. Non enim credo ꝙ
cõmitatur niſi exp̃matur.
Et ſubdit Pe. Fratres tñ
predicatoꝛes ꝛ minoꝛes p̃
ſentati prelatis eccleſiaꝝ:
qbus concedit cõfeſſiones
audire poſſunt ab omnib⁹
abſoluere q̃ in iure non re
ſeruãtur epis: immo ꝛ a re
ſeruatis p ſuas cõſtitutio
nes: dummodo ibi nõ ſit ſẽ
tẽtia excõmũicationis la-
ta: quia ſtatuta cõceſſioni
contraria reuocantur in §.
Statuimus. Et ſic intelli-
git Guiliel. Hec Pe. in di-
rectõrio: quãuis hoc vlti-
mum dubium videatur p
doc. in Cle. dudum. d. §. ſta-
tuim⁹: de ſepul. vt infra. §.
xxxiiij.
¶ In tertio caſu confeſſoꝛ
poteſt abſoluere a reliquis
caſibus nõ reſeruatis: vt q̃
dam dicunt qñ aliqs tantũ
reſeruat eps.
17 ¶ An epo moꝛ-
tuo expir3 iuriſditio ſui vi
carij? Dicendum ſcd3 An.
de But. i. c. Tua nobis. de
of. vica. ꝙ ſic. Et de cõſue-
tudine ſic ſeruat: q̃uſ ple
rumq3 tales confirmentur
vel remoueantur. de ma. et
obe. c. Cum olim. Et qui-
dem abſq3 cõſẽſu capituli
poteſt epus ꝯſtituere ꝛ re
mouere officialẽ ſcd3 hoſt.
in ſumma ti. de pe. ꝛ re. §. ĩ
quibus. verſicu. Sed nun-
quid.
18 ¶ Nunqd prela-
tus propꝛius vel ſacerdos
parrochialis: aut ſuus vi-
carius poſſit ſubditos ab-
ſoluere ab omni pctõ: cui⁹
abſolutio ſpectat ad eum
ꝛ intra ꝛ extra dioceſim?
Rñ. ſcdm Jo. de Jmola in
Clemen. Dudum de ſepul.

in §. Statuim⁹. Dic ꝙ ſic.
Siue illud commiſerit ex
tra ſiue intra territoꝛiũ lo
ci vel dioceſis: ꝛ ideo extra
dioceſim: qꝛ in hic que ſũt
foꝛi penitẽtialis ꝛ ſub ſilẽ
tio exercentur nullius ter
ritoꝛiu3 leditur. Ad quod
faciunt notat in. c. penulti
mo in fine de officio delega
ti de fratribus predicato-
ribus ꝛ minoꝛibus. Dic vt
infra. §. xxvi.
19 ¶ Sed nunquid
ſacerdos parrochialis vel
quicunq3 curatus poſſit aſ
ſumere in auxiliu3 preſby
terum non curatum vel re
ligioſum ab epiſcopo non
licẽtiatum ad audiendas
confeſſiones? Reſpõ. Aut
talis aſſumitur ad temp⁹:
puta in Quadrageſima vt
confeſſiones audiat: predi
cet: miniſtret euchariſtiam
ꝛ huiuſmodi. Aut dat ſim
pliciter licentiam ſubdito
vt poſſit ꝯfiteri vni de pre-
dictis.
¶ Si primo modo d'cit do
minus Cardinalis in Cle
menti. religioſi: in princip.
q. xxj. ꝛ. q. xxiii. de Priuile
gi. ſecundu3 Pau. Poteſt
eum aſſumere: quia ſic aſ-
ſumendo delegat ei vices
ſuas: et quicquid iſte fa-
cit: facit vt eius commiſſa
rius pro quo remittit: ad
notata in Clement. i. de he
re. Et quidem cum quis
eſt aſſumptus ꝛ rite oꝛdi-
natus: ac ſufficiens non de
ficit ei niſi materia: id ẽ po
pulus. Cum ergo ſumi
tur ab eo qui habet poteſt
exercere nomine illius ar.
xvi. q. j. Ecce in hoc. ꝛ cap.
Adijcimus. Quod ſi dicis
quia per inferioꝛem prela
tu3 epiſcopo non poteſt cu
ra delegari: vt dicit Archi
diaco. arguendo de electi.
cu3 ex eo. lib. vj. Rñ. Pau.
non ꝑcedere in cõmiſſione
ſpãli certoꝝ caſuũ: vel ad
tempus: vt in caſu noſtro.
Ad qd facit qd no. Hoſtiẽ.
de of. vic. c. Clericus Sec⁹
de cõmiſſione gñali: qꝛ par
rochialis etiã p viã delega
tiõis gñalis nõ põt cõmit-
teẽ alicui oẽ3 curã. Et ſic
videt exonerare ſe d eo qd
d3 p ſe exercere de pben. c.
extirpande. §. Qui po.

¶ Si autẽ ſcdo caſu ſubditus ꝯfiteat̃ religioſo nõ licẽtiato ab epõ ad cõfeſſiones audiendas vel preſbytero non curato ſcdm pau. non poteſt ab eo abſolui/ q2 cũ talis abſoluẽs faciat iure ſuo qđ nõ hꝫ eo ꝙ ſibi a nullo prelato cura commiſſa ſit/ nihil agit. Hec cardinalis. Et ſic ipe trãſit cũ hac opinione. Et io. de Imo. in Clem. Dudum de ſepul. ⁊ do. Abb. Siccu lus in ca. Omnis de pen. ⁊ re. vbi dicit. Sic parrochialis ſacerdos dat ſimpliciter licentiam parrochiano eligendi ſibi confeſſorẽ: talis non poteſt eligere ſacerdotẽ q̃ nõ habet executionem in actu ſeu iuriſditionẽ. Sec9 ſi ipe parrochialis pmittit vni ſacerdoti vt audiat ꝯfeſſionem ſui parrochiani/ q2 tũc nõ reqrit̃/ vt habeat executionem in actu/ ſꝫ ſufficit ſi habet in habitu vt acqrit omnis ſacerdos dum ordiat̃/ vt hic volũt doc. Et idẽ tenꝫ Jo. and. in ca. Omnis de peni. ⁊ re, Et Hoſtiẽ. in ſumma vt refert do. de. S. Gemi. i ca. Perlectis in fi. diſ. xxv. Ubi dicit hoc fuiſſe diſputatum Bononie: vt refert Jo. an. Cum quo ipſe videtur tranſire. Quãuis glo. i. ca. Oĩs de pe. ⁊ re. ⁊ ray: in ſumma. Et archi. in. d. c Perlectis Teneãt ꝙ preſbyter niſi ſit ab epiſcopo licentiatus nõ poteſt aliorũ ꝯfeſſiões audire. rationem pmaꝫ verius. Similiter ⁊ religioſi q̃uis ad modicũ tps aſſumant̃ ad hec a ſacerdote curato. Cõtra ꝙ videt̃ bullata declaratio Alexãdri ⁊ Clemẽtis. In qua dr̃ ꝙ poteſtas abſoluẽdi que eſt apud curatũ papam ⁊ epum non eſt vna. Sed qlibet poteſt p ſe audire ſine ꝯſenſu alteri9 cõfeſſiones ſubditorũ. Et q̃libet corum ſine cõſẽſu alterius poteſt alteri cõmittere. Unde vicarius curati ſine licẽtia epi poteſt audire cõfeſſiones illorum/ q̃ curato ſubditi ſunt/ licet multo magis de licentia epiſcopi/ vt hic ponit Dom. Archiepiſcopus Flor. in prima parte ſui interrogatorij.

20 ¶ Religioſi ⁊ ſacerdotes nõ curati quomõ poſſint ſecularium pſonarum cõfeſſiones audire p̃ter modum nunc prime dictum? Reſpõ. ſcdm Archi. in. c. Placuit. xvi. q. i. Dicẽdum ꝙ excepto articulo neceſſitatis. In quo cuicunqꝫ ſacerdoti etiam non habilitato ad cõfeſſiones audiẽdas cõceditur vt poſſit audire ⁊ abſoluere penitẽtẽ: Opꝫ ꝙ ſint licentiati ab epõ de conſenſu ſui prelati dicto. c. placuit ⁊ ca. per uenit ea. q. Nã velle ⁊ nolle religioſi in manu eſt ſui prelati. xii. q. i. Nolo: ⁊ ca. Non dicatis Concor. pet. in dictorio. libro. i. titu. xv. §. lxxx.

¶ De ſacerdotibus vero curatis addit Archidya. Tales non habent poteſtatem abſoluendi vel ligandi vel predicandi: aut alia que ad curam animarum ſpectant faciendi niſi fuerint electi a populo ⁊ inſtituti ab epiſcopo.

21. ¶ Nunq̃d religioſus non habilitatus ad audiendas ꝯfeſſiões ab epõ cuꝫ conſenſu ſui p̃lati poſſit audire ⁊ abſoluere illũ q̃ hꝫ bullaꝫ vt poſſit ſibi eligere cõfeſſorẽ ſacerdotẽ ſecularem vel religioſuꝫ: q̃ eum in ꝯfeſſione audiat ⁊ abſoluat. Dicẽdum ꝙ aut concedit hoc generaliter: aliquẽ religioſum non nominando aut particulariter nominando.

¶ Primo caſu eligi nõ poterit religioſus alias non habilitatus ad cõfeſſiões audiendas art. de Judeis Qđ ſit laudabile. Quamuis ſi talis religioſus predictum audiat ⁊ abſoluat cõfeſſio hmõi non ſit iterãda neceſſario.

¶ Scdo caſu: dicẽdum ꝙ talis eligere poteſt religioſum nominatum q̃ ĩ cõfeſſione audiat eum ⁊ abſoluat. Quia ſic preſumitur electa ĩduſtria pſone, ſcdꝫ Petrũ de pal. in. iiij. diſtin. xvij. q. iiij.

22 ¶ Quero quõ fr̃es Predicatores ⁊ minores

poſſint audire confeſſiões
ſecularium perſonarum?
Reſpon. Aut fratres ad
hoc electi ⁊ preſentati pre
latis eccleſiarum ſcḋꝫ for/
maꝫ Clem̃. Dudum.§. Sta
tuimus de ſepul. admittũ
tur ⁊ licẽtiam ab eiſdẽ ha
bent ⁊ poſſũt audire ⁊ ab
ſoluere. Aut abſolute re=
pelluntur a dictis p̃latis:
nec ex eis licentiam exhi=
bere volunt: ⁊ libere ac li=
cite poſſunt confeſſiões au
dire ⁊ abſoluere apoſtoli=
ca auctoritate eo.§. verſic.
Nos ex nunc. Aut predi
cti prelati eis licentiam ex
hibent ſine predicta ſolem
nitate ſeu forma Clemen.
⁊ etiam poſſunt ſic confeſ/
ſiones audire ⁊ abſoluere
ſcḋꝫ directorium li j. ti. xv.

23 ¶ Sed nunquid ſi
prelati eccleſiarum in pri/
ma oblatione reſpõdeant
prouincialibus: prioribꝰ ⁊
miniſtris ſeu miſſis ab eis:
non eligatis neqꝫ preſente
tis aliquis: q: non admit=
temus eos poſſunt electi a
prioribus ⁊ miniſtris ſine
alia preſẽtatiõe auctorita
te pape cõfeſſiones audire?
Rñ. ſcḋm directoria vbi ſu
pra. Sic. Q: in his q̃ certa
ſunt non eſt locus coniectu
ris. Ar. in Clem̃. quamuis
de appella. Nec refert an
prius vel poſterius: hoc de
negent.

24 ¶ Quid ſi prela
tus expreſſe nõ recuſat da
re fratribus hanc licentiã
ſed non dat vel negligit?
Rñ. gloſ. ⁊ Jmo in eodẽ.§.
Statuimus. videt̃ ꝙ poſt
trinaꝫ reqſitionẽ ſuccedat
priuilegium huius cõſtitu
tiõis ac ſi expreſſe recuſa=
ret. ar. ca. i. de ſuple negli.
prela. ⁊ de appella. c. ab eo.
li. vi.

25 ¶ Quid ſi haberi
nõ poteſt copia prelati vel
eſt excõicatꝰ vel ſuſpẽſꝰ a
iuriſditiõe? Rñ. Jmo. ſcḋꝫ
Pau. Jn p̃mo caſu petidꝫ
licentiam a ſuo vicario in
ſpũalibꝰ ſi eũ hꝫ de tẽpori:
ordi. Cũ nullꝰ in. vi. Si vi/
cariũ nõ hꝫ malicioſe facit
⁊ videt̃ ſuccedere p̃uilegi
um huiꝰ ꝯſtitutionis: lꝫ ſit
tutiꝰ petet̃ a papa vl' ſupio
re epi. ix. q. iii. Cũ ſimꝰ vel

ſufficit requirere p̃ſentiaꝫ
prelati in loco debito ⁊ ꝓ=
teſtari. art. eorum q̃ no. de
elec. in. c. Cupiẽtes.§. Q ḋ
ſi partes viginti in. vi.

¶ Jn ſcḋo caſu qñ eſt ex=
communicatꝰ vel ſuſpẽſus
debet adiri ille q̊ habꝫ ſup
plere negligẽtiam p̃lati et
defectum de ꝯceſſio. p̃ben.
Quia diuerſitatem.

26 ¶ An p̃lati ecclẽ=
ſiarum poſſũt recuſare ali
quem fratrẽ ſibi preſenta/
tum ad ꝯfeſſiones audien
das ex nuda voluntate et
ſine caſu? Rñr. in eo.§. ſta=
tuimus Jmo. ſecũduꝫ Jo.
mona. ꝙ nõ. Nam ſequere
tur iniquitas: ſcilicꝫ ꝙ per
ſolam maliciam perſona y
donea ab hoc officio repel
leretur non ſine ipſius in=
iuria. Cõtra id quod habe
tur. ff. qui ſatiſda. cogan. l.
Si vero.§. Qui ꝓ rei qua
litate. Ex cauſa tamen vt
quia non ſit ydoneus: vt i
tex. hic patet. ¶ Et di=
cit gloſ. bene poſſet prela
tus recuſare alias non no
cet r̃cuſatio: quia ſuccedit
licentia Pape per ea que
dicuntur in verſi. Si vero
ſecundum Jo. mo.

27 ¶ Quero de qbꝰ
prelatis hic intelligatur?
Reſponde. vt in glo. ſuper
verbo Prelatorum in .§.
Statuimus ꝙ de epiſco=
pis ⁊ ſuperioribus. Jtem
ſecundum Paulum ⁊ Jo/
han. de Jmo. Jntelligitur
de prelatis qui ex priuile=
gio vel conſuetudine ſunt
prelati de conſanguinita.
⁊ Affinita. capit. i. Quod
eſt verum ſcḋm Joan. mo.
Quando tales habent iu/
riſditionem quaſi epiſco=
paleꝫ in loco. Et nulli ſub
ſunt dioceſano: de quibus
in ca. Abbates de priuile.
in. vi. Et quo ad loca ta
lium non ſufficeret licen=
tia dioceſani per qḋ in tex.
habet̃ vbi dat̃ licẽtia ꝙ au
diant ꝯfeſſiones ſubditoꝝ
ſuorum. Et ſede vacan. ſcꝫ
do. Cardi. ⁊ Jmo. hanc li=
centiam dabat Capitulꝫ
dictis fratribus.

28 ¶ An dicti frẽs in
confeſſionibus audiendis
habeant facultatẽ amplio
rem q̃ curati? Dicendum

ſcdm̄ Guiliel. ⁊ Imolaꝫ i
dicto §. ſtatuimus ꝙſic in a
liquo vt q2 curati non poſ/
ſunt audire niſi parrochia
nos ſuos tantum: alios nō
ſine licentia vel epī vel cu/
ratorum illorum. Fratres
autem poſſunt audire oēs
de dioceſi ſeu prelato loci
ſubiectos. In tantum ꝙ ſi
ue cōcedat prelati locorūꝫ
licētia ſiue non. Iſta cōſti=
tutio eſt fratribus loco cō
ceſſionis: ⁊ vim debere di=
cit totum papale qđ hic di
ſponitur.

¶ Et ſic videtur ꝙ poſſit
exemptos abſoluere: ⁊ per
ꝯſequēs: ſcolares: religio=
ſos: exemptos q̄ ſunt in ſtu
dio de licētia ſuoꝝ ꝑlatoꝝ
ſi volūt eis ꝯfiteri. Et etiā
religioſos abſentes a ſuis
prelatis: ⁊ prelatos exem=
ptos q̄ immediate ſubſunt
pape. c. Ne pro dilatiōe de
peni. ⁊ re.

¶ In aliquo tamen fra=
tres minus poſſunt q̄ꝫ cu=
rati qui ſubditos ſuos poſ
ſunt audire infra dioceſim
⁊ extra. Sed fratres ꝓſen
tati ſcdm̄ formā dicte Cle
mē. nō poſſunt ſubditos ꝑ/
latoꝝ audire niſi intra dio
ceſim vel locum. Tamē vt
dicit gloſ. in verbo: Audiꝛ
enim. Si aliqs ꝯfiteꝛ fra=
tribus bona fide extra dio
ceſim credens fratres ha
bere hanc poteſtatē tutus
erit quo ad deū de electio.
c. Dudum/ quāuis non ſit
veꝛ abſolut⁹ ex vi talis ab
ſolutionis ꝑ tex. huius cle
men. vt dicunt Guiliel. Et
Pau. Sed tutus non eſſet
quo ad dicendum ſi ſciret
fratres hanc poteſtatē nō
habere. Paulus tamen di
cit ꝙ prelati dare poſſunt
hanc licentiam fratribus
vt ſubditos ſuos audiant
extra dioceſim: quia eſt vo
lūtarie iuriſditionis/ vt no
taꝛ de Offi. lega. in capitu.
Nouit.

¶ Scđo curati pl⁹ habēt
poteſtatis/ q2 poſſunt com
mittere alijs vt audiāt ſu
os parrochianos ſcdm̄ do.
Cardi. ꝙ fratres neq̄unt/
cum non ſint neqꝫ ordina
rij: neqꝫ delegati: ſed nulli
miniſtri. Unde nec in eis
cadit aliqua prelatio: ⁊ ꝑ

ꝯfiis nec aliqua ſubiectio
ex parte confitentium.

29 ¶ Quid ſi frēs
nō habēt locum in ciuitate
vel dioceſi illius epī a quo
licētiam audiēdi confeſſio
nes petunt: ſꝫ habēt ibi in
vicino? Rn̄r vt dicit glo. in
d. §. Statuimus ſuꝑ verbo
nō hn̄t. dato ꝙ fratres non
habeāt locum Mutine: po
terunt tamē prelati dicto=
rum ordinum licētiā hanc
petere ab epō Mutinenſi:
⁊ ꝓ ipſa dioceſi electionē
facere fratꝝ q̄ cōfeſſiones
hominū dicte dioceſis au=
diant/ vt hic in tex.

30 ¶ Nunquid prela
ti eccleſiarum poſſint reuo
care licentiam fratrib⁹ da
tam ꝙaudire poſſint cōfeſ
ſiones. Dicendū ſcdm̄ glo.
in ꝟbo exceſſerint. in eo. §.
Statuimus. Non ſine iu=
ſta cauſa de reg. iur. quod
ſemel in. vi. Sꝫ ex priuile
gio Clemētis quarti. fra=
tres habent ꝙ hec conceſ=
ſio morte concedentis nō
expirat: ſꝫ durat poſt mor/
tem prelatorum donec ec=
cleſijs ꝓuiſuꝫ fuerit de pa
ſtore. Idem imola ⁊ ioan.
de ligna.

¶ An poterit parrochia
nus cōfiteri predictis fra
tribus nō petita licentia a
proprio ſacerdote? rn̄r ſm
glo. in verbo libere ſic vti
dicat verbuꝫ libere hic po
ſitū: facit quod habeꝛ de ꝑ
ben. licet epus. Et hoc eſt
tenendum licet contrariū
dicat Io. mo. ſecundum io
an. de imo.

31 ¶ Utrum confeſſi
fratribus teneāꝛ ſalteꝫ ſe
mel in anno confiteri ſuis
curatis. rn̄ r ſcdm̄ Do. Ab.
Sicculum in c. Omnis de
peni. ⁊ re. Dic ſcdm̄ io. an:
ꝙ ꝯfeſſi fratribus predica
toribus: Minoribus: Car=
melitis: ⁊ Eremitanis nō
teneꝛ ad hoc: q2 ſunt ſpe=
cifice priuilegiati. in hoc ꝑ
extrauagantem ioan. xxii.
Uas electionis. Si autem
ſunt fratres alterius reli=
gionis bene teneꝛ eis cō=
feſſi iterato cōfiteri cura=
tis ſuis. Quod ē veꝝ etiaꝫ
ſi ab eiſdem habeant rite
gn̄alem licentiam: vt poſ
ſint ſibi eligere cōfeſſorem

vt dicit glo. hec ⁊ Hosti. qꝛ
ſtereſt ꝑpꝛij ſacerdotis au/
dire ſemel in anno cõfeſſio
nem ſubditoꝝ. Cũ habeat
eis euchariſtiam miniſtra
re: ⁊ al's non poſſet exequi
penam. c. huius. ſ. Arcere
ab ingreſſu eccleſie nõ cõ
fitentem. Idem tenet Do.
An. de But. in eo. c. Omis
⁊ glo. Pau. ⁊ Joan. de lig.
Stephanꝰ ⁊ Guil. in Cle=
men. Dudum. §. Statuimꝰ
pꝛealleg.

32 ¶ Utrum dicenti
ſe confeſſum pꝛedicatoꝛuꝫ
oꝛdinum fratribus tenea/
tur pꝛopꝛius ſacerdos eu
chariſtiam indiſtincte mi=
niſtrare? Rñr. ſm Richar.
in. iiij. di. xvij. artic. iij. q. ii.
Et Sco. in eadem di. Aut
ſacerdos habꝫ pꝛobabilia
indicia ꝙ ille verum nõ di
cat. Aut non habet.

¶ Pꝛimo caſu non tenet̃
ſacerdos vt cum ſubditus
erat excommunicatus niſi
faciat fidem ꝙ eſt cõfeſſus
illi qui poterat eum abſol/
uere.

¶ Secundo caſu tenetur
miniſtrare: eo ꝙ hoc ſit ve=
re penitens ⁊ vere confeſ/
ſus. non cadunt ſub pꝛoba
tione: cum dependeant ab
eius ſubditi voluntate: et
ideo debet eum reputare
ydoneum ad ſuſcipienduꝫ
euchariſtiaꝫ: ſi affirmat ſe
iſtis vere confeſſum.

33 ¶ Quam poteſta
tem habẽt dicti fratres ab
ſoluendi in foꝛo penitẽtia
li? Dicendum ſcd̃m Joan.
de ligna in cap. Omnis de
pe. ⁊ re. ꝙ per dictam Cle/
menti. Dudum abſoluere
poſſunt ab omnibus caſibꝰ
exceptis pꝛeciſe que in iu
re reſeruant̃ epiſcopis. vn
de poſſunt abſoluere a ca=
ſibꝰ quos epiſcopi ſibi re=
ſeruant per ſtatuta ſyno=
dalia: vel ꝓuicialia vel ex
conſuetudine ſue dioceſis
Etiam ſi epĩ dictos caſus
non concedant. Qd̕ ꝓbat̃
ſic: dicta Cle ſtatuit ꝙ di=
cti fratres non poſſint ab=
ſoluere niſi a caſibus a q̃=
bus poſſunt curati abſol=
uere: q̃ eis ꝑmittunt̃ a iure
niſi ipſi epĩ vellẽt plꝰ ↄfer
re eis. Sꝫ vt Guil. Duran.
dicit ꝙ nõ obſtãte ꝙ doct.

ponãt multos caſus epĩs
reſeruatos. Curati. n. poſ=
ſunt ab omnibus occultis
q̃ in iure non ſunt epĩs re=
ſeruata. Et q̃ non ſunt ip=
ſis ſacerdotibus directe vl'
ꝑ aliquã ↄſequẽtiam inter
dictam. Licꝫ ergo epĩ poſ/
ſint reſeruare certos caſꝰ:
q̃ de iure competunt infe=
rioꝛibus: hoc tñ nõ poſſunt
niſi in duobus caſibus.

¶ Pꝛimo cũ aliqui fuerit
legitime depꝛehenſi ꝙ me
rito fuerint tali poteſtate
pꝛiuandi.

¶ Secundo indirecte per
aliquam conſequẽtiam: vt
cum aliq̃s caſus euenerit
In quo ad vtilitatẽ com=
munẽ expediat ꝙ talẽ ca=
ſum retineat: ⁊ aliter non
xi. q. i. Peruenit. Non au=
tem expedit vtilitati com/
muni reſeruari tot caſus:
quia hoc eſt ponere laq̃os
in viam ſalutis. Sed ſi di/
xeris epĩos omino ſibi poſ
ſe caſus plures rationabl'r
reſeruare? Reſpon. Ueruꝫ
q̃ ad ſacerdotes parrochi
aleſcum ſint de foꝛo epiſ=
copoꝛum: ⁊ eoꝛum conſtitu
tionibus ſubiecti: nõ aũtẽ
quo ad fratres pꝛedictos
qui exẽpti ſunt: nec eoꝛum
oꝛdinatiõibus ſubiecti: vt
de exceſ. pꝛel. capi. Nimis
pꝛaua. Cum igitur nõ poſ
ſint dicti fratres abſolue=
re a caſibus epiſcopis re=
ſeruatis ĩ iure. vt dr̃ ĩ Cle.
Dudum. §. Statuimꝰ. Er=
go poſſunt ab omnibus a=
lijs: q̃ vel cõſuetudine loci
vel ſynodali conſtitutione
epĩs reſeruant̃: qꝛ vnuꝫ ne
gando aliud tacẽdo cõceſ/
ſit. diſti. xxv. Qualis. Nec
poſſunt pꝛelati dictam cõ
ceſſionem reuocare vel de
falcare nec directe negan/
do licentiam audiendi: qꝛ
nichilominus habent per
Cle. Dudum. §. Statuimꝰ
ver. Nos ex nunc. Nec in=
directe pꝛohibendo parro
chianos ne ↄfiteantur eis
extra de pꝛiuilegi. capitu.
Quanto. Nec per retẽtio=
nẽ multoꝝ caſuũ: qꝛ fieret
in fraudẽ legis: qđ fieri nõ
debet. Hec Joã. de ligna.
Cum quo concoꝛdat Gui=
liel. Duran. in repertoꝛio
ſuo. Et Jho. Mona. in. ca.

Cle.ꝛ pe.in directorio.li=
i.ti.xv.§. xxix. Ubi diſtin=
guit de caſibꝰ ꝑ ſtatuta ſy
nodalia vel prouīcialia re
ſeruatis:quia aut illis nō
eſt annexa aliqua cenſura
excommunicationis vel ſu
ſpenſiōis ꝛ fratres poſſūt
abſoluere aut eſt eis anne
xa ꝛ nō poſſunt:qꝛ tunc ab
ſoluendo non preſtita ſibi
ptāte a prelatis eſſent ex=
communicati in cle.religi
oſi de priuile. Et do. Abb.
in.c.ſup ſpecula.ne Cleri.
vel Mo.dicit. Hec faciunt
ad qſtionem quam poſuit
glo.in.Cle.dudū.de ſepul.
i.verbo cōfeſſionē/vbi dat᷑
ptās fratribus predicato
ribus ꝛ minoribus abſol=
uendi:ita ꝙ nō habeat am
pliorem poteſtatē ꝗ cura=
tis parrochialibus ſit a iu
re cōceſſa:vbi gloſ.qrit:an
epō reſtringente poteſtatē
parrochialiuꝫ in aliquibꝰ
que ſibi r̄ſeruat: videatur
per conſequētiaꝫ reſtricta
poteſtas fratruꝫ. Et deter
minans ibi glo. ꝙ ſic. Sed
certe potius tenerē oppo=
ſitum ꝑ verba Clem̄.q̄ dat
ptātē fratribus tantaꝫ ꝗ/
ta a iure conceſſa eſt cura/
tis ſacerdotibꝰ. Unde pon
dera verbum a iure ꝛ tem
pus conceſſionis Ueniunt
ergo omnes caſus ꝑter il=
los quos ius ſpecialr reſ
uauit epīs. Papa autem
nō habuit ibi reſpectuꝫ ad
ꝯſtitutiones epoꝝ q̄ va
riant᷑ ſcdm̄ loca ꝛ tempora
ꝛ in facto cōſiſtunt. Ar. de
conſtitu.capitu.i. libro. vi=
hec Abba.

34 ¶ Quāuis videat᷑
poſſe teneri opi. Jo.de li=
gna ꝛ eum ſequentiū quo
ad reſeruationem caſuum
epalium reſpectu fratrum
Tñ qꝛ glo.in.d. Cle.dudū
Car. Pau. Laudunenſis
Stepha.ꝛ zenzelinus di=
cūt ꝙ immo reſeruatio ca
ſuum a prelatis īdicat fra
tribus.i.ꝙ non poſſunt ab
ſoluere fratres a predictꝭ
reſeruatis. Ideo ad omnē
ambiguitatē tollēdam tu=
tius eſt: vt a prelatis peta
mus auctoritatem caſuuꝫ
ſuorum quos ſibi volūt re
ſeruari/ꝛ quos volunt no
bis ꝯcedere. In qua re at

tendenda eſt doctrina Jo.
and.quā ponit in gloſ.ſua
In c.ii.extra de offi. vica.
dicens. Si epus facit vica
rium/ꝛ aliqd exprimit de
hiis q̄ requirīt ſpeciale mā
datum cum clauſula gn̄a/
li ꝛ omnia alia q̄ ꝑ nos poſ
ſumus. Tunc in foro cōtē
tioſo quantum eſt de virtu
te verborum etiam ſpecia/
lia videt᷑ ꝯceſſiſſe. In foro
aut ē cōſciētie licet de ſpe=
cialibus nihil explicet. Si
tñ alias ꝯſtat de intētione
cōcedētis ꝙ intendat etiā
reſeruata cōcedere ī gene
rali cōceſſione illa collata
eſſe ſatis intelligi poſſunt
xxii.qu.i.humane concor.
Monal.in ſumma/vnde vi
detur pro hoc ꝙ do. Domi.
de S. Gemi.dicit in ca. Li
cet in fi.de offici.vica.libro
vi.vbi ait. Si epuſcōcedit
vicario ſuo ꝙ poſſit omnia
q̄ ipſe poteſt aliquo ſpecia
li excepto omīa poterit il=
lo pticulari excepto. Nam
excipiēdo a gnāli cōmiſſo
ne vnum de hiis q̄ reqrunt
ſpeciale mandatum videt᷑
cōceſſiſſe alia que reqrunt
ſpeciale mandatum.

35 ¶ Sed q̄ ſunt ca=
ſus q̄ de iure epō reſeruā/
tur/ꝛ reſpō. Diuerſi diuerſa
dixere. Nam Hoſtien.ti.de
pe.ꝛ re.pōit aliquos guil.
durā.aliquos in ſuo repto
rio ſumma piſana in verbo
confeſſor. Primo poſuit.ix
q̄tuor de iure ꝛ quinq̄ de
cōſuetudine. Quos decla
rauit Bedictus vndecimꝰ
in extrauaganti que inci=
pit. Inter cunctas. Quaꝫ
q̄dem extrauagantēꝫ cum
do. Car. Pau.ꝛ aliꝫ docto.
in Cle.duduꝫ.§. Statuimꝰ
de ſepul.dicant ſimpliciter
eſſe reuocatam: nullo mo=
do videt᷑ tutū tali declara=
tiōi inherere. Unde remit/
tunt ad hoſtien. vbi ſupra
§. Cui confitenduꝫ. Et ad
glo. Jo.and.in.c. Si epus
de pe.ꝛ re.lib.vi. Ubi dicit
ꝙ caſus de iure epō reſer=
uati ſunt.

¶ Primo maior excōio de
ſen.excom. Nuper.

¶ Secūdo īponere peni=
tētias blaſphematoribus
dei ꝛ ſanctorum/de male=
dict.ca.ii.

¶ Tertio ſortilegium de
ſortile.c.ii.
¶ Quarto penitẽtia eorũ
q̄ clandeſtine matrimonia
ↄtrahunt vl' ↄtra eccl'ie in
terdictũ de matri.cõ. ↄtra
eccl'ie.interdic.c.i.⁊ vi.
¶ Quinto ſolẽt de cõſue.
reſeruari ep̄o penitẽtie oĩ
um publicorum enormiuȝ
criminum:vt oppreſſio fili
orum ex propoſito vel ca=
ſu de quo in.c. Conſuluiſti
ij.qu.v.Homicidij:falſi te
ſtimonij vel falſi inſtrumẽ
ti:periurij:inceſtus corru/
ptionis monialium. coeun
tis cum brutis ⁊ his ſĩlia.
Ad hoc.l.di.c. Miror ⁊.c.
in capite.xxxiij.q.ii.Qui=
cũq;. Itẽ cõmutatio voto=
rũ de voto.c.i.Et diſpenſa
tio incertorum de iude.c.cuȝ
ſit.hec Ioan.an.in.d.gloſ.
ho.Ubi ſupra addit pctm̃
cõtra naturã.Imo.in Cle.
ſi.de pe.⁊ re.Addit ꝙ re=
laxatio vel cõmutatio pe=
nitẽtie p ſacerdotẽ impoſi
te:ſi p eũdẽ non fiat p ep̄m
fieri debȝ.xxi.di.Inferior.
Que tñ cum cauſa fieri dȝ
ſm Uicẽ.put no.Archid.
in.c.ſi.de pe.⁊re.in.vi.ſcd'ȝ
Lapum.
36 ¶ Diſpẽſatio in=
certorum qñ ĩtelligat' eſſe
caſus ep̄alis:Dicẽduȝ eſt
ſm do. Io.de ana.in.c.cum
ſit de Iude. Aut loq̄mur
de reſtitutione incertorum
faciẽda ĩ vita debitoris:ãt
poſt mortem.
¶ Primo caſu ipſemet po
teſt eã paupibus erogare
vt ſic liberetur auctoritate
Aug. Non remittit' pctm̃
niſi reſtituat' ablatum ſeu
alienum.xiiij.q.vj. Si res
Cõſultius tñ eſſet hec fieri
puidẽtia ep̄i vel ſaltẽ ſim
plicis ſacerdotis arg.c.cũ
ſit de Iude.
¶ Secũdo caſu diſtingue.
Aut teſtator d'ſignauit cer
tam pſonam per quam di/
ſtribui debeãt incerta.aut
nõ.Primo caſu ep̄s nõ dȝ
ſe intromittere: qꝛ vt dicit
Bal.in.l.nulli.C. de Epi.
⁊ Cle.Executor datus ad
reſtituenduȝ male ablata
preferr' ep̄o per gñalitateȝ
d.l.Nulli.Niſi obſtet ſyno=
dalis conſtitutio vl' Frau
dis ſuſpitio.Quo caſu poſ

ſet ep̄us mandare ne talis
diſtributio fiat ſine eius cõ
ſciẽtia.Nõ tñ vt dicit Pe.
de Ancha.manu ſua. Cuȝ
tex.in.d.c.Cũ ſit de Iude.
Dicat dioceſani prouiden
tia ⁊ non manu. Intereſt au
tẽ ep̄i ſic principalis here
dis vel executoris: vt volun
tas teſtatoris adimpleatur:
vnde debẽt iſti tres intereſſe
vt.l.de vnoquoq;.ff.d' iudi.
Cum ſi. Addit tamen Pe.
de Ancha.Hodie varietatis
moribus ⁊ fide nõ minus
layci hñt ſuſpectos ep̄os
q̃ȝ econtra.Uidẽtes eos in
erogatione incertorũ non
ſeruare formam.d.l. Nulli
q̄ vult ep̄os pecuniaȝ ſuſci
pere ⁊ numerum perſona
rum:inter quas erogãdũ
eſt manifeſtare:vt pia vo=
luntas teſtatoris per om=
nia adimpleat'.Si ſcd'o caſu
cum.ſ.teſtator non deſigna
uit certam perſonam per
quam incerta diſtribui de/
beant:tunc ep̄s poteſt ſe i=
tromittere tenendo ꝙ dele
gatum factum pro male a
blatis incertis:dicatur le=
gatum factuȝ ad pias cau
ſas.vt tenet Bart.in.l.i.in
viij.colum.in verſicu. Ter
tio.quero.C.de ſacroſanc.
Eccleſi.Bal.in Auc. ſimi
liter in princip.C.ad legeȝ
falcidiam.Et ſcd'ȝ huc mo
dum intellige Hoſti.q̄ di=
cit ꝙ diſpenſatio incertorũ
eſt caſus ep̄alis.Cum quo
concordat Io.an.in.ca.Si
epiſcopus de pe.⁊ re.li.vi.
Et Ioan.Mo.in Cle.Du/
dum §. Statuimus.Ad ſi.
de ſepul.Et Federi.de Se
nis in ſuo conſilio.xxxij.
Quibus contra dicit Ar=
chidia.in.c.ij. de Teſta.li.
vi.⁊ Io.an.in eo.capi. In
nouella. Ubi dicit ꝙ hec
opi.Archidy.⁊ etiam opi.
Hoſti.habent in ſe equita
tem.Et ibidem Do.de .S.
Gemi.dicit opinionem ar=
chi.Ueram de iure. Sed
opi.Hoſtien.de equitate.
Sed Pau.indiſtincte te=
net opi. Archid.in.d.Cle=
men.Dudum. Idem.Ri=
char.⁊ Sco.in.iiij.diſt.xv.
Qui tamẽ loquũt' qñ reſti
tutio ẽ ĩ vita faciẽda debi

toris. Dicit enī ſco. Quis. neceſſario ſit determinat⁹ diſpēſator incertoꝝ: nō inueni aliquo iure ſcripto ⁊ lucri. Unde debitor ꝑ ſeipſum cōſilio boni viri debet pauperibus diſtribuere.
Richar. vero dicit auctoritate dioceſani fieri dꝫ in loco vbi ſic eſt conſuetū: al's nō: qꝛ non interdicit ꝑ ius ſcriptū: q̊ etiam ipſe debitor ꝑ ſeipſum cum conſilio bonoꝝ viroꝝ incerta diſtribuat. Idem Pe. caſu clus in directorio libꝛ. i. ti. xxvij. Et aſtēſis in ſum. li. iii. ti. iiij. Tandem reſidet cum opi. Archi.

37. ¶ Nunq̇d epſ vl' alius penitētiarius poſſit ſe componere ꝓ minore q̄ꝫ titate incertoꝝ q̄ꝫ debitor vel eius heres teneať reſtituere ſcd̾m Io. de imo. in cle. Abuſionibus de pe. ⁊ re. Diſtingue. Aut talis habꝫ vnde reſtituat ſine ſui maxima indigentia/aut non. Sed oportet eum mendicare.
¶ Primo caſu ſcdꝫ Pau. nō poteſt: qꝛ talis receptio pecunie debꝫ fieri nomine pauperum ⁊ in eoꝝ vtilitatem ꝯuerti/⁊ ideo recipiens quicunq̄ ſit ille non poterat pro minori quantitate tranſigere: vt. ca. fi. de Offi. vica. li. vi. Saluo niſi ſuper hoc eſſet priuilegiatus a papa/vt Pau. dicit. Ex quibus notat contra epiſcopos componentes cū heredib⁹ vſurarioꝝ ſuꝑ vſuris ⁊ male ablatis: qꝛ nō videtur aliquid valere talis compoſitio/ quātum ad deum hiis quibus fit dicta remiſſio. Ad quod facit dicta regula peccatū. lib. vi. Et. c. Si res. xiiij. q. vi.
¶ Scd̾o caſu rationabiliter poteſt fieri compoſitio ꝓ minori quātitate q̄ debitor ſine notabili detrimento ſui ⁊ familie ſue reſtituere oīa non valeret. Quo caſu pauperi ꝓ minori q̄ꝫtitate remiſſio fieri poteſt. Ut ſi ducentum debeat cētum tantummodo reddat. Ita tamen quod ille ſine vlla diſſimulatione paratus ſit totum quod poteſt erogare.

38 ¶ Que dicanť eē incerta: ⁊ q̄bus in reb⁹ aut locis ea diſtribui oporteat Rñ. Dic quo ad ꝑmū ſcd̾m Io. de Ana. et doct. in. ca. Cum ſit de Iude. Incerta ſunt q̄ q̊s reſtituere teneť: ⁊ ꝑſonis nō certis ſed pauperib⁹ eo ꝙ dñi reruꝫ ⁊ eorum heredes ignoranť vel tranſeat in hiis dñium in debitoreꝫ: ſicut eſt lucrum meretricum /hyſtrionum. Vel plus rem vendendo: aut reꝫ minus emēdo: vel iuſtum vendendo teſtimoniuꝫ et huiuſmodi: ſiue nō tranſeat dñium: vt in furto: rapina: ⁊ vſura. In qua dñium non tranſit ſcd̾m Io. Calde. Aut q̄ſitum ſit dolo vel inuētum qd̾ ꝓ derelicto nō habeať: vel corrupta iuſticia receptum a iudice: vel habito ꝓpter fal/ſum teſtimonium ⁊ hmōi.
¶ Quo ad ſcdꝫ: dic ꝙ vel in alimonias pauperū vel in redemptionē captiuoꝝ ⁊ hmōi. c. Cuꝫ tu de vſuris Et q̇dem in his ſunt diſtribuēda locis: in q̇b⁹ tota loci communitas vel maior pars ꝓbabilr̄ apparet dānificata: ſicut ꝯtigit in ſac comāno ciuitatis. Vel in his q̇ maximaꝫ quātitatē monete argētee vel auree grauioris pōderis vel maioris eligētes fudiſſent vel rotundaſſent. Quib⁹ caſibus cōitas ciuitatis: tunc gerit vicē q̄ſi vni⁹ ⁊ certe ꝑſone cui eſt reſtituēduꝫ ſcd̾m S. Bernardinū in tractatu ſuaꝝ reſtitutionū. Siuero ſint particulares ꝑſone ſpoliate et pauce reſpectu toti⁹ communitatis. ſufficit q̊cunq̄ in loco reſtituāť vt pꝫ i d. c. Cū tu. de homi. Sicut dignum. In q̇b⁹ locis nō reſtringunt iura ad certum locū: vt dicit Fed. de Senis ꝯſilio ſuo. xxxii. Et tenent Hoſti. Pe. de anch. Anto. de bu. ⁊. Do. Io. de ana. in. d. c. cum tu. Et eſt ratio: qꝛ pauperes ſunt vnū mēbrum eccleſie a cui⁹ vnitate nō ſeparanť ꝑ locoꝝ diſtinctionē.

39 ¶ Nunq̇d religioſi q̇ a ꝓlatis null'ā hñt ptātem circa diſpēſationē incertoꝝ poſſint ſe de hisero

gandis intromittere? R̄ñ
Videtur ꝙ nõ ꝑ tex. in cle.
religioſi. §. Quibus. de pri
uile. vbi dꝛ. religioſis etiaꝫ
exemptis in virtute ſãcte
obediẽtie ⁊ ſub intermina
tiõe maledictiõis eterne di
ſtrictiꝰ inhibemꝰ. ne cuꝫ fa
ctiõibꝰ teſtamẽtoꝝ itererit
vt male ablata incerta ſi-
bi vel cõuẽtibꝰ in alioꝝ pre
iudiciũ errogari procuret
Hec ibi vbi glo. dupliciter
intelligit.

¶ Primo qñ teſtator vo-
lẽs male ablata aliqbꝰ le-
gare et ꝑ religioſos retra/
hit in ꝑiudicium illorum:

¶ Scdo ꝙ retrahentes fa
ciunt in preiudiciuꝫ epoꝝ
qbꝰ incertorum competit
diſpenſatio ſcdꝫ opi. Hoſti
Cõtra queꝫ facit qd notat
Archi. in. c. ij. de teſta. lib.
vi. Cardina. vero ſup tex.
dicit ꝙ prohibet ne religio
ſi procurẽt incerta ſibi vel
ſuis ꝯuẽtibꝰ errogari ĩtra
hẽdo teſtatores alr̃ diſpo-
ſitos Sꝫ Pau. dicit ꝙ ad
ĩcerta nõ fit ꝑiudiciũ epis
Si ꝑ alios fiat errogatio
etiam ꝑ religioſos fraude
ceſſãte. hic do. Cardi Ex q
bus claret.

¶ Primo ꝙ Cle. nõ prohi
bet religioſos circa diſpen
ſationẽ incertoꝝ faciẽdam
in vita debitoris in foro pe
nitẽtie vel alr̃ ꝑ viã ꝯſilij.

¶ Scdo ꝙ licꝫ ſibi et ſuis
ꝯuentibus procurare incer
ta: qñ teſtator nondum di-
ſpoſuit de hmõdi incertis

¶ Tertio ſcdm Pau. nõ ĩ
telligit fieri in ꝑiudicium
epoꝝ ⁊ de incertis ſe intro
mittãt. dummodo nõ retra
hant teſtatorem aliter iaꝫ
diſpoſitum.

¶ De caſibus in quibꝰ penitẽs poteſt ꝯfite ri alteri ꝙ̃ proprio ſacer- doti: vcꝫ.

40 ¶ Primus quã
do proprius parrochialis
eſt reuelator confeſſionis
ſcdꝫ Bonauentu. ⁊ Tho. ĩ
iiij. di. xvij.

41 ¶ Secundus cũ
proprius parrochialis ſol
licitat ad malum/ ⁊ Mu-
lier timet ꝙ iterum caꝫ ſo
licitabit aut ſe fragilẽ ſen/
tit. Ita ꝙ probabiliter ti-

met ne loquẽdo illi. ſacer-
doti inſtigaretur ſtimulo cõ
cupiſcentie ꝓpter recorda
tionẽ nepharie delectatio/
nis: qꝛ ſi propter ignoran/
tiaꝫ proprius ſacerdos re
cuſari poteſt: vt infra dice
tur. Multo fortius ꝓpter
maliciam que periculoſior
eſt. Debet tamen petere ꝑ/
ſe vel per aliaꝫ licentiam a
ſacerdote vel a ſupiore vt
poſſit alteri ꝯfiteri: quo de
negante poterit alteri con
fiteri ſcdꝫ Richar. ĩ. iiij. di.
xvij. ar. iij. q. vij.

42 ¶ Tertius ſi pe
nitẽs cõtra. ꝑſonam ꝓprij
ſacerdotis eſt machinatus
latenter: hoc illi ꝯfiteri nõ
tenet ne ad odium ꝓuoce/
tur Richard. in ea. q. Et
Abb. ſiculus in. c. Omnis
de pe. et re. dicit: Idem ſi ẽ
odiũ ĩter penitẽteꝫ ⁊ ꝓpꝛiuꝫ
preſbyterum vel parentes
preſbyteri poteſt confiteri
tunc alteri de licentia ſui
preſbyteri: quam ſi petitaꝫ
malitioſe dare recuſet. Et
hoc dicit glo. ad alium ire
poterit de regula i. Licet.
Sed licentiam iſtam non
oportet petere ſi iſte confi/
teatur religioſis licentia-
tis ad cõfeſſiones audien
das ſecunduꝫ formã Cle.
dudũ ꝺ ſepul. Cũ tales reli
gioſi libere poſſit audirͤ ho
mines totiꝰ dioceſis: vt ibi
ĩ. §. Statuimus. Sicut par
rochialis homines ſue par
rochie. Ideꝫ ſi cognata ſa
cerdotis fuit eius adulte-
ra: q̃ ſi ꝯfiteat timet ſcan-
dalizare ſacerdotẽ: quo ca
ſu ne confeſſionem diuidat
debet petere licentiam al-
teri confitendi. Et ſi eã ab
ipſo vel ſuperiore obtine-
re nequeat petere eſt obti-
nere. Boñ. in. iiij. diſt. xxi.
adde ſcdꝫ Archidy. in. ca.
Placuit de pe. di. vi. qd in
predictis caſibus. Si pe/
nitens petitã licẽtiaꝫ ꝯſeq
nõ põt abſqꝫ alio recurſu
ad ſupiorẽ põt alteri ꝯfite/
ri auctẽ. d. c. Placuit.

43 ¶ Quid ſi in pdi
ctis caſibꝰ ſitibꝰ nõ poteſt
hr̃e aliũ ꝙ̃ ꝓpꝛium ſacer-
dotẽ? Dicendum ꝙ poteſt
confiteri de omnibus alijs
ſubticendo illa ſiue pctã
ſiue circunſtantias ex qui-

bus veriſilr periculũ vl' ſcã
dalũ ĩminere poſſit. Deus
eñ ſic ordinat opa ꝙ non
vult eſſe cauſa mali. Hec
Inno. Hoſtien. Johan. an
⁊ Antho. de bu. in. c. Ois
de pe. ⁊ re.
44 ¶ Quart⁹ qñ ꝓ
pri⁹ ſacerdos eſt indiſcret⁹
ſiue ignorans: qꝛ neſcit li-
gare ⁊ ſoluere pctm̃ mor-
tale ac veniale/ vt opꝫ di-
ſcernere. Quo caſu licen-
tiaꝫ petere dꝫ penitẽs vt ſu
pra dictũ eſt ⁊ petita licen
tia habetur ꝓ obtẽta. d. ca.
Placuit. Richar. e. ar. iij.
q. i. ⁊ Hoſti. in ſumma de
pe. ⁊ re. De hac ſacerdotis
ignorãtia dicetur infra. c.
iiij. §. xi. ⁊. xij.
45 ¶ Quitus eſt d̾
transferẽte vel q̃rẽte domi
ciliũ in alia terra vel par-
rochia animo remanendi
ſeu vbi explicatis ſarcinu
lis ſuis ⁊ conducta domo
fit de foro illius curati ſm̃
Hoſtien. in ſumma de par-
rochijs §. omes intelligãt
⁊ Archid. xiij. q. iij. §. Qꝛ
ergo. Et q̃ ꝑ annum in ali
quo loco habitat/ licꝫ non
animo ibi remanendi fit ⁊
foro illius parrochialis q̃
ad ſacramenta recipienda
ſcd̃ꝫ Inno. in c. Omnis de
pe. ⁊ re. De hoc dꝛ infra in
vi caſu ſcd̃ꝫ do. Abb. Qui
ꝟo in diuerſis locis vl' par
rochiis equalit' habitat po
teſt ab vtriſqꝫ curatꝫ ſacra
mẽta accipere pro tẽporeq̃
ibi moratur niſi appareat
ꝙ ſit eius pĩcipale domici
liũ. Querẽs autem domici
liuꝫ priori ſuo relicto dum
iter agit uel nauigat q̃rẽs
illud põt ubiqꝫ ꝯfiteri quo
uſqꝫ alicubi domiciliũ fir/
met cũ talis dicat' eſſe ſine
domicilio. ff. ad municipa-
les. l. labeo. in pĩcipio ho-
ſtiẽ. ubi ſupra/ ⁊ Richar.
in. iiij. di. xvij.
46 ¶ Nũquid pere
grinans de licẽtia ꝓprij ſa
cerdotis poſſit ab alio ſa-
cerdote accipere oĩa ſa-
cramenta neceſſaria/ ⁊ cõ-
municare tẽpore paſche⁊
Dicẽdum ꝙ ſic/ unde ⁊ de
omnib⁹ peccatis cõmiſſis
in uia/ ul' antequã a domo
recedere poterit ꝯfiteri et
abſolui a quecũqꝫ malue

rit ſacerdote: immo ⁊ de ca
ſibus epõ reſeruatis ſi cuꝫ
illius licentia diſceſſit ſcd̃ꝫ
Inno. in. c. Omnis de pe. ⁊
re. Si ꝟo peregrini ⁊ nego
ciatores ſine licentia pro-
prij ſacerdotꝫ iter arripue
rit nõ poſſunt penitẽtiam
vl' alia ſacramenta eccl'ia/
ſtica accipere ab alio cura
to. niſi cõſtituti in articulo
mortis vel niſi moram ibi
traxerint ꝑ annũ ſcd̃ꝫ aliq̈s
47 ¶ Nunqd pere-
grinans de licẽtia ſui par
rochialis poſſit ſumer' eu-
chariſtiam a religioſis. et
ſufficiat ſi in die Jouis ſan
cta ſuſcipiat ſicut ĩ die pa
ſche? Reſpondeo ad pͥmuꝫ
diſtingue: aut peregrinãs
hꝫ ſpecialem licẽtiã ſumẽ/
di a religioſis ⁊ poteſt: ãt
nõ: ⁊ tunc ipſi religioſi mi
niſtrãtes euchariſtiam ex
communicati eſſent ⁊ a ſo/
lo papa vel eius auctorita
tẽ hñte poſſunt abſolui: vt
in Cle. religioſi de pͥuile.
¶ Ad ſcd̃m dicas ſcd̃ꝫ ab.
Sicu. in. c. Omnis de pe. et
re. ꝙ ſumere euchariſtiam
in Paſcha poteſt duobus
modis ĩtelligi. Primo pro
ſolẽnitate Paſchali. Et
tunc ſatis eſt recipere ĩ die
Jouis ſancta maxime ha-
bendo reſpectuꝫ ꝙ illa die
fuit inſtitutum hoc ſacra-
mentum corporis xp̃i. Sꝫ
qꝛ eccleſia tunc occupat' ĩ
alijs officijs nõ poteſt tũc
facere ſolẽnitatem de cor-
pore xp̃i: ſꝫ differt poſt octa
uam Penthecoſtes Ut in
Cle. ſi dñꝫ. de reli. ⁊ ve ſcrõ
¶ Scd̃o poteſt intelligi in
Paſcha in die reſurrectio
nis. Et tunc opꝫ de neceſſi
tate ſumere illa die. Et ꝓ
hoc qꝛ appellatur Paſcha
ar. §. quotiẽs. Inſti. de iure
iuran. Cõcludeꝙ recipere
in die reſurrectionis cau-
tum eſt ad euitandum opi
niones ⁊ ſatiſfaciẽdũ huic
canoni: pro q̃ adduco text.
in. c. ⁊ ſi Judeos/ de Jude.
vbi tex. loquit' prope de die
reſurrectiõis. Tñ puto ſa
tiſfactum ꝯſtitutiõi ſi reci
piat' in die Jouis ſancta:
qꝛ vt dixi habet' reſpectus
ad ſolẽnitatẽ paſchaleꝫ: et
tunc fuit inſtitutum. h. d.
Ab. Et pro hac opinione

emanauit declaratoria q̄-
q̄dam Eugenij q̄rti q̄ inci
pit dilecte fili.
48 ¶ Sextus caſus
eſt de vagabundis vt ſunt
ſtipendiarij/ mercennarij/
mercatores nuſq̄ haben-
tes domiciliū/ ſȝ nūdinas
ſemꝑ ſequētes q̄ cuilibȝ cu
rato ꝯfiteri poſſunt aut re
ligioſo licētiato ad ꝯfeſſio/
nes audiēdas ſcđm ꝙ ha-
bes ſupra in.§.xvi.hui⁹ ca.
Do.tn̄ Archieṗs Florē. in
prima parte ſui interroga
torij dicit ꝙ talis poteſt cō
fiteri etiam non curato: q2
nulli ſubditus ſubmittit ſe
ei cui vult. Et omnis ſacer
dos cum in ſua ordinatio
ne acceperit poteſtatem ꝛ
iuriſditionem ī habitu ſub
ditos habet eos qui ſub-
mittunt ſe ei. Adde quod
dicit do. Abb. Sicu. in ca.
Omis de pe. ꝛ re. Ubi ait.
Sed quero quis dicatur ꝓ
prius ſacerdos mercenna
riorum/ ſtipendiariorum/
ꝛ ſcholariū ac ſimiliū: cuȝ
iſti non habeant ī loco do-
miciliū? Rn̄. Qu dam dn̄t
vt refert Inno. ꝙ ille dr̄ ꝓ
ꝓus ſacerdos: in cuius par
rochia habitauerunt ꝑ ā-
num vt.xvi.q.i. Queſiſti.
Alij dicunt ꝙ idem ſi non
ꝑ annum Alij dicunt ꝙ dȝ
hr̄e licētiā a ꝓꝓo ſacerdo
te. Illa opinio mihi plus
placet ꝛ videt̄ magis cōis
ꝙ ille dr̄ ꝓꝓus ſacerdos ī
cuius parrochia habitant
de pn̄ti nec poteſt cōmode
adire ꝓprium ſacerdotē.
Ar. in.c.fi. de parroch. ꝛ te
net glo. in Cle.j. de priuile.
in verbo parrochialis. De
ſcholaribus diſtigue: quia
ſi ſunt clerici licet ꝑ annū
incolant in loco ſtudij: nec
receſſerint cum licentia ꝓ
latorum ſuorum etiam ſi ꝑ
triginta annos locum ſtu-
dij incolerent non poſſunt
ibi ꝯfiteri ſcđm Hoſt. ī ſum
ma ti. de parrochijs.§. q̄s ī
telligat̄ ꝛ no. Archidyaco.
xiij.q.ij.§. Quia ergo in fi.
49 ¶ Septimus ca
ſus eſt. Cum quis ratione
delicti efficitur ſubdit⁹ ei⁹
in cuius parrochia delicq̄t
de rap.c.t.vi.q.iiij. Placu-
it. Sed hoc intellige ſcđm
Richar. ī.iiij.di.xviij.arti.

ix.q.v. Si ab homine ſit ex
cōicatus: puta ꝓpter fur-
tum ꝛ huiuſmodi. Sec⁹ in
currit excōicationē iuris
cōmunis vel ſynodalis ſta
tuti aut prouincialis: quia
talis in foro conſcientie ab
ſolui poteſt a ſuo ep̄o vl' ei⁹
auctoritatē habēte ſicut
a peccatis extra dioceſim
commiſſis. Nō etiam tenȝ
Do. Abba. ſcđm Laudun̄.
in Clem̄. dudū de ſepultu.
Matheus ꝛ Johā. de imo.
ꝛ Directorium libr.i.titu.
de pe: ꝛ re.§.xcix. ſcđm Ar
chidya. in.c.ij. de conſti. lib.
vi. ꝛ glo. in cap̄.i.xvi. qu.i.
Nō omnino tenendum. vi/
det̄ q̄cq̄d in contrarium di
cat Johā. an. in.c. excōica/
tis de of. leg.
50 ¶ Notat tn̄ ꝙ de
linquēs ꝯtra formā ſtatu
ti ſynodalis infra dioceſiȝ
ſȝ in monaſterio exēpto nō
ligat̄ excōicatiōe ſtatuti ſy
nodalis infra dioceſiȝ. ſcđȝ
Joh. de lig. in tractatu de
eccl'iaſtico interdicto ꝑ ca.
vt aīaꝝ de cōſti.li.vj. ꝛ ꝑ.c.
luminoſo.xviij.qu.ij. vbi dr̄
ꝙ ep̄s nō dȝ exercet̄ aliq̄d
ſue poteſtatis in monaſte-
rio vbi glo. dicit loq̄tur de
exēptis. Idem tenuerunt
Jo. an. Cardi. ꝛ Jo. calde
diſputando. Itē ſi ſubdit⁹
extra territorium dioceſis
delinquat cōtra formā ſta
tuti ep̄i ſui infligentis ex-
cōicationē nō incidit cā vt
in.d.c. Ut animarum.
51 ¶ Octauus caſus
rōne neceſſitatis q2 abſol-
uēdus eſt in mortis articu
lo cōſtitutus: quo caſu q̄li
bet ſacerdos ab eccl'ia nō
ꝑciſus auctoritate iuris
fit ꝓpri⁹. Et abſoluere po
teſt ab om̄i caſu reſeruato
de offi. ordi. ca. Paſtoralis
§. preterea. Et in gloſ. ibi ī
verbo. In mortis. Sed In
nocen. tenet ꝙ ſimplex ſa-
cerdos abſoluere poſſit in
articulo mortis a caſib⁹ re
ſeruatis qn̄ ep̄i copia tunc
hr̄i nō poſſit: q2 ſi hr̄i pōt. ꝓ
mo ipſe ē req̄rendus vt ta
lem abſoluat.
52 ¶ Sȝ dubitat̄ q̄uo
accipiēdus ſit mortis arti/
culus? Rn̄deo ſcđȝ gl'.i. di.
§. preterea ꝛ Joā. de imo.
ibidē multipl'r accipi pōt

¶ Primo. ſi q̄s actu mori/
turus ſit extra de egritudi
ne vel vulnere.
¶ Secundo ſi mare ingre
di debeat.
¶ Tertio ſi obſeſſus ſit in
loco in q̄ machinis ⁊ bali=
ſtis expugnatur
¶ Quarto ſi bellum cam=
peſtre intrare debeat.
¶ Quito ſi mulier eſt pa=
ritura vt addit Jo. de imo.
¶ Quātuȝ ad ſcdm̄ caſuȝ
dicit glo. hoc nō itelligas
articuluȝ mortis qn̄ q̄s in
trat mare: ſȝ tunc cum im=
minet naufragiū vl' ꝑicl'ū
¶ Quātum ad tertium di
cit Joh. de imo. diſtingue:
q2 ſi locꝰ machinis eſt ob=
ſeſſus tūc commune eſt ꝑi
culum: q2 ſuꝑ quemlibȝ la
pis venire poſſet: vnde q̄li/
bet ab oīm caſu reſeruato
poteſt abſolui. Si autē ba
liſtis ⁊ alijs armis ꝑiculo
ſis obſident̄: tūc ſolum ad
pugnātes d'r imminere ꝑi/
culum mortis: q2 ſi expec=
taret̄ vulnꝰ forte daret̄ vul
nus cum morte. Jdeoq3 ta
le bellum aggreſſuri poſ=
ſūt abſolui: ſȝ a nō alij q̄ nō
pugnant. vt vult Hoſtien.
Et verum circa illos q̄ iu
ſte ſe defendunt ſecus ſi in
iuſte: q2 cum ſint ꝯtinue in
pctō abſolui non poſſunt.
de pe. ⁊ re. Nō q̄dam. Et
hoc verū ſcdm̄ Hoſtiē. niſi
tales peniteāt ⁊ nō poſſint
ſecure exire: q2 poterūt ab
ſolui ex quo imminet ꝑicu
luȝ dūmodo taliter faciāt:
ꝙ non poſſit ſibi īputari.
¶ Quantum ad quartum
intelligit glo. Hoſti. ⁊ Jo.
de Jmo. Cum quis intrar̄
debet belluȝ campeſtre cō
tra ſaracenos vel al's iuſtū
⁊ maniſeſte appareat peri
culum mortis.
¶ Quantum ad q̄ntum di
cit Jo. de Jmo. ſcd'ȝ Hoſt.
videt̄ diſtinguendum: q2 ſi
mulier paritura ſit ⁊ cor=
pulēta ⁊ multos habuit fi
lios ⁊ de facili ꝯſueuit pa=
rere nō poſſit abſolui a ca
ſu reſeruato. Secꝰ ſi nūq̄
peperit ⁊ multum timeat
partum/ ⁊ forte debilis eſt
vel alias ꝯſueuit eſſe in ꝑi
culo mortis in alio partu.
Subdit Hoſti. tn̄ q2 expe=
riētia docet etiam multas

abundantes in prole inter
duȝ in partu decedere piū
eſſet ſimpl'r dicere mulierē
in partu ꝯſtitutam abſolui
poſſe a reſeruatis: maxime
q2 ipſa ⁊ omēs ſupradicti
ſi ꝑiculuȝ euaſerint ⁊ ſeq̄
ꝓximum commode poterunt
nō preſentauerint ſuꝑiori
a quo fuerant abſoluendi
ab excōicatiōe/ vl' ſe repre
ſentantes ſcdm̄ mandatuȝ
ſibi iniunctum non ſatiſfe
cerint/ reicidūt ī cādē ſeu
ſimilē excōicationis ſentē
tiam a qua fuerant abſolu
ti in articulo mortis/ vt in
c. Eos de ſen. excō. lib. vj.
¶ Adde ſextum caſum in
q̊ q̄s abſolui poteſt ab alio
q̄ a ſuperior̄ a quo fuerat
abſoluēdus/ nec eſt remit=
tendus aliq̄n ad eum. Cuȝ
q̄s vcȝ hȝ impedimentum
ꝑpetue egritudinis. vnde
nec tunc vendicat ſibi lo=
cum predictum. c. Eos/ vt
dicit ibi Archidyaco.
53 ¶ Sȝ nunq̄d ꝯfeſ
ſi laico in articulo mortis
quod fieri pōt deficiēte ſa/
cerdote de pe. diſt. vi. Qui
vult. teneant̄ eadem pctā
numero cōfiteri ſacerdoti
habita eius copia ſi ꝑicu=
la euaſerūt? Rn̄deo ſcdm̄
Tho. in. iiij. diſtic. xvij. Dic
ꝙ ſic. Cuiꝰ ratio eſſe pōt q2
vt dicit glo. in. c. Paſtora=
lis. §. preterea in v'bo mor=
tis de offi. ordi. Abſoluere
nō poteſt vel ligare q̄ non
hȝ claues q̄ ſoli ſacerdoti
date ſunt de pe. diſ. i. Ver=
bum dei ⁊. c. Quem penitȝ
⁊. d. c. Qui vult/ vn̄ cuȝ ta
lis penitēs nō fuerit abſo/
lutus a peccatis. Debet il/
le denuo ꝯfiteri ei q̄ poſſit
eum abſoluere. Layco tn̄
ꝯfiteri ſacerdote deficiēte
nō eſt neceſſarium vt dicit
Richar. in. iiij. diſ. xvij. ar=
ti. ij. q. i: vbi ait. Cum cōfeſ/
ſio nō ſoluȝ ordinet̄ ad ta=
xationem emēde/ immo ad
aliquam relaxationeȝ pe=
ne virtute clauiuȝ/ ⁊ ad ſu
ſceptionē gr'e. Et q2 nullꝰ
hȝ claues in foro penitētie
niſi ſacerdos. Jdeo non ē
neceſſarium confiteri non
ſacerdoti/ etiam cū haberi
non poteſt ſacerdos/ vnde
ꝙ dicit magiſter in l'ra di=
ſtin. xvij. c. ix. Si de fuerit

ſa cerdos proximo vł ſocio
faciēda eſt ꝯfeſſio exponē-
dum eſt de congruitate nō
de neceſſitate. Hec Ricar.
Cum quo concordat Sco.
eadem diſt. Et addit forte
neceſſarium eſt non cōfite-
ri laico: qꝛ nulli licet diffa-
mare ſe nec ꝓcedere pctm̄
ſuum occultū: maxime qñ
ille nō preſumit celator ſe
creti nec ſit melius ꝯſulere
pctōri q̄ꝫ ipſemet ſibi.
54 ¶ Quid ſi eger ī
articulo mortis conſtitu-
tus penitentiam petat ⁊ ā
tequaꝫ veniat ſacerdos ob
muteſcat / vel conuertatur
in freneſim. Nunquid ab-
ſolui poterat ⁊ ei euchari-
ſtia preberi? Reſpōdeo ſic
Si per vnum teſtem con-
ſtat illum antequaꝫ obmu
teſceret vel conuerteretur
in freneſim penitentiaꝫ pe
tiſſe: ⁊ de vomitatione eu-
chariſtie periculum non ti
meatur: vt eſt tex. inuenta
glo. in capi. Is qui infirmi
tate. xxvj. queſt. v. Sed ta-
men non per religioſum:
ſed per ſacerdotem ſecula
rem communicandus eſt.

qꝛ ſi ſine licentia proprij ſa
cerdotis vel epiſcopi reli-
gioſus euchariſtiam mini
ſtrarꝫ etiā in articulo mor
tis conſtituto excommuni
cationem incurreret. Cuiꝰ
abſolutio pape reſeruatur
vt in Clement. religioſi. de
p̊uile. vt ibi dicūt do. Car.
⁊ do. Johan. de imo. Licet
q̄dam contra ī tali caſu ne
ceſſitatis.
55 ¶ Nonum caſum
ponit Hoſtiē. in ſumma ti-
tu. de pe. ⁊ re. §. Cui cōfitē-
dum. Si ſacerdos non pro
prius ponit ſpem ī rati ha
bitione ꝓprij ſacerdotis.
Sꝫ hic caſꝰ a doc. nō tenet
Et rationē aſſignat Pet.
de palu. in quarto diſ. xvij.
Qꝛ nulla ratihabitio con-
firmat ſacramentuꝫ quod
nullum fuit.
56 ¶ Sed nunq̄d ra
tihabitio pape poſſit vali-
dare ꝯfeſſionē ⁊ abſolutio
nē factā añ ꝑ p̊o ſac̄doti?
Rñdeo. dicēdū ꝙ nō: qꝛ re-
gula iuris eſt ꝙ ratihabi-
tio retro trahat: ⁊ manda-
to cōparatur: qñ ſola man
dato a principio res agi

poteſt in talibus auteꝫ lo-
cum nō habet quando ſcꝫ
de eſſentia ſacramenti defi
cit: quia tunc totum iterā-
dum eſt. De eſſentia auteꝫ
abſolutiōis eſt poteſtas iu
riſditionis: quam poteſta-
tem erga talem non habet
ex hoc ꝙ ponit ſpem in ra
tihabitione. Do. Archiepiſ
copus Floren. in p̊ma ꝑte
ſui interrogatorij. Et ad
hoc facit qđ Imola. in cle.
Dudum de ſepultu. In §.
huiuſmodi dicit ſcđm zen.
ꝙ confirmatio priuilegio-
rum nō extenditur ad iam
reuocatam qꝛ quod nullū
eſt confirmari non poteſt:
de fide inſtrumentorum. c.
inter dilectos.
57 ¶ In p̄dictis ca
ſibus excepto caſu articu-
lo mortis confitens alteri:
quam proprio ſacerdoti de
bet confiteri ſacerdoti ha
benti executioneꝫ clauiuꝫ
id eſt non excommunicato
vel ſuſpenſo / et huiuſmodi
Et habilitato ab epiſcopo
ad confeſſiones audiēdas
ſi eſt ſacerdos ſecularis: ⁊
ſi religioſus etiaꝫ licentia

to a ſuo prelato. xxv. diſt.
perlectis. Et ibi Archidy
aco. Idem Duran parte. i
titulo de confeſſione: quā-
uis tamen aliqui aliter di-
cant. Sed hoc ſecurius vi
detur.
58 ¶ Sacerdos par
rochialis ⁊ religioſus ad
audiendas cōfeſſiones ha
bilitatus cum de iure po-
teſtatē non habeat abſol-
uendi a maiori excōicatio
ne vt in. c. Nuper de ſen. ex
com. ⁊ ſcire teneat ad q̄ ſe
extendit p̄tās ſua ſecūdū
Bonauentu. in iiij. diſtinc.
xvij. Poſtquam nouit peni
tentem ad ſuam pertinere
iuriſditionem. Primo in-
terroget de excōicationibꝰ
a q̄bus abſoluendi non ha
bet poteſtatem ne fruſtra
laboret: eo ꝙ manente ex-
cōicatiōe penitētē abſolue
re nō pōt a pctīs: ſcđm Ri
char. ⁊ Tho. ī. iiij. diſ. xviij
de quo infra in. c. iiij. Et vt
ſciat ſi ad Epiſcopum vel
Papam remittere debeat
ipm̄ penitentē ꝓpterea de
excommunicationibꝰ nunc
ſubijcitur.

¶ De excommunicationibus papalibꝰ.

59 **Q**Ui iniecit manus violētas in ꝑſonā eccleſiaſticam xvij.qu.iiij. Si q̄s ſuadente. Req̄ritur ergo animꝰ iniuriādi: ⁊ factum ſcꝫ vt ꝑſonam tāgat furioſe ⁊ nō iocoſe dr̄ etiā eccleſiaſtica ꝑſona cōuerſus: vel cōuerſa: vel nouitius religiōis approbate. Tradēs ſe ⁊ ſua eccl'ie ſeculari heremita: ⁊ ſi ē tertij ordinis ſancti. Frāciſci ſcd̄m mľtos doc. ⁊ eoꝝ ꝓuilegium. Caliꝑti ſecundi vľ etiā ſi clericus tm̄ ꝟbalit̄ eſt depoſitꝰ nō actualiter: aut ſi ſeipſum clericꝰ irate ꝑcutiat. xxiii.qu.v. Si non licet. Sed ignorās eſſe clericum: q2 eſt in habitu laicali ⁊ ſi occidit non incidit de ſentēti.excō. Si vero.2. Et notandum ꝙ pape tūc reſeruat̄ abſolutio qn̄ percuſſio eſt enormis. Ꝙd̄ ſm̄ Abba. ⁊ do. Ant.in.c. Cuꝫ illoꝝ de ſen.excō.eſt qn̄ effodit̄ oculꝰ: precidit̄ digitus debilitat̄ membrum vt ſi ꝑcuſſus ī tibia libere mouere pedem vel ambulare nō pōt: qd̄ dr̄ mutilatio mēbri inducens irregularitatem. Item ex graui ictu ğuis effuſio ſanguinis vľ leuis ꝑcuſſio in platea: ī theatro: in eccleſia: in dormitorio: cimiterio: ⁊ in clauſtro eccleſie adherenti. Aut in prelatuꝫ vel eius vicariū ī prelati abſentia. Idē Innocentius ⁊ Ioannes an. in eo.c. Si vero.

60 ¶ Legatꝰ quoqꝫ d̄ latere ab omi atroci etiaꝫ homicidio clerici abſoluere pōt ſcd̄m Iohan.an. Et Io.de lig. ⁊ do. Abba.in.c. ad eminentiam de ſenten. excommu.

¶ Quicq̄d in cōtrariū dicat. Specu. ⁊ Hoſt. ⁊ Cardinales tātum ſunt legati de latere: q̄ hoc poſſunt erga vndecunqꝫ veniētes et etiam extra terminos ſue legatiōis. Duꝫ ſunt in via de offi.lega.excōicatis. Legati nō de latere hoc poſſunt erga homines ſue ꝓuincie: ⁊ infra terminos ꝓuincie. Sūmꝰ penitentiarius penitētiarij quoqꝫ maiores ī curia romana abſoluere poſſunt etiā ab homicidio clerici: q̄ vꝫ nō fuiſſꝫ prelatꝰ. Sꝫ iſti habito conſenſu ſummi penitētiarij.

61 ¶ Qui hoſtiliter ſicut inimicus inſecutꝰ eſt Cardinalē: vel ꝑcuſſit: vel cepit: vel fuerit: ſociꝰ faciētis: vel mādauit. vel ratuꝫ habuerit factus ſuo nomine: aut ꝯſilium: vel fauorem dedit ad iſta: vel receptauerit ſciēter: vel defenſauerit eundē.c. Felicis de penis in.vi.

62 ¶ Qui ſcienter ep̄um ceperit: bānierit ⁊ cetera fecerit: vt de cardinali eſt dictum preter ꝟbum inſecutus.cle. Si q̄s de penis. Ꝙd̄ etiam procedit: ſi in ep̄ꝫ q̄ renūciauit loco nō ordini. Secꝰ ſi tm̄ eſt ī ep̄ꝫ electꝰ ⁊ nō ꝯſecratꝰ. Ioh. an. ⁊ Pau.ī ea cle.ſi quis.

63 ¶ Qui animo ꝑtinaci ⁊ ꝟbo incidit in dannatā hereſim ab accleſia. xxiiij.q.i.c.i.in ꝓceſſu Eugenij q̄rti. Exēplū ꝙ xp̄s nō ſit verꝰ deꝰ ⁊ hō. In cle i.de ſum.tri. vel ſi nouam contingat.

64 ¶ Qui male ſētit mente ⁊ verbo. Aut docet de articulis fidei: vľ ſacramētis eccľie de hereti.c ad abolēdam. Exēpluꝫ ꝙ mortui nō reſurgent: ꝙ in euchariſtia realiter nō ſit xp̄s: ꝙ in baptiſmo oīa pctā non remittantur etiā in adulto attrito.

65 ¶ Qui pertinaciter defendit errores vel ꝑſonas hereticoꝝ. vel eſt receptator ſciēter in domo: vel in terra ſua: vel fautor q2 vcꝫ non fugat vel punit ab eccleſia pro hereſi ꝯdēnatos cum publica ptāte fūgat̄: de hereti. excōicamꝰ. Et ibi doc. Et ī proceſſu curie: vel credēs hereticis: qlꝫ nulli hereſi adherent: tamen credit hereticos bonos eſſe homīes ſm̄ Pe.de pal.

66 ¶ Inq̄ſitores: et alii in hoc officio ꝯſtituti: q̄ obtētu lucri temporalis odij ğre vel amoris cōtra iuſticiam ⁊ ꝯſciētiam ſuaꝫ omiſerint procedere cōtra

quē fuerat ꝓuidēdum ſup
hmōi hereticā prauitatem
Aut eodem obtentu here-
ſim alicui imponit: vel qđ
impediat officium ſuū vel
quoquō ſup hoc pſumpſe/
rit vexare: nō poſſunt ab-
ſolui niſi a papa vel ab a-
lio in articulo mortis. Sʒ
pmiſſa tunc ſatiſfactione ſi
tēpus patit: ſi hʒ vnde alſ
nota pauptas excuſat ſm
glo. Clem. multoꝝ de he-
reti. Ubi vo ppter timo-
rē vel vitādum ſcādalum
inqſitor omitteret procede
re cōtra aliquē nō incidat:
ſm Jo. an. ibi. Qui addit
copulatiue intelligas con
tra iuſticiam ꝛ cōſciētiam
Et pʒ hic ꝙ canon eccl'ie
ligatur ad oīa occulta . nō
tñ nominatim de illis indi
cat tribunal eccleſie. Cum
ipa tales occultos habeat
pro ſolutis. de. ſen. excom.
A nobis.
67 ¶ Qui ptinaci-
ter tenet ſedem apoſtoli-
cam non eſſe caput eccle-
ſiarum: nec ei vt capiti obe
diendum. Aut non habe-
re poteſtatē condendi ca/
nones. diſt. xix. Nulli fas.
Cum talis ſciſmaticus ſit
ꝛ hereticus ſcđʒ Hugonē
Innocen. Hoſtien. et Jo-
hannem an. Ex proceſſu
Eugenij quarti ē papalis.
68 ¶ Incendarius
eccleſiarū ex propoſito vl'
loci. religioſi pij cimiterij
vel ſpacij priuilegiati in-
crementum eccleſie: vcʒ. xl
paſſus ſi matrix eſt ſcđum
alia triginta cum eſt denū
ciatus papalis eſt eodem
titu. Tua nos. xvij. q. iiij.
Sicut Idem. de aliarum
rerum incendario: conſi-
liario: vel fautore. In tali
bus ſi fuerit excommuni-
catus ꝛ denunciatus inge
nerali: vel particulari ab
Archidyacono vel ſacer-
dote qui habet poteſtatem
excommunicandi: et denū/
ciādi ſcđʒ Hugonē ꝛ aſteñ
li. vi. ti. ij.
69 ¶ Qui domum
layci vel apothecam ſitam
intra ſpacium priuilegia-
tum incenderet: aut effrin
geret: non tamen eſt excō-
municatus: quamuis ſa-
crilegus ſit ſecundum La

pum Abba. in capi. Non
nulli. de immu. eccle. in. vi.
per. d. cap. ꝛ cap. conqueſti
de ſen. excom.
70 ¶ Inno. quoqʒ
in capitulo. i. de immu. ec-
cle. dicit qđ ſi Epiſcopus
vel alius prelatus habens
iuriſdictionem in eccleſia.
Aut ſi ſit perſona non tan
tum eccleſiaſtica: ſed ſecu/
laris que ſibi in aliqua ec/
cleſia reſeruaſſet aliquod
hoſpitium et alius inique
intraret poteſt violenter
rumpere domum et expel/
lere occupātem iniuſte ſua
auctoritate ſine metu excō
municationis: qꝛ cuilibet
licitum eſt ſuam poſſeſſio-
nem defendere ꝛ vim vi re
pellere. C. vim vi. l. i. ꝛ ſic
loqtur. c. Cum olim de re-
ſti. ſpol. In canonico vero
contrarium eſt qꝛ non ec-
cleſiam poſſidet: ſed cano-
nicatum in eccleſia vnde
ei non licet oſtia rumpere
violenter: quia non poſſi-
denti: non licet ſibiipſi ius
dicere. C. vñ vi. l. Si qs vi.
hec Inno.
71 ¶ Effractor vio-
lentus eccleſie oſtij ſere te
cti: parietis: feneſtre: et hu
iuſmodi. Si etiam inde ni/
hil aſportet/ excōicatus eſt
Et ſi denuncietur papalis
eſt eo titulo conqueſti. Si
ſine effractione vel incēdio
in eccleſia verberat hoīes
vel rapit eccleſie bona/ ca/
lices/ crucem corpus xpī
non eſt excommunicatus:
ſed excommunicādus ſcđʒ
do. Abba: Johan. an. Jo-
han. de lig. in co. c. ꝛ Hoſti
in ſumma. Adde ſecundū
Innoc. vt hic ſupra imme/
diate.
72 ¶ Excommuni-
catus a delegato Pape
poſt annum a Sententia
diffinitiua abſolui poteſt
a Papa ſolummodo. ca-
pitulo Querenti. de officio
dele.
73 ¶ Quicūqʒ etiaʒ
prelatus eccleſie ſecundū
glo dat licentiam occiden
di/ capiendi/ vel grauandi
in bonis vel pſonis ſuis vl'
ſuoꝝ eos q̄ cōtra reges/ ba
rones/ nobiles/ vel quoſcū
qʒ alios tulerūt ſententias
excommunicatiōis/ ſuſpē

ſionis vel interdicti:ſiue il
los quoꝝ occaſione ſenten
tie ſunt ꝓlate: vl' eoſq̄ eas
obſeruant/ aut eos q̇ tali-
ter excōicatis cōicare vo-
lunt niſi licētiaꝫ ipſam re/
integra:ſcꝫ ante offenſio-
nē ꝑſone reuocet Et ſi ſine
perſone offenſione aliqua
ſint ablata infra octo dieꝝ
ſpacium reſtituat vel pro
illis ſatiſfaciat. Et qui di
cta licētia vſi fuerit: vl' mo
tu ꝓprio fecerit hec excōi
cationē incurrūt. In qua
ſi ꝑmāſerint ꝑ duos mēſes
non niſi per Papam ab-
ſoluuntur de ſen. excōmu.
quicunqꝫ li. vi.
74 ¶ Dn̄i tempora
les vel prelati dn̄ium tem
porale habētes q̇ com pel-
lunt celebrare diuina in lo
co īterdicto a iure vel a iu
dice ſiue compulſio ſit rea
lis ſiue ꝑſonalis in ꝑſonas
clericoꝝ: vel ſuoꝝ ꝯſangui
neoꝝ: vel ſi ꝑ precones fa/
ciunt ad diuina populum
euocari. Et ſi ꝓhibent ne
excōicati vl' interdicti etiā
gn̄al'r moniti exeāt ecclīā
dum celebrāt diuina ipſi-
qꝫ excōicati ⁊ interdicti ſi
nominatiꝫ moniti vt exeāt
nolunt exire. Incidunt in
excommunicationeꝫ. Cle-
mē: Grauis de ſentē. excō.
Et ibi glo.
75 ¶ Excōicati ſūt
q̇ ꝑ ſe vel ꝑ alias lr̄as pa-
pe falſant. Et laicus q̇ fal
ſis vtit' ſciēter vel ignoran
ter qn̄ ꝑ ſe vel alium ꝑcipe
re potuit falſitatē: nec di-
ligētiaꝫ adhibuit. Et q̇ in
fra viginti dies lr̄as pape
falſas caſu ad euꝫ ꝑuenien
tes nō deſtruxit vl' reſigna
uit. Et q̇ manuꝫ appoſuit
etiam reformando lr̄am vl'
punctum. c. ad falſarioꝝ
⁊. ca. dura. de cri. fal. ⁊ ibi
glo. do. Abb. ⁊ Hoſt. Ri-
char q̄qꝫ in. iiij. diſt. xviij.
ar. xii. q. iiij. dicit. Si quis
aliquam lr̄am immittet in
lr̄am Pape quarū effica-
cia iam expirauit. Excōi-
catus eſt: q2 ꝑ talē immu-
tationē lr̄a Pape prius in
utilis reddi poteſt vtilis vt
ſi īdulgeat priuilegiū triē
nio ⁊ ꝑ mutationeꝫ appa-
reat de quadriennio et hu
iuſmodi. Et ad hoc facit

glo. cap. Licet. eod. titulo.
76 ¶ Qui ſaracenis de
ferūt arma/ lignamia ga-
leaꝝ vēdūt galeas/ vl' na-
ues vl' ī piraticis ſaraceno
rū nauib⁹ curā vl' guberna
tionē exercēt/ vel machi-
nis. Aut q̇buſcunqꝫ alijs
impēdunt aliqđ eis ꝯſiliū
vel auxilium in diſpendiū
terre ſancte de Jude/ Ita
quorūdam. ⁊ cap. ad libe-
randam. In quo ſubditur
Nec abſoluantur ab excō
municatiōe: niſi totū quod
ex hoc dānato commertio
ꝑceperint: et tantūdem đ
ſuo in ſubſidium terre ſan
cte tranſmittāt. Sꝫ tn̄ ab-
ſoluant' dicta ſatiſfactiōe
nō facta tenet abſolutio ſꝫ
Johēm an. ⁊ Pet. de an-
cha. dicentes ꝙ reduci de-
bēt in priſtinaꝫ excōicatio
nē q̄ eſt papalis ex ꝓceſſu
annali Martini. v. et Eu-
genij quarti. Et ſcđm ꝑdi
ctos doc. p͛e ati ter in an
no excommunicant' a pa-
pa. Arma intellige lori-
cas enſes: et ſimilia q̄: ſcđꝫ
glo: etiā ſi non ferāt intē
tiōe impugnādi xp̄ianos
ꝓhibet'. hec do. Abb. in c.
Ita quorundam de iudeis
77 ¶ Excōicat⁹ eſt
⁊ a ſolo papa poteſt abſol
ui q̇ durāte guerra vel treu
ga inter xp̄ianos ⁊ infide
les etiaꝫ turchos ſm̄ ꝓceſ
ſum curie Pauli ſecundi:
portat: aut mittit ad eos
arma et alia prohibita eti
am pro redemptione capti
uoꝝ. ceſſante vero guerra
licet portare alias merces
et etiaꝫ arma ſi ꝓ redēptio
ne captiuoꝝ portentur: vt
ſentit Inno. do. Abb. in. c.
ſignificauit coniuncto ſe-
quenti. c. de Jude.
78 ¶ Qui arma eq̄s
ferꝝ/ lignamina victualia/
⁊ q̄cū qꝫ mercimonia in ter
ras turchorū vel ſaraceno
rū: vl' ſoldano ſubiectis de
tulerit: vel miſerit: vel de
ſuis partib⁹ extrahi ꝑmiſe
rit. vt ibi deferant': aut in
his dederit auxiliū: vel ꝯſi
liū: excōicatus eſt. hec quo
ad turchos locum non ha
bet. nec poteſt abſolui: ni-
ſi tantum de bonis ꝓprijs
exoluat in ſubſidiuꝫ terre
ſancte: quātū portauit aut

miſit aut de partibus ſuis deferri pmiſit in extrauagāti. Olim. Nicolai. iiij. Et iſta in pceſſu curie annali ꝯfirmata ſunt. vbi pꝫ ꝙ niſi a ſolo Papa tales poſſint abſolui niſi in articulo mortis.

79 ¶ Veneti ex priuilegio Martini. v. poſſunt mercimonia ad predictas partes portare per plures annos. Sed arma lignamina et alia ꝓhibita non poſſunt ꝑ ſe vel ꝑ alios q̃n incidant in predictam excōmunicationē. Et idē de alijs q̇ ſimilem licentiā haberēt. Archiepſ Florēn. in ſumma.

80 ¶ Qui accedūt ad ſepulchrum dñi etiam cauſa deuotiōis ſine licentia pape abſolui nō poſſūt niſi a papa vel ſummo penitētiario: vt in libro penitētiarie eius ꝯtinet: aut a guardiano hieroſolymitano ordinis minoꝝ de obſeruantia in hieruſalē vt ego vidi in hieruſalem in priuilegijs fratrum ibi habitantibus ꝯceſſis.

81 ¶ Clerici q̇ ſponte ⁊ ſciēter cōmunicant in diuinis intra eccleſiam vel extra. vt in dicendis horis canonicis cum excōicatis nominatim a papa: de ſenten. excom. Significauit: vbi Joh. an. et alii plures ita intelligunt.

82 ¶ Qui participat excōicato a papa vel ab alio in eo crimine ꝓpter qđ eſt excōicatus eandē excōicationē incurrit. c. Nuper de ſenten. excōmu. vbi do. Abb. ponit exēplum. Titius fuit excommunicatꝰ: qꝛ detinebat alterius vxorem. Et ego impendio conſilium: auxilium: vel fauorem circa detentionem dicte mulieris: ligor eadem excōmunicatione. Nec ſufficeret cōicatio in illo actu per quem incurrit excōmunicatio. Sꝫ oportꝫ ꝙ ille cui communico priꝰ inciderit excommunicationem. Qui vero communicat alteri in actu damnato per conſtitutionem: vt in verberatione clerici ligatur per illā regulam: ꝙ facienteꝫ ⁊ cō-

ſentientē par pena cōſtringit. Ad quod facit. c. mulieres. eo. ti. hec do. Abb.

83 ¶ Si q̇s vero ſacerdos participat excōicato ab homie: vel etiam a iure ſm Jo. an. Jo. de fātucijs ⁊ Geminianum in diuinis ei celebrando ſcienter: aut alia ſacramēta vel ſepulturam eccleſiaſticā miniſtrādo eſt interdictus ab īgreſſu ecclīe. de ſen. excō. epoꝝ lib. vi. Poſt qđ ſi celebrat in eccleſia aut aliqđ offīm deputatuꝫ alicui ordini faciat: vt ſolemniter cantare euangelium: epiſtolam: vel eſſe cantorē in choro eſt irregularis. Secꝰ ſi extra eccleſiam. vt ſi in domo priuata: vel ſub territorio cuꝫ altari viatico celebret: vel alia faciat. c. is cui. de ſen. excom. in vi. et in glo. ⁊ Gemi. in. c. i. e. ti. ⁊ lib. Sed ſi ſuſpenſus a diuinis tales exerceat actus intra vel extra eccleſiam irregularis eſt. vt eo. c. i.

84 ¶ Nullus imperator / rex / princeps / marchio / dux comes / baro / vel nobilis cuiuſuis diſtrictus Aut predictorum / filius / frater / vel nepos / ſine licētia ſedis apoſtolice ſpeciali lr̄is eiuſdeꝫ ſedis expreſſe poſſit ad tēpus: vel imꝑpetuum aſſumi in ſenatorem: vel rectorē vrbis Rome: quocūqꝫ nomine vocetur rectoria. Sꝫ cōtra hoc nominantes: eligentes: vel aſſumētes: ⁊ nominati: electi vel aſſumpti. ſi cōſenſerint. Et q̇ talibus conſiliū dederint: vel q̇ obedierint ſunt excōicati. c. fundamēta de elec. in. vi.

85 ¶ Qui per inferiorem in articulo mortis vel alio impedimēto abſolutus eſt: ſi ceſſante ꝑiculo vel impedimēto q̃ꝫ cito cōmode poteſt pape nō ſe pn̄tat accepturus eius mandatum ſuper his ꝓ quibꝰ fuerat excommunicatus ī eandem excommunicationem relabaẗ. c. eos. de ſen. excom. in. vi. Impedimentum hic intellige: vt infirmitatis hoſtis capitalis inſidie obſeſſionis tyranni vel ſi ſunt loca ꝑiculoſa ꝑ q̃

navigaturꝰ eſt: ⁊ hmõi ſm
docto. Excõmunicatꝰ ve-
ro propter violentã manꝰ
iniectionẽ in clericum vel
alium caſum: ſi habetur i-
pedimẽtum ꝑpetuũ vt po/
dagrarum: vel qꝛ deſtitu
tis mẽbris: vel eſt decrepi-
tus. ⁊ hmõi poteſt abſolui/
nec vnq̃ tenetur ire ad pa
pã ſm Archidya. in eo. c.
eos. Impetrata tñ abſolu/
tiõe a papa ꝑ ꝓcuratorez
ſpecialr cõſtitutuz ad hoc
86 ❡ Religioſus vł
clericus ſecularis inducẽs
aliquem ad vouendũ: iurã
dum: vel fide interpoſita:
aut alias ꝓmittendũ/ vt ſe
pulturã in eius eccleſia eli
gat/ vel iam electã non i/
mutet. excõicatus eſt. Cle.
Cupientes de penis. Sz. tñ
q̃ſq̃ predictorum conſilio
vel ſuaſione iducit aliquẽ
ad eligẽdũ ſepulturã i ſua
eccleſia. nõ tñ adiurandũ
vouendum/ vł promittẽdũ
non incidit.
87 ❡ Religioſus ꝓ/
ſumẽs abſoluere a ſenten/
tijs excõicationis ſuſpẽſio
nis/ vel interdicti ſtatuto-
rum ſynodalium/ vt pro-
uinciaium/ vel legatoruz
ſcdm zen. vł excõmũicatos
a canone ꝑterq̃ in caſibꝰ
a iure expreſſis. aut ꝑ pri/
uilegia ſibi cõceſſis/ aut a
culpa et a pena/ vł ſine ſpe
ciali licẽtia. pñbyteri par-
rochialis miniſtrãs ſacra-
menta euchariſtie/ aut ex/
treme vnctiõis/ aut matri
monia ſolẽnizans. Dicen-
do. ſ miſſaz nuptialẽ ſuper
ſponſuz et ſponſã ſcdz zẽ.
Cle. Religioſi. de priuileg.
glo. in ỽbo a canone ſen-
tit ꝙ etiam excõicatꝰ a cã
none minori excõicatione
propter ꝑticipationẽ reli/
gioſi nõ poterunt abſolue
re. qđ etiam tenet Pau. ⁊
Guiliel. ſcdz Jo. de. Jmo. i
ea. cle. Quod eſt intelligẽ/
dum de religioſis nõ licen
tiatis ad cõfeſſiões audiẽ
das. Si aũt ab ordinariis
admiſſi ſunt abſoluere poſ
ſunt a peccatis. ſicut q̃libz
parrochialis. vt in Clem.
Duduz. §. Statuimus. de
Sepul. Eque ⁊ a minori
excõicatiõe vt poteſt par-
rochialis. c. Nuper. de ſen.

excõ. Nam candez habent
poteſtatem in foro peniten
tie. vt in eo. §. Statuimus
Nõ etiam ex dictis: Inno
cẽ. Hoſti. ⁊ aliorũ dr in eo. c
Nuper. Intelligiturq̃ de
religioſo religionis appro
bate: Nouitio vel profeſſo
faciente aliquid de predi-
ctorũ ꝑ cõtẽptum: qꝛ ſi per
ignorãtiam iuris credens
ſibi licere nõ incidit ꝓpter
verbum preſumpſerint. qđ
notat dolum ⁊ temeritatẽ
ſcdz do. Car. ⁊ Lapum. Jn
ea. Cle. Sed ſi religioſus
credit dicenti mendaciter
habere licentiam a parro-
chiali in predictis non ici-
dit miniſtrãdo ſcdz glo. et
ſufficit licentia legati/ epĩ/
⁊ vicarij predictorum ſcdz
Pau. in ea. cle. Recipiens
quoq̃ ſacramẽta predicta
a religioſo temerarie mini
ſtrãte. Nõ incidit ex parti
cipatiõe in crimine: que in
telligit poſt actum manda
tum: nõ autem in ipſo actu
ſecundum Do. Cardi.
88 ❡ Si religioſus
abſoluit a ſentẽtia iudicis
etiã pape: nõ incidit in ex-
cõmunicationẽ. licz peccet
ſi ſciẽter ſcdm̃ Pau in cle.
religioſi de ꝑuile. Si igno/
rans ſtatutũ ſynodale vel
ꝓuinciale abſoluit ab eiꝰ
excõicatiõe de qua non ha
bet auctoritatẽ/ non icidit:
nec peccat/ qꝛ cuz ſit exem
ptus/ ⁊ nõ teneatur ire ad
cõcilia ſynodalia/ vel ꝓuĩ
cialia excuſatr ſcdm̃ Guil.
in ea. cle. Si ꝑ ignorantiaz
iuris abſoluat a ſententia
canonis/ licet excommuni/
cationẽ nõ icurrat/ tñ g̃ui/
ter peccat. eo ꝙ peccatorẽ
decipit. Et ius cõmune ei
nõ licz ignorarẽ ſcdm̃ Gui
liel. in ea. Clemet. ⁊ Dire-
ctorium libr. iij. titul. ij. §.
ccxxxviij.
89 ❡ Quicunq̃ pa
ctum fecerit promiſerit ali
q̇d vel promiſſionẽ recepe/
rit occulte vel manifeſte/ ỽ
bis aptis vel generalibus
aut nõ plene expreſſis: aut
dederit aliq̇d vel receperit
ꝓ gr̃a impetranda/ vel iu-
ſticio conſequenda i curia
romana. Et q̇ ſcienter vſꝰ
fuerit gratia vł iuſticia ſic
obtẽta excõmunicatus eſt

Nec abſolui poteſt :niſi a
papa vel ab alio in articu
lo mortis. Prius tamen
tantundem pauꝑibꝰ erro=
gato:quantum dederit vel
receperit in extrauaganti
Bonifacij que incipit. Ex
communicamus.quam al/
legat Jo.andr.in.c. Nemo
de ſymonia. Et Antho. de
Buti. ⁊ directorium iuris:
Johan.de lignano in co.c.
Nemo dicat ſcdꝫ Jo.Car.
fuiſſe reuocatam. Et Pet.
de pal.in.4. Nõ tñ verius
ſit ignoramus.

96 ¶ Quicũqꝫ corpꝰ
defũcti extẽterrauit:vl' ĩ fru
ſta concidit:vel decoquit:
aut oſſa de carnibus euul/
ſit:vt alibi trãſferat:lꝫ ibi
defunctus ſepulturã elege
rit.excõicatus eſt. Ut in ex
trauaganti. Deteſtandum
Bonifacij ſecundi:qui ta/
mẽ ob ſuperſtitiones faciẽ
das predicta faceret:hanc
excommunicationẽ non in
currit ſecundum quodam

91 ¶ Quilibꝫ ſymo
niacus occultus:⁊ manife
ſtus.dando:recipiendo: vl'
mediator exiſtendo. Jn or
dinibus/electionibus/po=
ſtulationibꝰ ꝯfirmatiõibꝰ/
vel ꝗbuſuis ꝓuiſionibꝰ ec
cleſiarum/ monaſterioꝝ/
dignitatum/perſonatuum
vel officiorum eccleſiaſtico
rum excõicatus eſt ⁊ ad re
ſtitutionẽ fructuum perce
ptoꝝ tenetur in extraua
ganti. Eugenij.4.que in=
cipit. Cum deteſtabile. Et
ĩtelliguntur predicta. Si e
tiam ſymonia extra curiã
commiſſa ſit:vt in proceſſu
Pauli ſecundi. Martinus
quintus in duabus ſuis ex
trauagantibus:quarũ vna
incipit Dãnabile:alia ſta=
tuimus duo alia ponit,

¶ Primo ꝙ ſi exiſtens in
curia romana ſciet ibi ſy=
moniam commiſſam/niſi ĩ
fra duos dies naturales re
uelet camerario ſedis apo
ſtolice/aut eius vices ge=
renti:eandem excommuni
cationem papalem incur=
rat.

¶ Secũdo ꝙ in nullis cõ
miſſiõibus vel indultis cõ
ceſſis aut concedendis in=
telligant cõceſſa facultas
abſoluendi ab excommu=

nicatione:quam quis ĩcur
rit propter ſymoniam/niſi
expreſſa de hec fiat mentio
in illis.

92 ¶ Dare pecuniã
aut aliud intentione conſe
quendi ſpũalia/ſine extrin
ſeca tamen cõuentione vel
pacto nõ inducit ſymoniaꝫ
niſi mẽtalem:vt in.c. Tua
nos.de ſymonia ſcdm Joã.
an.⁊ do.ant.ibidẽ.vñ nul=
lam incidit excõicationeꝫ.

93 ¶ Dantes aliqd
aut recipiẽtes ex pacto di
recte/vel indirecte ꝓ reli=
gionis ingreſſu:Si perſo=
na eſt ſingularis.eſt excõi/
cata. Si vero capitulo vel
conuẽtus ſunt ipſo facto
ſuſpenſi.a ꝗbus ſententijs
preterqꝫ in mortis articu
lo abſolui nõ poſſunt abſqꝫ
ſpeciali licẽtia pape. Urba
nus quintꝰ in extrauagãti
ꝗ incipit. Jniunctis.

64 ¶ Monaſteria
monialiũ ordinis predica
toꝝ ingrediẽtes ĩ caſu nõ
conceſſo a conſtitutionibꝰ
earum vel ſine licẽtia ma=
giſtri ordinis predicatoꝝ:
aut alteriꝰ habẽtis poteſta
tem. Jn hoc ab ipſo magi=
ſtro excõicati ſunt:nec poſ
ſunt abſolui:niſi a papa vl'
dicto magiſtro aut habẽte
auctoritatẽ ꝑdictoꝝ/pre=
terqꝫ in articulo mortis.

85 ¶ Ingredientes
monaſteria ſancte Clare ĩ
caſibus non cõceſſis in re/
gula eaꝝ:vel ſine licentia
eorum ꝗ eam dare poſſunt
papali excõicatione ligãt.
Tamẽ nunc cõceſſũ ẽ fra=
tribus ordinis minoꝝ con
feſſoribus Ut ꝙ ſemel ta=
les ingredientes abſolue=
re poſſint citra ſedem apo
ſtolicam. Et hoc ꝑdicato=
rum qꝫ ſancte Clare cõceſ
ſum eſt a Nicolao v. Tam
vbi tales ſententie nũqꝫ vl'
quaſi nunqꝫ ꝓmulgantur.
nõ videntur ligari intran/
tem niſi cauſa malefacien
di.vt elici poteſt ex dictis
do. Ant.de But.⁊ Tho.in
iiij.di.xviij.

96 ¶ Qui cõponũt li
bellos famoſos: cãtilenas
vl' rithmos ĩ infamiã ⁊ de
tractiõeꝫ ordis ꝑdicatoꝝ ⁊
minoꝝ. Taliaqꝫ publican=
tes vl' retinẽtes abſolui nõ

poſſunt:niſi apoſtolice ſe-
di ſe preſentent vt in ꝑuile-
gio Alexandri quod īcipit
Exalto. Sed ⁊ nũc Sixtꝰ
papa quartꝰ oĩa ꝑuile-
gia ordinis minoꝝ cõfirma-
uit vt pꝫ in ꝑuilegio nouiſ-
ſime conceſſo. Quod īcipit
Ad perpetuam.
97 ¶ Excõicati ſunt
violẽtes ⁊ infringẽtes ec-
cleſias fratrum minorum.
Etiam ſi ſint prelati eccle-
ſiarum vel ꝑncipes ſeculi.
Et q̄ in eos manꝰ iniecerit
moleſtauerint vel anguſti-
as dederint. bona eorũ re-
tinuerint:vel alia damna q̄-
uis attemptauerint Et ſi
cõtumaces ab hijs niſi de-
ſtiterit:niſi a ſummo põti-
fice ⁊ premiſſa ſatiſfactio-
ne dãni illati:ſiue calũnie
abſolui nõ debẽt. Ex ꝑuile-
gio Clemẽtis quarti:qđ in-
cipit. In q̄buſdam. Nico-
lai tertij:qđ incipit. Exijt
q̄ priuilegia habent. Ve-
netijs ⁊ Aſſiſij:vbi ſunt cũ
bulla papali.
98 ¶ Predicantes
docẽtes/vel defendentes/
ꝙ fratres predicatores et
minores nõ ſunt in ſtatu ꝑ-
fectiõis:vel ꝙ non licet eis
de elemoſynis viuere/pre-
dicare/vel ꝯfeſſiones audi-
re de licẽtia pape ſine con-
ſenſu prelatorum/inferio-
rum/rectoꝝ/eccl'iarũ/vel
parrochialium ſacerdotũ
excõmunicati ſunt:nec ab-
ſolui poſſunt niſi ꝑſonalr̄
ſe pape ꝑñtent:vt in codẽ
priuilegio. Exalta. Et in
alio:quod incipit. Non ſi-
ne multa.
99 ¶ Qui violẽtiã
damnabilẽ facere preſum-
pſerit in locis fratrum pre-
dicatorum:aut ſuos apo-
ſtatas retinere poſtq̄ ei ꝑ
dicti ordinis fratres fuerit
denunciatũ. Excõicatus
eſt ⁊ a papa abſoluendus
vt in priuilegio eoꝝ Boni-
facij:qđ incipit virtute.
100 ¶ Fratres mino-
res ſi ſine licentia prioris
petita ⁊ obtẽta receperint
fratres ꝓfeſſos ordinis ꝑ-
dicatoꝝ: vel Eremitarum
ſñ ſpãli licẽtia pape faciẽ-
te expreſſam mẽtionẽ de ꝑ-
uilegio eorundẽ vꝫ ad mi-
nores qđ eſt clementis:⁊ q̄

alio Eremitaꝝ qđ eſt Ale-
xãdri incipiẽte. Vram ⁊c.
101 ¶ Religioſi men-
dicantes ſine licẽtia pape
ingrediẽtes quecũq̄ ordi-
nem monachalẽ ſãcti Bñ-
dicti. Ciſterſienſiũ/Camal-
dulẽſium/Vallis vmbroſe-
ſe/vel canonicorũ regula-
rium excepto dumtaxat or-
dinis Cartuſienſium. Ex-
cõicati ſũt nec preter quã
in articulo mortis abſolui
poſſunt:niſi a papa. Vt ex
cõcilio Cõſtãtienſi tempo-
re Martini quinti.

¶ Ex proceſſu

Martini.v.⁊ Eugenij q̄r-
ti. V
102 ¶ Frati celli ⁊ oẽs
heretici/eorũq̄ fautores/
receptores/ ⁊ defenſores:
ſunt excommunicati.
¶ Itẽ pirate ⁊ deferentes
ſaracenis equos/arma/fer-
rum/lignamina/⁊ alia ꝓ-
hibita:quibus xp̄ianos im-
pugnant.
¶ Itẽ inuadẽtes victua-
lia/vel alia ad vſum roma-
ne curie neceſſaria adducẽ-
tes:vel impediẽtes:aut ꝑ-
turbãtes ne ad curiam ro-
manam adducant:⁊ q̄ ta-
lia faciunt defendentes.
¶ Itẽ detinẽtes/ ſpolian-
tes/capiẽtes/ verberãtes/
mutilantes/vel interficien-
tes eos q̄ ad ſedem apoſto-
licã vadunt:aut recedunt
Aut eos q̄ in curia moran-
tur nõ habẽtes iuriſditio-
nẽ ordinariã:vel delegatã.
¶ Itẽ ſpoliãtes/verberã-
tes/vel mutilãtes ꝑ ſe:vel
per alium eos q̄ recurrunt
ad romanam curiã ꝓ ſuis
negocijs ⁊ cauſis:aut eo-
rum ꝓcuratores. negocio-
rum geſtores/ aduocatos/
auditores/ ſeu iudices.
¶ Itẽ vulnerãtes/capian-
tes/detinentes/rõipetas:q̄
gr̄a deuotiõis eunt romã
⁊ in ea morantes/vel rece-
dentes ab ea:dãteſq̄ i his
conſilium vel fauorem.
¶ Itẽ diſcurrẽtes hoſtili-
ter ſeu inuadentes/ almã
vrbem:regna ſicilie/trina-
crie/ſardinam/corſicã/ ter-
ras citrafarum/patrimo-
niũ beati Petri. In Tu-
ſcia ducatum. Spoletanũ
Comitatum Venuſium.

Subinde. Marchie. An-
chone. Maſſe. Traberiane
Romandiole. Campanie
prouincias Martine. Ter
ras ardulforum Bononi-
am. Ferrariam. Beneuen/
tum Peruſium Auinionē
Ciuitatem. Caſtelli. Tu-
dertum: ꝛ alia loca terraſ
ꝗ ad Romanam eccleſiaꝫ
ſpectantes. Et cum predi
ctis excommunicamus: dā
tes conſiliuꝫ/auxilium/ vł
fauorem. ¶ Item imponē
tes noua pedagia ī terris
ſuis. ¶ Iteꝫ qui ab aliquo
predictorum caſuuꝫ abſol
uit in articulo mortis/niſi
premiſſa ſatiſfactione vel
ſufficienti cautione deſtan
do ſancte eccleſie manda
tis. In proceſſu curie an-
nali Martini .v. ꝛ Euge-
nij quarti.

103 ¶ In proceſſu cu
rie Pauli ſecundi dicebat
Omnes violatores liber-
tatis eccleſiaſtice preſertī
imponentes collectas/ vel
queuis grauamina perſo-
nis/vel locis eccleſiaſticis
contra ſtatuta ſacroruꝫ ca
nonum. Et qui talia pro-
curant vel exigunt. ¶ Itē
qui imponunt noua peda-
gia ꝛ q̄ exigunt prohibita
Sed iſta reuocata ſunt et
redacta ſcd̄m formam pro
ceſſus Martini proxime di
ctam per quoddam breue.
Sanctiſſi. do. noſtri Sixti
quarti directum Galeatio
Duci mediolanēſi. In hec
verba. Nos nobilitati tue
ſignificamus abſoluiſſe de
venerabilium fratruꝫ nr̄o
conſilio additionem illas
Pauli i mediate predeceſ
ſoris noſtri: quo ad peda-
gia ꝛ alia concernentia li/
bertatem eccleſiaſticam et
decreuiſſe vel illa ſolū que
in litteris felicis recorda-
tionis Martini ꝛ aliorum
predeceſſorum noſtrorum
continentur obſeruari de-
beant. Hec ibi. Pedagium
eſt quedam preſtatio/ que
fit a tranſeuntibus pro re/
bus q̄ vehuntur vel portā
tur. Et aliqn̄ ſoluit̄ ꝑ pſo
na q̄d alio vocabulo vecti/
gal appellat̄ a iure ciuili.
Jo. and. Do. Anto. ꝛ Abb.
cul. in ca. Innouamus. De
cenſi.

104 ¶ Solus rex vł
ꝑnceps pōt imponere no-
uum pedagium ꝛ nouam
gabellam. Sed non tamen
ſine cauſa licita. Ad hoc. c
cum Apoſtolus §. prohibe
mus de cenſi ſecūdū Hoſt.
ꝛ Hoſti. Sꝫ nota ꝙ taꝫ ſta
tuēs: ꝙ̄ ꝛ recipiēs ē excom
municatus ſaltē ex mente.
Ar. C. De ſen. ex pericu. re
citan. l. Super. §. ſecunde.
Niſi excuſet iuſta ignorā.
de cle. excō. mi. Apoſtolice
hec do. Ant. de but. in eod.
c. Innouamus de cenſi. vbi
etiam do. Abb. ſicculus di
cit. Princeps ꝛ communi/
tates q̄ preſcripſerunt ius
imponendi. Pedagium at
tēto tēpore cuius initij me
moria non extat: videntur
poſſe imponere. Et ſic ītel
ligit̄ hoc. ca. Innouamus
Et habetur ī capi. Super
quibuſdam de verborum ſi
gni. Et cōmuniter preſcri
pſerunt. Hec iura impera
toris Hec Do. Abb. qui in
capitu. Super quibuſdaꝫ
preallegatis dicit hodie q̄
ſi omnes ciuitates Italie
(ꝛ quod peius eſt) omnes
caſtellani imponūt iſta pe/
dagia quod fieri non debꝫ
Et pe. de ancha. in regula
poſſeſſor in. vi. dicit. Puto
iuſtam cauſam imponendi
pedagia quando ciuitas
pro ſuis neceſſitatibus im
minētibus imponit ea. vt
dicit Bar. in. l. vectigalia:
in princi. ff. de Publicanis:
q̄d ꝛ ego verum puto vt ſi
milia ponant̄ pro refectio/
ne pontium ꝛ viarū ꝛ trāſ
itu fluminis: vel pro cuſto/
dia ciuitatis ꝛ territorij.
Si gentes armorum ſunt
neceſſarie pro talibus eniꝫ
quilibet etiam in foro con/
ſcientie eſt obligatus ad
ſoluendum. vt Patrie/ cui
natus eſt conſulatur. ff. de
iuſti. ꝛ iure. l. Veluti. Hec
ille. Sed adde ſecundum
Joan. and. in cap̄. Pleriſ-
ꝗ de immu. eccle. Quod
conſtitutio pedagij ex iu-
ſta cauſa promulgata ceſ-
ſare debet ceſſante cauſa:
ꝑ q̄ inſtituta eſt. Antiquū
ꝗ pedagiū augeri ſine iu
ſta cā nemini licꝫ quamuis

etiam ex ꝓuiligio: vel pre=
ſcriptione poſſit illđ de no/
uo ĩpõere ſcđʒ Jo. de imo.
in cle. i. ne ꝑla. vi. ſuaſ.
105 ¶ Nunqd impo
nere gabellã vel augere ꝑ
victualibꝰ ⁊ ceteris rebus
q̃ in ciuitate deferũtur ad
ꝓprium vſum liceat diſtin
gue. Aut imponens habet
priuilegiuʒ: vel hoc iusi=
ponendi gabellam preſcri/
pſit a tãto tempore/ cuius
initij non extat memoria ⁊
habet iuſtum tituluʒ dñij.
Et pro defenſione ciuita=
tis vel alijs expenſis cõi=
tatis neccarijs ſupplendis
imponit. Aut aliquo predi
ctorum trium ceſſante im
ponit. Primo caſu ſecũdũ
viros peritos ⁊ celeberri/
mos. licet quod ex verbis.
Pe. de anchar. preſcriptis
etiã elicit. Qđ tñ intellige
dummodo tantum hec tan
gat ciues ⁊ nõ Forẽſes. qr
ſic rumperet humana ſo=
cietas ſcđʒ quoſdam ⁊ do.
Ab in. c. Innouamus. de
cenſi. Sed de doctoribus ⁊
ſcolaribus deferentibꝰ/ ãt
deferri faciẽtibus libros ⁊
alia eis neceſſaria ad ſtu=
dium. Clarũ eſt vt in auc.
habita. C. ne filius pro pr̃e
vbi ⁊ glo. ⁊ Bal. qui dicit
hoc veruʒ de ſtudio. in quo
iura vel alie ſciẽtie legiti=
me docent/ ſicut eſt in illu=
ſtri ciuitate Bononie. In
qua viguit ſtudiũ fere mil
le annis vt notat in. c. j. De
magiſtris in Cle. Secũdo
caſu non licet. ſed ⁊ de iur
communi tantum pro rebꝰ
que deferunt cauſa nego=
ciationis vectigalia ⁊ ga=
bellas licet imponere. Im
mo ſi pro rebꝰ q̃ deferũtur
ad vſum ꝓprium pedagiũ
ſeu gabellã exigerent: im=
põitur pena capitalis. Ut
lege vniuerſi. C. de vectiga
li. ⁊ commiſ. Qđ eſt intelli
gendum: niſi fiat vt predi=
cit. Qđ ſit vel nõ ſit pctm̃
fraudare pedagia. habes
infra in ſeptimo precepto.
Et qdeʒ fraudare notabi
liter iuſte impoſita ſcđʒ pe
trum de ancharano. vbi ſu
pra eſt mortale vt eſſet ĩ ca
ſu proxime dicto.

¶ Ex proceſſu

Pauli ſecundi.
106 ¶ Prohibens
ne cauſe deducãtur ad cu
riam romanam.
¶ Itẽ cõſpiratores. et con
iuratores ꝯtra ꝑſonã: ea=
rum: vel auctoritatẽ ſum=
mi pontificis eorumqʒ cõ=
plices et fautores. vel ꝯſi=
liarij. Scienteſqʒ prefatos
⁊ non reuelantes.
¶ Itẽ violatores interdi=
cti a ſede aplica impoſiti.
¶ Itẽ deferentes equos.
ferrum/ arma/ lignamina
⁊ alia ꝓhibita ad thurcos
vel alios xp̄i nominis ini=
micos: ¶ Itẽ pirate mar=
tini predãtes/ mutilantes
vel occidentes. eorũqʒ au
xiliatores. receptatores:
vel cõſiliarij: quoruʒ bona
occupãtibus licite cõcedit
Sed q̀ cauſa iuſti belli ꝑ=
dicta faceret in mari: nõ ĩ
cidit excõicationẽ hanc.
¶ Itẽ ſymoniachi in ordi
nibus vel beneficijs in cu
ria vel extra curiaʒ. qbus
ſi cõcedat bulla vt poſſint
abſolui ſemel in vita et ſe=
mel in morte. nõ intelligi=
tur a pctõ ſymonie niſi ſpe
cialiter exprimat. ¶ Item
predicantes vel publican=
tes ĩdulgẽtias plenarias
non eſſe ſuſpẽſas vel illis
vtentes. nõ obſtãtibꝰ qbuſ
cũqʒ priuilegiis apoſtoli=
cis ſpecialibus vel genera
libus. Iſta habent in pro=
ceſſu curie annali Pauli
ſecundi: que non habetur ĩ
alijs proceſſibus Martini
vel Eugenij.
107 ¶ De indulgen=
tia tamẽ ſancte Marie de
angelis penes Aſſiſium: q̃
ab ipſo xp̄o propõre dona
ta eſt. vt in priuilegio Eñ
dicti. xi. quod icipit. Fũda
mẽta dicitur papã ſe decla
raſſe de illa in hoc ꝓceſſu
nõ intelligere. Dictum au
tẽ ꝓuilegiũ habetur Aſſiſij
cũ bulla papali.

¶ De excommu=

nicatiõibus quaruʒ abſo=
lutio ad epos ꝑtinet. U.
108 ¶ Leuiter inici=
ens manum violentam in/
clericum nõ prelatum vl'
in eccleſia ⁊ hmõi. c. pue=
nit de ſenten. excõ. vbi Jo.
an. dicit. Eꝑs pro leui of=

ſenſa omes abſoluit ꝓ me
diocri. perſonas ꝓuilegia/
tas: vt oſtiarios/ officia
les/clericos communiter
viuentes. De enormi inie/
ctione dictū eſt ſupra. Me
diocris eſt ſcd̄z Hoſt. i ſum
ma de ſen. excō. §. Quis ſit
effectus. ⁊ do. Anto. in. c.
Cum illorum co. ti. Quan
do per imparem in loco ꝓ
uato nō pleno ictu iniurio
ſe clericuz ꝑcutit ex delibe
ratiōe citra ſanguinis effu
ſionē. Leuis quando leui-
ter trahit: vel impellit cle/
ricum iniurioſe: vel trahit
per habenas: aut impen-
dat illi buffetum.

109 ¶ Qui exigant
pedagia vel guidagia ꝑſe
vel per alium nomine ſuo:
vel alieno a perſonis eccle
ſiaſticis pro perſona vel re
bus quas nō cauſa nego-
ciationis deferunt. Si per
ſona eſt ſingularis: eſt ex-
cōicata. Si collegium. vel
vniuerſitas interdicta: Nec
abſolui debz ab excommu
nicatione vel interdictum
relaxari. niſi prius exacta
plenarie reſtituant: et de
transgreſſione ſatiſfaciant
c. quamquā de cenſi. in. vi.
¶ Quid ſit pedagium di
ctum eſt ſupra. §. 103.
¶ Guidagium eſt qn̄ ali-
qd dat. vt tute quis duca-
tur per terrā alterius. Nō
tamen peccat ruſticus ali/
quid accipiēdo: vt tute trā
ſeuntes ducat ſcd̄z Johan.
an. ⁊ bene q̄ locat operas
ſuas. Naz intelligit hic de
eo qui tenetur ad hoc vt do
mini ciuitatuz: q̄ tenentur
territorium ſuum cuſtodi/
te ſecuriter. vnde ipſi nō de
bent accipere preciuz. Se
cus in alijs locantibꝰ ope-
ras ſuas. do. Abb. in. c. ſu-
per qbuſdam. de verb. ſig.
Adde ſcd̄z Gerar. Odo. in
iiij. diſtinc. xv. Quod vecti
gal ſeu gabella imponitur
a communitate: vel princi
pe tm̄ ad tutelam merca-
torum propter latrones.
Ceſſante vero cauſa: ceſſa/
re debet effectus. Sed vbi
imponuntur noua vectiga
lia in grauamen mercato-
rum. Non dubium quin re
ſtitutio ſit facienda. Sed
emptores redditum cle-

ricorum non gaudent hac
immunitate: quia ſoluere
tenētur gabellam ſecun-
dum Archi. in. d. decreta
li Quamquam. Per quaz
videt ꝙ tota italia eſt in-
terdicta ſecundū Stepha
num. Et clerici irregula-
res non ſeruantes interdi
ctuz. Sed dic ꝙ ex quo in-
terdictum contra vniuerſi
tatem loci talia facientis
non eſt promulgatum: cle-
rici illd̄ ſeruare nō tenent.
ex extrauagāti illa ad vitā
dum ſcandala.

110 ¶ Quomodo in-
telligitur ꝙ accipere pe-
dagia a clericis ꝓhibeat:
Reſpondeo ſcd̄z do. Card.
in Clemen. preſenti. de cen
ſi. prohibetur exactio. non
ſpontanee ſolutionis ꝑce-
ptio. Sed extorſio: ſi pre-
ceſſit exactio: quāuis ſeq̄-
tur ſolutio non coacta.

111 ¶ Quicunq̄ cle-
rici vel layci ſcienter in lo
co ſacro ſepelierint hereti
cos eorūq̄ defenſores. re/
ceptatores: fautores: vel
credentem qui quo modo
ſint accipiendi dictum eſt
ſupra. §. lxv. Nec debeat ab
ſolui: niſi prius publice ex
tumulent predictorum ca/
dauera proprijs manibus
ſi ea publice ſepelientur.
de here. Quicūq̄ in ſexto.

112 ¶ Poteſtates et
officiales qui requiſiti nō
obediunt dioceſanis vel in
quiſitoribus heretice pra/
uitatis. In heriticorum:
vel ipſorum credentium:
fautorum. receptatorum:
⁊ defenſoruz. inueſtigatio
ne: captione: et cuſtodia di
ligenti. Aut requiſiti pre-
dictos ſine mora duci non
fecerint ad carceres epiſco
porum. vel inquiſitorum
alium: vel locum ad quem
Epiſcopi: et inquiſitores
maluerint: donec negociuz
eorum termineтur. Aut re
quiſiti non ſtatiz ceperint
condēnatos de hereſi. aut
captos pro crimie hereſis
ſine licentia alterius pre-
dictoruz liberauerit a car
cere. Aut ſi dicti officiales
cognoſcere preſumpſerint
aut Epiſcoporum vel in-

ꝗſitorum ꝓceſſum: vel ſen
tentiam cõtra hereticos di
recte vel idirecte impedie
rint Aut ſi cõſilium vel au
xilium ꝯtra officium inqſi
tiõis dederint: excõicatio-
nẽ incurrunt. In quocũ
predictorum caſuuꝫ de. he
reti. Ut inquiſitionem. i. vi.
113 ¶ Inqſitor vel ei⁹
commiſſarius q̄ pretextu
officij inquiſitiõis illicitis
modis pecunias extorque
ret. Aut ſcienter ob delictũ
clericoꝝ bona eccleſiarum
cõfiſcant vel ſibi aut aliis
applicẽt ſcḋꝫ glo. excõica-
tionẽ incurrunt: a qua ab-
ſolui nõ debẽt: preterquã i
mortis articulo: donec il-
lis a q̄bus extorſerit plene
ſatiſfaciant nullis priuile
gijs pactis vel remiſſioni-
bus ꝑ hec valituris. Tñ ſꝫ
gl. no: paupertas excuſat.
Cle. volẽtes de here.
114 ¶ Poteſtates:
ꝯſules: rectores: ⁊ conſilia
rij locoꝝ cõdentes ſtatuta
ꝯtra libertatẽ eccleſie. eo-
rũ ſcriptores iudicantes
ſcḋꝫ illa: vel iudicata i pu
blicam formam redigẽtes

Et qcũ ſtatuta: vel ꝯſue
tudines ꝯtra eccleſiaſticaꝫ
libertatẽ fecerit obſeruaꝛ
Succeſſores quoq q̄ de li-
bris cõitatis dicta ſtatuta
cuꝫ primuꝫ ſciuerint infra
tẽpus cõpetẽs deleri nõ fe
cerit. c. nouerit. ⁊ grauen.
de ſen. excõ.
115 ¶ Priuilegiuꝫ li
bertatis eccleſiaſtice duo
potiſſimum ꝯcernit ꝑſonas
⁊ res clericoꝝ ne in his ve
rentur. C. de Epiſ. ⁊ Cle. l. ij.
⁊. c. qm̃ ḋ imu. eccleſi. li. vi.
ſcḋꝫ do. Car i. cle. i. de vi. ⁊
ho. cle. vel ꝯſiſtit in priuile
gijs datis a deo eccleſie vl
imperatoribus ſcḋm Inn.
Hoſt. ⁊ Abb. in. di. ca. No-
uerit Igitur ſi fiat ſtatutũ
vel ſeruetur ꝯſuetudo. vt cle
rici ꝓ cauſa criminali vel
ciuili capiantur vel detine
antur aut cogantur litigare in
foro laycali. Uel cõtra eos
fiant repreſalie vel ꝙ tene
antur ad pedagia: vel ꝓ ra
ta ſoluere collectas: cõita-
tis: ⁊ onera: ſicut. ꝓ facien
dis: foſſatis: pro nunciorũ
miſſionib⁹. ꝯſtructione mu
rorũ: pontium: et viarum.

Ad q̄ non tenẽtur ſcḋꝫ Ho
ſtiẽ. in ſum. Io. an. ⁊ Ar-
chy. et Dñicum de ſancto
Gemi. in. i. ca. de immu. ec-
cle. in. vi. vbi dicit licet poſ
ſeſſio pmo eſſet ſcripta da
re ꝓ libra vel ſolido ad col
lectas in communi modo
mutata perſona mutatur ſta
tus rei. C. de impo. luc. di-
ſtri. l. i. li. x. Et hoc ꝯſuluit
Bart: ꝯſilio ſuo qḋ incipit
Puct⁹ qõnis. In ꝯtrariũ
tñ eſt Richar. et Anto. de
but. vt ifra. §. cxvij. Bal.
in. l. Adminiſtratiões. C.
de ſacro ſan. ec. ⁊ do. Card.
in. d. Cle. i. ¶ Itẽ ſtatuere
ꝙ clerici tenantur de cõtra-
ctibus vel donatiõib⁹ lu-
cratiuis ſcḋꝫ Anto. de but.
in. c. Nõ minus de immu.
c. vbi predicta ponit.
¶ Itẽ ꝙ nõ donentur vel vẽ
dantur poſſeſſiones eccleſia
ſticis ꝑſonis. q: non ſubeũt
onera communitatis. ca.
Eos. de immu. ec. lib. vi.
¶ Itẽ ꝙ donatio vel lega
tum eccleſie facta non va
leãt vltra certam quãtita
tẽ eſt ꝯtra ꝑuilegium ꝯceſ
ſum eccleſie ab imperato

re in auc. de nõ aliena. vel
immutã. rebus eccle. §. Si
minus. coll. ij.
¶ Si ſtatuatur ne ciues li-
teras īpetrẽt a ſede aplica
q̄b⁹ extra territoriũ cauſe
eoꝝ diligentur. Aut ꝑ eoruꝫ
officiales cognoſcatur de le-
gatis ad pias cauſas: ḋ de
cimis. de crimine vſurarũ.
de crimine adulterii ⁊ hu
iuſmodi q̄ de iure ſpectat
ad foruꝫ eccleſiaſticũ. c. fi.
de re. eccle. nõ alie. ⁊. c. qm̃
de immu. ec. lib. vi. Aut q̄-
cũ ſtatuant de reb⁹ iuri-
bus vel ꝑſonis eccleſiaſti-
cis ꝯtra libertatẽ eccleſie
eſt. d. c. fi. ⁊ Lapus in alle
gatiõe ſua. xcij. Ex quo in
fertur ꝙ ſtatuẽtes ꝙ nullus
offerat niſi in magnis feſti
uitatib⁹. vl ꝙ ſup mortuo
talis pãnus feratur: et tot ce
rei portentur eſt ꝯtra liberta
tem eccleſiaſticam.
116 ¶ Si ſtatutuꝫ ci
uitatis ẽ vel cõmunitatis
ꝙ vẽdẽtes teneantur: dare ꝑn
cipi vel cõmunitat i dena-
rium ꝓ ſextario. et clerici
adhoc cõpelluntur. qm̃ ven-
dunt fruct⁹ prebẽdaꝝ ſua

rum:ſit cõtra libertatez ec
cl'ie ſm cy.in.l. Omnis.C.
de Epi.et cleri.quod tenet
Pe.Bar.ꝛ Jo.de li. Ex q̊
inferꝰ ꝙ ſtatutum. vel cõ=
ſuetudo ꝑ quam clerici co
gunꝰ ſoluere gabellas et
collectas de fructibꝰ bñfi=
cioꝝ ſuoꝝ vltra quantita
tẽ fructuuz ſibi et clericis
ſibi deſeruientibusſufficiẽ
ter.eſt contra libertatem
eccleſie.

¶ Rectores ciuitatuz col/
lectas et talias vl' alias ex
actiões imponẽtes eccle=
ſijs vel clericis vel iuriſdi
tionẽ illorum vſurpãtes:ſi
moniti ſemel ſm Hoſt.non
dſiſtunt:excõmũicati ſunt
cum ſuis fautoribꝰ:ꝛ ſuc=
ceſſor ſi infra mẽſem nõ ſa
tiſfecerit de p̄dictis: qñ vt
dicit Jo an. ꝯſenſit in his
ꝓpter q̄ p̄deceſſor fuit ex=
cõicatꝰ vl' ꝯſiliũ dedit ſcḋz
do.An. Qui addit nec ſuf
ficit ſi facit qḋ iuseſt. Niſi
ſatiſfaciat infra mẽſez:vel
officio renũciet.c. Non mi/
nus.et.c. Aduerſus.de im
mu.ec. Ubi Jo.and. ſuper
verbo iuriſditionem intel=
lige ſpũalez vel tẽporalez
quã rectores hodie non ſo
lum diminuere:ſed.etiã in
totũ ſubtrahere molliunꝰ
Qui ſi moniti nõ deſiſtũt
excõmunicati ſunt. Et mł
ti hac ſentẽtia ligantꝰ:q̄ nõ
vitanꝰ:vt dicit Hoſt. in ꝓ
ceſſu annali curie. Pauli
ij.p̄dicti excõicanꝰ papa=
li excõicatiõe. Sed Sixtꝰ
quartꝰ redegit hoc ad ius
antiquũ:vt infra dicetur.
117 ¶ Quero an cle
rici teneãtur ad collectas
et onera cõitatis ſubeũda
Rñ.ſcḋz Richar.in q̈libet
Primo videndum q̄ bona
hz eccl'ia. Scḋo de vniuer
ſo gñe oneꝝ: q̈ imponitur
Tertio ad q̄ tenenꝰ clerici
et quõ. Quarto ꝑ quẽ co=
gi poſſunt ad ſoluendum.
¶ Ad p̄mũ dico ꝙ q̄dam
bona clericoꝝ ſunt pure ec
cleſiaſtica .vt ſunt p̄micie
decime: ꝛ oblatiões. Mã=
ſus q̈ꝗ eccleſie q̄ſi ſitis na
ture ẽ.de q̈bꝰ habeꝰ. xxiij.
q.viij.§. Ecce ꝙ Nico.ꝛ.c.
ſcḋz canonicam de cẽ. ca.i.
¶ Alia bona habet eccle
ſia,q̄ ſibi ꝯferũtur a diuer

ſis. In agris:villis:ꝛ redi
tibus:et hmõi.
¶ Ad ſecunduz dico ꝙ q̄=
dam ſunt munera ſordida
que cum turpitudine exhi
bentur:vt purgatio cloa=
ce.calcis coquende:harc=
ne fodiende. Aliqua ſunt
honeſta quorum ſunt que=
dam extraordinaria: que
videlicet regulariter non
preſtantur.vt cuz p̄nceps
coronatur:vel maritat fi=
liam vel facit primogeni=
tum militem.
¶ Quedam etiam extra=
ordinaria ſunt:que reſpi=
ciunt communem vtilita=
tem: ꝛ pietatem:vt refe=
ctio.viarum/pontium mu=
rorum/fidei et regni defen
ſio. ¶ Quedam ſunt ordi/
naria in triplici differentia
ꝑſonalia/realia/ mixta.
¶ Pria ſunt:vt ire ĩ exer=
citũ regis ſumptibꝰ eiꝰ Et
iſta dicunꝰ angaria.
¶ Scḋa.ſ.realis preſtan=
tur prote:vt ꝙ aliquid ꝓ=
fundo vel vinea preſtet du
os denarios: ꝛ ſoluat pro
modulo facultatum ſuarũ
ꝛ huiuſmodi.
¶ Tertia.ſ.mixta ſunt cũ
quis proprijs ſumptibus
vadit in exercitum regis:
que dicuntur pangaria:vt
in glo.ca. Non minus. de
immu.eccle.
¶ Ad tertium dicendum
ꝙ clerici nõ tenenꝰ ad mu
nera ſordida. Ordinaria:
vel extraordinaria. xvi.q.
i.§.nouarum.ꝛ.§. Placet
Nec ad munera honeſta ꝑ
ſonalia.C.de ſacroſan. ec/
cle.l. Neminem.ꝛ.d.§.pla=
cet.in glo. Ad honeſta. or=
dinaria regalia non tenen
tur clerici de bonis:que cõ
ſiſtunt de primitijs/obla=
tionibus/decimis/et man/
ſo.xxiij.q. viij.§. Ecce qḋ
Nicolaꝰ papa.ꝛ.c ſcḋz ca=
nonicuz de cẽſi.c.i.de alijs
autẽ bonis ꝯſiſtentibus in
agris:villis:et redditibus
tenenꝰ: ad munera realia
ordinaria. Niſi ſuper hoc
libertatẽ obtinuerint a p̄n
cipe.d.§. Ecce ꝙ.ꝛ.c. Cuz
ſcḋz.ꝛ.c.de cẽſi Non autez
tenentur ad ſuperindictũ
quod eſt tributum de no=
uo conſtitutum:propter ſu
peruenientem vbertatem.

Et tantuꝫ imponit ab im
peratoꝛe.xvi. q.i.§. Pla=
cet.in glo:
¶ Ad extra oꝛdinaria que
vtilitatē pꝛīcipis tm̄ reſpi
ciunt.vt cum maritat filiā
⁊ hmōi.nō tenentur:rōne q̄
rūcūqꝫ bonoꝝ pꝛefatoꝛum
niſi aliqua bōa ſub tali pa
cto eccleſijs collata eſſent
Si autē munera extraor-
dinaria reſpicunt commu
nē vtilitatē laycoꝛum tan/
tum.nō tenet de pꝛedictis
agris vel vtilis:nec etiam
qn̄ reſpiciunt cōmunē vtili
tatem laycorū/ ⁊ clericoꝛū:
vt refectio muroꝛū viaruꝫ
pontiuꝫ/ ⁊ patrie defenſio
qn̄ layce facultates ꝑ com
munibꝰ vſibꝰ deputare ad
hoc ſufficiunt Vel ſi nō ſuf
ficiant:et layci cōſiliuꝫ cle
ricoꝛū ſuꝑ talibꝰ negocijs
nō reqrūt. Sic.n.ſibijpſis
pꝛeiudicāt cuꝫ videant cle
ricos cōtēnere ⁊ honoꝛē eis
debitam nō exh bere.ar.c.
Dilecti filij.in tex.⁊ in glo
de pꝛiuile. Et de inuti.pe=
ti.c.i. Si autē clerici a lay
cis reqſiti cōſentiūt:tenen
tur ad hmōi onera ſi non

cōſentiūt nec adhuc immi
net neceſſitas:qꝛ vie ⁊ pon
tes ſatis ſufficiētes ſunt ſꝫ
ciues volunt talia meioꝛa
re clerici nō tenēt. vbi ve=
ro.īminet neceſſitas: qꝛ ꝓ
pter vias:⁊ pontes deſtru
ctos:currꝰ ⁊ quadꝛige nō
poſſunt ad ciuitatē venire
ac neceſſaria clericis ⁊ lay
cis ferre. Dico qꝺ clerici te
nent ſoluere ꝓ poꝛtiōe ſua
ratiōe agroꝛū:⁊ villarum.
Nō autē de aliis pꝛefatis
bonis. Nec enim naturali
rōne equuꝫ eſt:vt clerici lo
cupletoꝛes fiant ad layco
rum expēſas.ff de cōdi.in/
debi.l.ſi nō.⁊ .C. de ſacro
ſan. eccl.l. Adminiſtratio
nes.vbi aperte dꝛ qꝺ ad ꝓ
dicta tenentur:qꝛ lex cum
reuocata expſſe nō fuerit
et pꝛomptum ſit iura iuri
bus cōcoꝛdari. Debēt er=
go ille decretales Non mi
nus.⁊.c. Aduerſus ſic ex=
poni:vt illi legi non repu=
gnent.
¶ Ad quartum dico qꝺ ſi
clerici vltra pꝛimitias / de
cimas/oblationes/ ⁊ man=
ſum.habent alia pꝛedia vl

redditus eccleſijs collata
aut patrimōialia/que poſt
eoꝛum moꝛtem ad laycos
reuertentur pꝛo dictis one
ribus ad cōmuneꝫ vtilita
tē/mō antedicto cogi poſ=
ſunt ad ſoluendum poꝛtio
nē eos cōtigētem per iudi
cē ſecularē. Cū nō ſit pſo/
nalis coactio/ſꝫ realis nec
dicte poſſeſſiones vl reddi
tus exempta ſint a iuriſdi
tione tēpoꝛalium domino=
rum. Cōtra hoc vid et.c.fi.
de vita et honeſta.clerico.
Vbi ⁊ doc.plures cōtrarij
ſūt huic opinioni. Vbi au=
tē clerici tantum haberēt
pꝛimitias/ decimas/ obla=
tiones/ ⁊ māſum.de qbꝰ te
nerent ad pꝛedictam com
munē vtilitateꝫ/nullatenꝰ
cogi debēt a iudice ſecula
ri/qꝛ hec ſunt leuitica poꝛ
tio exēpta omnino a iuriſ=
ditiōe laycoꝝ/vt in.d.§. Ec
ce ꝙ Nicolaꝰ ⁊.c.ſcðm Ca
nonicam de fo. compe.c.ij.
⁊.ca. Si qs ꝯtra clericum
Debēt autē in tali caſu cō
ſules recurrere ad oꝛdina
rium/vt clerum ad hoc cō
pellat. Et ſi noluerit oꝛdi/

narꝰ illos compellere/ad
papā recurrēdum eſt. Qꝺ
ſi layci commode nequeāt
ſine magno detrimēto poſ/
ſunt cleruꝫ inducere ponē
do qꝺdam aſſiſſum ſuꝑ ve
nalia communia clericis.⁊
laycis/ſine fraude/ tamen
ſeruata pꝛo poꝛtiōe debita
Vt gratia exēpli: Taber/
narius q̄ pꝛius nō poterat
vēdere quartā vini/niſi q̄/
tuoꝛ denarios concedit ꝙ
vēdat quatuoꝛ ⁊ dimidiuꝫ
qꝺ dimidium ſit cōmunita
tis ꝓ re fectione pōtiū via
rum ⁊ hmōi. Hoc enim fa
ciēdo clerici non cogunt a
laycis coactiōe ſufficienti/
cōtra libertatē eccleſiaſti=
cam/qꝛ clerici non tenēt il
la emere/vehemēter tamē
inducunt/qꝛ magnum de=
trimētuꝫ incurrerēt ſi non
emerēt. Et qꝛ illa venalia
per aſſiſſum vēdunt carꝰ.
ſequitur ꝙ idirecte clerici
ſoluūt illud qꝺ directe ſol
uere tenebant. Hec Rich.
In quolibet. Sꝫ do. Anto.
in.ca. Non minꝰ de immu.
eccle.dicit indiſtīcte/ ꝙ ex
cepto māſo/ decimis/ obla

tionibus: ⁊ huiuſmodi ſpi
ritualib⁹ de quib⁹ excuſa-
tur eccleſia.d.c.ſcđm cano
nicam ⁊.c.i de cenſi tenent
clerici ad collec. as/ que i-
ponunt alicui ad mēſuraꝫ
bonorū que videlicet trāſ
eunt in eccleſiam .xviij.di.
Si epūs.xxviij.q.iiij. Si
nobis ⁊ cap̄ Sepe princi-
pes. Nam iſta tranſeunt
cum onere ſuo de deci.cap̄.
Paſtoralis. Dummodo
huiuſmodi collecte nō ſint
ſuperindicta.vt.l. Omnes
C.de Epiſco.⁊ Cleri.Ad
gabellas autē que ſoluun
tur pro donationibus ⁊ a-
lijs contractibus lucrati-
uis/eccleſia non tenetur/
quia nec tenētur clerici ꝓ
pter lucrum rei tranſlate ī
eccleſiam a curiali que ap
pellantur inſcriptiones lu
cratiue.xxviij.queſtio.viij.
Sanctus.
¶ Ad conſtructiones quo
qꝫ pontium/viarum/⁊ mu
roꝝ ſcđꝫ cū.nō tenent cle-
rici. Et hoc vult glo.ī hoc
ca. Non minus. Licet legi
ſte contrarium dicant. At
Jaco.de arena in.l. Ad-
miniſtratiōes.C.de ſacro-
ſan.eccle. Reficere tamen
viam ante domum quili-
bet tenetur.ff.de via itine/
reqꝫ publi.l.fina:
¶ Ad obſequia autem ꝑ-
ſonalia. Nunciorum miſſio
nes ⁊ hoſpitia non tenen-
tur clerici ſicut nec ad mu
nera ſordida calcis coquē
de.foſſati fodiendi ⁊ hmōi
vt in hoc tex.dum dicit ex
peditiones.i.caualcatas ⁊
⁊.C.de Epiſco.⁊ clerici.l.
i.⁊.ij. Tamē ruſtici ⁊ colo
ni eccleſie ab his nō excu/
ſantur.C.de ſacroſanc.ec-
cleſie.l. Neminem Hec do
mi. Anto. Que intelligen-
da mihi videntur ſcđm di
ſtictiōes Richar.vt ſupra
118 ¶ Quid ſi aucto-
ritate domini temporalis:
vel ciuitatis conſules pro
exonerandis debitis ꝑ cō/
munitatem contractis im-
ponunt aſſiſſum ſuper ve-
nalia/que ⁊ clerici emūt-
Reſpondeo ſecundum Ri
chardum.in quolibet.
Si debita ſunt contracta
ad vtilitatem/tam clerico
rum ꝙ laycorum ⁊ hoc aſ/

ſiſſum fiat non ad iniuriā-
dum clericos nec ſuper ve
nalia: que frequentius e-
muntur a clericis: ꝙ a lay
cis.aut. ab extraneis ꝙ a
ciuibus/aut a pauperib⁹/
ꝙ a diuitibus. Sed com-
muniter ⁊ indifferēter ab
omnibus predictis licite fi
eri poteſt. Et decretales
ille: Non minus.⁊ ca. Ad-
uerſus loquuntur in caſu
quando illa vtilitas non ē
communis clericis ſed lay
cis tantum Richar.
119 ¶ Domini pro-
hibentes ſubditis ſuis ne
aliquid vendant prelatis
aut perſonis eccleſiaſticis
vel emant ab eiſdeꝫ vel ne
eis bladum molāt coquāt
panem/⁊ alia exhibeāt ob
ſequia/excōmunicati ſunt
capit. Eos de immu. eccle
ſia.in.vj. Dominicus ibi di
cit. Secus in his qui non
habent dominium talia fa
cientes.
120 ¶ Vſurpantes
de nouo.i.a.xl.annis citra
ſecundum Gloſam. Rega
lia/que videlicet a Regi-
bus ſunt eccleſijs conceſ-
ſa. Cuſtodiam ſiue guar-
diaꝫ: cum ſcilicet dicunt ſe
debere cuſtodire donec de
prelato ſit prouiſum. Vel
bona vacantium eccleſia/
rum/ Monaſteriorum/ vel
piorum locorum. monachi
quoqꝫ clerici ⁊ certe per-
ſone dictorum locoruꝫ hoc
fieri procurantes capitu.
generali.de elec.in.vj.
121 ¶ Repreſalie cō-
tra perſonas eccleſiaſti-
cas/ vel bona earumdem
concedi vel conceſſe non ꝺ
bent extendi. Contra fa-
cientes/niſi reuocēt infra
menſem reintegra/ſingu-
lares ſunt excommunica-
ti. Vniuerſitates interdi-
cte cap̄. Et ſi.de Iniu.in.
vj. Exemplū ſecūduꝫ glo.
cuꝫ pro credito clerici vni
us dioceſis contra cleri-
cos alterius Dioceſis: In
qua eſt debitor: ſeu pro cre
dito vni⁹ layci vnius dioce
ſis ꝯtra laycos ⁊ clericos
alteri⁹ dioceſis/vel dū ille
cui conceduntur contra lay-

eos extēdit cōtra clericuꝫ
q̄ nō ē ciꝰ debitoꝛ:q̄ ſi eſſet
repꝛeſalie non eſſent ⁊ pēa
huius excommunicatiōis
ceſſaret.

122 ¶ Grauantes ꝑ
ſe vel ꝑ alios aliquam ꝑſo
nam eccleſiaſticā. vel eius
ꝯſanguineos: vł eccleſias
ſeu bona ꝓ eo ꝗcum pꝛo q̄
rogabaꝩ eligere noluit in
eccleſia. monaſterio/ vel a-
lio pio loco: ſunt excommu
nicati ca. Sciāt cuncti. De
electio. in. vj. vbi gloſ. Si e
tiam epiſcopꝰ grauauerit
excōicatus ē. Et eſt hic ca
ſus in quo ꝑcutiens laycū
eſt excōicatus.

123 ¶ Excōmunica
ti ſunt q̄ impediūt ſuꝑ cau
ſis: q̄ ad foꝛum eccleſiaſti-
cum de iure vł de conſuetu
dine ꝑtinēt litteras a ſede
apoſtolica impetrari: vł ſu
per ipſis coꝛam oꝛdiarijs
vel delegatis eccleſiaſticis
litigari. Et q̄ in pꝛedictis
dant cōſilium/ auxiliuꝫ/ vł
fauoꝛē. Nec abſolui poſſūt
niſi tam iudici cuius cogni
tio fuit impedita: vel iuriſ
ditio vſurpata ꝙ ꝑti que
turbata eſt ī perſecutione
ſui iuris. de iīuria damnis
expenſis: ⁊ ītereſſe. c. Nī
de immu. eccleſi. in. vi. Ubi
Archidyaco. ⁊ Johā. and.
dicunt ꝙ ſi tales ante pꝛe/
dictā ſatiſfactionē fuerint
abſoluti. non tenet abſolu-
tio. Adde ſcdm Ab. Sick.
in. c. Tuaꝫ de oꝛdi. cogniti.
Judex laycus de nullo ſpi
rituali: nec ꝑncipłr: nec in
cidenter recōueniendo co
gnoſcere pōt de iudicijs.
Decernimus. ⁊. c. Quan-
to q̄ filij ſint legi. Exēpluꝫ
de ꝑmo. Cum enim matri-
monium ſit de ſeptē ſacra
mētis eccleſie non pōt co-
gnoſcere de illo cum inter
ꝯiuges agiꝩ de eius validi
tate. de ſpon. ꝑ totum/ vel
de legitimitate filioꝛuꝫ: qꝛ
dependet a validitate ma
trimonij. vt hic/ vel de cri-
mine adulterij/ ꝑiurij/ vſu
rarum/ ſymonie vel de re-
bus bñficialibus/ de opꝑſ/
ſione pauperum: ⁊ hmōi.
De crimine vero ſacrilegij
iudex laycus iudicare etiā
poteſt: ſi inuaſoꝛes rerū ec
cleſiaſticaꝝ coꝛam ſe cōue

nianꝩ de fo. compe. cum ſit
gñale. Exēplū de ſecundo
vt cū cōtra laycū agentem
in foꝛo ſeculari excipiꝩ de
excōmunicatiōe: qꝛ iudex
laycus debꝫ remittere hūc
ad eccleſiaſticum. De cau-
ſis q̄ ſcdm ꝯſuetudineꝫ ad
foꝝ ſpectāt eccleſiaſticum
cuiuſqꝫ loci. In hoc ſeruā
da videtur cōſuetudo: nec
certa regula pꝛefigi poteſt
omnino.

124 ¶ Excōmunica
ti ſunt clerici q̄ ſciēter ma
nifeſtis vſurarijs alienige
nis de q̄bus vꝫ notoꝛiū eſt
de iure: vel ꝑ facti euiden-
tiā ſcdm glo. locant domos
vel alio titulo cōcedunt vt
cōmodati vel pignoꝛis ad
exercēdum fenus. Si epi ⁊
ſuꝑioꝛes ſu ſpēſi ſunt ca. j.
de Uſur. in. vi. Et hic com
pꝛehēdunꝩ iudei ſunt vſu
rarij manifeſti alienigene
ſm Pau. ⁊ Dñicꝰ in. d. ca.
i. ⁊ Lau. de flo. in tractatu
de vſuris ac Bal. in ꝯſilio
quod incipit inter eos.

125 ¶ Officiales cō-
munitatū faciētes: dictan/
tes: ſcribentes ſtatuta: ſuꝑ
vſuris ſoluēdis nō repetē
dis. vel non reſtituēdis: vł
iudicātes ſcdm illa: vel nō
delentes illa: ſi poſſunt de
iure: ⁊ de facto ſcdm glo. ī
fra tres mēſes de libꝛis cō
munitatum/ vł illa ſeruan
tes: aut cōſuetudines eiuſ
modi excōmūicati ſūt cle.
ex graui de vſur. vbi Joh.
de Jmo dicit dñi ⁊ officia
les eoꝛum q̄ tributum reci
piunt a iudeis pꝛopter vſu
ras quas ꝑmittunt exerce
re. Et ob q̄d creditoꝛes im
pedirenꝩ repetere vſuras
a ſe ſolutas. In hanc inci-
dunt excōicationē: vt dicit
Guiliel. Per q̄d dictum q̄/
ſi omēs dñi ⁊ cōmunican-
tes ſunt excōicati. Hec ille
Ex cuius verbis ſatis liq̄t
ꝙ dñi ⁊ cōſiliarij alicuius
cōmunitatis q̄ faciunt ca/
pitula Judeis: vt poſſint
tantum accipere ꝓ libꝛa ⁊
pignoꝛa diſtrahere/ ac ſi-
milia facere. In hoc inci-
dunt cēſuram: ſi nulluꝫ cir
ca hoc indultum habeant
ſedis apoſtolice q̄d ſi habe
ant: non tñ credo ipſos ex-
cuſari a pctō moꝛtali/ pꝛo

pter multas rōnes:q̄s bre
uitatis gratia nunc preter
mitto.quāuis in ꝯtrariū
edita ſint plura legiſtarū
quorūdam conſilia:q̄ vidi
facile tamen a theologis ī
probanda.

126 ¶ Excōmunica
ti ſunt ſpoliantes naufra/
gium patientes:niſi abla/
ta reſtituant.c.excommu=
nicatiōi.de rapto. vbi Do.
Abb.Siculus dicit vt ta=
les ſint excōmunicati opꝫ
ꝙ priꝰ moniti ſint/vt abla
ta reſtituant:qꝛ ſcōm theo
ricam Inno.in.c.Extirpā
de.§.Qui vero de preben.
Ubi pena apponi dr̄ nega
tiue ſine determinatiōe tē/
poris/ad hoc vt penam in
currant requiritur admo=
nitio.Exemplum lex dicit
Quicunqꝫ non fecerit reſi
dentiam/ſit excommunica
tus.ꝛ ſic dr̄ hic niſi abla=
ta reſtituant.Et hoc verū
eſt quo ad eccleſiā militā
tem.Sed ſola mora in re=
ſtituēdo ſufficit q̄ ad deuꝫ
vt excommunicationem i=
currat.Et ſcd̄ꝫ Jo.de lig.
Cōis opinio intelligit de q̄
libet nauigio nō ſolū mari
timo:vt dicebat Hoſt.No=
tat Abb.in.ca.Cuꝫ dilecti
de accu.Si q̄s accipit res
ex naufragio:q̄ pro dereli
ctis habita erant:non eſt
pctm̄.Et efficiunt̄ occupā
tis inſti.de rer.diui.§.Iteꝫ
lapilli.Quin etiā ſꝫ Bar.
ſi res quam putat ꝓ dere=
licta haberi nō ſic habet̄ a
dn̄o ſuo.poteſt eam vſuca
pere.ff.de acq.re.do.per to
tum.Et ſimiliter ſi rem ac
cepit/vt reddat dn̄o ſuo.vt
hic dicit glo.¶ Sꝫ quādo
preſumit̄ ꝙ res ſit habita
ꝓ derelicto?Dic recurren/
dum ad ꝯiecturas:qꝛ ſi li=
ber proiectus eſt apertus
in mari.preſumendum eſt
ꝙ animo derelinquēdi ꝓie
cit.Secꝰ ſi clauſum ꝛ pan
nis inuolutū/qꝛ magis vt
alleuiaret nauē.ꝛ ſic de ſin
gulis rebus.In quo caſu
proijciens remanet domi=
nus/ꝛ accipiens furtum
committit.hec do.Ab.Si.

127 ¶ Excommuni
cati ſunt q̄ ſciēter eccleſia=
ſtice ſepulture tradūt her
ticos:corpꝫ defenſores re

ceptatores:fautores/ve cre
dentes.Nec debent abſol=
ui niſi publice extumulent
eorum cadauera proprijs
manibus:ſi publice ſepelie
runt:ſiue ſint layci ſiue cle
rici ſm̄ glo.de hereti.Qui
cūqꝫ libr.vi.Predictorum
nomina qūo intelligant̄ di
ctum eſt ſupra.§.lxv.

128 ¶ Cōſuetudo ꝙ
qn̄ nauis periclitat̄ q̄cquid
eſt ibi ſit dn̄orum:an licita
ſit?Rn̄.Gerar.odo.in.4.
diſt.xv.Non immo peſſima
eſt:ꝛ ꝯtra ius poſitiuū na/
turale/ac diuinum cum af
flicto afflictio non ſit ad=
denda.

129 ¶ Si ſup bn̄ficio
ꝯtra ipſius poſſeſſorē qui
triennio pacifice nō poſſe=
dit.In petitorio vel poſſeſ
ſorio vna diffinitiua ferr̄ ī
curia.Et ſi nulla ipſa ſen=
tētia fore dicat̄:ipſius be
neficij ſequeſtratio per lo/
ci ordinarium fieri debet/
quaꝫ impediens vel ſeque
ſtratos fructus occupans
excommunicatus eſt.Qui
ſi ſit de litigantibus:cadit
a iure ſuo.Nec ſit excom=
municatus abſoluitur ni=
ſi prius impedimento am
moto.vel occupatis ꝑ eum
fructibus reſtitutis.Cle=
men.i.de ſeqſtra.ꝛ poſſeſ.ꝛ
fruc.

130 ¶ Excommūica/
ti ſunt/qui in caſibus non
premiſſis defunctos ſepe=
liunt in cimiteriis tēpore ī
terdicti.vel qui ſcienter ſe
peliunt excommunicatos
publice:aut nominatim in
terdictos:vel manifeſtos
vſurarios.Nec ab hac ex/
cōmunicatiōe debēt abſol/
ui.niſi prius ad arbitrium
dioceſani eis quibus per
premiſſa eſt iniuria irroga
ta ſatiſfactum ſit.Clemē.
Eos de Sepul.Ubi Jo=
han.and.dicit.Eis vel quo
rum fauore fuerūt late ſē
tentie excommunicationis
vel interdicti.In loca vel
in perſonas:aut quibus ꝺ
bꝫ fieri reſtitutio:quod ad
vſurarios:vel clericis qui
bus in his fuiſſet violen=
tia illata.Excommunica=
tos intellige ab hoīe.vel a
iure maiori excōicatiōe.in
terdictos a ꝑticipatiōe ſa

cramētorū ſcdm̄ Pau. No
minatim nō ſolum expreſ
ſo nomine: ſ3 etiam intelli-
giť de illis quoꝝ ꝯſilio. fa/
uore: dolo vel culpa ſenten
tia īterdicto lata ē ſecūdū
Lauden. Manifeſti vſura
rij ſcd3 glo. q2 vel cōfeſſi: vł
ꝯuicti ī iudicio: aut habēt
operis euidentia3: q̄ nulla
tergiuerſatione celari pōt
niſi tales cauiſſent de reſti
tuendo: q2 ſepeliri poſſent
impugne. Sed glo. in ver-
bo ſepelire dicit. Dubium
eſt ſi ſint excōmunicati p̄-
lati nō ꝓhibētes tales ſe-
peliri celebrātes ſuꝑ fun⁹
officium mortuoꝝ. ⁊ omēs
illud ſciētes ac fodiētes lo
cū ſepulture. S3 Stepha:
Pau. ⁊ Jo. cal. tenent eos
excōmunicatos. Ad etia3
tenēdum eſt ſcd3 do. Lau.
de Rodul. in ſuo tractatu
vſurariū. qñ portať capſa
ſuꝑ feretro: ⁊ alia ſepelitur
tanq̄3 ſi in ea eſſet cadauer
alicui⁹ predictoꝝ. Si tñ in
ter iſtos ſepeliētes vel co-
mitātes eſſet ignorans fa/
ctum vel ius cui licet igno
rare: non ligať hac excom/
municatione: ſcd3 do Car/
di. ⁊ Pau.

131 ¶ Sciēť ꝯtrahētes
mrimonium in gradu ꝯſā/
guinitatis vł affinitatis ꝓ
hibito/ vł cū moniali eſt ex
cōmunicat⁹. Idem in taci/
te vel expreſſe in religione
ꝓfeſſo/ aut in ſacris ꝯſtitu
to. Cle. Eos de conſan. et
affini. L3 ſciēs gradum ꝓ
hibitum. ⁊ ius ignorās nō
excuſeť/ tñ gradus ignorā
tia ꝓbabilis excuſat. Et ſi
vnus ſolus ꝯiugū ſcit gra
dum ꝓhibitum/ ſol⁹ ligať
Et is q̇ poſt cōtractum ma
trimonium. ⁊ cōſummatu3
ſcire incipit cohabitās af-
fectu maritali etiam ligať
ſcdm gł. Et q̇ in gradu ꝓ-
hibito ꝯtrahūt ſpe īpetran
di diſpēſationem poſtea ni
hilominus incidunt in ex-
communicationē ſcdm̄ Jo
han. and.

132 ¶ Excommunica
ti ſunt magiſtri ⁊ ſcholarēs
Bononie/ qui āte tempus
conductionis ꝯducūt ho-
ſpitia alioꝝ magiſtroꝝ vel
ſcolarium ſine eoꝝ conſen
ſu. ca. i. de Loca vbi Anto.

de but. in. additione dicit.
Intellige hanc decretale3
ꝙ donec ſit tēpus cōductio
nis finitum. Scolaris vel
doctor alius nō poſſit cōdu
cere irreq̇ſitis inpuilinis
Et ſic artat locatorē ad ex
pectādum totum tēpus lo
catiōis antequā poſſit al-
teri ſcolari locare. Nec va
let ꝙ aliq̇ dicunt: q2 forte
eſt de cōſuetudine certū tē
pus determinatum ante fi
nitam primā locationē in-
quo fieri d3 locatio. Ut bo
nonie in die natiuitat; b'ē
Virginis. Hec ille.

133 ¶ Excōmunicati
ſunt doctores vel magiſtri
q̇ religioſos habitu dimiſ-
ſo vel retento ſcd3 glo. Do
cēt in ſcholis leges vł phi
ſicam. aut eos retinere p̄-
ſumunt: C. Ut piculoſa. ne
cle. vł mona. in. vi.

134 ¶ Excōmunica
ti ſūt religioſi clericiq3 di-
gnitatē vel pſonatum hñ-
tes: et preſbyteri q̇ leges vł
phiſicā audiūt niſi religio
ſi īfra duos mēſes ad clau
ſtru3 redierint. et relinq̇de
ſierint ab audiendo. c. ſuꝑ
ſpecula. Ne cleri. vł mōa
Et ſic intelligit Goff. In-
no. Jo. an. ⁊ Ant. de but.
hanc decretalē.

135 ¶ Excōmunica-
tus eſt religioſus. religio-
nis approbate tacite vł ex
preſſe ꝓfeſſus: q̇ religioſ⁹
habitum temere dimittit:
vel ſi etiam cum habitu ſi
ne cōſenſu ſui prelati ⁊ ma
ioris partis couēt⁹ acce-
dat ad q̄uis ſtudia littera
ru3. c. Ut piculoſa. Ne cle
vel mona. in. vi. ſcd3 Pet.
de paľ. in. iiij. di. xviij.

¶ Religioſ⁹ dimittēs ha-
bitum vt meli⁹ q̇eſcat. vel
q̄rat pullices: vł apti⁹ ſcin
dat lignum: vel proijciat
lapidem: vel iocoſa leuita
te ad horam currat: nō in-
cidit excōicatione3. hec pe.
Que ita om̄ino ſunt intel
ligēda: vt nō tñ talis ſe pm̄
tet aſpectui ſeculariu3: dū
aliq̇d predictoꝝ agit: q2 ſe
cundum. Jo. and. in nouel
la. S3 religioſus ſine ha-
bitu: vel cu3 habitu layca
li: vel ſecularis clerici ſine
cauſa rōnabili. puta mor-
tē vel periculum euitandi

apparet ꝯſpectui ſeculari
um. excommunicatus eſt:
immo ſi ſic illis preſentibꝰ
balneum intrat. Quos vi-
detur intelligendum: vbi
alias ſecreto balneum in-
trare poſſet preſſus infir-
mitate. Et ſic ītellige pau
lum. et Johannez de imo-
la dicentes in Clementina
prima: in fine de electione
Non eſt excommunicatus
religioſus ſi in ſtuffa vel a-
lio loco habitum dimittit
dummodo temerarie non
faciat. Temerarie facere
dicitur qui ex propoſito: ⁊
ſine cauſa rationabili fa-
cit aliquid de ꝓphetis. do-
mi. Cardina. in Clementi-
na pria. §. Si quis de ſta-
tu monachoꝝ.

136 ¶ Religioſi qui
aliqua dicunt publice vel
priuate obligatis ad deci
mas: vt eos retrahant ab
eorum ſolutione ſunt ex-
communicati. Cle. Cupien
tes de penis.

137 ¶ Suſpenſus ē
religioſus ab officio predi
cationis quando predicās
et ſeculariuz ꝯfeſſiones au
diens requiſitis ſuis tem
poribus ab eccleſiarum re
ctoribus vel eorum loca te
nentibus ſciēter omiſit fa-
cere ꝯſcientiaz de decimis
ſoluendis: donec ſi commo
de poterit confitentibꝰ cō
ſcientiam faciat. Et ſi in-
terim predicat: excommu-
nicatus eſt. d. Cle. Cupien
tes: vbi vero layci receſſiſ-
ſent a loco: nec propterea
poteſt eis commode face-
re ꝯſcientiam de decimis
ſoluēdis. excuſatꝰ eſt. Tē-
pora iſta vt in tex. c. ſunt ꝑ
ma / quarta / ⁊ vltima Dñi
ca ī quadrageſima. Feſtū
Aſcēſionis / Pēthecoſtes
Natiuitatis dñi beate. Vir
gis. ⁊ Joan. Baptiſte. ac
Virgis. etiā aſſumptione:

138 ¶ Religioſi etiā
exēpti violātes interdictū
poſitū ꝑ ſedē apoſtolicā vl'
ordinariū loci. Vel gene-
ralem ceſſationem diuino-
rum factaz per prouincia-
le conſilium. vel euz q̄ poſ-
ſit hos ſeruataz per cathe
dralem / vel matricem ec-
cleſiam loci excommunica
ti ſunt ipſo facto. Non ob-

ſtantibus priuilegiis qui
buſcunq; conſuetudinibꝰ
vel conuentionibus in con
trarium. Cle. Ex frequen-
tibus. de ſen. excom. Excō
municatio hec papalis fa
cta eſt qñ interdictum po-
ſitum eſt ꝑ ſedem apoſtoli
cam. vt ſupra in ꝓceſſu cu
rie Paul. ij. Pau. de elea-
garis dicit hic. Si ī matri
ce eccleſia celebrantur ab
aliquibus extraneis inui-
tis prelatis et capitulis po
ſito interdicto nihilominꝰ
religioſi non ſeruantes ex
cōmunicationē: incurrerēt
Et glo. ibi dicit. Religioſi
ignorantes interdictuz po
ſitum non ſeruando nō in
cidunt.

139 ¶ Excommuni-
cati ſunt canonici regula-
res ⁊ monachi tā albi ſcdʒ
glo. q̄ȝ nigri: q̄ nullam hñ-
tes adminiſtrationem in-
trant curias ꝑncipum: vt
damnum prelatis ſuis et
monaſterijs inferant. licet
eundi ad illam licentiam
ex ſuis prelatis habuerint
ſcdʒ glo.

140 ¶ Itē monachi
tenentes arma intra ſepta
mōaſterij. Cle. Ne ī agro.
§. pretate. ⁊ §. Quia vero.
de ſta. mo. vbi glo. Armo-
rum appellatio: et fuſtes:
et lapides comprehendit.
et omne quod arcu ⁊ manu
mittitur. Inſti. d̄ publi. iu-
di. §. Item lex iulia. Septa
autē a ſepio is eſt clauſu-
ra ī circuitu mōaſterij quā
ſine licētia agredi mona-
chis non licet do. Cardi. ⁊
Laudu.

141 ¶ Excōmunica
ti ſunt religioſi ⁊ religioſe
mēdicantes de nouo loca
vl' domos ad habitādū ca
piētes vl' habita ante. cle.
Cupientes de penis. mutā
tes. vel alienantes / vel di-
mittētes / ſine licentia ſpā
li ſedis apoſtolice facien-
te mentionem expreſſe de-
prohibitione cle. predicte
vt in. c. cle. Quam ſic in-
telligit Lapus. Abb. vt
refert et ſequitur Gemi.
in. capi. Cum ex eo. de ex-
ceſ. prela. lib. vi. Vbi etiam
addit ſecundū Oldradum

cōſilio ſuo.clxxxviij. Si di
cti religioſi vel religioſe ꝓ
pter ampliāda loca ſua ca
perēt aliquā domū nō ſūt
excōmunicati.

142 ¶ Qui bona ec
cleſiarꝫ vel quorūlibet: prio
rum locoꝝ immobilia: vel
mobilia precioſa deoqꝫ di=
cata alienant transferēdo
dñiuz vel ſi eſt ꝯceſſio ypo
theca. vel locatio vltro ter
minum. vel infeudatio in
caſibus nō ꝯceſſis a iure. ſi
ſine licētia pape fiāt ꝯtra
ctus ſunt irriti. Et taz alie
nās ꝙ recipiēs res eccle=
ſie aliquo predictoꝝ mo=
doꝝ: eſt excōicatus. niſi ſit
epūs aut Abbas qbus in
greſſus eccleſie tm̄ eſt int
dictus. Inqua cēſura ſi ꝑ
ſex mēſes ſteterint animo
indurato ſuſpēſi ſunt a re
gimine et adminiſtratiōe
eccleſie vel monaſterij. Sz
inferiores prelati ipſo fa=
cto ſuis bñficijs curatis vl
nō curatis dignitatib9 vel
prebēdis priuati ſūt vnde
et libere poſſunt ꝯferri ab
his qb9 de iure competit.
In extrauagāti Pauli.ij.
q̄ incipit Ambitioſe. Au=
diui tñ a fidedignis ꝙ hec
extrauagās tamū fuit re=
giſtrata in curia: ſz nō pu=
blicata vñ nec ligare videt
Et ſic eſt practicatum cre
mone coram vicario epi ꝑ
quēdam: q hac de cauſa ro
mam iuit ad ſe certiorādū
de predictis.

143 ¶ Excōicati ſūt
q fratres: vel ſorores ꝺ ter
tio ordine ſancti Franciſci
grauant ꝯtra libertatē ec
cleſiaſticaz. ſiue quo ad bo
na. ſiue q ad ꝑſonas: aut q
ad forum. vt: pz in priuile
gio eis nuꝑ ꝯceſſo per Si
xtum quantum qꝺ incipit
Nouerint vniuerſi.

144 ¶ Quāuis eñ
ꝯſtitutio ligare nō videat
niſi ſit recepta. et vtentiuz
moribus approbata. d. iiij.
§. leges. In iſtis tñ. d. car.
in prohemio cle. ſm Mat
theum determinat ꝙ eius
pena: vt eſt excōicatio li=
gat etiā ſi moribus vtētiū
nō ſit recepta. ꝑ. c. Si quis
extra. de ma. ⁊ obe. de lo=
ca. vras. ⁊. cap. ij. de ꝯſti. in
vi. ſz ex hoc indultū ꝯceſ=

ſum a papa illis de tertio
ordine ſancti Franciſci eſt
ꝯſtitutio non tantum pe=
nalis cōtra nō obſeruātes
illam. Sz etiam ꝑuilegiū
fauorabile. qꝺ ſcꝺz Cardi
vbi ſupra valet et ligat cū
ꝑuenit ad illos qbus ꝯceſ
ſum eſt: et placuerit eis per
c. i. §. ex parte de preben. in
vi. ⁊. ff. de leg. ij. l. cum pa=
ter. §. Studio.

¶ De minori ex=

cōicatione q aliqñ contra=
hit cum mortali pctō. Ali
quando non ꝓpter partici
patione. .A.

145 ¶ Querit quan
do quis participando cuz
excōicato mortalr peccet?
Rñdeo. ſcꝺz Anto. de but.
in. c. ſacris extra de his q
vi. me. ve. cau. fi. Dic ſcꝺm
Jo. an. ꝙ in qnqz caſibus.
¶ Primus cum qs ꝑtici=
pat excōicato in eodez cri
mine: ꝓpter qꝺ eſt excōica
tus. dādo ꝯſilium / auxiliū
vel fauorē vel etiā in alio
crimine. vt in. c. ſi quis. et i
c. ſi cōcubuit. de ſen. excō.
¶ Scꝺs cū qs participat
cū illo q excōicat9 cū ſuis
participib9 ꝑ eum q poteſt
c. hec ē. ſ. ꝑ papam: vt in. c.
Statuimus. de ſen. excom.
libro vi.
¶ Tertius cum qs partici
pat in diuinis: vt ſic cum il
lo euchariſtiā vl ordine re
cipit. Et precipue ſi parti
cipat in diuinis in caſu. d.
c. Significauit.
¶ Quartus qñ qs cuz ex
cōmunicato ꝯuerſat in cō
tēptum ſuperioris ꝑcipiē=
tis non cōuerſari.
¶ Quint9 qñ min9 freqn
ter. art. xxv. di. §. Criminis
Hec domi. Ant.
¶ Sext9 caſus eſt ſm Bo
na in. iiij. di. xviij. qñ par=
ticipās rōnabilr videre po
tuit / ꝙ ſententia excōicatio
nis ex ſua conuerſatione
cōtemptum veniat.
¶ Septim9 caſ9 ē ſecūdū
Tho. ea. di. xviij. qñ parti=
cipat excōicato in cōtēptū
eccleſiaſtice diſcipline vt cū
participans excōicationē
truffam reputat et ex hoc
participare nō timet. Itē
Archid. in. c. Rogo. xi. q.
iij. Cūz qs participat. ex=

communicato poſt denun-
ciationem generaliter/ vel
particulariter factum ab
eccleſia. Et iſta videntur
intelligenda hodie quādo
q̇s participat cum illo qui
notorie incidit in ſētentiā
excommunicationis vel ſi/
occulte: ſed declaratus eſt
excommunicat⁹ a iudice.
Secus ſi q̇s participat a-
liter cum excommunicato
ꝙ i p̄dictis duob⁹ caſib⁹ p
extrauagantem. Ad euitā
dum ſcandala/ quam po-
nit: ⁊ ſic intelligit do Ab.
Sicul⁹ in Cle. grauis. de
penis. Ceterum. ⁊ q̄ cū no
torie excommunicato par
ticipat aliter: puta ex qua
dam familiaritate ei loq̄n
do/ dum obuiat illi in via.
nō in cōtēptum vel cōtra p̄
ceptū/ venialiter tm̄ pec/
cat ſcd̄z Boñ. ⁊ Tho. in d.
di. xviij. Et Alex. de Ales
in. iiij. volumine. Et dom.
An. de bu. vbi ſupra. Etiā
ſi extra ꝓpoſito ei cōmu-
nicaret. licet do. Car. cōtra
vt ipſe dicit et male.
146 ¶ Quid ſi ſacer
dos non habeat totam po
teſtatem abſoluendi quo
ad caſus ſuperiori reſerua
tos? Reſpondeo. Aut hoc
intelligimus/ quo ad pec-
cata aliquorum abſolutio
nem epiſcopus ſibi reſer-
uat. Aut quo ad penā pec
cati. i. cenſuram excommu
nicatiōis vl' irregularitat
¶ Si p̄mo modo duplex
eſt opinio.
¶ Prima eſt do. Boñ. in
iiij. di. xvij. dicentis ſanū
conſilium/ vt remiſſus ad
ſuperiorem propter culpā
totum denuo ſibi confitea
tur/ vt confeſſio ſit integra
et non diuerſa.
¶ Secūda opinio eſt Ri-
char. ea. diſt. art. ij. q. viij.
dicentis. Quod licet pro
abſolutione alicui⁹ pecca/
ti oporteat penitentē ire
ad ſuperiorem non tamen
teneri totam confeſſionem
iterare/ ſi oīa integre di
xit proprio ſacerdoti. Et
hoc caſu abſolutionē pro
prij ſacerdotis et ſuperio/
ris vnam ſupplere ſufficiē
ter abſolutionem. Hec Ri
chard. Cuius ſenſus beni
gnior eſt et communior.

¶ Si ſecundo caſu Boñ.
⁊ Richard. vbi ſupra dn̄t
ſufficit ſi ſuperior pri⁹ ab
ſoluat a. cenſura excommu
nicationis. de iude. Sacer
dos a peccatis. illa enim
omnia precedere debet: vt
ita ſequi poſſit cum excom
municatus etiam minori
non ſit particeps ſacramē
torū. vt in ca. Si celebrat
de cle. excōmi.

¶ De voti diſpen ſatione vel commutatione.

147
Diſpēſatio voti quid
differat a cōmutatio
ne refert Tho. ſcd̄a ſe d̄e. q
lxxxviij. arti. x. Cum ſupe-
rior determinat votum nō
ſeruandum dr̄ diſpenſatio
Cā autē ꝓpter hoc qd̄ ex
voto ſeruādū erat aliđ im
ponit: dr̄ cōmutatio. vnde
min⁹ eſt votū cōmutare ꝙ
in voto diſpēſare.
148 ¶ Quis poſſit
in votis diſpenſare aut ea
commutare. Reſpondeo
Papa. Summus peniten/
tiarius epiſcopus. Prela-
ti inferiores habentes iu-
riſditionem Epiſcopalem
prelati religioſi. preſiden/
tes in domo: licet improꝑe
et ipſe vouens.
149 ¶ Primo pa-
pa. Nam ſecundum Ric.
in. iiij. di. xxxviij. art. ix. q. i.
⁊. ij. in maioribus ſol⁹ pa-
pa diſpenſat. vt in voto re
ligionis ex cauſa rationa-
bili: q̄ ſit vel ꝓfectus ma-
ioris boni vel vitatio ma-
ioris mali, Siue per com-
parationem ad rempubli-
cam ſiue ad vouētem: aut
eſt reformatio pacis inter
regna: vl' vitatio diſcordie
inter regna que ſunt in pa
ce. quod eſt maius bonum
communitati ꝙ contin en-
tia vnius. perſone. Et in ta
li caſu. Si perſona in reli-
gione profeſſa: per obediē
tiam pape nubat magis
eſt ei meritoria talis obe-
dientia: ꝙ ſua continen-
tia. Hoc etiam tenet Fran
ciſ. de Mayro. ea. diſtinct.
vij. Ray. in. ſumma: et Hē
ricus in Tractatu de voto
dicentes. Cum bonum cō
mune ſit mai⁹ ⁊ diuini⁹ bo

no ſingularis perſone. Et
ideo magis eligẽdum. Sꝫ
vitare ꝑiculum diſcordie
⁊ reformare pace eccleſie
eſt.meliꝰ ꝯtinẽtie bono qđ
eſt bonũ ſingularis ꝑſone:
ergo. ⁊c. ¶ Itẽ ſicut reli=
gioſi tenent ad ꝯtinẽtiam
ita ad pauptatẽ ⁊ obediẽ
tiam. Sꝫ pōt diſpẽſare cuꝫ
eis ꝗtũ ad votum paupta
tis ⁊ obediẽtie: vt pꝫ in il=
lis q̄ aſſumunt ad ſtatũ p̄=
latiōis/ ꝰ ⁊ in voto ꝯtinen
tie poterit fieri diſpẽſatio.
¶ Itẽ ſolẽnizatio voti hꝫ
vigorẽ ex ſtatuto eccl'ie: in
quo papa poteſt diſpẽſare
Sꝫ ſolẽnitas ꝓfeſſionũ et
oīms religiones ſuꝑaddite
xp̄iane religioni hñt vigo
rem a ꝯfirmatiōe eccl'ie. ꝰ
papa poteſt in his diſpẽſa
re. Et hoc tenẽt cōiter ca
noniſte in. c. Cuꝫ ad mona
ſterium de ſtatu mona.
¶ Itẽ ſcđꝫ Richar. vbi ſu
pra. In voto ꝯtinẽtie ⁊ cru
cis. In q̄bꝰ eīn ꝓpter com
munẽ eccleſie vtilitatẽ vel
aliquam magnã neceſſita
tẽ diſpẽſari ōꝫ ſolus papa.
¶ Itẽ eſt de ꝯſuetudine

curie in voto ſancti Iaco=
bi: et ad limina Petri et
Pauli. ¶ Itẽ votum iero
ſolymitanũ de quo tñ. do.
Abb. ſiculꝰ in. c. Ex mul=
ta. de vo. dicit. In voto ꝓ
ſubſidio terre ſancte ſolus
papa diſpenſat. Si autem
ſit ꝓ viſitando ſantum ſe=
pulchrum. Ep̄s diſpẽſare
poteſt vt ex dicto. c. Ex mł
ta notari poteſt. Et hoc e=
tiaꝫ ex dictis Richar. vbi
ſupra poteſt elici. Tñ ꝯſue
tudo pape nunc videt in
ꝯtrarium: qꝛ ſolꝰ diſpẽſat
vel cōmutat: vel cōmutan
dum cōmittit votum Iero
ſolomytanum pro viſitan/
do tm̄ modo ſanctuꝫ ſepul
chrum. Qđ ⁊ ſi ſit ꝓ ſub=
ſidio terre ſancte. ⁊ ꝑiculũ
ſtatus vel regni immineat
vouẽti: poteſt vouẽs redi=
mere votum vel differre au
ctoritate pape ſcđꝫ directo
rium. li. ij. ti. xxij. §. xxxvi.
Legatus ſo de latere hoc
votum commutare nō po/
teſt ſcđꝫ do. Abb. in eo. ca.
Ex multa.
150 ¶ Scđo ſummꝰ
penitẽtiarius ſcđꝫ Pe. de

palu. in. 4. diſt. xxxviij. Li/
cet non poſſit diſpenſare vt
profeſſus in religiōe ad ſe
culum redeat ſicut papa.
Tñ poteſt diſpẽſare vt ad
laxiorẽ religioneꝫ trãſeat
ſicut licentiat Apoſtatas
ſicut pꝫ in lr̄is quas apo=
ſtate ab eo deferunt. Sed
vt dicit do. Antoni. in cap̄.
Nō eſt de vo. religioſi/ qui
egrediunt auctoritate pa
pe/ aut ſummi penitentia/
rij ſi fingant eas friuolas/
qñ licẽtiãt ad leuioreꝫ reli
gionem/ non ſunt tuti: quo
ad deum ex quo cauſa legi
tima nō ſubeſt. Quod etiã
dico de egredientibus reli
gionẽ vt aſſumant bñficia
curata/ niſi habeant offm̄
predicatiōis. Hec do. An=
to. de But. ¶ Itẽ ſcđm pe.
đ palu. vbi ſupra Sũmus
penitẽtiariꝰ poteſt diſpẽſa
re in voto ſimplici ⁊ ſolem
ni: ⁊ ꝑpetuo per ſacri ordi
nis ſuſceptionem cui caſti
tas ãnexa eſt ex ſtatuto ec
cleſie. In occidentali eccle
ſia: quãuis (Vt dictum eſt)
facere nō poſſit ꝙ ꝓfeſſus
religione religioni alicui o

bligatus non ſit ⁊ in ſecu=
lo remaneat: ſicut papa.
151 ¶ Ep̄s diſpẽſat
ſcđꝫ Richar. ⁊ Pe. de pal.
vbi ſupra in voto cōtinẽtie
tẽporali: ⁊ non perpetuo vt
ſi q̄s vouit ꝯtinere per ãnũ
ex cauſa poteſt ep̄s diſpen
ſare. Et in omnibꝰ votis q̄
ſunt minora reſpectu pre=
dictorum. Cuiuſmodi ſunt
vota abſtinentie. Et pere=
grinationis de vo. ca. i. Et
ſi aliter coniugum votũ ca
ſtitatis emiſit in quo ſit
trãſgreſſiōis probabile pe
riculum/ preſertim ſi ad tẽ
pus factum ē poteſt ep̄us
diſpenſare ſecundum Ri=
char. ca. diſ. xxxviij.
152 ¶ Inferiores ep̄i
vt dicit domi. Anto. in. ca. i.
de vo. ſcđꝫ Hoſt. de cōſue=
tudine non diſpẽſant i vo=
tis. Ad qđ de offi. Archid.
preſ. c. ſi. de offi. Archidya.
ca. Ad hec. ⁊ de exceſ. pre=
la. c. Accedentibus vbi do.
Abb. dicit. Que ſunt ordi
nis ep̄alis. vt eſt criſmare
eccleſias ꝯſecrare clericos
ordinare: ⁊ ſimilia nō poſ=
ſunt ꝑ inferiorẽ preſcribi.

c.Quantū de ꝯſue.Tū ea
q̄ ſunt dignitatis ep̄alis vt
cognoſcere de matrimōijs
publicas penitentias im-
ponere lr̄as indulgētiariū
cōcedere. Et q̄ ſunt ſimpli
cis iuriſditiōs vt cognoſce
re de cauſis clericoꝝ poſ-
ſunt per inferiorē acq̄ri et
preſcribi ex ꝯſuetudine vl'
ex cōceſſiōe ſuperioris ad
hoc c.Cum olim ꝛ.ca. Au
ditis de preſcrip.hec Abb.
Inferiores ergo prelati q̄
ex cōſuetudine preſcripſe
runt diſpenſare in votis q̄
eſt non ordinis:ſꝫ dignita-
tis ep̄al' poſſunt de iure di
ſpēſare in votis per predi/
cta. Prelatus inferior ep̄o
habens iura ep̄alia in pſo
nis ſubditis:poteſt vota di
ſpēſare vel cōmutare. Nā
poteſt iura ep̄alia exerce-
re pro quo vt dicit do.Ab-
in.c.j.de vo.ꝛ glo.in clemē.
i.de re.eccle.non alie in ꝟ-
bo proprij. Et idem poteſt
dici non tantum de prela-
tis ſecularibus: ſed etiam
de religioſis ꝛ abbatibus
exemptis qui habent eccle
ſias ad ſe pertinentes ple
no iure:vt poſſint in voto
diſpenſare:quia habent in
perſonis dictaruꝫ eccleſia
ruꝫ iuriſditionē quaſi ep̄a
lem:vt ibi dicit glo. Et fa
cit ad hoc.ca. Abbates:de
priuile.in.vj. Tales enim
prelati religioſi gerunt vi
ces Ep̄orum:vt notat In
nocen.in.c. Cum ꝛ planta
re.§.In eccleſijs:de ꝑuile.
Quin etiam ar.eoruꝫ que
dicit Jo.de Imo.in eadem
Cle.i.In ſubditis talium
prelatorum.exēptoꝝ gerē
tiuꝫ vices ep̄oꝝ nō ſufficit
auctoritas ep̄i/vel archie/
piſcopi/vel p̄riarche ad di
ſpenſandum vel commu-
tandum vota/cum predi-
ctorum ſubditis. Inferio-
res autem prelati qui non
ſunt de predictis non poſ-
ſunt vota diſpenſare vl' cō
mutare/niſi ſit eis ſpecia-
liter commiſſū/vel niſi ſint
Prelati Religioſorum ſe-
cundum Richarduꝫ in.4.
di.xxxviij.ar.ix.q.ii. Quod
etiam dicunt doc.in.c.i.de
voto.

153 ¶Prelati reli-
gioſi quorum licentia ſub
diti vota fecerunt:lꝫ in ta/
li voto diſpenſare non poſ/
ſint.Supior tn̄ prelatus i
eadē religione hoc poterit
qꝛ q̄cq̄d poteſt inferior po/
teſt ſupior ꝛ plus. Sed nō
ecōuerſo:poteſt inferior di
ſpēſare votum emiſſum de
licentia ſupioris Prelatꝰ
tn̄ religioſus qui dedit licē
tiam vouendi poteſt illam
reuocare anteq̄ꝫ ſubditus
votum emittat/poſtquam
reuocationem/ſi ſubditus
voueat irritum eſt.
¶Qui ſi āte reuocationē
votum fecerit tenet quouſ
qꝫ cū illo fuerit diſpēſatuꝫ
Hec Ric.in.4.diſ.xxxviij
ar.4.que.iij.Sine licentia
autē prelati ſubditus reli
gioſus vouere non poteſt.
Cuius ratio eſt:qꝛ per pro
feſſionem renunciauit pro
prie voluntati.Sed votuꝫ
eſt obligatio procedens ex
propria voluntate ſecun-
dum Bonauenturā in ea.
diſtincti.Ubi ꝛ Richard.
idem tenendo dicit religio
ſus nichil vouere poteſt:
quia p̄ſata humana infir
mitate ꝛ religionis onere
non poſſet ad aliquid vltra
ſuam profeſſionem obliga
re.
¶Quod etiā tenet.Tho.
ca.diſt.Sed vota ante in-
greſſum religionis emiſſa
ſi faciens profeſſionem in
religione actualiter vl' ha
bitualiter voluit ad illa o-
bligatus remanere. Po-
teſt per prelatum qui ma-
xime tempore profeſſionis
ignorauit diſpenſari. Ubi
autem ille intendiſſet actu
aliter/vel habitualiter ab
ſolui per votum religionis
abſolutus fuiſſet.de vo.ca
pitulo.Scripture. Et pe.
di.j.§.His auctoritatibus
Quod etiam verum eſt de
voto vltramarino niſi eſſet
princeps/quidam extra-
hēs dux exercitus crucis
ſignatorum de cuius abſē
tia deſolaretur totus exer
citus.Quo caſu ſummus
pontifex conſulendus eſ-
ſet Richar.diſtinc.ca.arti.
viij.q.ij.

154 ¶ Preſidentes/
ve pater dñs ⁊ maritus.
Si enim filius ſine expreſ
ſa patris licentia vel taci=
ta/ que eſt ſi pater ſciat/ et
nõ cõtradicat.xx.q.ij.ca.i.
Uotum emittat peregrina
tionis/ vel abſtinentie/ vel
aliud quod ad dom⁹ regi=
mẽ ptineat/ ſiue impubes
ſit/ ſiue pubes/ ſed in pa=
tris poteſtate ꝯſtitut⁹: non
tenet.xx.q.ij. Tribus.⁊.q.
4.pueri. Ut dicit Innocẽ.
⁊ domi. Anto.in.ca. Scri=
pture preallegate. Ubi ſcdꝫ In
nocẽ.addit do. Anto. Uota
facta in puerilitate tene=
bit implere. Soluta tñ pa
tria poteſtate tenebit: licet
fuerit impubes dummodo
doli capax intelligẽs quod
vouebat ⁊ ſe obligabat do
Sed dominus Abbas in
eodem capitulo. Scriptu=
re dicit. Mihi videtur ꝙ ſo
luta patris poteſtate fili⁹
nõ teneat ꝑ ca Quidam ⁊
c. Placet de ꝯuer.cõiuga.
Quia vt ibi patet. Si vir ĩ
trauit religionem ignorã=
te/ vel contradicente vxore
ꝗ ad petitionẽ vxoris reuo
cet. Poſtea vxore mortua
nõ tenet religionem ingre
di: qꝛ votum emiſit tẽpore
quo non potuit: ergo idem
dicendum de filiofamilias
Huic opinioni dñi Abba.
magis videt theologi cõ
cordare. Et maxime Bo=
na.in quarto diſti.xxxviij.
Et ideo tenẽda. Addit do
mi. Abb.in.ca.ij.de vo. No
ta extra textum iuncta gl.
ꝙ votum emiſſum in pue=
rili etate efficaciter obli=
gat: licet facile cõmuniter
vel diſpenſet. Et dr̃ puer
poſt octauum annum vt in
prohemio.6.habet. In q̃
etate eſt doli capax ⁊ vouẽ
do obligat. Tutor ⁊ pater
poteſt irritare vota pupil=
li: etiam poſt datam licenti
am licet peccet. Si ſine iu
ſta cauſa ſecũduꝫ Inno.⁊
Hoſtiẽ.in.d.ca. Scripture.
Sed domi. Anto. ⁊ Domi.
Abb. in eo.ca. Scripture
dicunt ꝙ puer poteſt vouę
re. Puer ꝙ ſit doli capax
fallit in voto religionis.
In quo requirit ãnus.14.
ĩ maſculo: ⁊ duodecim⁹ ĩ fe
mĩa.c. Cũ ad mona. de ſta=

mona. Obligat tñ filiusfa/
milias adult⁹ ad votũ: qđ
exeq̃ poteſt ſine patris pre
iudicio: aut omni preiudi=
cio. Si pater conſenſit: vt ẽ
tex.in.l.ij.ff.de pollicitis.ex
his pꝫ quãdo pater poteſt
votum filij reuocare ſeu ir
ritum declarare. Et quan
do etiam teneat ⁊ implen=
dum ſit.
155 ¶ Uxor vt dicit
do. Abb.in.cap̃. Scripture
de vo.ſine viri conſenſu vo
tũ abſtinẽtie vl' peregrina
tiõis facere nõ p̃t.c Mani
feſtuꝫ.xxxiij.q.v. Sꝫ cõſen
ſu viri emiſſuꝫ poteſt vir ir
ritare ⁊ illa obedire tenet
quamuis peccꝫ vir ſine cã
reuocãdo.ar.ad hoc.xxiii.
q.i. Quid culpat ſcdꝫ Ri=
char.in.4.diſti.xxxviij.ar.
ticu.ij.q.i. Addit do. Abb.
vir tñ poteſt vota predicta
ſine licentia vxoris facere.
Et licet Innocen.dicat.ꝙ
de viro ⁊ vxore nõ iudicã
tur ad ĩparia.ca. Gaude=
m⁹ de diuor. Ego nõ puto
hoc eſſe ve ꝝ. Naꝫ maritus
eſt caput vxoris.xxxiii.qu.
v. Mulierem.⁊c. Manife=
ſtum loquens de vxore fun
dat ſe ſup ſubiectiõe. In q̃
eſt mulier reſpectu viri. et
Glo.ibi dicit ꝙ aliđ in ma
rito. Hoc etiam tenet Ri=
char.vbi ſupra. Addit do=
Abb Uir tñ nõ poteſt face
re votuꝫ ꝑ quod preiudicꝫ
vxori: niſi eſſet votum pro
ſubſidio terre ſancte: qđ et
ſi vxor etiam facere poſſit
Tñ ſcdꝫ Hoſt.ſine viri cõ=
ſenſu implere non poteſt.ſi
iuuenis eſt ⁊ ſuſpecta: art.
c. Cum ſis de ꝯuer.ꝯiu. Se
cus ſi ſenex ⁊ potẽs ad du
cendum ſecum bellatores
Monald. In ſumma dicit
Põt vir irritare vota vxo
ris facta etiaꝫ ante matri
monium ꝙ̃ illa ſua aucto/
ritate nõ poſſit. Sꝫ poſt vi
ri mortẽ implere tenetur.
Quđ etiam ſentit do. Anto
nius ſcdm Bar.brix.in.d.c
Scripture.
156 ¶ Serui votum
in preiudicium dñi ſui non
tenet: qñ vcꝫ per illud ſer=
uitium dñi diminuit. liiij.
di. Si ſeruus.i.de ſen.excõ
Relatũ: ſcdm do. Anto. vbi
ſupra Ratio ſcdꝫ do Bon=

in.4.diſtin.43.quia nulla
promiſſio eſt obligatio: ni=
ſi que ſit ab eoqui poteſt ſe
obligēr talis ſit proprij iu
ris reſpectu illius quod vo
uere dēbēt. vnde puer ⁊ pu
ella, quādiu ſunt impube
res ſub diſpoſitiōe ſunt pa
rentuꝫ vel tutoꝝ: ⁊ ſeruus
domini quantum ad ſerui
tiuꝫ corporale: ⁊ vxor quā
tum ad regimen ⁊ vite di=
ſpoſitionem familie ⁊ reli=
gioſus in omnibus que ſūt
infra religionē: vndē nihil
poteſt ſine prelati volunta
te. Sicut nec prefati in re=
bus predictis. Hec Bona.
per cuius dictum modera
ri videnē ꝗ̄ dicta ſūt ſupra
de puero poſt octauū ānū.
157 ¶ Ipſemet vo
uens ꝑ ſe aliqn̄ poteſt vota
non implere ſine pctō.
¶ Primo ſi factꝰ eſt impo
tēs ad implēdum. Exēplū
vouit edificare eccleſiaꝫ: ⁊
factꝰ eſt pauꝑ/ vel tali tem
pore peregrinari/ vel tali
die ieiunare. Et infirmatꝰ
eſt amplius nō tenebitur ī
alia die ad dictum ieiuni=
um. Si autem qn̄ vouit ſim

plr̄ imponēs erat: tunc au
ctoritate ſuperioris cōmu
tabiē. vt in.ca. Magne. De
vo. ſcdm̄ do. Anto. in.ca. Li
cet eodem titu.
¶ Scdo ſi cōditio ꝑ eū im
poſita voto impleta nō eſt
ar. de condi. appoſi. ſuꝑ eo.
¶ Tertio ſi qd̄ erat licitū
tēpore facti voti: poſtea fa
ctum ſit illicitū. Hec Ric.
in.4.di.xxxviii.ar.v. q.j.
¶ Quarto ſcdm̄ Hoſtiē. ſ
ſum.eo.ti. Si votuꝫ de re il
licita vel ꝓpter rē illicitaꝫ
factum ſit. ꝑ quā ſalus cor
poralis vel ſpūalis amitta
tur: vouens implere/ nō te
netur. xxij.q.4. In malis.
Sꝫ Tho. ij.ij.q.lxxxviij.ar
ticu.x.dicit. Si votum eſt
ſimplr̄ malum: vel inutile/
aut maioris boni impediti
uum: opꝫ ꝙ determineē nō
eſſe ſeruandum ⁊ ſic diſpē
ſeē Richar: vo ī ea. di. arti.
j.q.j.dicit. Votū factuꝫ de
re mala irritum eſt. Silr̄ ⁊
votū de re bona ꝓpter ma
lum finē: q̄ eſt formalr̄ ma
lum. Per contrarium ta=
mē votum factum de re bo
na ſub conditione mala te

net. Exemplum ſi quis vo
uit religionē intrare ſi mu
lier ei carnaliter conſenſe
rit: obligat vouenteꝫ ex tā
te conditione appoſita/ vt
idem dicit in eadem di. ar.
x q.iij. Et Fran. de mayro
ea. di. ait. Ut votuꝫ habeat
rationem voti: oportet ꝙ ſi
at de re bona propter bo=
num finem: ſicut caſte viue
re propter deum. Si enī de
re mala propter malum: vl̄
de re bona propter malam
finem: vt dare elemoſynam
propter vanam gloriaꝫ: nō
eſt votum.
¶ Item per ſe contra vo=
tum venire poteſt quando
dubitaē: ꝙ implere votum
ſit ei nociuum: vt nō come
dere carnes/ nec poſſit ha=
beri copia ſuperioris: vt in
ſumma raynerians in ver/
bo votum. Et domi. Abb. ī
ca. Quanto de iureiuran.
vbi dicit. Si copia ſuperio
ris haberi non poteſt: ⁊ ne
ceſſitas vrgeat vouentem
per ſe poteſt contra venire
x.q.iij. Anteceſſor.
¶ Item quis per ſe poteſt
commutare reliqua vota

facta in votum religionis
quam ingreditur quis au
ctoritate iuris poteſt votū
temporale in perpetuam
religionis obſeruantiam
commutarī ea. Scripture
de voto. Niſi eſſet dux ma=
gnus qui vſqꝫ ad trienniū
vel ſeptimum vouiſſet mili
tare cum ſuo exercitu ī ter
ra ſancta contra infideles
quo caſu papa prius eſſet
conſulendus. ¶ Alia ta=
men mediocris perſona a
voto tranſmarino abſolu=
ta eſſet. per ingreſſum reli
gionis ſecundum Richar.
ea. diſtinct. articu. viij.q.ij.
Et idem Bonauentu. ea.
diſtinc.
158 ¶ Uotorum di=
ſpenſatio: ⁊ commutatio ſ
niſi fiat ex cauſa rationabi
li ⁊ legitima diſſipatio nū=
cupatur ſecundum. Ber. li
bro ij. de conſideratiōe ad
Eugenium. Seruare au=
tem votum eſt de lege na=
turali: ⁊ diuina cum durat
talis obligatio: qua ex legi
tima diſpenſatione: vel cō=
mutatione ceſſante: homo

nullo iure naturali vel di-
uino tenet vt notat i[n] cap.
p̃mo de voto.
159 ¶ Legitima cã
diſpẽſandi duplex eſt vtili
tas: ⁊ neceſſitas. vt in cap.
Ex multa. circa fi. de voto
Exẽplum primi. Si diues
vouit ieiunium/ aut pere-
grinationẽ licet robuſtus
ſit commutet ei: vt eccleſi-
am edificet puellas mari-
tet: pauperes reficiat/ capi
pitulo fratrum erroget tã
ta poterit eſſe redemptio:
q̃ plus d̃ gratia erit. Com
mutatio enim votorum eſt
arbitraria p̃ hoc. c. i. de vo
to. Hec dicit Anto. in eodẽ
ca. i. Exẽplum ſecundi. Si
paup̃ q̃ h[abe]t filios alere vo-
uit peregrinationẽ: cõmu-
tet in or̃ones: et vigilijs ſi
elemoſynam vouit. Nec fi
lios habet cõmutet in pe-
grinationẽ ſcd̃m dñ[m] Mar
tinum de laude in tracta-
tu conſcientie. ¶ In legiti
ma cauſa commutandi vo
ta eſt non ſolum p̃pter ſup
uenientem neceſſitatẽ: ſed
etiam p̃pter p̃iculum/ qd̃
freq̃nter imminet in nõ ob
ſeruatione voti: vt ſi mari/
tus iuuenis vouit nõ pete
re debitũ ab vxore vel ope
rarius ieiunium vouit: cũ
tamen ſine quotidiano la-
bore eſſe non poſſit. Proba
bilis etiam vitatio tranſ-
greſſionis voti: quando ve
hemens eſt. eſt cauſa ratio
nabilis diſpenſandi.
¶ Itẽ p̃pter maiorẽ vtili
tatẽ vouẽtis ⁊ alior[um] ſcd̃m
Bonauẽ. ⁊ Richar. eadem
diſti. xxxviij. ar. i. qu. i. Et
Do. Abb. in ca. Ex multa
de Uo. vbi dicit. Si nulla
cauſa etiam ſit in vouente
vt debilitatis/ ſenectutis/
paupertatis/ ⁊ huiuſmodi
licita: ẽ commutatio: dũmo
do fiat in id qd̃ credit ma-
gis vtile/ ⁊ deo magis ac-
ceptum/ vt in ca. i. eo. ti. Li
cet enim vouẽs peregrina
tionẽ ſit robuſtus: q[uia] in pe
grinatiõibus h[uius]m[od]i non fit
magna emendatio facilit[er]
⁊ licite cõmutari põt. Hec
do: Abbas Siculus.
160 ¶ Quero quid
imponere d[ebe]t ↄfeſſor vt vo-
uẽs peregrinationẽ: vel ie
iunium ſoluat: ⁊ q̃d agen-

dum de oblatione faciẽda
per vouentem ad locum d̃
ſtinatum. R[ndeo] deo vt in ca.
Magne et ca. ſuper eo. de
vo. Et ibi per dñm. Anto.
Uouenti peregrinationem
imponat: vt tãtum pecu/
nie extendat in pios vſus:
quantum expẽdiſſet in iti-
nere/ eundo/ ſtando/ redeũ
do/ et q̃ quanto nolet ſub-
ſtinere laborẽ itineris fa-
ciẽdi. Que compẽſatio: vt
ibi dicit Jo. an. fieri debet
nõ cum nimia diſtrictione
vbi etiam dicit penitẽtia-
rius commutare poteſt pe
nitẽtiam iniunctam alicui
vt eat viſitare ſanctum ſe
pulchrum. Sed ſi peniten
tia iniũcta eſſet p̃ ſubſidio
terre ſancte: ſol[us] papa tũc
diſpenſat. In ieiunio vero
ↄſideret quantum ſit acre
⁊ quantũ vouẽs diues ſit
vel pauper: et pẽſatis hu-
iuſmodi circũſtatijs. plus
vel minus iniungat vouen
ti. Non enim ita facile deb[et]
cum diuite diſpẽſari: ſicut
cum paupere: niſi ille ma-
gnam dederit. elemoſynam
que ſibi imponenda eſt Ut
ſic recompeſſet dolorem fa
mis ſcd̃m Albertum magnũ
in. iiij. di. xxxviij.
¶ Quo ad oblationẽ i lo
co faciẽdam a vouẽte: Dic
vt in ſumma piſana: q̃ vi-
det opinio ṽior q̃ ↄfeſſor
licite poteſt aliter diſpẽſa
re q̃ q̃ mittat ad locũ il-
lum deſtinatum. Cui certe
ex voto nullum ius q̃ſitum
eſt: nec hoc vllo iure cauet
Un̄ qd̃ in cõtrarium dicit
Ariſtõ. libro p̃mo tit. xxx.
artic. x. q. xv. de honeſtate
potius q̃ de neceſſitate ac
cipiendum eſt.
160 ¶ An ille cum q̃
papa diſpẽſat vel iuramẽ/
tum remittit ſit tut[us] quo-
ad deum? R[ndeo] ſcd̃m do. Pet.
de ancha. in repetitione re
gule poſſeſſor. de reg. iur.
li. vi. Qd̃ aut papa diſpen/
ſat vel remittit votum: vel
iuramẽtum circa ea q̃ ſunt
iuris diuini: vt cum mona
cho q̃ matrimonium ↄtra
hat: vel habeat p̃prium. vt
in alio voto: vel iuramen-
tum relaxat/ aut circa ea
q̃ ſunt iuris poſitiui. Pu-
ta ſuper pluralitate bene/

ſcelorū ſuper matrimonio
inter perſonas prohibitas
de iure canōico tm̄: et non
lege diuina. vt cōtrahatur
vel ꝯtractum nōdiſſoluitur
Jo an. in locis varijs hoc
tangit: et Bernar. Ubi te/
nent indiſtincte diſpenſa=
tus ſi cum cauſa diſpēſeẗ
tutus ſit: al's. non. Ut no=
tat in. c. i. de Uo. ⁊ Jo. an.
in. c. Dudum. i. de. elec. ⁊ in
c. Cum ad monaſteriumde
ſta. mo: et in regula Act⁹
legitimi. li. vi. in mercuria
libus. Hec do. Pe. de an=
charano.

¶ De diſpenſatio

ne vl' cōmutatione circa iu
ramenta.

161 ¶ Quero q̇s re=
laxare: vel mutare valeat
iuramēta. Rn̄deo ſcd̄m do:
Abb. in. c. Quanto. de iu=
iurā. Aliqñ ſolus papa
vt eſt in factis magnarum
perſonarum: et in multum
arduis. Et ſic intellige. c.
Uenerabilem. de elect. Et
ſic ſentit. Spe. ti. d' lega. §.
Nunc oſtendendum verſi.
xxij

¶ Jtez ſi ſit iuramentum
vniuerſitatis/ ⁊ nō perſo/
ne priuate: quod illicitum
ſit: debet per papam diſpē/
ſari: vel declinari: nō p in=
feriorem ꝓpter ſcandalū
de rapto. cōſtitut⁹ ſcd̄z mo
nal. in ſumma.

¶ Jtē cum res ad papam
ſpectat ṗncipal'r: vt ſi ca=
nonici iurauerit nulluz re
cipere. Ultra quēdam ta=
xatū numerum. Nā in om
nibus iuramētis et votis.
vt dicit Monal. in ſum. ſē=
per itelligitur excepta au
ctoritas Pape. c. Uenden/
tes de iureiuran. Jtez pre
ſtare autoritatem venien=
di cōtra licitum iuramen/
tum: vel dubium ſine ali=
qua commutatione ſolus
papa facere poteſt ſecun=
dum. Monal. vbi ſupra.

¶ Jtez quando principa/
liter concernit honorē dei.
Exēplū. Si q̇s iurauit du
cere paupculam amore dei
quo tamen caſu: abſoluere
iurantem ſine cauſa ab hu
iuſmodi iuramento non va
let: ſcd̄z Uin. Jo. an. ⁊ Spe
eo. §. N. hoc quoqꝫ.

¶ Jtē ſi iuramentum ꝯti=
net turpitudinez ex parte
recipientis. Exēplum. Si
q̇s metu iurauit alteri re=
nunciare beneficio. ca. Si
vero. de iureiuran.

¶ Jtē poteſt diſpēſare iu/
ramētū: qd̓ pricipaliter cō
ſpicit cōmodum hominis:
ſed nō niſi ex cā ſcd̄z Spe.
vbi ſupra ⁊ Archidy. in. c.
auctoritatez. xv. q. v. Ad=
dit Rich. in. iij. di. xxxviij.
arti. ix. q. ij. Si iuramentū
ſit deo vel homini illud re
cipienti vice dei circa rem
dei honorem concernentē
papa tantum diſpenſat.
Exempla ſi iurauit. q̇s in/
gredi religionem: caſtita=
tem perpetuo ſeruare: ⁊ ſi
milia: q2 idem eſt qd̓ in vo=
tis ꝯtinentie: et religionis

¶ Jtē ſi q̇s iurauit ſeruiꝛ
alicui eccleſie vel hoſpita
li ex cauſa poteſt papa di
ſpenſare: vt ꝙ ille eat in a
liquam religionez ſeruata
indēnitate eccleſie.

162 ¶ Eṗs vo et p̄/
latus inferior epiſcopalez
habens auctoritatem poſ=
ſunt diſpenſare: et commu
tare iuramenta ſubdito⁊
rum/ qñ non ſunt magne p
ſone: nec in multū dubijs.
et vbi ſubeſt cauſa diſpēſā
di/ vel cōmitandi iuramen
tum/ in rem q̄ magis vti=
lis aut deo acceptior cre=
ditur: vt notaẗ in. ca. i. de.
Uo. et ſcd̄z Spe. in eo. §. N
xxiij. Et ſcd̄z. Rich. in. iij.
di. xxxix. ar. ij. d. iij. et Mo
nal. in ſum. qñ etiam iura=
menta vrgunt in peiorem
exitum de iureiu. Quinta
vallis. Un̄ ſi q̇s iurauit nō
facere/ qd̓ eſt meli⁹ facere
q̄ꝫ non facere/ vt ꝙ nō reti
nebit aliquē i ſuo ſeruitio
quē alias melius eſt retine
re. Uel ꝙ non loquetur p
ximo cum quo alias meli⁹
eſt loqui q̄ꝫ nō loqui. Uel ꝙ
nō viſitabit illum in domo
ſua: quē tn̄ alias melius ē
viſitare. Uel ſi iurauit nō
intrare religionem. vel ac
ceptare p2elationem. Ta=
liter iurans obſeruare iſta
non obligatur. Tamen
ob reuerētiaz diuini nomī
nis inuocati/ ⁊ ad punitio
nē temeritatis/ ⁊ ꝓpt' reue
rētiam pſidētiū/ non debet

ꝓpꝛia auctoꝛitate ꝯtraue
nire:ſz ad ſupioꝛē recurre
re:q̄ ipſum.vel abſoluat a
tali iuramēto/vel declaret
nō obligatum.Ubi autem
dubitat̄:vtrum iuramētuz
ſit licitū.dȝ iurans ad epm̄
q̄ eum diſpenſet recurrere
de Rapto.c. Conſtitutus:
niſi res ſit multum ardua
q2 tunc papa ꝯſulendꝰ eſt
d.ca.Uenerabilem ſecun-
dum Monal.
¶ Alius.ꝟo nō epſ vel p̄-
latus:ſz etiam p̄uata per/
ſona iuramētum quoq3 re
mittere poteſt: puta iura-
ſti aliqd te factuꝝ ad meā
vtilitatem poſſum tibi rela
xare iuramentum hmōi:vt
michi donare iuraſti vl' me
ducere vxoꝛē de iureiu.c
ſ.de ſpon.c.ij.Et ſi vtriuſ-
q3 partes iuramētum cum
cernat vtilitatē:poſſunt iu
rantes mutuoſe abſoluere
d.c.ij.Et ibi Jo. an. Secꝰ
puto vbi qs iurat aliqd ad
commodum ꝓpꝛium: q2 ſi
ne cauſa ſibiipſi remittere
non poteſt:vt ſentit Spe.
eo.§.ꝟ.hoc quoq3. Qui tn̄
aliqua licita ſe factuꝝ iu-
rauit:poteſt ſine ſupioꝛis
auctoꝛitate ꝯtrauenire ne
ceſſitate vꝛgente:cum ſupi
oꝛis copia haberi non pōt
i.q.iij.Anteceſſoꝛ ſcdȝ Jn
no.Qui idem dicit qn̄ res
iurata commutat̄ ꝑ iuran
tē in aliam rē maioꝛis vti/
litatis ſpūalis.c. Perue-
nit:de iureiu.ꝛ ar.c.Scri-
pture:de vo.Exēplum Si
iurauit pauperculam du-
cere amoꝛe dei:ꝛ poſt iura
mentum hmōi:religionem
ingredi velit.Tn̄ vbi du-
bium eſſet vtrum commu-
tatio eſſet in maius bonuz
auctoꝛitas ſupioꝛis req̄rē
da eſt ſcdm̄ do. Anto.in eo
c.Peruenit.Sed ꝛ ſi quis
iurauit facere rem moꝛta/
lis culpe.Ut aliquem: in-
terficere:vel aliquam tene
re in concubinam:tali iu-
ramēto non obligat̄:ſz po-
tiꝰ penitere tenent̄ de illo
c.Si vero de iuretur.xxij.
q.iiij.c.i.ꝛ.ij. Hec domi.
Abb.in.d.c.Quanto. Cuz
quo Richar.Ubi ſupꝛa cō
coꝛdat dicens.Cōtra qd li
bet iuramentum qd rōne
rei iurate derogat charta

ti vel eius ꝑfectioni.vel in
diſponētibus ad eam po-
teſt homo ꝯtrauenire ꝓpā
auctoꝛitate in caſu neceſſi
tatis.Idē Bon̄.ea diſt.
164 ¶ Sed qd ſi qs
ꝑ pecuniā diſpenſat vel cō
mutat cum aliquo in iura
mētis vel in votis.vt nō te
neat̄ vel aliud faciat? Rn̄
deo ſcdm̄ Gemi.in ca. Licet
Canon de elec.lib.vi. Sy-
monia eſt:q2 q̄libȝ gratia
eccleſiaſtica dr̄ ſymoniaca
ſi detur pecunia: vt notat
glo.i.q.i.Gratia.

¶ Quod confeſ-
ſoꝛ dȝ eſſe cautus ꝛ accura
tus in interrogando.

¶ Capl'm.iiij.

IN terrogatiōe cautꝰ
dȝ Sacerdos eſſe.Un̄
Auguſt. lib.de penitentia
ꝛ hr̄ de pe.diſ.vi.c.i. Opȝ
vt Sacerdos ſciat cogno
ſcere q̄cq̄d debet iudicare
Judicaria enim poteſtas
hoc expoſtulat:vt q̄ dȝ iu-
dicare diſcernat.Diligens
ergo inq̄ſitoꝛ:ꝛ ſubtilis in
ueſtigatoꝛ ſapiēter:et qua
ſi aſtute interroget pecca/
toꝛem qd foꝛſitan ignoꝛat:
vel verecundia velit occul
tare.Hec ibi.
1 ¶ Querit̄ ſi ꝯfeſ-
ſoꝛ tenet̄ interrogare peni
tentē in ꝯfeſſione? Rn̄deo
ſcdȝ do.Bon̄.in.iiij.di.xix.
ſup litteram:Abſq3 dubio
opȝ ꝯfeſſoꝛem diligētē eſſe
in inueſtigando: qn̄ videt
penitētem/negligentē/ vel
ignoꝛantē.Cuius ratio eſt
qm̄ ipſe eſt iudex:et iudex
debȝ diligēter inq̄rere cau
ſe veritatē:maxime qn̄ du
bia apparet. Juxta illud
Job.xix.Cauſam quaȝ ne
ſciebam diligētiſſime inue
ſtigabam. Sco.quoq3 ea.
diſ.dicit.Clauis in cōfeſſio
ne dr̄ errare:qn̄ nō inq̄run
tur et examinant̄ ea q̄ ꝑti-
nent ad cauſe cognitionē.
Nec ꝯfeſſoꝛ alias pōt recte
iudicare niſi a caſu ideoq3
peccat.De hoc etiā Lan-
dulfus ea.diſt.et habet̄ in
fra.§.xxxviij.Ex verbis q̄
q3 Aug.p̄xime allegatis
ſatis hoc liquet.
2 ¶ Quero q̄t ſunt
illa de q̄bus penitēs eſt in
terrogandus. Rn̄deo.vij.

vȝ de iuriſditiõe/ꝺ ꝯditiõe
de excõicatiõe de examina
tione de iteratione de dila
tione de variatione.
3 ¶ Pꝛimo de iuriſ=
ditione qꝛ ſi ꝑſona cõfiteri
volẽs ſacerdoti non eſt ei
nota/dꝫ illaꝫ interrogare
de quo ſit loco vt ĩtelligat
an ad ſuam ſpectet iuriſdi
tionẽ/ne ſi hoc pꝛetermiſ=
ſo ipſius peccata in totum
vel ĩ partẽ audiat/poſtea
cognoſcẽs ad ſe nõ ꝑtine=
re cum ruboꝛe/et ſcandalo
eius opoꝛteat illi dicere.
Parce frater/qꝛ te abſol=
uere nequeo.
4 ¶ Scꝺo vbi Sa/
cerdos ſtatum ꝑſone volẽ
tis cõfiteri neſcit. Interro
get. Cuius cõditionis eſt
Si paẗ. vel filiusfamilias
ſit. Si nuptus vel ĩnuptꝰ
Si artifex. Si negociatoꝛ
Si officialis. Si religioni
expꝛeſſe vel tacite ligatus
eſt et de ceteris hmõi. Vt
pꝛecognita penitẽtis con=
ditione melius ꝓinde de
cunctis ſciat interrogare
ac cognoſcere que ad eum
ſpectant, et per conſequẽs
iudicare/et ei pꝛout opus
eſt cõſulere. Et hoc innuit
Augu. lib. de. penitentia/
cum dicit. Iudex ſpũalis
opꝫ vt ſciat cognoſcere/q̇c
q̇d debeat iudicare. Debꝫ
ſiq̇dem ſacerdos aliter ad
rudes homies induratos
et in ſuis peccatis inſenſa
tos ſe habere/ꝙ ad viros
eruditos/dociles/⁊ cõtri=
tos. Quos conuenit vꝛba
niter/dulciter/et leuiter ĩ
terrogare/ac eis ꝑſuadere
q̄ ſunt ab illis faciẽda. Il=
los vero ⁊ ſi humaniter in
ſtruere deceat. Tamen a/
crius ſunt increpãdi ⁊ coꝛ
ripiendi. Vnde ⁊ Auguſ.
eo. libꝛo quod et habeẗ in.
ca. Qui vult de pe. diſt. vi.
Sacerdos adiuuet confi=
tentem leniendo. conſulẽ=
do ſpem pꝛomittendo/et
cum opus fuerit etiam in
crepando. Mulieres au=
tẽ ſi blandis ⁊ mollibus v̄
bis arcere voluerit dũ illa
rum confeſſiones audit.
quos potius rigidas de=
bet coꝛripere/et ſuperflua
⁊ inania reſecare. Veren
dum eſt ne ille ſine fructu

confeſſionis diſcedant. et
ipſe iaculo malarum cogi/
tationum: et carnalium tẽ
tationum perfoſſus per=
maneat Vnde Auguſti.
vbi ſupꝛa loquens de con=
feſſoꝛe poſt ꝙ dixit. Et cuꝫ
opus fuerit etiam increpã
do cõtinue ſubiungit. Ca=
ueat ne coꝛruat ne iuſte ꝑ/
dat iudicariam poteſtateꝫ
5 ¶ Tertio querat
Sacerdos in pꝛimis. Si
penitens ſit aliqua excom
municatiõe ligatus a qua
maxime nõ habeat abſol=
uendi poteſtatem: qꝛ illa
manente eum a peccatis
abſoluere non valeret. Vñ
Richard. in. iiij. diſti. xviij.
articu. ix. q. iiij. Siue quis
ſit iuſte ſiue iniuſte excom/
municatus dum tñ teneat
excõmunicatio: ſiue ſtet ꝑ/
eum: ꝙ nõ eſt ab excõmu=
nicatione abſolutꝰ ſiue nõ
non poteſt a ſacerdote ab=
ſolui a peccatis ſuis excõ
municatiõe manente: quaꝫ
uis tamen ille qui iuſte eſt
excommunicatus: et facit
poſſe ſuum vt abſoluatur.
Et ſi talis (vt credo) ab ho
mine non poſſit abſolui.
Tamen ſi vere penitet ab/
ſolutus eſt in iudicio dei.
Et qꝺ talis non abſolua=
tur: eſt de cõſuetudine q̄ eſt
optima legum interpꝛes:
qꝛ pꝛeſumẽdum eſt ꝙ vt in
pluribꝰ iuſte excõicati fue
runt: et niſi ꝑ eos ſtaret ab
excõicatione abſoluẽtur:
niſi interdum tenantur in
excõicatione per lõgum tẽ
pus ad grauius puniẽduꝫ
aliqꝺ coꝝ graue ſcelus. Cũ
igiẗ Sacerdos aliquẽ ab=
ſoluit ĩ foꝛo penitẽtie: ꝓus
debet abſoluere ab excõm/
municatiõe: ꝙ pctĩs: etiaꝫ
ſi ille ſit excommunicatus
minoꝛi excommunicatiõe
qua manente a pctĩs non
poſſet abſolui. vt. c. Si ce=
lebꝛat. de Cle excom. Mi.
Hec Richar. Cum quo cõ
coꝛ. Tho. ca. di.
6 ¶ Quarto ſacer
dos querat ſi is qui vult cõ
fiteri pꝛius ſuam examina
uerit ꝯſcientiam: ꝓſertim
ſi ꝑ annum: aut ampliꝰ ſi=
ne confeſſione ſteterit: ne ſi
confiteantur nulla pꝛohibĩ
ta ſuoꝛum peccatoꝛum in=

tra ſeipſum diſceptatione.
infructuoſa ſit inutilis cō
feſſio. Vñ dicit Richar. in
iiij. diſ. xvij. ar. ij. q. vi. Si
penitēs nō adhibuit debi=
tam diligētiā / pꝛout de le=
ge communi humana con /
ditio pmittit / vt omnium
pctōꝝ ſuoꝝ moꝛtalium me
moꝛiam habet. ſed ꝑ igno
rantiam affectatā vel craſ
ſaꝫ aliqd moꝛtale nō dixit
ſacerdoti / talis cōfeſſio nō
valet / ſed iterare eam tene
tur quo ad pctm̄ dimiſſum
ꝛ oīa alia iaꝫ cōfeſſa. Si
ſacerdotē cui cōfeſſꝰ eſt cō
mode haberi non poſſit /
quē ſi īueniat pꝛimo ab eo
nō ſit interdicta abſoluen
di poteſtas ſufficit pecca=
tū nō cōceſſum tātum mo=
do cōfiteri. Cōcoꝛdat ſco.
ea. di. dicens Debet peni=
tēs pꝛemittere diligētē in=
quiſitionē ſuoꝝ pctōꝝ moꝛ
talium / vt ea ad memoꝛiā
reuocet ſcdꝫ poſſibilitateꝫ
fragilitatis humane. Et ī
tellige tātā quantā poſſet
aliquis poneꝛ circa aliqd
mltū arduū / quod ꝛ ſibi mlꝛ
tum eſſet coꝛdi.

7 ¶ Nūquid cōfeſſio
eoꝝ qui nullā aut minimā
ſuoꝝ pctōꝛum examinatio
nē pꝛemittunt / omnino ſit
irrita. Videꝛ (ſaluo melio /
ri iudicio) poſſe diſtingui /
qꝛ aut cōfeſſoꝛ in talibꝰ ac
curatꝰ eſt ꝛ ſolers / vt in q il
li deſunt. Ipſe ſuppleat di
ligēter eos examinādo / āt
nō / qꝛ illos tantum dicere
ſinit q pꝛopter impꝛepara
tionē multa moꝛtalia pꝛe=
termittūt. Si pꝛimo modo
foꝛtaſſis pdictoꝛū cōfeſſio
nō ē nulla eo ꝙ ſuppleat
cōfeſſoꝛ in quo illi deficiūt
ꝛ ſufficere videꝛ quōcūq
ſuppleaꝛ / vt innuit Aug.
ꝛ habeꝛ in. c. Qui vult. de
pe. diſt. vi vbi dicit. Iudi=
ciaria poteſtas hoc expo=
ſtulat / vt qui dꝫ iudicare di
ſcernat. Et infra aſtute in
terroget a pctōꝛe qd foꝛſi=
tan ignoꝛat / vel verecūdia
velit occultare. Cognito
itaqꝫ crimine varietates
eius nō dubitet inueſtiga=
re / et locum / et tēpus ꝛ ce=
te. Pauloqꝫ poſt ſubdit.
Adiuuet cōfitētē ꝛ loquen
do inſtruat hec Auguſti.

Quibus ſatis innuiꝛ / qm̄
diligēs ſacerdos ſolertia ī
diſcutiēdo peccatoꝛis con
ſciētiā. In his vel q igno=
rat: vel non meminerat: vl
verecundia foꝛtaſſis cela=
re velit faciat ipſam cōfeſ
ſionē pctōꝛuꝫ valere. In q
peccatoꝛ in eo quod dberꝫ
ſibijpſi ſolicitꝰ eſſe deficit.
Si ſcdo modo vnde ſic in=
telligēdum / quod nūc ꝓxi
me dictum eſt ſm̄ Richar.
vꝫ ꝯfeſſionē non valere / eo
ꝙ multa moꝛtalia ꝑ igno=
rātiā craſſaꝫ / ꝛ inexcuſabi
lē pꝛetermittuntur.

8 ¶ Nunqd cōfeſſoꝛ
in examinatiōe peccatoꝛis
penitētis ſuſtinere debeat:
ꝙ ille referat aliena pctā.
Rñdeo ſcdm̄ domi. Boñ. in
4. diſt. xxj. Aut penitens
ſua pctā ꝯfiteri poteſt ſuf /
ficiēter aliena ſubticendo.
aut in gn̄ali dicendo. Hoc
eſt nō ſignificādo alterius
ꝑſonā ꝯfeſſoꝛi particulari
ter. Aut nō poteſt ſua dice
re pctā ſufficienter / niſi et
pctm̄ alterꝰ ꝛ ipm̄ in noti
ciam dederit cōfeſſoꝛi.
¶ Pꝛimo caſu ꝯfeſſoꝛ pe=
nitētē q aliena refert pctā
coꝛripere dꝫ: vt cōtingit de
aliqbus ſimplicibus / q vt
minus ꝯfundanꝛ aliqñ ac
cuſant oēs vicinos dicētes
ꝙ oēs latrones / vel vſura
rij ſunt / vt ipſe.
¶ Secūdo caſu vt ſi ꝑſōa
penitēs cognita eſt ab epō
ſufficit dicere / ꝙ cognita ē
a magno plato / ſic enim ſa
tis apparet genus peccati
Quod ſi illa deſcendat ad
perſonaꝫ epiſcopi particu
lariter increpanda eſt a cō
feſſoꝛe.
¶ Tertio caſu qñ penitēs
ſuum pctm̄ nō poteſt ſuffi /
ciēter explicare ſine expli=
catiōe ꝑſone determinate.
vt pote ſi mulier a viro ſuo
inoꝛdinate cognita eſt / vel
ſoꝛoꝛ a germano ſuo religi
oſo / ꝛ hos confeſſoꝛ noue=
rit / nō peccat mulier / ſi di=
cat de marito / vel germa=
no / ꝓ eo ꝙ nō poteſt aliter
ꝯfiteri ꝓpꝛiam culpā / aut
eius ſpeciē. Et ſi hmōi ca=
ſibꝰ exceptis / nec penitēs
aliena pctā referre debet
in cōfeſſiōe / nec cōfeſſoꝛ ſu
ſtinere. Alias eniꝫ vix aut

nunquam a pctō detractio
nis excuſari poſſunt. Con/
cordat Alex. lombar. eadē
diſ. Et Alex. de ales. in. 4.
Et Richar. ea. diſ. q̄ ⁊ ad=
dit. Si nominatio perſo=
ne quam facit penitens in
confeſſione non eſt neceſſa
ria ad expreſſionem quan/
titatis peccati penitentis.
Sed tñ cognita illa a con/
feſſore vtile erit ad preſer/
uandum penitētē a recidi
uo: q2 confeſſor per cogniti
onem perſone: ſciet iniūge
re penitēti talē penitētiam
⁊ tales facere monitiones
per quas penitens melius
poterit reſeruari a recidi=
uo: tūc bonuꝫ eſt ⁊ expedit
penitētē illā cōfeſſori noīa
re. Similiter ſi expreſſio ꝑ
ſone non eſt neceſſaria ad
expreſſionem quantitatis
peccati confitētis. Licꝫ ſit
vtilis ad correctiones illi=
us. de quo penitēs confite=
tur ſecum peccaſſe / vel ad
preſeruationem a recidi=
uo corripiendo eum ſcilicꝫ
extra confeſſionem de quo
ſibi penitens dicit / in con=
feſſione / vel loquendo alte
ri qui poſſit ⁊ velit illi pro
deſſe.

9 ¶ Nunquid ducē
ꝯfeſſor poſſit ex hoc ꝙ au=
diuit in ꝯfeſſione tm̄ pctm̄
alterius procedere ad cor
rectionem eius? Reſpon=
deo ſcdꝫ Richard. in. 4. di.
xvij. arti. 4. qu. ij. Non niſi
penitens extra confeſſionē
dixerit: q2 hec eſſet occaſio
frāgendi ſigilluꝫ confeſſio
nis: ⁊ maximum periculū:
vt infra in cap̄. vij. dicetur
§. xij.

10 ¶ Quinta querat
ſacerdos a pͥncipio de cau
ſis ꝓpter quas penitentis
confeſſio precedēs forte fu
it nulla: vt ſciat a quo tem
pore citra ille debeat con=
fiteri: ⁊ ipſe de eius pecca
tis interrogare ne hoc pre
termittens penitens diſce
dat non vere confeſſus: vel
abſolutus: ⁊ ipſe in caſſuꝫ:
⁊ cum inhertie peccato la
borauerit. Cauſe autēꝫ hu
iuſmodi cōmuniter a doc.
in. 4. diſ. xvij. Quatuor aſ
ſignantur. due ex parte cō
feſſoris: q̄ penitētis ꝯfeſſio
nē audit. ¶ Prima: q2 ne=

ſciuit abſoluere: cum eſſet
ydiota. ¶ Scda: q2 nō po=
tuit abſoluere: q2 abſoluē=
di auctoritatem non habe
bat. Et due ex parte peni=
tentis. ¶ Prima / q2 con=
tempſit ſacerdotis abſolu
tionē aliquod vcꝫ mortale
pctm̄ in corde ſciēter reti
nens. ¶ Secunda / q2 con/
tempſit ſacerdotis ligatio/
nem: hoc eſt penitētiam ad
quam eum ligauerit face=
re. ⁊ oblitus eſt eam. Sed
de hijs clarius. ac diffuſi⁹ /
dicendum eſt.

11 ¶ Prima cauſa
eſt ſacerdotis ignorantia.
de qua Richard. in. 4. diſ.
xvij. arti. 2. qu. vj. dicit. Si
ſcienter confeſſus eſt ei / q̄
ydiota eſt vel totaľr igno=
rans neſciens ligare vľ ab
ſoluere. id ē neſciens diſcer
nere inter mortale. vel ve=
niale de cōibus peccatis.
Nam q̄ talē ſciuit: ⁊ alium
quererē neglexit vere peni/
tens non fuit. de pe. diſt. vi.
Qui vult. Et hoc verum
niſi in duobus caſibus ſe=
cundum Duran. in ſum. ti
tu. de confeſſione: xxvi.
¶ Primus eſt ſi penitens
peritus ſit ⁊ inſtituat ꝯfeſ
ſorē ydiotam qui in ſingu=
lis dubiis occurrētibus a
gere debeat.
¶ Scds cum alium habe/
re non poteſt. Et preſertiꝫ
ſi ē in articulo mortis. Vñ
poteſt ꝯfiteri et quē tūc ha
bere poteſt. Nec ad hos ſe
extendit auctoritas. Aug.
in. d. c. Qui vult: dicentis.
Qui vult cōfiteri peccata
ſua vt inueniat gratiam q̄
rat ſacerdotem ſcientem li
gare ⁊ ſoluere.

12 ¶ Sed qūo pote
rit cognoſci ꝯfeſſionē penī
tētis iam factam ꝓpť igno
rantiā ſacerdotis fuiſſe ir
ritam? Rñdeo duobus mo
dis vt aliq̄ dicunt.
¶ Pͥo ſi dictū ſacerdotē
nouit / ⁊ ſciat ei⁹ oīmodam
imperitiam. ¶ Scdo ſi illo
ignoto ī progreſſu cōfeſſio
nis quā audit intelligat ꝙ
ſacerdos ille nō fecit peni/
tēti ꝯſciam / de his qb⁹ nul
laten⁹ lꝫ ignorātiā hr̄e / vt
pote de ſimplici fornicatio
ne. vel annali communione
cū ad eaꝫ teneret ⁊ hmōi.

13 ¶ Scđa cauſa eſt
qñ ſacerdos nō potuit ab-
ſoluere. Et hec duobꝰ mo-
dis ſcđꝫ Duran. d. qſt. xxvi
Et Thom̄. in. 4. diſti. xvij.
Et Hoſtien. in ſumma tit.
de pe. re.
¶ Primo ſi nullā habuit
poteſtatem / eo ꝙ ſit intru/
ſus in bñſicio qđ videlicet
nō ꝑ canonicam inſtitutio
nem: ſed ꝑ potentiā ſecula
rē retinet vel manifeſte ex
cōmunicatus eſt. Aut no-
torie ſuſpēſus quo ad ſe ⁊
quo ad alios: vt q̄ notori-
us fornicator ſeu concubi
narius. c. Ueſtra. ⁊. c. fina.
de coha. cle. ⁊ mu. Si. n. oc
culte eſſet excōmunicatus
nō tenet̃ ſubditꝰ talē ſacer
dotē in diuinis euitare vel
extra ꝑ extrauagātē. Ad
euitandum ſcādala ⁊c. cō
ditā ī ꝯcilio Cōſtātienti ꝑ
Martinū. v. ⁊ ꝑ Eugeniū
quartū ꝯfirmatū in cōcilio
Baſilieñ. In quo do. Abb.
Siculus qui ī eo interfuit
ſic de illa meminit. In cle:
grauis de ſent. excōmu. di/
cēs hodie ꝑ extrauagantē
Ad euitādum ſcādala: ſta

tutum eſt vt non teneat̃ qs
alterum vitare in diuinis
vł extra pretextu excōmu
nicatiōis vel ſuſpenſionis
vel interdicti niſi facta ſit
ꝑ iudicē declaratio vel ni-
ſi ꝯſtiterit quē excōmuni/
cationē incidiſſe. ita vt nul
la tergiuerſatiōe poſſit ce/
lari. Hec ille. Qui tñ̄ ſcit
talē excommunicatū vel ſu
ſpenſum ⁊ communicat ei
ī diuinis ſacramētis: vt cō
fitēdo ſibi peccat mortał̃r
ſi alium habere poteſt: cuꝫ
preſtet ei cauſaꝫ mortalis
peccati ſcđm aliquos. Nec
tenuit abſolutio ſi penitēs
fuit nō ſubditꝰ ſacerdotis
q̄ nullā ſuꝑ illū iuriſditio
nem habebat ordinariam
vel delegataꝫ. ca. Omis de
pe. ⁊ re. Itē ſi cōfeſſor non
fuiſſet ſacerdos ordinatꝰ:
vel nō baptizatꝰ ſcđꝫ Ric.
in. 4. di. xvij. arti. iij. qu. iij.
vbi ait. Si penitētis igno
rantia in hoc fuit inuinci-
bilis ſeu ꝓbalis confeſſio
eius facta iſti fuit merito-
ria: ſꝫ nō adeo ac ſi confeſ/
ſus fuiſſet ſacerdoti vero:
q̄ ex vi clauium poteſt cō/

ferre bñficium qđ ille con/
ferre nequit.
¶ Scđo modo ſi habens
poteſtatem habet eam ar-
ctataꝫ quia non potuit ab
ſoluere penitentem ab oī
peccato confeſſo ſibi: quia
erāt aliqua ſuperiori reſer/
uata. ſufficit tunc iterar̃ cō
feſſionē quo ad illud. vel il
la a q̄bus cōfeſſor abſolue
re nō potuit. licet ꝯuenien
tius fuiſſet ſuꝑioris abſo-
lutionē precedere: ſcđꝫ Ri
char. in quarto di. xvij. ar-
ti. ij. q. viij.
14 ¶ Tertia cauſa ē
Cuꝫ penitēs ſciēter tacuit
aliqđ mortale: vel qđ dubi
tat eſſe mortale. Aut circū
ſtantiam neceſſariaꝫ: vt po
te trahētē in aliam ſpecieꝫ
peccati mortalis. Exēpli
grā. ſi furtum ſe feciſſe cō/
feſſus eſt ⁊ pretermiſit ꝙ ī
eccleſia de rebꝰ eccleſie fe
ciſſet.
15 ¶ Quarta cauſa.
Qñ penitēs iniunctā ſibi
penitētiam efficere eaꝫ po
tuiſſet neglexit illāq̄ obli/
tus eſt. vt ait Richar. in. 4
diſ. xvij. arti. ij. q. vij. Quā

ſi tñ̄ recordaret̃ ſufficeret
eam implere: maxime ſi ei
terminꝰ illam faciendi p̄fi
xus nō fuit / vt aliq̄ dicunt
ſm̄ Boñ. in. 4. diſ. xvii. Su
per litterā. In his duobus
caſibus vltimis. Si peni-
tēs ad eundem ꝯfeſſorē re
uertit̃ diſtinguēdum eſt: q̄
aut recēter ꝯfeſſus eſt: aut
iam de memoria ſunt ela-
pſa ab ipſo ſacerdote ꝓpt̃
diuturnitatem temporis.
¶ In primo caſu ꝯfeſſionē
iterare non tenetur.
¶ In ſcđo ſic qñ. ſ. ꝓ mor-
talibꝰ peccatis iniūcta fue
rat: q̄ ſi ꝓ venialibus tm̄
qs nō tenet̃ iterare ꝯfeſſio
nē ſm̄ Tho. ea. diſ. xvij. De
confeſſione tamē iterāda ī
his duobus di. vt infra.
Quinta cauſa.
16 ¶ Sꝫ nunq̄d peni
tēs tenet̃ acceptare ⁊ ꝑfi-
cere pnītētiā ſibi a ſacerdo
te pro peccatis iniunctam
Et nūquid aliꝰ ſacerdos
penitētiam acceptatā poſ/
ſit immutare req̄rente hoc
penitēte? Rñdet Richar.
in. 4. di. xvij. ar. j. q. v.
¶ Dic ad p̄mum ꝙ ſic qñ

ſacerdos rationabilẽ ⁊ di-
ſcretam penitẽtiam impo-
nit ei. de quo. Augu. lib. de
penitentia. ⁊ habet de pe.
diſtinc. v. c. i. vbi de penitẽte
ſic dicit. Ponat ſe omnino
in poteſtate iudicis in iu-
dicio ſacerdotis: vt omnia
eo iubente paratus ſit fa-
cere pro recipienda vita a-
nime quecũq; faceret pro vi-
tanda corporis morte. Se-
cus autẽ ſi irrationabilem
eo ꝙ Sacerdos tunc abu-
titur claue ſciente ⁊ poten
tie.

Ad ſecundum/ dic ꝙ ſi
penitẽs ſentiat penitẽtiaz
ſibi nimis grauẽ ⁊ ad ob-
ſeruandũ periculoſã ſua
infirmitate penſata poteſt
ad eundẽ ꝯfeſſorẽ/ vel aliũ
(ſi illuz habere non poteſt)
humiliter recurrere/ ⁊ cõ-
mutationẽ petere/ qḋ con-
feſſor concedere debet etiã
ſi alleuiata penitẽtia quã
ſecũdo imponit non ſuffice
ret pro emenda peccati: qa
tutius eſt penitentez reſer
uare in purgatorio puniẽ-
dum: ꝙ ipſum exponere pi
culo cadẽdi in mortale pec
catum propter penitentie
tranſgreſſionem. Si ante
penitentiam iniunctam ex
deliberatione: et ſine legiti
ma cauſa omittit explere/
mortaľr peccat.

17 Quinta cauſa
eſt ſi penitens ligatus erat
aliqua excommunicatione
maiori vel minori ⁊ non p̄-
miſſa eius abſolutiõe fuit
abſolutus a peccatis vt ſu
pra in hoc. c. In tertia iter
rogatione pncipali: quam
facere dz ſacerdos. Sz ad
de ſcḋz Pet. de palu. in. 4.
di. xvij. qu. vi. Quod in hoc
caſu ⁊ ĩ alijs in q̄busquis
tenet iterare ꝯfeſſionẽ. Si
penitens confiteatur eidẽ
non oportet iterare peccata ex
plicite ſed ſolum implicite
dicẽdo peccaui ĩ illis q̄ vo-
bis alias dixi: ſicut ſi fuiſ-
ſet nulla de facto. Dilata
enim abſolutio per mltos
dies fieri poteſt. Et ſi ipſe
oblitus fuerit pctõrum di
cẽtis ei p̄us penitẽtiam in
iunxerit: quia ſi non taxaſ
ſet penitẽtiam: tunc opz ex
plicite ad memoriã redu-
cere/ vt penitẽtiã iuſte mo

deretur. Conſilium eſt er-
go vt ſi confeſſor peniten-
tem ad epm̄ remittit: pro-
pter caſum reſeruatum ex
communicationis: prius ei
de peccatis penitẽtiam im
põat: ne forte ex dilata ab
ſolutione obliuiſcat pctõ-
rum: que ſibi confeſſus eſt.
Et tũc reuertẽti ſufficit ſi
ſacerdos volẽs a pctĩs ab
ſoluere dicat ei. Faciasqḋ
tibi dixi hec. Pe. Sz in his
quoq; ſalubre conſiliũ eſt/
vt confeſſor habẽs epiſco-
pi auctoritatem quo ad cẽ
ſuras/ licet tunc penitens
nulla cẽſura ſe ligatum cõ
fiteatur: aut ſi caſum cen-
ſure explicet. Et forte Sa
cerdos ipſe illã ꝑ ignoran
tiam aut inaduertentiam
non intelligat abſoluat il-
lum. quantum ſue auctori
tatis facultas ſe extendit/
prius ab omni excommu-
nicatione maiori: et mino-
ri. Demuz a peccatis quo-
niam ſi poſtea nouerit fuiſ
ſe tunc ligatum (quod ta-
men tunc non agnoſcebat)
vere abſolutus erit/ ſecun-
dum Richardũ. in quarto
diſtinctio. xviij. articulo. x.
q. i. Et melius ſecundum
Rodonenſem quem alle-
gat. Aſtenſis in ſum. lib. ij.
titulo. xiiij. Licet enim pro
babilis ignorãtia excuſat
a culpa/ ⁊ preſeruet a pe-
na irregularitatis excom-
municatum: non tamen fa
cit eum non eſſe excommu
nicatum ſecundum. Pet. ḋ
pal. vbi ſupra.

18 Sexta cauſa ḗ
Cum quis confeſſus eſt nõ
contritus: quia non ſuffici-
enter dolet ḋ ſuis peccatis
vel non proponit abſtinere
ab omnibus. In quo varia
videtur doc. opinio.
Aliqui enim vt do. Bona-
uentu. in. 4. diſtinctio. xvii.
Goff. Ray. Et Hoſtien. in
ſummis dicunt non valere
cõfeſſionem huiuſmodi ad
remiſſionem culpe: vel pe-
ne: nec tunc fictione rece-
dente. Aliqui vt Richar-
dus in. 4. diſtinctione. xvij.
artic. i. q. viij. Dicunt ꝙ ta-
lis non tenet eadẽ numero
pctã denuo ꝯfiteri de neceſ

ſitate. Et ſi abſoluitur nec
ab eo: nec a cõfeſſore ꝯtem
nit ſacramẽtum: vt morta/
liter peccet ſicut aliq̈ dicũt
Aut etiam ſi talis de pctõ
ſuo mortali ſit attritus ita
vt poſſit ꝓbabiliter preſu=
mere ſe eſſe diſpoſitum: nõ
peccat abſolutionẽ recipiẽ
do: immo frequẽter virtu=
te clauium ꝑ ſuſceptionez
abſolutiõis formať illa at
tritio. Cum q̊ Tho. ⁊ Pe.
de Tharã. ea. diſt. dicunt ꝙ
talꝭ ꝯfeſſio valet ad remiſ
ſionẽ culpe: q꞉ qñ impeni=
tẽs cõfiteť ⁊ abſoluiť/ licet
tunc nõ ꝑcipiat fructꝰ ꝯfeſ
ſionis: tñ recedente fictiõe
ꝑcipiet: ſicut de eo q̇ ficte
acceſſit ad baptiſmuz. Et
ideo forte q꞉ ſicut ĩ baptiſ
mo impmitur caracter ad
quẽ recedente fictiõe: ſeq̈ť
gr̃a: ita ⁊ in penitẽtia im=
pmitur q̈dã ornatꝰ ad quẽ
recedẽte fictiõe ſeq̈tur gr̃a
qđ ⁊ tenet glo. de pe. diſ. j. ĩ
c. Mẽſurã. ⁊ Gr̃a ĩ ſequẽ=
ti. §. Ibidem.

19 Ad intelligen=
tiam autẽ premiſſaꝝ opini
onum diſtinguunt. Alij q꞉
aut ſic ꝯfitẽs non habet in
tẽtionẽ ꝯfitẽdi ſacramẽta
liter ⁊ abſoluẽdi/ ſed deri/
dendi. Aut habet intentio
nẽ confitẽdi ⁊ abſoluendi.
Primo caſu nõ liberat
a precepto diuino de cõfeſ
ſione: quia ſine intentione
non poteſt ſuſcipi eſſentia
ſacramenti.
Scđo caſu diſtingue: q꞉
intẽdẽs implere preceptũ
⁊ ſuſcipere verum ſacramẽ
tum quod eccl'ia ꝯfert: aut
nullam penitentiam habet
de pctõ ſuo: aut aliquã. Si
nullam tunc ſacramentuz
penitẽtie non ſuſcipit quia
pars eſſentialis ſacramẽti
hmõi q̃ ꝯſiſtit in actu ſuſci
piẽtis ẽ actus interior. Vñ
ſine eo nõ eſt ſicut non eſſz
matrimonium ſi quis intẽ
deret verum ſacramentuz
ſuſcipere: nõ tñ ꝯſentire in
carnalẽ copulã: vl' ad tẽpꝰ
Si vero aliquam habet
penitẽtiã de peccatis ſuis:
tũc iterum diſtingue. Aut
habet talem penitẽtiam ꝙ
ſufficit cum ſacramento vt
q꞉ tantum attritus cõfiteť
⁊ vi clauiũ ſit cõtritꝰ vñ ⁊

fugať fictio. ⁊ ſic nõ habet
dubium cum talis: et ſacra
mẽtum: et effectum ſacra=
mẽti ſuſcipiat. ſ. remiſſio=
nẽ ſuoꝝ pctõꝝ. Aut nõ ha=
bet talẽ penitẽtiam q̃ omi
ſacramẽto ſufficiat ad gra
tiam. q꞉ nec etiam attritꝰ
accedit ad cõfeſſionem Et
hoc caſu vera eſt opinio Ri=
char. Tho. Io. et Gratia
ni. q꞉ fictiõe illa recedente
tunc incipit valere cõfeſſio
nec iterare eam teneť. ſed
ſoluz fictionẽ cõfiteri q꞉ vꝫ
habuit dolorẽ impfectũ de
peccatis eo ꝙ non diſcuſſe
rat ſufficiẽter cõſciẽtiã ſuã
vel ſi dolebat de preterito
nõ proponebat cauere ĩ fu
turo: aut ecõuerſo. Tñ iſta
fictio tunc ei non occurrit
nec actu cogitat qđ teneať
eam cõfiteri. Tunc enim ſi
cut de pctõ qđ occurrit q̊=
dem: ſꝫ nõ credit ꝙ ſit pec
catum aut qđ ſit mortale ⁊
de neceſſitate cõfitẽdũ. per
inde eſt ac ſi fuiſſet oblitus
ꝑ negligẽtiam: nec feciſſet
debitum ſuum de ſcrutan/
do cõſciẽtiam ſuam. Quo
caſu ſolum eſt cõfitẽdũ il=
lud ⁊ eſt verum ſacramẽtũ
vel poteſt intelligi de illo
q̇ cõfiteť eidez cui prius. Et
tũc nõ opꝫ iterare cõfeſſio
nẽ primuz ei factam. ſed tm̃
fictionẽ. etiam ſi ipſe ſacer
dos nõ recoleret pctã ſua
ſibi priꝰ dicta q꞉ nec qñ cõ
feſſio eſt integra opꝫ ꝙ re/
colat actu totũ a principio
vſqꝫ ad finẽ. et maxime q꞉
hic ſufficit ab omibꝰ: et in
iungere penitẽtiã ꝓ fictio
ne: ⁊ pro aliis ꝙ faciat pe=
nitẽtiã ſibi iniunctam pri
mo. Pet. de palu. in. iiij.
diſt. xvij.

De attritione et cõtritione.

20 Attritio de q̃
proxime mẽtio facta ẽ quo
differat a cõtritiõe? Dicen
dum ſcđꝫ Alex. Lõbar. in
iiij. diſt. xvij. q. i. hec nomi=
na attritio: ⁊ contritio me
taphorice ſunt a materia=
libus ad ſpũalia. In cor=
poralibus enĩ illud dꝛ du=
rum: qđ nõ cedit tactui: il=
lud dꝛ frangi qđ ꝑ partes
magnas diuidiť. ſic dꝛ. iiij.
metheorũ. Illud vero dꝛ

conteri: q̃d in minimas partes redigit̃ ⁊ ĩ puluere / ac quaſi annihilat̃. Spũali autẽ cor hõis d3 durũ q̃ſi diuino tactui diuine inſpiratiõi non cedit conſentiẽdo. ſed obuiat ꝯtradicẽdo vel ꝑſiſtẽdo in affectu peccati. Tunc autẽ frangit̃ ⁊ atterit̃: quando a propoſito aliqualiter ⁊ ſemiplene reſipiſcere incipit. ſ. per diſplicentiam peccati: ſed imperfectam. Tunc vero cõterit̃ quando affectus peccati ſcʒ omnẽ ſui partẽ totaliter diſtruit̃ perfectam et omnimodam peccati diſplicẽtiam: a quo reſidit q̃ reſilitio eſt quidam dolor per diſplicentiam voluntatis: et nõ paſſio appetitus ſenſibilis ſeu dolor excitatus in ſenſu corporis: q̃ eſt ſuper erogationis nõ neceſſitatis. In cõtritiõe autem duo ſunt. ¶ Primum illud quod conteritur. ſcilʒ cor peccatoris: quaſi vas fictile veneno peccati plenum. ¶ Secundum illud quo conteritur. et hoc duplex mola. ¶ Una ſupior ſurſum eleuans. ſ. ſpes venie ex ꝯſideratione miſericordie dei. ¶ Alia mola deorſum deprimẽs. ſ. timor pene veniens ex conſideratione diuine iuſticie Tunc n. iſtud vas veneno plenũ totaliter conterit̃: quando ex conſideratione venie: et conſideratione pene eterne: quaſi ex concurſu ſuperioris: et inferioris mole pctm̃ totaliter deſerit̃. In vi duaꝝ molaꝝ iuicẽ ꝯcurrẽtiũ et q̃ſi ſe cõcutiẽtiũ vt q̃ pꝰ ſemiplene dolebat vl' tm̃ timore pene de peccato ſuo mõ plene perficit ac diuino triſtat̃ amore / vnde de his duabus molis ne pignori demus. ſed illas penes nos teneamus dicitur Deutero. xviij Non accipies in loco pignoris ſuperiorem et inferiorem molã. Multi tamẽ eas impignorant / Hec Alexan. Lombar.

21 ¶ Sciendum q̧ contritionis dolor qui eſt diſplicentia peccati. ſi ſit informis eſt attritio: ſi formatus eſt cõtritio. Sed

non formatur de lege communi: niſi ſit maximꝰ in cõparatiõe aliorũ dolorũ: qꝛ quanto aliq̃d magis debet placere: tanto eius appoſitum d3 diſplicere. Summum autẽ bonum a quo ſeparat̃ hõ ꝑ pctm̃ mortale magis d3 placere q̃ oĩa talia bona. Et ideo maior d3 eſſe diſplicentia de quolibet pctõ mortali: q̃ de quocunq̧ alio malo. Sed maior de vno pctõ q̃ de alio. Richard. in. iiij. di. xvij. ar. i. q. v. Concordat Bon. in iiij. di xvi. dicẽs. In caſu q̃ oportet preligere vel conſentire in pctm̃ ſiue in complacẽtiam pcti: aut intolerantiam pene. Quilibet tenetur preeligere penam q̃ velle peccare vel peccaſſe. Preter caſum tamẽ neceſſitatis dico q̧ preeligere omnem penam eſt perfecte virtutis. Dubitare infirmitatis / quia timor naturalis valde fecit dubitare. Et iſta dubitatio põt ſtare ſimul cum charitate Sed preeligere culpam a ſicui pene / hoc eſt iniquitatis: ſi eſt cum deliberatione / et plena voluntate homo vtiq3 debet deum diligere ſup oĩa / videlicet q̧ ꝑ nullo damno vel cõmodo velit offendere deum et ſic eſt diſplicentia cõtritionis. S. Bona. Qui in eadi. dicit. Si vni ꝓponatur q̃d magis vellet / vel eſſe cecus / vel nunq̃ peccaſſe / talis ſi eſt in neceſſitate poſitus magis eligere debet eſſe cecus / ſed fatuũ eſt talia cogitare.

22 ¶ Quid ſi hõ in articulo mortis cõſtitutꝰ dolet de peccatis nec actu cogitat velle illa cõfiteri ꝯ. Rñdeo ſcd3 Richar. in. iiij. diſt. xvij. articulo. i. q. i. licet contritio diffiniatur q̧ eſt dolor voluntarie aſſumptus pro peccatis cum ꝓpoſito cõfitendi. Implicite enim habet propoſitũ cõfitẽdi / qꝛ ſi homo ſibi ad memoriã reuocaret cõfiteri vellet ſi poſſet.

23 ¶ Cõtritio de peccatis oblitis que eſt ad ſalutẽ neceſſaria ſm Bona. in. iiij. di. xvi. Poteſt preela

ligi: vel cum qs ita oblitus
eſt: q nihil omnino recor-
det. Et tunc nõ eſt neceſſa
ria in ſpeciali. vel in gene-
rali. Aut oblit⁹ eſt in ſpāli
ſed tñ in gñali recordetur
Et tunc in gñali tenet pe/
nitere de negligẽtia ſua: ꝓ
pter quam venit in illam
obliuionẽ et facere quod ĩ
ſe eſt vt recordet ĩ ſpāli vł
ꝑ recogitationẽ vel orõnez
Si autẽ ſit oĩno oblit⁹ ad/
huc tenet cõfiteri ĩ gñali:
qđ intelligo nõ ſub ꝯditio/
ne: ſꝫ ſub extimatiõe ꝓba/
bili. Debꝫ eñ ꝓbabiliter
homo credere q in multis
offendit quoꝝ nõ recordat
Sꝫ de pctĩs ꝑ ignorãtiam
commiſſis neceſſaria eſt cõ
tritio in gñali. Iuxta illud
ꝓphete: delicta iuuẽtutis
mee et ignorantias meas
ne memineris dñe. Et vti/
qꝫ tenent ꝯfiteri pctã per
ignorantiam cõmiſſa ſiue
ꝑ ignorantiã iuris: vel fa
cti delinqmus. Sufficit tñ
confeſſio in generali. Hec
S. Bona.
24 ¶ Cõtritionẽ et
deteſtationẽ peccati ſemꝑ
habere aut qs teneat: Di/
cẽdũ ſcđꝫ Alex. de Aleſin
ij. volumine ſumme. Tra-
ctat u de negligẽtia: q ha-
bitu habere pctĩ ꝯtritionẽ
⁊ deteſtationẽ ſemꝑ qs te
net: qꝛ vt dicit Aug. Cum
de⁹ abſoluit hominẽ a cul/
pa: ligat eum vinculo per-
petue deteſtationis. Igit
homo tenet ſemꝑ deteſta-
ri malum qđ fecit habitu.
Actu ꝟo tenet pro loco et
tẽpore: cum ſit preceptum
affirmatiuum. Et hoc eſt
qñ peccator actu cogitat
de pctõ ſuo qđ ſit tantum
malum et tam graue: vt
cõuertat ſuꝑ ipſum. et exci
tet a gratia dei ad cõterẽ
dum. Que pctõrẽ hoc mo-
do excitat: qñ ipm cogita-
re de pctõ facit. pro quo in
ſtanti tenet dolere actu et
conteri. Concor. S. Boñ.
in. iiij. di. xv.
25 ¶ Cõtritio autẽ
ſpālis de quolibet morta-
li pctõ an reqrat vel ſuffi-
ciat vna gñalis pro oĩb⁹
Dicẽdum ſcđꝫ Tho. in. iiij.
diſt. xvii. Cum in quolibet
pctõ mortali ſit particula

ris auerſio volũtatis a deo
Et ꝯtraria ꝯtrarie curent
Ideo opꝫ q in oĩi remiſ-
ſione pctõrum ſit actualis
auerſio a pctõ quolibet et
cõuerſio ad deuꝫ. Richar.
ea. di. art. iij. q. v. cõcordat
⁊ addit. Quãuis in peni-
tendo de oĩbus ſimul nõ
ſit neceſſaria maior diſpli/
centia in actu de vno ꝙ de
alio: neceſſaria tñ eſt in ha
bitu: Et qdeꝫ cũ pctã actu
recogitant in ſpāli: neceſſa
ria ẽ maior attritio de ma/
iori pctõ ꝙ de minori. Ve-
rum tñ cuꝫ nemo ſciat vtrũ
habeat gratiaꝫ q̃ reqritur
ad cõtritionẽ. Ideo nemo
poteſt eſſe certus de ſua cõ
tritione: ⁊ per cõſequẽs de
remiſſione.
26 ¶ Septima cau/
ſa ob quam tenet qs cõfeſ/
ſionẽ iterare eſt qñ qs ha/
bens ſacerdotẽ preſentẽ ⁊
eiuſdeꝫ lingue vel ydiom a
tis. et ꝑ ſcripturam: ⁊ non
verbuꝫ pctã ſua cõfeſſus ẽ
ei Richar. in. iiij. diſt. xvij.
art. ij. q. iiij. Idem Sco. ⁊
Tho. e. di.
17 ¶ Octaua cauſa
eſt cum cõfitẽs pctã ſua nũ
ꝙ dixiſſet ſacerdoti: niſi in
terrogatus ab eo ſecundũ
Ray. Et facit ad hunc ca
ſum ⁊ precedentem ꝓxime
qđ dicit. Aug. li. de penitẽ/
tia. ⁊ habet de pe. di. i. ca.
Quẽ penitet: vbi ait. Cõfi
tẽda ſũt pctã nõ ꝑ nunciũ
nõ per ſcriptum. Sed q ꝑ
vos peccaſtis: per vos eru
beſcatis Erubeſcentia eñ
ipſaꝝ partẽ habet remiſ-
ſionis. De ſuꝑbia qppe ve
nit cuꝫ qs nõ ꝓprio ore: ni
ſi interrogat⁹ pctã ſua ſa
cerdoti dicere nolit.
27 ¶ Nona cauſa ẽ:
Cum qs diuiſit ſuam ꝯfeſ
ſionẽ parteꝫ pctõꝝ vni ſa-
cerdoti dicẽdo: et partẽ al
teri. De quo Aug. li. de pe
nitẽtia. et habet de pe. diſ.
vi. c. i. Cautus ſit penitens
ne verecundia ductus diui
dat apud ſe ꝯfeſſionẽ: vt di
uerſa diuerſis velit ſacer-
dotibus manifeſtare: qdaꝫ
enim celat: q̃ aliis manife/
ſtanda ſeruat: qđ eſt ſe lau
dare et ad hypocriſim tẽ-
dere et ſemper venia care
re. Richard. in. iiij. diſtin.

xvij.articu.i°.q.vi.
28 ¶ Decima cauſa
eſt. Si ꝑ ignorãtiam affe-
ctatam vel craſſam aliqua
mortalia inmemoꝛ ſacer/
doti nõ dixit. De quo Ri/
char.in. iiii.di. xvii.arti.ii.
q.vi. De quo ſupꝛa in.iiij.
interrogatiõe ſeu q̃ſito hu
ius capituli.
29 ¶ Undecima cã.
Si penitẽs ſatiſfactionẽ ſi
bi iniunctam totaꝫ vel par
tẽ extra charitatẽ/ hoc eſt
in pctõ moꝛtali ĩpleuit/ de
qua tamen tres ſunt varie
opiniones. vt infra.ca. vi.
§.vi.
30 ¶ Quinto.confeſ
ſoꝛ interroget penitentem
quantum tempus eſt ꝙ cõ
feſſus nõ eſt. Ad hoc vt in
telligat quot annoꝝ ab il-
lo ꝯfeſſio ſit faciẽda. Uel
qꝛ nõ ſtatim confeſſus eſt/
quando in pctm̃ moꝛtale ĩ
cedit nouum pctm̃ commi
ſerit differẽdo/ cuꝫ teneret
confeſſionẽ nõ differre de q̈
nunc.ſequitur.
31 ¶ An peccatoꝛ ſta
tim teneat confiteri habi/
ta opoꝛtunitate confeſſo/
ris? Reſpondeo. Uarie vi/
dentur in hoc doc. opinio/
nes. ſed dici poteſt qd̕ exce
ptis aliq̄bus caſibus ſcd̕m
Richar.in iiii.di.xvii.art.
iij.q.vi. Ille qui commit/
tit pctm̃ moꝛtale/ non ſta/
tim tenetur de neceſſitate
confiteri habita opoꝛtuni
tate confeſſoꝛis. Sed ſuffi/
cit ꝙ ſemel in anno confi/
teatur/ ſicut ſtatuit conci/
lium generale in ca. Om/
nis vtriuſqꝫ ſexus d̕ peni.
et re. Idem tenet do. Boñ.
ea. diſt. quo ad laycos. Et
directoꝛum lib.i.ti. xv §.
li. vbi dicit. Cum confeſſio
ſit pꝛecepti affirmatiui nõ
obligat niſi pꝛo loco ⁊ tem
poꝛe. Eccleſia vero temp⁹
eius determĩauit/ vt ſemel
in anno homo teneat .ſ. in
paſchate ceſſan: e neceſſita
te alia. Sco. quoqꝫ in. iiii.
diſtinct. xvii dicit Illa o/
pinio videtur eſſe tenenda
eoꝝ q̃ dicunt. Quod xp̄ia
nus quilibet etiam ante .c.
Omnis de peni. ⁊ re. Pec/
cato moꝛtali commiſſo nõ
tenebatur ſtatim confiteri
ſed tm̃ habere in voto con

fiteri aliquo tempoꝛe an-
te moꝛtem: nec nunc: ſed ꝑ
voto confiteri ſemel in an-
no: quia pꝛecepta penalia
non ſũt amplianda. ſed re/
ſtringenda. Nec inuenitur
quando pꝛeceptum illud
affirmatiuum liget: et o-
bliget. niſi aliquando. et
iſtud aliquando ſpecifica-
tum eſt ab eccleſia. qd̕ ſe-
mel in anno ad minus cir-
ca paſcha. Hec Sco. Ideꝫ
etiaꝫ tenet Landulf. ea. di.
Frã. de mayꝛo. et Tho. ea.
diſt. ar. iiij. q. viij. Rayne.
quoqꝫ in ſumma in verbo
confeſſio. Ubi hanc ratio-
nem adducit. Si peccatoꝛ
teneretur ad ſtatim confiten
dum. Et ſi non ſtatim con-
fitendo peccat moꝛtaliter
quia qua ratione peccat in
hoc inſtanti: eadem ratio-
ne peccabit in ſequenti. et
ſic ſequetur ꝙ multa pec-
cata moꝛtalia: vna die con
mittentur pꝛo vna confeſ-
ſionis dilatione: quod vi-
detur inconueniens: eo qd̕
eſſet valde damnabile. qd̕
eſt cõtra Inno. Archidy.
⁊ ſequaces.
32 ¶ Quid ſi pecca
toꝛ differt vltra tẽpus ad
eccleſia ſtatutum: vt confi-
teatur ſacerdoti diſcretio/
ri: qui melius ſciet ſuam
conſcientiam inueſtigare?
Reſpondeo. Poſt paſcha
differre pꝛopter hoc qd̕ pa
rum tempoꝛis licet. Sec⁹
ſi longo tempoꝛe differre
vellet vt in futura quadra
geſima. In qua exiſtimat
illum habere: et non pꝛius
Tunc enim debet minus
diſcreto magis confiteri.
Et poſtea habita opoꝛtu-
nitate magis diſcreto ſi
vult eadem confiteri pec-
cata. Ray. vbi ſupꝛa Cum
quo Alexan. de ales in. iiij.
parte. Et do. Bona. in. iiij.
di. xvij.
33 ¶ Quibus cauſis
tenetur ſtatim confiteri ha
bita opoꝛtunitate confeſ-
ſoꝛis? Reſpondeo.
Pluribus ſcꝫ Richar. in
iiij. diſtin. xvij. art. iij. q. vi.
¶ Pꝛimo ratione pericu-
li. Si quis eſt in notabili
⁊ eminẽti periculo moꝛtis
vt eſt ex infirmitate. ex ma
ritima tẽpeſtate: ex pturi-

tiõe femĩe. Uel q̇s eſt moꝛ/
ti adiudicatus. Quo caſu
debet iudex ſecularis ſub
ſtinere ꝙ confiteaꝛ. Alias
compelli poteſt ad hoc per
cenſuram eccleſiaſticam a
pꝛelato. vt in Cle. Cũ ſcđꝫ
de pe.

Scđo rõne dubii ꝑ qđ
q̇s eodem anno/ niſi nunc
cõfiteaꝛ confeſſoꝛẽ dubitat
habere nõ poſſe/ vt ſi naui/
gaturus eſt ad patres infi
delium/ vel nunc pñtẽ ha=
bet penitẽtiarium pape q̇
eum poteſt abſoluere a ca
ſu pape reſeruato quẽ ipſe
habet et hoc anno ampli⁹
habere nõ poterit.

Tertio rõne ſacramẽti
cum q̇s vult cõmunicare/
vel celebꝛare/ niſi foꝛte de
ꝓpinquo expectet alium
cui deuotius/ et ſecuri⁹ cõ
fiteaꝛ. Sic enim expectãs
nullo iure (qđ ego ſciam) cõ
municare ꝓhibetur. Si ve
re penitens eſt.

Quarto rõne ſcrupuli
qñ conſciẽtia dictat ꝙ ſta=
tum teneatur confiteri de
neceſſitate.

Quito rõne ſtatuti/ qđ
religioſus habet vt frequẽ
tius cõfiteatur. puta ſemel
aut bis in mẽſe/ vel in heb
domada. Nec tñ ꝓpꝛ hoc
ſequiꝛ ꝙ ſtatim teneaꝛ cõ/
fiteri habita opoꝛtunitate
cõfeſſoꝛis/ niſi adſit dies q̇
ſcđꝫ ſtatutũ religionis cõ
fiteri teneꝛ; Idem alexan.
lombar. ea. di. et Landulf.
qui alium caſum addit ea.
di. dicens.

Sexto rõne act⁹ ardui
quando q̇s facit aliquem
actũ ſolẽnẽ in eccleſia/ vt
qꝛ ſolẽniter legit euange=
lium. Uel pꝛedicat/ vel ſa/
cramentum aliquod admi
niſtrat.

34 Circa tria quo
ꝙ debet confeſſoꝛ eſſe dili/
gẽs inq̇ſitoꝛ/ caut⁹/ ac ſub
tilis inueſtigatoꝛ.

Pꝛimo/ vt penitẽtem in
terroget de pctĩs que eẽ cõ
ſueuerũt ĩ hominib⁹ illius
ſtat⁹. In quo ſtatu vel cõ=
ditiõe eſt ipſe penitens.

Secundo/ quod ĩ peccatis
carnalib⁹ habita ſpẽ pec=
cati a penitẽte/ nimiũ nõ
deſcendat ad particulares
circunſtãtias que de neceſ

ſitate nõ ſunt. vñ ⁊ ipſe in/
terrogans ſtet in verbis ge
neralibus ĩ hmõi/ ne ſit ip/
ſi occaſio tẽtationis male/
⁊ penitẽtẽ doceat peccato
rum adinuẽtiões/ de q̇ ha
bes infra in fine ſexti ꝑce=
pti. Si enim vxoꝛ dixerit ſe
cognitam a viro extra vas
confeſſoꝛ vltra de ſe non q̄
rat: ſufficit nouiſſe ex eius
verbis vitium fuiſſe ſodo=
miticum. Vñ Bonauẽ. i. 4
di. xix. dicit. In inq̇ſitioni=
bus faciẽdis a cõfeſſoꝛe ca
uẽda ẽ ſupflua curioſitas/
⁊ negligentia. Quedã eñ
ſunt q̄ nõ debet inq̇rere in
ſpeciali cõfeſſoꝛ ſicut pctã
ꝯſueta/ ⁊ enoꝛmita/ ⁊ cõtra
naturam/ de q̇bus ĩtelligiꝛ
illud Pꝛouer. xi. Inueſti=
gatoꝛ maloꝛuꝫ oppꝛimeꝛ ab
eis. Et ratio hui⁹ qꝛ freq̇n
ter adiſcit penitẽs/ qđ non
nouerat/ ⁊ contingit ipſuꝫ
cõfeſſoꝛẽ in talib⁹ concuti.
Ideo nõ dꝫ talia q̄rere/ ni=
ſi in gñali ⁊ quaſi de longĩ
quo per quaſdam circũlo=
cutiones/ vt ſi fecit intelli=
gat/ ſi non fecit nõ adiſcat
hec. S. Boñ.

35 Tertiõ ꝯfeſſoꝛ
ex auditu pctõꝝ enoꝛmiuꝫ
diſſimulet. in ꝑmis cum pe
nitẽtem incipit audire ma
gnitudineꝫ grauitatem/ ⁊
turpitudinem eoꝝ/ ne pẽi=
tẽs ex verbis acribus/ vel
terrẽtibus in mẽte cõcutia
tur/ ⁊ talia narraꝛ deſinat
vel eoꝝ circunſtãtias gra/
uiſſimas/ ⁊ aliqñ in aliud
gen⁹ trahẽtes ex ĩduſtria
dimittat. Sed poti⁹ cõfeſ=
ſoꝛ ecõuerſo pꝛebeat ꝯfitẽ/
ti (⁊ pꝛeſertiꝫ mulieribus)
q̄ ſunt natura foꝛmidoloſe
quandam ꝯfidentiam nar
randi pctã ſua. Tandeꝫ in
fine oĩbus explicatis g̃ui=
tatẽ/ ⁊ enoꝛmitatẽ pctõꝝ
oſtendat/ cũ illis penitẽtiã
vult iniungere.

De circunſtantijs peccatoꝛum.

36 Sexto ꝯfeſſoꝛẽ
cautum eſſe ꝯuenit in ĩter
rogãdo pctõꝝ varietates
ſiue circũſtantias/ vt dꝛ in
ca. Omĩs de peni. ⁊ remiſ.
Sacerdos autẽ ſit cautus
⁊ diligẽꝛ inquirẽs pctõꝛuꝫ
circunſtantias/ ⁊ pctã. De

circunſtantia igit̄ peccati
q̄ vt dicit richar. in quarto
diſt. xvij. Extra eſſentiam
actus eius eſt. Aliquo tñ
modo attingens ipſuꝫ duo
ſunt videnda.
¶ Primo quot ſunt circū
ſtantiarum ſpecies.
¶ Scđo que ſunt de neceſ
ſitate confitende.
¶ Quo ad pͥmū dicēdū ꝺꝫ
Boñ. i. 4. di. xvij: ꝙ circun
ſtantiarum tres ſūt ſpēs.
¶ Prime dicuntur alleui
antes.
¶ Secunde aggrauantes
¶ Tertie in aliam ſpecieꝫ
trahētes de q̇bus ſubmit-
tuntur exempla.
¶ Quo ad ſcđꝫ dicit Boñ.
ea. di. Circunſtantie alleui
antes / incongrue confiten
tur. Ut ſi q̇s confiteatur ſe
cū muliere peccaſſe. Jdeo
quia prouocatus ab illa.
Sed ſi alleuiant peccatuꝫ
⁊ in tantum diminuatur.
ꝙ faciant eſſe de genere ve
nialis / vt ſi quis ideo come
dit carnes in quadrageſi-
ma / quia infirmus erat cō
fitende ſunt: vt vel ſatiſfi-
at confeſſorio in quiſitioni /
vel eius perturbationem /
⁊ ſcandali. ſed quis eas nō
diceret.
¶ Secūde ſunt aggrauā-
tes aliquando venialiter:
aliquando criminaliter vt
reddant mortale.
Puta ſi cognoſcit vxorem
affectu maritali cū aliqua
delectatione ſolum eſt veni
ale ¶ Si vero affectu me
retricali eſt mortale.
Unde aliquando ſunt de
neceſſitate. Aliquando de
congruitate / ⁊ perfectione
confeſſionis ſecundum
Richard. in quarto diſtinc.
xvij. articulo. 3. q. v. Exem
plum quoꝫ Si quis dixe /
rit mendacium iocoſum ex
aliqua vana delectatione
veniale eſt. Si vero tanta
animi libidīe dixit quod di
cere non deſiſteret. ¶ Si
etiam contra dei vel eccle-
ſie fuiſſet preceptū eſt mor
tale. ſecundum Alexand.
Lombard. ¶ Similiter
ſi quis parum furatus eſt:
aut multum / parum per-
cuſſit: aut multum quia ſic
aggrauat actum īfinituꝫ
⁊ ē de ↄfeſſiōis neceſſitate

Tertie circunſtantie / q̄
trahunt in aliam ſpeciem
peccati ſunt de neceſſitate
ↄfeſſionis ſcđm Bo. ⁊ Ric.
in. 4. q. di. xvii. De his circū
ſtantiis hic ſubmittitur
Et poſſunt eſſe octo. vꝫ.
¶ Prima eſt perſone. Se-
cunda loci. Tertia modi.
Quarta temporis. Quin-
ta numeri. Sexta qualita
tis. Septima inductionis.
Octaua conſequentie.
¶ Prima eſt perſone. vt ſi
perſona Religioſa aut cle
ricus ſecularis aliquo af-
fectu auaritie mercantiaꝫ
faciat mortale iudicio m̄o
aut veniale / quia illis pro
hibet eccleſia propter ſta-
tum perſone / vt ne clemen.
vel Ho. Per totum Ale-
xand. de Ales. in quarta ꝑ
te / vel ſic. Aliud peccatum
eſt cognoſcere monialem /
quam extraneam ſecularē
Aliud ſi eſt coniugata. A-
liud ſi eſt ſoluta.
Aliud ſi eſt conſanguinea
Aliud ſi extranea. Aliud /
eſt percutere clericū. Aliud
laycum ⁊ hmōi.
¶ Secūda eſt loci. Si eñ
pctm̄ committit̄ in loco ſa-
cro inducit aliā ſpēm pcti:
qđ dr̄ ſacrilegiū vt no. glo.
de peni. di. v. c. conſideret.
¶ Tertia eſt modi. Po-
teſt eniꝫ tali modo quis cū
muliere peccare / ꝙ pecca-
tum traheretur in aliā ſpe
ciem. Ut ſi quis cum mulie
re peccaret cōtra naturaꝫ
xxxij. q. ij. flagitia.
¶ Quarta eſt temporis.
Ut cumq̇s die feſto peccat
aliam ſpēm peccati indu-
cit: ſ. tranſgreſſionem tertij
precepti decalogi ſcđm Ni
cola. de lyra. In expoſitio-
ne eiuſdem precepti. Exo.
xx. c. Et Alexan. de ales in
expoſitione eiuſdem tertij
precepti. In tertia parte
ſumme. Item ſi vir petens
debitum tempore feſto ⁊ ie
iuniorum habeat aſpectū
ad ſolā carnis delectatio-
nē ē mortale ſm̄ Boñ. i. 4.
di. xxxi. ⁊ Hoſti in ſumma
in rubricella de mr̄imonio.
Quinta ē numeri quotiēs
eñ hō peccat. totiens diſti-
cta / ⁊ plura pctā cōmittit.
Unde ⁊ dicere oportꝫ quo
tiens peccatum eſt commi

ſum: ſcdz pbabilem opinio
nē ſuam. Saltē groſſo mō.
Nec ſufficit dicere mltis vi
cib' blaſphemaui: vl' forni
cat' ſuz cū hec dictio mul-
tis poſſit verificari i decē: z i
cētū ſcdz Sco. i. 4. di. xvij.
Si autē penitēs ppt mul-
titudinē pctōꝝ dicat ſe nō
recordari non ſubito dimit
tēd' eſt. Sed inſiſtēdum eſt
a confeſſore vt dicat qtiēs
pctm illud in menſe/vel in
hebdomada: z hmōi com-
miſit a tēpore quo non eſt
confeſſus

¶ Sexta eſt qualitatis.
Opz eni cōfiteri. Si quan
do pctm eſſet publicum/qz
inducet aliam ſpēm. ſ. ſcan
dalū primi/de quo in pec
cato ſuperbie.

¶ Septima eſt: inductio-
nis. Opz enim confiteri/ſi
non ſolum ipſe peccauit: ſz
etiam ſi alium induxit ad
pctm dando ꝯſilium/auxi/
lium (vel fauorē/aut indu/
cēdo ad peccanduz ſimul.

¶ Octaua eſt ꝯſciētie. De
bet enim peccator etiam di
cere pctāq conſequunt ad
alia pctā. Futura cum i vno
pctō occurrent mēdacia p
iuria. adulationes decepti
ones: z ſilia: q omnia ſunt
diſtincte in confeſſione pro
palanda.

37 ¶ Sz an cōfeſſor
de predictis circunſtantiis
pctōꝝ: atqz de aliis penitē
tem iterrogare tenet: Rñ
deo ſcdz Landul. in. 4. di.
xix. Clauis ſciētie i cōfeſſo
re. non eſt aliud niſi aucto
ritas cognoſcēdi in cauſa.
In qua habet poteſtatem
ſentētiandi. Sz vbi nō pro
cedit recta forma. In co-
gnitione: ſeq non poteſt iu/
ſta ſententia in diffinitione
Debet ergo ꝯfeſſor diſcre-
tiſſime vti hac claui. ſ. exa-
minare cognoſcēdo in cau
ſa: qz ptāte ligandi: atqz ſol
uēdi ſe priuat: q eam in iu
ſte exercet. xi. q. 3. ipſe z ca.
ſequē. z ca. Illius

38 ¶ Sz nunqd peni
tēs teneat ꝯfiteri venialia.
Rñdeo. Cū frequēter pctī
conſuetudo inducat libidi
nē in ꝯtemptuz. Libido eſt
qcunqz immoderata dele-
ctatio a libendo dicta: vel ē
proba voluntas

¶ Primo eſt radix morta-
lium: z venialium.

¶ Scdo mōz radix mor
talium Bona. in. 4. diſtin.
xxviij. Ideo ppter dubiū
z periculum vitandum qn
pbabilr timet aliqd horū:
tūc veniale ē ꝯfitēdū. Aut
quocunqz dubitet peccatū
ſuum eſſe mortale ꝯfiteat
illud. vt iacet in conſciētia
ſua: z ꝯfeſſoris arbitrio dif
finiēdum relinquat. Sz ca
ueat ꝯfitēs ne ꝯſciētia ſua
minus accuſet: z vox am-
plius: ſicut enim mētiret: z
meritum pderet confeſſio-
nis. In qua debet eſſe vbū
verax ſcdz illd Eccliaſtici
xxvi. Ante omnia verbum
verax. Bona. in. 4. diſ. xxi.
ſup lrām. Tn ſi mētit inter
rogatus a cōfeſſore. Iure
peccati venialis negando/
vel affirmādo. Non tn erit
mortale ſcdz quoſdā. Ra-
tiōe precepti eccleſie de ſe
mel cōfitēdo in anno tenet
nō habēs niſi venialia cōfi
teri illa ſcdm Bona. in. 4.
diſt. xvij. Sed Sco. ea. diſt.
ꝯtradicit: qz/cum eccleſia
in. c. Omnis de penitē. z re.
Hoc non ſpecificauit certe
hoc ſacramento penitentie
nō vtit niſi tanquam tabu
la ſcda poſt naufragiū: qd
nō eſt in venialibus: in qb'
Si qs actu exiſtēs moriat
ſaluabit: vapulabit tamen
Sco. Cū quo cōcor. Pe. de
pal. in. 4. ea. diſtinct. Quic
qd dicat Innocenti

¶ Quō penitēs diſcutere
ꝯſciētiam ſuam doceri de-
beat: vt ſuoꝝ pctōꝝ: z circū
ſtantiarum reminiſcat: Di
cēdū ſcdz Tho. de integrita
te cōfeſſionis. Diſcurrat vi
tam ſuam. quantum ad di
uerſas etates pueritie: a-
doleſcentie: z diuerſos ſta
tus. virginalis matrimoni
alis z vidualis z diuerſas
fortunas. proſperitatis ad
uerſitatis. diuerſa tempo-
ra/ſanitatis infirmitatis
Diuerſa officia exercēda
Diuerſas ſocietates: bōas
z malas. Diuerſa loca: ter/
ras: z domos: in qbus con
uerſat' ē. Itē pctā cordis:
oris z operis.

¶ De abſolu/tione facienda in foro peni

tentiali. Capi[m]. v.

IN abſoluendo proui=
dus q̄nto conuenit eſ=
ſe ſacerdos: quoniaꝫ facta
abſolutio claue errāte non
tenet de ſenten. excommu.
ca. A nobis. ꝛ vbi dicitur.
Contingit interduꝫ: vt qui
ligatꝰ eſt apud deum. Apō
eccleſiam ſit abſolutus et
qui liber eſt apud deum ec
cleſiaſtica ſententia ſit in=
nodatus. Niſi ergo. Sacer
dos inſtrumentaliter ligā/
do/ ꝛ abſoluendo rectitu=
dine rationis vtatur.

Claues eccleſie non recipi
unt. Poteſtatem clauibus
quatuor modis abuti.

¶ Primo ſi abſoluat a pec
catis a quibus non poteſt
abſoluere.

Secundo ſi cēſurā aliquā
indebito modo relaxat.

Tertio ſi in caſibus aliqui
bus ſatiſfactionē peniten=
tis non premittat.

Quarto ſi in abſoluendo a
peccatis/ vel cenſuris ec=
cleſie formam non ſeruet.

1 ¶ Primo queri=
tur. Si Sacerdos abſol=
uens/ a quibus non poteſt.
maxime ab excommunica
tione cenſuram vllam icur
rat? Reſpondeo. Sa=
cerdos ſecularis ſic abſol=
uendo ignoranter vel ſciē/
ter nullam excommunica/
tionem incurrit. vt per. do.
in Cle. Religioſi. de priui=
leg. niſi quia ſi excommu=
nicatus aut ſuſpenſus ab/
ſoluit ſolenniter ſit irregu
laris. vt ſupra in cap. j. §. ij.
ꝛ. iij. Si vero eſt religio=
ſus q̄uis non excommuni
catus vel ſuſpenſus. ſi ſciē
ter ꝛ temerarie preſumit
abſoluere a ſententijs qua
rumlibet cenſurarum a iu
re. vel per ſtatuta prouin=
cialia/ aut ſynodalia lata=
rum/ de quibus non habet
auctoritatem excommuni
cationem incurrit/ a qua
per Papam tantuꝫ poteſt
abſolui dicta Clementi.
Religioſi. Et ibi Gloſ. Et
Docto.

¶ Quid faciet ſacerdos
ſecularis vel religioſꝰ. qui
abſoluit aliquem a cenſu=
ris vel peccatis. de quibus
non habebat auctoritatē?

Reſpondeo. Dicendum ſe
cundum aliquos. Confeſ=
ſor i tali caſu tripliciter ſe
habere poteſt.

¶ Primo vt petat. a ſu=
periore auctoritatem ab=
ſoluendi a caſu/ a quo non
potuit: qua habita docet il
lum: ꝛ caute fingat interro
gare de aliquo iā ꝯfeſſo/ q̄/
ſi velit melius iformari: ac
ſi non plene intellexiſſet.

Et ſi que alia peccata poſt
ea commiſit: ꝛ ſic ab omni/
bus: iterum abſoluat eum.

¶ Scd̄o ſi hoc ſine ſcan=
dalo fieri non poteſt/ tunc
abſoluat abſentē: ſi ab vlti
ma confeſſione ſibi facta p̄
ſumit illum in gratia per=
ſeuerare.

¶ Tertio poteſt illum cō=
mittere ſummo ſacerdoti
xp̄o: preſertim ſi multitu=
do hominum ab eo negle=
cta eſt ſeu nō debite abſolu
ta. Et hoc idem faciat: ſi il
li ab ipſo diſtant: aut inco=
gniti ſunt: vbi aūt. Sacer=
dos predictam auctorita=
tem abſoluendi non poteſt
obtinere a ſuperiore/ tene=
tur dicere confeſſo (ſi illum
poteſt habere) vt conſiliuꝫ
a peritiori querat de caſu
illo vel peccato a quo eum
abſoluere non potuit ſcd̄m
Directorium libro: i. tit. xv.
§. cxliij.

2 ¶ Nunq̄d Sacer=
dos per erroreꝫ abſoluens
de facto ab illis peccatis a
quibus de iure non poteſt
mortaliter peccet? Rn̄deo
ſcd̄m Richar. i. 4. di. xviij.
ar. ij. q. v. Aut p̄ ignoranti=
am iuris hoc facit: aut ex
deliberatione.

¶ Secundo modo morta/
liter peccat: q2 ſciēter ꝛ ex
deliberatione conceſſa ſibi
abutit̄ poteſtate in preiudi
cium anime alterius: queꝫ
ꝛ quantum in ſe eſt/ ponit
in errorē dans ei intellige
re/ ꝙ abſolutꝰ eſt cū nō ſit.

¶ Si primo modo. Et ſit
ignorantia iuris affectata
adhuc mortaliter peccat:
quamquam non ita graui
ter. Si ex ignorantia craſ=
ſa. Credo ꝙ etiaꝫ mortalr̄
peccat q̄uis non ſic graui
ter: vt p̄mo ꝛ ſecundo mo=
do. Sacerdotibus enī non
licet officiū ſuum ignorare

ſed ſubditos ſuos in lege
iſtruere. Juxta illd Agge.
ij.c. Interroga ſacerdotes
legē. Nec ille ꝑ ignorantiā
excuſat q̄ magis eſt ſollici
tus q̄rere ꝯſiliū ꝓ emptio-
ne vni⁹ equi vel ſil'is rei q̄
anime ſue Richar.
3 ¶ Utrum abſolu-
tus ꝓ falſa cauſa/vere ſit
abſolut⁹? Rn̄deo ſcd̄z Pe.
in directorio lib.3.titu.v.§.
xl. Cū om̄is res ꝑ quaſcun
q̄ cauſas naſcit per eaſdē
diſſolui debeat. de regu.iu.
c. Omnis res. Igitur ſi de
cauſa propter quam ille ex
cōmunicat⁹ eſt ab eo: nul-
la mētio facta ſit. Et ita re
manet illa. Prima ⁊ eius
effectus: ⁊ ſic remanet ex-
cōmunicatio: q² abſoluens
credidit abſoluere ex vera
cā q̄ erat falſa. Et ſic abſol
uere nō potuit ar. de tranſ
latio. ꝑla. Inter corporalia
de offi. dele. Cum ſuper
3 ¶ Cum nunquid
ꝯfeſſor vere abſoluat excōi
catum vna excōmunicatio
ne ex pluribus cauſis. Si
cauſas oēs excōmunicat⁹
nō explicat. Aut excōmu-
nicatum pluribus excōmu
nicatiōibus/ſi ille om̄s nō
explicat excōmunicatiōes
¶ Reſpondeo. Quo ad ꝑ/
mum dic. Si q̄libet cauſa
de per ſe: ſufficit vt ꝓpter il
lam excōmunicet/ niſi om
nes explicet nō eſt vere ab
ſolutus. art. ca. Officij de
ſen. excō. Qd̄ verum eſt/ ſi
frauduleter cauſam ſubti
cuerit. Secus ſi ꝑ obliuio-
nē/ ⁊ abſoluēs ſimpl'r habꝫ
intentionem relaxandi ex/
cōmunicationē/ ⁊ nō ꝑ cō-
parationē ad cauſas expſ/
ſas. Sꝫ q̄libet de ꝑſe nō ſuf
ficit. Et tunc ſi cauſa ꝫ vnā
ſufficiētē exp̄mit/tenet ab/
ſolutio ar. c. ſup l'ris de re-
ſcrip. Si autē om̄es de ꝑſe
non ſufficiunt/ ſꝫ oēs ſimul
iuncte. tunc niſi oēs expri/
mant/non valet abſolutio
niſi ꝑ obliuionē excōmuni
cat⁹ ſubticuerit/ ⁊ ille ſim/
pl'r cū abſoluere voluerit.
¶ Quo ad ſcd̄z dic ꝙ abſo
lutio nō tenet qn̄ abſoluēs
nō intēdit abſoluere/niſi ꝑ
cōparationē ad excōmuni
cationes/ quas abſoluen-
dus expreſſit. Sec⁹ ſi intē/

dit etiam abſoluere ab oi-
bus quas ille nō expreſſit
q² nō eſt recordat⁹: dūmo-
do abſoluēdi ab om̄ib⁹ ha
beat ptātē. Richar. in. iiij.
di. xviij. Et Abb. Sicu. in
cap. Cum pro cauſa de ſen
ten. excom.
4 ¶ Nūq̄d prelat⁹
eccl'iaſticus poſſit excōmu
nicatum inuitum abſolue
re? Rn̄deo. aut eſt excōica
tus a iudice: aut a iure.
¶ Si p̄mo modo: et iniu-
ſta fuit excōmunicatio. te-
net illum abſoluere Si iu-
ſta nō dꝫ illum abſoluere.
Tn̄ ſi abſoluit: q² forte vi/
det expedire anime ſue cō
tumaci. Ualet: q² ſicut euꝫ
potuit ꝯtra voluntatē ſuā
excommunicare. Ita ꝯtra
voluntatē ſuā pōt excōica
tionem reuocare Secundo
mō excōicatus. ſ. a iure ab
ſolui nō pōt inuitus: q² cū
volūtarie fecerit illud cui
excōicatio annexa eſt: ipſo
iure aliquo modo ex volū-
tate ſua excōicatus eſt. Et
ideo ſine volūtate ſua ⁊ re
quiſitione nō pōt abſolui:
xxiiij. q. xi. Nec quiſq̄. ⁊ c.
ſequen. Rich. in. iiij. diſtin-
xviij. art. x. q. i.
5 ¶ Tertio. quero ſi
cōfeſſor ante abſolutionē p̄
mo teneat neceſſario pre-
mittere reſtitutionem ad
quam penitēs obligat. Et
in hoc quō ſe debeat habe
re? Rn̄deo. Dic ꝙ plures
ſunt caſus in iure expreſſi
In q̄bus ante abſolutionē
tenet ꝯfeſſor premittere ſa
tiſfactionē: de q̄bus imme/
diate ſubijcit.
Quo ad ſcd̄z tene practi
cā quam ponit Jo. and. in
cap. q̄q̄. de vſuris. in. vi.
dicēs. Sacerdos ad quem
manifeſtus vſurarius cau
ſa ꝯfitēdi accedit prius q̄
rat ab eo. Si vult de vſuris
extortis ſatiſfacere ſcd̄z fa
cultates ſuas: āt ſaltē ydo
nee cauere dando pignora
vel fide iuſſores ſi poteſt.
Qd̄ ſi nolit repellat euꝫ vt
eſt ex mēte huius canonis
In ceteris autē caſibus in
q̄b⁹ canon expreſſe vult p̄-
mitti ſatiſfactionē actualē
vbi de eius quantitate cō
ſtat: ſi penitēs pōt et nolit
audiēdus nō eſt q² cuꝫ ad

hoc teneat. et nolit cõtritꝰ
nõ eſt. Nec habenda eſt rõ
ne egeat in foro conſciẽtie
ſcḋz Jo. an. in eo. ca. q̃z q̃z.
Si ꝓo ſatiſſacere neq̃at in
totum vel partẽ excuſatur
quouſq; poterit. c. Odoar
dus. de ſolutio.
g ¶ Si ꝓ manifeſta
offenſa q̇s eſt excommũi=
catus. tenet ſatiſfactionẽ
ꝓmittere. vt hic infra poni
tur. §. ix. Satiſſactio quo=
q; ab vſurariis manifeſtis
exigẽda eſt vel cautio de re
ſtituendo vſuras quam ſi
preſtare recuſant audiẽdi
non ſunt in confeſſione. ca.
Quamq̃z de vſuris. lib. vi.
vt predictuȝ eſt. Si exegit
pedagia a ꝑſonis eccleſia
ſticis. ca. Quamq̃z de cen=
ſi. lib. vi. Si cuiuſcunq; iu
dicis eccleſiaſtici: ordina=
rii vel delegati iuriſditio=
nem turbauit. c. Quoniaȝ
de immu. eccle. lib. vi. Ge=
neraliter in omnibus caſi/
bus in proceſſu curie con=
tentis Martini quinti Eu/
genii quarti et Pauli ſe=
cundi. Si quis incidat nõ
debet abſolui: niſi prius ſi

poteſt ſatiſſaciat: vt in il=
lis. In q̇bus etiam habea=
tur: ꝙ ſi q̇s abſoluatur non
ꝓmiſſa dicta ſatiſſactione
abſolutio non valet vt ha=
bes ſupra in. iij. cap̄ §. 102.
Si inq̇ſitor heretice praui
tatis ꝓtextu officij ſui ali=
q̇d extorſit. vt ſupra in. iij.
ca. §. lxvi. Si religioſi: vel
clerici ſeculares inducant
aliquẽ ad vouẽdum: vel iu
randum de religẽdo ſepul
turam apud eos. vt ſupra
in eo. c. iii. §. lxvi. Si ſepeli=
uit tẽpore interdicti vel no
minatim interdictos vel pu
blice excõmunicatos non
abſoluit: niſi prius ſatiſſa
ciat his in quorum fauore
ſentẽtie interdicti vel excõica
tionis late ſunt. Clem. eos
iuncta glo. de ſepul. Si ſe=
peliuit manifeſtum vſura/
rium niſi ſatiſſaciat cleri=
cis: q̇bus ꝑ dictam ſepultu
rã iniuria eſt illata. di. c. e.
eos. ⁊ glo. Si manifeſtus
raptor nõ reſtituet vel de re
ſtituẽdo nõ caueat ſi põt:
nõ eſt in cõfeſſione audiẽ=
dus: de rap. c. Sup. eo. Si
mẽbrorum truncatiões. vel

domorum incẽdia fecerit vel
iuſſerit. xxiij. q. viij. in. cap̄:
Si q̇s mẽbrorum. et. c. Peſſi=
mam. vbi. gl. ſ. in. c. Si quis
membrorum.
¶ Quantum ad primum
caſuȝ ait. dic ꝙ tenetur ad
expẽſas medicorum: et ad
opas q̄ truncatꝰ amiſit.
Inſequutores quoq; car=
dinalium. et eos q̇ defẽdũt
vel recipiãt ſciẽter. oportȝ
ꝙ nunquam abſoluantur
ydonee caueant de facien
do hanc penitẽtiam: vide/
licet ꝙ per omnes illius lo
ci eccleſias principales, vi
cinorumq; locorum diebꝰ
dominicis ⁊ ſolemnibus in
cedant nudi coram popu=
lo: femoralia tm̄ habẽtes
et ferulas: quibus fuſtigẽ/
tur publice in eiſdem eccle
ſiis in manibus deferẽtes
ituri poſt modum vltra ma
re. Et ibidem acturi peni/
tentiam per tres annos:
nec inde reuerſuri abſq;
ſpeciali licentia ſedis apo
ſtolice. vt in capitu. Feli=
cis. §. Cum autem de penis
lib. vi.
h ¶ Quero quem or

dinem ſeruare debeat Sa=
cerdos circa penitentem?
Reſpondeo. ¶ Primo de
bet confeſſionem audire.
¶ Secundo penitentiam
imponere. ¶ Tertio illum
abſoluere. vt colligit glo.
in Cle Dudum. §. igitur in
verbo. audire de ſepul. Si
tamen Sacerdos priꝰ ab=
ſoluit penitentem q̃z illi pe
nitentiam imponat nihi=
lominus valet/ quia pre=
ſupponit confeſſor peniten
tem habere propoſitum fa
ciendi penitentiam quam
ſibi iniunget. vt quidam
dicunt/ et bene Johan. an.
quoq; dicit. Si peniten=
tem abſoluis cuius gene=
ralem audiuiſti confeſſio=
nem abſoluas eum a pe=
nitentiis oblitis et iniun=
ctis ab aliis Sacerdoti/
bus. Et ſi aliquarum pe/
nitentiarum ſibi iniuncta/
rum immemor ſi quas non
impleuit commutare po=
tes illas ſi tibi expediens
videtur in alias. vbi tamẽ
nõ eſſent iniuncte pro caſu
a q̄ tu neq̇s abſoluere. cau
te etiã facit ꝯfeſſor declara

hoc teneaẽ. et nolit cõtrit⁹
nõ eſt. Nec habenda eſt rõ
ne egeat in foro conſciẽtie
ſcđz Jo. an. in eo. ca. q̃ꝫq̃ꝫ.
Si ꝓo ſatiſſacere neq̃at in
totum vel partẽ excuſatur
quouſqꝫ poterit. c. Odoar
dus. de ſolutio.

g ¶ Si ꝑ manifeſta
offenſa q̃s eſt excommũi=
catus. teneẽ ſatiſfactionẽ
ꝑmittere. vt hic infra poni
tur. §. ix. Satiſfactio quo=
qꝫ ab vſurariis manifeſtis
exigẽda eſt vel cautio de re
ſtituendo vſuras quam ſi
preſtare recuſant audiẽdi
non ſunt in confeſſione. ca.
Quamq̃ꝫ de vſuris. lib. vi.
vt predictuꝫ eſt. Si exegit
pedagia a ꝑſonis eccleſia
ſticis. ca. Quamq̃ꝫ de cen=
ſi. lib. vi. Si cuiuſcunqꝫ iu
dicis eccleſiaſtici: ordina=
rii vel delegati iuriſditio=
nem turbauit. c. Quoniaꝫ
de immu. eccle. lib. vi. Ge=
neraliter in omnibus caſi/
bus in proceſſu curie con=
tentis Martini quinti Eu/
genii quarti et Pauli ſe=
cundi. Si quis incidat nõ
debet abſolui: niſi prius ſi
poteſt ſatiſfaciat: vt in il=
lis. In q̃bus etiam habe=
tur: ꝙ ſi q̃s abſoluatur non
ꝑmiſſa dicta ſatiſfactione
abſolutio non valet vt ha=
bes ſupra in. iij. cap̃. §. 102.
Si inq̃ſitor heretice praui
tatis ꝑtextu officij ſui ali=
q̃d extorſit. vt ſupra in. iij.
ca. §. lxvi. Si religioſi: vel
clerici ſeculares inducant
aliquẽ ad vouẽdum: vel iu
randum de religẽdo ſepul
turam apud eos. vt ſupra
in eo. c. iii. §. lxvi. Si ſepeli=
uit tẽpore interdicti vel no
minatim interdictos vẽ pu
blice excõmunicatos non
abſolueẽ: niſi prius ſatiſfa
ciat his in quorum fauore
ſentẽtie interdicti vẽ excõica
tionis late ſunt. Clem. cos
iuncta glo. de ſepul. Si ſe=
peliuit manifeſtum vſura/
rium niſi ſatiſfaciat cleri=
cis: q̃bus ꝑ dictam ſepultu
rã iniuria eſt illata. di. c. e.
cos. ⁊ glo. Si manifeſtus
raptor nõ reſtituet vẽ de re
ſtituẽdo nõ caueat ſi põt:
nõ eſt in cõfeſſione audiẽ=
dus: de rap. c. Sup. eo. Si
mẽbꝛoꝝ trunchatiões. vel

domoꝝ incẽdia fecerit vel
iuſſerit. xxiij. q. viij. in. cap̃.
Si q̃s mẽbroꝝ. et. c. Peſſi=
mam. vbi. gẽ. ſ. in. c. Si quis
membrorum.

¶ Quantum ad primum
caſuꝫ ait. dic ꝙ tenetur ad
expẽſas medicorum: et ad
oꝑas q̃ trunchat⁹ amiſit.
Inſequutores quoqꝫ car=
dinalium. et eos q̃ defẽdũt
vel recipiãt ſcienter. oportꝫ
ꝙ nunquam abſoluantur
donec caueant de facien
do hanc penitẽtiam: vide/
licet ꝙ per omnes illius lo
ci eccleſias principales, vi
cinorumqꝫ locorum dieb⁹
dominicis ⁊ ſolemnibus in
cedant nudi coram popu=
lo: femoralia tm̃ habẽtes
et ferulas: quibus fuſtigẽ/
tur publice in eiſdem eccle
ſiis in manibus deferẽtes
ituri poſt modum vltra ma
re. Et ibidem acturi peni/
tentiam per tres annos:
nec inde reuerſuri abſqꝫ
ſpeciali licentia ſedis apo
ſtolice. vt in capitu. Feli=
cis. §. Cum autem de penis
lib. vi.

9 ¶ Quero queꝫ or
dinem ſeruare debeat Sa
cerdos circa penitentem?
Reſpondeo. ¶ Primo de
bet confeſſionem audire.
¶ Secundo penitentiam
imponere. ¶ Tertio illum
abſoluere. vt colligit glo.
in Cle Dudum. §. igitur in
verbo audire de ſepul. Si
tamen Sacerdos pri⁹ ab=
ſoluit penitentem q̃ꝫ illi pe
nitentiam imponat nihi=
lominus valet/ quia pre=
ſupponit confeſſor peniten
tem habere propoſitum fa
ciendi penitentiam quam
ſibi iniunget. vt quidam
dicunt/ et bene Johan. an.
quoqꝫ dicit. Si peniten=
tem abſoluis cuius gene=
ralem audiuiſti confeſſio=
nem abſoluas eum a pe=
nitentiis oblitis et iniun=
ctis ab aliis Sacerdoti/
bus. Et ſi aliquarum pe/
nitentiarum ſibi iniuncta/
rum immemor ſi quas non
impleuit commutare po=
tes illas ſi tibi expediens
videtur in alias. vbi tamẽ
nõ eſſent iniuncte pro caſu
a q̃ tu neq̃s abſoluere. cau
te etiã facit confeſſor declara

re penitētē vel ꝑmittere e
ius q̄ ſi aliquam diē ex ne
gligētia vel :obliuione o-
mitteret penitētiam iniun
ctaꝫ implere. puta ieiuniū
vel orōnē q̄ alio die poſſit
remittere. Et cōfeſſor cau
te etiā agit abſoluendo pe
nitentē ab omnibus pctīs
mortalibus et venialibꝰ cō
feſſis et nō confeſſis ꝛ obli
tis: poſtq̄ penitēs de omi-
busp̄dictis ſe coram eo ac
cuſauerit: qꝛ talis abſolu=
tio valet ad remiſſionē cul
pe et pene dictoꝝ pctōꝝ
oblitoꝝ: q̄ particulariter
confeſſus nō ē: q̄ tamē ſi in
memoria redeant confite=
ri tenet: vt dicit Franciſ. d̄
Mayro in quarto di. xvij.
Et Pe. de pal.

De forma abſo= lutionis maioris excomi= catiōis q̄n ſolēniter excōi= catꝰ abſoluit: vl' nō ſolēnit in foro penitentie.

10 ❡ Quarto in ab=
ſolutiōe excōmunicatione
lata ab homine: vel a iure
quatuor ſunt obſeruanda
ſm̄ Hoſti. in ſum. ti. de ſen.
excom. ❡ Primuꝫ eſt q̄d
abſoluēdus iuret ſtare mā
datis eccleſie vel ipſiꝰ ab
ſoluētis ſiue q̄ iuri pare=
bit. Si tn̄ iuramētum ꝑter
mittat (q̄d fieri nō dꝫ) tene
bit nichilominꝰ abſolutio
ſcd̄ꝫ glo. do: Abb. et do. An
to. de but. in. c. Cum deſi=
deres de ſen. excom. Et eſt
communis opinio quam te
net. Richar. in. iiij. di. xviij.
art. x. q. ij. Ubi et addit iu
ramētuꝫ in abſolutione ab
excōmunicatiōe ꝓ iniectio
ne manus violēte nō dꝫ ꝑ=
ſtari clericis ſub eodem te
cto dormiētibus ꝓpter pi=
culum piurii. ❡ Itē ſi per
cuſſit ſocium clericuꝫ ſcd̄ꝫ
do. Abb. in. c. ex tenore eo.
ti. ꝓpter dictam cauſam.
❡ Itē nec cuiquam pro le
ui manus iniectione ī cleri
cum. ❡ Itē nec illi q̄ nō eſt
ꝓbabilr̄ illud ſeruaturus
ſcd̄ꝫ. Ray. Aut q̄ recidiua
uit in eodem peccato.
❡ Itē vbi apparet mani=
feſte ſentētiam excōmuni=
cationis iniuſtā fuiſſe ſcd̄ꝫ
glo. in. c. Sacro. de ſenten.
excōmu. ❡ Itē nec pueris

ſcd̄ꝫ arbitrium abſoluētis
❡ Itē ſcd̄ꝫ Hug. ꝓ horrē
dis tantum criminibus iu
ramētum preſtari dꝫ. vt in
cendariis falſatoribus et
hmōi. nō autē excommuni
catis ꝓ q̄buſlibet mortali=
bus. ❡ Secundum eſt vt
añ abſolutionē ſatiſfaciat
quando excommunicatus
eſt ꝓ manifeſta offenſa: qꝛ
in iudicio ꝯfeſſus vel ꝯui=
ctus eſt. Aut extra iudiciū
notorie offendit ꝓ quo ex=
cōmūicatus eſt. Si vero
dubia eſt offenſa vel ꝯtume
lia: et expenſe petunt ante
abſolutionem premittēda
eſt cautio pignoraticia: vl'
fideiuſſoria. Si mille expē
ſe petūt: tn̄ cautio iurato
ria premmittit. de his in. c.
ex parte prime. de ver. ſig.
Ubi glo. et do. Abb. dicit.
Premittenda eſt emenda
ante abſolutionē quando
illa ꝯſtitit in exercito actꝰ
tēporalis vt ꝓ iniectione
manꝰ in clericum ſcd̄ꝫ iniu
rie qualitatē ꝛ ꝑſone digni
tatē premittat ſatiſfactio
Si ꝟo conſiſtit in exercitio
actus ſpūalis dꝫ excōmu=
nicatus prius abſolui q̄ſa
tiſfaciat ne excommunica
tus attemptet actum ſpūa
lē. Exēplum ſi canonici ex
cōmunicati ſunt. Ideo q̄d
ad mandatuꝫ pape nolue
runt accipere quēdaꝫ in ca
nonicum. ❡ Tertium eſt q̄
abſoluat ab excommuni=
catore vl' eius ſuꝑiore: aut
ab eo cui commiſerint hoc
modo. Expoliabit excom
municatus veſtibus ſuis:
et ponet ſe ante ianuas ec
cleſie ꝓſtratꝰ flexis genibꝰ
coram abſoluēte: q̄ tenus
virgam vel corigiā in ma=
nu. Et dicēs Pſalmū. Mi
ſerere verberabit illum ꝑ
ſingulos verſus pſ magis
vel minꝰ ſcd̄ꝫ cōtumacie q̄n
titatē et poſt Gloria patri
dicat. Pater noſter. Et ne
nos Saluum fac ſeruum
tuum. Nihil ꝓficiat inimi
cus in eo. Eſto ei dñe tur=
ris fortitudinis. Dñe exau
di orationē meā. Dñs vo=
biſcum. Oremus. Deꝰ cui
ꝓprium eſt miſerri ſemper
et parcere ſuſcipe depreca
tionē noſtrā et hunc famu
lum tuum. quem excōmu

nicationis cathena cōſtri-
git miſeratio tue pietatis
abſoluat. Per chriſtū do-
minum noſtrum.

¶ Forma abſolu/tiōis cōmunis.

¶ Auctoritate oīpotētis
dei ⁊ btōꝝ apoſtoloꝝ Pe-
tri et pauli. Ego abſoluo
te ab omni vinculo excom/
municationis/ quam vel
quas incurriſti propter ta
lem cauſam/vel cauſas ex
primendo illas. Et reſti-
tuo te ſacramētis eccleſie
⁊ communicatiōi fidelium
Iterum te abſoluo ab om
nib⁹ peccatis tuis. In no/
mine patris ⁊ filii/et ſpiri
tus ſācti. Signum crucis
faciendo. Paſſio domini
noſtri Ieſu chriſti/⁊ om-
nia bōa que feciſti ⁊ facies
⁊ omnia mala q̄ ſuſtinuiſti
⁊ ſuſtinebis: ſint tibi in re
miſſionem omnium pecca-
toꝝ tuoꝝ/et in augmētū
diuine gratie/vade et am-
pli⁹ noli peccare. Et qdez
hec verba in fine ſunt ma/
gne vtilitatis/ quia vide-
licet huiuſmodi habēt viz
ſatiſfactiōis ex virtute cla
uiū. Et magis va. ēt ſcdꝫ
Hoſti. in ſumma titulo de
pen. et re. Si tamen quis
ſimpliciter abſoluatur in
foro penitentiali a Sacer
dote. non oportet vt excō-
municatus expolietur. et
ſtet ante ianuam eccleſie
Sed alia omnia que hec oī
cuntur fiant. ¶ Item cuꝫ
Sacerdos non habet po-
teſtatem abſoluendi a ma/
iori excommunicatione po
teſt eadem forma verboꝝ
vti/abſoluēdo prius a mi
nori excommunicatione ſi
quam forte penitens inci/
dit. Et poſtea dicere. Iteꝫ
te abſoluo ab oīb⁹ pctīs
tuis ⁊ oīa verba q̄ ſequū
tur in predicta forma ab/
ſoluēdi. vt habet in. c. Nu/
per. §. in ſcdo ver. Oni po
de ſen. excōmu. Qd etiam
Tho. dicit. Sꝫ ſi ſolēniter
ab epo q̄s excōicat⁹ eſt cuꝫ
ſolēnitate de qua in ca. de/
bēt. xi. q. iij. ſeruabit Eps
formam/vel ille cui ipſe cō
mittet formam abſolutio/
nis. De qua in ca. q. iij. ca.
Cum aliqd.

¶ Quantum eſt vt abſol-
uēs iuxta mandata: et ra-
tionabilia imponat excōi-
cato. Neuꝫ cōtra canonē il
lum vnquam veniat. vt in
cēdiario ne incēdat. Et p/
cuſſori clerici ne pcutiat ni
ſi ſe defendēdo. Aut de mā
dato prelatoꝝ: vel niſi pla
tus vel magiſter clericoꝝ
ſit: et ſic de ſimilibus. Et il
lam imponat penam ſeu
penitētiam: quaꝫ canones
iubēt iniungi excōmunica
tis ꝓ exceſſibus ꝓ qb⁹ ex
cōmunicationē inciderunt
xxiij. q. vi. Neſſinam. De
quo habet ſupra in. ca. iij.
In excōicatiōibus. Et ſu
pra in hoc c. §. ix.
¶ Quō intelligit ꝙ abſo/
lutio nō valet ſub cōditio/
ne? Reſpondeo. Si con-
feſſor qui eſt inferior dicat
Abſoluo te ſub ꝯditione ꝙ
vadas ad ſupiorē. Uel ab
ſoluo te ad tēp⁹ donec ſis
abſolutus a ſupiore. Abſo
lutio nulla eſt: q2 verba ſa/
cramēti nullum habēt effe
ctum. niſi ſub aſſertione il/
la ſub qua ſunt inſtituta: q̄
eſt abſoluta vt cum dicit in
pſona xpi. Abſoluo te. Et
multo minus ſub hac for-
ma de his q̄ ad ſupiorē ꝑti
nēt. Neqꝫ etiam ſupior ip-
ſe pōt dare inferiori ptātē
ſoluēdi ſub illa forma cuꝫ
ſit impoſſibilis: ⁊ ſup poſ-
ſibile nulla potētia cadit.
Q2 tn̄ nō eſt ſemp pn̄s po-
teſt dare poteſtatē Infe-
riori abſoluēdi de ꝑtinēti-
bus ſibi ī abſentia ſua. ſub
ꝯditiōe ꝙ de eiſdem fiat ei
ꝯfeſſio cum fuerit preſns
Et hoc caſu inferior dꝫ di
cere ꝯditionē ꝯfitēti: quam
ſi nō acceptet nō dꝫ euꝫ au
dire nec abſoluere: q2 eſt ī
penitēs. Si autē ꝯſenſerit
animo et abſoluitur. tenet
qd factuꝫ eſt. Si autē poſt
eo noluit ꝯfiteri ſupiori nō
redeant dimiſſa: ſꝫ facit no
uum pctm̄. Nō tn̄ dꝫ poni
ꝯditio in ꝟbis abſolutiōis
q2 nulla eſſent ꝟba Herici
de Gādauo. ī q̄libet. q. iiij.

¶ Forma plena-rie abſolutionis in vita et in morte extracta. vt dici-tur de formulario domini Pape.

12 ¶ Dicto cōfiteor a penitente. Et poſt miſereat tui a cōfeſſore ſubdat auctoritate dei omnipotentis ꝛ beatoꝝ apoſtolorum Petri ꝛ Pauli. Et ſancte romane eccleſie mihi conceſſa. Abſoluo te ab omni vinculo excōmunicationis maioris vel minoris ꝛ reſtituo te vnitati fidelium ꝛ ſacramentis eccleſie. Itez te abſoluo ab oib⁹ peccatis tuis ꝯtritis ꝯfeſſis. ꝛ oblitis. Itē eadem auctoritate Summi pontificis mihi in hac parte conceſſa. et inquantum debeo abſoluo te. Si iſta vice morieris ab omnibus penis tibi in purgatorio debitis/ ꝓpter culpas ꝛ offenſas quas cōtra deum commiſiſti. Et in quantuz mihi permittitur reſtituo te illi innocētie/ in qua eras quando baptizatus fuiſti. Si vero hac vice non morieris/ reſeruo hāc plenariam indulgentiam tibi ꝯceſſam a dn̄o papa ꝓ vltimo arti. mortis tue. Et in eadem lr̄a dn̄i pape cōtinetur. In nomine patris ꝛ filii ꝛ ſpūs ſancti. Amen.

De caſibus reſeruatis ſecundum formā cācellarie apoſtolice. etiaz q̄ ad illos q̄bus cōcedit gr̄a abſolutiōis plenarie.

13 ¶ Utrum q̄ſi q̄s vſus eſt ſemel plenaria indulgētia in articulo mortis quam habebat a papa pro ſemel in vita ꝛ ſemel in morte iterum poſſit vti illa in alio articulo mortis: Reſpondeo vt in concilio Conſtantieñ a litteratiſſimis viris reſponſum eſt ꝙ non. Niſi vberiorē gratiaz ſ. ꝙ ea vti poſſet pluries ſi papa conceſſiſſet: qꝛ priuilegium de indulgētiis tantum dat q̄ʒtū ſonat: vn̄ forma abſolutionis prędicta Intelligenda eſt quando ꝯcedit plenaria abſolutio in articulo mortis pro pluribus vicibus.

14 ¶ Nunquid habentes lr̄as plenarie abſolutiōis ſemel in vita et ſemel in morte poſſint ab om̄ib⁹ peccatis ꝛ cēſuris abſolui. R̄ñdeo. Nō vt habet in ſine pceſſus curie. Pauli ſecundi. vbi dr̄ ſupplenariis remiſſionib⁹: q̄ ſemel in vita ꝛ ſemel in morte cōcedūtur ꝑ regulam in cancellaria apoſtolica publicatam. Statuit ꝙ in quibuſcunq; conceſſionibus ꝛ facultatibus abſolutionis caſus infraſcripti tanquam ſpecialius ſed apoſtolice reſeruati ſemꝑ intelligant excepti vz. Offenſe eccleſiaſtice libertatis. Violatiōis interdicti ab eadem ſede impoſiti. Criminis hereſis. Conſpirationis in ꝑſonam: aut ſtatum romani pontificis: ſeu cuius vis offenſe inobediētie/ ſeu rebellionis eiuſdem pontificis: vel ſedis apoſtolice preſbitericidii. Offenſe perſonalis i epm̄: ſeu alium prelatum inuaſionis depredatiōis/ vl' occupationis: vel deuaſtationis terrarꝫ romane eccl'ie. mediate vl' immediate ſubiectaꝝ. Ac etiā inuaſionis romipetaꝝ: ſeu quorūcūq; alioꝝ ad romanam curiaz venientium. Prohibitionis deuolutiōis cauſaꝝ ad dictam curiam. Delationis armoꝝ ꝛ alioꝝ ꝓhibitoruz ad partes infidelium maxime. Turchoꝝ: impoſitionis nouorum oneꝝ realiū: vel ꝑſonalium eccleſiis vl' eccleſiaſticis ꝑſonis: qd̄ tn̄ hodie reuocatum eſt ꝑ Sixtum quartum ſymonie ſuper ordinibus vel bn̄ficiis aſſequendis in eadem curia vl' extra ꝯtracte. Et generaliter in caſibus ꝯtētis in bulla q̄ ꝯſueuit in die cene dn̄i ꝑ papam publicari. Et hoc ſtatuit etiam erga illas ꝑſonas q̄bus oraculo viue vocis ipſe has remiſſiones plenarias conceſſiſſet debere eas ſic intelligi huiuſmodi.

¶ De modo iniungendi penitētias a confeſſore.

¶ Capitulum. vi

In penitentiis imponēdis dꝫ ſexto loco cōfeſſor circumſpectus cēne vel nimis paruas iniungēdo clauium cōtēnat/ vel ne nimium magnas imponendo penitens illas face

re pretermittat.
¶ De pmo dicit tex. in ca:
Abſit diſtin. l. Abſit a rõa=
na eccleſia vigorem ſuum:
tam prophana facilitate di
mittere ⁊ neruos ſeueritatis
tis euerſa fidei maieſtate
diſſoluere.
¶ De ſecundo dicit Criſo.
xxvi. q. vi. Alligant. Si fa=
ſcem ſuper humeros ado=
leſcentis quē nõ poteſt ba=
iulare poſueris neceſſe ha
bet. Ut aut faſcem reijciat
aut ſub pondere confrin=
gat: ſic ⁊ homo cui graue
pondus penitētie imponis
aut penitentiam reijciet/
aut ſuſcipiēs dum ſufferre
nõ poteſt: ſcandalizatꝰ am
plius peccat. Nonne meli=
us eſt ꝓpter materiã red
dere rõnē. ꝙ ꝓpter crude=
litatē. Hec ibi.
1 ¶ Sed quam peni
tētiam debet confeſſor im=
ponere penitenti? Reſpon
deo. Olim pro quolibet
peccato mortali erat ſeptē
nis penitentia regulariter
iniungēda. xxij. q. i. c. Pre=
dicandum: ⁊. xxxiij. q. ii. c.
Hoc ipſum. ⁊ §. ſeq. Modo
autē arbitrio diſcreti ↄfeſ
ſoris moderanda eſt: vt in/
ca. Deꝰ q̃. de peni. ⁊ remiſ.
vbi dr̃. Penitētia non tam
ſm quantitatem exceſſiuã
ꝙ penitētis ↄtritionē q̃li/
tatēq; pſone/ ⁊ alijs circū=
ſtantijs conſideratis per di
ſcreti ſacerdotis arbitriū
eſt moderãda. Et Do. Ab
bas Siculus dicit ibi. Po
teſt eſſe tanta contritio pe
nitentis: ⁊ alie qualitates
alleuiantes delictum vt nõ
ſit neceſſe. ita longeuã: ſeu
diuturnam agere peniten/
tiam. Et ipſe ſacerdos po
teſt ex officio ſuo multum
de penitentia diſpenſatiue
remittere: vt eſt tex. Aug.
de peni. diſt. i. Quem peni=
tet vbi dicitur. Qui erube
ſcit pro chriſto fit dignꝰ mi
ſericordia. Quanto enim
pluribus confitet̃ in ſpe ve
nie turpitudinē criminis
tanto facilius conſequitur
veniam: aut gratiã remiſſi
ſionis. Ipſi enim ſacerdo=
tes plus iam poſſunt ꝓfice
re: ⁊ plus proficiētibꝰ pce=
re. Hec ibi. Adde ſcōm. S.
Bona. in quarto diſ. xx. q

quamuis penitētie ſint ar=
bitrarie/ tñ canones inſti=
tuunt illas in gñali quali=
ter imponende ſunt penitē
tibus. Sed deſcenſum ad
ſingularia delinquit ſacer
dotibꝰ diſcretis/ q̃ conſide
rent perſonarum circūſtã=
tias attendentes ad cano=
nes/ ſicut ad regule directi
uas.
2 ¶ Quales ſūt pe
nitentie peccatis contrarie
⁊ penitentibus conuenien
ter imponende? Reſpõdeo
ſcdꝫ Sco. in quarto diſt. xv
In tribus peccant homi=
nes communiter pctō car/
nis concupiſcētia oculorū
⁊ ſuperbia in te. vt. i. Jo. i.
Satiſfactiões autē his cõ
rñdentes ſūt. Peccato car
nis imponatur ieiuniū/ ⁊
quecunq; carnis macera=
tio: vt vigilie pegrinatiões
aſperitates veſtium/ et ge=
neraliter q̃cunq; laborem
corporalē cauſant/ cum ta
lia ſint ad repreſſionē pcti
carnalis. Peccato auari=
tie quo aliena viſus eſt in=
debite extorquere rapinis
furtis ⁊ vſuris correſpon/
det elemoſynarum erroga
tio ⁊ oblatiões vt per que
q̃s peccat per hec ⁊ punia
tur. Peccato ſuperbie ⁊ ce
teris peccatis ſpiritualibꝰ
conuenit penitentia oratio
nis per quam homo ſpiri=
tum humiliat deo ⁊ contra
predicta ſe roborat.
Hec Auguſtinus. In ge=
nerali de congruo peccatis
imponenda conueniunt.
In particularibus tamen
caſibus aliquando non cõ
petunt. Nam pauper pro=
pter auaricie peccatum e=
lemoſynarū impoſitio nõ
conueniet. Et in ſimilibus
etiam ſecundum penitenti
um diſpoſitionem vt infra
in quarto. §. ⁊ quinto. ĩ hoc
ca. ponitur.
3 ¶ Quid ſi confeſ=
ſor timet ne penitens faci=
at penitentiam? Reſpon=
deo ſecundum. Scot. ⁊ Ri
chard. in quarto. diſtinct.
xv. In tali caſu. Confeſſor
penitentiam alleuiet/ quia
melius eſt reſeruare illum
ad explenda in purgato/
rio ꝙ in inferno. Si prote
ſtetur illi. Confeſſor q̃ ſi

nō fecerit nouo pctō mor-
tali peccabit. Monald. In
ſumma in verbo. Penitēs
Conſuluit ſacerdoti ꝙ pro
pter vitandam transgreſ-
ſionē penitenti illam iniun
gat penitētiam: quam pe-
nitens ſpōte ⁊ ſine murmu
ratiōe recipiat. Et ꝙ nulla
aut pauca ſub precepto im-
ponat/ſed ⁊ concedat ei ꝙ
liceat ſibi ieiunium. Ieiu-
niū ⁊ orationē vel elemoſy
nam/aut q̄cunq3 alia ſibi i
iuncta redimere cum volu
erit. Hec Monald. Quib⁹
adde ſecundum do. Ab. in
c. Cum co. de peñ. ⁊ remiſ-
ſio. ꝙ vt ibi ꝓbat. Peniten
tia ieiuniorum redimi po-
teſt accipiēdo indulgētiaʒ
loci. In quo ſi ſit data īdul
gentia quadraginta dierū
⁊ per penitentiam iniūctā
quis teneatur quadragin
ta diebus ieiunare accipiē
do illam indulgentiam am
plius non tenetur.
4 ¶ Quid ſi peni-
tēs dicit ſe non poſſe facere
penitētiam quaʒ ſacerdos
vult ei īponere? Reſpōdeo
ſcd̄m Scotuʒ in. iiij. di. xv.
Sacerdos diſcrete videat
ne imponat penitēti diſcō/
uenietē penitētiam. Sʒ ſe-
cundum ꝑſone ↄditionem
vt diuiti elemoſynas/pau-
peri orationes/quē ſi ꝑ vi
ctu neceſſario oporteat q̊-
tidie laborare non iniun-
gat ieiunia. cum ex ipſo la
bore operis continue mace
retur. Quo caſu inducen-
dus eſt: vt ipſum laborem
ſubeat in remiſſioneʒ pctō
rum ſuoꝝ: ⁊ ad finē hūc la
boret. Et diues delicatus
q̄ lapſus ī peccatū carnis
nec aliquam macerationē
ꝑ ieiunia vult ſubire. Aut
preſumit/ꝙ ſibi iniūcta non
peraget inducēdus eſt ad
elemoſynam/⁊ orōnem ſi i
ſta labentius recipit. Ad-
dit Do. Ab. Siculus ſcd̄m
Hoſtien. in c. Significauit.
de peni. ⁊ re. Sacerdos au
ſterus eſſe nō dʒ in penitē-
tia iniungēda ne penitētē
in ꝑiculum deſperationis
inducat. Unde ſi nolit pe-
nitētiam recipere quam ſa
cerdos vult ei imponere ſi
contritus eſt dʒ. Sacerdos
cum cum leui abſoluere pe

nitētia. Et reliquum peni
tētie ei in purgatorio reſer
uare. Et hoc ꝓbari videt
dum tex. dicit ſcd̄m ꝙ viſū
fuerit miſericorditer impo
natis ne ꝑ auſteritate pe-
nitētie a ſeruitio eccleſie ſ
trahat. Nec aliqd̄ ſalutis
periculum debeat formida
re. Hec ibi.
4 ¶ Quid ſi peni-
tēs nullam penitētiam ſa-
cerdotis velit accipere? Rñ
deo. Quāuis penitens qñ
ad ↄfeſſioneʒ vadit teneat
habere ꝓpoſitum obedien
di ↄfeſſori/⁊ penitētiaʒ ac
ceptandi. Conſtitut⁹ tamē
ante ſacerdotē habens di-
ſplicētiam de pctō commiſ
ſo/ac firmum ꝓpoſituʒ nō
recidiuandi. Si nihilomi-
nus penitētiam nullam ve
lit recipere/ſed in hoc miſe
ricordiam dei vult ſe ſubij
cere: nō eſt reijciendus ſed
abſoluēduʒ ne cadat in de
ſperationē. ⁊ nūcianda eſt
ei penitētia ꝓ peccatis ſuiſ
debita: quam ſi nolit face-
re in hoc ſeculo. Illam ad
plenum ſoluet in purgato
rio. Talis enim ꝓpter di-
ctam voluntatē non videt
in pctō mortali eſſe: cū con
uertat de pctō: ⁊ velit pu-
nire pena cōdigna pro eo:
⁊ ab eo cuius eſt iuſte infli
gere eaʒ. licet nolit ſibi in-
fligi ab iſto ſacerdote. Nec
ex hoc dicidʒ inobediēs: qꝛ
ſufficit ſe ſubmittere eccle
ſie arbitrio: quantum ad il
lud iudicium penitentiale
ad qd̄ tenetur neceſſario ſe
ſubmittere/licet nolit ſe ſub
mittere illi ſequenti quod
neceſſario non icluditur in
pmo. Sco. in quarto diſ. xv
q. j. ⁊ diſt. xvij. Idem Lan-
dul. diſ. xv.
6 ¶ Nunqd penitē/
tia a penitēte acta in pctō
mortali neceſſario ſit iterā
da? Reſpōdeo. De hoc ſūt
tres varie doc. opiniones.
Quaꝝ pma rigoroſior. ſe-
cunda leuior. tertia beni-
gnior. ¶ Prima eſt Ale-
xā. de Ales in. 4. parte. q.
ix. Et Richar. in. 4. diſtin.
xv. ar. i. q. v. vbi dicit. Deus
opera hominis non acce-
ptat tanquam remunerati
one digna: nec tanquam ſa
tiſfactoria: niſi acceptet o

perantẽ. Vñ Geñ. quarto c. Prius dr. Reſpexit deus ad Abel. Et poſt ſubiungit: ⁊ ad munera eius. Sꝫ deus non acceperat hominem in peccato mortali exiſtentem: qꝛ in illo ſtatu eſt inimic⁹ dei: ergo opera exiſtentis in peccato mortali nõ ſunt deo accepta tanꝗ ſatiſfactoria: ſꝫ ſine illa acceptione ſatiſfactoria eſſe non poſſunt. Hec ibi.

¶ Scđa opinio eſt Thom. in quarto diſt. xv. dicentis. Aut ſatiſfactio iniũcta penitenti relinquit poſt ſe aliquẽ effectum etiam poſtꝗ actus ſatiſfactionis trãſit ſicut in ieiunijs manet corporis debilitatio. Et i elemoſynis ſubſtãtie diminutio: ⁊ ſic de ſimilib⁹. Et talis ſatiſfactio facta etiã in pctõ mortali neceſſario nõ eſt iterãda: qꝛ quantum ad id q de tali ſatiſfactiõe manet per penitentiam ſequẽtem fit accepta. Aut ſatiſfactio non relinquit aliquem effectum in ſatiſfaciente: poſtꝗ actus trãſit ſicut ẽ in oratione/ ⁊ ſimilibus. Actus autẽ interior qui totaliter tranſijt nullo modo viuificatur: ſed opꝫ q iteret. Talis autẽ ſatiſfactio in pctõ mortali facta opꝫ: vt iteretur. Et idem tenet Alber. ⁊ Pe. de palu. ea. diſtinctio.

¶ Tertia eſt Scotus i. 4. di. xv. vbi dicit. Si vere penitens accepit ſatiſfactionẽ puta ieiunium triũ dierum. Et hodie vnum diẽ ieiunij impleat/ ⁊ cras recidiuet in pctm̃ mortale ⁊ de illo non penitens. Secũda die ieiunet/ qꝛ ſibi eſt impoſitum. Si dicis q ieiuniũ iſtud ſcđe diei non ſit aliqua ſatiſfactõ exterior magna occaſio eſt inducendi iſtum iam lapſum/ vt tertia die nõ ieiunet. ⁊ per cõſequens ad nouum peccatum mortale/ quod facit nõ implendo penitentiam iniunctam cum ſit tranſgreſſio precepti eccleſie/ et vicarij dei in iſto actu. Sed hec opinio nimis eſt dura/ ⁊ occaſio maioris obſtinationis. Vñ dico q q ſemel vere penitet ⁊ recipit pe-

nitẽtiam ſeu ſatiſfactionẽ condignã a ſacerdote (claue nõ errante). Si illam in charitate implet: non ſolũ ſoluit penam: ſed meretur grãm. Sed extra charitatem ſolum penam ſoluit: ſed non meretur gratiam.

Quod ſi arguas. Hec ſatiſfactio mortua fuit: ergo non eſt ſatiſfactio Non ſeqtur niſi q nõ eſt ſatiſfactio reconcilians: ⁊ placans in amicitiam dei. Quod ſi arguas: ergo nõ ẽ ſatiſfactio Non ſeqtur: qꝛ ſufficit deo q aliquis volũtarie ſoluat penam debitam ad punitionem peccati facti/ ſicut in humanis. Si pro offenſa facta in regem alicui etiã inuito manus ſecundum legem abſciſa eſt. regi ſatiſfactum eſt ſufficienter: licꝫ talem in gratiam nõ recipiat Vñ concludo q ſatiſfactio extra charitatẽ impleta denuo iteranda non eſt neceſſario. Pet. de Taranta. eadem diſtinctio. Et Johan. Pariſienſis ordinis predicatorum dicũt q ſi quis in mortali iniunctam penitentiam fecit. nõ tenet iterare hmõi ſatiſfactionẽ: in foro militãtis eccleſie. In quo date ſunt claues: ⁊ vbi non iudicatur de diſpoſitione interiori.

7 ¶ Quõ itelligit qꝫ facere pniãm i pctõ mortali? Rñr. qdiu poſt acceptã penitẽtiã recidiuãs nõ cõterit. Si eni conterat poſt lapſum peccatum expectãdo futuram quadrageſimã in qua confiteatur peccatum commiſſum. Et interim ſit contritus: non dicetur feciſſe penitẽtiam in peccato mortali. Cum per contritionem charitatem ⁊ amicitiam dei recuperet Unde Richar. in. 4. diſtin. xvii. arti. i. q. v. ait. Cum cõtritio dicat remiſſionẽ quãtorumcunqꝫ ⁊ quorumcũqꝫ mortalium pctõꝝ quantacunqꝫ parua contritio ſufficit pro quantocunqꝫ magno peccato. Cum tamen peccata in ſpeciali recogitantur: maior attritio: ⁊ diſplicentia debet eſſe de maiori: ꝗ de minori. Richard.

8 ¶ Nunq̄d ſpecies
mali habeat ſi ſacerdos re
cipiat pecunias ꝓ miſſis.
quas ꝑ penitētia iniunxit
celebrandas? Rn̄deo ſcd̄m
Directorium lib.i.tit xv.§.
cxxxix. Dixit Hoſtiē. ꝙ ſic.
Et q̄deʒ ab hac ſpecie mali
ſacerdos om̄ino cauere dʒ
de vi. ⁊ hone. cleri. Cuʒ ab
omni. Vn̄ cuʒ penitēti miſ-
ſas iniungit celebrandas
pro penitentia dicat ꝙ per
alium faciat eas celebrare
ac ꝑ talē q̄ ſubinuicem hu-
iuſmodi tranſmittere non
preſumatur.
9 ¶ Que peniten-
tia ſit religioſo peccanti in
iungēda? Rn̄deo ſcdʒ dire
ctorium. lib.i.titu.xv.§.cl.
Q̄d de cero ſeruet regulā
ſuam quam profeſſus eſt:
qꝛ hec eſt ſūma penitentia
ſcd̄m Aug. ⁊ habeṫ. xii.q.i.
Non dicatis. Nec debʒ ſibi
iniungi ieiunium ſpeciale
in clauſtro propter ſcanda/
lum aliorum. xx.q.4. Mo-
nachum ⁊.§.fi. Poteſt tam̄
puniri ī aliorum abſtinen-
tiam cum plus/ et minus
poſſit ſine aliorū ſcandalo
comedere/vel etiaʒ/vt ora
tiones dicat/⁊ pſalmos/vl
huiuſmodi.
10 ¶ Quero q̄s poſ/
ſit penitētias iniunctas re
laxare: vel cōmutare? Rn̄/
deo ſm̄ Pau. ⁊ Johan. de
imo. in clem̄. Abuſionibus
de pe. ⁊ re: Ille q̄ audiuit
in ꝯfeſſione vl' eius ſuꝑior
di. xxi. Inferior Et eſt tex.
iuncta glo. in cap̄. Preſby-
ter. diſ. lxxxii. ſm̄ do. Abb.
in. ca. Q̄d ſuꝑ his de voto.
Et addit. Imola. Relaxa
tio vel commutatio debʒ fie
ri cū cauſa ſcdʒ Vin. vt no
tat Archidy. de pe. in ca. fi
nali. li. vi. Adde vt in ſum-
ma confeſſoꝝ poniṫ lib. iii.
ti. xxiiii. q. cxxxiii. ſcd̄m gl.
Ray. Suꝑior in hoc con-
grue accipiṫ archiep̄s pre
ſertim dum ꝓuinciam viſi
tat. Et idem poteſt ſucceſ/
ſor in officio: ſi ꝓ̄mus ſacer
dos ab officio amoueatur.
Si auteʒ pares ſunt: ille q̄
iniunxit: ⁊ ille: a quo petiṫ
relaxari/vel commutari: ſi
ſunt duo. Sacerdotes de
pari curam in ſolidum ha
bētes ſcdʒ ꝯſuetudinē ali-

cuius parrochie: req̄rēdus
eſt cōfeſſus p̄oris cōfeſſorꝭ
nec ſcandalizeṫ: maxime ſi
de facili poſſit haberi. Et
penitēs iam penitentiaʒ ī
choauit iniunctam ab eo.
Et directoria. lib. i. ti. xv.
§. clxxi. dt. Sacerdos cir/
ca ſubditos poteſt penitē
tias relaxare: ⁊ commuta
re propṫ cauſam rōnabilē
in caſibus in q̄bus poteſt
illos abſoluere: q̄ñ ad peti
tionē propriā ſibi fuerint
illis iniuncte. lxxxii. di. ca.
vl. ⁊. d. c. Cum illorum.
11 ¶ An ep̄s poſſit
penitētiam quā impoſuit
papa relaxare vel commu
tare? Rn̄deo ſcdʒ do. Dn̄i
cum de. S. Gemi. in. c. Ac-
cedens. di. l. Aut ſubeſt ne
ceſſitas mutandi: et poteſt
qꝛ neceſſitas legē nō habʒ
vt in regula. Quod nō ē li
citū extra de reg. iur. Aut
nō ſubeſt neceſſitas. ⁊ tunc
aut papa in impoſitione
penitētie etiam remiſit in
ptāte ep̄i mutationē: et po
terit ep̄s tunc mutare. Et
ſic proprie loq̄tur. c. latorē
xxxii. q. ii. Aut papa non
remiſit in ptāte ep̄i immu
tare nō poterit cum infe-
rior non poſſit penitētiaʒ a
ſuꝑiore iniunctam remitte
re. l. diſt. c. ii. Et ita conclu
dit Archidy. in d. c. Lato
rē Sʒ tu adde q̄d Hoſtien.
in ſumma titu. de penitē ⁊
remi. §. Et an Sacerdos
dicit hoc verum q̄ñ penitē
tia impoſita a papa ē pro
pter caſus ſibi reſeruatos
Si ab his ep̄s poſſit abſol
uere: qꝛ etiam penitētiā ꝑ
hm̄oi impoſitam poſſit re-
laxare.
12 ¶ Sʒ nunq̄d Sa-
cerdos penitētiam ab ep̄o
vel alio ſacerdote impoſi-
tam poſſit relaxare? Rn̄-
deo dicit Pau. ⁊ Imo. in
Cle. Abuſionibus. de pe.
⁊ re. Q̄d in foro penitētie
ſacerdos nō poteſt cōmu-
tare penitētiā impoſitam
ꝑ epʒ. Sʒ bn̄ ecōuerſo. xxi.
diſt. Inferior. Et talis cō/
mutatio: vel relaxatio dʒ
fieri ex cauſa ſcdʒ Vin. Di
cit tn̄ Hoſt. in predicto. §.
Et an ſacerdos. Q̄d ī his
caſibus poteſt ſacerdos pe
nitētiam relaxare: vel con

mutare:q̄bus poteſt abſol=
uere: Jmo.et ſi propter ta/
les caſ⁹ papa ſubdito ei⁹
impoſuiſſet.poteſt. Sacer
dos ex cauſa rationabili
relaxare.
¶ Adde tu q̄ in his q̄ ad
forū penitētiale ſpectant
fratres predicatores ⁊ mi
nores:q̄ illā habēt aucto=
ritatē:quam curati ꝑ Cle.
Dudū.§. Statuimus.de
Sepul.videntur omino poſ=
ſe qđ p̄dicti parrochiales
13 ¶ Quid ſi penitē=
tia fuit iniuncta ꝓ ſubſi=
dio terre ſancte? Reſpon=
deo ſcđ Jo.and.⁊ do Ab
Siculum in.c.Q̄ď ſup his
de voto.Solus papa talē
penitentiam commutare
poteſt. Si autem impoſi=
ta fuit ꝓ labore eundi. ad
terram ſanctam. Et tunc
ſi penitens etiam votum
de hoc emiſit ſolus etiam
papa commutat vel rela=
xat. Sed ſi penitens poſt
hmōi penitētiam ſibi iniū
ctam tantum crucis ſignū
aſſumpſit ſine alio voto.
pōt inferior diſpēſare do.
Abb. Siculus.

14 ¶ An ſacerdos
diſpēſare poſſit in male a=
blatis:ſeu remittere illa ꝓ
minori q̄ntitate: q̄ teneat̄
debitor.Rn̄deo ſcđ Pau.
⁊ Jmo.in Clemē. Abuſio
nibus.de peni.et re. remit
tere male ablata ꝓ mino=
ri q̄ntitate: q̄ ſit pecunia
reſtituēda:pro male abla=
tis.fieri nō poteſt:nec va=
let talis compoſitio:q̄ re=
ceptio talis pecunie debet
fieri nomine pauperum:et
in eorum vtilitatem cōuer
ti.Et ideo recipiens(qui=
cunq̄ ſit ille non poterit
tranſigere de offi.vica.ca.
ſi.Niſi ſuper hoc ſit priui=
legiatus a papa.Et nota
hoc contra epiſcopos com
ponentes cum heredibus
vſurariorū ſuper vſuris ⁊
male ablatis q̄ videtur nō
valere talis compoſitio:
nec patrocinari quantum
ad deum eis q̄bus ſit dicta
remiſſio.Fecit regula pec
catum.de reg.iur.in.vi.et
xiiij.q.vi.Si res.
15 ¶ Quam penitē
tiam ⁊ quō ſacerdos impo
nere dꝫ cōſtitutis articu=

lo mortis.Rn̄deo. De ta=
libus pura cōfeſſio pctōꝝ
eſt inq̄renda. Penitentia
vero non eſt imponenda:
ſed tantum innoteſcenda:
vt dicitur in.capi.i.xxvi.q.
vii.Quod ſic exponitur in
ſumma confeſſorum: titu.
de penitentijs.§. Quando
confitēdū eſt.ꝟ. Jnfirmo
tamē. Sacerdos dicat in=
firmo.Si tu eſſes ſanus ta
lem penitentiam deberes
agere.Sꝫ q̄ infirmus es:
eam tibi nō iniungo:ſꝫ hor
tor vt iniungas tuis here/
dibus talē pro te elemoſy=
nam facere.Vel(quod me
lius eſt)in teſtamēto relin
quas:quod omnino facere
eum cogat q̄ntum poteſt.
Si ad aliqua certa: vel in
certa reſtituēda teneatur.
Et q̄ ad penitētiā addat
dicēs.Si ꝟo cōualueris ta
lē ages poſtea penitētiā.
Sed ꝑ modum cōſolatio=
nis oſtēdendo benignita=
tē miſericordie dei pctā in
purgatorio remittētis ma
gis:q̄ per modum horro=
ris oſtendendo ſeueritatē
diuine iuſticie talibus in=
noteſcenda eſt penitentia.
Quia vt dicit Sco.in.iiij.
di.xx. Jnfirmo ī extremis
conſtituto ſuadendum eſt.
q̄ ſcđ ſuam poſſibilitatē
laboret ad penitentiam or
dinatam: vt non penarum
timorē:ſed propter deum
habeat voluntariam pec=
catoꝝ diſplicētiā: ⁊ nitat̄
vti ratione liberi arbitrii:
ad hoc quantum poteſt.
Quia vt Auguſtinus di=
cit.Oportet non ſolū deū
timere iudicem/ſed iuſtū
diligere.Quippe ſi pena=
rum infernalium dolet de
peccatis magis/ q̄ ex dei
amore cōtritus nō eſt.Nec
ſic ſaluari poteſt.

¶ De celatione
cōfeſſiōis/ad quā tenetur
cōfeſſor. Capl'm.vij.

IN celatiōe cōfeſſiōis
ſecretus ſeptimo loco
dꝫ eſſe ſacerdos/vt ⁊ illi ꝑ
cipit in.c. Oīs.de pe.⁊ re.
vbi dicit.Caueat autē oī=
no ne ꝟbo/ aut ſigno/aut
alio quouis modo ꝓdeat
aliquatenus peccatorem.
Propterea circa celationē

confeſſionis tria breuiter
videnda ſunt.vȝ.
¶ Que ꝯfeſſor celare te=
neatur.¶ Qualiť ad hoc
obligatur¶ Qua pena re
uelãdo.puniatur.
1 ¶ Quero ꝙ cadunt
ſub ſigillo ꝯfeſſionis ſacra
mẽtalis? Rñdeo ſcdȝ Ric.
in iiii.di.xxi.art .iiij.q. iiij.
Pctã et oẽs circunſtantie
pctõꝝ vt loci: temporis: et
hmõi:ꝑ ꝙ directe:vel indi=
recte:pſe vel ꝑ accidens pe
nitẽs prodi poſſit: vľ de eo
ſuſpicio aggrauari vel ve/
recundia:aut cõfeſſio:aut
aliqđ nocumẽtum illi ꝓ/
uenire.
¶ Itẽ ꝛ pſona cuȝ qua pe
nit ẽs ꝯfiteť ſe peccaſſe ſub
ſigillo confeſſionis cadat
¶ Alia ꝟo ꝙ penitens in=
terſerit in cõfeſſione ꝙ nec
ſunt pctã nec circunſtãtie
pctõꝝ. vt ſi dixerit:ꝙ ĩ ali/
qua terra ſunt bona blada
vel aliqd ſimile nõ cadunt
ſub ſigillo cõfeſſionis:niſi
dum ea narrando oſtendit
velle celari. Addit Fran.
de mayro.ea diſtin.ꝙ bona
audita in cõfeſſione nõ ca
dũt ſub ſigillo cõfeſſionis
qꝛ tãtũ pctã ſunt materia
huius ſacramenti.
2 ¶ Quero. Exem=
pluȝ de circunſtantia tem/
poris ꝑ quam reuelari di=
cať cõfeſſio? Rñdeo ſcdm
Ric.in.iiij.ea.diſt.ꝛ art.q.
iiij. Puta ſi canonicꝰ ſciẽs
famulum ſuum:et nullum
alium intraſſe camerã ſuã
hora nona. Et illa hora fu
reť dñi Ciphum poſt mul=
tos autẽ dies dñs ꝑpẽdat
ſuum Ciphum eſſe ꝑdituȝ
ſi furis cõfeſſor vſqꝫ ad vnũ
annum vel duos diceret ci
phum talis dñi preceptuȝ
fuiſſet tali hora.ſtatim poſ
ſet dñs ſuſpicari a famulo
ſuo fuiſſe ſubreptum.
3 ¶ Nunqd cõfeſſor
celare teneať pctm̃ qđ di
ci penitẽs ĩ cõfeſſiõe ſacra
mẽtali ſe velle committe=
re homicidium:furtum. et
hmõi? Rñdeo. Due opini=
ones ſunt. ¶ Pria eſt In
no.Ray et eis Glo.et Ale/
xan.de ales in quarta par
te ſumme quã ꝛ ſeqtur.do
Abb. ſiculus in. c. Omnis
de pe.et re. Qđ Sacerdos

nõ teneť hoc pectm̃ celare
tum quia eſt committendũ
ꝛ nõ cõmiſſum tum quia pe
nitẽs de eo nõ habet ꝯtri=
tionẽ. Et ꝑ ꝯñs nec veram
ſatiſfactionẽ cum confeſſio
fiat ſpe venie.ſcdm Augu.
Scđa opinio que verior ẽ
omino eſt Richar.in quar/
to diſ.xxj.ar.4. q.ij. Ubi di
cit. In nullo caſu licet ſa=
cerdoti reuelare ꝯfeſſionẽ:
ſiue confitẽs peniteat.ſiue
non/ſiue ꝯfiteať pctm̃ opeř
ꝑpetratum/ſiue ꝑpetran=
dum/ſiue ſit pctm̃ in mori=
bus.ſiue in fide. Licet pec/
catum ꝑpetrandum ſit in
confeſſiõe detectum ꝛ ma/
xima diligẽtia ꝯfitenti ſua
dere debeat ne committat/
preſertim ſi eſt pctm̃ ordi=
natuȝ ad corruptionẽ alio
rum ĩ fide. Nullo tamẽ mo
do ꝓdat illum/nec aliquã
malam opinionẽ ſeu ſuſpi=
tionẽ; de illo generet ĩ cor/
dibus alioꝝ. Idem Scot.
ꝛ.S.Bonauẽ.ꝛ Tho.ead.
diſtinctio.
4 ¶ Scđo Quali
ter ꝯfeſſor obligať ad cela
tionẽ cõfeſſionis? Rñdeo
Ut nec ꝟbo nec ſigno aut
quouis modo pctõrẽ ꝓdat
vt in.c. Omnis de pe.ꝛ re.
Extra de hmõi talibꝰ. Ut
ſi qs ſtatim confeſſus eſt.ꝛ
cõfeſſor peteret caſũ ab il=
lo auditum ꝙ vidit pſonaȝ
cõfiteri ſcdȝ Frã de mayro
in.iiii. diſt.xxi. Et Lãdul.
ea.diſt.dicit idem qñcunqꝫ
confeſſor incaute petendo
cõſilium dat intelligere cõ
ſultori pctõreȝ. Nihilomi=
nus/vt addit Fran.ea.diſ.
Confeſſor dubitans de ali=
quo caſu in cõfeſſiõe audi/
to poteſt in gñali ſic inter=
rogare. Si talis caſus con
tingeret.qd faciẽdum. Nõ
autẽ dicat ꝙ hoc audiuit ĩ
confeſſione.nec ab illo con
ſilium petat ꝙ de penitente
ſuſpicari poſſit.
5 ¶ Nunqd cõfeſſor
poteſt loqui coram aliis de
peccatis in cõfeſſione audi
tis nõ referẽdo ea ad peni
tẽtẽ? Rñdeo ſcdm Richar.
ea.diſt.ꝛ ar.q.iiii. Non quo
uis modo directe/vel indi/
recte. Per hoc eniȝ venire
poſſet in aliquam cognitio
nẽ. vel ſuſpitionem/vel opi

nionē vel dubitationem de
confeſſo vel ſibi poſſet detri
mentum prouenire in ani=
ma vel incorpore vel impoſ
ſeſſionibus vel in fama vel
in amicis vel in quantum
per hoc poteſt aliud ſcan=
dalum in populo generari
vel confeſſio magis odioſa
vel minus dilecta aut pre=
cioſa reputari. Raro vel
nunquam contingere po=
teſt quin ex relatione pec=
catorum tantum per con=
feſſionē ſcitorꝫ poſſit contin
gere aliqd de inconuenien
tibus predictis: quamuis
forte quiꝗ nullum de illis
contingat. Richar.

6 ¶ Quid de ꝯfeſ
ſoribus inter ſe loquētibus
Audiui hodie in confeſſio=
ne tale peccatum forte et
ſunt ibi de circunſtantibꝰ
coniecturantes perſonam
de qua loquitur? Reſpon=
deo ſecūdū Directoriū. lib.
i. ritu. xv. ꝛ §. clxvi. Licꝫ ꝑ
dicti nullaꝫ nominēt perſo
nam Tamen hoc eſt reue=
latio confeſſionis ſi qua pec
catum oditum nec verbo:
nec ſigno reuelari debet, vt
i. c. Omnis. de pe. ꝛ re. Nec
enim refert vtrum res pro
prio nomine vel circumlo=
cutionibus demonſtrantur
ff. Si. cer. pe. ra. l. Cer=
tum. de conſang. ꝛ affi. c.
Tua.

7 ¶ Si confeſſor di=
cat talem ſibi confeſſum de
ſuis peccatis non eſt reue
latio confeſſionis: quia dixe
rimus tm̄ peccatum nō ha
bemus. ꝛc. i. Jo. i. Secus ſi
cōfeſſor dicat aliquem no
minatim ſibi confeſſum de
multis vel grauibus pecca
tis ſecundum Richard. in
iiij. Et ſecūdū ſūmā veri
uſꝗ iuris

8 ¶ Si ꝯfeſſor du
os qui ad patibulum du=
cuntur audiuit in cōfeſſio
ne. Et pro vno tantum ꝗ ſe
dixit eſſe furto innocentem
rogat aſſerens eum innocē
tem hoc eſt reuelatio con=
feſſionis. vel ſi audita priꝰ
in confeſſione modo audi=
at a penitente ſolus in con
muni confabulatione pec=
cata ſibi ꝯfeſſa: ꝛ ex hoc eū
prodat reuelator eſt confeſ
ſionis vel ſi confeſſor ma=
licioſe alterum adhibet: ꝗ
audiat confitētē: vt poſtea
ille ſic audiens de ſic audi
tis teſtis ſit

9 ¶ Quid ſi confeſ
ſor ſuum peccatuꝫ confite
ri nequeat: niſi peccatum
alterius ſibi confeſſum ma
nifeſtet ſacerdoti noſcēti il
lum? Rn̄deo ſcđꝫ Richar. ī
iiij. diſtin. xxi. ar. iiij. q. iiij.
Durante tali caſu tenetur
de pctō hmōi: non confite/
ri: ſufficit enim ſi contera=
tur cum propoſito confitē=
di habita ſacerdotis copia
qui neſciat: de quo dicat.
Idem Sco. ea. di. vbi po=
nit exēplum: de abſoluēre
Epiſcopum ſymoniacum
de facto: quē de iure nō po
teſt. Quo caſu cōfiteri ſuf
ficit: ꝙ ſacramentum peni
tētie indebite adminiſtra
uit: Quem tamen ſi con=
ſcientia viget: vt rem aper
tiꝰ confiteatur tenetur ex
pectare oportunitatem cō
feſſoris: qui ex confeſſione
quam facit non valeat in
noticiaꝫ deuenire perſone
ſibi confeſſe. Hec Sco. li=
cet Fran. de may. ea. diſti.
dicat ꝙ ſi ꝯfeſſor non pōt
grauitatē peccati ſui explī
care niſi reuelet audita in
confeſſione. Cum iſta tranſ
eant de foro ſecreto ad forꝫ
ſecretum non eſt reuelatio
cōfeſſionis: ſꝫ prior opinio
magis tenenda.

10 ¶ Nunquid pre=
latus qui audiuit ſubditī
peccatum in confeſſiōe poſ
ſit extra actum confeſſiōis
aliquid agere ꝓpter quod
non ſoluꝫ alteri: ſed confeſ
ſo oſtendatur talia eum a
gere propter confeſſionem
auditaꝫ? Rn̄deo. Non. Vn
de nullam verecundiā: vł
mortificationē ſubdito ex=
tra confeſſionem facere po
teſt: vel etiam excommunī
catum ſi euꝫ neqt abſolue
re: cū vicario ſit de iure po
ſitiuo: nō reuelare de iure
poſitiuo naturali: et diui=
no ſcđꝫ Sco. et Richard. ī
iiij. di. xxi. Nō pōt etiaꝫ ab
officio remouere vel a loco
qn offīm: vł locꝰ ē ei. peri oc
caſio ſcđꝫ Bon. Sco. Lan
dul. ꝛ Richar. Qui ea. di.
ar. iiij. q. ii. In rn̄ſione. iiij.
argu. dicit. Suſpicio hec

ne ꝑlatꝰ faciat predicta
ob ꝯ̃feſſionē auditam ītel
ligit̃. Nō ſolum qñ alii hoc
ſuſpicarent̃ ſed etiam ipſe
ſubditus q̇ confeſſus ē. Et
addit Landul.ea.diſti. Si
prelatus ſciat ꝑ ꝯ̃feſſionē
ſubditum apoſtatare velle
nō dꝫ ei oſtium claudere: ſi
nō eſt ꝯ̃ſuetudo claudēdi
11 ¶ Nunquid ſacer-
dos vllo caſu ꝯfeſſionē poſ
ſit reuelare? Rñ. Non neqꝫ
ꝓ vllo ſcandalo vel diſpen
dio exinde ſecuturo / licꝫ ei
reuelare ꝯ̃feſſionē ſcdꝫ A
lexā.de ales in quarta par
te ſumme.q.275.
¶ Itē ſi ſuꝑiorē ꝑ obediē-
tiam vel ſub pena excōmu
nicatiōis lata ſentētia pre
cipert̃ etiā a papa ſecūdū
Alexā.ea.q.⁊ Richard.in
4.di.xxi.arti.4.qu.ii. Ubi
addit ſacerdos interroga-
tus de aliquo in ꝯ̃feſſione
audito. vtrum ſciat repēte
dicat ꝙ nō / ne ex ſua tacit̃
nitate vel fuga reſponden
di ſuſpitionem vllam agg̃-
uet in cordibus aſtantium
Nec mentitur quia intelli
git̃ ſe neſcire vt homo quia

vt deus nouit. Immo ſi ca
ſus contingat in quo opor
teat ſacerdotē vt confeſſio
nē reuelare vel mortē ſubi
re tenet̃ ꝑeligere mortem.
S. Bona.ea.diſt.addit. Si
ſacerdos iurauit dicere ve
rū ſuꝑ aliquo quod habuit
in ꝯ̃feſſiōe ſecur̃ poteſt ac
debꝫ dicere. Neſcio qꝛ iura
mētum nō obligat illum ni
ſi ad illd̓ quod nouit. vt hō
Idem Richar.
12 ¶ Quid ſi ſacer-
dos pctm̃ auditum ī ꝯ̃feſ
ſione iam ſciebat ꝑ aliam
viam? Rñdeo ſcdm̄ S. Bo
na.in 4.diſ.xxi. Poteſt il-
lud ꝓpalare. Sꝫ vt ſcā̄da-
lum euitet / tria obſeruet
¶ Primo ꝓteſtet̃ ꝯ̃fitenti
ꝙ nō tenet̃ celare illud: qꝛ
ſcit ꝑ aliam viam
¶ Scdo antequam propa
let ſe cogi ad hoc ꝑ obediē
tiam ſiue permittat.
¶ Tertio tunc reuelet cū
videat veritati preiudiciū
generari concor. Scotus ⁊
Richard.
13 ¶ Utrum de peni-
tētijs lic ē̄tia ſacedos reue
lare poſſit peccatū / qd̓ ei di

xit in ꝯfeſſione? Reſpōdeo
ſm̄ Richar.in.4.diſti.xxi.
arti.4.q.i. Sic ſi confeſſus
hoc iteruꝫ dicat ꝯfeſſori ex
tra ꝯ̃feſſionē. ¶ Secundo
ſi dicat ꝑſone ꝗ poſſit ꝓdeſ
ſe ⁊ nolit obeſſe. ¶ Tertio
caueat ꝯfeſſor / ne dicat ſe il
lud habuiſſe in confeſſione
¶ Quarto vitet ſcandalū
Ne ſi ſe licētiatum ad dicē
dum aſſerat a penitente / ⁊
penitēs neget ei incuberet
ꝓbare ſe licētiatum ab eo
fuiſſe ne puniret̃ / vt reuel-
lator ꝯfeſſionis. Idem. S.
Bon̄.ea.di. vbi addit. Sa-
cerdos vt ſcandalum eui-
tet omnino dꝫ ꝯfitētē ſuum
nunciū facere. Ideꝫ Alex.
Lombar. ⁊ Tho.ea. diſtin.
Qui addit. ¶ Quito con-
feſſor illi vel illis tm̄ dicat:
de quo vel de q̄bus licētia
tus eſt a penitente. ¶ Se-
xto. S. Bon̄. ibidem addi-
dit ꝙ penitens licētiare de
bet illum: tm̄ quo ad pecca
ta propria / ⁊ non aliena: ni
ſi in caſu in quo deberet di
cere. Et melius ꝑ alium ꝙ̃
ꝑ ſeipſum poteſt bonum il
lius ꝓcurare. ſic eſt ꝙ ꝯfeſ

ſor melius per ſuam moni-
tionē magis poterit ſuade
re: vt ſibi caueat a r̃cidiuo
Quo tamen caſu opꝫ con-
feſſionē narrare confeſſori:
qꝛ alia rogando confeſſorē
vt illum corriperet de pctō
quod ei tātum dixit ī ꝯfeſ
ſione. hoc eſſet occaſio r̃ue
landi ꝯfeſſionem ſecūdum.
S. Bon̄. ⁊ Richar.ea.diſti.
xxi. Et hec eſt cōis opinio
⁊ ꝗ practicatur. licet alij q
dam contradicant etiā pre
dictis: Ille quoqꝫ cui ꝯfeſ
ſor reuelauit alterius ꝯfeſ
ſionē tenet̃ omnino celare /
qñ ſcit ꝙ ille qui hoc ſibi di
xit neſciebat niſi ꝑ ꝯ̃feſſio
nē. Et ſimiliter ſiqs fuit in
ter pres penitētis in ꝯ̃feſſi
one / vel ſi ꝯtingat aliquē
a caſu ⁊ multo magis ex-
poſito alterius ꝯ̃feſſionē
audire ſub pena pcti mor-
talis celaret̃ ſm̄ Richar. ī
4.diſtin.xxi.arti.iiij.q.iij.⁊
arti.v.q.i.
14 ¶ Confitēs vero
penitētiam ſibi iniunctam
celare tenet̃ duplici cauſa
¶ Primo rōne ꝓprie fa-
me quam ſine aliqua vtili-

tate ledere nõ debꝫ. Eccle
ſiaſtici.xlj. Curam habe de
bono nomine.
¶ Scdo ratione ꝑiudicij:
qđ confeſſori adduceꝛ poſ
ſet: vt ſi forte ſibi iniunxit
ꝓ ſalute anime ſue penitẽ
tiam: per quam ſi ſciretur ĩ
curreret aliquorum: vel a-
licuius maliuolentiam.
Ut poteſt ſi iniũxit alicui ab
ſtinere a ſocietate ſibi per-
nicioſa. Richar. in.iiij. diſt.
xxi ar.v.q.iij.
¶ Tertio pena quam Sa-
cerdos cõuictus de reuela
tione cõfeſſionis puniri de
bet: eſt vt depoſitus detru
daꝛ in monaſterio ad agẽ-
dam ꝑpetuam penitẽtiam
vt in cap̃. Omnis de peni. ꝛ
re. Et ꝙ iſta pena hodie tã
tum imponatur ꝛ ceſſa-
uerit illa q̃ poniꝛ in ca. Sa
cerdos de peni.di.vi. Sen-
tit glo.ſi.in di.ca. Omnis ꝛ
Jo.and.ac do. Abb. Sicu.
hoc ibi aſſerunt.

¶ Incipit ſecunda pars interrogatorij de interrogationibus faciendis.

Circa decẽ ꝑcepta. Et
ſeptem pctã capitalia. Et
cum regulariter non opꝫ ĩ
terrogare de venialibus.
Querit quomodo cogno-
ſcatur veniale ꝛ mortale.
Et de nonnullis aliis que
ſtionibus circa hoc.

¶ Capm̃.i.

Queritur de mo-
do quo veniale a
mortali diſcerni po
teſt: Dicendũ ꝙ
duobus modis. Aut in mõ
diligẽdi: aut in modo cõſen
tiedi. ¶ Primo diligendi
creaturam: quã aut diligi
mus ſiue in ea delectamur
ſupra deum: vel eque deo ꝛ
hoc eſt mortale pctm̃. Aut
citra deũ/ vł ſub deo. ꝛ hoc
eſt veniale. Nam ſic homo
non deordinaꝛ: aut auerti-
tur ab vltimo fine: q̃ eſt deꝰ
in ſecundo modo ſicut in
primo modo/ et per conſe-
quens ratio peccati ſeu ꝑ-
fectio magis inuenitur in
primo modo ꝙ̃ in ſecundo
In quo eſt minimum de ra
tione peccati vel per quod
ꝛ veniale nuncupatur/ qñ

venia dignum ſit. ¶ Se-
cundo in modo conſentien
di deliberate vel non deli-
berate/ ꝛ in his que ſunt p̃
ceptorie ꝓhibita. Aut non
ſunt de ſe ſimpliciter vel p̃
ceptorie prohibita: vt ſunt
omnia precepta legis ne-
gatiua. Non occides. Non
mechaberis ꝛ cetera hmõi
eſt mortale/ ſicut eſt nolle đ
liberato conſenſu implere
affirmatiua precepta ꝓ lo
co ꝛ tempore vt tenetur.
Ueluti eſt honorare parẽ-
tes pauperibus ſubuenire
ꝛ alia his ſimilia qꝛ talis p̃
ceptorum tranſgreſſio non
ẽ ſine dei ꝯtemptu. In quo
potiſſimum conſiſtit ratio
peccati. Si autẽ quis deli-
berate facere conſentit/ ea
que nõ ſunt ſimpliciter ſeu
preceptorie prohibita/ vt ẽ
mendacium iocoſum multi
loquium: plus aliquantu-
lum dormire/ comedere/ et
huiuſmodi. Venialiter tan
tum peccat. ¶ Si tamen
ibi non ſit contemptus hec
eſt quieta voluntas talia
faciendi. Si etiam ſimpli-
citer eſſent prohibita: quo
caſu mortale peccatum eſ-
ſet. vt.xxv.di.§. Criminis
In prohibitis autem ſim-
pliciꝛ. Et ſecũdũ ſe ſi volũ
tas non conſentiat: ſed per
ſurreptionem delectetur.
Aut etiam ex cogitatione
ſine conſenſu/ veniale tan-
tum eſt peccatum. Secus
autem vbi vere vel interp̃-
tatiue conſentiat. Exem-
plum in peccato carnis in
quo delectari vel ex ſurre-
ptione/ vel cogitatione ſi-
ne cõſenſu veniale eſt. Ubi
vero ex diuturnitate tẽpo-
ris creſcit libido: Ita vt
mens velit perſiſtere in in-
teriori delectatione. Aut
aduertens periculum dele
ctationis retente negligit
eam reprimere quod ẽ con
ſenſus interpretatiuus/ cũ
non ſit abſq; contemptu ſa
lutis ꝓprie/ vñ mortale eſt
peccatum. Difficile ẽ tamẽ
in hmõi dicere quouſq; ſe
extendat veniale/ ꝛ qñ inci
piat eſſe mortale. De quo
cõſenſu dicit Aug. Si pec
catum non diu teneaꝛ inde
lectatione veniale eſt. Si
vero diu teneatur. Et ſi

volūtas ꝑficiēdi deſit mor
tale eſt. Que vba lȝ Aug.
videaṫ precipue intellige-
re de pctō carnis. In omni
bus tñ gñibus pctōꝝ dele
ctatio moroſa vigilanter: ⁊
ſtrēnue vitāda eſt. In pctō
ergo mortali eſt dei cōtem-
ptus atqꝫ deſertio. Nō tan
tum committendo ſicut in
exēplo proxime dicto: ſȝ ēt
in omittēdo. In veniali ve
ro eſt tantum pretermiſſio
alicuius circūſtantie ad ſa
lutē nō neceſſarie. Exēplū
de vtroqꝫ in eo q̇ teneṫ dice
re offm̄ diuinum q̇ ſe in ꝑ-
ſoluendis horis canonicis
aliqua mētis vagatiōe ad
aliud intēdat ꝑ ſurreptio-
nē mētis/ vel ex propria vo
luntate. Non tñ in hoc diu
moreṫ veniale remanet pec
catum. Si vero ex cōſuetu
dine negligenṫ pſallēdi cō
tēneret: ⁊ nō curaret cano
nicas horas deuote ſapien
ter pſoluere: cum ſit opus
ꝓuilegiatum: ſicut miſſam
celebrare: ⁊ verbum dei p̄-
dicare. Mortale peccatū ē
hec Alexander de Ales in
ſecūda parte. Tractatu de
pctō in gñali. Et in tracta
tu de negligētia. ⁊ S. Bo-
na. ī ſecundo diſ. 24. ſuper
litteram.

2 ¶ Sed q̄ro cum
pctm̄ veniale aliqñ fiat in
nobis ꝑ ignorantiam vł o-
bliuionem/ vel ꝑ ſurreptio
nē/ vel ꝑ neceſſitatē/ vł per
fragilitatē carnis/ ſicut di
cit glo. Prouerb. xxiiij. ſuꝑ
illud: Septies cadit iuſtus
in die. Et ꝯſtat ꝙ illud qḋ
homo peccat inuitꝰ eſt in-
uoluntarium: q̄ñ Augu-
ſtinus libro de vera religio
ne dicit. Pctm̄ a deo volun
tarium eſt: ꝙ ſi nō ſit volū-
tariuȝ: nō eſt pctm̄? Reſpō
deo ſm̄ Alexā. in ſcḋa par
te ſumme. In Tractatu de
pctō veniali. Omne venia
le peccatū eſt voluntariuȝ
vel voluntate mouente ad
hoc. vel voluntate permittē
te: ſiue nō cohibēte. Et ad
obiectum dicendum: ꝙ in-
uitus q̄s peccare dr̄ vel qḋ
nullo modo fit a voluntate
remota. vel propinqua eli-
ciēte: vel ꝑmittēte/ ſiue non
cohibēte. Et ſic nullus dr̄
peccare inuitus. Alio mo-

do dr̄ inuitꝰ peccare/ q2 nō
eſt ex toto in voluntate. Et
ſic dr̄ q̄s inuitus peccare.
Et ſic intellige ad Roma.
vij. Qḋ volo hoc ago: vcȝ
ꝙ actus peccati dr̄ inuolū
tarius: q2 ē contra rationē:
que concupiſcit aduerſus
carnem.

3 ¶ Sed q̄ro q̄ñ dif
fert radix/ ⁊ macula pecca
ti venialis: ⁊ mortalis eoꝝ
qꝫ auerſo? Reſpondeo. Li-
bido in mortali ſcḋm Aug.
libro de Mēdacio. Eſt ap-
petitus animi: quo eternis
tēporalia preponunṫ. Sed
nullum veniale a tali radi-
ce procedit: cum in eo non
ſit inordinata ꝯcupiſcētia
contra deum. Macula pec
cati mortalis eſt ꝑ qua ani
ma amore inferioris pul-
chritudinis ſeipſam pollu
it ⁊ ſue creationis imagi-
ne diuina gratia ſpoliata
deformat. Sed macula ve
nialis peccati: qua tantum
diminuiṫ rectitudo eiꝰ/ qḋ
eſt ad aliquem actum/ ⁊ ſic
nō eſt contra dei preceptuȝ
licet aliquo modo animam
polluat retardando cū ab
actu gratuite dilectionis.
Non tamen eam deformat
diuinam grām auferendo.
Et de vtriuſqꝫ macula po
teſt poni tale exēplum. Ali
quando tantum denigra-
tur aliqua ymago depicta
vt videri non poſſit. Aliqñ
vero ita obſcuratur: vt ple
ne nō poſſit diſcerni. Vnde
⁊ Gregoriꝰ dicit. Veniale
obſeruat: ⁊ mortale obtene
brat. Auerſio quoqꝫ a deo
non eſt in peccato veniali:
quamuis ſit quedam adeo
elongatio: vel retardatio
In pctō vero mortali ī quo
eſt diuinorum preceptoꝝ
tranſgreſſio. Auerſio fit a
deo. nam diuinum manda-
tum eſt via recte tendendi:
atqꝫ ꝑueniendi ad deum.
Qui ergo cōtra mādatum
dei facit quaſi faciē ſuā re
troſum vertēs tergum tē-
dit ad illum ad quē ꝑ viaȝ
mandati tēdere debebat.
Qḋ ⁊ ille agit q̇ tēporalia
preponit eternis ſtatuens
vltimum in eis finem. Ani
ma enim cum ſit media in
ter deum: ⁊ creaturam/ in-
quantum eſt ymago Dei:

Vertēs ergo ſe ad creatu/
ram tāq̄ ad vltimum finē
ſeu p̄ncipale bonum / faciē
ſuā: quam ad deū cōuertere de
bebat ad creaturaʒ vertit.
⁊ inclinat Alex. de ales in
ii. Tractatu de veniali pec
cato. Et. S. Bon. in. ij. diſt.
xxiiij. arti. ij. q. ii.

4 ¶ Quid ſit p̄m⁹
motus in prohibitis ſimpli
citer / ⁊ quando cum repri
mere teneatur? Reſpōdeo
ſecundum Alex. de ales ī
ſcđo Tractatu de pctō ī ge
nerali.

¶ Primus motus eſt mo=
tus ſenſualitatis ſm̄ īpul/
ſum fomitis tendens impe
tuoſe ad fruitionem crea=
ture delectabilis. Si tamē
ſenſualitas moueatur ſm̄
regimen rationis ad ſubſtē
tationem. Cum talis mo=
tus non ſit inordinatus vl̄
vituperabilis / de eo nō in=
telligit̄ in diffinitione pre=
ſcripta. Si autē mouetur
ſecūdū impulſum fomitis
hic ē de quo loq̄mur. Eſt. n.
inordinat⁹ cum ſit impro=
bus īpet⁹ libidinis. Et ſē=
ſualitas hic accipit̄ q̄dam
vis ſenſibilis ſub ratiōe or
dīata. Et ideo ſenſualitas
eſt in homine ſolo. In bru=
tis ſenſibilitas.

¶ Quo ad ſecundum? Re
ſpondeo q̄ ratio non tenet̄
rep̄mere p̄mos mot⁹: ne in
ſurgant: q2 ⁊ ſi in nobis nō
inſit neceſſitas ad hunc p̄=
mum motum vel ad illum
tamen manente corruptio
ne in ſua cauſalitate / que
tamen tolli poſſet ex virtu
te gratie neceſſitas eſt ad
aliquem. Tenet̄ tamen ra=
tio comprimere illas ne p/
ducantur ad conſenſum ſu
perioris partis. Hoc eſt te
netur conſentire ſecunduʒ
ſuperiorem partē vel etiaʒ
ſcđm īferiorē cum iaʒ pue
nitur ad iudicium ipſi⁹ diſ
finitum. Nam ita ordinata
eſt inferior ps rationis ad
ſupiorem q̄ ſubiecta ſit ei /
vel eſſe debeat. hec Alexā.
de ales.

5 ¶ Quō intelligen=
dum ē quod ď pctō morta=
li ⁊ veniale. Dicit̄ q̄ infini
ti ad finitū nulla ē propor/
tio? Rn̄deo ſcđm Alex. eo.
Tractatu. q. iii. Poſſumus

conſiderare mortale pctm̄
⁊ veniale quantum eſt ex
parte delectionis / ⁊ quan=
tum eſt ex parte deformita
tis. ¶ Primo modo eſt in
eis pportio. ¶ Scđo mo=
do non. Deformitas enim
menſuratur reſpectu boni
incommutabilis / ſiue eius
in quem peccatur. Delecta
tio vero ſecūdū actuʒ ipſi⁹
peccantis. Et propter hoc
pena debetur mortali pec=
cato ex vna pte finita ma=
gnitudine. ex alia parte in
finita duratione. Sed licet
veniale pctm̄ quantum eſt
de ſe nō habeat reatū / niſi
pene temporalis / ex adiun
ctione tamen mortalis po/
teſt habere penam eternaʒ
tunc eius deformitas eſt ſi
ne fine. deformitati autēʒ ſi
ne fine reſpōdet pena ſine
fine Ale.

6 ¶ Queritur an
plura venialia faciāt vnū
mortale? Reſpōdeo ſecūdū
S. Bonauē. in. ij. di. xxiiij
ſuper litteram. Non quan
tum eſt de ſe: ſed diſpoſiti=
ue. Ex frequenti enim ite=
ratione venialiuʒ augetur
libido ⁊ frequenter inter=
uenit contemptus.

7 ¶ Vtrum venia=
le peccatū poſſit effici mor
tale? Rn̄deo ſcđm. S. Bo=
na. in. 4. diſt. xvi. articu. iij.
q. j. Si intelligatur q̄ hec
venialis culpa per eſſenti=
am fiat mortalis: hoc eſt i=
dem ſecundum ſubſtantiā
impoſſibile eſt. Si autem
intelligatur quod peccatū
qđ erat alias veniale poſ=
ſit eſſe mortale / vt menda=
cium / iocoſum / ⁊ ebrietas
Dico q̄ ſic propter conſen
ſum ⁊ complacentiam ſu=
pra deum. Hoc eſt q̄ ſi eti=
am deus prohiberet com=
mittere non deſiſteret quia
ibi eſt libidinoſus conſen=
ſus. Idem dicit eadem di=
ſtinctio. Alexan. Lombar.
⁊ Richard. Qui addit mo
duʒ vt ſi ludus fiat cū mu
liere cauſa alicuius vane
cōplacentie: non tm̄ turpis:
ſi poſtea cōtinuet̄ cā turpi
tudinis exercende: qđ p̄mo
fuit vēiale ſit mortale ꝓpt̄
ſupueniētiā male intētiōis
Et ſic ītellige ad dictū au
gu. Nihil ē adeo vēiale qđ

nõ fiat mortale. ſi placet vl'
ſic ſcdm Alexã. de ales in.
ij. Tractatu de pctõ. Cum
quis diligit aliquid venia/
le ſub deo. Si poſt illa amo
ris inordinatio ita progre
dit ꝙ ſupra deum vel eque
deo protẽdit mortale. Non
ꝙ illa placẽtia/ ⁊ inordina
tio ſub deo facta ſit ſupra
deum/ ſed ꝙ per illam oc=
caſionaliter ⁊ progreſſiue
ab ea vſqꝫ ad illaꝫ q̃ ſupra
deum eſt partitum ſit qua
dam q̃tra placẽtia. Et ſic
loq̃tur Aug. de venialibus
in lib. de penitentia. Omnia
ſimul aggregata: q̃ plura
ſunt velut ſcabies necant.
aut decorẽ faciei noſtre ex
terminant.

8 ¶ Utrũ religioſus
teneat ad ꝯfeſſionẽ venia=
liũ rõne ſtatuti ſue religio
nis? Rñdeo. Quis tendẽti
ad ꝑfectionẽ vtile ac neceſ
ſarium ſit venialia cõfiteri
Tñ de neceſſitate ſalutꝭ re
ligioſus non tenet/ qꝛ qua
rõne ſecularis non habens
niſi venialia nõ tenet confi
teri etiam ſemel in anno ꝓ
pter preceptum ac. c. Omnis de pe. ⁊ re. Eadem rõ=
ne etiam religioſus ꝓpter
ſui ordinis ſtatuta: nõ obli
gat. Qꝛ ſcdm Scotũ in q̃r
to diſt. xvij. ⁊ Pe. de pal. ibi
dem. Eccleſia non vtitur
ſacramento penitentie/ niſi
tanq̃ ſecũda tabula cõtra
naufragium qd q̃dem non
eſt in venialibus. Cũ actu
moriens in veniali etiã ſal
uetur.

9 ¶ Utrũ vnũ mor
tale ſit maiꝰ altero vl' ma=
gis q̃ alteruꝫ? Rñdeo ſcdꝫ
Alex. de ales in. ij. pte tra=
ctatu de peccato mortali. q
4. Aliud eſt dicere maius
⁊ minus in pctõ mortali.
Et aliud eſt dicere magis
⁊ minus mortale.

¶ Primo modo. ſ. maius
⁊ minus mortale refertur
ad quantitatẽ peccati. In
gñe peccati. Cui etiam ma
ior acerbitas pene ſecũdũ
libidinis menſuram ei re=
ſpondet.

¶ Scdo modo. ſ magis ⁊
minus mortale refertur ad
ipſam ſeparationẽ a deo/ q
eſt anime vita; etiã inquã=
tum ei pena eterna reſpõdet.

Sicut ergo ĩ eternitate pe
ne non eſt magis ⁊ minus:
ſic nec in ſeparatione ẽ ma
gis ⁊ minus/ vel ſic etiam
mortale pctm̃ dicit in eo ꝙ
reſpicit mortẽ gehenne. in
qua aliq̃d eſt quod dr̃ ſcdm
magis ⁊ minꝰ vt magꝭ pu
niat iſte q̃ ille non in quan/
tum vterqꝫ eternaliter pu=
nitur. Alex.

10 ¶ Ex q̃bus cogno
ſcit ꝙ vnum pctm̃ eſt gra=
uius altero? Rñdeo ex qua
tuor. Ex cauſa. Ex mate=
ria. Ex circunſtantia. Ex
concupiſcentia.

¶ Primo ex cauſa a qua
diſcedit hoc eſt ſcdꝫ ꝙ actꝰ
diſcedit a rectitudine rati
onis. Quanto enim magis
diſcedit pctm̃/ tanto graui
us eſt. Sicut ſi quis deci=
pit in mille decepturum ĩ cen
tum ab alio grauius q̃ ille
peccat. Et q̃ eidem maius
bonum tollit in eodem gñe
peccati grauius peccat vt
auferẽs ſanitatem plꝰ of=
fendit: q̃ rapiẽs facultatẽ.
Quanto. n. magis quis di=
ſcedit ab armonia ⁊ conſo
nantia rõnis: tanto maior
eſt malitia: ⁊ tanto grauiꝰ
peccatum.

¶ Scdõ ex materia ſiue
obiecto vel pſona q̃ offendi
tur qꝛ quanto perſona offẽ
ſa dignior eſt tanto grauiꝰ
eſt pctm̃. Idõ peccatũ ime=
diate ꝯtra deum vt eſt infi
delitas ⁊ blaſphemia gra=
uius eſt pctm̃ cõtra homi=
nẽ commiſſo in rebus vl' in
perſona/ ſecũdũ eniꝫ digni
tatem obiecti attendit gra
uitatis varietas in pecca
tis. Hec Tho. pma ſcde. q.
lxxiij. art. iij.

¶ Tertio ex circunſtantia
quanto enim plures circũ
ſtantie corrumpuntur: tan
to grauius eſt pctm̃ graui
us enim peccat iniuſte ver
berans patrẽ q̃ extraneuꝫ
ſic ⁊ prodigus q̃ dat qd nõ
dꝫ: ⁊ cui nõ dꝫ: q̃ ſi q̃s det/
cui nõ debꝫ tãtũ qꝛ plures
circunſtantias boni in eo=
dem gñe peccati corrũpit.
Sicut in ſimili grauior eſt
egritudo/ q̃ plures partes
corporis corrumpit q̃ illa
que paucas. Vñ Tuliꝰ de
pmo exemplo dicit. In pa/
tria vita violanda/ multa

peccanť: violať eniꝫ is: qui
peccauit. q̄ aluit: q in ſede
ac domo in reꝫ publicaꝫ col
locauit. Tho. pꝛima ſecūde
q. lxxiii. arti. i.
¶ Quarto ex concupiſcen
tia: qua vꝫ q̄s duciť ad pec
candum. Duplex vero eſt
hec cōcupiſcētia. Una ſen/
ſualitatis pꝛecedēs iudici
um rationis ⁊ motum vo=
luntatis Et hec peccatum
diminuit: qꝛ q̄ maioꝛi con=
cupiſcentia ſtimulatus pec
cat minus ei imputatur.
Alia vero concupiſcentia
eſt ſequens iudiciuꝫ ratio
nis ⁊ conſenſum volunta=
tis. Et hoc modo vbi ma=
ioꝛ eſt concupiſcentia. Ibi
grauius eſt peccatū. Tho.
pꝛima ſecūde. q. lxxiij. arti
culo. vi. Quod etiam ꝓba
tur ſic. Illa eſt maioꝛ q̄ eſt
magis ſm̄ electionem cum
de ratione peccantis et in=
iuriantis eſt vt agat volun
tarie. Ideoꝗ quantoma=
gis ſecūdū electiōē peccat
tantomagis volūtarie pec
cat Quanto ergo magis
voluntarie: tanto grauius
quia maioꝛ eſt: ⁊ efficatioꝛ
libido. eſt.
ii ¶ Utrum qui eo/
dem actu facit contra duo
pꝛecepta teneatur duplici
reatu ſeu obligatione pec=
cati. Et ſic hanc circūſtāti
aꝫ per cōſequēs cōfiteri te
neatur? Reſpōdeo ſecūdū
Alaxan. de ales in ſecūda
parte Tractatu de commiſ
ſo. que. xii. Si actus pecca=
ti eſt contra pꝛecepta diuer
ſarum legum differentium
numero ⁊ ſpecie: vt cum q̄s
furatur in feſto: facit con=
tra pꝛeceptuꝫ tertiuꝫ. quo
iudicatur abſtinere ab om
ni peccato et contra ſepti/
mum: ne furtum facies Et
tunc peccatum ſeu eius re
atus multiplicať. Si auteꝫ
actus peccati ſit cōtra pꝛe
ceptum diuerſarum leguꝫ
que numero tantum diffe=
runt: ⁊ non ſpecie: peccatū
non multiplicatur: ſed eſt
tanto grauius. Exem=
plum in eo: qui frangit ie=
iunium in vigilia Apoſto=
li: que venit in quattuoꝛ tē
poꝛibus licet enim q̄s obli
geť pꝛecepto duaꝝ legum
pꝛecipientium ieiunium.

Tū leges in ſpecie obliga=
tionis non differunt cum v
traꝗ ieiunium pꝛecipiat.
Idem quoꝗ dicendū quā
do in peccato concurrunt
duo actus: quoꝛū alter ad
alteruꝫ ſequitur quia pec
catum non multiplicatur.
Exemplum in acceptione
perſonarum in qua eligi-
tur diues indignus ad ho/
noꝛem eccleſiaſticum: et cō
temnitur pauper. qui ē do
ctioꝛ ⁊ ſanctioꝛ hec ponit.
Alex. in Tractatu de acce
ptione perſonarum . queſti
one ſecunda. in ſecunda ꝑ=
te. Et Sanctus Bona in
quarto diſtinctiōe. xxxviij.
ſuper litteram. q. ij dicit
Peccatuꝫ numeratur rōe
actus circa quem eſt . non
ratione eius in quem ē. Un
de ſi quis vna actione offē
deret plures homines vno
peccato peccaret. Simili=
ter ſi quis in deum peccat:
⁊ in pꝛoximum ratione cir
cunſtantie adiuncte non fa
cit diuiſa peccata. Exem=
plum in eo qui votum ſolē/
ne publice violat quia pꝛin
cipaliter deum offendit et
pꝛoximum Secundario ꝑ
pter ſcandalum.

¶ De interroga tionibus faciendis in foꝛo penitentiali.

Ubi ſciendū
ꝙ littera. M. denotat pec=
catum eſſe moꝛtale Et duo
puncti ſignāt talia peccata
frequentius contingere.
¶ Pꝛimum pꝛeceptum
Non habebis deos alie=
nos.

PRimo pꝛecepto pꝛo=
hibetur ne cultus la/
trie ſeu ſeruitutis deo de=
bite alteri q̄ꝫ deo impenda
tur. Ut dicit Nicolaus de
Lyra ſupꝛa. xx. capitu Ex
odi.
¶ Si adoꝛauit quamcun=
q̄ꝫ creaturam puta: Solem
Lunam. Ignem vel aliud
Ut ſui conditricem vel cō
ſeruatricem. eſt honoꝛ la=
trie exhibitus creature. et
ſoli deo debitus Alexan.
de ales i tertia parte in ex
poſitione pꝛecepti pꝛimi.
Moꝛtale.

¶ Cruci tñ exhibēdus eſt honor latrie: qꝛ refert ad prothotipum: id eſt xp̄m paſſum. Sanctis enim honor dulie q̄ fit exiſtēti i aliqua excellētia. Nō aūt ſumma in qua deus ſol⁹ eſt. Alex. vbi ſupra.

¶ Si adorauit pictā ymaginē dei: vel alicuius ſancti nō referēs intētionē ad repreſentatum per illaꝫ videtur mortale: niſi rudis ſimplicitas adorātē excuſet. De Conſecra. diſ. iij. perlatuꝫ. Alex. lōbar. in tertio diſtin. ix. M.

¶ Si adorauerit trinitatē ſub ymagine trium vultuū vel trium perſonaꝝ materialiter diſtinctarum: credens eam talem eſſe. In quo ſi pertinax eſt: hereticus ꝛ excōmunicat⁹ eſt. c. Ad abolēdam. de hereti. Et ſi pingere fecit ymaginē impietatis eſt ſcdꝫ Jo. damaſcenū Alex. de ales in. ii. parte Tractatu de ydolatria. M.

¶ Si aliq̄d fecit vl' fieri procurauit per artem nigromantie / aut deliberatam itētionē habuit ad p̄dicta xxvi. q. v. Nec mirum. M.

¶ Si de futuris dependētibus ab alterius voluntate / vt de bello: faciendo de vxore ducēda ꝛ hmōi: voluit per demonem certificari. S. Bona. in ſcdo. diſtinct. vii. M.

¶ Si inuocauit demonem verbo vel animo: vt ſibi in re aliqua daret auxilium / vl' ꝯſiliū: vel obſequiū p̄ſtaret. S. Bo. vbi ſupra. M.

¶ Si inuocauit dyaboluꝫ vbi ſibi reuelaret rem quā perdidit. S. Bonauentu. vbi ſupra. M.

¶ Talia tñ viri ſancti q̄b⁹ deus ſubiecit demonia ſine peccato facere poſſunt ſcdꝫ. S. Boñ. in ea. diſt.

¶ Si arte notoria aliq̄d diſcere procurauit. Alex. de ales in. ij. parte tractatu. de diuinatione. M.

¶ In arte notoria quāuis fiant orōnes ad deum pro bonis impetrandis / vl' malis ammouēdis: tñ quia ponunt ibi nomina nō intellecta: ꝛ q̄dam lineationes. vt earum inſpectione ac q̄

rātur ſciētie: vel artes: Et attendit ibi inſpectio horarum quaſi virtute aſtroruꝫ illa fiant: quo falſa ſedulitate gñat in hominibus tan quā fidei cōtraria p̄hibet Alex. vbi ſupra.

¶ Si preſcire voluit aliq̄d parte neumantie. In qua fiunt lineaꝝ attractiones: ꝛ ſortes iaciēdo taxillos ꝛ punctos inſpiciēdo. Eadē rōne mortale eſt. M.

¶ Si libros incantationū apud ſe retinuit maxime i tentione experiendi ſemp eſt in mortali: ꝛ Chriſti inimicus. xxvi. queſti. v. Peruenit M.

¶ Si rem p̄ditam vel aliā rem occultam ſcire voluit faciendo inſpicere i criſtallo: vel in phiala per puerū virginem. S. Bonauentu. in ſecundo diſtincti. vij. q. vltima. M.

¶ Licet per dictum pueri repiatur res p̄dita tamen dyaboli opatōe fit q̄ ſub re honeſta pueri virginis decipit homines. S. Bonauē Ibidem.

¶ Si p̄ ſomnia ſua voluit de oc cultis diuinare vel de futuris pronunciare. Tho. ſecunda ſecunde. q. xcv. articulo. vi. M.

¶ Somnia tñ q̄ fiūt in nobis angelica: vel diuina reuelatione ſunt in nobis vera ſigna futuroꝝ ꝛ q̄b⁹ cōtingunt: nota ſunt. S. Bona. vbi ſupra.

¶ Si ex garritu vel volatu auium: vel motu aliquo bruti: predicere voluit bonum vel malum: q̄d ex libero arbitrio hominis depēdeat: vel a diuino nutu: ſuperſticioſum eſt Tho. ea. q. ꝛ. Deutero. c. viij. Vbi Nico. de ly. M.

¶ Sicut inuocatio demonum: ita ꝛ q̄d ſupſticioſum mortalis eſt culpa. Alex in tertia parte in expoſitione primi precepti. Sed non ē dicere futura per actum bruti cauſatum motu corporum celeſtium: ſicut cuꝫ cornicula crocitat predicit pluuiam cito futurā Tho. vbi ſupra.

¶ Si Aſtrologus vel mathematicus ex cōſideratione aſtrorum vel diei. Nati

uitatis per certitudinē ꝓ-
nunciat vite cursū / mores
⁊ euētus hominum: supsti/
tioſuʒ eſt. xxvi. q. vi. Igitur
Et ea. cā. q. v. Non oportet
S. Boñ. vbi ſupra M.
¶ Pronoſticari tamen de
morte Principis propter
cometam apparētem. De
nouo non videtur illicituʒ
quia diuino iuſſu mortem
eius pronunciat: quia eſt ꝑ
ſona communis ne regni
turbatio ſequatur S. Bo.
in ſecundo. diſtin. xiiij. q. vl
tima.
¶ De futuris contingenti
bus pronūciat̄ poteſt Ma
thematicus demonis oppo
ſitiōe: qui quattuor modis
de his preſentit.
¶ Aut conſiderando dili-
genter ad quid inclinetur
affectio noſtra. Et que ſunt
inducentia. ⁊ retrahentia.
Aut quia ex longa experi/
entia vidit in talibus acci/
dere talia. Aut quia ꝓ
ponēs aliq̄d factuꝝ ꝑdicit
illud. Aut iuſto dei iudicio
permittitur ab angelis ſā
ctis adiſcere ad punitionē
alicuius mali, vt ad fallan
dum fallaces. S. Boñ.
ca. di. vij. ar. ij.
¶ Si conſuluit aruſpices
incantatores / vel Sortile
gos. ad ſciendum que cir-
ca ſe vel alios futura ſunt
Cōtra. c. Si quis ariolos.
⁊. ca. Si quis Epiſcopus.
xxviq. v. M
¶ Si alios docuit ſortile-
gia. vel artem augurandi.
Aut talia procurauit adi-
ſcere Contra. c. Aliquanti.
ea. q. v. M
¶ Qui docent talia capi-
tali pena: vel deportatione
puniri. debent. Et qui adi
ſcunt: decem librarum au-
ri pena mulctari. C. de he-
reti. l. Quicunq̄.
¶ Si vſus eſt ſortibus pro
furtis inueniendis / aut oc
cultis ſciēdis / vel futuris
predicendis / ymagines ce
reas inſpiciendo / aut codi
ces / ſic verſus Pſalmoruʒ
vel punctos taxillorum / et
huiuſmodi. Contra. ca. i. et
ij. de ſortileg. Et ibi domi
Abb. Et Alexan. de ales
vbi ſupra. M.
¶ Licet tamen vti ſorti-
bus ad ſciendum cuius eſ

ſe debeat res de ſe indiuiſi
bilis: vel vna portio bonoꝝ
diuidendorum ſecundū do
mi. Abba. in. d. c. i.
¶ Si fecit vl' fieri fecit ma
leficium / ſeu malicias per
maleficoꝝ / ⁊ ſortilegos Cō
tra. ca. Non licet. ⁊. c. ſor-
tilegos. Contra. ca. Non li-
cet. ⁊. c. ſortes. xxvi. q. x. Et
Deut. c. xviii.
¶ Si maleficium / quod
per maleficium / vel alium
humano conſilio / vel exor
ciſmo iuſto dei iudicio de-
ſtrui nō poteſt propter pec
catum preteritum. deſtrui
procurauit per inuocatio-
nem demonis vel alio ma-
leficio in quo eſt ſecreta cū
demone conuentio Boñ
in. iiii. di. xxxiiii arti. ii. q. ii.
¶ Maleficiū intellige hic
In quo fiunt ligature vel
ymagines / vel caracteres
vt aliquod commodum vl'
incommodum ſequatur ꝑ
quod incidant homines in
infidelitatem credentes eſ
ſe virtutem illius ymagi-
nis / vel caracteris cum nō
ſit: ſed demonis diuina per
miſſione. Alex. de a-
les in tractatu de diuinati
one in ſecunda parte.
¶ Si fecit vel procurauit
preſtigiū: quo ex demonis
operatione oculi perſtrin-
guntur hominis ne verum
decernere valeat. Alexan.
vbi ſupra. xxvi. q. v. Nec
mirum. M.
¶ Si propter amorem li-
bidinoſum propinauit / vel
propinari fecit poculū ma
leficiatum: ne Mulier poſ-
ſet concipere aut conceptū
abortiret. Contra cap. Si
aliquis. de homicidio. ff. d
penis. l. ſi aliquid. §. ſi abor
tiones. M.
¶ Si obſeruauit dies egi/
ptiacos. Vel de non calcan
do limen domus Vel q̄
ſternutauit credens eſſe
malum ſignum. Landul. in
quarto. diſtinc. xxxiiij. q. vl
tima. M.
¶ Si propter infirmitatē
curandam procurauit ſibi
vel alteri icantationes ma
xime cum ſacramentis vel
ſacramentalibus. vt eſt. O
leum ſanctum. vel aqua
baptiſmi: et huiuſmodi.
Vel cum verbis ⁊ caracte

ribus non intellectis. Aut ītellectis:ſed cū ſupſticioſis obſeruatiōib⁹ cōſignādi vel ligādi: ⁊ huiuſmodi Cōtra.c.Illud.⁊.c.Peruenit.xxvi.q.ij.⁊.q.v. Lādul vbi ſupra. M.

¶ Si procurauit: docuit: vel conſenſit ligari breuia ad collū:vel portari ſup ſe Aut ſi talibus fidem habet ad expellendam febrez vel aliam egritudinē :quādo ibi ſunt nomina:vel caracteres nō intellecti. Vel in carta nō nota: quamuis ibi ſint oōnesbone:vt ſymbolum:⁊ oōo dñica .xxvi.q ij. Illo.ꝟ.c.Qui ſine. Landul.in.iiij.diſt.xxxiiii.q.vlti. Et archidy.in.c.nō.licz xxvi.q.v. M.

¶ Si oōnē vel Pſalmum vt Pater noſter:vel euangelium cum caracteribus ſeu ſignis:vel nominib⁹ ignotis:aut cum ſuperſticioſe aliqua obſeruantia ſup ſe portauit. Alex.de ales ī tertia parte. Tractatu ſortilegorum M

¶ Simplices tñ nonduz īſtructi talia eſſe ꝓhibita vident excuſari. Silr portare ſymbolum:oōnē dñicaz ſi hmoi. Talia ſine alijs caracteribus ignotis: vel ſuperſtitionis obſeruātus licitum eſt.xxvi.q.ii.Non obſeruetis

¶ Si attribuit particularem virtutem orationi :vel Pſalmo Vt quod portans ſuper ſe perire non poſſet:ī igne vel' in qua:vel mala morte:vel ꝙ talem gratiaz tēporalē:vel corporalez cōſequetur omnino Ar.d. Nō obſeruetis ⁊.ij.q.v. Conſuluiſti. Archidyaco vbi ſupra. M.

¶ Gratiaz tñ ſpūalez conſeq̄ poſſe dicendo aliquam oōnē ſine aliqua ſuperſtitione nō videt incongruuz Vñ Caſſiodorus ſup verſum Pſalmus, Dirupiſti domine vincula.⁊c.dicit ꝟſus hic tantam virtutē creditus eſt habere:vt a nonnullis diceret poſſe hominibus peccata dimitti.ſi eū in fine vite ſue trina confeſſione congeminent. Idem tenēdum vbi papa dat indulgētiaz orationē aliquā

dicēti Arch.ca. Qd autē. de peniten.⁊remiſſionibus ⁊ ibi glo.

¶ Si credit non poſſe ſibi bñ contigere. In commercio:vel mercantia quam tali die fecit tali planeta/vel ſtella regnāte ⁊ hmōi.xxv q.v. Nō licet M

¶ Medici tñ in minuendo ſanguinē, vel in dando medicinas Et ruſticis in putando arbores/vineas/vel in ſeminando curſum lune ⁊ ſtellaꝝ ſeruare lz.ſecūdū glo.in eo.c. Non licet

¶ Si quis ꝑtinaciter credat ſe vel alium tēpore nocturno extare ſup beſtias ad loqua longinta/cum verius ſit dyabolum ſe in varias ſpēs trāſferētē vana fantaſmata antecedēti humane ꝑ illuſionē immittere. Alex.de ales/vbi ſupra ⁊.c.epi.xxvi.q.v. M

¶ Si ꝑtinaciter credit vetulam/aut alium in gattā ɔuerti.⁊ ſanguinē puerorū ſuggere. Cum ſit demō. ſicut filios Iob interfecit. ſm Aug.⁊ Hiero.d.c. Epiſcopi. Et Tho.j.parte.q. cxiiij.ar.4. M.

¶ De articulis ⁊ ſacramentis fidei.

¶ Si dubitat de articulis fidei/vel aliquo eoꝝ.nō declinans magis in partē affirmatiuam/quam negatiuam. Contra.c.dubius.de hereti. M

¶ Si credit īfideles. ſicut ſunt turci.⁊ ſaraceni/ſuaz legē ſeruantes debere ſaluari.cum in ſola fide chriſti homo ſaluet.xxiiij.qu j. Quia in ſola. M

¶ Si credit patrē in diuinis eſſe ſeniorē.vel potētiorē.vel digniorez filio. Et ſi ꝑtinax eſt hereticus ⁊ excommunicat⁹ eſt.d.ca. Ad abolēdam. De hereti. Et ex proceſſu curie eſt papalis. M

¶ Si non credit vnitatem eſſētie in diuinis/ſz ꝑſonas trinitatis diſtinctas materialiter eſſe ſicut ſunt Petr⁹. Ioannes. Iacob⁹. Et ſi in hoc eſſet ꝑtinax excōicat⁹ ē.vt ſupra. M

¶ Homo tñ rudis q̄ nō poteſt cōcipere.q̄d eſt natura

⁊ q̃d perſona in diuinis te
netur implicite credere. vt
c̃dit eccl'ia. ⁊ ſufficit ſcdm̃
Sco in.iii.di.xxv.

¶ Si credit filium in diui
nis genituꝫ eſſe hũano mo
do ⁊ non per actum intel=
lectus quos deum ſeipſum
intelligit infinite. Et ſi ꝑti/
nax. excommunicatus eſt.
vt ſupꝛa. M.

¶ Noticia enim intelle=
ctus ſiue verbum in diui=
nis cum adequate ſe habe
at ad obiectum intelligibi
le. quod eſt diuina eſſentia
que eſt infinita. neceſſe ē. vt
ſit infinita. Scot. in pꝛimo
diſtinc.i. M.

¶ Si credit patrem ⁊ fili
um ⁊ ſpiritum ſanctum eſ
ſe plures deos. ⁊ non vnuꝫ
ſolum. In ſymbolo. Quicũ
qꝫ. Et ſi pertinax excom=
municatus eſt. vt ſupꝛa.
M.

¶ Si non crederet per ſa=
cramentum baptiſmi pctã
remitti. aut ꝑ ſacramentuꝫ
penitẽtie hominẽ deo recõ=
ciliari. ⁊ grãm recuperare
vel ſacramentum confir=
mationis ⁊ euchariſtie ad

ſalutẽ neceſſarium nõ eſſe.
Et ſi ꝑtinax eſt incurrit ex
cõicationẽ papalẽ. cap. Ad
abolẽdam de hereti. in pꝛo
ceſſu curie. M.

¶ Si coꝛpoꝛaliter pueruꝫ
in hoſtia conſecrata crede
ret Chꝛiſtum eſſe. ⁊ ado=
ret cum non ſit Chꝛiſtus:
ſed Chꝛiſtum ſub ſacramẽ
to eſſe repꝛeſentet Land'.
in quarto diſtin. xii. Si eſt
pertinax licet inſtructꝰ vi=
de' hereticus. M.

¶ Coꝛpus enim Chꝛiſti
in ſacramento videri non
poteſt oculo coꝛpoꝛali etiã
miraculoſe: neqꝫ ab vllo in
tellectu: niſi diuino Rich. i
quarto di. x. ar. v. q. i. ⁊. ii.

¶ Si pertinaciter crede'
nolet totum Chꝛiſtum con
tineri: ſub qualibet ſpecie
panis/vel vini conſecrati:
⁊ etiam ſub minima parti/
cula illarum ſpecierum ſi=
cuti ve' eſt hereticus: ⁊ ex
cõmunicatꝰ eſt. Richar. in
quarto. diſt. viii. artic. iii. q.
4. Et. d. c. Ad abolẽdã de
hereti. M.

¶ Si ꝑtinaciter credere
noluit xp̃m poſſe eſſe in plu=

ribꝰ locis ſeu altaribus ſa
cramẽtal'r eodem tempo':
hereticus eſt Richard. In
quarto. diſt. x. ar. ii. q. ii. Et
vi. q. i. d. ca. Ad abolendaꝫ.
M.

¶ Si non credit ꝙ vere
Chꝛiſtus Deus ⁊ homo. ſe
cũdũ illam magnitudinem
coꝛpoꝛis in quo crucifixus
eſt contineatur in Hoſtia
conſecrata. Cõtra capitul'.
Ego Berengarius. de cõ=
ſe. di. ii. M.

¶ Si non credit futuram
reſurrectionem coꝛpoꝛum
noſtroꝛum. ac meritoꝛuꝫ re
tributionem a deo futurã.
Contra Symbolum Apo/
ſtoloꝛum: hereticus eſt.
M.

¶ Si plus q̃ꝫ deum ama=
uit ſe vel filium/vel hono=
res: vel voluptates carnis
vel diuitias vel pꝛincipem
ſuum paratus pꝛo his fa=
cere que pꝛo dei amoꝛe nõ
facere'. Sco. ⁊ Franciſ. de
mayꝛo. in pꝛimo diſtinctio.
ꝓmã. q. i. Nam teſte. Hiero
ny. Quod quiſqꝫ plus ve=
neratur. ⁊ amat. Hoc il=
li deus eſt. M.

¶ Si ex hoc ſolum deum
amat. qꝛ dat ei ſpiritualia
bona vel coꝛpoꝛalia vl' gra
tias quas petit ab eo: moꝛ
tale eſt: quia vtitur fruen=
dis. Sꝫ ⁊ Fran. Vbi ſupꝛa
Nam teſte auguſtino libꝛo
lxxxiii. q. 4. arti. ix. q. vi.
Sũma ꝑuerſitas ē frui vtẽ
dis ⁊ vti fruendis. M.

¶ Si in bonis pꝛeſenti=
bus/vel diuitiis et honoꝛi=
bus. Ita quietata volun=
tate delecta'/vt ſi his ſem
per frui poſſet aliam vitaꝫ
nõ curaret ſecũdũ pꝛedictos
doc. vbi ſupꝛa. M.

¶ Si deliberate ſepius ꝓ
poſuit facere contra aliq̃d
dei pꝛeceptum vt incanta=
tiones et periurium. Contu=
melias in aliquem homici=
dium/furtum/mendaciuꝫ
pernicioſum/⁊ huiuſmodi
ne tempoꝛalia perderet. aũt
acquireret totiens graui=
ter peccat. Sco. ⁊. S. Bo=
na. in. i. diſ. i. M.

¶ Si credidit totũ homis
bonũ ꝯſiſtere ĩ diuitiis ho=
noꝛibꝰ ⁊ voluptatibꝰ hui=
vite. Scot. vbi ſ. ⁊ Tho. ii.
ii. q. lv. ar. ii. M.

¶ Non ſumes no
men dei tui inuanū.

¶ Preceptū ſcd̄m.

SEcundo precepto ꝓ
hibet homini: vī iura
re ſine cauſa: vel periurarī
vterqꝫ enī ꝓ nihilo iurans
ꝛ falſo iurans / aſſumit deū
in teſtimonium ſue locutio
nis. ſed in vanum / qꝛ ille ſi
ne cauſa nominando ſum=
mam trinitatē. Iſte nomi=
natim contemnēdo verba
Alexan. de ales in expoſi=
tione ſecundi precepti ī ter
tia parte.

¶ Utrum autē licitum ſit
iuramentum. Nota ꝙ tres
conditiones habere debet.
Ueritatē. Iuſticiaʒ ꝛ Iu=
dicium. xxii. q. i. ꝛ iurabunt
De iureiuran. c. Et ſi xp̄s
¶ Primo ꝟitatē in ꝯſcien
tia iurantis ꝙ. ſ. ſic credat
eſſe / vt iurat / vel facere qꝺ
ꝓmittit. ¶ Secūdo iuſtici
am ex ꝑte rei iurate vt iu=
ſticie nō ꝯpugnet / ſꝫ licitū
ſit. ¶ Tertio iudiciū. ſ. di=
ſcretiōis vt vʒ attendat cā
ꝓ qua iurat modus. Cau=
ſa. ſ. boni faciendi / vel mali
euitandi / vt cum ꝗs iurat
ꝓ obedientia ꝓ pace refor
manda. ꝓ aſtruēda verita
te in cordibus auditorum.
Hec Alex. de ales in tertia
parte / in ſecūda expoſitiōe
Preceptorum. ꝛ. xxij. qu. i.
Si peccatum

¶ Si ex conſuetudine ꝗs
cuʒ deliberatiōe iurat gra
uiter peccat: qꝛ non eſt ſine
contemptu ac ꝯtumelia di.
xxij. q. j. Ita ergo Bona. in
tertio diſ. xxxix. ar. j. qu. iij.
vt iurare ꝑ deum: ꝑ filium
dei: ꝑ veritatē: ꝑ fidem per
euangelium: ꝛ hmōi. ſcd̄m
Augu. Iurare ꝑ deum: eſt
deum in teſtimoniū inuoca
re. Alex. vbi ſupra M

¶ Si iurauit per membra
dei. vt ꝑ corpus / caput / vl̄
capillos eſt quaſi blaſphe
mans attribuēs deo quod
non habet. xxij. q. i. Si de⁹
ꝛ homo. M

¶ Tū iurans reuerēter ꝑ
ſanctum dei caput: vel ex
cauſa licita: talia ꝓferens
non eſt mortale. S. Bona=
uentu. in tertio. diſt. xxxix.
arti. ij. q. ij.

¶ Si iurauit ꝑ alia mem=

bra xp̄i irreuerenter: quaſi
mēbratim diuiſit eum. S.
Bona. vbi ſupra. M

¶ Si iurauit ꝑcipiēs ſuū
iuramētū: ꝛ falſitatē dū iu
rabat: ꝑiur⁹ eſt. M

¶ Si autē attēdat falſita
tē ſed nō iuramētū ꝛ quaſi
neſciens iurat: non niſi ſit
mendacium pernicioſum.
Thom. in tertio diſtin. xxx
viij. ar. i. q. v. Et Richard.
ea. diſtinct.

¶ Tripliciter enim fit iu=
ramentū. Primo cum ꝗs
iurat falſum qꝺ credit eſſe
verū. Secūdo cū iurat ve
rum. qꝺ credit falſum. Ter
tio cum iurat falſuʒ: quod
credit eſſe falſum. Scd̄o / et
tertio modo mortale eſt nō
autē p̄mo modo. Richard.
in tertio diſ. xxxix. art. iij. q.
i. xxij. q. ij. hoīes. M

¶ Cum tū̄ ꝗs vno impetu
ꝛ contextu verboꝝ ꝑiurat.
videt vnum mortale tantū
vt in ſimili dicit Ioan. an=
dre. in regula. Delictum in
ſexto. In mercu. ꝙ percu=
tiēs clericum pluries vno
cōtextu ꝛ impetu non inci
dit niſi vnam excōmunica
tionis ſententiam.

¶ Si iocoſe periurauit:
mortale eſt / qꝛ etiam ibi eſt
diuine maieſtatis irreuerē
tia. Tho. ſecunda ſecūde. q
xcviij. M

¶ Si expoſuit ſe ꝑiculo ꝑ
iurii iurando certitudina
liter. i. de quo dubitauit.
Tho. ij. ii. queſ. lxxxviij. ar=
ti. p̄mo. M

¶ Si iurauit contra ꝯſciē
tiam: vel illicitum / vel ve=
niens contra iuramentū: ꝑ
iurus eſt. Alex. in tertia ꝑ=
te. In ſecūda expoſitiōe p̄
ceptorum. M

¶ Si nō impleuit rem lici
tam quam iuramēto ꝓmi=
ſit cuʒ poſſet Tho. ſecunda
ij. q. lxxxix. articu. iij. Et
Alexand. in expoſitione ſe
cundi precepti in tertia ꝑ=
te. M

¶ Iuramētum dr̄ ꝓmiſſo
rium cum ꝗs iurat aliqd ſe
factuꝝ vel nō factuꝝ obli
gans ſe ad executionē pro
miſſi: dūmodo licitum ſit ꝛ
expediēs. Alex. ibidem.

¶ Si temerarie iurauit
facere rem peccati morta=
lis mortale eſt ꝛ tenet non

ſimplere. xxv. diſti. §. crimi 3. xxij. q. 4. In malis M

¶ Si iurauit non parcere inimico: non facere elemoſynam / non ingredi religionem / iuuare aliquem in maleficio vł ducere aliquã in vxorem poſt votum caſtitatis: ⁊ huiuſmodi. Omnia ſunt mortalia. Richar. in tertio diſtinc. xxxix. xx. q. 4. Qui ſacro. M

¶ Si ſophiſtice ⁊ doloſe iurauit rez ſic eſſe / vel non eſſe. ad decipiendum aliquem quo caſu tenetur tamẽ ſecũdũ intentionem eiꝰ cuiꝰ iuramẽto promiſit ſm Richar. ea. diſ. de quo. xxij. q. v. Quacunqz arte. M

¶ Ubi tamen quis ſimpliciter iurat verba habentia duplicem intellectum non obligatur niſi ſm ꝓpriam intentionem. Alexand. de ales in tertia parte in expoſitiõe ſecunda preceptorum. M.

¶ Si per iuramentum metu ſe obligauit ad aliquid faciendu3 quod non ſit cõtra dei vel eccleſie ꝓceptu3 ⁊ nolit implere / vt tenet in foro conſcientie. Richar. in tertio diſt. xxxix. M.

¶ Superior tamẽ deb3 relaxare ei iuramentum huiuſmodi / aut cõpellere ad ei relaxandum illum q̃ metu compulit. Iurare de his que vi. c. Abbas. Richard. vbi ſupra.

¶ Si priuata perſona exegit iuramentum ab eo / quem ſciebat feciſſe contrarium eius / de q̃ iurabat mortale fuit exigere. Thom. ij. ij. q. xcviij. arti. 4. M.

¶ Sed iudex non peccat: ſi ad petitionem alteriꝰ exigit iuramentũ ſecũdũ ordinem iuris ab eo quẽ ſcit falſum iurare. q2 non ipſe. ſed ille ad cuius inſtantiã facit videt exigere Thom. vbi ſupra.

¶ Si reuelauit ſecretum quod iuramento. Uel ſine iuramento celandum accepit. Richar. in. iiij. diſt. xxi. ar. v. q. 4. Similiter qui induxit: vt reuelaret ſciẽs eſſe celandum. M.

¶ Qui tamen iurat tenere ſecretum adulterium: vł quodcunqz crimen interrogatus a iudice propalare tenetur. glo. in. c. Qualiter extra. de accuſati. ⁊ In noc. ibidem. Uerumtamen iurans dicere veritate3 nõ tenetur dicere ea que ſunt oculta omnino. Et hoc ſecundum Laudunenſem in prohemio Clementinaru3 ſuper verbo Sancimus

¶ In quibuſdam caſibus quis non cenſetur periurꝰ quamuis iuramentum nõ impleat. ¶ Primo cum quis abſoluitur ab eo icuius commodum iurauerat ſicut cum abſoluitur ſponſus a iuramento de matrimonio contrahendo extra. De Iureiurand. capitulo. ij. Item cum quis iuramẽtum commutat in melius extra co. Peruenit. ij. Itẽ cum iuramentum non implet ſi conditio iuramento appoſita non impletur. di. capi. Peruenit. Item nec ille qui iurat amplius non cognoſcere concubinam ſi eam ducit in vxorem glo. ĩ capitulo. Quod predeceſſor. xi. que. tertia. Item qui non implet iuramentum de re que non eſt alicuius importantie. vt cum mater iurat filium verberare vel ſi quis iurat bibere: vel non bibere / ⁊ huiuſmodi: veniale eſt. Item qui non implet quod male / ⁊ non obſeruãdum iurauit extra. c. capi. Quanto. Et ſic intellige. cap. Si aliquid. xxij. q. iiij vbi tex. Iuramentu3 quod obſeruatum ĩ peiorem vertat exitum ſalubriore3 cõſilio mutandu3 nouerimꝰ.

¶ Si in cantilenis vł turpibus confabulationibus. vel ſanctos miſcuit. dei eſt contumelia vt notari poteſt ex dictis. S. Bona. in. iii. di. xxxix. M.

¶ Si ſibi vł ſuis aliquod malu3 imprecatus eſt mentiendo / vt demon me importet. Uł de meis filijs me cõtentum non videam ſi tale quid non fecerim quod eſt de genere mortalium. Alexander de Ales vbi ſupra M

¶ De blaſphemia

¶ Cōtra hoc ſcōm pꝛece
ptū eſt blaſphemia:qꝛ ma=
gis in vanum aſſumit no=
men dei q̄ aliqd de deo fal/
ſum aſſerit. q̄ p noīē dei
aliqd falſuz ꝯfirmat. Tho.
ii.ij.q.xiij.ar.ij.

¶ Si remouit a deo qd ei
cōuenit vel attribuit ei/qd
nō ꝯuenit. Uel ſi attribuit
creature/quod deo cōuēit
blaſphemia eſt. Alex. Ubi
ſupꝛa. Et Richar. in ſecū=
do diſtinct. xliij. articulo. iij
q.ij. M.

¶ Exempluz pmi. ſi dicat
deum nō ſapientē/nō bonū
vel non poſſe qd poteſt. vel
nō videre aut nō curare d
actib⁹ hominum.

¶ Exempluz ſcdi. ſi dicat
deum iniuſtuz/ ꝓditoꝛē/ſi=
ne merito puniri vł flagel=
lare ⁊ hmōi.

¶ Exēplum tertij. ſi dicat
deum oīa preſcire vł om
nia poſſe ⁊ hmōi. blaſphe=
mare eſt ꝯtumeliā vel con
uitium conferre in iniuriā
ſaluatoꝛis: hoc quoq; in ſā
ctos appellatur blaſphe=
mia eo ꝙ ī illis blaſphema
tur de⁹ conditoꝛ creature.
Alexand. de ales in ſecun
da parte in tracta. de blaſ
phemia.

¶ Si ex deliberatione ⁊
non ſubꝛeptione blaſphe=
mauit/moꝛtale eſt. Alexā.
vbi ſupꝛa. M.

¶ Per ſurreptionem bla=
ſphemat q̄ ſubito ex aliqua
paſſione in verba pꝛoꝛum=
pit. quoꝛū ſignificationes
nō cōſiderat/⁊ eſt veniale.
Qui vero aduertit eē blaſ
phemiam/conſiderans ſi=
gnificationē verboꝛū moꝛ=
taliter peccat. Thom. Ubi
ſupꝛa. M.

¶ Qui ex ignoꝛantia blaſ
phemauit credēs nō blaſ=
phemare deum. licet dicat
hmōi vba: non peccat moꝛ
talr. Alex. vt ſupꝛa.

¶ Si ex impetu ire blaſ
phemauit cum dabat ope=
ram rei illicite puta ludo.
non excuſat a moꝛtali. ſm
Abb. Siculum ī.c. Statui
m⁹ extra de maledic. facit.
xv.q.i. Inebꝛiauerūt. M.

¶ Si blaſphemus eſt pu=
blicus. ita ꝙ multos ſcan=
daliẓat/ſoluseps abſoluit
eum. vel ſm Uin. Si con=

tra eum lata eſt ſententia:
alias non. Hec dr. do. Anto
in eo.c. Statuim⁹. M.

¶ Si ꝯſiderant obiecta in
q̄ peccat blaſphemia ma=
ius pctm̄. eſt homicidio. qꝛ
directe eſt pctm̄ in deum. et
illud in pꝛoximum. Se/
cus ſi ꝯſideret effectus ope
ris quo magis homicidiuz
ꝓximo nocet q̄ blaſphemi
a deo. Sz in grauitate cul
pe magis attenditur intē/
tio peruerſe voluntatis q̄
effectus operis. Tho. ea.q
arti. iij.

¶ De voto de quo

in tertio capitulo pꝛime p=
tis. §. Quo ad diſpenſatio=
nem.

¶ Uotum eſt pꝛomiſſo lici
ta facta cū intentione ſe o=
bligandi. Et ex deliberati
one de re q̄ ad honoꝛez dei:
vł ad ſalutē anime ſpectat
Si autē ſit de vana re vel
inutili nō tn̄ cōtraria ſalu
ti. Nō tenet ipſo iure. Ri=
char. in quarto. diſ. xxxviii.
arti. v.q.i. Et Tho. ſcda ſe
cunde.q. lxxxviij.

¶ Sz ꝓpoſitum aliqd fir
miter faciēdi nō eſt votum
⁊ hmōi tranſgreſſio venia/
le eſt Directoꝛium libꝛ. ii. tī
xxij. §. i.

¶ Si vouit non pectinare.
vel non lauare caput ī ſab
bato votum ſtultū dicitur
Archi. in.c. Qui bōa. xvii
q.i. Et ſecūdū Alber. Etiā
az ſi fiant ꝓ honoꝛe ſancto
rū ſeruanda non ſūt qꝛ ha
bēt quandam ſimilitudinē
cum ydolatria..

¶ Si vouit facere rem bo
nam pꝛopter finem malū vt
facere elemoſynas ſi vindi
ctam vel ſuā libidinem cō=
ſecutus fuerit/moꝛtale eſt
Et tenet nō implere votū
hmōi. Richar. in quarto
diſt. xxxviij. articuꝫ pꝛimo.
q.i. M.

¶ Si metu moꝛtis votum
emiſſum nō impleuit. Cum
tn̄ metus in eo non abſoꝛ=
buerit arbitrij libertatem
Ita vt neſciret qd faceret
S. Bon. in tertio diſtinct.
xxxix. xvij. q.i. Suntqui o=
pes. M.

¶ Si vindictam vel aliud
de gñe moꝛtaliuz facere vo
uit. vel non ingredi religio

nē cum ſit ydoneus.xxii.q. iii. In malis. M.

¶ Votum factum colore. Iracundie non īpleuit dū tamen.alias licitum fuerit glo.in.ca. Sunt qui opes. xvij.q.iiij M.

¶ Si non impleuit votum factum de re bona propter bonum tēporale aſſequendum vel conſeruanduz.qđ eſt aſſecutus.Richardus ī quarto.diſt.xxxviij.artic. i.q.ij. M.

¶ Si heres habita heredi tate non impleuit votum đ functi:cum poſſet:lȝ non ꝓ miſerat defuncto extra de voto.c.Licet secūdū Inno ⁊ Hoſt ibidem. M

¶ Si poſt votum virginitatis corrupta eſt:⁊ poſtea non ſeruat continentiam. Richar.in quarto diſtinc. xxxviij.articulo.v.queſtione prima M

¶ Epiſcopus tamen diſpēſare poteſt vt talis poſt cōſummationem exigat ſine peccato maxime ſi iuuenis eſt. Richar.in quarto.di. xxx.iiij Et Inno ī c. At ſi clerici.de iudiciis.

¶ Si vxor q̄ vouit nō exigere debitū exigit eſt mortale.Richar.in quarto.diſtinc.xxxij.ar.ij.q.prima.⁊ S.Boñ.ea.di. M.

¶ Si de licentia viri continentiam vouit in facie eccleſie.vel in priuato reddēdo debitum mortaliter peccat.xxxiii.q.v.cap. Quod deo Et eadem.q.§.Ex premiſſis:Vxor tamen que abſtinentiam:vel peregrinationem vouit de licentia viri.Si vero prohibente promiſſa non implet:non peccat dicto.§. Ex premiſſis Quamuis vir peccet prohibendo. Ar.ad hoc.xxiij. queſtione prima.Quia culpatur. Richar.in quarto. diſtinctione trigeſima ſecūda.articulo ſecundo.q2.ſecunda. M.

¶ Si vouit intrare religionem:et ex mora timet impedimentum tenetur non differre. Thom.in.iiii.diſ. xxxviii. M.

¶ Si impubes doli capax votum abſtinentie:vel peregrinationis factum nō impleuit:poſtquam exiuit paternam poteſtatē extra eodem capitulo. Venientes. Iuncta glo. M.

¶ Impuberes q̄ ſunt omino ſub diſpoſitōe parētum vel tutorum:non obligatoruz vouere poſſunt ſecūdū Sanctum Bona.in quarto.diſt.xxxviij.arti.primo queſt.iij.

¶ Similiter ⁊ filius qui ſubeſt patri.In his que ad regimen domus:⁊ familie pertinēt non poteſt de illis votuȝ facere ſine patris auctoritate ſecūdū Richard. in quarto diſt.xxxviij.ar. iiij.q.ii.

¶ Si in intentione vouentis fuit ſe obligare ad ſtatī ſoluendū tenetur ad ſtatiȝ ſoluere. M.

¶ Si autē ad certum tempus vel ſub certa conditione non tenetˀ ſtatim ſoluere.ſed nō debet tardare vltra q̄ intendit ſe obligare verba.Tho.ſcđa ſecūde.q. lxxxviij.art.iij. Et.ſecūdū hoc ītellige dictū Guiliel. qui ait.Si votum eſt abſolutum tenetur ſtatim adimplere cum poteſt ad arbitrium boni viri.

¶ Sed quia tardauit ad īplere votum tunc non poteſt quod prius poterat. Tho.vbi ſupra. M.

¶ Si diſpoſuit votum licitum non implere totiens ē mortale quotiens hec diſpoſuit. Ar.ca. Licet de voto. M.

¶ Vxor quoq; non tenetur implere votum abſtinētie peregrinationis vel elemoſyne niſi habeat parafrenalia:quando irritatuȝ eſt per eius virum etiam ſine rationali cauſa. Sed viro mortuo bū tenetur ſi ſimpliciter vouit ſecūdum Hug.⁊ Iohā.in.c.Nuptiarū xxvij.queſtione i.Vbi tamen Pater/dominus/vel tutor conſentit .Votum tenet.Vel ſi religioſus votuȝ ſtrictioris religionis fecit. ar.cap.Licet.de Regula. Quamuis alterius rei votum ſine prelati licētia nō teneat:ſecūdū Tho.ſecūda ſecūde.q̄ſtiōe.lxxxviii. Et Richar.vbi ſupra Et in capitulo tertio ꝑme partis.§.cliij.

¶ Si vota vigiliarum ſint
magnum vel manifeſtuʒ g̃
uamen: vł dubitat poſſe im
plere arbitrio ſuperioris.
Si ad eum recurri poteſt
relaxanda ſunt. Tho
vbi ſupra.

¶ Memento vt diem Sabbati ſanctifices

¶ Tertium preceptum.

Tertio precepto iubē
tur abſtinere a tripli
ci opere ſeruili.

¶ Primum eſt a ſeruitute
culpe: hec eſt ab om̄i pecca
to defert capitulo p̄mo.

¶ Scd̄ʒ eſt a ſeruitute for
tune hoc eſt ab omni opere
mechanico. dicto. ca. primo
Cū eiuſmodi op̄atio modi
ca nō imputatꝰ ad mortale

¶ Tertium eſt a ſeruitute
nature. hoc eſt ab opere na
ture laborioſo: ſicut itine-
ratio ⁊ negociatio. S. Bo/
na. in. iij. di. xxv.

¶ Si die feſto peccauit a
liquo mortali pctō: puta fu
rando/ luxuriando/ ⁊ hu-
iuſmodi ꝯfiteri teneť rōne
duplicis reatus ſm. Alex.
de ales. Nico. de lyra. in ex
poſitiōe huiꝰ tertii prece
pti: ⁊ Summam Rayneri
anam in verbo feſtum. Et
probať in di. ca. i. In quo di
e feſto pariter prohibemur
peccatum mortale: ⁊ mer-
catuʒ fieri. M.

¶ Reatꝰ enim culpe mul-
tiplicatur qn̄ actus pecca/
ti eſt ꝯtra precepta diuiſa-
rum legū differentiū nume
ro ⁊ ſpecie. vt ſupra ī vltio
§. ante precepta.

¶ Si aliqd̄ opus mecha-
nicum fecit die feſto qd̄ dif
ferri potuit ſine detrimen/
to vtilitatis/ ſine periculo
neceſſitatis/ ſine preſidio
pietatis mortale eſt. in. c. li
cet. ⁊. c. fi. de feri. M.

¶ Capere igitur aleca ter
re iminentia die feſto. Col/
ligere ſegetes: ⁊ fenum im
minente pluuia. Preparař
carnes in macello: quando
ante preparari nō poſſunt
ferrare equos. Radere nō
ꝓpter lucrum p̄ncipalr̃. ſʒ
ꝓpter ſeruitium. Vehere
merces cum curribus iam
poſſitis in via. Operari ob
defenſionē oſtium vel me-
tū p̄ncipis ſecūdū. Aſtēſeʒ

Iter agere curſoribꝰ ⁊ via
toribus. Scribere libros
ad edificationē animaruʒ.
Lapides portare ad edifi
cationē eccleſiarū paupeꝝ
vel pauperū agros arare
Et alia hmōi ſine pctō li-
cet dummodo miſſa nō di-
mittatur ſecūdū Alexā. de
alex: vt ſupra. Et Aſten. et
Monal. ⁊ in ca. Licet. ⁊ ca.
fi. de feriis.

¶ Opus ſeruile ꝓhibituʒ
die feſto materialiter ⁊ for
maliter ſeu finaliter ſerui/
le: debet intelligi per com-
paratione ad agentē vt cū
qs negociať ꝓpter tempo-
rale lucrū negociando ſcri
bendo/ aduocando aran-
do/ ⁊ hmōi. Nam ab opere
materialiter liberali: et fi-
naliter ſeruili: ſicut in ad-
uocato q̄ die feſto ſtudet in
his q̄ cras proponere debet
Et in ruſtico cogitante de
aratione terre quam cras
vult arare nō iſta aſtringiť
vt p̱ hoc mortaliter peccet
niſi p̱ hoc excludať illa va-
cario q̄ diuino cultui debeť
Et multominꝰ aſtringitur
homo ab opere materialr
ſeruili ⁊ finalr liberali. Ut
eſt opus mechanicum. ſed
ordinatum ad anime bonū
tanquam ad proprium fi-
nem. Sicut eſt ſcribere li-
brum ad edificationeʒ ani
maruʒ: vel portare lapides
cum quadrigis ad edifica-
tionē eccleſiarum Diuinis
tn̄ non pretermiſſis. vt. ca.
Conqueſtus de feri. c. Cuʒ
ad monaſterium de ſtatu
mona. Hec Richar. in ter-
tio. diſt. xxxvij. art. ii q. iiij.

¶ Si negociatꝰ eſt die fe-
ſto/ emēdo/ vendendo/ a de-
bitoribꝰ exigēdo ſibi debi-
ta q̄ aliis diebꝰ poſſet exi-
gere. vel ſi in iudicio litiga
uit. Aut ſicut teſtis iura-
uit. contra ca. primo de fe-
ri. ⁊ Alex. lomb. in tertio. di
xxxvij. M.

¶ Nec cōtraria ꝯſuetudo
eundi ad nūdinas: vł mer
cata die feſto excuſat: niſi
emeret commeſtabilia vel
alia nō cauſa lucrifaciēdi
Domi. Antonius. ⁊ Abb.
in eo. c. primo. ⁊ Monal. in
ſumma. M.

¶ Si in molendino in quo
magna op̱a hominis exi-

git opatus eſt Alexan. Lō
bar. vbi ſupra. M.
¶ Excuſat ſi in molēdino
ad ventum vel aquam in q̄
modica opera hominis o=
pus eſt laborauit. Alexan.
Lombar. Ibidem. ⁊ Aſten
ſem vbi ſupra.
¶ Si die feſto longo itine
re profectus eſt ſine legitti
ma neceſſitate mortale eſt:
ſecundum Alexan. Lōbar.
vbi ſupra. M.
¶ Qui tamen aliquam ho
ram: quolibet die diuinis d
putat: puta continuat miſ=
ſas non ita artatur abſtine
re a ſeruili opere in die fe/
ſto: niſi forte propter ſcan=
dalum. Talis enim deter=
minatio temporis inſtitu=
ta eſt propter illos qui to=
tum tēpus occupāt. In ne
gocijs ſecularibus. Tho .i
tertio diſt. xxxvii.
¶ Si die feſto non orauit
vt tenet ſm Richar. in ter
tio. ea. diſt. xxxvij. art. ij. q.
iii. ⁊. Alex. lom. ea. di. M.
¶ Si neſciens ſpectantia
ad fidē vt tenet. aut ſtatu3
ſue ꝯditōis/ vel bonos mo/
res vitiorū et virtutum ne=
glexit ire ad predicationē
videt mortale ſm. Alexan.
de. Ales in ſecunda parte
tractatu de ignorantia. q̄=
ſtione. i. M.
¶ Si die feſto ſine legitti
ma neceſſitate miſſam pre=
termiſit. de Conſecra. diſti.
i. miſſas. M.
¶ Dimittere vero miſſa3
ex aliqua pigritia: vel ani=
mi paſſione: non tamen con
ſuetudinarie: vel miſſe par
ticulam vel primas oratio
nes nō videt imputari ad
mortale: ſecūdū. Richard.
in quolibet.
¶ Si ſteterit aliquo tēpo=
re ſecūdū patrie conſuetu
dinem (q̄ nō excuſat) In q̄
miſſam non audiuit: vt q2
pater ſit ei mortuus. mor=
tale eſt ſecūdū. Richardu3
vbi ſupra. M.
¶ Quotidie miſſam audi/
re cum preceptum non ſit
relinquitur conſcientie ſin
gulorum: etiam in ſacris ꝯ
ſtitutorum: vel in eccleſia
beneficiatorum. Aſten=
ſis lib. ſexto titu. i. Et Hē=
ricus in quolibet.
¶ Si die feſto miſſam oc=

currantem: per aliam pe=
liarem pretermiſit. Contra
c. quidam. ⁊ cap. Cum eſt
a iure. de cele. miſ. Aſten.
vbi ſupra M.
¶ Si antequam miſſa tota
cōpleatur diſceſſit ex qua=
dam conſuetudine vel ſu=
perſtitione. Contra ca.
miſſas. d cōſe. diſt. i. Quod
Alexan. de ales in quarta
pte. Tracta. de miſſa. ſic in
telligit. M.
¶ Si fecit. ſibi miſſam ce=
lebrari. ante diem ſiue au=
roram. mortale eſt ſecūdu3
Monaldū in ſumma i ver
bo miſſa. M.
¶ Si Epiſcopus tamen
vel eius ſuperior poteſt in
caſu diſpenſare: vt ſi infir=
mus ad mortem alias via
ticum habere non poſſet.
¶ Si die feſto vel alio q̄s
contra loci conſuetudine3
celebrat nondum dicta ho/
ra prime. Monal. ibidem
Aſten. vbi ſupra.
¶ Si ꝓpter inſpicere ha=
ſtiludia choreas. currētes
ad brauium. Et huiuſmo=
di miſſa3 non audiuit. Con
tra ca. Qui die ſolemni. de
Conſe. diſt. i. M.
¶ Alias nō videt. morta=
le ꝓdicta iſpicere ſpectacu
la niſi ad hoc tantū afficia
tur. q̄ ſi etia3 ſub precepto
prohiberentur: vellet aſpi
ſcere propter contemptum
di. xxv. §. Criminis.
¶ Si diebus dn̄icis pro=
priam contemnens parro=
chialem miſſam in ſua par
rochia audire noluit. Cō
tra. ca. vt dominicis. de par
rochi. ⁊ ibi dominus Ab=
bas Siculus. M.
¶ Dimittens vero audire
in ſua parrochia: vt ea3 in
eccleſiis mendicantium de
uoti9. Et vt plures audiat
miſſas ſecūdū dominū. Ab
batem vbi ſupra. non pec=
cat. Similiter ſi hoc facit:
q2 parrochialis eſt excom
municatus vel public9 cō
cubinarius: diſ. xxxii. Nul=
lus. de cohabi. cle. ⁊ mu. c.
Veſtra. ⁊ cap. ſi.
¶ Si die feſto exercuit ha
ſtiludia vel choreas. In q̄
bus femine ſe oſtentant a=
ſpectibus virorum. Et ecō
uerſo. Cum directe detur
occaſio prouocationi con=

cupiſcentie richar. ⁊ Tho.
ea.di.art.ij.q.iiij. Et Ale=
xan.lombar. M.

¶ Si barberij/ aromata=
rij/ſutoꝛes: ⁊ hmôi: operã=
tur vſq3 a ſcðam ⁊ tertiam
hoꝛam noctis ꝯtra commu
nẽ terre ꝯſuetudinem moꝛ
tale eſt vt ca. Om̃ de feri.
Per qð tenet quis quo ad
p̃ncipium ⁊ finẽ feſtoꝝ cõ/
ſuetudinẽ regionis ſerua=
re. Ubi vero ꝯſuetudo ẽ in
ꝯtrariũ excuſantur a pctõ
ſecũdũ do. Abba. ſiculũ In
cap. p̃mo eo. titulo. Et ſan
ctus Bona. in ſecundo. di
xiij. ſup lr̃am dicit. Sancta
eccleſia a media nocte vſq3
ad mediam noctẽ: qua ho=
ra xp̃s natus celebꝛat feſta
Hebꝛei vero a veſpera i ve
ſperã: id eſt a p̃mo noctis
vſq3 ad finẽ diei ſequentis.
Concoꝛdant Richardꝰ. et
Tho ibidem.

¶ De feſtis de qui=
bus dubitat̃: an ſit abſtinẽ
dũ ab ope ſeruili.

¶ Regulariter ſtandũ eſt
ꝯſuetudini loci: qñ dubiũ
vertit̃ ſi in vno aliquo feſto
ceſſandum ſit ab opere ſer
uili ſeu mechanico ſecũdũ
domi. Abb. in cap. Om̃. de
feri. ar. eiuſdem capituli. v
bi dicit p̃ncipium ⁊ finis fe
ſtoꝝũ ſecũdũ regionũ ꝯſue
tudinẽ debet attẽdi Igitur
cũ dubiũ ſit inter doctoꝛes
defeſtando tres dies roga
tionũ ante Aſcẽſionẽ. Itez
diẽ inuẽtionis ſãcte crucis
quatuoꝛ doctoꝛes eccleſie
Et Luce ac Marci euan=
geliſtaꝝ. Dedicationis cu/
iuſlibꝫ oꝛatoꝛii ſancti. Mi
chaelis: de quo varie ſenti
unt docto. An feſtum ſeptẽ
bꝛis vel maij ſit celebꝛan=
dum. dico ſtandum ꝯſuetu
dini loci: vel qꝛ de his ex=
preſſe nõ cauet̃ in iure. aut
qꝛ iura de his loquẽtia va
rie a doct. interpꝛetãt̃ Hec
dicit Domi. Abb. in capi.
Conq̃ſtus de feriis.

Honoꝛa patrem tuum

¶ Quartũ p̄ceptũ

Quarto pꝛecepto. ſecũ
dũ dñz Alex. de ales i
tertia parte. In Tractatu
quarti pꝛecepti. duo filijs
a deo pꝛecipiuntur.

¶ Primum vt reuerẽtiam
exhibeant.

¶ Secundũ. vt neceſſaria
miniſtrent.

¶ Primũ conſiſtit in tribꝰ
ſcꝫ vt filius patris offenſã
timeat vt eius pꝛeceptis o
bediat: vt ei aſſurgat.

¶ Scðm ſimiliter in tribꝰ.
In ſolatio ꝟboꝛum. In ſer
uitio opat̃ In exhibitione
neceſſarioꝝ.

¶ Si noluit exhibet̃ hono
rẽ patri carnali/ vel ſp̃uali
qꝛ de vtroq3 ẽ pꝛeceptũ ſe=
cundum glo. Deuto. c. v. ⁊
Alex. vbi ſupꝛa. M.

¶ Si noluit p̃ri obedire in
his q̃ pꝛobabil̃r pertinent
ad rei familiaris neceſſita
tẽ vl̃ vtilitatẽ. Alex. vbi ſu
pꝛa. M.

¶ Si noluit obedire patri
in diſciplina bonoꝛum mo
rum in his q̃ ad ſalutẽ pti/
nẽt ex p̄cepto. S. Bona. in
ſecundo diſ. vlti. ⁊ Alexã.
vbi ſupꝛa. M.

¶ Exẽpla ſi parẽtum mo/
nita contẽpſit pꝛodigaliter
expẽdẽs in epulis/ laruãs
ſe veſte muliebꝛi. xxx. diſt.
Si qua mulier vel religio
ſa. de vita ⁊ honeſta. cleri.
ca. Cum decoꝛẽ in glo. Uel
habens malas ſocietates/
vel tẽpus expẽdens in pꝛo
catiõe mulierum/ vel ludo
alee: ⁊ hmôi.

¶ Si contempſit obedire
in minimis ſpectantibꝰ ad
ſalutem anime/ vel neceſſi=
tatem/ aut iuſtam vtilitatẽ
domus. diſ. xxv. c. Unũ oꝛa
riũ. §. Nũc autẽ Aſtẽ. lib. vj
titu. xlvij. M.

¶ Cõtẽnit q̃ ſine iuſta cau
ſa pꝛecepta nõ implet/ aut
monita peruerſa volũtate
perficere renuit. Ita q̃ ſi
etiam eſſent pꝛecepta non
impleret. De q̃ ſupꝛa illud
Augu. Nihil adeo veniale
qð non fiat moꝛtale dũ pla
cet. Ad hanc tamẽ placen/
tiam ⁊ contẽptum diſponit
frequẽs iteratio actꝰ cõtra
monita. Richard. Bona. ⁊
Alex. Lõbar. in. ij. di. xxiiij
glo. in ca. Cupientes.

¶ Si filiꝰ volẽs vxoꝛez ac
cipere nolit illam ducere/
quam pater iubet ad vitã=
das inimicitias patri peri
culoſas/ aut cõtra p̄ceptũ

patris accepit mulierē ma
lam. S. Bona. In ſecundo
diſt. xxv. q. vltima. M.

¶ Si inter mimos ⁊ iocu-
latores contra parentū vo
luntatem perſeuerauit / ꝓ
pter quod etiam exhereda
ri poteſt. vt in auctētica. vt
cum. de appella. Cognoſ §.
cauſas collatiōe. viij. M.

¶ Si patri neceſſitatem
patienti in victu ⁊ veſtitu
non miniſtrauit cum poſſet
patricida eſſe dicitur. Ut
xxij. queſ. 4. Qui abſtule-
rit. M.

¶ Sed ſi filius non habet
in facultatibus niſi quan-
tum eſſet ſibi neceſſariuꝫ te
netur ſuperaddere propri
um laborem per quem ⁊ ſi
bi ſubueniat / ⁊ parentibus
egenis ſcdm Richard i. iij.
diſ. xxxviij. arti. iij. q. j.

¶ Si filius patri quam-
uis male vite extrema non
miniſtrauit / quamuis bene
poſſet Richar. ea. q. M.

¶ Si tamen filius mini-
ſtrando patri vltra neceſſi
tatem extremam cerneret
illū ꝑ hoc magis ſuas ma-
licias explere. Et ſic mini
ſtrare non debet Richard.
Ibidem.

¶ Si filius neglexit pa-
rentem educere de carcere
pro quo etiam exheredari
poteſt: vt in auctentica. Ut
cum de appella. cognoſ. §.
cauſas. colla. viij. M.

¶ Si filius parētibus fu-
rioſis non impendit debitā
curam: pro quo pōt exhere
dari. eo. §. cauſas. M.

¶ Si filius alienauit non
tātuꝫ bona profectitia: ſed
etiam aduentitia: quia ſi-
ne patris licentia prohibe
tur. l. filius. §. filii. C. de bo.
qꝫ. libe. M

¶ Eſt autē peculiū ꝓfecti
cium omē illd qd ꝓficiſcit
a pr̄e: in cui⁹ ptāte fili⁹ eſt
¶ Primo idipm qd aſſignat
pr̄. Scdo illud exinde qſi-
tū: vt fruct⁹ ⁊ pēſiōes: vel
qd filio donat pr̄is ꝯtēpla-
tiōe. ar. l. editio. ff. de acqui
rē. heredi. Bal. in. l. cū opꝫ
C. de bo. qꝫ. libe. hmōi. pecu
lij hꝫ pr̄ plenariā ptāte: vt
inſti. ꝑ quas ꝑſonas nobis
acqrit. §. j. Aduētitiū vero eſt
illd qd fili⁹ liberalitatibus
fortune vl' amicoꝝ / vl' etiā

proprio labore acqſiuit. ff. de
manu. teſtamento. l. 4. In
pncipio. ⁊. l. fi. Et in hoc pe
culio hꝫ pr̄ plenum vſufru
ctum / ita ꝙ viuente patre.
nec de eo filius teſtari po-
teſt. Sꝫ ſi pater premoria /
tur ꝓprietas illius filio re
ſeruat. extra de ſepul. Li-
cet pater. li. vi. Poteſt tamē
pater talē vſufructuꝫ filio
donare inter viuos ſcdm bal.
⁊ Azonem in dicta. l. Cum
oportet de caſtrenſi / vl' qua
ſi habes infra in ſeptimo p̄
cepto. Profecticium ſimil'r
aduenticum eſt quod fili⁹.
acquirit ex pecunia patris
quantum enī pecunia ꝑ ſe
lucrari poteſt ē ꝓfecticiuꝫ
patris quantum vero fili⁹ ex
negociatiōe huiuſmodi lu
cratur pro parte ſe contin /
gente ꝓpter ꝓprium labo
rē eſt aduenticium Bal. in
dicta. l. Cum opꝫ Ubi, dicit
ſe hoc cum multis doctori /
bus conſuluiſſe.

¶ Si filius deſiderauit
mortē pr̄is / vt facultates
pr̄nas haberet de peni. di-
ſtin. i. homicidiū. M.

¶ Si parentes teſtari pro
hibuit / vel a reſtitutiōe re /
traxit. C. Si qs aliquē te
ſtamē. phi. l. ij. M.

¶ Si parētes deſpexit. eſt
mortale ſcdm Alexā. i ſcdo
diſ. xxxvij. ⁊ Richar. ea. di.
arti. iij. q. j. M.

¶ Si verba opprobrioſa
vel probabiliter ad iraꝫ ꝓ
uocantia deliberate cōtra
parentes intulit mortale ē
ſecundū Alex. Lōbar. ea.
diſ. ⁊ Richar. eadem. q. j. et
Ecci. xxxij. M.

¶ Si parentes irriſit. Si
maledixit / vl' eos blaſphe-
mauit. Exodi. xxi. ſecundū
Alexandr. de Ales in ſe-
cundo volumine queſtione
vltima. M.

¶ Si grauem iniuriaꝫ pa
rentibus fecit per quod eti
am exheredari poteſt. d. §.
cauſas. M.

¶ Si man⁹ etiam leuit' in
parentes itulit mortale eſt
ſcdm Rich. vbi ſ. ꝑ ꝙ ēt ex
heredari pōt. vbi. ſ. M

¶ Si eos etiā crimīal'r ac
cuſauit de cā q̄ non ſit ad-
uerſ⁹ pncipē vl' rēpublicaꝫ
ꝑ quod pōt etiā exhereda
ri vbi ſupra. M.

¶ Si vite parentũ inſidia
tus eſt. ꝑ quod ẽt põt exhe
redari. vt ſupra

¶ Si filia quãuis a parẽ
tibus reprehẽſa/vacat ni
hilominus impudicitiis vi
det pctm̃ duplex rõne rea/
tus. ſecũdũ Alexã. de ales
in tertia parte ⁊ in tertio
precepto. M.

¶ Poteſt tñ ex hoc exhe
redari: maxime cum parẽ
tes velint eam ꝓ poſſe do
tare. ac nuptui tradere eo.
§. cauſas.

¶ Si filius vult religionẽ
ingredi parẽtibus niſi per
eum viuẽt⁊ nõ valẽt bꝰ cũ
poſſit ſine ſalutis detrimen
in ſeculo remanere. omni
no nõ videt eſſe tutum niſi
prorſus ſpũ dei agatur. Si
gnum vero ꝙ ſpũ dei agat
eſt vt ſi ↄſiderata religiõis
ꝑfectione eſt iocundatu in
mente vl' ſi hꝫ propoſitum
cauẽdi circunſtantias pec
cati: ⁊ in meliꝰ proficiendi.
Sed ſic filius religionẽ in
grediẽs quãuis ad debitũ
ſubſtẽtatiõis parẽtibꝰ non
teneat/tenet tñ in eos re
uerẽdo/⁊ conſolando. ⁊ ꝓ
eis orãdo. Hec oĩa Ale
xan. de ales in ſecundo: vl
tima queſtione.

¶ Si filius nõ reſtituit pa
ternas vſuras: qꝛ ad hoc
tenet glo. in cap. Michael.
extra de vſuris ⁊ idẽ de of
bus male ablatis M.

¶ Si filius legata paren
tum. Et maxime ad pias
cauſas pſoluere fuit in mo
ra: cum poſſet implere. licꝫ
cum incommodate: vt ſa
crilegus/⁊ homicida repu
putat. vt. xiij. qu. ij. Qui o
blationes. M.

¶ Quilibet heres ex hoc
eſt tota hereditate priuan
dus. excepta legitima. Si
eſt filius. d. c. Licet. Iũcta
glo. Sꝫ in foro ↄſcientie cõ
ſtat retinere non poſſe: quo
ad vires hereditatis patiũ
tur: niſi impleat vota pre
dicta licet hoc defuncto nõ
ꝓmiſerit. Ar. d. ca. Licet ⁊
ſecũdũ Innocẽ. ⁊ Hoſtin.
Ibidem.

¶ Si obediuit patri con
tra dei vl' eccleſie precepta
vt die feſto negociando. vl'
ↄtractꝰ feneraticios exer
cendo. xi. q. iij. Nõ ſꝫ. M.

¶ De parentibus ⁊ dñis erga liberos ⁊ ſubditos.

¶ Si pater vel dñs nõ eſt
ſolicitus de ſalute filij: vel
ſubditorꝫ. vt tenet. ff. de
morꝰ cauſa. l. Iſti qdem de
leg. ij. l. Cũ pater. §. mãdan
do. l. Thimo. v. c. M.

¶ Si pater malo exemplo
filium ſcandalizauit: mor
tale eſt. Cum teneatur ver
bo ⁊ exẽplo bono a vicijs
ad virtutũ ſtudia prouoca
re. xlviij. di. §. neceſſe. M.

¶ Si pater peruerſum fi
lium nõ corripit: vt tenet. v
q. v. Non oſculat. de Sy. li/
cet hely. M.

¶ Si pater nõ prouidit fi/
lijs ſuis d neceſſariis. egit
ↄtra preceptum nature/ꝑ
quam affectus patrum de
currit in filios. Et cõtra p̃
ceptum apoſtolice: ſecũde
Corinth. xiii. Parẽtes de
bent theſaurizare filijs.
Alex. de ales in ſcdo. vlti
ma. q. xxx. diſt. ca. Si qs de
reliquerit. M.

¶ Si pater reuocauit ſi
ne cauſa votum abſtinẽtie
peregrinationis: quod fili/
us emiſerat de licẽtia eius
videt mortale ſcdm̃ Archi
dya. ⁊ Laurẽ. in. ca. ij. xxij.
q. ij. M.

¶ Si pater filios impube
res religiones ingreſſos re
uocauit poſt annum ⁊ diez
poſtquã ſciuit. xx. q. ij. c.
Puella. iuncta glo. M.

¶ Si parentes eduxerũt
filios puberes de religione
quam erant ingreſſi. ⁊ ma
xime ſi inſidioſe vel violen
ter. eo. c. puella in fi. M.

¶ Si pater noluit dotare
filiam ſpuriam ad quod te
netur ſcdm Bal. i. l. fi. ff. de
his qbꝰ vt indig. M.

¶ De viro erga vxorem.

¶ Si vir vxori vel familie
neceſſaria alimẽta non mi/
niſtrauit ex auaricia: etiaꝫ
ſi vxorẽ indotatam accepe
rit quãdo illa ſibiipſi ope/
rari nõ valet ſcdm Inno. i
c. vr̃as extra de dona. inter
vir ⁊ vxorẽ. M.

¶ Poteſt tñ maritus alimẽ
ta negari vxori. Et etiam
de domo expellere: ſi quan

do pater nō vult ſoluere do tē pmiſſā ſcḋm Bald.in.l. Quid me.C.de nego. geſt. marit⁹ expulſam vxorē. qꝛ dotē non recipiebat a ſocero/alere nō tenetur vbi ſupra. Sed nec vxorem domi ducere/niſi dotem prius recipiebat.l.pure.§.tū.ff.de doli excep.

¶ Si vir vxoris parafrenalia quorum curam habꝫ reliquit diſſipari/vel male tractari videt mortale cuꝫ lata culpa equipareſtur dolo.l.Quod nerua.ff.de poſiti. M.

¶ Si vxore ſe colorante/vt oſtenter ſe aſpectib⁹ hominum/vel fingat pulchritudinem quam non hꝫ vir non cohibet eam/ſi poteſt/vt tenetur) Cum ſit caput vxoris.j.Cori.xj. M.

¶ Si ſine cauſa reuocauit vota abſtinentie/ ⁊ huiuſmodi que vxor emiſerat de ipſius licētia. quamuis vxor non implendo votum non peccet. Arg.Ad hoc. xxiij.qu.j.Quid culpatur. Richar.in.4.diſ.xxij.arti ij.q.ij. M.

¶ Si permiſit vxorem ornamentis valde conditionem ſuam excedentib⁹ vti vel potius/⁊ ſepius die feſto ad choreasq̄ ad miſſas ire videtur mortale cuꝫ vir ſit caput vxoris ⁊ vxor ſit ſubiecta eius dn̄o.xxxiij. q.v.c.Cum caput ⁊.c.mulierem. M.

¶ Si vir ſeuere vł attrociter correxit vxoreꝫ propter culpam. Quod non conceditur etiam de proprio ſeruo. Sed Judici eſt relinquendum.vt iuſti.de his q̄ ſūt ſui vel alie.iur.§.ſi hoc tempore. M.

¶ Tamen licet viro leuiter propter delictum verberare vxorem.arti.in.l. receptores.ff.ad legem acquiliam. Quod ſi vir ſine cauſa vel enormiter verberaret vxorem puniri debet. C.de repudiis auctentica Sꝫ nouo iure. Vn̄ nec peccat vxor ſi propter viri ſeuitiā ſeparatur ab eo/propter quod nec eſt ei reſtituenda/extra de reſtituti.ſpolia.Ex tranſmiſſa.⁊ capitulo litteras

¶ Si cauſa iniuriendi dixit vxori verba contumelioſa:vt ſcortum:⁊ huiuſmodi. Et hoc non ex impetu animi/ſed cum deliberatione. Alex.in ſcḋo Tractatu de contumelia. M.

¶ Si vxorē dimiſit ex leui ſuſpitione: de adulterio. Ex violenta tamen ſuſpitione hoc bene poteſt:vt in tex. Juncta glo.xxxij.q. p̄ma dixit dominus. M.vel non.

¶ Violenta eſt viri ſuſpitio:ſi reperit vxorem ſolaꝫ cum ſolo:nudam cuꝫ nudo in eodem lecto vel loco ſecreto:aut ad hoc apto. Quia tunc iudicio eccleſie poteſt eam dimittere.et ſi conſtat ſibi ꝙ vite ſue vxor inſidietur. Quod etiaꝫ eſt econuerſo de reſtit.ſpo. ca.litteras.§.fi.ſecūdū domi.Anto.de but.in ca.i.de diuor.

¶ Si non correxit vxorem perſeuerantem in adulterio.eſt mortale:quia patronus illius turpitudinis eſt xxxij.q.i.c.i.⁊.S.Bona.in 4.diſ.xxxv. M.

¶ Si vir cum eſſet occulte adulterans dimiſit vxoreꝫ publice adulterantem: eſt mortale:quia tunc ius non deficit vxori:ſed iuris probatio.xxxij.q.v.per totum M.

¶ De vxore erga virum.

¶ Si Vxor pertinaciter inobediens exiſtit viro/ in his que ad regimen familie pertinent ⁊ domus diſpenſationem videtur mortale.qꝛ in talibus viro ſubijcit ſcḋm Richar.in quarto.diſ.xxxviij.arti.iiij.qu.j. Vel ſi propter hoc ad blaſphemias dei virum prouocauit. M.

¶ Si vxor contra viri voluntatem vult pertinaciter domū regere cum viro ſubijciatur de iure diuino: ⁊ hūano Geñ.iij.l.ſi vxorem. C.de cōdi.inſer.xxxij.q. v. Eſt ordo. M.

¶ Si vxor inuito viro non ex neceſſitate egritudinis: ſed ex libito voluntatis.ās etiam deuotione comam amputauit: mortale eſt/

z videtur excommūicata. diſt. xxx. ca. Si qua mulier ſecūdū Epiſcopū Brixiē. i repertorio. M.
¶ Si noluit virum ſequi domicilium transferentez / q̄ eū tūc ſeq̄ tenet. xiij. q. ij. vnaqueq̄. M.
¶ Ubi vero ex iuſta cauſa vxor virum ſeq̄ nolet: vt q2 ille eſt vagabundus nō tenet. Ar. ff. de ope. liber. l. Quod niſi. §. Ex puincia. Hec glo. in ca. j. de his qui ma. accu. poſſunt.
¶ Si viro inobediens extitit cum preciperet eamdi mittere ſupfluas vanitates z mors laſciuos. ad q̄d tenetur cum ſit in viri poteſtate. xxxij. q. 4. de muliere. M.
¶ Si noluit alere maritū ſocerum vel filios alterius matrimonij. ad quod tenet ſm Bal. in. l. Si cum dotē. §. Sin autē ex ſeuiſſimo. ff. ſolu. matri. M.
¶ Nō tū tenet vxor alere virum bannituz. vt. ff. de do nati. inter virum z vxorez. l. Stipulata: z in textu. z in glo.
¶ Si vxor aliq̄d de facultatib⁹ viri ſubripuit / mortale eſt. Maz z accuſari poteſt de furto ſcdm Bal. i. l. i. ff. rex ammotaruz. niſi p ſua vel filiorum neceſſitate ſubripuiſſet. Et cuz vir ad talia teneat poteſt / vt hic ſubijcitur. M.
¶ Si ſibinuicem vir z vxor in neceſſitatibus mutuum / auxilium / z obſequz nō preſtiterunt: q2 ad hoc tenet ſm gloſ. iij. in. c. iij. de cōuer. coniuga. M.

¶ De matre erga filias.

¶ Si mater ſuaſit filie vt pmiſit eam exiſtētē ſub ei⁹ dñio fucis colocare ad fingendum colorē quem naturaliter nō habet. In vtraq3 eſt mortale. filie: q2 non licet. matri. q2 cohibere tenet. Alex. de ales in quarto tractatu / de euchariſtia. Et Tho. ſecūda. ij. q. clxix vbi ait. Fingere pulchritudinē nō licet / ſed occultare turpitudinem ex egritudine ſupuenientē. xxx. diſti. ſi q̄s dereliq̄rit. M.
¶ Cōiugatis tū mulieribus meliorare colorez naturalē ad placendum viro ppzio. poteſt nō eſſe peccatū. Alex. Ibidem.
¶ Si permiſit filiam innuptam inhoneſto habitu vti vt in publico pectus. z collanudādo: z hmōi. Alex vbi. ſ. z. Tho. M.
¶ Uirgo nubilis plus aliquantulum ſe ornare poteſt ad placendum illi quē in virum intendit accipere dummodo ornat⁹ non prouocet ad libidinē. Alexā Ibidinem.
¶ Si filiam ſponſam (maxime de futuro) ſcit tactib⁹ enormiter turpibus cōtrectari a ſponſo z tollerat ſecūdū. Alex. vbi ſupra M.
¶ Si pmittit filiam ſe ornare exceſſiue vltra ſui ſtatus condecentiam: vt plebeia cum ſe equari vult nobilibus: ſecūdū Alexand. vbi ſupra. M.
¶ Si tollerat filiam viros puocari i domo / vel extra / vel ſuſpectam habere mulierum ſocietatē q̄ illam in fornicationis picuiū deducant. i. Thi. v. M.
¶ Si filiam ad choreas maxime dñicis diebus perduxit: vtriſq3 eſt mortale. Rich. in. iiij. di. 37. M.
¶ Si ſciēs filiā turpiter agere nec illā corripit cuz poſſit. Alex. vbi. ſ. M.
¶ Si Pater z filius egēt z Mater eos non alit: vt tenetur. ff. de nego. geſt. l. Ex cuius.

¶ De inobedientia principis.

¶ Si pncipi iuſtum pncipatuz habēti noluit obedire in his que ſunt ſecūduz rectaz patrie cōſuetudinē z ſtatuta / vel inquibus tenet: vt in tributis / z vectigalibus / z hmōi. S. Bona in ſcdodiſt. vltima. z Alex. in tertio in expoſitione q̄rti precepti. M.
¶ Pricipi tū vſurpatū pncipatū hñti vel iniuſta pcipiēti: ſubdit⁹ nō tenet obedire niſi forte p accidens: videlicet pter ſcādalum vitandum. vel periculum. Thom. ſcda ſcde. q. cii. arti. vi. Idem. Richard. in ſe

cundo.diſ.vlt.de quo īfra ī
pctō vane glorie.

¶ Si timore mortis obedi
unt principi contra dei pre
cepta. S. Bonauen.in ſe=
cundo.diſt.xxxix.art.ii.q.ii
x.q.iij.Qui reſiſtit.⁊.c.Si
domus. M

¶ At vero metus cadens
in conſtantē virum:vt mor
tis.cruciatus corporis vel
amiſſionis temporalium: ⁊
ſi non excuſet contra dei p̄
cepta facientez:excuſat ta
men agentem contra eccle
ſie mandata ſecūdū glo.in
c.Sicut.de conſecra.diſt.i.
⁊ ca.Sanctum.de Conſe
cra.diſt.iiii.

¶ Non occides.

¶ Preceptū qntum.

Qvinto precepto pro=
prie ꝓhibitur corpa=
lis occiſio. Improprie:⁊ ex
conſequenti occiſio. ſpiri=
tualis:que eſt perſuaſionē
mali:vel par factum .minꝰ
rectum prebens occaſionē
ruine. Vel ſi occidi=
tur in aliena conſcientia
per detractionem vel in ꝓ
pria perodium Alexā.
in tertio volumine.in expo
ſiti one quinti precepti.

¶ Si iniuſte facto manda
to vel conſilio hominez oc
cidit / mutilauit/vel debi=
litauit/⁊ nolit ei vel eiꝰ he
redibus ſatiſfacere compē
ſata facultate ſua qualita
te leſi/⁊ quantitate dam=
ni:quod īcurrit ipſe vel ſui
in operis perditis perpen/
dis:et expenſis medicoruz
ad arbitrium boni viri:ſe=
cundum.Richarduz in q̄r
to diſt.xv.arti.v.q.ij.ca.i.de
iniuriis vbi glo.⁊.d.capitu
lo.Si quis viduam.50.diſ.
M.

¶ Occidens tenetur ſuſtē
tare quos occiſus ſuo labo
re ſuſtentabat. Sed muti/
lans tenetur ad expenſas
medici:⁊ ad operas amit=
tendas toto tempore vite
mutilati.dicto.c.i.⁊.ff.ad le
gem Acquiliam.l. Qua
actione.

¶ Item ad conſolationes
afflicti cui ſe humiliare te=
netur. Scotellus.⁊ .Lan
dul in quarto diſti.xv. Et
Specu.titul.de iniuriis.§.
ſequit.vſ.Sz nūquid

¶ Sed.homicida:⁊ muti=
lans:nec talibꝰ cooperans
non debet abſolui:niſi pre
miſſa ſatiſfactione.xxxiii.q
viii.Si qs mēbroꝝ.

¶ Si percuſſit feminā pre
gnantem que fecit aborti=
uum ⁊ nolit perſoluere ex
penſas:quas circa eaz ma
ritꝰ fecit. Et ſi mortua eſt
tenetur:vt homicidia. Be=
rar. Obdo.in quarto.diſt.
xv. M.

¶ De homicidio

quod cōmittit facto.

¶ Si dn̄s ſeruum ſuū oc=
cidit:vt homicda: tenetur.
diſt.l.Si qua femina iun=
cta.glo. M.

¶ Si aggredientem ſe oc
cidit cuz potuiſſet ſe ſalua
re fugiendo/vel adiutoriū
innocando/vel per aliam
viam/aut iam accepto vul
nere mortis/ homicida eſt
Rich.in tertio.diſt. xxxvij.
articulo.iij. M.

¶ Quid tamen probabili
ter timens occidi prius oc
cidit aggreſſorem: non eſt
homicida ſecūdū dn̄z Car
di.in Cleme.i.de homici.

¶ Item qui bannitum in
terficit ex forma ſtatuti:qa
ſicut eſt executor iuſticie:
vt notat in.l. Accuſati.
C.Quod me.cau.non ē ho
micida ſecunduz Bal.ī re
petitione.l.i.C. Vn̄.vi.Et
ſecūdū dominū Marianuz
in.cap.Ad audiētiaz.d̄ ho
mici.Vel ſi mulier: ſtupra
re ſe volentem occidit non
tenetur ſecūdū Alexan. in
tertio in expoſitione huiꝰ qn
ti precepti.

¶ Si diurnum furem oc=
cidit niſi telo ſe d̄ffēdat:ho
micida eſt.ff.de Sicca.l.fu
re extra de homici. Si per
fodiēs. Et ſecūdū Alexan.
vbi ſupra. M.

¶ Nocturnum vero furez
ſi occidit non valēs diſcer
nere vtrum furandi cauſa
aut accendendi venerit:nō
tenetur ſecundū. Alexā de
ales.vbi ſupra.

¶ Si cum alijs concertā=
do ſecūdū cōſuetudinē pa
trie:vt Neapoli:vbi pueri
inuicem certant groſſis la
pidibus.aliuz perimit mor
talr peccauit dando ope=
ram rei illicite:ſz nō vt ho=

micida puniť. Ex quo ta-
lia auctoritate publica cō
ceduntᷓ ꝛ hoc ſecūdū Bal.
vt refert vt ſequiť Johan.
de ana.in.ca.i.de tornea.v
bi rationem ponit. Quia ī
ludo ꝑmiſſo oīa intelligū
tur ꝯceſſa ſine quibus ta-
lis collucttatio expediri nō
poteſt.l.ii.cū ibi notat.ff.ꝺ
iuriſdi.om.iudi. In foro tn̄
ꝯſciētie credere penitētiā
iniungendam:vt homicide
Dat enim operam ſpecta-
culo cruēto.qꝺ ꝛ lege ꝓhi
beť.C.ꝺ gladia.l.i.ꝛ extra
tra de tornea.c.i. M

¶ Si ſimul cum aliis vul-
nerauit eum q̄ mortuus eſt
putať homicida:ſi non po-
teſt ſciri cuius vulnus illi
mortē intulit. Et hoc ſecū
dum Hoſtien:extra de ho-
mici.c. Sigſti cl.ij. M

¶ Si in rixa interfect⁹ q̄s
repiť ꝛ neſciť a quo. Oēs
tenentur qui aduerſarii e-
rant.ſecūdū Goť.in eo.da.
Significaſti. M

¶ Si interfecit letaliter
vulneratum homicida eſt:
vt in ca. Exigit.de verbo.ſi
ſigni.lib.vi. M.

¶ Si q̄s tn̄ ludendo ſociū
occidat:nō punitur vt ho-
micida. extra de homici.c.
Lator .ꝛ .ff.ad.l.corne.de
ſicca.l.i.

¶ Si fortuito hominē oc-
cidit dando operam rei il
licite:vt ꝓiciēdo lapidem
vel ſagittam ꝑ locum per
quē erat publicus homi-
num inceſſus:vt diſt.l.c.di-
co.ꝛ extra de homici.c.ſi-
cut ex litterarum. M.

¶ Si fortuito hominē oc
cidit danno operam rei li-
cite.nō tn̄ adhibita debita
diligentia :vt verberando
puerū:cauſa diſcipline nō
remouit cultelum a corri-
gia qua eum verberabat q̄
exiliēs de vagina vulnera/
uit ꝛ occidit eum de homi.
c.ad audiētiā. M.

¶ Si ebri⁹ hominem igno
rāter occidit homicida eſt:
q꞉ ipſe fecit cauſā ignorā/
di:ſcꝫ ebrietatē ſecundū
Alex.in.iij. In expoſitione
quinti precepti. M.

¶ Si clericus ꝓ defenſio
ne rerum ſuarū hominē oc
cidit.vel etiam verberauit
mortaľr peccauit extra de

reſtitu.ſpo.c. Olim cauſam
Abb. Siculus in capitulo
clerici officia.ꝺ.vi.ꝛ ho.cle
ri. M

¶ Poſſunt tn̄ clerici occi-
dere alium pro ſua deffen-
ſione vel etiā ꝓximi a quo
nō poſſunt alias iniuriam
propulſaꝛ.vt ī Cle.ſi furio
ſus de homi. Et.xxiii.q.iii.
maximianus.tn̄ in ſcꝺo ca/
ſu irregularis efficiť. Ab-
bas in co.c.clerici officia.
Siľr ꝛ layc⁹ ſi occidit cle-
ricum ꝓ deffenſione rerū
ſuarū licet irregularitatē
incurrat.tn̄ nō videtur ho/
micida ſecūdū do.marianū
in cap. Ad audientiā ex-
tra de homi.

¶ Si indicauit fugientem
iniuſte querētibus atq; ex
hoc occidentibus homici-
da eſt ſecundū do. Maria-
num vbi ſupra M

¶ Si volūtarie dedit cau-
ſā homicidio:vt miniſtrā
do arma ei que iniuſte īter
fecit vľ ducēdo hoīē ꝑ viā
in qua ſciebat ei⁹ hoſtes la
tere ad occidendum. Uel
hominē īſtruendo quō poſ
ſit aliū occidere:ſecuro ho
micidio vt homicida teneť
ſcꝺꝫ do.marianū ibidē. M.

¶ Si Urſū aprum vel/leo
nem conſuetum noſcere ſi/
ue ligatos q̄ tenuit ſiue nō
ſi aliquē occiderunt homi/
cida ē ſcꝺm glo.in.c.de oc-
cidendis.xxiii.q.v. M

¶ Si mulier reperit infā-
tem iuxta ſe ſine alio inter
medio ſuffocatū.vt homici
da tenetur.ii.q.v Conſuluē
ſti. Et in foro penitentie ꝛ.
l.quinq; annorū eſt penitē
tia imponenda vt in qua-
bet ſeptimana tot dies ie-
iunet.ar.c. Si qua femina
diſt.50. M.

¶ Si vero culpa leuis:pre
ceſſit vt q꞉ in eodem lecto
tenebratur ſꝫ in loco remo
to trium annoꝝ poteſt im-
poni penitentia.d.c.ſi qua
femina. Ubi aūt nulla cul-
pa preceſſit. vt q꞉ repere-
runt mortuum in cunabu-
lis nulla penitentia dꝫ im-
poni vbi eſt ambiguum :vt
quia minus quā opꝫ infan
tis cōſtrinxit membra aut
minus diligenter attendit
aliqua ē imponenda peni-
tentia. Abb.in ca.i.de. his

q̄ fili.occi. Sz tn̄ arbitrio
diſcreti cōfeſſoꝛis penitēti
a ē tēperāda:extra de pe.ꝛ
remiſ.c.Deus q̄

¶ Si vir vel mulier quo-
cunq̄ modo procurauit cū
effectu fetum iam anima-
tum aboꝛtiri/homicida fu
it.xxxii.q.ii.Quod vero ꝛ
c.Moyſes.ff.de penis.l.Si
quis aliquid. M.

¶ Fetus vero eſt anima-
tus in.lx.diebus ſi maſcu-
lus ſeu.xl:ſcd̄z.Franciſ.de
mayro in ſermone de annū
ciatiōe:ſed femina in.lxxx.
ſcd̄z Auguſtinū ſuper Jo
han.ſecundo ca.

¶ Si mulier preter inten-
tionem dedit cauſam aboꝛ
ſui:vt nimium choꝛizando
ve grauioꝛibus ponderib⁹
indiſcrete ſe ſubdendo:nō
excuſatur a moꝛtali extra
de his qui fili.occi.ca.de in
infantibus. M.

¶ Si dubium ē an fet⁹ fue
rit animatus:ſiſr eſt homi/
cida ſcd̄m glo.in.Si aliq̄s
de homici. M.

¶ Si propter ludum picu
loſuz fetū animatū mulier
aboꝛtiuit:ambo ſunt ho-
micide ſcd̄z Jo.an.ꝛ domi.
Abba.in capitulo. Sicut
de homi. M.

¶ Sec⁹ ſi ludus ſit graci
lis ꝛ non periculoſus et a
domeſticis cum muliere ha
bit⁹ ſcd̄m eoſdem

¶ Si videns cōſtitutum i
extrema neceſſitate nō ſub
uenit cum poſſet dꝛ occidiſ
ſe.diſt.lxxxvi.paſce.ꝛ Ale
xan.de ales in tertio.in ex
poſitione huius quinti p̄-
cepti. M.

¶ Si impuliſti aliquez in
aliū.Et alter eoꝝ moꝛtu⁹
eſt teneris:vt homicida ſe/
cūdū Ugolinū:ꝛ dn̄m dñi-
cū in.c.Sepe diſt.l. M.

¶ Si moꝛtez alterius con
cupiuit vt eius bona habe
ret/vel prelationem/vł vxo
rem vel ne eius curam ge/
reret:moꝛtale eſt. Qui ex
auaricia/vł luxuria/vł ac
cidia procedit. M.

¶ De homicidio mandati.

¶ Si mādauit occidi pe-
trū apiū/et occidit Petrū
ticiū tenet mandans vt ho
micida i foꝛo cōſcīoſo do.

Marian⁹ in ca.Ad audiē-
tiā:extra de homi. M.

¶ Si mādauit occidi chri
ſtianos p aſſaſſinos:eſt ex-
communicatus:etiaz ſi nō
ſit ſecutus effectus extra d
homi.in cap.pꝛimo lib.vi.
M.

¶ Si tamen reuocato mā
dato:mandatarius occidit
non tenetur mandatus ſe-
cūdū Specu.titulo d lega.
§.iuxta.verſu.Jdem quoq̄.

¶ Si mādauit q̄ q̄s verbe
raret ꝛ nō occideretur/ vel
mutilaret.Si tn̄ occiſus ē
mandans eſt homicida ſm
eundē ibidē. M.

¶ Si ſuperioꝛ iuſſit vel cō
ceſſit fieri toꝛneamenta/vł
aliū ludū in quo ſit moꝛtis
piculū.Si quiſquam inde
moꝛiat.vt homicida tene-
tur.extra de toꝛnea.cap.i.
Et ibi

¶ De homicidio consilij quod fit conſilio.

¶ Si homicidiuz conſulit
vel ſuaſit nec reuocauit tē
peſtiue.ſi cōſult⁹ ppetraue
rit tenet vt homicida. Ar.
ff.mandati.l.ſi mādaſſet de
procul.c.mādato.de pe.di.
i.piculoſus. M.

¶ Si cōſuluit homicidiuz
eius gratia cui conſuluit:
niſi diſſuaſerit conſulto et
etiaz certificauerit occidē
dum tacito nomine conſul-
ti.Si ſequat homicidium:
vt homicida tenet ſcd̄z Jo.
and.ꝛ domi.Anto de but.
in capit Ad audientiam.d
homici. M.

¶ Si in bello iniuſto ſua-
ſit iactum bombarde. Ex
quo quis occiſus eſt:vt ho
micida tenet.ar.c.de cete-
ro.de homic.ſcd̄z Jnnocē.
Hoſt.ꝛ Jo.an.in.d.c. Ad
audientiam. M.

¶ Si conſuluit q̄ iniuſte ꝛ
pditoꝛie caſtellū capiat
Ex quo quis interfectus ē
tenet vt homicida ſecūduz
Jnno.ꝛ Jo.and.ar.in eo.
cap.Ad audiētiam de ho/
mici. M.

¶ Si conſilio retraxit vo-
lentem liberare hominem
ab iniuſta moꝛte:homicida
eſt ſecūdum Spe.in titu.d
legato. M.

¶ Si iniuſte condemnatū

ad mortez valens liberare noluit liberare. Contra il lud. Prouer. xxxiiij. Erue eos q̄ducūt ad morte͂ ſumma Rayne. M.

¶ Juſte ꝯdemnato compatiendum magis q̄ȝ fauendum ſecūdū Aug. lib. x. cō feſſionum. Amet enim fraternus anim⁹: quod amandū ē. ⁊ doleat quod dolēdū eſt. Rayneriana.

¶ Si plures ſi͛l aliquā occiderunt vel vulnerauerūt Et eor. aliq̄s nō vult tene ri in ſolidum vt obligatur cui tū alij tenēt reficere ꝓ rata parte: ſm̄ Bar. in. l.. ſi ꝓo. ff. de furtis M

¶ Si pluribus vulnerantibus q̄ in capite ſolo letal͛r vulnerauit nolit in ſolidū ſatiſfacere: q̄n ille mortu⁹ eſt. Aut. ſinguli pro ſuo vulnere q̄n nō dignoſcit͛. Nec ille mortuus: ſit vt in ea. l. §. Si duo ſecundum Bar. Ibidem. M

¶ Si preſtans auxilium i occidendo vel vulnerando nolit acceſſorie teneri vt obligatur ſecundum Bar. vbi ſupra. M.

¶ Non mechaberis.

¶ Preceptū ſextū.

Sexto precepto ſcd̄m Aug. xi dec͛. Omnis illicit⁹ coitus. Et illor membrorūȝ. ſcȝ genitaliuȝ om̄is illicitus vſus q̄ ꝑ noue͂ differētias diſtinguitur ſcd̄ȝ Alex. de ales in tertio volumine i expoſitione huius p̄cepti q̄ infert⁹ annotant͛. De q̄bus ſic interrogetur penitens.

¶ Prima eſt fornicatio ſimplex

¶ Si ſolutus a vinculo matrimoniali ſolutam cognouit: vt meretricem/ viduaȝ vel concubinam xxxvi. q. i. §. i. ⁊. xxxii. q. quarta. c. Nemo. M.

¶ Si vult retinere concubinam non ē abſoluendus vbi periculū eſt recidiui v͛l ſcandalum populi: q2 non eſt vere contritus: ſed cā a ſe ſeparar͛ tenetur quāuis illam non amplius cognoſcere itēderet ſi͛l habitādo ſm̄. Sco. in. iiii. di. xv. M.

¶ Secunda eſt ſtuprum.

¶ Si virginis integritatem corrupit. xxxvj. q. j §. Cum ergo extra de Adul. c. ij. M. Tenet͛ ſic ſtuprans ducere eam. ſi promiſit in vxorem p̄re cōſentiente (quo nolēte) eam dotare tenetur in foro conſcientie. extra de adulte. c. j. vbi ait glo. Dotabit eaȝ iuxta facultates ſuas ⁊ dignitatē puelle. C. de epiſcopali audiē. l. j. Et nota ꝙ ad p̄dicta tenetur corruptor ſi eſt minoris v͛l equalis cōditiōis cum illa Secus ſi eſt m͛lto melioris conditionis vel ſi aliud cui dens ſignuȝ fraudis appareat/ ꝑ quod p̄ſumi poteſt: q̄d ē ex decepta. ſed decipi finxit ſm̄ Tho. ⁊ Alber. in quarto. diſ. xxxviij.

¶ Tertia eſt adulterium.

¶ Si alterius thorū: ſiue vxorē violauit. Et ipſe ē vxoratus duplex eſt adulterium. Quas circūſtātias confiteri tenetur. xxxvi. q. j. §. p̄mo. M

¶ De dote lucranda propter adulterium

¶ Quamuis propter adl͛terium manifeſtum vxoris vir poſſit eam proprie auctoritate de domo expeller͛ ⁊ ei debitū negare. Tn̄ dotē nō lucrat͛ vel econuerſo Uxor donationē ꝓpter nuptias/ niſi prius fuerit ſecuta ſentētia de adulterio. Et hoc ſcd̄m. Hoſti. Joan. cal. ⁊ do. Abb. in ca. ſi. de adulte.

¶ Si adulter ⁊ adultera non ſatiſfaciunt pro conſūptis ⁊ habitis a filio ſuo adulterino vt tenetur legitimis heredibus. Adulter de facultatibus ſuis. Adl͛tera de parafrenalibus (ſi habet vel dote quando timet rē viro manifeſtare/ ꝓpter p̄iculuȝ mortis v͛l diffamationis/ vt ca. officij. de pe. ⁊ ibi glo. ⁊ Ab. Sco. in. 4 diſ. xv. M

¶ Quarta eſt raptus.

Si de modo patris puellam rapuit violenter/ vt eam haberet vxorem. Et illa inuita vel parentibus: aut vtriſqȝ(quod grauius eſt)xxxvi.q.i.§.j.Hmõi autẽ raptoris pena ẽ:vt morte mulctet:vt ibi dr. M ð ẽ ſilr. Si monialẽ nõ ſolũ rapiat:ſed ſi rapere attẽptet. 36.q.2.ca.ſi qs. M.

Quinta eſt inceſtus.

Si ꝯſanguineã vel affinẽ/vl comatrem/vel filiam ſpũalẽ cognouit vel econuerſo.xxxvi.q.ij.§.j.ꝛ Alexã de ales in.iij.volu. hui9 ſexti precepti. M.

Cognoſcẽs autẽ affinẽȝ hoc eſt conſanguineã vxoris ſue vſqȝ ad quartũ gradum vel econuerſo debitũ a ꝯiuge petere non poteſt: vt extrade eo qui cogno.cõ ſen.vxo.ſuc.c.j.niſi p epũm ſecũ fuerit diſpẽſatum.

Sexta eſt ſacrilegium.

Si cognouit monialem vel mulier a religioſo: aut clerico in ſacris conſtituto cognita eſt vel commater/ vel filia ſpũalis. Alexã. de ales in tertio volumie huius ſexti ꝑcepti.xxvij.q.i. Virginibus. M.

Cognoſcẽs monachaȝ communiõe priuatur ſi eſt laycus:ſi clericus eſt ĩ monaſterium detrudatur. Et ipſa quoqȝ in artiori mõaſterio.xxvij.q.j. Si qua de iure ciuili laycus hmõi decapitatur ꝛ bona ei9 monaſterio violate vendicantur per epiſcopum vel officiales ciuitatis ea.qu.ſi qs rapuerit.

Septima eſt mollicies vel immundicia contra naturam.

Si extra vas ſeipſum polluit manib9 vel alio modo. Alex.de ales in.ij.volumine tractatu ð luxuria habita hac ſpecie de modo quem tenuit Confeſſor vltra non interroget. M.

Octaua eſt ſodomia.

Si cum maſculis ẽ turpitudinẽ opat9. M.

Si etiam vxoreȝ extra vas cognouit. M.

Si femina cum femina eſt turpitudinem operata. xxxij.q.vij.c. Adulti.ꝛ ca. Offerebat. ꝛ Alex.de ales vbi ſupra. M.

Ad deteſtationem huius criminis talib9 dici poteſt:ꝙ pena eorum eſt. Primo/ qꝛ ſunt infames ipſo iure.ff.de poſtulan.l.i.§. remouetur. Inſti.de publi. iudi.§.ſecundo. Secundo morte mulctãdi. C.de adulte.l.cum vir.ꝛ auctenti. Vt non luxuri.contra natu §. i.coll.vj. Et de iure canonico. Si eſt laycus debet excommunicari:ſi clericus ĩ monaſterio ad agendaȝ penitentiam detrudi. Et hi ſunt filij diffidẽtie.i.de quorum ſalute diffidenduȝ eſt vt de exceſ. prela.capitu. Quicunqȝ. Et grauius eſt hoc peccatum ꝙ matreȝ cognoſcere.dicto capi. Adulterij.

Nona eſt beſtialitas.

Si cũ brutis coiuit qd eſt in peccatis luxurie grauiſſimum ſcdm Tho.ij.ii.q. cliiij. M.

Si alium induxit vel mediator luxurie pro alio fuit/ aut alium per ſe mediatorem fecit. Vel munera miſit/ dedit vel recepit amore libidinoſo. Alexan. Vbi ſupra. M.

Sequitur de ſenſibus inpudicis.

Si viſu concupiſcendo luxuriatus eſt. Math.v.capitu. Qui viderit.ꝛc.ꝛ Creſo. Non ad hoc oculos tibi fecit deus.vt p illos introducas adulterium Alexã. de ales in ſcdo Trac.de luxuria. M.

Si ꝟba ſcurrilia luxurie deliberate.dixit cantauit/ vel libenter audiuit. Alex.vbi ſ.ꝛ Tho ij.i.queſ. cliiij.vel ſi lrãs amatorias miſit vel recipit. M.

Si amplexat9 eſt quencunqȝ ex mala concupiſcẽtia. Alexand.ꝛ Thom.vbi ſupra. M.

¶ Si in ꝓpria vxore pre-
dicti tactus, ⁊ oſcula mul-
tū enormes fuerit ſcdm̄ q̄ſ
dam mortale ſunt. M.
¶ Si ꝓpter tactū ⁊ oſcula
amplexus aſpectum in al-
terius faciem deſixum ſer/
monē turpē loquēdo vł au
diēdo ſe probabiliter expo
ſuit piclo. Tho. ij. ij. q. cliiij
articul. 4. Rayneriana in
ꝟbo luxuria M.
¶ Tū ſcdm̄ Boñ. in. 4. diſ.
xxxi. Jocari ⁊ delectari cū
ꝓpria vxore affectu mari-
tali veniale eſt.

¶ De doctrina ſeruanda confeſſoribus.

¶ Confeſſor cautus ſit/ vt
habita pcti ſpem non diſce
dat ad alias turpes circū/
ſtantias/ ne ſibi tentatio ⁊
penitēti malorū incognito
rū ſit inſtructio. Et aliquā
do ſcandalizatio ac taliuꝫ
poſtea in plateis decanta-
tio ſacramentiqꝫ deriſio.
Vñ Prouerbi. xi. Inueſti-
gator malorū opprimetur
ab eis. Turpia ergo ꝑ cir-
cūlocutiones cōfeſſor iter
roget caute vt ille q̄ fecit ī
telligat ſi nō fecit nō adiſ-
ſcat. Quoniā ſi factū mini
me dixerit: ↄfeſſor excuſa-
tus erit. Non autē ipſe pe-
nitens vt dicit. S. Bona. in
4. di. xvij. ⁊ xix.

¶ De ſtatu matrimoniali.

¶ Si exiſtēs ī pctō morta/
li: vel excōmunicatꝰ ſcien-
ter matrimonium cōtraxit
mortalr̄ peccauit de cle. ex
cō. mi. ca. ſi. iij. q. 4. Engel
trudam. M.
¶ Si cōſenſit in matrimo-
nium verbo ⁊ non volunta
te nō eſt matrimoniū verū:
vñ ſi cognoſcat vel cogno-
ſcatr̄ carnalr̄ mortale eſt Ri
char. ī quarto diſ. xxvij. ar.
i. q. ij. M.
¶ Si voluntate conſenſit ī
matrimonium ſine aliquo
ſigno ſenſibili vt annuēdo
capite non eſt matrimoni-
um. vt cap̄. Tuc de ſponſa.
niſi ſequatur copła carna
lis de ſpōſa. Is q̄ ſecundū
Hoſtiē. domi. Abb. ⁊ domi.
Anto. M
¶ Si contraxit in gradu
conſanguinitatis vel affi-

nitatis ꝓhibito/ aut cum ꝑ
ſona obligata ad religionē
vel ꝯſtituta ī ſacris excōi-
catꝰ ē. vt ſupra in ꝑma ꝑte
c. iij. M.
¶ Si contraxit matrimo-
nium clandeſtine. Ita ꝙ ꝑ
teſtes ꝓbari non poteſt. vł
non premiſſis bannis in ec
cleſia vbi talis eſt cōſuetu
do/ vel a parentibus aut a
propinqoribus vxorem nō
petita. Et ſi poſtea detega
tur impedimentū dirimēs:
vt gradus ꝓhibiti filij ſūt
illegittimi. c. Cū inhibitio.
⁊ glo. ibi in verbo clande-
ſtina. extra de clā. deſpon.
M.
¶ Si poſt votum cōtinen-
tie etiam non ſolēne vel de
intrando religionē contra/
xit matrimoniuꝫ peccauit
mortalr̄. Itē ſi conſumma/
uit ꝑ copulam. Itē quoti-
enſcunqꝫ poſtea exegit Ri/
char. in. 4. di. xxxviij. Aſtē.
li. viij. titu. xvj. M.
¶ Si ſciēter ↄtraxit cū ha
bēte votū ꝯtinētie. xvij. q. ij
Nouimꝰ. Et directoria. li.
j. ti. lxvij. M
¶ Si cōtracta iam ſpūali
cognatiōe cum aliqua ꝑſo
na. poſtea conduxit eam in
coniugē cum int̄ ipſos ma
trimoniū conſiſtere nō poſ
ſit. De cogna. ſpiritu. c. Ve
niens. Richard. in. 4. diſti.
xlij. M
¶ Cognatiōis ſpūalis tri/
plex eſt ſpecies. Prima eſt
paternitas q̄ cōtrahitur in
ter regeneratum ⁊ regene
rantem. Secunda compat̄
nitas q̄ contrahit̄ inter re-
generantē ⁊ ſuſcipientē ac
ſuſcipientis ↄiugeꝫ: q̄ matri
monium iam conſummaue
rat. Et idem de tenente in
cōfirmatione de cogna. ſpi
ri. martinus. Niſi regnatꝰ:
vel tentus filius ſit alteri/
us ↄiugum tentū. qui ſolꝰ
tūc fieret compater vel cō-
mater. xxx. q. 4. Qui ſpiri
tualem. Nec etiam trāſmit
tit̄ ad cognitam fornicarie
Tertia eſt fraternitas que
contrahit̄ inter regenera-
tum ⁊ filios carnalis rege
nerātis. c. Ex lr̄is eo. ti. Ri
char. in q̄rto. di. xlij.
¶ Sꝫ filij duoꝝ cōpatrū
ꝑ quoꝝ alteꝝ contracta eſt
compaternitas ſimul con-

traxerunt/nullũ eſt matri/
monium.c.ſuper eo.de co=
gna.ſpiri. M
¶ Si filius adoptiuus ſi=
ue tranſeat in poteſtatem
adoptantis/ſiue nõ cõtra/
xit cum filia eius nõ eman
cipata:nulluz eſt matrimo
nium.c.vno de cogna.lega.
Et ibi Hoſti.dñs Anto. de
buti.ꝛ alij. M.
¶ Siquis cuz effectu ma
chinatus eſt in mortez viri
ſimul cuz illius vxore quã
poſtea duxit nulluz eſt ma
trimonium.ca.j.de coniun.
in fide ſm Jo.an. ꝛ Abba.
ſiculũ ĩ.ca.j.de eo q̃ cogno.
conſan.vxo.ſue. M.
¶ Si machinationi cum
effectu tantũ ex parte vni⁹
iunctum ſit in adulterium
tũc ꝛ matrimoniũ ſequẽs ĩ
ter illos nõ tenet ſm Joã.
an.ꝛ abb.ſicu.vbi.ſ. M
¶ Machinatio autem tan
tum ex parte vni⁹ cuz effe/
ctu ſine adulterio non ĩpe/
dit quominus matrimoniũ
inter iſtos conſiſtere poſſit
ſcdm Jo.an.ꝛ Abb.vbi ſu/
pra. M.
¶ Si q̃s dedit fidem mu=
lieri de ipſa ducẽda in vxo
rem viro eius adhuc viuẽ=
te ꝛ ſequatur adulteriũ ſe
quens matrimoniuz nullũ
eſt. Secus ſi nõ interuenit
adulterium. Johannes an
dre.ꝛ Abbas.vbi ſupra.
M
¶ Si per metum cadentẽ
in virum/vel mulierem cõ
ſtantem vt eſt enormis leſi
onis induxit aliquez vel a
liquam/vt matrimoniu zcõ
traheret:nullum eſt huiuſ
modi matrimonium.c.Ve/
niens.ij.ꝛ c. conſultationi.
§.ſane de ſponſa.Richar.ĩ
quarto di.xxix.articu.j.qu.
ij. M
¶ Si coactus metu dicere
verba matrimonij mẽte nõ
conſentiebat:mortalit̃ pec/
cauit ſcdm Scotuz in q̃rto
to di.xxix. M
¶ Si vxor per ſolam fa=
mam de morte viri non ha
bendo certum nuncium fi=
de dignum:qui ꝛ veriſimi=
liter de eius morte dicat:ſe
cundum virum accepit.ca.
In preſentia de ſpon.ꝛ ibi
Abb.ſicu. M.
¶ Si mulier que ſecundũ

virum accepit credat viue
re primum virum exigen=
do ꝛ reddendo debitũ .pec
cat mortaliter.Durã. libro
ſcdo parte priã.di.x.q.viij.
M.
¶ Si contractis ſponſali=
bus de futuro cum prima/
poſtea contrahat cum ſecũ
da conſanguinea prime:et
cognoſcat eam.nullam iſta
rum habere poteſt.Jo.an.
in.c.j.de ſpon.li.vj. M
¶ Si a prima dñica de ad
uentu vſq3 ad octauã epi=
phanie ĩcluſiue ꝛ a ſeptua
geſima vſq3 ad octauã pa/
ſche incluſiue ꝛ a p̃mo die
rogationũ vſq3 ad.vij.dies
poſt Penthecoſtem incluſi
ue:nuptias celebrauit/ vel
vxorem ſolemniter tradu=
xit etiam ſi ſit vidua vl̃ car
nalem copulaz conſumma
uit.Contra cap̃.Non opor
tet:ꝛ ca.Capellanus de fe
ri.vbi hoc Joan.an. Abb.
ꝛ Dominus Anto.de Bu
ty.ſic tenent:ꝛ Richard.in
quarto diſtinc.xxxij. artic.
v.q.i. M.
¶ Contrahere autem ma/
trimonium per verba de p̃
ſenti. In predictis tempori
bus non prohibetur vt ĩ dĩ
cto capitulo. Capellanus.
Richar.vbi.ſ. M
¶ Si contractis ſponſali=
bus de futuro contraxit cũ
aliquo de preſenti ꝛ ſi priã
ſponſalia iurata fuerunt p
iurus eſt de ſponſa.ex litte
ris. M

¶ De debito con=iugali.

¶ Si matrimonio clan=
deſtine contracto.nec dum
in facie eccleſie manifeſta
to exigitur debitum morta
le eſt/quamuis reddens nõ
peccet Richardus in quar
to diſtin.xxxviij.arti.ij.qu.
iij. M
¶ Si ante benedictionem
nuptialem/ſine benedictio
ne vl̃ iuſta cauſa cognouit
vxorem.Monald.ĩ ſumma
ꝛ Richard.in quarto diſt.
xxxviij. M
¶ Si conſenſerit viro con
tra naturaz:propter quod
ꝛ vxor poteſt diuortiuz pe
tere ac virũ dimitter̃.xxxij
queſtione ſeptima.

Oſns.⁊.cap̄.Adulterij.Ri
char.⁊ hugo. M.

¶Si ex tactibus cōiugis
impudicis ſecuta eſt pollu
tio. Alex.de ales in ſecūdo
Tractatu de peccato cōiu
gij. M

¶Si vir cognita aliqua
vxoris conſanguinitate de
bitum petijt:vel etiam red
didit intētione ſatiſfacien
di ſue ↄcupiſcētie qd ꝓhi=
bet ſm ſanctum Bona. in
4.diſtinc.xxxiiij.ſuper lit=
teram. M

¶Si vir a poſteriori par=
te ſtans in debito vaſe vita
tur: ꝓpter libidinem:vel ſi
ne cauſa legittima:vt pin=
guedinis vel propter vitā
dum aborſum/ē mortale ſe
cūdum Monal.i ſūma.Sz
Alex.i.ij.tractatu de pctō
contra naturā dicit.Tales
cauſe nō excuſāt a toto. ſz
diminuunt. M.

¶Si vir petijt debitum
emiſſo voto continentie ab
vxore ſua d ſui licētia etiā
in ꝑuato data.videt morta
le.§.ex premiſſis.xxxiij.q.v
Et Richar.in quarto diſt.
xxxij.arti.ij.q.ij. Franc.de
mayro.ea.di. S.Bonauen.
ea.diſt.Hoc dicit eſſe veruz
ſolū qn̄ in cōſpectu prelati
votū ſit factū. M

¶Si vir non amore conti
nētie:ſz intētiōe fraudādi
vxorē caſtitatē vouit.mor=
tale eſt:ꝙ ex actus redde=
re debitum teneat. S.Bo.
in.4.diſtin.xxxij.ſup litte=
ram. M

¶Si vxor emiſſo voto ca=
ſtitatis ſine viri coſenſu no
luit exacta debitum redde
re totiens fuit mortale. S.
Boñ.vbi ſupra. M.

¶Si cognouit vxorem cā
libidinis explende hoc ē ꝙ
eam cognouiſſet etiaz ſi vx=
or non fuiſſet.xxxij.q.4.
Origo.S.Boñ.⁊ Rich.in.
4.diſtin.xxxi. M.

¶Si tēpore ſacro ſolemni
tatum vel ieiuniorū ex ſola
voluptate cognouit vxorez
mortale ē ſcdm.S.Boñ. in
4.diſt.xxxij.⁊ glo.xxxiij.q.
4.in ſumma. M.

¶Si quocūqz die cōiunx
exactus nō reddit debituz
qd ſine ſui vel alterius con
iugis nocumento reddere
pōt mortaliter peccat.Ge=

rar. Odo.in quarto.diſ.
xxxii. M.

¶Si noluit reddere debi
tum ↄiugi habēti morbum
cōtagioſum:eſt mortale qꝛ
contagium fit magis per
aſpirationē:⁊ reſpiratione
cui remedium poteſt appo
ni. Gerard.Odo. vbi ſu=
pra. M.

¶Si pertinaciter ↄiugi d
bitum denegauit etiam ꝓ=
pter lepram non licuit.qꝛ ē
contra preceptum Apoſto
li et eccleſie:de coniuga :le
pro.c.ii.Sco.in quarto.diſt
xxxii. M.

¶Si cognouit vxorē pre=
gnantem ⁊ groſſam cum ꝑi
culo aborſus. Scot.vbi ſu
pra. M.

¶Si ſciēter cognouit vxo
rem habentez ordinate mē
ſtrua.Richa. ⁊ Sanctus
Bonauen. in quarto. diſt.
xxxii. M.

¶Si mulier pertinaciter
denegauit reddere debitū
ꝓpter menſtrua cum ſcan/
dalo viri:vel peiculo forni
cationis. Alex.in ſcdo Tra
ctatu de pctō ↄiugū:⁊.S
Boñ.ea.di.32. M

¶Si vxori in adulterio ꝑ
ſeueranti manifeſte vir de
bitum reddat.vel ab eo exi
gat.32.q.i.ſicut.S.Boñ in
iiii.di.xxxv. M

¶Vir tn̄ reddens:vel exi
gens ab vxore:q̄ manifeſte
fornicata eſt ſed correpta
penituit ſe non peccauit.
S.Bona.⁊ Richard.ea.
diſt.xxxv.

¶Si debitum negauit cō
iugi propter non habendā
prolem.Richad.⁊ Sanct9
Bona vbi ſupra. M

¶Sz denegare poteſt con
iunx cōiugi debitum occul=
te fornicanti:qn̄ hoc ei con
ſtat per ſigna probabilia
Sctūs Bona.⁊ Richard.
d.diſt.xxxv.

¶Si tempore communio/
nis exigat debitum:ſe red/
dit indignum communio=
ne.Sctūs Boñ.in quarto
diſt.xxxii. M.

¶Si vir modo illicito ſe
reddit impotētem ad debi/
tum reddendum. Richar.
in quarto.diſt.xxxii.arti ꝑ
mo.q.i. M

¶Secus ſi ꝑ ieiunia:⁊ vi
gilias. Idem. Vir tn̄ ſenex

vel debilis exactꝰ pluſq̄ ſe
mel in die ab vxore iuuen⸗
cula non reddendo debi⸗
tum non peccat. Et vbicū
ꝙ vir. vel vxor ſentiat ex
hoc ſibi nocumentum infer
ri. Gerar. Odo. in quarto
di. xxxii.

¶ Si vir vxori non reddet
debitum quando propter
aliqua ſigna coniecturat:
ꝙ vxor illud petebat Ri
char. in quarto di. xxxii. ar
ti. i. q. ij. M.

¶ Si vxorem quam tradi
dit adulterandam poſtea
cognouit. Rich. in. iiij. di.
xxxv. art. ij. q. iij M.

¶ Si poſt votum ſimplex
continentie vxorem accipi
ens debitum petiit coniu⸗
gale totiens peccauit mor
taliter. S. Boñ. in. iiij. diſti.
xxxviij. artic. ij. q. ij. ⁊ Ri⸗
char. ea. diſt. M.

¶ Non furtum fa cies

¶ Preceptū ſeptimū

Septimo p̄cepto ꝓhi⸗
bet nomine furti oīs
illicita vſurpatio rei alie⸗
ne ſm̄ Auguſtinum ſuper
Exo. xx. capitulo. Tria no
bis eripi poſſunt.

¶ Primū eſt bonum corpo
rale: de quo in quinto pre⸗
cepto.

¶ Secundum bonum ſpi⸗
rituale: vt boni mores ⁊ bo
na conſcientia.

¶ Tertium eſt bonum tē⸗
porale: de quibus duobus
hic agitur

¶ Sed cum ad dicendoꝝ
confirmationes leges ciui
les ſepius inducātur. Sci
endum ꝙ vt dicit Richar.
in quarto. diſt. xv articulo
v. q. viii. Leges imperia⸗
les non contrarias iuri di
uino. nec abrogatas per
ius canonicum: nec per a⸗
liquam rationabilem con⸗
trariam conſuetudinem iu
ra canonica obſeruari de⸗
creuerunt. vt di. x. c de ca⸗
pitulis. ⁊ in ca. i. de. no. ope.
nuncia. Quod etiā in
foro conſcientie intelligen
dū eſt ſcd̄m Pe. de ancha.
in capitulo primo de con⸗
ſtitu. ⁊ Bald. in. l. i. C. de ſa
croſanctis eccleſiis.

¶ De furto.

¶ Furtum eſt contrecta⸗
tio rei aliene fraudulo ſa ī
uito domino facta. ff. de fur
tis. l. i.

¶ Si putauit contracta⸗
re rem alienam inuito dño
q̄ tū volebat furtum eſt. ff.
eo. l. Inter in fine. M

¶ Si vero putauit rē ꝯtre
ctare volēte dño q̄ tū nole⸗
bat: non eſt furtum. ea. l. §.
ſi forte.

¶ Si filius patri vel quiſ
quam diuiti furatur: vt e⸗
lemoſynā inde faciat: ⁊ po
teſt tenetur. xiiii. q. v. for⸗
te. M.

¶ Si abſolute bona mari/
ti/ patris/ vel filij caſtren⸗
ſia furetur vxor/ filius/ vel
pater tenetur ad reſtitutio
nē. ff. de furtis. l. Si q̄s vxo
ri. §. ſi filios. ⁊. §. āte aūt. et
xij. q. ii. q̄ abſtulerit. M.

¶ Peculium caſtrenſe eſt
quod filiuſfamilias ꝓpter
militiam acq̄ſiuit: ⁊ quod ei
in militia degenti donatur
a parentibus. ff. de peculi.
caſtren. l. Caſtrēſe Qua⸗
ſi caſtrenſe eſt quod doctor
medicus/ vel aduocatus
acquiſit: aut etiam notari⸗
us. Si de burſa fiſcali
ſalarium recepit: Aut do
no/ vel feudo a p̄ncipe ha⸗
bito. Vel ſi eſt clericus: et
ſucceſſione hereditatis: vl'
donatione parentum vel in
tuitu perſone queſiuit. l.
aduocati. C. de aduo. diuer
iudi. ⁊. l. cum multa. C. de
bo. ꝙ liber. ⁊ de teſta c. i.
Bal. in. l. Cum oportꝫ C. eo
dem titulo.

¶ Si rem ſibi mutuatam
vel apud ſe depoſitam vel
alias ad ſuas manus deue
nientem domino reſtitue⸗
re non procurauit. ar. xiiij.
q. v. Si quid inueniſti. de
hoc infra. M.

¶ Si cauſa ſatiſfaciendi ſi
bi ipſi rem debitoris ſubri⸗
puit: ⁊ timetur de ſcanda⸗
lo contra ſe vel cuſtodeꝫ ꝙ
fur putetur: vel ipſe conui
catur et huiuſmodi reſtitu
ere tenetur ⁊ rem renoue⸗
re in locum priſtinum ſecū
dum Innocen. ⁊ domi. Ab
ba. in cap. Olim. i. de reſti⸗
tu. ſpo. M.

Si ꝑ viā iuris valēs ſibi ipē
ꝯſulē rē ſubripuit debitoꝝ

quamuis nullum ſcãdaluʒ ſeq̄ poteſt: peccauit: tñ licet non teneatur rem reſtituere: ſcđʒ Johan. and. ⁊ do. Abb. in eo capitulo. Olim Et de hoc ẽt infra in pctõ auaritie. M.

¶ Si furens rem minimã habuit intentionẽ furandi maiora ſe potuiſſet: mortale eſt. Secus ſi tantum rẽ illam Richard. in quarto diſt. xv. arti. ii. q. ii. xiiii. q. vi capitulo fina. mortale. vel non.

¶ Si habẽs voluntatẽ furandi: timore humano deſiſtit. De pe. diſtinctio. i. Propterea. M.

¶ Furãs tñ in magna cõſtitutus neceſſitate res vſu conſumptibiles: non valẽs alio modo ſubuenire: non peccat: nec ꝑueniens ad pĩguiorẽ fortunam reſtituere tenetur. Quia quod ſemel meũ factũ eſt: non deſinit eſſe meum. Alexan. de ales in tertio: in expoſitione ſeptimi precepti: ⁊ Gerar. Odo in quarto diſt. xv. de furtis cap. Si qs ꝑ neceſſitatem. Nec eſt ei penitẽtia ĩponẽda. ſecũdũ. gl. ibi. Sed ⁊ qui tulit fauum mellis apum ſilueſtrũ melliſicantium in arbore alicuius Fur non eſt. ff. de fur l. ſi apes.

¶ Si fur non reſtituat rẽ furtiuã ſcđm precium: quo plus valuit a tẽpore commiſſi furti: vt tenetur. ff. de conditio. fur. l. in re furtiua: ⁊ ibi hoc Bal. M.

¶ Exẽpluʒ ſi porcellus furatus/ vel pullus equi factus ſit porcus/ vel equus magnus licet quocunq; caſu eos amittat tenetur ad reſtitutionẽ plurimi.

De obligatis ad reſtitutionem rapine vel furti propter participationem.

¶ Scot. ⁊ ſummiſte: poſuerũt hos verſus/ Juſſio. Cõſilium/ Conſenſus/ Palpo Recurſus/ participans mutus non obſtans/ non manifeſtans.

¶ Jubens.

¶ Si princeps/ pater/ vel dñs in domo damnificari

quecũq; in rebus: vel in ꝑſona ꝓcipit ſatiſfacere dãnum paſſo tenet̃. de reſtitu. ſpolia. Cum ad ſedem ad ſi. de hoc. ſicut dignum. §. ij. M.

¶ Sicut mandator ita et mãdatarius in delictis obſequẽs pariter tenet̃: q2 in ꝓcepto iniuſto magis deo q̃ homini obtẽperare tenetur. xi. q. iij. Julianus. de ſentẽ. excommunica. relatũ et capitulo mulieres vbi ⁊ glo. M.

¶ Conſulens.

¶ Si cõſilio induxit fraudulento ad dãnificandum eũ q̃ alias hoc facturꝰ non erat eo non reſtituente ipſe conſulẽs reſtituere tenet̃. ff. mandati. l. ii. c. Cuʒ olim de arbi. ⁊ c. Nullꝰ de reg. iur. in ſexto. M.

¶ Si conſilium fraudulẽtum fuit in contractu: vel quaſi tenet̃ ꝯſulẽs: alio nõ ſatiſfaciente. ff. de Dolo. l. Nõ ſi cum res. glo. in dicto c. Nullꝰ. M. Exemplũ Si cõſuluit ſciẽt̃ me vendere ei quem ſciebat non habere vñ ſolueret/ vel emere rem q̃ non erat venditoris aut accipere procuratorẽ negociorũ meoꝝ inſideleʒ q2 bona mea diſſipauit l. fina. ff. de proſenetis. ⁊. d. l. Quod ſi cũ res.

¶ Si cõſuluit rapere/ furari vulnerare hominem ⁊ hm̃oi. vel ſeruo vt fugeret a domino tenetur nõ ei cui cõſuluit. ſed ei ꝯtra quẽ ꝯſilium dedit: de homici. c. Sicut dignum. de pe. ca Non ſolum. l. prima. §. perſuadere. ff. de Seruo. corrup. M.

¶ Si ꝯſiliariꝰ ꝑncipis induxit eum vt villa/ vt aliare ſpoliaret aliquem iniuſte: tenet̃ ad omnia damna dño nõ ſatiſfaciente: quamuis nil ad eũ ꝑuenerat ſm Innocẽ. ⁊ dñʒ Abba. in capitulo. Sicut dignum. de homici. M.

¶ Conſulẽs tñ fenerari illi q̃ alias feneraturus non erat: non tenet̃ ſatiſfacere quamuis vſurarius nõ ſatiſfaciat. Alex/ lombar. in tractactu vſurarũ Monal. ⁊ Aſten. in ſumma.

¶ Si peritus in aliqua ar
te cōſuluit nō ſcd̓ʒ traditio
nes illius artis: quia diligē
tiam non adhibuit: tenetur
conſulto in foro conſcienti
e ad omne damnum inde ꝯ
tingens. dominus Anto. in
cap Tua nos. de homi
cidi. M.

¶ Conſentiens

¶ Si ſuo ꝯſenſu expreſſo
ſecuta ē damnificatio que
facta alias non fuiſſet. i. q.
i. Notum. Ubi dicitur faci/
entem/ ⁊ cōſentientem par
pena conſtringit Et ſi cō
ſentiens opere eſt cauſa to
tius damni in ſolidum te
netur. Sin autem pro rata
parte. Richard. in quarto.
diſt. xv. M.

¶ Si opem furto dedit: cō
modando ſcalas/ vel ferra
menta/ vel aditum per ſuā
domum: tenetur ad reſtitu
tionem. ff. de fur. l. is. qui o
pem. ⁊. l. ſi pignore. §. pe. ff.
de fur gerar. obdo. in. iiii.
diſt xv. M.

¶ Si donatarius rem do
natam vel legatarius non
reſtituit creditoribus lega
tum ſibi factum ab vſura
rio nō habente: niſi de vſu
ris. Gerar. Obdo. in quar
to. diſt. xv. M

¶ Si ſciens ſe ſucceſſiſſe i
bonis raptoris/ vel vſura
rii. / ⁊ huiuſmodi non reſti
tuit cum poſſit. Gerar. ob
do in quarto. diſtinctione
xv. M.

¶ palpans.

¶ Si adulationibus aliuʒ
vt ſtrennuuʒ laudando: vł
deriſionibus vilificando: di
cens eum nichil valere: vel
tractionibus de aliquo. in
duxit probabiliter ad dam
nificandum in rebus: vel ꝑ
ſona: tenetur damnificante
non ſatiſfaciente. di. xciii.
Si inimicus eſt ille Ri
char. ⁊ pe. de pal. in ca. diſt
xv. Quarti. M.

¶ Si confeſſor non exege
rit penam ad quam pecca
tor tenetur. Quodammo
do videtur ei conſentire ꝓ
ba Gerard. Obdo. vbi ſu
pra. M

¶ Recurſus.

¶ Si fuit ad eum recur

ſus latronum/ vel furum/
tanquam ad preſtanteʒ pa
trocinium damnis: vel cau
ſa eſt ex huiuſmodi patro
cinio ne ablata reſtituant
de quo Aug. et habetur in
xiiii. q. vi. Fidentiſſime di
xeri eum q̄ ad ſe fugientē.
⁊ quantum poteſt non cō
pellat ſocium fraudis. Ri/
char. ⁊ Gerard. Obdo. v
bi ſupra. M

¶ Si latrones occultauit
tenet̄ de corrapina ſm̄ gl.
in. l. ne qd. ff. de incēdi. rui.
naufra. do. Ant. in ca. i. de
reſti. ſpo. M

¶ Si depoſitarius ſcit reʒ
depoſitam alienam eſſe ni/
ſi reſtituat vero domino ſi
bi noto. Quo caſu poteſt
res huiuſmodi per manus
perſone religioſe reddere.
Alex. de ales. in quarto vo
lumine. M

¶ Participans.

¶ Si de raptis vel furatis
participauit victu: vel
veſtitu etiam ſcienter de ta
libus emendo: tenetur ad
reſtitutionem. M

¶ Mutus.

¶ Si videns aliū dam
nificari iniuſte valens ſolo
verbo ſine periculo ſuo ꝓ/
hibere ſi tenetur ad hoc ex
officio nec prohibet: ſatiſ
facere tenetur. tex in. c. Si
cut dignum. de homi. et ibi
do. Abba. M.

¶ Exēplū i officialib⁹ po
ſitis ad cuſtodiā ciuitatis
vel campoꝝ. q̄ in dānis fa
ctis ipſis ſcientibus: et ne
gligentibus prouidere ad
reſtitutionem tenet̄. C. de
fal. mo. l i. ſcd̄m do. Antho.
in ca. i. de reſtitu. ſpoli. Si
autem ex officio nō tenet̄:
tn̄ eis eſt mortale ſcd̄m Ri
char. vbi ſupra. M.

¶ Non obſtans.

¶ Si viribus non obſtat
iniuſte damnificantib⁹ cuʒ
ei ex officio incūbat: ⁊ ma
nifeſta eſt ſibi iniuria. d. c.
Sicut dignum. ⁊. lxxxvi.
diſtinc. facientis: vel nō fa/
cit rapinā reſtituere tenet̄
ſcd̓ʒ Sco. ⁊ Ric. in quarto
diſt. xv. M

ſunt bono modo. Niſi defi-
ciant de voluntate expreſ-
ſa vel preſumpta dannifica
ti per. l. Illud. ff. de regu.
iuris.

¶Si debitor ſine licentia
creditoris ſibiipſi dilationē
reſtituendi accipit quod in
totum vel in partem reſti-
tuere poteſt mortale eſt cū
preceptum de non retinen/
do rem alienam obliget ſē
per ⁊ ad ſemper. Fran. de
mayro. Sco. ⁊ Richar. in
quarto. diſtin. xv. AB

¶Si non ſtatim reſtituit:
maxime qđ tenet ex rapi-
na/furto vel vſura/ſi aliqđ
habet in bonis vltra neceſ/
ſaria ad ſuſtētationem vite
Sco: et Richar. in quarto
diſt. xv. ar. v. q. iiii. Precep-
tum enim de non retinēdo
alienum obligat ſemper et
ad ſemper Franciſ. de may
ro ea. diſtin. Et dictum fuit
ſupra. AB

¶Si debitor non habens
rem neceſſariam ad ſuſten
ationem nature ſtatim nō
reddit creditori prius: vel
eodē tpe ſi eadem re egeat
ad ſuſtētationē nature. Ri

¶Non manifeſtans.

¶Si interrogatus a iudi
ce non reuelat res furtiuas
cū ſciat illas et ſine ſui pi-
culo reuelare poſſit reſtitu
ere tenetur de fur. c. Qui
cuꝫ fure. xi. q. iii. Quiſquis
Richar. AB

¶Si quis excommunica-
tione lata ab epo ꝯtra non
reuelantes furtum eidem
nō reuelauit tenet ſatiſfa-
cere: ⁊ excōicatus eſt. Jo-
han. de ana. in eo. capitu.
Qui cum fure in. l. ciuile.
C. de fur. AB

¶Clericus tenet nō indi-
care furē. Interrogatus a
iudice: qñ imminet periculuꝫ
mortis vel mutilationis ip
ſi furi ſm do. Anto. in eo.
ca. Qui cum fure p. ca. Ne
qs. xxii. q. ii. Quamuis qui
libet predictorū tenet inſo
lidum ſatiſfacere: vno tñ re
ſtituente damnificato Alii
nō tenet eiſdem. ſed ſi par
tem aliquam habuerunt:
tantūdem tenet illi q totū
reſtituit. Et ad reſtituēdū
pdicto tenentur ꝯcito poſ

char. vbi ſ. AB

¶Ubi vero debitor prius
ad indigētiā veniſſet. quaꝫ
creditor nō reſtituet tenet
tūc: ſꝫ tātū ſi ad ſtatum pi/
guiorē venerit. Richard. ⁊
Sco. vbi ſupra.

¶Reſtituere quoqꝫ nō te-
net creditori impugnanti
rem publicam/vel vbi eſſet
maximum ſui incommodū
⁊ modicum creditoris. Ul'
vbi reſtitutio ē ſui infama-
toria: ſe vcꝫ furem eſſe pro
dendo Tenet autem habe-
re voluntatem ſtatim reſti/
tuendi cum ceſſabit impu-
gnatio. Incommodum il-
lud ⁊ capta oportūitate ſe
crete reſtituendi furtum.
Et idem ſi debitor non poſ
ſet cōſeruare ſtatum reipu
blice multum neceſſarium.
ſi qđ tenet reſtituat credi-
tori: q ſine tali reſtitutione
tranſire poteſt. Uel vbicū-
qꝫ imminet ſcandalum/pi-
culū mortis: vel culpa mor
talis. Exemplum in predi
ctis quādo ſtatim reſtituē-
do pecunias/vel inſtrumē
ta artis ſue: aut libros: ſi ē
medicus vel iuris peritus
⁊ hmōi: ad tantam pauper
tatē veniret q nec ſibi: nec
familie quouis modo ſub-
uenire poteſt. ob qđ eū mē-
dicare erubeſcat. expōet ſe
ad furandum. vel filias p/
ſtituenduꝫ. vel incidet in p
iculum deſperationis. Sed
predicta retinendo ſuſten-
tare ſe potit. ⁊ ſuos ac pau
latim ſatiſfacere creditori
non exiſtenti in extrema ne
ceſſitate. Scot. Richard. ⁊
Landulf. in quarto diſtin-
ctio. xv.

¶Si damno alterius tem
porali. corporali vel ſpūa-
li dedit cauſam efficacē q-
uis modo ſatiſfacere tenet
de homici. Sicut dignum
de iniur. c. fina. AB

¶Si in depredatione vel
furto. vel homicidio. quis
fuit tota cauſa mali. inſolī
dum tenet. Alias tenetur
ſm pportionem damni a ſe
dati ſm Inno. ⁊. Do. Abb. i
d. c. Sicut dignū. AB

¶Ubi damnificatus ſe a-
lio tranſtulit ⁊ in mittenda
rem debitam maior eſſet ex
pēſo: quam valeat res pau
peribus erroganda eſt. ni-

ſi ipſe vel eius heres ſpere-
tur in loco vẽturus. Rich
in ea.di.xv.

¶ Si pirata rapuit vel
damnificatus eſt romipe-
tas: aut deferentes victua
lia ad vſuʒ curie papali ex
communicatiõe ligatur: vt
ſupra in tertio ca. p̃me par
tis.§.cij. M

¶ De rapientibus ĩ bel
lo iniuſto habes.in.c. Aua
ritie infra.

¶ Si rapuit de rebus nau
fragantium reſtituere te-
net non obſtãte quãuiſcun
qʒ conſuetudine vel ſtatu-
to. Ar.c.excõmu.de rapto.
de quo in prima parte ĩ ca
pi.iij cxxvi. M

¶ Si raptor / fur / vel vſu-
rarius vel debitor quomo-
docũqʒ ſine auctoritate ec
cleſie vult ſibi retinere: qꝛ
rei dominus vel ei⁹ heres
nõ inuenit. Alexan.de ales
quarta parte ĩ tractatu
re ſtitutionum M

¶ Si nolit reſtituere bo
na acquiſita p iniquam ſen
tentiam iudicis quem cor-
rupit: vel non etiam corru
pit. Gerar.obdo.in quarto
diſtinc xix. M

¶ Si aliquid alienum in-
uenit: nec reddidit eius do
mino.i.q.v.ſi q̃d inueniſti: ꝛ
c. Multi. M.

¶ Si neſciẽs dñm cui⁹ res
inuẽta erat nõ fecit denun
ciare ad iueniẽdũ illũ vt ĩ
eccleſijs ſic tenet.ff.d fur.l.
falſ⁹.§.q̃ alienũ. Sco.in. 4
di.xv. M

¶ Si theſaurum inuenit ĩ
loco aliquo data opa id in
q̃rendum illuʒ nõ reddidit
totum dño loci in quo inue
nit. vel ſi a caſu nõ data o-
pera inuenit dimidium non
reſtituit: vt tenet.ff.de acq-
rẽ.re.do.l.ſi is in pri. Inſti.
de rerũ diui.§. Theſauros.
M.

¶ Theſaur⁹ ẽ pecunia ſub
terra abſcõſa cui⁹ nõ extat
memoria. q̃ſi ibi poſita fue
rit. C.de Theſau.l.j. Res
po q̃ in nulli⁹ ſunt bonis vl
pro derelicto habite nõ ſũt
reſtituende ab eo qui eas
repit. Inſti.de rer diui.§.
la pilli. Richar.in.4.di.xv.
de ablatis ab iniuſte bellã
tib⁹.habes infra.ĩ.c. Aua-
ritie.in.ſ.illa violentia.

¶ De crimine ſa- crilegij.

¶ Si bona vacantia eccle
ſiarum / monaſteriorum vel
piorum locorum vſurpauit
c. Generali.de electio.l.ſex
to. De quo ſupra ĩ prima p
te.c.iij. M.

¶ Si impoſuit / aut dedit
conſiliuʒ vt imponatur col
lecta clericis ꝛ perſonis ec
cleſiaſticis / non prehabita
licentia a Romano pontiſi
ce: ꝛ monitus nõ deſtitit ex
communicatus eſt. Et ad
reſtitutionem tenetur. De
quo ſupra in p̃ma p̃te.c.iij.
§.cxvi. M

¶ Si fecit / vel fieri conſu-
luit ſtatuta contra liberta
tem eccleſiaſticã / ꝛ ſcripſit
dictauit / ꝛc. excommunica
tus eſt: vt ſupra in co.iij.c.
§.cxiiij. M

¶ Si vſurpauit de nouo
cuſtodiam ſiue ius patro-
natus eccleſie / vel monaſte
rij / vel locoꝝ piorum vacã
tiuʒ / excommunicatus eſt:
vt ſupra ĩ co. cap.iij.§.cxx.
M

¶ Si rem ſacram / vt cali
ces / paramenta ꝛ huiuſmo
di furatus eſt vbicunqʒ vel
rem non ſacram de loco ſa
cro: vt de eccleſia ſacriſtia /
cimiterio ꝛ hmõi.xvij.q. 4
c. Quiſq̃s. M

¶ Si doloſe effregit / aut ĩ
cendit loca ſacra: vt eccle-
ſie / ꝛ locorum piorum por-
tas / ſeras / parietes / tectuʒ
feneſtras / ꝛ huiuſmodi / vl
in talibus ſi conſilium / vel
opem dedit excommunica-
tus eſt: ꝛ tenetur ad reſtitu
tionem totius ſi fuit cauſa
efficax damni illati: vt ĩ eo.
iij.c.§.lxxi. Nec debet abſol
ui: niſi premiſſa ſatiſfactio
ne.xvij.queſ.4. peſſimam.
M

¶ Si legata facta eccle-
ſijs ꝛ alijs pijs locꝭ vl pau
peribus non ſoluit. Nec ſuf
ficit habere intẽtionem ſol
uendi in futurũ ſi nũc ſine
maximo incõmodo põt.xiij
q.ij. Qui oblatiões. ꝛ.c.ſe.
de deci. M

¶ Si layc⁹ non dedit deci
mas vbi ẽ cõſuetudo dãdi.
de decimis p totũ. M

¶ Si ſtante conſuetudine
ſoluẽdi decimas non ſoluit

eas integras qñ is cui de=
bent nihil eis remiſit. Joã.
and. ⁊ Do. Anto. ĩ capi. A
nobis de deci. ⁊ in ca. Aliq̄
bus Alexand. de ales ĩ ter
tia pte. Tho. ſecunda. ij. q.
lxxxvij.
¶ Decime prediales debẽ
tur de fructibus prediorũ
hortorum feno / lana / lacte:
lignis / molẽdinis / ⁊ huiuſ /
modi. Perſonales deben=
tur de lucro negociationis
artificij / ſciẽtie / militie / ve=
nationis / piſcatiõis / pẽſio=
num / ⁊ hmõi. De deci. cap̄.
Commiſſum. c. de acceptio
ne. c. Peruenit. ca. Non eſt
in poteſtate. Et domi. An=
to de but. in. c. Cum non ſit
co. ti.
¶ Si ſtante conſuetudine
ſoluendi decimas predia=
les detraxit expenſas fa=
ctas in colendo predia ſine
preſbyteri cui debẽt volun
tate. vñ ad reſtitutionẽ te=
net. c. hoĩes de deci. M.
¶ Si nulla exiſtente cõſue
tudine ſoluẽdi decimas no
lit eas ſoluere p̄ſbytero e=
genti. Unde ſe ſuſtentet / q2
hoc eſt de precepto. iuris
nature qđ preſcribi non po
teſt. Alex. de Ales in tertio
in tractatu p̄ce ptoꝝ iudici
alium. ⁊ Tho. vbi ſ. M.
¶ Si ceſſante conſuetudi /
ne ſoluendi decimas obſti=
natus ſit etiã requiſitus ab
eo cui debent nõ ſe compo /
nere velit: cum illo circa de
cimas dandas. quod de p̄=
dialibꝰ q̄ iure diuino debẽ=
tur intellige. M

¶ De ſymonia

¶ Si fuit mediator ſymo=
nie occulte vł manifeſte. in
ordine vł beneficio. In cu
ria vel extra curiam excõi
catus eſt: ⁊ a ſolo papa po /
teſt abſolui: niſi in articulo
mortis: vt ĩ proceſſu curie.
Pauli ſecundi: ⁊ in extra=
uagantibus Martini quin
ti. que incipiunt damnabi=
le. Et inutile. Qđ intellige
de ſymonia ↄuentionali. in
qua precium interuenit dã
do vł recipiẽdo capi. Tua
nos de ſymo. Et in extra=
uagante Eugenij quarti.
Cum deteſtabile. Nec in

gratias quas papa ↄcedit
vt q̄s ſemel in vita. ⁊ ſemel
ĩ morte poſſit abſolui. In=
telligit de hmõi excõmuni
catiõis abſolutiõe. niſi ex
preſſe fiat de hoc mentio.
In ipſa gratia: vt in ꝓceſ=
ſu Pauli ſecundi. Et in ex
trauagante predicta dam=
nabile. M.
¶ Symoniacus alio modo
q̄ in predictis nõ videtur
eſſe excõmunicatus. Quia
neq̄ proceſſus Pauli ſcđi
facit de alijs modis menti
onem. Nec in extrauagan /
tibꝰ tractat: niſi de his tri=
bus. vt ſupra.
¶ De ſymonia quo ad cle=
ricos ⁊ religioſos habet ĩ=
fra diffuſe circa finẽ.
¶ Si emit ex pacto ſacra=
mẽta eccleſie vel ſacramen
talia. j. q. j. Nullus ep̄us de
ſymo. ca. Cum in eccleſia. ⁊
ca. Suam. ⁊. ca. Quotiens
⁊. c. Nõ ſatis. M.
¶ Exẽpla ꝓ baptiſmo ha
bẽdo. Cõfirmatione: miſſa /
communione / extrema vn=
ctione / cõfeſſione / electione
ad bñficium ordine ⁊ bene
ficio. dare aliq̄d pactus eſt
Aut ꝓ exequijs mortuorũ
ꝓ habenda ſepultura ma=
gis in eccleſia q̄ in cimite
rio ꝓ bñdictione nuptiali:
⁊ hmõi. De his require in /
fra ad ſacerdotes benefici
atos. M
¶ Si vt filia vel ſoror ĩ mo
naſteriũ ingrederetur pe
cuniam dare ꝓmiſit ac de /
dit. cap̄. Quoniam de ſy=
mo. Et excommunicatus ẽ
per extrauagantem Mar=
tini quĩti / que incipit. Uni
uerſis. M.

¶ De pedagiis.

¶ Si publicanus ſcienter
emit vectigalia a principe
nõ habente iuſtum dñium:
tenet ad reſtitutionẽ vecti
galium ꝓceptoꝝ cum eme
rit a male fidei poſſeſſore. l.
Si tibi. §. Sꝫ cum poſſeſſor.
ff. đ pactis. Bart. in tracta
tu de tyrannide. M
¶ Secus ſi ignorãs dñm
eſſe tyrannum ⁊ cum vtili /
tate ciuitatis emit. arg. l. j.
in fi. ff. q fal. tu auct. Bart.
vbi ſupra. Predicta vera
qñ tyrãnus nõ poteſt debi /
tori vim inferre: q̄ ſit alte=

rius ciuitatis. Secus vbi
ſit eius ſubditus cui domi
nꝰ poſſit metū īferre. q̄uo
caſu ſi domīo: vł eiꝰ officia
li ſoluit liberatur. vt. l. pau
lo calmaco §. fi. ff. de leg. iii.
Ad metū inferēdum ſuffi=
cit preconium factum ꝙ q̄
liber debitoꝛ ſoluat. l. nouiſ
ſime. ff ꝙ ſal. tuto. auc. Bar
to. vbi ſupꝛa excuſantur q̄l
ꝗ exactoꝛes poſiti a tyran
nis ad exigendum pecuni=
as quas illi poſt ea vel ty=
ranno tradunt vel ſuo mā
dato diſtribuunt. Bar. Vbi
ſupꝛa.

¶ Si papa vel imperatoꝛ
conceſſit alicui ciuitati vel
nobili exactiones pedagio
rum: ſi pꝛo iuſta cauſa pe=
dagiuꝫ imponatur valebit
alias non: pꝛo quo facit ca
pitu. Cum Apoſtolus. §. ꝓ
hibemus. de cenſi. verba io
han. de fantucijs in ca. Si
q̄s romipetas. xxiiij. q. iij.
M.

¶ Si pedagium vel gabel
lam exegit a Clericis. Re=
quire ſupꝛa ī pꝛima parte.
capitło tertio §. centeſimo=
nono. M.

¶ Si exegit pedagium a
laycis ꝑ rebꝰ delatis ad q̄=
tidianū victū: vel etiā vſuꝫ
ꝓpꝛiuꝫ teneẜ reſtituere ſ̄ꝫ
gloſam in dicta Cle. pꝛeſen
ti. Et ibi Cardi. ⁊ glo. Re ſi
lius pꝛo patre in auc. habi
ta. ⁊ textus. in. l. 4. ff. naute
caupo. Stab. ⁊. l. Vniuerſi.
C. de vectiga. ſecunduꝫ do.
minicum de ſancto Gemi.
Et zenze in cap. Quāquā
de cenſi. libꝛo ſexto. dicētes
ꝙ contrafacientibus indi=
ta eſt pena capitalis. C. de
vectigali. l. Vniuerſi. M.

¶ Si pꝛo libꝛis veſtibus ⁊
huiuſmodi exegit pedagi=
um a ſcolaribus vel coꝛum
famulis reſtituere tenetur
vt in. d. auct. habita. ⁊ car=
dinalis vbi ſ. M.

¶ Si ex auaritia vel negli
gentia nō tenent itinera ſe
cura ⁊ accipiunt pedagia
etiam antiqua reſtituere te
netur ſecūduꝫ. Hoſtien. in
ſumma ti. de cen. §. Ex qui
bus Abb. Siculus. in cap.
Super quibuſdam de ver.
ſigni. M.

¶ Si habens vſurpatum

dominium accepit pedagi=
um: reſtituere tenetur vero
domino ſ̄m Richar. i. ij. diſ.
vltima. M.

¶ Licet vero fraudare pe
dagia quando imponēs nō
habet iuriſditionem impo=
nendi ſecūdū Barto. ī. l. ve
ctigalia. ff. de public. Licet
etiam quando gabella ē ni
mis exceſſiua. Et ē quedā
extoꝛſio ſecunduꝫ Bal. ī. l.
fi. C. de iur. auri. annu. Li=
cet quoq̄ quando pꝛīceps
imponit gabellaꝫ ſine cau=
ſa legitima: vt ſi pꝛo pom=
pis exercendis in victu et
veſtitu vel edificiis / ⁊ hu=
iuſmodi. Secꝰ ſi pꝛo defen
ſione patrie ſecūdū Inno.
in ca. Innouamus de cēſi.

¶ Si defraudauit vecti=
gal antiquum / vel de nouo
poſitum pꝛincipis auctoꝛi/
tate ꝓ vera communis ne
ceſſitate. ff. de publicanis. l.
vectigalia. vbi dominiuꝫ nō
eſt vſurpatum ⁊ iter tutuꝫ
eſt conſeruatum reſtituere
tenetur capitu. Super qui
buſdam de verboꝛum ſigni
fica. Hoſtien. in ſumma. ti=
tu. de cenſibus §. Ex quibꝰ
in fine. M.

¶ Licet tamen clericis: ⁊
extraneis abuenientibꝰ nō
ſolueẜ pedagia illegittima
q̄ꝛ ciues eis imponere ne=
queunt ſecundum Bar. in
l. vectigalia. ff. de publica=
nis. Verba Abb. in. ca. In=
nouamus de cenſi.

¶ Si exegit noua peda=
gia a mercatoꝛibus ad re=
ſtitutionē tenetur tex. in. c.
Si quis romipetas. xxiiij.
q. iij. M.

¶ Si non ſaluauit perſo=
nas / ⁊ res mercatoris itra
ſuum diſtrictū / ⁊ exegit pe
dagium reſtituere tenetur
illud ⁊ extimationem reꝝ
miſſarum xxiij. q. ij. Domi=
nus. ij. q. v. Adminiſtratoꝛ=
res. ⁊ Johan. de fantuciis.
in di. capi. Si quis romipe
tas. M.

¶ Publicanus tamen po=
teſt tolleẜ ab aliquo res cō
tra bannuꝫ poꝛtatas quas
poꝛtari extra territoꝛium
repetit. Et hoc pꝛeſumi=
tur quando poꝛtantem re=
perit ī aliqua via nō recta
nec aſſucta. l. iij. C. d̄ curſu
publico. lib. xij.

¶ Et ſiĺr ſi talis reperiaᷓ
in limine diſtrict⁹. Johan.
de ana.in.c.Significauit ꝺ
iudeis.ꝛ Bar.in.l.Qui fi=
ſcales.C.de nauiculariis.
li.ij.Monald.quoqꝫ in ver
bo reſtituere.hoc verum di
cit qñ dictuꝫ banni ſitde cõ
ſilio communi:ꝛ pro cõmu
ni vtilitate.

¶ Si publicanus tulit li=
cita ꝑpter illcita ꝯtra deli
ctum portata puta conce/
debaᷓ/ vt extra territoriuꝫ
portaret cẽtum ſextaria:et
portabat ducenta: ceſſante
circa hoc ſtatuto ꝛ ꝯſuetu/
dine ſm Bal.in.l.Cuꝫ pro
ponas.de nautico fenore.
Jlla cẽtuꝫ cõceſſa reſtitue
re teneᷓ.Et ſequiᷓ Johan.
de ana.in eodem capi.Si=
gnificauit. M

¶ Quia tñ hec banna nõ
ſunt de iure diuino.ſꝫ ciui
li tantum.Jdeo is q̃ cõtra
bannum portauit reſtitue/
re nõ teneᷓ:niſi fuiſſet ꝑ ſẽ=
tentiam ꝯdemnatus.Mo=
nal.vbi ſupra.

¶ Collecta.

¶ Si ꝑuatus homo conſu
luit in communi: vt colle=
cta ſiue talia imponaᷓ que
eſt omnino prohibita.vt.l.
hac edictali.§.illicitas.De
pace iuramento firmanda
vſibus feudoꝝ.colĺ.4.Tñ
poſſet eam imponere q̃ hoc
ius preſcripſit de cuius ini
tio nõ eſt memoria.vt in.c.
Sup q̃buſdam de verbo ſi
gnifi.Joan.and.ꝛ Abb.ſi=
culus in capitu.ij.de imu.
eccle.

¶ Si procurauit ruſti=
cos collectis vltra debituꝫ
grauari:vel angariis.tene
tur eis de omni dãno.Mo=
naldus in verbo reſtituere
M

¶ Si exactores collecta=
rum vel tributorum vltra
debitum exigunt reſtitue=
re teneņᷓ exactis:vt.l.i.C.
de exactoribus libro deci=
M

¶ Si aliquos ꝑpter ami=
citiam alleuiando graua=
uit alios conſequẽter/ſi al
leuiati nõ ſatiſfaciant gra
uatis.ipſe tenetur.Arg.le
ge finali.C.ꝺ magiſtra⁹ con
uen.Monal. M.

¶ Si obediuit domio ipo=
nendo collectam iniuſtam
Jpſe teneᷓ dño nõ reſtituẽ
te quia tenebatur in talib⁹
non obedire. Monal.
ibidem. M.

¶ Si iuramento aſtrictus
eſt manifeſtare q̇cq̇d in bo/
nis mobilibus habet et ip/
ſe ſe min⁹ habere iurauit ĩ
damnnuꝫ aliorum ꝑiur⁹ ẽ
ꝛ ſatiſfacere tenetur ac bo
na ſua ac manifeſtare.Mo
nal.ibidem. M.

¶ Si diſcuſſor conſtitutus
ſeu ex aminator patrimo=
niorum ſciẽter aſſeruit: vel
ſcribit alicuius patrimoni
um pl⁹ valere propter qꝺ
ille plus ſoluit in collectis
teneᷓ ei de omni damno.te
xtusiuncta gloſa in lege ꝑ
ma.C.de diſcuſſoribus.li/
bro decimo.Et idem econ=
tra intelligas. M

¶ Carcerari.

¶ Si pro debito fiſcali vt
collectaꝝ carcerari fecit a
liquẽ nõ exiſtẽtẽ in cõtuma
cia ſoluendi illicitum eſt.l.
Nemo.C.de exactoribus
tributoruꝫ.lib.x.Talis tñ
detinerit poterit in palatio
ſub cuſtodia.vt dicit Cy.i
l.j.C q̃ bo.cede poſ. M

¶ Si ꝑ debito priuato fe=
cit capere debitorem in do
mo propria quod non licꝫ.
vt in.l.pleriqꝫ.ff.de i ius vo
can. M

¶ De damnifican tibus in bonis aĩe.

¶ Si damnificauit proxi=
mum in bonis anime q̃.ſũt
boni mores q̃ corrumpun=
tur.Jnducẽdo/reuocando
ſcandalizando ſm Sco.in.
quarto.diſt.xv. M

¶ Si induxit aliquem ad
pctm̃ mortale ſuaſione cõ/
ſilio vel precepto de pe.di=
ſtincti.pma vbi Auguſti.
Si fratri tuo male perſua
des occidis. M.

¶ Exẽpla vt ſi inducit a=
liquẽ rapinam facere/vel
furtum Aut docuit breuia
facere/ vel incantationes/
vel demones inuocare/aut
ſe fucare/vel carnales can
tilenas cantare/et hmõi.

¶ Talis ergo tenetur ſcꝺꝫ
Sco.vbi ſupra modo ſibi
poſſibili illum inducere ef
ficaciter quantum poteſt

ad penitētiaꝫ/ ⁊ ad virtuoſos mores/ verbis orationibus/ ⁊ exemplis.

¶ Si retraxit profeſſum a religione tenetur agere vt ille regrediatur. Quo nolente procurare aliuꝫ eque ydoneum religionem ingredi M. ꝟ ſi nō pōt (et ipſe ſit ydone⁹) īgredi tenet̄ ſm̄ Sco. ca. di. q. ij. M.

¶ Si retraxit volētē ingredi intētione cōſulēdi vtilitati proprie ſpūali/ vel tēporali/ vt q: eius magiſter erat nō fingēs aliqd falſum in vituperium religionis: tunc nō tenetur religioni: ſed perſone ſic retracte ſuadendo ſibi ſpiritualia bona equalētia ſcdꝫ Sco. vbi ſupra. ⁊ Richar ca. di. Et etiaꝫ in quolibet. M.

¶ Si volentem ingredi retraxit propter ꝯſanguinitatem: vel amicitiam laſciuie exercēde tenet̄ ꝓ illo orare ⁊ ad ſpūalia inducere. Richar. in quolibet. M.

¶ Retrahens vero aliquē ab ingreſſu religionis: q: ibi non viuitur in regulari obſeruantia: non peccat Ar. xviij. q. v. de occidēdis vel quia ille eſt inutilis religioni ſecunduꝫ. Richad. in quolibet.

¶ Non loqueris contra proximū tuū falſū teſtimonium:

¶ Preceptū octauū

Octauo precepto ꝓhibet̄ falſum teſtimonium. In iudicio ⁊ omne mēdacium. In nocumentū ꝓximi ſm̄ Nico. de lyra ſuꝑ Exo. xx. capitulo.

¶ Si teſtis mendacium dicat aut veritatem occultet etiam ſi per metum: mortale eſt. C. de teſti. l. nullum ij q. i. aliq. xii. q. i. preiudicande. Bal. in tractatu de teſtib⁹ reprobādis. M.

¶ Si pro pecunia verū vel falſum dicat. C. de teſti. l. Si quis teſti. ⁊ xxvii. q. v. Non ſane. Et ad damnum illatum ex falſo teſtimonio tenet̄. c. fina. de iniur. Barto. vbi ſupra. M.

¶ Pecunia accepta pro teſtimonio ferādo pauperib⁹ errogāda eſt. xiiij. q. vi. non ſane.

¶ Si veritatem in iudicio iuridice interrogatus celauit obligat̄ ad intereſſe leſo. l. Qui noīe. ff. ad legem corneliam de fal. ⁊ . ca. i. de cri. fal. ⁊ Alexan de ales ī expoſitione octaui precepti. M.

¶ Tamen qui non iurauit dicere veritatem vel interrogatus non eſt a iudice celendo veritateꝫ non peccat xxij. q. ij. ca. Ne qs iūcta gl. ſecūdū Inno. ⁊ Abb. d. c. i.

¶ Si doloſe tacuit veritatem non dicendo plene factuꝫ: tenet̄ leſo ſi iurauit dicere veritatem ꝑ d. c. i. vbi hoc tenet̄ Jo de ana.

¶ Si falſum teſtificatus ē in iudicio quia nō adhibuit debitam diligentiā Tho. ſecunda ſecunde. q. lxx. articulo. iiii. M.

¶ Si falſo dixit non ſe recordari tenetur parti leſe ad om̄e dānū ſecūdū Inno. ī. c. Qualr ⁊ quando. ꝟ accuſa. ⁊ Bal. ī. l. preſbyteri. C. de epiſ. ⁊ cle. M.

¶ Si pecuniam accepit ne teſtimonium ferret. Et ſic veritas ſciri non potuit vt teſtis falſus puniri debet ſcdꝫ Bal. ⁊ Jo. de ana. q eum allegat in cap. i. de cri. fal. M.

¶ Et ſi induxit teſtem vt falſum diceret eadem pena puniēdus eſt ſcdꝫ Bal. in. l. preſbyteri. C. de epiſ. ⁊ Cleri. M.

De mendacio peccati mortalis

¶ Mēdacium eſt falſa vocis ſignificatio cū intētione fallēdi. xxii. q. ii. §. Ille ergo.

¶ Si mentitus eſt contra doctrinam catholice religionis vt male docendo de articulis vel ſacramentis fidei. Et ſi eſſet pertinax: hereticus ⁊ excommunicat⁹ eſt papali excommunicatione ex proceſſu annali curie. Ricard. in. iii. di. xxxviij ar. i. q. iii. M.

¶ Si mentitus eſt in notabile damnum proximi temporale/ corporale vel ſpūale. Richar. vbi ſupra. M.

¶ Si in ſui ipſius infamiam/ aut damnum tēporale ſpūale/ vel corporale mētitus eſt. Richar. vbi. ſ. M.

¶ Si mandaciter dixit ſe: vel alium eſſe longe magis nobilē vel virtuoſuꝫ ꝙ ſit. Richar. ea. di. ar .i .queſt. quarta. M

¶ Si ꝯſciētia ſibi dictante mendacium eſſe mortale. mentitus eſt. Ales. lōbar. vbi ſupra. M.

¶ De mendacio officio religioſoꝝ quomodo ſit mortale habes infra ad religioſos.

¶ Si exiſtēs in ſtatu ꝑfectionis mētit̄ etiam pro alterius vita corporali ſeruā da mortale eſt: nō ꝑ ſe: ſed rōne circūſtātie ſcandali. Richard. vbi ſupra. M

¶ Si doctor veritatis ſiue predicator mentitur rōne ſcandali: qꝛ vcꝫ eius mendacium ſcit̄ ab aliis ſicut ī caſu precedenti. Rich. vbi ſupra. M.

¶ Stat⁹ ꝑfectionis nō facit mortale de non mortali, ſꝫ circūſtātie ſcādali. Richar. ibidem.

¶ Si cognoſcēs ex ſuo mēdacio alicui probabil'r imminere nocumētum notabile: ꝗuis ad hoc non mētiat̄ mortale eſt. Richar. vbi ſupra. M

¶ Qui mentit̄: vt ꝓſit alii temporaliter corporaliter: vel ſpūalit̄: nemini nocēdo notabilit̄: non eſt mortale. Richar. vbi ſupra.

¶ Si verbo ſcripto vel nutu pernitioſe mentis eſt in damnum. ſ. notabile alterius: vel alicui iniuſte profuerit: vt teſtis mentitus in cauſa pecuniaria. xx. i. q. ii. ca. Primum. Et Tho. inq̄libet. M.

¶ Mētiēs tñ dicendus nō eſt q̄ dicit falſum: qđ putat verum. xxii. q. ii. is autē.

¶ Si iocoſe mentitus eſt: tanta libidine animi ꝙ etiam feciſſet ſi deus mendacium illud ꝓhiberet. Alexā. vbi ſupra. M

Mētiri tñ iocoſe ex animi delectationes ſub deo veniale eſt. Alexan. vbi ſit ſupra. ꝛ. xxii. q. ii. Primum.

¶ Si ꝓmiſit rem licitā nō animo faciendi. ꝛ cum poſſet nō impleuit vnde ceſſit ī notabile damnum ꝓximi Tho: vpi ſupra. M.

¶ Si mandacium dixit in ſacramentali ꝯfeſſione: eſt mortale. Si illud eſt de neceſſario ꝯfitendum. ar. xxij. q. ii. c. i. M.

¶ De detractiōe ponit̄ in pctō inuidie cui⁹ eſt filia: lꝫ aliq̄ hic applicēt.

¶ Non concupiſces rem ꝓximi tui.

¶ Preceptū nonū.

Nono precepto prohibemur rem ꝓximi cōtra iuſticiā appetere ſcđm Franciſcū de mayro in tractatu preceptoruꝫ. ꝛ Alex de ales in tertia parte ī expoſitione huius precepti.

¶ Si deliberato conſenſu ꝯcupiuit alterius honoreꝫ vel alia tēporalia habere. Alex. de ales. ibidem. M

¶ Si rē proximi notabileꝫ concupiuit habere modo illicito puta ꝑ furtum/ vſuram rapinā/ ꝛ hmōi/ mortale eſt in illa ſpecie cōcupita. Alex. vbi. ſ. M.

¶ Si nō cōcupiuit rē ꝓximi ſoluꝫ ex eo. qꝛ deſperat eaꝫ conſequi poſſe. Franciſcus vbi ſupra. M.

¶ Si alterius diuitias ſolum ad faſtuꝫ humane glorie cōcupiuit hr̄e duplex reatus eſt licet vnus ſi volūtatis act⁹ inordinat⁹. Frāciſc⁹ vbi ſupra. M.

¶ Cōcupiſcētia in hoc. ꝓcepto ꝛ ī ceteris prohibet̄ ꝓut eſt in deliberato cōſenſu rōne voluntatis. non autē ꝓut eſt in ſuggeſtione fomitis: aut in delectatione ſenſualitatis. Alex. de ales Ibidem.

¶ Non concupiſces vxorem ꝓximi tui.

¶ Preceptū. x.

Decimo ꝑcepto prohibet̄ ꝯcupiſcentia appetitus illiciti circa omnes fornicatianuꝫ differentias de q̄bus in ſexto precepto: ꝓut cōcupiſcētia eſt in conſenſu rōnis. Alex. in tertia parte in expoſitiōe huius precepti.

¶ Si conſenſit animo vel fornicari in aliqua ſpē luxurie pctm̄ mortale illius ſpeciei. Alexā vbi ſupra ꝛ Sāctus Bona. in ſecundo diſt. xxiiii. M.

¶ Si cōſenſit delectari in

cogitatione illius actus ne
pharii: etiam ſi nõ adſit vo
luntas perficiendi actum
ſi poſſet. Sanctus Bona
uen. ibidem. M.

¶ Si vna voluntate deli
berata plures ſimul mulie
res luxurioſe concupiuit v
num peccatum eſt tanto ꝗ
uis ſecũdum ſanctuꝫ Bo
nauẽturam in quarto. diſ.
xxxviii. ſup lr̃am. M.

¶ Si aduertẽs nephariã
cogitationem ⁊ eius peri
culuꝫ neglexit illam repel
le eſt mortale icõm. S. Bo
na. ibidem. M.

¶ Si mulier: vt ab amato
ribus procuretur libenter
ſeipſam exhibuit conſpec
tui illorum: videtur morta
le: q̃ dat cauſam Rayne.
cap. fina. de iniu. ⁊ Rich. in
iii. di. xxxvii. M.

¶ Si ꝑ horarum interual
lũ mentem ad alia diuer
tẽdo ſepiꝰ recogitans actũ
luxurie delectatus eſt con
ſenſu rationis totiens pec
cauit mortaliter. Quia to
tiens a deo ſe auertit. ⁊ ad
creaturã idebite ſe ꝯuertit
q̃d nihil aliud eſt ꝗ̃ peccare
mortaliter. ſm Auſt. lib. x.
ar.

¶ De ſeptem viciis capitalibus.

¶ Et primo de auaritia.

AUaritia eſt immode
ratus amor habendi
ſm Tulium. Et hoc cuꝫ a
liquis iniuſte acquiſit aut
accepit: vel retinet res alie
nas. Alexander de ales in
ſecundo tractatu de auari.
Et Tho. ſecunda ſecunde
q. xviii. ar. i.

¶ Si propter temporalia
diuitias videlicet ⁊ hono
rem fecit. aut deliberate vo
luit aliquid contra charita
tem dei ⁊ proximi. Thom.
eodem arti. i.

¶ Si propter temporalia
paratus fuit facere cõtra
mandata dei vel eccleſie.
Pe Aureolus in ſecundo
diſt. xlii. M.

¶ Si propter temporalia
habenda concupiuit mor
tem alterius Aut malum
aliquod. Tho. ⁊. Pe. vbi ſu
pra.

¶ Si propter diuitias ac

quirendas fecit contra dei
preceptum operando ſine
maxima neceſſitate die fe
ſto. Tho. ⁊ Pe. ibidem. et
cap. i. de feriis. Modica ta
men operatio non eſt mor
tale. M.

¶ Si propter diuitias cõ
ſequendas corpꝰ alicui pe
riculo expoſuit. Tho. ⁊ pe.
vbi ſupra. M.

¶ Si propter habendam
vel conſeruandã gratiam
domini temporalis morta
le quodlibet peccatum fe
cit vel facere paratus fuit
Tho. ⁊ Pe. vbi ſupra.

¶ Si theſaurizauit diuiti
as abſq; omni intẽtione ne
ceſſitatis proprie: vel alie
ne. de quo Jaco. v. Theſau
rizaſtis vobis iram Ale
xander de ales in tertia p
te in tractatu iudicialium
preceptorum. de quo infra
de mercatoribus: M.

¶ Si habens aliquid ſub
ſtẽtatiõi ſue nature ⁊ ſuoꝝ
nõ neceſſarium: nõ facit e
lemoſynas conſtitutis ĩ ex
trema neceſſitate: quibus
alius non ſubueniebat. Ri
chard. in quarto. diſtin. xv.
ar. ii. q. ii. M.

¶ Si habens ſuperflua d
decentie ſui ſtatus confe
cit elemoſynam magnã pa
tientibus neceſſitatem li
cet non extremam Richar.
idem. M.

¶ Si de alieno fecit elemo
ſynam contra eius volun
tatem ꝓbabiliter. xiiij. q. v.
Nolite. Et. c. Elemoſyna.
S. Bona. in quarto diſtinc
xv. M.

¶ Si diuitias tantum di
lexit ad voluptatem ⁊ ſu
perfluitatem. Alexand. in
ſecunda parte tractatu de
auaritia. M.

¶ Si diuitiis abuſus eſt ĩ
luxuriis. duplex reatus eſt
De quo Luce. vi. Ve vo
bis diuitibus qui habetis
conſolationem veſtram.
Sco. in quarto. diſtinctio.
xv. M.

¶ Si prodigus diuitiarũ
fuit propter feſtum: vel cõ
ſequendum honorem hu
manum. Alexander de a
les in ſecundo tractu de a
uaritia. M.

¶ De ꝓdictione filia auaritie.

¶ Si ꝓdidit terram ali-
quam: vel ꝑſonam ſuis ini
micis de omni damno inde
ſecuto tenet. Alex. de ales
in ſcdo tractatu de auari-
tia. l. i. ii. ⁊. iii. ff. ad legē iu-
liā maieſtatis. M.

¶ Si proditiōi preſtitit cō
ſilium: vel opē mittendo lit
teras/ nuncium/ arma/ vel
ſignum faciendo/ et hmōi.
eſt crimē leſe maieſtatis. vt
in. l. i. ii. ⁊. iii. ff. ad legē. iuli/
liam maieſt. M.

¶ Si ꝓdidit hoſtibꝰ cōſi/
lium dn̄i vel ciuitatis expu
ri debꝫ. dicta. l. i. ii. ⁊. iii. ff.
ad legem iuliam maieſta-
tis. Et cap. Merui. diſtinc.
xiii. M.

¶ Si coniurationes ſeu tra
ctatus cōtra rēpublicam:
vel in ꝓximoꝝ notabile dā
nuꝫ valētibus ꝓdeſſe nō re
uelauit ſcdꝫ Richar. i q̄rto
diſt. xxi. M.

¶ Si lr̄as alteri miſſas a-
peruit: ⁊ aduerſario mittē
tis oſtendit tenet de damno
ex hoc illata. ⁊ de cri. fal.
ſm Bal. i. l. Qui teſtamen
tum. ff. ad legeꝫ corneliam
de fal. M.

¶ Si ꝑ lr̄as falſas dam-
nificauit aliquem. tenet de
dāno illato. l. q̄dā. ff. de of-
fi. preſidis. M.

¶ Si ꝯſulens alteri ꝓdi-
dit ſecretum: qđ celandum
accepit: tenet ad omne dā-
num qđ petēs cōſilium in/
currit. Richard. in quarto
di. xxi. arti. v. q. v. M.

¶ Si ꝓdidit cōſilium ſibi
fideliter datum cum dāno
conſulentis: tenetur ad dā
num illud. Richar. ea. diſ.
q. iiii. M.

¶ Si doloſe ꝓdidit ſecre-
tum: qđ de alio ſciebat cuꝫ
eiꝰ dāno: tenet ad illud dā
num. xxii. q. v. de forma. et i
bi glo. M.

¶ Si alterius lr̄as aperu
it credens hoc non place-
re mittēti eas: vel ei cui mit
tunt: vel ſi vera ſigilla cor
rupit: vel ſigillum lr̄e clau
ſe aperiēdo fregit. de fide i
ſtru. c. Inter dilectos. §. i. et
de offi. delega. ca. Cuꝫ olim
Sec. in quarto. M.

¶ Prelatus tn̄ aperiens

ſubditi lr̄as/ non videt pec
care. Ar. cap̄. Non dicatis.
xij. q. i.

¶ De fraude filia auaritie.

¶ Si fraudulēter emitꝰ bo
na eccleſie vel loci pij. hoc
eſt ſine eiꝰ vtilitate/ vel ne/
ceſſitate vendēdi: ⁊ debita
ſolēnitate/ ac licentia pape
ſpeciali. cōtractꝰ non tenet
Dubium hoc eſt/ ⁊ pecca-
uit. xii. q. ij. ſine exceptione
Et in extrauagante ambi/
tioſe Pauli ſecundi. de qua
in parte prima capitu. iij. §.
cxlij. M.

¶ De falſificante ſcripturas.

¶ Si ſcripturam ſuam. vel
alterius in damnum proxi
mi falſauit vel deſtruxit/ te/
net de damno illato. ff. ad le
gem corne. de fal. l. i. in ꝓn.
⁊. l. qd ſit. ⁊ Bar. in. l. pau-
lus eo. titu. M.

¶ Nō ſolum falſum ſcribē
do in teſtamēto vel inſtru-
mēto. vel libro rationum. ſꝫ
intercidendo vel delendo
lr̄as: ne veꝝ appareat: dicit
falſariꝰ. de. l. i. §. Qui in rati
onibus ⁊ in. l. Quid ſit. ⁊. l.
Paulus. §. Paulus. eod.
tit.

¶ Si fraudulēter alteriꝰ
ſcripturas celauit/ tenetur
de om̄i damno ex hoc alte-
ri ſubſecuto. l. Qui teſta-
mentum. Et. l. Eis qui. ff. de
falſis. M.

¶ Si inſtrumēta apud ſe
depoſita in damnum depo-
nētis monſtrauit aduerſa-
rijs eius tenetur de om̄i il
lius damno. l. i. §. Is qui de
poſita. ad legem corne. de
fal. M.

¶ Mortale pctm̄ vt in om̄i
bus predictis caſidus fal-
ſitatis. tum propter notabi
le damnum tum propt pe-
nam predictis inflictam/ q
eſt bonoꝝ publicatio ⁊ de-
portatio ſeu perpetua bā-
nicio. vt. l. i. in fine. ff. ad le-
gē corne. de falſis. M.

¶ Si pecuniam dedit ta
bellioni vt falſum teſtm̄. vel
aliud inſtrumētuꝫ ſcriberꝫ
tenet ad damnum inde ſe-
cutum. ff. ad legē cornelia
de falſa. l. i. in princi. Et in
glo. M.

¶ Si ꝓcurauit ſcripturã: vel litteram prelati alicuiꝰ falſari: vel falſis vſus ẽ de damno ſi ſecutum eſt tenetur. c. Inter dilectos. §. preterea de exceſ. ꝑla. M

¶ Si littere fuiſſent pape excommunicationeȝ incurriſſet. vt prima parte. ca. iij. §. lxxv. M.

¶ De lanificibus / pictoribus / ⁊ tinctoribus: aromatarijs merces ſuas: vel artes fraudantes habes infra in tertia parte. de ſtatibus.

¶ De inquietudine filia auaritie.

¶ Si propter tẽporalia acquirenda fuit tãta inquietudine ſolicitus. vt neceſſarium ſaluti pretermiſit: ſicut miſſam / confeſſionem ⁊ huiuſmodi. de pe. ⁊ re. Omnis. de conſe. diſti. i. miſſas. Tho. ſecunda ſecũde. q. lv. arti. vi. M

¶ De violentia.

filia auarie.

¶ De violentia ſi ſine iuſta cauſa bellauit. vt defendendi / vł recuperandi ſua tenet̃ de omi dãno aduerſariis ex hoc illato de homicidiis atq; verberibus. l. quoniam. C. de vi. publica. ⁊ l. inuaſte. C. vñ vi do. Pet. de ancharano. in regula Peccatũ lib. vi. M

Si habens iuſtam cauſam bellandi ſine ſui ſuperioris auctoritate bellauit: tenetur vt latrunculus. ad reſtitutionẽ raptorum ⁊ dãnorum illatoruȝ. l. Nullus C. de iudeis ⁊ l. hoſtes. ff. de captiuis Anto. de but. in. c. Olim cauſam de reſti. ſpo. ⁊ Alex. de ales in tertio in expoſitione ſeptimi precepti. M

Si noluit reſtituere id quod rapuit etiam cum auctoritate ſuperioris bellando vltra plenariam ſatiſfactionem damni ſui ⁊ ſuorũ quo ad bona vulnera ⁊ cedes. diſt. i. ius gentium ⁊ l. naturalem. ff. de acquiren. re. do. M

¶ Tamen ſi nequit ſuperioris copiaȝ habere: ⁊ ex iuſta cauſa bellauit ſine illius auctoritate non imputantur damna ⁊ homicidia l. Nullus de iudeis. Bart. in. l. hoſtes. ff. de captiuis. ⁊ idem ſi ſuperior noluit adminiſtrare iuſticiam. c. per venerabileȝ. §. i. Qui fi. ſint le. ⁊ c. i. de mili. voſallo. i vſibus feudoꝝ. M

¶ Si ſuperiorem recognoſcẽs: ⁊ habẽs iuſtam cauſã belli: non adijt ſuperiorem illius contra quem bellauit. l. 4. §. Si tam vicinum. ff. de dam. infec. C. ne q̇s i ſua cauſa: in rubro ⁊ nigro. M

¶ Si imperator ſine auctoritate pape pugnauit cum ei ſubſit eo q̄ eius iuriſdictio dependet a papa ⁊ euȝ deponere poteſt ex cauſa. c. Venerabilem de electi. Anto. de But. in ca. Olim cauſam de reſtitu. ſpolia. M

¶ Si ſuo conſilio pꝛiceps vel communitas inuaſit iniuſte terram alienam alias non facturus: tenetur ipſe conſilius ad omnia damna illata. Illis non reſtituentibus / vel damnificatis ei nõ remittentibus: ſecundum Inno. ⁊ dominum Abba. i. ca. Sicut dignum de homici. M

¶ Si raptoribus auxiliuȝ dedit: tenet̃ de damno a ſe illato. vel etiam ad totum ſi ſine auxilio ſuo factum non fuiſſet. Innoc. ⁊ Abb. ibidem. M

¶ Si ſciẽter participauit de rebus raptis: pro tanto tenetur ſpoliatis vel pauperibus / ſi illi neſciuntur Richardus in quarto. diſ. xv. M.

¶ Si ſtipendiarij predam recuperatam de manu hoſtium: qui nondum deduxerant eam in preſidia vel caſtra ſua non reddiderunt ſuis dominis: vt tenentur. transfugaȝ. ff. de acquiren. reꝝ domi. Bal. in. l. ab hoſtibꝰ. C. de captiuis. M

¶ Si recuperatos Boues currꝰ: victualia: ⁊ hmõi q̄ ab hoſtibus deducta erant dñis ſuis q̄ ꝑ exercitu illa adduxerant non reddiderunt: vt tenent̃ d. l. transfugam M

Quo caſu eq̄ alij q̄ victualia adduxerãt ſic recuperati

⁊ arma fiunt recuperātiū
militiuꝫ. Ita tñ ꝙ aſſigne-
tur duci belli ſicut ⁊ alia
capta: q̄ prius hoſtium fue
rant: qui dux ſm merita in
ter milites diuidet. xxiij. q
v. dicat aliq̄s.

¶ Sꝫ ⁊ capta ꝑ illum q̄ iu
ſte ſe defendit ſiue prīceps
ſit ſiue ciuitas. non ſubia-
cent reſtitutioni ſm ſa lyce
tum in. l. ab hoſtibus. C. de
captiuis. ⁊ Johan. de ana-
nia in capitulo Excommu
nicamus §. Catholici. ꝺ he
reticis. M.

¶ Defendere vero ſua licꝫ
auctoritate legis: abſq̄ a-
lia ſuperioris licentia ꝑ ea
q̄ habent. ff. de rei vēdica.
in. l. Qui reſtituere.

¶ Si fuit ī bello quod ex-
preſſe nō apparebat licitū
qꝛ preſumitur illicitum. C.
Qui militare poſſunt. libr.
per totum Do. Antoni. de
bu. in ca. Olim cauſam. de
reſtitu. ſpo. M.

¶ Subditi tamē ꝓpter o-
bedientiam excuſantur in
dubio. xxiij. q. j. Quid cul-
patur

¶ Si fuit in bello: qꝺ vna
ciuitas ꝯtra aliam fecit ſi-
ne auctoritate ſuperioris:
ad oīa damna ꝑ ſe data te-
net qꝛ potius dicit latroci-
nium: q̄ꝫ bellum per. l. ho-
ſtes. ff. de captiuis. Bar. in.
ea. l. M.

¶ Si pſona p̄uata ex inte-
uallo: rē violēter ſibi abla-
tam ab alio propria aucto
ritate recuꝑauit: qꝺ non li-
cet ſm Alex. in quarto tra
ctatu reſtitutionum ⁊ Ar-
chidyaco. in ca. Dominus.
xxiij. q. ij. M.

¶ Licet tñ recuperare reꝫ
ꝓpriam ꝯtra vim inferētē
etiam in clericum manus
violētas inferre. Si in cōti
nenti poſtquam ſpoliatus
ſeuierit: fiat antequam ad
alia negocia diuertat īfra
tres dies: vel plus tēporis
ſcꝺꝫ exigētiā rei: quādo. ſ.
ꝓpter potentiam ſpolian-
tis oportꝫ amicos colligere
Ar. in. l. ij. nconfeſtim. ff. ad
Tertulia. §. uni. ⁊ de verbo o
bli. l. Continuus. ⁊ capitu.
Olim. i. de reſtituti. ſpolia.
Ubi Johan. and: ⁊ Abb. ſi
culus dicunt hoc.

¶ Si nō req̄ſito prius dn̄o

vel ciuitate debitoris ꝓcu
rauit fieri repreſalias ſcꝺꝫ
glo. ⁊ domi. Dn̄icū de ſācto
Gemi. in. c. Jus gentiuꝫ di
ſtin. j. M.

¶ Archi. tñ in capitu. dn̄s
xxiij. q. ij. dicit. Quidam vi
dent excuſare repreſalias
q̄ ꝑ ciuitate conceduntur. Sꝫ
ꝯtra eſt. c. Et ſi pignoratio
nes. de iniur. libro ſexto.
Ubi reprobantur eo ꝙ ſūt
ꝯtrarie iure naturali: ⁊ le-
gibꝰ: vt in auctētica vt non
fiant pignoratiōes. §. i. coll.
v. ⁊ hoc dicendū Archi. vi-
detur magis in conſilijs dan
dis ſequendum.

¶ De ludo alee

¶ Si fiunt cōtra perſonaꝫ
religioſam incidit in excōi
catiōe de qua in p̄ma par-
te ca. iij. §. cxxi. M.

¶ Alee ludus eſt q̄ iuribꝰ
fortune innititur: ⁊ eſt pctm̄
mortale ſi fiat ex cupidita
te qꝛ ſic eſt prohibitus. ff. de
aleato. ꝑ totum in auctenti
co. de ſan. epi. §. Interdici-
mus de vita ⁊ honeſta cle-
ri. ca. Clerici officia. Et q̄s
poteſt excōicari ꝓpter illū
diſt. xxxv. Ep̄s. Excōmuni
cari enim de iure nemo po
teſt niſi ꝓ mortali. xi. q. iij.
Nemo epor̄ū. ⁊ cap̄. Nullꝰ
dn̄s Dn̄icus de ſancto Ge-
miniano in dicto capi. Epi
ſcopus. M.

¶ Ludere tñ ad aleā cau-
ſa recreatiōis ꝓ eſculēto ⁊
poculēto. nō vltra vnū au-
reum: quādo ludens ē mul
tum diues / nec ſit clericus
nec ludat fraudulēter / vel
tēpore luctꝰ nō eſt prohibi
tum. ff. de aleato. l. fi. Rich.
i. 4. di. xv. ar. v. q. viij. ⁊ Du
ran. in ſumma.

¶ Si qꝺ vicit in alea non
reſtituit ei quē traxit ad lu
dum / vel non attraxit / ſed
fraudulenter vicit ab eod.
Tho. ſcꝺa ſcꝺe. q. xxxiij. ar-
ti. vii. Bal. in rub. C. de con
di. ob tur. cau. ⁊ dn̄s. Dn̄icꝰ
de ſctō Gemi. in. c. ep̄s. diſt.
xxxv. M.

¶ Attractus aūt ad ludū
ſi vicit nō tenet perdēti re
ſtituere: ſꝫ paupibus erro-
gare ſm dn̄m Antoniuꝫ de
butrio in capi. Qꝛ plerīq̄
ꝺ immu. eccle. ⁊ Thom̄. co.
ar. vij.

¶ Si non reſtituit tutori/ curatori/patri/marito/domino/eccleſie/vel monaſterio/vt tenet/ qđ vicit a pupillo minori.xxv.annis:furioſo/ filiofami. vxore/ ſeruo: Clerico: ꝛ Religioſo: Tho. Ubi ſupra. ꝛ Bal. in rubri. C. de conditi.ob.tur.cau. Et Dñic⁹ vbi ſ. M

¶ Si quod lucratus eſt in alea ſm̄ ꝙ ludus alee. ꝛ taxillorum eſt prohibitus non reſtituit:vt tenetur expreſſe de iure ciuili.ff.de aleato.per totum. Et implicite de iure canonico/quia vt dicitur diſt.x.ca.de capitulis leges imꝑiales nõ cõtrarias iuri diuino:nec abrogatas per ius canonicũ nec per contrariam conſuetudinem rationabilem iura canonica obſeruari decreuerunt. Richard. ead. q.viij. ꝛ glo. ꝛ Archidyac. in ca. Epõs. diſt.xxxv. ꝛ ca. Clerici officia.de vit. ꝛ honeſta.cleri. Et ibi Do. Ab. hoc tenet cum Domi. Anto. ꝛ Hoſtien. in Summa titu.de pe. ꝛ re. M

¶ Uincens tamen in alea ſine fraude a volũtario habente proprium peculium reſtituere non tenetur ei:ſꝫ pauperibus:vbi per diſſuetudinem derogatum eſt legibus precipientibus reſtitutionem.ſcđm Thom. vbi ſupra. Et Johan.and. Et domi. Anto.de but. ꝛ Abb. in cap. Quia pleriqꝫ de immu.eccle. ꝛ Domi. Dominicus de ſancto Gemi.in.ca. Epiſcopus.xxv. diſti. Hodie in italia fere vbiqꝫ abrogate ſunt leges imperiales reſtitutionem huiuſmodi precipientes:ſcđꝫ Sco. in q̄rto.diſt.xv.

¶ Filiusfamilias reſtituere non tenetur in foro conſcientie pecuniam mutuo acceptam in alea ad ludendum in qua illaꝫ amiſit:q2 lex macedonia ſic ſtatuens fouetur naturali equitate. ſecundum Innoc. ꝛ Domi. Antonius de But.in capi. Quia pleriqꝫ De immuni. eccle.

¶ De turpi lucro multipliciter.

¶ Si clericus lucrum fecit negociando cum ei turpeſcit: ꝛ prohibitum.vt ca. i. Ne cleri.vel mo.debꝫ pauperibus errogare. M

¶ Si aduocatus teſtis/ vel iudex pro iniuſte aduocando/teſtificando/ vel iudicando preciuꝫ accepit:tenetur pauperibus erroga/re.ca. Non ſane.14.q.v. Et ibi Archidya. ꝛ Innocen. in.ca. Quia pleriqꝫ.de immu.eccle. M

¶ Si officialis/ſuperior vel inferior/ aut notarius extorſit extra ſalarium ta/xatum:ſi a multis ꝛ paruꝫ tenetur pauperibus errogare. Si ab aliquo multuꝫ tenetur eidem.d.c. Non ſa/ne.i.q.vij. Sanctimus. C. ꝙ met⁹ cauſa.l.penulti. Abb. ꝛ Inno.in.ca. Q2 pleriqꝫ đ immu.eccle. M.

¶ Si in tormentis aliquid queſiuit:eſt pauperidus de conſilio errogandum licet ſemper ſit mortale. vt.c.i. ꝛ ij.de torne. Richar.in.4.diſtin.xv. M

¶ Si tempore feſtiuo lucratus eſt opere mechanico/vel negociando de conſilio debet errogare pauperibus agens contra tertium preceptum ſine vera neceſſitate:vt de feri.c.j. et c.Lꝫ. ꝛ Exo.c.xx. M

¶ Si lucrum eſt fucamentorum/taxillorum ſertoruꝫ ꝛ huiuſmodi tenetur pauperibus errogare. Innocẽ. ꝛ Abb.in ca. Quia pleriqꝫ de immu. eccle.articu.cap̄. magne. ꝛ ca. Q đ ſup hiſde voto. M.

¶ Si lucrum fecit fundendo monetas/groſſiores electas:vel tondendo grauiores:tenetur pauperib⁹ errogare. Sco.in quarto diſ. xv. M

¶ Si vir vel mulier lucrũ accepit propter adulteriũ vel ſodomiam:ab his qui alienare poſſunt: tenetur pauperibus errogare cum non competat repetitio dãti:nec dominium transferatur in accipientem.l.idem. ꝛ ſi.ff.de condi.ob.tur.cau. ꝛ.l.in heredeꝫ.ff de calum. Anto.de But.in capitu. Quia pleriqꝫ.de immu.eccle. ꝛ ibi Abb ſic.ſcđm Cy. ꝛ Bal. M.

¶ Meretrix vero publica
acq̃ſituȝ ꝑ meretricium. vt
ſuum donare poteſt ꝛ teſta
ri. de eo. Abb. in. d. capitu.
Nã pleriq̃ꝫ ſcd̃m Cy. ꝛ bal.
ꝛ etiam Tho. Albertus: ꝛ
Pe. in. 4. diſt. xv.

¶ Si meretrix accepit a
clerico bona eccleſie tenet̃
reddere ſuperiori/ vel ſuc=
ceſſori in eccleſie vtilitateȝ
cõuertẽdum. arti. xvij. q. 4.
Si q̃s in atrio ſcõȝ Hoſtiẽ
in Summa titul. de peni. §.
Quilibet.

¶ Si a prelato religioſo a
liquid magni valoris acce
pit monaſterio reſtituet̃ te
net̃ ſcd̃m Monald. in ſum=
ma in ṽbo reſtituere M.

¶ Silr̃ ſi accepit a filio fa
milias/ vel religioſo/ vl̃ ab
his q̃ alienare non poſſunt
reſtituet̃ tenet̃/ patri prela
to. ꝛc. ꝛ ſecreto modo. Mo/
nal. in ſum. M.

¶ Si pannum ſericum in
eccleſia. vel aliam oblatio=
nem publicam. de q̃ſito per
meretricium cleric⁹/ vel re
ligioſi ſuſceperunt retine=
re non poſſunt ſcõȝ Alex. d̃
ales. vbi ſupra. vt Deuter.
xxiij. cap̃. M.

¶ Si vir a ꝯiugata propt̃
meretricium accepit de re
buꝫ mariti vel dotis/ reſti=
tuere tenet̃ marito. Monal
dus. vbi ſ. M.

¶ Si religioſus a cõiuga/
ta de dotalibus vl̃ de bõis
viri accepit ꝓpter op⁹ car
nale/ ꝛ conuertit in mõaſte
rij vtilitatẽ poteſt propria
auctoritate ſi timet prela=
to dicere ſurripere tãtũdẽ
ad reſtituẽdũ marito. Mo/
nal. vbi ſupra. M.

¶ Si emit frumẽtum/ aut
aliam ſpeciẽ ad cariſtiam
ĩducẽdam: tẽpore lucrum ẽ
ꝛ de conſilio reſtituendum.
Anto. de But. in cap̃. i. Ne
cleri. vel mo. M.

¶ Si retinuit mercedem
alterius: vel aliquid de pre
cio cõueto/ vel multum di=
ſtulit eam reddere merce=
nario. Leui. xix. c. pe. aure/
olus in ſecundo diſtin. xlij.
M.

¶ Si mercẽnarius rẽ dño
ꝓ ſua mercede ſurripuit. ꝛ
ſine ſui vel alterius ſcãda/
lo. licet eam reſtituere non
teneat̃. tam̃ peccauit acci=

piendo tex. ꝛ glo. in. c. Non
ſane. xiiij. q. v. Richard. in
quarto. xv. M.

¶ Quia tñ reſtituere non
tenet̃ rẽ ſuam. vel equipolẽ
tem ſue ſi eam debitori ſuo
ſurripuit ſine omni pericu
lo infamie/ vel piurii/ vel vi
te ſui/ vel alteri⁹ ſm̃ Alex.
de ales. in quarto volumi=
ne. Archidi. i ca. Dñs. xxiij
q. ii. Johan. and. ꝛ. Abb.
Siculus in. c. Olim. i. de re
ſtitu. ſpoliato.

¶ De queſtoribus elemoſynarũ.

¶ Si ſine lr̃is Pape/ vel
dioceſani/ aut ꝑuilegio a=
lio queſtuauit elemoſynas
doloſe ſumpto habitu reli=
gionis Sancti Johannis
Sancti Antonii: aut alte
rius: ꝛ cõtra. c. Cum ex eo.
de peni. ꝛ remiſ. ꝛ. c. Tua=
rum. de priuile. Vltra mor
tale tenet̃ ad reſtitutionem
omnium: q̃ ſic q̃ſiuit. Aſtẽ.
libro. quarto titu. xxxix. et
imola in Clemẽ. abuſioni=
bus. de peni. ꝛ remiſ. M.

¶ Si nomine ſancti An=
tonii: vel ſancti Johannis
queſtuauit cum nõ ſit obla
tus: vel conuerſus dictis re
ligionibus: ſed tantum cru
ce ſignatus in pectore. Et
per fratres dictarũ religio
num miſſus puniri poteſt:
tam ipſe q̃ꝫ mittentes per
dyoceſanum ſcd̃m dominũ
Abbatem in predicto capi.
Tuarum. M.

¶ Si queſtuarii ſancti Jo
hãnis: ſancti. Antonii: ſan=
cti Sepulchri. ꝛ hmõi pro
nunciant q̄ populus faciẽ
do eis elemoſynas maiorũ
indulgẽtiam pctõꝝ ꝯſequã
tur. q̃ꝫ in eoꝝ lr̃is/ vel ꝑui=
legiis cõtineat̃. Contra di/
ctum cap. Cum ex eo. tenẽ/
tur ad reſtitutioneȝ eoruȝ
q̃ tali fraude queſierunt vt
etiam in. d. Clemen. Abuſi
onibus. M.

¶ Si dicti q̃ſtuarii ꝓpter
elemoſynas acq̃rendas di=
ſpenſauerunt in votis. ma
trimoniis: ieiuniis: et hu=
iuſmodi: cum non habeant
ex ꝑuilegio in litteris expſ
ſo. Contra dicto. c. Cum ex
eo. Ad reſtitutionem tenẽ=
tur M.

¶ Gula.

Gula eſt īmoderatus amor edendi. Et dici
tur inmoderatus non ſo-
lum reſpectu, quantitatis
cibi: ſed qualitatis/tempo-
ris/ ⁊ modi. Querendo vi/
delicet lautiora cibaria/ et
comedendo horam preue-
niendo Alexan. in ſecundo
tractatu de peccato gule.
et de conſe. di. v. c. Quinqʒ
modis. mortale: vel con.

¶ Si delectationi gule in
heſit tanquam fini parat⁹
facere contra dei vel eccle
ſi. precepta propter iſtam
delectationem aſſequendā
Rich. in. iiii. diſt. xv. arti. iij.
q. vi. ⁊ Tho. ſecunda ſc de.
q. cxlviii. arti. ii. M.

¶ Cōcupiſcere tñ delecta
tionē ciborum: nec vellet pro
pter hoc cōtra legē dei fa-
cere eſt veniale Tho. eo. ar
ticulo. ii.

¶ Si tempore ieiunii pro-
perauit comedere preueni
endo notabiliter horam no
ne ab eccleſia determina-
tem. de conſe. diſt. i. So-
lent. Richar. ea. q. vi. Lan-
dul. ea. di. dicit hoc eſſe ve-
rum Si mane vel hora ter
tia mãducauit. M.

¶ Comedere tamē ſtatim
non horam ſexte (licet ſit a
liqua ieiunii derogatio) nō
tamen tranſgreſſio cum ſic
comedere in multis locis
ſuetudo. īualuerit Richar
in quarta. di. xv. ar. iii. q.
viii.

¶ Preuenire vero horam
comedendi propter neceſſi
tatem infirmitatis vel iti-
neris nullum eſt peccatum
ſecundum Vl. lib. vi. Tra-
ctatu. ii.

¶ Si nimis lauta ſeu deli
cata cibaria vltra conditio
nē ſuam queſiuit propter
multum exceſſum: poteſt eſ
ſe mortale. Richard. vbi ſu
pra. q. vi. M.

¶ Diuites tamē ad cibos
pauperum nō ſunt artãdi. di.
xli. Non cogant.

¶ Si multuʒ exceſſit inſu
mendo cibum vltra indigē
tiam ſue complexionis vo-
raciter epulendo q̃d dr cra
pula: mortale eſt. Et pro-
pter hoc cleric⁹ ab officio ⁊
bñficio ſuſpēdi poteſt. c. A
crapula. de vi. ⁊ ho. cleri. V
bi ⁊ hec dicit do. Abb. Si-
culus M.

¶ Si cibū aliquē probabili
ter ſibi multum nocere cre
debat ſumpſit. ⁊ maxime ſi
erat infirmus. Dominus
Anto. de but. in. cap. Tua
nos. de homici. M.

¶ Si pcipiebat ſe bibere
vltra mēſurā et inebriari.
Inebriatuſqʒ eſt. Alex. de
ales in. ii. tractatu de gula
q. x. M.

¶ Bibēs autē vltra mēſu
raʒ inpceptibiliter. ex quo
inebriat⁹ eſt. imputat ſoluʒ
ad veniale peccatuʒ. Alex
vbi ſupra.

¶ Si vero neſciat potum
eē immoderatum et inebri
are potentem: null⁹ ē pec-
catum ſecunduʒ Thomaʒ
vbi ſupra.

¶ Si alium inebriauit in
tēdens auferre ei vſum ra
tionis: quod quidem ē gra
uius: q̄ʒ alia tēporalia au-
ferre. Alex. vbi. ſ. M.

¶ Si aliuʒ inebriari fecit
etiā cã medicine. c. Cū īfir
mitas. in fi. de pe. ⁊ re. M.

¶ Si ebrietas ſit aſſidua
eſt mortale ſm Aug. ⁊ hal
bet in di. ſ. Alias autem.
xxv. di. Nō q: multiplicati
o actuum venialium auge
at infinitum. Sʒ q: non po
teſt eſſe q homo aſſidue in
ebriatur. Quin ſciens ⁊ no
lēs ebrietatē incurrat. tho
vbi ſupra. M.

¶ De infirmis.

¶ Si infirmis comedit ex
vicio gule cibum quem p-
babiliter credat egritudi-
nē augere debere facit con
tra charitatē qua propriū
corpus diligere dʒ. Duram
li. ii. parte. i. di. vii. M.

¶ Si infirm⁹ medico ino-
bediēs ſumat cibum noci-
uum ſciēter īfirmitatē ag-
grauantē dicitur in ſeipm
ſeuire. vt capi. Significa-
uit. de. corpo. vici. do. Anto.
de But. in. c. Tua nos. de
homici. M.

¶ De ieiunio.

¶ Si ieiuniuʒ ab eccleſia
preceptuʒ ex vicio gule ma
gis: quam ob neceſſitatem
omiſit conſtitutus in eta-
te. xxi. anni. de conſe. di.

v. Quadrageſima. ⁊.c.ſe Tho.ſcda ſecũde.q.cxlvij. ar.iiii. M.

¶ Excuſant̄ tñ pueri nimium ſenes/ egrotantes/ mendicantes graui labore victum querentes/ pregnã tes/ nutriẽtes/ ac ad ſãcta loca peregrinãtes. Richar in.iiii.di.xv.ar.ii.q.iiij.

¶ Ubi ſubeſt debilitas vel careſtia ciborum. ⁊ hmõi. ex qb⁹ dubitat homo. An ad ieiunium teneat̄ reqrenda eſt epĩ licẽtia. Nec ſufficit licẽtia ſimplicis ſacerdotis de vo.c.i. niſi cum ad epm recurſus haberi nõ poſſit xxxvi.q.vi. Preſbyter. Anto.de But.in capi. Conſuluit de obſerua.ieiu. ⁊ Tho vbi ſupra.

¶ Si in vigiliis vel quattuor temporibus oua vel caſeũ comedit ꝯtra patrie conſuetudinem.diſt.iii. de niq. Richard.in.iiij.di.xv ar.iii.q.v. M.

¶ Si ꝑ collatione ieiunij magnam electuariorũ vel ꝯfeſſionum quãtitatem ad ſubueniendum fami comedit. Richard.in.iiii. diſ.xv ar.iii.q.vij. M.

¶ Electuaria autẽ ꝓpter neceſſitatẽ accipere in ſero vel in mane nõ ſoluit ieiunium ſm Gerar.obdonis ī quolibet.

¶ Si ieiunando multum immoderate comedit aut bibit meritum ieiunij amiſit. Tho.ſecunda ſecũde.q. cxlvii.arti.vi.idem Rich. vbi ſupra. Ardẽs circa potum poteſt homo tantum excedere ꝙ plus peccat ꝙ̃ ſi frãgeret ieiuniũ. M.

¶ Si in mane bibit vinum ad extinguendum non ſitim ſed famẽ tẽpore ieiunij fregit ieiunium. Richar.ea q.vii. M.

¶ Si pro collatione ſũpſit nuces/ ficus caſtaneas/ poma/ ⁊ hmõi/ quorũ actus ẽ in plus nutrire fregit ieiunium eccleſie: ſm Alex. de ales in.iiii.tractatu de ieiunio. Et Gerar.obdo.in quolibet. Quod alii intelligunt verũ: ſi magna quãtitate. M.

¶ Si in die veneris ⁊ etiã ſabbati vbi de ſabbato non eſſet ꝯtraria ꝯſuetudo carnes comedit: de ꝯſe.diſtĩ.v. Quia dies.et c. Conſuluit. de obſer.ieiu. M.

¶ Si poſt cenam comedit carnes qñ in ſequenti die ẽ ieiunium precepti: ⁊ abſtinentia a carnibus.ca.de eſu.de conſe.diſtĩ.iii.ſm glo. Hoſtien. ⁊ do. abb.in. capi. Qm̃ de feri. M.

¶ Si protrahens cenam vl tra mediam noctem carnes comedit qñ in ſequenti die eſt ieiunium preceptum vel abſtinentia a carnibus dicto capitulo de eſu.domin⁹ Abb.ibidem. M.

¶ Si qñ dies eſt ieiunii comedit ante diluculũ diei ſequentis d.c.de eſu. Et domi Abb.vbi.ſ. M.

¶ Si homo mediolanenſis exiſtens in aliena prouincia non obſeruauit conſuetudinem ieiunandi.incipiens in quarta feria Cynerum. vt ibi obſeruabat̄ diſtin. xii.ca. illa.vbi glo.in verbo veneris dicit Uiatores tenentur ſequi conſuetudinem loci vbi ſunt Ut hic M.

¶ Si aliqđ dies quadrageſime per interualla non ieiunauit ſine rationabili cã tot ſunt mortalia Quod ſi totam quadrageſimam omiſit: ⁊ ſine cauſa legitima eſt vnum mortale ſi vno contextu malevoluntatis nõ mutato fecit: ſed tanto grauius ſm docto. M.

¶ Si in die ieiunii ſurrexit a menſa intentione non pl⁹ comedendi: ⁊ poſtea ad comedendum regreſſus: ieiunium fregit M.

¶ Non autem ſi animo redeundi ad eſum ſurrexit. Archi.de conſe.diſ.iiii.in.c. Non licet.

¶ Ieiunia que ſunt precepta ab eccleſia quamuis nõ poſſunt redemi Et tñ q ſũt votiua vel iniuncta in foro penitentie auctoritate epĩ redemi non poſſunt: dummodo compenſatio credat̄ deo eſſe acceptior de vo.c.i. ſm Inno. Hoſtien. ⁊ do. Anto. de but.ſuper rubrica de obſerua.ieiu.

¶ Si fuit cauſa vt aliquis ieiunium ad qđ obligatus erat ſine cauſa legitima frãgeret de iniur.c.ſi.⁊ de homi.c.decetero. M.

¶ Si vxor ad preceptum
viri fregit ieiunium ab ec/
cleſia in iniunctum ē mor=
tale. Sec⁹ ſi erat votiuū. 33.
q. v.. manifeſtū. Directoria
lib. i. titu. viii. M.

¶ De iepta leticia

filia gule.
¶ Si delectatus eſt in ge=
ſticulatiōe corporis vel mu
ſicis inſtrumentis vel luſi=
b⁹ carnalib⁹: inepta leticia
ē naſcēs ex vicio gule. ſm
Alex. vbi. ſ. M.
¶ Si dedit pecuniam cy
chariſtis vel his q̄ variis v
tunt inſtrumentis. vt ad vo
luptatem. ⁊ luxuriam ſona
rent quod nil aliud eſt quā
populum vocibus delecta
re et eorum moribus ſtimu
lare. d. xcii. iſtrumenta glo.
in capitulo. Donare. diſt.
lxxxvi. M.
¶ Si chorciʒauit modo la
ſciuo vel intētione prouo=
candi ad libidinem: vel tē=
pore ieiunii: vel fuit perſo=
na religioſa: eſt mortale.
S. Bona. i quarto. diſt. xxi.
in expoſitione littere. Ad
dit Guil. quādo choreiʒa=
uit ex ꝯſuetudine etiam ſi
ne corrupta intentione: eſt
mortale his quattuor mo=
dis. M.
¶ Si choreiʒauit in eccle=
ſia vel cimeterijs. c. Cuʒ de
corē. de vi. ⁊ ho. cle. ⁊ cle. i.
de cele. miſ. M.
¶ Si clericus non ſolum
choreiʒauit. ſed choreis in
terfuit impudicis videtur
mortale ſʒ do. Abb. in. d. c.
cum decorem. M.
¶ Si veſtitus eſt habitu
clericali vł religioſo laruā
do ſe ſeu maſcarando. vt i
aucten. de San. epiſ. §. vlti=
mo. C. de epiſ. audi. l. mini=
me. glo in. c. Cū decoreʒ. de
vi. ⁊ ho. cle. M.
¶ Si vſus eſt cātilenis in
honeſtis ⁊ carnalib⁹ i cho
reis. Cle. i. de cele miſ. diſt.
xcii. cantātes. vbi eſt glo. ꝺ
hoc. M.
¶ Si extra choreas carna
lia cantauit vel ad cantan
dum quēquā induxit ꝓꝑ
amorē libidinoſum Alex. i
ii. tractatu de luxuria: et
Tho. ii. ij. q. xv. M

¶ De ſcurri=

litate filia gule
¶ Si verba turpia vel ad li
bidinem prouocantia ex q̄/
dā intentione libidinoſa dt
qd eſt ſcurrilitas: alex. de a
les i ſcdo tractatu de gula.
¶ Si fecit actus immorige
ratos ⁊ impudicos Alexā
der in tractatu de ſcurrili=
tate M
¶ Si ſuſtinuit turpia loq:
quos tenebatur corrigere:
vt ſuperior Alexander vbi
ſupra. M

¶ De hebetudine

mentis filia gule
¶ Hebetudo mentis pro=
uenit ex voluntario errore
iudicii circa cognitionē ſpi
ritualium Alexander in. ii
tractatu de gula.
¶ Si iudicauit pertinaci=
ter bona ſpiritus eſſe mala
eo q̄ ſunt aſperiora: vt ieiu
nia: vigilie: ⁊ alia hmōi pe=
nitentie: dr hebetudo Alex
vbi ſupra M

De immundicia

filia gule
¶ Si ex nimia ingurgita=
tione cibariis ſe repleuit vt
poſtea feditas in vomitu ex
eructatione ſecuta ſit: dici=
tur immundicia. Alexan. v
bi ſupra Mortale

¶ De luxuria.

Luxuria eſt libidinoſe
voluntatis appetit⁹
ex conſenſu rationis Ale=
xander de ales in ſecundo
tractatu de luxuria
Si comedit calida: vel ali=
ud egit: vt pollueretur eti=
am dormiens propter ſen=
ſualem delectationeʒ Alex
in ſecundo tractatu de pol=
lutione M
Si propter crapulam q̄ eſt
peccati mortalis pollutus ē
etiā dormiens diſt. vi. c. Te=
ſtamentum. M
Si propter turpem cogita
tionem precedentē: ⁊ ex cō/
ſenſu rōnis pollut⁹ eſt dor=
miēdo. d. c. Teſtamentū M
Si cū conſummaretur pol
lutio in vigilia que incepe=
rat in ſomnis placuit ei de=
liberate illa ſenſualis dele=
ctatio: eſt mortale: Alexan.
vbi ſupra M
Tamē ſi ei placuit q̄ fuerit
pollutus in ſomnis: licet

dormiens dilectationem ſẽſerit nõ eſt mortale: q2 placentia hec ſequens nõ ĩponit actui precedenti maliciam vel bonitatẽ ſm. Alexan. vbi ſupra. Nec eſt peccatũ ſi placet precedens pollutio ꝓpter nature exoneretionẽ: vel ſi illa proceſſit ex nnture debilitate: aut ſuperfluitate. Alexan. vbi ſupra. Et. d. capi. Teſtamẽtum.

¶ Si cõſenſit pollui ĩ ſomnis nõ plene dormiẽs ſed medius inter dormientem ꝛ vigilantem. q2 habet vſũ rõnis licet non implete tutius eſt confiteri Richard. in quolibet. M.

¶ Ad ꝑfectam tñ rationẽ peccati mortalis reqrit ꝑfectus vſus rationis quẽ medio modo dormiens habere nõ poteſt. Et minime ꝑfecte dormiẽs. vt p3 exẽplo ꝙ his ꝯſẽtim⁹ dormiẽtes qbus vigilantes nõ cõſentiremus. ꝛ Ber. libr. de libro arbitrio ait. Dormientibus nihil qd faciũt bonũ vel malũ ĩputatur facit Cle. i. de homi.

¶ Si delectatione libidinoſa ſcripſit / miſit / vel recepit lr̃as amatorias. Alexã. vbi. ſupra. M

¶ Si cauſa luxurie dedit aut recepit dona quãuis ꝑuula. Alex. vbi ſupru. M.

¶ Si quẽ ad luxuriã du3 ſociauit: vel in his fuit mediator: aut alium fecit mediatorẽ / aut maleficã ꝯſuluit. Alex. vbi ſupra. M

¶ Si ꝓpter carnalem libidinẽ cum aliis iuit. Aut alios ſecum duxit ad matinatas faciendas. Alex. et Tho. vbi ſupra. M.

¶ Si ſtudioſe deficit oculos in aſpectu mulierũ pulchre ex quo ignis concupiſcẽtie accẽdit: ꝛ eſſe nature corrupte: mortale ẽ. alexan. vbi ſupra. M.

¶ Si laſciuis locutionib⁹ vel cantionibus procurauit aliquẽ / vel aliquam ad luxuriam perducere. Alexan. de ales in. ii. tractatu de luxuria. M.

¶ Quomodo peccatu3 luxurie committitur ſenſibus noſtris. habetur ſupra in ſexto precepto ante

ſtatum matrimonij.

¶ De cecitate mentis filia luxurie prima.

¶ Cecitas mẽtis eſt diſſipantia dulcedinis dei per quam reſpuit homo bona ſpiritualia: ꝛ affectat carnalia.

¶ Si voluntarie affectãs carnales voluptates ꝛ bona meliora reſpuit ſpũalia ſicut corporales penitentias tãq̃ mala videtur mortale ſcdm Alex. de ales. in 2. in pctõ gule. M

¶ Inconſtantia q̄ ſtatu3 in bono impedit propter aduerſa ꝛ cõtraria voluntati Ita vt in bono cepto homo nõ perſeuer3. Quod ſi eſſet de ſalutis neceſſitate mortale eſt. Alexand. ibidẽ M

Exẽplũ ſi non ꝑſeuerat in propoſito religionem intrandi ad qd ſe voto obligauit nullam cauſam neceſſario detrahentem habens M.

Precipitatio qua quis res faciendas aggredit incõſulte, q̄ ſi ſint res ad ſalutem anime ꝛ corporis neceſſarie: ita ꝙ homo maturius penſans nõ faceret: ſ3 q2 immature agit ſe precipitat: videt mortale M

Exẽplum ſi aliquam ꝓcipitanter duxit vxorem in gradu ꝓhibito: vel ingreſſus eſt bellum / vel contractum iniuſtu3 fecit quod ſi maturius deliberaſſet non feciſſet.

Amor ſui quo quis pl⁹ ſeipſum diligit q̄3 deum qd eſt fundamentu3 ciuitatis dyaboli ſm Aug. 14. de ciui. dei. Alex. vbi s. M

Si deliberate aliqñ propoſuit magis deum negare q̄3 mortẽ vel tormẽta ab infidelibus ſuſtinere. Alexan. ibidem. M

Deſperatio qua qs eternam vitam deſperat quod ſeqtur ex affectu nimio ꝓſentis ſeculi. Alexand. ibidem. M.

¶ De ſuperbia

Superbia ẽ ꝑuerſe celſitudinis appetitus. Angu. lib. 14. de ciuita. dei Caputq3 eſt omnium vicio

rum/ quia principium eſt/ omnium peccatorum. Uel qꝛ in omni peccato contem ptus dī qui ex ſuperbia ve nit reperitur. Superbꝰ ve ro ab intra ſibi magnꝰ ap= paret. Sed vanaglorioſus ab extra in ore alioꝝ laudē appetit. Alex. in. iij. tracta tu de ſuperbia articulo p= mo. q. i.

¶ Si bonum quod habet ſcientie/ ſanitatis/ diuitia= rum/ ⁊ huiuſmodi a ſeipſo exiſtimat habere/ licȝ alias credat deum cauſam oīmis boni/ quod ſi non crederet hoc eſſet infidelitatis. Ale xander ibidem. xxiij. qu. v. hinc notandum prime Co= rinth. 4. M

¶ Si bona que habȝ a deo ſe habere cognoſcit/ ſuis ta men meritis principaliter accepiſſe putat. Cum deus ſit cauſa primaria omnis boni ⁊ homo, ſecundaria. Alex. ibidem. M

¶ Si extollit ſe habere bo na: q̄ non habet. Aut pluſ= q̄ꝫ habet/ vt ſibi appareat et nō alijs. Ideoq; extollitur Alex. ibidem. M

¶ Si ceteris deſpectis vult ſingulariter apparere ſapi entior/ ditior/ fecundior no bilior/ ⁊ huiuſmodi. vel ap petijt ab alijs ſic reputari. M

Uelle autem excellere a lios ſi eſt in virtutibus gra tum deo facientibus vt ī hu militate/ ⁊ ī charitate ſine aliorū depreſſione ⁊ īquā tū ſibi datur a deo/ hoc eſt grē ⁊ meriti.

¶ Si eſt in alijs gratuitus temporalibus/ que magis inflant/ vt ſcientia ⁊ diuiti is/ niſi addantur debite cir cunſtantie malum eſt/ quia eſt preeſſe propter ſe. Ale= xan. ibidem. M

¶ De deriſione

¶ Deriſio eſt vox confuſa leticie. inſultationē immo= derate hylaritate denunci ans. Subſannatio vero eſt inſultatio: que fit naſo con tracto vel rugato. Alexā. in tertio tractatu de deriſio ne. M

¶ Si irriſit aliquē volens cū paruipēdere oīno: ac vi lem extimare q̄ſi de ſuo ma lo nō ſit curādū. Tho. ii. ij. q. xv. ar. ii. M

Alterius tamen malum paruum vertere ī riſum. vł ludum veniale eſt. Silr ſi ſit defectus alicuius pue= ri vel ſtulti in riſum. Tho. eo. articu. ii. Uel ſi ſit ex q̄= dam leuitate nolens malū proximi. Alexand. vbi ſu= pra. M.

Si irriſit quadam ma lignitate: vel improbitate proximi ſimplicitatem vt e um faceret erubeſcere. ale xā. vbi ſ. ⁊ Tho. ſcda. ij. qu. xv. ar. i. M

Si deriſit volentem re ligionem ingredi intendēs ei facere erubeſcentiam: qꝛ omnia propter Chriſtum vult relinquere. Alexand. ibidem. M.

Si per ſuam deriſionē intendit aliquē ad pertur= bationem notabiliter puo/ care. Alexan. ⁊ Thom. vbi ſupra. M

Si de deo vel dei ſacra mētis/ vel parentibus/ vel ſanctis viris/ vel prelatis de riſionem fecit. Eos vilipen dēdo: grauiſſimū eſt Tho. vbi ſupra. M

Si riſit de offenſo dei vł malo proximi. Et ſic ī dī cō temptum. De quo Luce. vi Uhe vobis qui ridetis nūc Uhe enim eſt comminatio pene eterne Alexan. in tra cta. de peccato riſus

¶ De ambitione.

Ambitio eſt inordina= tus honoris appetitus. et aſpiratio ad illum. C. ſi cer tum petat. l. qſq̄s. ⁊ de pre= ben. capitulo. Cum iam du dum.

Si appetijt honores de virtute que in eo non eſt ſi/ ue ſupra proportionem ſu am. Thomas ſecunda ſe= cunde. queſtione. clxxxvi. articulo primo. ⁊ quarto. vbi dicit. Superbus tendit ad aſſequendum quod ſu= pra ſe eſt. M

Exemplum ſi indoctus vel ineptꝰ: vel indignus: qꝛ crimīnoſus: officiuȝ ſecula re: vel bn̄ficium eccleſiaſti= cum appetit. vt in ca. Aua ritie. ⁊ c. quorūdā de elect. lib. vi. M.

¶ Si honorem colatum ſi
bi nō refert in deum: vt te-
net. Cum virtutem ꝓpter
quam honorat a deo habe
at. Se. n. principaliter vult
honorari. Tho. vbi ſupra.
M.

Si dignitatem ſpūalem
vl' officia temporalia deſide-
rauit: vt honoretur magis:
preeſſe ꝓpter ſe appetens
ꝗ ꝓdeſſe Alex. ⁊ Tho. vbi
ſupra. M.

Qui epiſcopatum deſi-
derat: bonum opus deſide-
rat. i. Thimo. iij. Intelligas
vt non ſit honor in intentio
ne. ſed fructus. Naturalis
vero affectiōis: ⁊ ſine pctō
eſt. Si homo q̄rat augmen
tū boni eo modo quo debꝫ
⁊ a quo dꝫ ⁊ ad deum refe
rat Alexā. vbi ſupra Uide
infra in quarta parte de ꝓ
latis ſcdm Tho. M

Si hominibus qbus na
tura par eſt dn̄ari affectat
intollerabiliter ſupbit ſcdꝫ
Auguſtinum quod eſt con
tra tyrannos. Alex. vbi ſu-
pra. M

Si q̄ſiuit aut affectauit
peruenire ad officium vel
dignitatē aliquam modis
illicitis. vt emendo illa: vel
alijs iniuſte deiectis ⁊ hu-
iuſmodi. xlvij. di. c. Uirum
de Elect. auaritie. in ſexto.
Alex. vbi ſupra m

Statum prelationis ap
petere preſumptuoſum et
ſtultum ē qui a viris pro-
bate virtutis cum coactiōe
⁊ formidine ſuſcipi debꝫ a
pctōrib⁹ īfirmis tota debꝫ
intētione vitari. S. Bon̄. in
apologia ca. iii. M

¶ Si ꝑ ſe vl' ꝑ alio queſi-
uit ꝯtra dei: vel eccleſie pre
cepta officium vel bn̄ficiū
conſeq̄. i. q. i. Null⁹. ff. ad le-
gem iuliam de ambitu. l. v
nica. M

¶ Exēplū ſi ꝑ talibus aſ-
ſequendis mutauit ꝓlato:
vl' ꝑncipi: vl' alteri.

De preſumptione

¶ Preſumptio pctm̄ eſt
duplex. Prima eſt proprie
ſufficiēte. Scda eſt proprio
rum meritoꝝ. Cōtra quam
Luce. xvii. Cum feceritis
que precepta ſūt vobis dici
te: q: ſerui inutiles ſumus:

fecimus qd facere debui-
mus Alexā. de ales in ſcdo
tractatu de ſuperbia.

¶ Si in damnum proximi
preſumpſit artem exercere
quam neſciebat: vt in illo
actu oportebat. ſicut iudi-
care / aduocare / mederi / cō
feſſiones audire / edificare:
conſulere / ⁊ hmōi Tho. v-
bi ſupra. M

¶ Si propter nimiam pre
ſumptionē de miſericordia
de pctā commiſit: quod eſt
pctm̄ in ſpm̄ ſctm̄. Sāctus
Bon̄. vbi ſupra. Et de hoc
in pctō iudie. M

¶ Si peccauit ſub prete-
xtu future ꝯfeſſiōis. Bon̄.
vbi ſupra. M

¶ Si preſumpſit ſuis me-
ritis vitam eternā prome
reri. Sanctus Bona. Ubi
ſupra. M.

¶ Sed debemus preſume
re principaliter de miſeri-
cordia dei ſimul cum nr̄is
meritis ſecundario. Sicut
Judith. c. ix. Et hec eſt bo
na preſumptio.

¶ Si preſumpſit cōuerſa-
ri aſſidue cum infidelibus
qd eſt ꝓhibitum: vt. ca. ad
hec. de iude. Et Tho. ij. ij.
q. x. ar. ix. M.

¶ Tn̄ ſi ſtabilis ſit in fide:
⁊ ſua communicatiōe ſpe-
ret infidelium ꝯuerſio non
ꝓhibet Tho. vbi ſ. ⁊. 25. q.
4. c. Infideles.

¶ Si cum iudeis ſarace-
nis / turcis / ⁊ alijs infide-
libus / q̄ cibos diſcernūt ꝓ-
ſumpſit comedere ſine cau
ſa neceſſitatis. qd ꝓhibet.
xxviij. q. i. Oēs ⁊ glo. in ca.
Ad mēſā. 2. q. 3. M

¶ Si moratus ē in domo ī
fidelium ſeruiēs illis. vt eo
rum pueros lactando etiā
ſemel vel extra domum ſe-
pius. c. Et ſi. ⁊. c. Ad hec. de
de iudeis. M

¶ Tn̄ in caſu neceſſitatis
licet lactare illos extra do
mum iudei. non autem ī do
mo. Et cū diſpēſatione epī
ſm Abb. Siculum in. d. ca.
Ad hec.

¶ Si preſumpſit commu-
nicare cum hereticis: qd ē
ꝓhibitum ſcdm Richar. in
quarto diſt. xxxix.

¶ De iudicio te-
merario.

¶ Judicium temerarium
eſt ſententia firmata male
opinionis de primo: etiam
ſi multa ſint ſigna mali. et
pauca boni Alexã. in ſcđo
tractatu de iudicio ꝛ ſuſpi
tione.
¶ Si pro certo maliciã al
terius extimauit ex leuibꝰ
iudiciis. ꝛ fuit de aliquo g̃/
ui. Thom̃. ſecunda ſecun-
de. queſt. lx. arti. iij. M
¶ Dubitare autem de pri
mi bonitate non eſt iudica-
re: ſꝫ ſuſpicari: qđ ex huma
na infirmitate ꝓcedit. ꝛ eſt
veniale ſm p̃dictos. V
¶ Ubi vero apparebant
manifeſta indicia. vt ſi vi-
dit ſuſpectos ſimul in lecto
nudos: vel in loco ſuſpecto
mutuo loquentes: non im-
putatur ad peccatum. tho.
ea. q. articulo quarto. ꝛ Ri
chard. in ſecundo diſtinct.
xliij. M.
¶ Si firmiter iudicauit
opa primi bona. vt orare/
ieiunare: aut indifferentia:
vt loq̃: ꝛ comedere fieri ma
la ĩtẽtiõe. ſ. ꝓpter vanã glo
riã vl' luxuriã. Alex. vbi. ſ.
ꝛ Richar. in. ij. di. xliii. M

¶ Si iudicauit quempiaꝫ
furtum: vel homicidiuꝫ fe
ciſſe ſolum: quia familiari-
ter in domo dãnũ paſſim cõ
uerſabatur: vl' de occiſo ma
le loquebatur dum viueret
Rich. in. ij. diſt. xliij. ſup lit
teram. M
¶ Si iudicauit virum et
mulierẽ mutuo loq̃ intẽtio
ne libidioſa: nõ ſciẽdo eos
in aliis maleficos. Nico. de
lyra ſup Lucaꝫ. c. vij. ꝛ Ri
char. vbi ſupra. M

¶ De curioſitate.

¶ Si curioſus fuit diſce
re que prohibita ſunt: vt in-
cantationes facere/ vel ma
leficia: vel a demonibus di
ſcere: vl' diuinis. Thomas
ſecunda ſecunde. q. cxlviij.
articulo primo Deuteroñ.
iij. c. M
¶ Si propter honorem ha
bendum principaliter ali-
quam ſcientiam didicit.
Tho. vbi ſupra. M
Si potiora: ꝛ neceſſaria
ſtudia dimiſit propter va-
na. vt clericus ius canoni-
cum: propter poetas reli-

quit. Cum habeat curam
animarum. diſtinc. xxxvij.
Qui dimiſſa. Thom̃. vbi ſu
pra M
¶ Si curioſe ſtuduit inq̃-
rere ab alijs ea per q̃ poſ-
ſet de aliquo detrahere pro
pter odiuꝫ. Thom̃. ea. q. ar
ti. ij. M
¶ Si curioſe ꝛ non tranſ-
eundo inſpexit ſpectacula
chorearuꝫ mulierum laſci
uarum: per quod trahitur
homo ad mortalem concu/
piſcentiam Alexand. in. ij.
tractatu de peccato ſaltati
onis. M

¶ De ingratitudine.

¶ Si optauit malum be-
ne factori ſuo. Tho. ſcđa ſe
cũde. q. cvii. ar. iij. Richar.
in quarto di. xxii. Durã. li.
i. parte. v. q. xxij M
¶ Si retribuit cuiq; ma-
la pro bonis. Duran. vbi ſu
pra. ꝛ Tho. ſcđa ſcđe. q. c vij
ar. ii. M.
¶ Si ſprcuit retribuer̃ be
nefactori ſuo quadam cor/
dis elatione: reputans illũ
indignuꝫ retributiõe. Idẽ

vbi ſupra M
¶ Si actu ſubtrahit tẽpo/
re neceſſitatꝭ: quod ſuo be
nefactori facere tenebatur
Idẽ vbi ſupra M

¶ De ſcandalo.

filia ſuperbie.
¶ Scandalum eſt dictum/
vel factum minus rectum
prebens alteri occiſionem:
ꝛ non cauſam Raynaria.
Hierony.
¶ Si aliquo modo pecca-
uit. vt furto/ vſura vel ho-
micidio. Intendens indu-
cere ad ſimile pctm̃ eum/ q̃
ſuo exemplo inductus eſt/
vl' etiam ſi non intendebat
Tho. in quarto di. xxxviii.
M
¶ Tñ cum ſecundi peccati
actus p̃deat ex p̃mo ſolũ
eſt vnũ mortale. tanto gra/
uius in ſcandalizante ſm
doctrinam Alexã. de ale-
ſupra in p̃ncipio ſcđe ptis
§. fina.
¶ Si non curat ſcandali
zare quempiam ſuo malo-
exemplo: quamuis non in-
tendat ad ruinam induce-
re. Mat. xviij. Neceſſe ẽ vt

veniant ſcandala ſcʒ a deo
preſtita nō neceſſitate coa
ctiōis:ſʒ neceſſitate immu/
tabilitatis. Et ſequit̃. Ve
illi ꝑ quā ſcandala veniūt
Tho. vbi ſ̄. M
¶ Si ex ſcandalo qđ aliꝰ
ſumit iniuſte ꝓtermiſit bo-
num ad ſaluteʒ neceſſariū
vt parcere inimico. ſubue-
nire mulieri: vel alteri con
ſtituto in magna neceſſita-
te. Cōtra. c. Cum ex iniun-
cto. de no. ope. nuncia. Ri-
chard. in quarto diſtinctio.
xxxviij. M.
¶ Si ſciēs aliquem morta
liter ſcandalizari ex mētis
infirmitate vel ignorantia.
Qꝛ comedit carnes in qua
drageſima: propter infirmi
tatē: nec ſcandalizato cau/
ſam declarauit: vt tenetur
xij. q. j. Nolo: vel qꝛ facit e-
lemoſynam femīe non mul
tum īdigenti. vel qꝛ religio
ſus carnes comedit: cui tū̄
al's licet: nec elemoſynā da
re: vel carnes edere: non de
ſiſtit. d. c. Cum ex iniuncto.
⁊ Richar. vbi ſ̄. M.
¶ Faciēs publice ꝯtra vo/
tū ſolēne: vel blaſphemans
peccat ī deum principalit̃:
⁊ in ꝓximū rōne ſcandali.
Tū̄. cum peccatū numeret̃
ratione actus tantum ē va
num peccatū tanto grauiꝰ
Sicut ſi vna actiōe plures
interficiat homines. San-
ctus Boñ. in. 4. diſ. 38. ſuꝑ
litteram. V

¶ De vana gloria

Vanagloria eſt. Qua
qs delectat̃: ⁊ gloria/
tur in bono mutabili: ⁊ va/
no pluſq̄ʒ in deo ſummo im
mutabili bono. Sicq̄ʒ ē ma
ter omnium malorum ꝓut
autē eſt delectatio in re va
niſſima: que ē laus huma-
na. Sic eſt filia ſuꝑbie ap-
petēs excellentiam ex lau
de illa. Alex. in. ij. tractatu
de vanagloria. q. v. Velle
laudari propter deum: vel
propter bonum exēplū pro
ximi non eſt pctm̄: qꝛ ē: ap-
petere laudem propter glo
riam dei: vt deus ī bono o-
peř noſtro laudet̃. proximꝰ
edificet̃: ⁊ ꝑ imitationē pro
ficiat. i. Corint. x. Placere
omnibus: ſicut ⁊ ego omni
bus ꝑ om̄ia placeo. Alex.
vbi ſupra.
¶ Si vnagloria inſurgat
ex ſurreptione: eſt veniale:
ſi ex deliberatione. eſt mor/
tale. Ad Gal. i. Si homini
bus placerē chriſti ſeruus
non eſſem. Alexan. vbi ſu-
pra. M.
¶ Si vanamgloriam ha/
buit de vindicta facta de
fornicatione: ⁊ hmōi: qꝛ eſt
contrariatio reuerentie di:
de cuius offenſa gloriatur
Alexā. vbi. ſ̄. ⁊ Tho. ſcđa
ſcđe. q. cxxxii. art. iii. M
¶ Si opa virtutis: vt ieiu
nare/orare /docere/et ele-
moſynaʒ facere/et hmōi or
dinauit: ad habendam ho
minum laudem principa-
liter. Alexan. ⁊ Thom̄. I-
bidem. M.
¶ Operari tū̄ virtutes ꝓn
cipaliter ad dei gloriam li
cet cupiat ex hoc aliqualē
laudem ſibi tribui: veniale
eſt. Alexand. ⁊ Thom̄. ibi-
dem. V.
¶ Si ꝓpter cōſequendaʒ
humanaʒ laudem fecit: vl'
paratus fuit facere contra
dei eccleſie precepta Ale.
Tho. vbi. ſ̄. M
¶ Exēpluʒ vt exponere ſe
ꝑiculo mortis in haſtiludio
in plures fornicando in te-
nendo partialitatem perti
naciter: ⁊ hmōi.
¶ Si ꝯcupiuit laudari ab
aliis de re pcti mortalis.
Alex. ⁊ Tho. vbi. ſ̄. M.
¶ Si ex aliquo opere ſuo
bono. aut bono ſibi a deo
collato affectauit laudem
humanam propter ſeipſuʒ
Alex. vbi ſupra. M.

¶ De arrogantia

¶ Si arroganter ſeu fal-
ſo oſtētauit ſeu iactauit ſe
habere plus diuitiarū. In
ornamentis/in veſtibus/in
edificiis/ ⁊ hmōi/vel pul-
chritudinis ī fucis ſuis/ vl'
magnitudinis ꝑſonis. In
planulis altis: vel macha-
gnonis: ad inanem gloriaʒ
conſequendam. Alex. vbi
ſupra. M.
¶ Si falſo iactauit ſe ha-
bere induſtriam ſciētie vel
artis: quaʒ non habebat ꝓ
pter lucrum preter morta-
le tenetur ad damni illati

reſtitutionem ſm Alexan.
⁊ Tho. vbi ſupra. M.

De iactantia.

¶ Iactãtia eſt ꝓprie lau
dis oſtẽtacio: etiam ſi ſub-
ſit veritas. ſed arrogãtia ẽ
falſa laus cum ſibi attribu
it: qđ non habet.
¶ Si qs iactauit ſe menda
citer đ eo qđ cõtrariat̃ cha
ritati dei vel ꝓximi. Tho.
ſcđa ſcđe. q. cxii. ar. ii. M.
¶ Exẽplum primum Eze
chielis. xxviii. c. Ex ꝑſona
regis Tyri dicitur. Dixiſti
deus ego ſum. ¶ Exem-
plum ſecundi: cũ ſe iactãs
ꝓrũpit in ꝯtumelias pro
ximi. Luce. xviii. phariſe⁹
dicebat. Nõ ſum ſicut cete-
ri homĩes: velut hĩnõi. pu-
blican⁹. ⁊c.
¶ Si de ſuis opib⁹ malis
ſe iactauit: vel ſi in his vo-
luit teneri ab aliis ſtrenui-
or. Alex. vbi ſupra M.

¶ De adulatione

filia vaneglorie.
¶ Adulatio eſt vana laus
virtutis non habite exhi-
bita: cum intẽtiõe placẽdi

Differt autẽ a iactantia q̃
eſt laus ꝓprii oris. Ipa au
tẽ eſt alieni. Alex. i. ii. tra-
ctatu de adulatione.
¶ Si hoĩz laudes ſibi ex
hibite deliberate placue-
rũt ad ꝓpriã gloriã. Tho.
ſcđa ſcđe. q. cxxxvi. ⁊. xviij.
diſt. Nichil. M
¶ Si adulat⁹ eſt aliquem
intẽtione nocẽdi ſibi tẽpo-
raliter: vel ſpũaliter. Alex.
vbi. ſ. ⁊ Tho. ſcđa ſcđe. q.
cxv. art. ii. M.
¶ Si adulteri⁹ pctã lau-
dauit ẽ mortale. Primo qꝛ
ꝯtra charitatẽ dei ⁊ cõtra
ei⁹ iuſticiã loquitur. Scđo
proximi quem ſic fouet in
pctis. Tho. vbi. ſ. ⁊ Alex.
de ales. ⁊. ff. de ſeruo. cor-
rup. l. Nulli. vbi dicit̃. Non
oportet laudando augere
maliciam. M.
¶ Laudare vero aliquem
vt ex hoc eum conſoletur
ne deficiat ĩ tribulationib⁹
Aut in bono proficiat ſer-
uatis debitis circũſtantiis
meritorie ſit. Tho. ea. q. ar
ticulo primo.
¶ Si ꝓpter adulationem
quã ꝑlatofaciebat bñficiũ

eccleſiaſticũ ꝯſecut⁹ eſt. Il
lud reaſſignare tenet̃. Ale
xan. vbi ſupra. M
¶ Adulari autẽ cauſa a
lios delectandi: vel conſe-
quendi neceſſaria ſubſtẽta
tiõi pctm̃ ẽ veniale. tho. eo.
arti. ii. V
¶ Si ſuſtentauit adulato
res hyſtriones q̃ ludis illi-
citis vtuntur. videtur qua
ſi eos in pctõ fouere. Tho.
vbi ſupra. ⁊. lxxxvi. diſtin.
donare. M.

¶ De ornatu mu

lierum. M
¶ Si mulier ſe ornauit vt
viros ſic ad laſciuiam pro
uocaret. Alex. in ſcđa tra-
ctatu de Ornatu veſtium
Thom. ſecũda ſecunde. q.
clxvii. M.
¶ Ex quadam tamen ani
mi leuitate ⁊ vana iactan-
tia ſe ornare viris ⁊ mulie
ribus eſt veniale. Tho. et
Alex. ibidem V
¶ Si ex ſupfluo cultu ve
ſtium vir ⁊ mulier gloriam
queſiuit ob qua ⁊ diues il-
le ſepultus eſt in inferno:
Luce. xvi. Tho. ⁊ Alexan.

ibidem. M.
¶ Exemplum ſuperfluita
tis. vt ſi mulier ignobilis
vult equari in veſtium or-
natu nobili corruptelã mt
torũ ſequendo vel excedẽs
quo ad numerum veſtium
vel precioſitatẽ ſtatum ſue
condecentie vel quo ad for
mam earum. diſt. viii Con-
ſuetudo. ⁊ capi. Qui contẽ
pta.
¶ Si ꝓpter ꝯſuetudinẽ ci
uitatis ſe ornauit habitu
etiam honeſto. et non ſup-
fluo quod eſt preſumptio
nouitatum. Alex. ⁊ Tho. v
bi ſupra. M.
¶ Si mulier maxime vir-
go pectus ⁊ colla impudi-
ce denudauit. libidinis in-
cẽtiuũ prebens cupiensq̃
videri a viris: mortale vide
tur ſecundum Alexãdrum
vbi ſupra. M.
¶ Si fucis oſtentauit can
dorem vel rubedinem car-
nis: quam ex natura nõ ha
bebat. Tho. ſecunda ſecũ-
de. q. clxxxvi. arti. i. Alex.
vbi ſupra. ⁊ facit. ca. fuca-
re. de conſecra. diſtinctio-
ne. v. M

¶ Poteſt tñ fucis occulta/re turpitudinem ex aliqua cauſa: vt ex egritudine pro/ueniente Thõ ibidem ⁊ Alex vbi ſupra dicens Color naturalis meliorari poteſt ad placendum marito ſuo

¶ Si capillos naturaliter nigros dealbare conata eſt Contra dictum Chriſti: non potes facere vnum capillũ album vel nigrum. Alexan in quarto tractatu ꝺ eucha riſtia queſtione xlviii. M

¶ Si capillos mortuos portauit Alexan. in quarto vbi ſupra. M

¶ Addidit Alexan. Dicũt aliqui non eſſe mortale ſi ideo portet capillos mortuos: ne videntibus riſum vel marito ſcandalum faciat. Sed verior opinio eſt ꝙ ſit mortale

¶ Si propter magnum ſtudium ornandi ſe mulier ꝑtermiſit miſſas audire: vel predicationes preſertim die feſto Alex in ſecundo tractatu de ornatu M

¶ Si mulier tanto affectu ſe ornauit: ꝙ non deſtitiſſet etiam ſi crediſſet proximum ex hoc cadere in ruinaz aĩe ſeu eſſe offenſã dei mortalẽ. Tho. ſcda ſcde. q. cxxxii. M

¶ Si mulier non deſtitiſſet ab ornatu ſuo. Etiaz ſi crediſſe ꝓximum ſeu populum cadere in ruinã. vt ſupra. Tho. Ibidem. M.

De hypocriſi que eſt mortale.

¶ Hypocriſis ẽ amor apparentis bonitatis ꝓpter ſe. Alex. ĩ ſecũdo tractatu de vana gloria.

¶ St deliberate: ⁊ non ex ſurreptõe appetiit videri bonus cum non eſſet propter laudem humanam vl' fauorem: vel queſtum temporalem. Et propter diſſe/minãdaz malam doctrinaz Alexan. Ibidem. ⁊ Tho. ſecunda. ſecunde. q. lii. art. quarto. M.

¶ Malus ſimulans ſanctitatem non habitam ad nullam finem predictorum ſed vt ſic in tali fictione delectetur peccatum eſt: ſed

nõ mortale. Tho. ibidem.

¶ Velle videri bonus puta caſtus/ſobrius/ vt deus glorificet/ ⁊ proximꝰ edificet/ malum nõ eſt. Sz ſi talis finis nõ addit: malũ eſt Alex. vbi ſupra.

¶ Si vſus eſt inſolẽtia ꝟborꝫ factorꝫ geſtuum/ vel veſtiuz preter communẽ vſuz vt ꝑ hoc appareat ĩ eo ſingularis, ⁊ ſimulata bonitas põt eſſe vel nõ eſſe mortale reſpectu finis intẽti in bonum, vel malum. Alex. vbi ſupra.

¶ Si dixit ſe minorem habere virtutẽ ꝙ in ſe cognoſcat: vel aliqd vile qꝺ in ſe nõ recognoſcit: veniale mẽdacium eſt. Niſi notabile aliquid in infamiaz ſuaz affirmet: q2 mortale. Tho. ij. ii. q. cxiii. M. vel nõ.

¶ Scienter diſſenſit ĩ his ꝗ ꝑtinẽt ad dei honorẽ vel ꝓximi vtilitatẽ. Tho. ii. ii. q. xxxvii. arti. i. M.

¶ Exẽpla ſi diſcordat ĩ cõſilio ab aliis proponẽtibus ⁊ volentibus blaſphematores dei ⁊ ſanctorũ. diuinos incantatores maleficos: ⁊ hereticos inqri ⁊ puniri Quo ad proximuz: vt ſi aſſentire noluit iniuſta onera/ leuari vel iniuſta pe/dagia. vnde tenet ad reſtitutionẽ damnificatis preſertim ſi partialitate aut odio fecit. Aſten. in ſumma abbreuiata. ⁊ Richard in quarto. diſt. xv.

¶ Qui vero exiſtimãs bonum eſſe in quo alius contrariam habet opinionem Ideo ꝙ diſcordat. non eſt pctm̃ niſi errorẽ habeat in his ꝗ ſunt de neceſſitate ſalutis: vel pertinacia indebite adhibet. Tho vbi ſupra M. vel non.

¶ De contentione.

¶ Contẽtio reducit ad diſcordiam: a qua differt: q2 ꝑ ipſam qs ꝯtradicit cum apparenti ratione. Et diffinitur ab Ambroſio. Cõtẽtio eſt impugnatio veritatis ꝑ cõfidẽtiam clamoris Sz ꝑ diſcordiam qs cõtradicit ſine ratione. Alex. de ales in ſcꝺo tractatu ꝺ vana gloria.

¶ Si impugnauit verita-

tem fidei: vel morum ſolum
etiam propter odium cõtra
dicentis ſibi. S. Bonauen:
in ſecundo diſtinctio. xliiii. de
hoc in peccato inuidie M
Contendens vero ad veri=
tatis inquiſitionem vel ex le
uitate vt videatur diſputã
do victor eſſe non eſt M
Si laycus contra hereticũ
vel infidelem contendens d
fide diſputauit: excommuni
catus eſt: de hereticis ca. i.
§. inhibemus lib. vi. M
Doctori quoqꝫ decretorum
vt ſentit glo. in dictis §. ꝛ do
minus Dñic⁹ de ſancto Ge
minia. Diſputare de fide vi
detur per hunc textum eſſe
prohibitum. M

¶ De inobedien tia.

Si obedire noluit ſuperio=
ri temporali: vel ſpirituali i
his ad que tenetur poteſt
excommunicari: de maio. ꝛ
obe. ca. Si quis. Monal. in
ſumma. M
Si mandatum ſuperioris
ex contemptu ſprevit: et in
quibus obedire non tene=
tur: videtur mortale ſcdm
Sanctum Bonauentu. vbi
ſupra M
Si preceptis canonum non
obediuit: communione pri=
uari poteſt: xxv. q. i. hec con=
ſona: ꝛ eſt peccatum infide
litatis. viii. queſtione. i. Sci
endum. M
Si preceptis pape obedire
noluit: diſtinctione. xix. capi
tu. Nulli M
Si non obediuit precepto d
quo dubitabat ſi eſſet vl nõ
eſſet licitum: xxiii. queſtio. i.
Quid culpatur Innocen.
in capitulo Ad hec. de ap=
pellationibus M
Si per ignorantiam obedi=
uit in his que ſunt contra
articulos fidei/ vel dei pre=
cepta/ vel probationes / vel
generale ſtatutum eccleſie:
Ray. in Summa titulo. de
ſen. precep. M
Exempla: vt clericum per=
cutiendo: vel alium iniuſte
verberando: interdictũ nõ
ſeruando: aliena tollendo:
non ieiunando: non ſumen=
do Chriſti corpus: cum eſ=
ſet alias obligatus: ꝛ huiuſ
modi
Si gerens curam infirmi

preter obedientiam vel im
poſitionẽ medici dedit ali=
quid ad bibẽdum vel man
ducandum infirmo propter
qd mortuus eſt citius gra=
uiter peccat. ꝛ irregularis
eſt ſm dominum Maria=
num in capitulo Ad audi
entiam. de homici. Et do=
minus Abbas in capi. Tua
nos. co. titu. M.
¶ Si egrotus cõtra medi
ci obediẽtiam. vel infirma
rii bibit. vel comedit: quod
probabiliter credebat. ſibi
valde nocere. do. Anto. in. c.
Tua nos. M.

¶ De inuidia.

Inuidia eſt dolor alie
ne felicitatis ꝛ gaudi/
um alteri⁹ calamitatis Se
cundum enim ſequitur pri
mum. Qui enim de alieno
bono dolet: conſequenter d
ei⁹ malo gaudebit. alexã:
de ales in ſecundo tracta=
tu de inuidia.
¶ Si cõtriſtatus eſt deli=
berato cõſẽſu de altius bo/
no. vt ſcientia/ fama/ virtu/
te/ honore/ diuitiis/ et huiſ/
modi: tanquam iſta ſint ſue
excellentie depreſſiua: mor
tale eſt: ſcdm Pe. aureolus
in ſcdo diſ. xxi. ꝛ Alex. vbi
ſupra. M.
¶ Qui triſtatur de predi=
ctis quadam mentis ſurre
ptione: et non moroſa deli=
beratione: veniale eſt. Pe=
ꝛ Alex. vbi ſupra.
¶ Si curialis triſtatur. quia
alter magis a principe ho
noretur. vel premietur. vel
mulier ſterilis: quia alia fili=
os habeat. vel pulchriores
quam ſuos: ſcdꝫ. Alexan. ꝛ Pe
vbi ſupra. M.

¶ De odio filia in uidie.

¶ Si affectauit proximo ma/
lum. Alex. vbi. ſupra M
¶ Si contra deum habuit
odium quia eũ flagellauit in
perſona vel in bonis. S. Bo/
na. in. ii. di. xliii. M.
¶ Si appetiit malum al=
teri⁹ notabile in perſona vel
in reb⁹. Quot vicibus con
ſenſu rõnis voluit: tot ſunt
pctã mortalia: ſcdm Alex.
ꝛ Tho. vbi ſupra.
¶ Ap peteret tamẽ inimicõ
paupertatẽ. vel infirmitatẽ

vel mortē a deo/vel a iudi/
ce iuſte infligi:ne ſibi vel a
liis noceat iniuſte pecca=
tum non ē ſecundū Scot.i
iii.diſtictione.xxx.
¶ Si mortali odio cōtra ꝓ
ximum.iteratis vicibus in
die ꝯſenſit/tot mortalia cō
miſit.vñ et penitēs.de hoc
requirendus eſt Alex. vbi
ſupra. M.

¶ De detractione

¶ Detractio eſt aliene fa=
me ꝑ occulta v̄ba denigra
tio.Alex.de ales in ſecun=
da ꝑte tractatu de detracti
one: vbi ponit ſex ſpēs eius
que ſequuntur.
¶ Si doloſa intētione no=
cendi alterius bonum ne=
negauit. M.
¶ Exēplū cuʒ iudei nega
bāt miraculum ceci illumi
nati:ne xp̄s dei filiꝰ aut bo
nus putaretur. Jo.ix.c.
¶ Si propter odiū morta
le bonū alteriꝰ diminuit di
cēs:Nō tātū eſſe. M.
¶ Si tacuit alteriꝰ bonū.
vt milites xp̄i reſurrectio=
nē.Mat.vlt.c. M.
¶ Si bonū alterius ⁊ mor
tali odio dixit mala intenti
one factum. M.
¶ Si ex odio alterius pec
catū notabiliter auxit nar
rando illud. M.
¶ Si mēdaciter dixit ma=
lum in infamiam alterius.
Alex.vbi ſupra.
¶ Si malū alterius occul
tum reuelauit ꝑ qđ ille in/
famatur. M.
¶ Maluʒ tñ alteriꝰ occul
tum dicere,ei,q̄ poſſit pro=
deſſe.ne.ſ.malum ſequať ſi
ne pctō reuelari pōt Ale=
xan.ibidem.
¶ Si crimē alteriꝰ in pu=
blico narrauit oſtēdēs ma
iorē certitudinem.q̄ȝ habe
bat ex cōi relatiōe. Sco.in
iiij.diſt.xxi. M.
¶ Si induxit aliquem ad
detrahendum. Thom̄. vbi
ſupra.q.iij. articu.iiij.xv.q
iiij. M.
¶ Si detrahētē nō corre=
xit cum ei ex officio prela=
tōis incumberet.di.lxxxvi.
faciētis.xxiii.q.iiij.duo .ex
tra de accuſa.c. Qualiter.
⁊.§.ad corrigendos. Tho.
eodem articulo. M.

Si ex leuitate aliq̄d di=
cat:qđ notabiliter famam
ledat ī his q̄ ꝑtinēt ad ho=
neſtateʒ vite.Tho.ſcđa.ij.
q.73.arti.2. M.
Si placet audire alteri
us detractionem quia vult
ei malum.Alexan ibidem.
⁊ Tho.ij.ij.q.lxxiij.articu.
4. M.
Mortale pctm̄ ē detra
ctio cum ſit ex deliberatio
ne rōnis in nocumentū pro
ximi. Veniale eſt ſi fiat ex
quadam leuitate/aut ex q̄
dam impetu ire.ſine volun
tate nocēdi. Iteʒ ſi audiat
⁊ credat:ſʒ nolit malum ei
cui detrahiť Alexan.ibidē
⁊ Tho.ij.ij.q.lxxxiij.
Si tñ ex leuitate occul=
tum crimē manifeſtauit:⁊
ſequať criminoſi infamia.
Vt q2 ex hoc audiētes ſūt
ſcandalizati. eſt mortale.
Alexan.vbi ſupra m
Si non zelo iuſticie: ſʒ
odio denūciauit prelato ve
rum crimē:aut accuſauit ī
iudicio.25.q.4.Nimiuʒ.ij.
q.i.ſi peccauerit. m
Licet tñ denunciať pec
catum etiam occultum pro
ximi poſt correctionem ſibi
factam prelato vel patri q̄
poteſt ei prodeſſe ne recidi
uet.Si prelatus eſt talis.
qualis debet eſſe Richard.
ī quarto diſt.xix.
Si in cantilenis artifi=
cioſe excogitās detraxit al
teri.Aſteñ libro.ij.Titulo.
xv. M.
Si in ſcriptis malū po
ſuit in infamiam alterius
proijciēs ſcripta in loco vt
inueniantur ⁊ legantur li
bellus famoſus eſt.v.q.i.c.
i.⁊.ii. M
Si quis talia ſcripſit re
periēs nō rupit:ſʒ publica
uerit.v.q.i.c.i. M.

¶ De reſtitutione

fame facienda per detra=
ctionem. M
¶ Reſtituere famaʒ teneť
detractor. ¶ Primo ſi fal=
ſum crimē impoſuit:dicen=
do ſe eſſe mentitum. Se=
cundo cum verum crimen:
ſed occultum ī publico pro
poſuit.teneť retractare ſi=
ne mēdacio.Puta nō cre=
datis taleʒ eſſe quam dixi:
q2 male vel ſatue dixi.ſ. nō

ſeruato iuris ordine. Ter-
tio ſi in iudicio crimen veꝝ
ſed occultum ſibi impoſitū
negauit:tenet retractar vt
dicendo. Non habeatis eū
pro calumniatore:forte ha
buit bonam intentionē. In
proponendo credens ſe in/
tentum ſuum probare ſed
deceptus fuit. Sco. i quar
to diſtinctio. xv. Cum quo
ea.diſt.Richar. ꝛ Landul.
ꝛ Tho.ſcda ſcdē.q.lxxi.ar-
ti.ij. Addens ſi detractor
non poteſt famam reſtitue
re debet diffamato aliter
compenſare. Apud illas
perſōas tenetur detractor
infamiam verbo vel libel-
lo a ſe factam retractare
apud quas nouit proximū
diffamatū/niſi ex hoc ma
ior illi ſequeretur infamia
Puta quia minime de ta-
libus recordarentur. Te-
netur quoq; per ſe:vel ſi
non audet per alium veni-
am petere de iniuria illi:
quem diffamauit:et ſcit ſe
ab iſto diffamatum ac ſecū
componere pro damno il-
lato:q; maius eſt ꝙ ſi alia
bona diripuiſſet.vi.q.i.dete
riores.Aſten.li.ii.ti.xv.

De ſuſurratio-
tione.filia inuidie.

Si ſuis ſuſurratiōibus
diſcordiaꝫ induxit:aut hec
intendit inter amicos ꝛ cō
ſanguineos virtuoſe coniū
ctos Alexand.vbi ſupra.ꝛ
Tho.ſecunda ſecunde.qu.
lxxiiij.ar.iii.ꝛ.4.lꝫ.4. De/
tractores. M

Suſurratio autem fit
in occulto:detractatio ī ma
nifeſto:ſcdm Alexā.vl ſcdꝫ
Tho.vbi.ſ. Illa ſeminat di
ſcordias.iſta denegat alte-
rius bonum.

De exultation
ꝛ afflictione.filiabus
inuidie.

Si exultauit verbis de
malo ꝓximi.vel ſe affixit a/
nimo de proſperitate ei⁹ de
liberate.Alex.vbi.ſ. M

De peccatis in
ſpūi ſanctum.

Si inuidet fraterne gra-
tie.eo ꝙ illam non videt in
ſe eſſe.Sanctus Bon.in.ij.
diſt.xliij. M

Inuidere autem aliene
gre:q: ex hoc minuitur bo
num proprium cuius ꝓmo
tionē appetit:eſt pctm̄ capi
tale.S.Bo.vbi ſupra. M

Si contumaciter impu-
gnauit veritatem in his ꝗ
ſunt fidei inſerens dogmā
peſtiferum non ex ignoran
tia:immo credens contra-
rium habere veritatē Ale/
xan.de aleſi ſecūdo tracta
tu de peccato in ſpiritū ſā
ctum. M

Si peccare preſumpſit
putans dei miſericordiam
eſſe ſine iuſticia. Et ideo ū
debere puniri a deo. Alex.
vbi ſupra. M

Si non ex animi infir-
mitate:ſꝫ malignitate obſti
natus fuit in pctīs perma
nere:ac ea nō deteſtās. ſed
optās. Alex.vbi ſ. M

Si deſperauit deuꝫ nol
le.vel non poſſe ſua pctā ei
parcere ꝓpter corū magni
tudinem:ſicut Caym dicēs
Maior eſt iniquitas mea:ꝙ
vt veniam merear Gen.4.
capitu.S.Bona. Ubi ſu-
pra. M.

Deſperatio autē ex pu-
ſillanimitate in qua homo
non inuenit complacentiaꝫ
ſed dolet ꝛ remittit contra
ipſam.non eſt pctm̄ in ſpirī
tum ſanctum.S. Bonauē.
ibidem. M

Si vſq; ad finē nolit pe
nitere ſuoꝝ pctōꝝ.Alexā.
vbi ſupra. M.

Differt obſtinatio ab im
penitentia:quia illa ponit
amorem peccandi in poſte
rum. Iſta remouet doloreꝫ
peccati preteriti ſcienter.
Alex.vbi ſupra.

De accidia.

Accidia ē triſtitia ag
grauans ſm Dama
ſcenum.vel eſt torpor men/
tis bona negligentis incho
are ſm Richar.de.S Ui-
ctore. Ex hoc enim quia vi
det bonum ſiue dei prece-
ptum difficile ꝛ laborioſuꝫ
ad faciendum:continuo tri
ſtatur/diffidit/ꝛ torpet.cir
ca illud operandum. Alex.
de ales. in ſecūdo tracta-
tu de accidia.

Si mente triſtat⁹ ſe ꝑus
deliberauit non implere

dei vel eccleſie mandata vt
ſupioribus nõ obedire:non
ſubuenire indigẽtibus/ nõ
parcere inimicis/non ieiu=
nare/nõ ꝯfiteri/ ⁊ hmõi.to
tiẽs fuit mortale Alexand.
vbi ſ. ⁊ Tho.2.2.q.xxxv.ar
ticu.v. M
¶ Si ex aliquo infortunio
ſibi cõtingente contriſtatꝰ
deliberate penituit benefe
ciſſe vel ꝓpoſuit nõ bñface
re de neceſſariis ad ſalutez
Alexan.vbi ſ. M
¶ Si ꝓpter aduerſitatem
fortune deliberate noluit a
deo fuiſſe creatũ vel eſſe vi
uum. Alexan. ibidem. M
¶ Si ꝓpter amiſſionez ſic
vehemẽter cõtriſtatꝰ eſt. vt
infirmaret nullum volẽs ſo
latium recipere. Alexand.
ibidem. M
¶ Si bona que habet vili=
pẽdit ex triſticia animi vi=
dẽs in aliis eſſe maiora: vt
ſcientiam/pulchritudinem
famam facultates/ ⁊ hmõi
Alex. vbi ſ. M
¶ Si q: deſperabat non
poſſe aliqua aduerſa eua=
dere diſpoſuit ſeipſum in=
terimere. Alexander vbi ſu
pra. M

¶ De malicia filia accidie.

¶ Si ꝑ maliciam machina
tus eſt inferre alteri malũ
licet illud implere nequi=
uerit. aut odio habuit cor=
rigentem ſe. Alexan. vbi ſu
pra. M
¶ Si ex timore aggrediẽ=
di opus: vt laborioſum ſe
ſubtraxit. ab his ad que ꝑ
obedientiam inducebat cũ
eſſet idoneꝰ. Alexã. vbi ſu=
pra. M
¶ Exẽpla: vt ſine experiẽ
tia credidit ſe ieiunare nõ
poſſe: vt officium prelatõis
exercere. ⁊ hmõi M.

De torpore filia accidie.

¶ Si ſe ſubtraxit a cõfeſſi
one vel communione ab ec
cleſia precepta formidans
nõ ſe poſſe precauere a re=
cidiuo. Alex. vbi ſupra M
¶ Timore reſpectu aggre
diendi opus ſaluti neceſſa
rium dicit puſillanimitas
reſpectu vero perficiẽdi dr
torpor Alexan. vbi ſ.

¶ Si multotiens habuit ꝯ
liberatam voluntatem nõ
adiſcẽdi/ vel non operãdi
neceſſaria ad ſalutẽ: totiẽs
mortalr peccauit Thom. ii
ii. q. 54. ar. 3. M.
¶ Si neglexit ꝓcurare ſi=
bi ⁊ familie ſue in tempore
paſche: vel infirmitatis ec
cleſie ſacramẽta. c. Omnis
de pe. ⁊ re. diſ. lxxxvi. qñ et
c. Facientis. ⁊ capi. Sicut
in fine.

¶ De operibus miſericordie: ſpũalibus ⁊ corporalibus

¶ Si fuit ocioſus ⁊ remiſ
ſus circa opera miſericor=
die ſpũalis ⁊ corpal. Et ꝓ
mo de ſpũalibus: ꝯ quibus
eſt verſus. Conſule/caſtiga
ſolare/remitte/fer/ora.
¶ Si ignoranti cum opor
tune potuit nõ cõſuluit ne
ceſſaria ad ſalutẽ etiaz ini
mico alium ꝯſulẽtẽ non ha
bẽti: vt ſi videbat eum erra
re in articulis fidei/ vl dei
preceptis. Thom. ii. ii. que.
lxxix. ⁊ S. Bon. in. iii. diſti.
xxx. M.
¶ Si habita oportunitate
loci ⁊ temporis ⁊ ſperans
ſuo verbo poſſe retraher ꝓ
ximum a peccato neglexit.
Cum nullus eſſet ibi. q̃ hoc
faceret. vel cui incumberet
ex officio. Richard. in. 4. di
ſtin. xix. ar. ii. q. i. M.
¶ Tenet adhoc q̃ non eſt
crimino ſus manifeſtus de
occultis. ſcz in occulto cor=
rigere. Nec ꝓpter vitandũ
qͦcunqꝫ malum temporale
vel corporale. Aut bonum
adipiſcenduz excuſat. Ri=
char. eo. ar. ii.
¶ Si ꝯſolari potuit mero=
re deficiẽtẽ ⁊ noluit vt ꝯſ=
ꝯtenetur. Iuxta illud. Ec
cleſiaſtici. vii. ca. Non deſis
plorantibus in conſolatio=
ne: ⁊ cum lugentibus am=
bula. M
¶ Si offendenti ſe non re
miſit animi rancorem/ ⁊ ſi
gna rancoris qñ ille humi
liter veniam petit. Sanctꝰ
Bon. in. iii. diſti. xxx. ſuper
litteram. M
¶ Ubi vero offendens ve=
niam non peteret: non tene
tur offenſus ſigna ranco=
ris dimittere.
¶ Si malos nõ tollerauit

ſed per impatientiam poti
us deliberato animo male/
dixit. vij.q.i.§.Cum auten.
xxiij.q.4.Tubõus M.
¶ Si impatiens in infir=
mitatibus ⁊ flagellis con=
tra deum: ⁊ ſanctos: vel pa
rentes qui genuerunt eum
verborum contumeliam in
tulit. Tho.ſcda ſcde.q.xiii.
ar.i. M
¶ Si propter ĩpatientiam
turbatus bona inchoata in
ſe vel erga proximum ne=
ceſſaria ad ſalutẽ deſeruit.
Tho.ſcda.ii.qu.clxxxvi.ar
ti.i. M
¶ Si orare voluit pro oi=
bus etiã ꝑ inimicis cum ad
hec teneat. Mat.vi.c. Ora
te ꝑ pſeqntib⁹ ⁊ calũnian/
tibus vos. Thom.ii.ij.que.
lxxxiiij. M
¶ Si nõ pepercit inimico
odium dimittẽdo ⁊ eum ex
charitate diligendo. ac in
neceſſitate ſibi ſubueniẽdo
S. Boñ.in.ij.ij.diſt.xxx.ar/
ti.i.q.4.⁊.v.
¶ De operibus autem cor
poralibus ſcdo loco eſt etiã
verſus. Viſito.poto:cibo:
tego:redimo:colligo: cõdo:
¶ Si denegauit cibum/po
tum: domiciliũ: ⁊ veſtimen=
tum: conſtitutis in magna
neceſſitate cũ eis miniſtra/
re potuit (alio non ſubuenie
nte) eſt mortale: quia pro=
pter hoc quis mittitur ad
penam eternam. Mathei.
xxv. Et ibi. Nico.de lyra. ⁊
Alexã.de ales.in.ii. tracta
tu de omiſſione. ⁊ .S. Boñ.
vbi ſupra. M
¶ Si non ſolum pecuniam
pro redemptione proximi
exiſtentis in manibus infi=
delium expoſuit: cum potu
it alio non redimente: ſed e
tiam corpus vt liberaret e
um ſi erat in periculo ani=
me apd̃ hereticos vel iſide
les alex. ⁊ Tho. vbi ſupra.
⁊ Sanctus Bona.in quar
to.diſt.xxx. M
¶ Si homini defuncto nõ
exhibuit ſepulturam cum
potuit alio non exhibente.
Thobie.xii. ⁊ Nicola⁹ vbi
ſupra. M.
¶ Si infirmos maxime ab
aliis deſtitutos non viſita=
uit: conſolans eos: vt potu/
it. Math.xxv. ⁊ Nico.ibidẽ
M

¶ Si dominus famulũ in
firmum: vel ancillam miſit
ad hoſpitale: cum etiam te
neatur ad impenſas medi
ci ⁊ medicine: ſi infirm⁹ nõ
habet. vnde ſi ſubueniat. ff.
Comoditati.l. In rebus.
Et hoc ibi Bal. ⁊ dominus
Abbas Siculus in capitu.
primo de cle.egro M
¶ Preſtare tamen ſalari=
um dominus nõ tenetur fa
mulo infirmanti. quia caſ⁹
contingens in locante ope/
ras ſuas liberat conducen
tem a preſtatione mercedis
l. Si vno.§. Item cum qui=
dam.ff.locati. Abbas ibidẽ

¶ De ira.

Ira eſt mot⁹ animi ad
penam prouocanti in/
ferendam. Caſſiodorus ſu
per ps. Domine ne in furo/
re. Vel ſecundum Auguſt.
Ira eſt triſticia ex impotẽ=
tia vlciſcendiſſẽ Alexan.in
ii.parte tractatu.de ira.
¶ Si vindictam de inimi=
co appetit in rebus vel per
ſona ſui vel ſuoꝝ vltra quã
meruit. Alexã. vbi ſupra. ⁊
Nico.de lyra ſuper.capi. v
Mathei. M.
¶ Si per ſeipſum ſine iu=
dice voluit de inimico vin=
dictam facere licet nõ pl⁹
ꝙ ille mereat. Alex. ⁊ Ni=
co. vbi ſupra. M
¶ Si per iudicem quan=
tam ille meruit infligi pe=
nam optauit: nõ propter iu
ſticiã: ſed ꝑpter vindictã.
Alex. ⁊ Nico. vbi.ſ. M
¶ Subitus ire motus ad
vindictam cui non conſen
titur. Veniale eſt: ſi conſen
titur mortale. Alexã. ibidẽ
M. vel non.
¶ Si contra deum flagel=
lantem ſe murmurauit di/
cens eum iniuſtum: vel ap
petijt vindictam ſi poſſz eã
exeq. Et tot ſunt pctã: qt
vicib⁹ appetijt. Thom. ſcda
ſcde.q.clviij.ar.iij. M
¶ Si non amore iuſticie:
ſed vindicte appetiit deũ
vel iudicẽ alicui penã ifer
re vt ei⁹ iproba volũtas ſa
turaret. Alexã. vbi.ſ. M.
¶ Qui autẽ appetiit con=
tra inimicum vindictam vt
corrigat magis ꝙ puniat

nec in illius pena delectat̄ ſic diligit ⁊ nō odit. Alex. ibidem.

¶ Qui ſibi iraſcitur ꝓpt̄ ſua pctā. aut pater in filiū verbis vel verberibus moderate corrigens pctm̄ nō eſt. Alex. ibidem.

¶ De tumore

¶ Tumor mentis ⁊ voluntas ſe ad vindictam diſponens. Alexā. ibidem.

¶ Si excogitauit varios modos ſe vindicandi deliberato rōnis cōſenſu. alex. ibidē. ⁊ Thom̄. 2. 2. q. clviij. ar. 3. M.

¶ Si tn̄ appetitus vindicte excogitate etiam actu illate non eſſet mortale/ vt parum trahere puer̄ p capillos. peccatū eſt veniale. Tho. ibidem.

¶ De clamore et cōtumelia. ire filia.

¶ Clamor ē exaltatio vocis inordinata qua prorūpit̄ ꝯtra ꝓximū verbis turpibus ꝯfuſe: vel ſi non ꝯfuſe eſt cōtumelia.

¶ Si excandeſcens in irā magnum ire vel indignationis ſignum ꝯtra aliquē oſ̄dit ꝯfuſa voce ꝓpt̄ ſcandaluꝫ. poteſt eſſe mortale. Math. v. c. ⁊ Alexand. ibidem. M.

Si irat⁹ dixit fatue fur proditor/ adult̄/ ⁊ alia huiuſmodi ꝯtumelioſa. Intēdens proximi dehonorōne. Alex. vbi ſ. Tho. 2. 2. q. 7 ⁊ ar. ij. M.

Si dixit/ Lece/ ſtrabo/ giboſe/ ſpurie/ ⁊ hm̄oi conuicioſa intentione dehonorandi. Alex. ⁊ Thom̄. Ubi ſupra. M.

Si verba contumelioſa ꝯtra aliquē etiam de familia ſua dixit ex quibus infamia illi/ vel ſcandalum ſeq̄ poteſt. quamuis cauſa correctiōis: mortale eſt. Alex. vbi ſupra. M.

Si in liuore vidicte dixit filio ſeruo/ vel diſcipulo verba contumelioſa: ⁊ noluit ab eis veniam petere priuate vel publice/ vt tenetur: ſecūdū Ray. M.

Parentes dn̄i ⁊ magiſtri ſi predicta proferant verba contra ſubditos cauſa correctionis: nō proprie cōtumelia ē: vl̄ cōuiciū: niſi p incautelam. ⁊ exceſſuꝫ eis ꝯtingat honoreꝫ auferre: q2 tunc eſſet mortale. alexan. ⁊ Tho. ibidē. M.

¶ Ueniam vero petere ſubditis. quando ſupiores modum exceſſerunt in obiurgando: non eſt neceſſarium ſm̄ Aug. vt d2. di. lxxxvi. c. Qn̄. Per verba contumelie repreſentantur defect⁹ culpe: p verba cōuicii defect⁹ pene. vt in exēplis prie dictis. alex. ⁊ Tho. ibidem.

¶ Tenet̄ q̇ ꝯtumeliam vel ꝯuitium in ꝓximum intulit veniam petere ab iniuriato: niſi ſecum familiariter vt p̈us ꝯuerſaret̄: q2 ſic videt̄ ſibi iniuriā remiſiſſe ſcd̄m. Ray. in ſumma.

¶ De rencore.

¶ Rancor eſt voluntas nocēdi aliis: quamuis potentia deſit. Et idem eſt malignitas ac malitia per quas audet malum quod nequit. Et ſic etiam eſt odiuꝫ. Alexan. de aleſin ii. tractatu d̄ de inuidia

¶ Si non dimiſit cordis rancorē ſiue inimicus impugnet: ſiue veniam petat. S. Bon̄: in. iiii. diſt. xxx ſuper lr̄am. de quo pleni⁹. ſ. in pctō accidie. M.

¶ De maledictione. filia ire.

¶ Si ſe vel alium maledixit aut animam ſuam vel parētum aut alterius: vel dyabolus me vel te imporetet: ⁊ hm̄oi. Si ex deliberata voluntate: mortale eſt. Alex. vbi. ſ. ⁊ Tho. ii. ij. q. lxxvi. art. iii. M.

¶ Si in dei ꝯtumeliāꝫ dyabolum vel aliā creaturam maledixit dicendo. maledictus ſit q̇ te creauit. aut in hunc munduꝫ venire fecit. Sanctus Bona. in. iij. diſ. xxvij. M.

¶ Tn̄ non eſt pctm̄ ſi dyabolo maledixit inquantuꝫ eſt cauſa peccati vel peccator. Alex. ibidem. ⁊ Tho. eo. ar. iii. Si autē eſt paruꝫ mali qd̄ ipꝛecatur vel magnum. ſed ex ioco: vel quadam animi ſurreptione: vl̄ precipitatione. vnde dolet

ſe dixiſſe: ꝙ primū veniale
eſt: Alex. vbi ſupra. ⁊ Tho.
eo. art. iiij.

¶ De blaſphemia dictuz ē
in ſcd̄o p̄cepto.

¶ De indignati-
one.

¶ Indignatio eſt q̄ ſigno
exteriori cōtra ꝓximū mō
ſtratur. Alexā. in ſecundo
tractatu de ira.

¶ Si ex indignatōe. ſocie-
tatē proximo ſubtraxit vel
loquelam denegauit propt̄
ſcandalum poſſet eſſe mor/
tale. Alex. vbi ſupra. mor
tale vel non.

¶ De ſeditione.

¶ Seditio eſt quietis pu-
blice turbatio. C. de ſediti
o. l. i. ⁊ ii. Opponitur enim
vnitati Ciuitatis et regni
Et importat tumultuz ad
pugnam ſcd̄m Tho. ſcd̄a. ij
q. xlii. ar. ij M.

¶ Si ex animi deliberatio
ne. verbo/facto/vel ſigno a
liquo. partialem ſe eſſe mō
ſtrauit ſcd̄m Sanctum Bo/
na. in quarto. diſt. xxx. art.
i. q. iiii M.

¶ Si ſe facit capitaneum
ve caput partialitatis vo
lens ſibi a ceteris quodam
metu obediri tyrannus eſt
de quo nota in. l. Item ma
giſtri. ff. de pac. Bar. in tra
ctatu de tyranide. M.

¶ Si partialis ꝓuocauit
ſeditionem tenetur ad om
nia mala ⁊ damna inde ꝓ
uenientia: cū populis ſuis
hortamentis tumultuauit.
d. l. ſecunda. Et Thomas i
bidem. M.

¶ Si ſecutus eſt procurā
res ſeditionē ciuitatis. tho
ibidem. M.

¶ Illi vero q̄ bonum com/
mune defendunt reſiſtētes
ſeditioſis non ſunt dicendi
ſeditioſi. Sicut nec qui de
fendunt rixoſi. Thomas i-
bidem.

¶ Pena ſeditioſis eſt capi
talis: aut ſuſpendium fur-
ce. ff. de Pennis. l. vltima.
Et. l. Si quis aliquid. §. ſe-
cundo.

¶ Si partialis multoti-
ens appetiit exilium et ex
terminium partis aduerſe
totiēs fuit mortale. contra
chriſti preceptum. Math.

v. cap. ⁊ diſtinc. xlvi. Sedi-
tionarios. M

¶ De rixa

¶ Rixa eſt libido vindicā
di iniuriam. Alex. in. ſcd̄a
parte tractatu de ira.

¶ Tertia pars

principalis interrogatorii
de diuerſis ſtatibus: ⁊ offi-
ciis perſonarum paricula/
rium.

Status dicitur a ſtan/
do. i eo. ſ. q̄ pectat ad
conditionem perſone Offi
cium vo importat negociū
quoddā in humanis actio
nib⁹. Tho. ii. ij. q. clxxxviii.
art. i. ⁊ ii.

¶ Et primo ad principes
⁊ communitates ſeu illos
quorū conſilio. res publice
gubernantur.

¶ Si principes vel com-
munitas bello: vel alio mo
do vſurpauit ciuitatem: vl̄
terram iniuſte contra veri
domini voluntatem. tyran
nus eſt. Et ad totius dam-
ni dati reſtitutionem tene-
tur. ca. Piſanis. de reſtitu
tione ſpoliato. l. Decerni-
mus. C. de ſacroſanctis e
cleſiis vbi Baldus ⁊ Bar
tolus in tractatu de tyran
nide. M.

¶ Et ſi predicta ciuitas
vel terra poſtea per papā
vel imperatorem ſic vſur-
pata concedatur non valet
nec vllo tempore preſcribi
poteſt: ſicut nec intruſus ī
beneficio. C. de decurioni-
bus. l. eos qui. Baldus. vbi
ſupra.

¶ Si propter metum ele-
ctus eſt in dominum a po-
pulo habente iuriſditionē
eligendi: tyrannus eſt et
non verus dominus. l. ſecū
da. ff. de iudiciis ſecundum
Barttol. ⁊ baldum. vbi ſu/
pra.

¶ Electio autem quam ci
uitas ſponte facit In duce
Venetiarum et ianue cum
non ſit preciſe Dominus.
Et tolleretur ab impera-
tore legitima eſt. Arg. l.
Viros. C. de diuer. offi. li-
bro decimo. ſm̄ Baldum v
bi ſupra.

¶ Si eſt Princeps ſine

legitimo titulo tolleratus
ab imperatore:q2 eum ex-
pugnare non poteſt tyran-
nus ꝛ rebellis imperii eſt
Et cōmittit crimē leſe ma
ieſtatis lege prima. ꝛ ſcđa.
C.ad legē iuliam maieſta-
tē. Bal. vbi ſupra. M.
¶ Qui tñ in feudo preſcri
pſit vtile dñium ꝯtra aliuz
feudatariuz cum titulo.et
bona fide ſpacio vigīti an
norum. Aut tringinta cum
bona fide ꝛ ſine titulo: qui
poteſt ꝯtingere ꝑ ſucceſſio
nē:vel q2 fama erat qđ pa-
ter eius terram illam ha-
bebat in feudum. ꝛ hmōi.
vere dñs eſt ſm dñm Ab-
batē in cap Ad audiētiam
de preſcriptio. Si habens
bonam fidem ꝛ titulū ſuc
ceſſionis vult preſcripſiſſe
directum dñium ante.xxx.
annos ſi eſt terra imperii.ꝛ
ſi eſt eccleſie romane ante
centum:tyrannus eſt .ſecū
dū do. Abb. vbi ſupra. M.
¶ Si tyrannus donata ſi-
bi a populo non reſtituat:
vt tenet.q2 populus ꝓpt
tyrannidem dr detentus in
carcere de immunitate ec-
cleſie. Nō min9 ſcđm Bar.
vbi ſupra. M.
¶ Si tyrannus non reſti-
tuat vt tenet res quas.non
iuſto precio emit ꝑ impreſ
ſionē.l. Si ꝑ impreſſionem
C.qđ metus cauſa. Bart.
vbi ſupra. M.
¶ Fit impreſſio cum tyrā
nus ꝑ ſe vel per aliuz mina
tur poſſeſſori:niſi ſibi ven-
dat.vel ſi multi itercedant
rogatus:q reſpectu mino-
ris precepta ſunt.ff. quod
iuſſa.l.in princi. Bart. vbi
ſupra.
¶ Si habens iuſtum titu-
lum non permittit populo
libera voce defendere bo-
num publicum.tyrannus ē
l. Quecunqꝫ ſummitates
C.de decu. Bal.vbi ſu-
pra. M.
¶ Si compulit iudicem in
i quā ferre ſententiam pec
cant vtriqꝫ mortaliter: et
ad reſtitutionem dan. tenē
tur.ar.xi.q.iiii.quattuor.
Bal.vbi.ſupra. M.
Si vendidit officia tempo
ralis iuriditionis tenetur
precium in pauperes erro
gare cuz ſit turpe lucrum

ꝛ contra legis ꝓhibitionez
vt in autentico de mandatꝭ
ꝓncipum in illud ꝛ notat i
capitulo Nemo.de ſymo.do
Abb.in ca.primo Ne prela.
vic.ſuas M.
Tenetur ꝛ de omnibus ba-
rateriis ꝛ iniuſtis lucris fa
ctis per dictos officiales q
propter hocqꝫ emunt officia
multas faciūt extorſiones:
vt grauando plus crimina
ꝛ burſam punientes magis
qꝫ perſonam delinquentiuz
Dñs abb.vbi ſ. M.
Si ſciens ſuos officiales āt
alios ſibi ſubditos aliena i/
iuſte tollere per quancūqꝫ vi
am:vt furtis/rapinis tailli
is/pedagiis / aliiſue iniu-
ſtis exactionibus:nec eos co
cohibet:et ad reſtitutionem
compellat:ut tenetur capi.
Quante.de ſent.excom.
Richar.in iii. diſtin.xxxvii.
arti.iii.q.iii M.
Tollere vero/aut reprime-
re meretricium non tenetur
niſi in caſu propter nimiam
meretricum importunitatē
Richar.eadem.q.iii M.
Si noluit officia conferre ni
ſi ſibi mutuum daretur ab
accipiente quicqđ ille lucra
tur vſura eſt cuius ipſe eſt
cauſa Et officialis eiuſmo
di tenet errogare pauperi-
b9 tale lucrum deductis ex
penſis ſui laboris:ſcđm Io
cal.in cap.ſi.de vſur.et Ar-
chidy.in capi. Plerigꝫ.xiiii
queſtio.iii M.
Si officiales imperitos: ꝛ i
iuſtos poſuit ſcienter in ſu
is officiis tenet de eorū im-
peritia:ac ad iniuſte extor-
ta Si illos ſine damno rei
publice vel periculo proprie
perſonne potuit remouere
ſm Scot.in quarto diſtinti.
xv ꝛ.ii.q.prima capi Notū
iuncta gloſa M.
Si paratus eſt potius con
tra dei precepta facere qꝫ iu
ſtum dominiuz amittere: v
homicidia facere:ꝛ huiuſ-
modi ſemper eſt in peccato
mortali:ſcđm Scotū ꝛ Ri-
chardū in qrto diſt xv M.
Princeps tamen iuſtum ha
bens titulum poteſt capere
bona ſubditorum ſibi rebel
lantium ſcđm Bal in lege.i
C de ſerui.et aqua ꝛ Inn
in capitulo Olim cauſam ď
reſti.ſpo

¶ Si ex ſola ſuſpitione pu
nit in perſona. vel in bonis
ſubditos ſuos ſatiſfacere te
net de hmōi. ar. a cōtrario
ſēſu. l. i. §. pr. ff. de. Preſcrip
verbis Bartol. vbi ſupra.
M.

¶ Si fouet diuiſionē i ci-
uitate adherens vni parti
magis q̄ alteri maxime ſi
ob hoc premit aliquem cū
eius officium ſit procurare
ciuium quietem. l. i. §. Qui/
es. ff. de offi. prefec. in au-
tenti. de. Mau. prin. In
prin. Bart. vbi ſupra. Et
Thomas ſecunda ſecun-
de. queſt. xlii. articulo ter-
tio. M.

¶ Si timens aliquem ci-
uē poteſtatē ſibi eſſe ↄtra-
riū grauauit vel iteremit.
bar. vbi ſupra M.

¶ Si Ciues depauperat i
debitis grauaminibus / re/
alibus / ⁊ perſonalibus. C.
ad legē iuliā repetūdaꝝ. l.
Jubemꝰ. ⁊. l. fina. Barto.
vbi ſupra. M.

¶ Si plus iuriſditionis ſi
bi a populo concedi fece-
rit: preſumit ꝙ populus ꝑ
metum ↄſenſerit. Si vltra
ſibi cōceſſa ciuitatē obliga
uit. tyrannus eſt. ff. depoſi-
ti. l. Si fundum. §. Si tutor
Bar. vbi ſupra M.

¶ Si impoſuit noua vecti
galia in grauamen merca
torum vel etiaꝫ ciuiū ex iu
ſta cauſa: quia ⁊ ceſſante ve
ctigalia nō ſubſtulit. tenet
reſtitutionem: ſcd̄ꝫ Gerar.
obdonē. M.

¶ Si dn̄s vel cōmunitas
cōceſſit repreſalias ſine iu
ſta cauſa. vel ſuperioris au
ctoritate ſi quē habet. xxiij
q. ii. cap. i. ⁊. ii. l. Cum vero
§. ſubuentum. ff. de fidei ↄ
mi liber. Bar. in tractatu
de repreſaliis. De hoc ſu-
pra in ſeptimo precepto.
M.

¶ Si debitor veri domini:
vel cōitatis ſoluit debita v
ſurpāti tyranno: vel cōita-
ti nō liberat. l. vrbana. ff. de
cōdi indebi. ⁊. c. Eaꝫ te. de
iureiurā. Quod eſt verum:
niſi tyrānus poſſit debitori
vim inferre. qr ſit eius ſub
ditus quo caſu liberat ſol-
uendo. ſibi vel ſuo officiali
vt. l. Paulo calimaco.
§. fi. ff. de lega. tertio. Bar

tractatu de tyrānide M.
Si ſe ſciēte ⁊ patiēte robo-
raria: quam vetare potuiſ-
ſet commiſſa eſt i ſuo terri-
torio Bar. i. l. Ne quicquid
ff. de icēdi. ⁊ ruina ⁊. lxxxiii
diſtinctione Contire. ⁊. lxxx
vi. diſtinctione. Facientis
M.

¶ Si expoliauit naufra-
gantes. excommunicatus
eſt: et reſtituere tenetur. ca.
Excomnu. de raptor. Nō
obſtante quacunqꝫ conſue-
tudine in contrarium: ſm
Gerar. obdo. in quarto. di-
ſtin. xv. M.
Si accepit bona peregri-
noꝝ in terris ſuis deceden-
tium: reſtituere tenet. art.
xxiiij. q. vi. ſi res. M.
Si ſubditoruꝫ bona ac-
cepit eo ꝙ ſe ad habitandū
alibi tranſtulerint: nec ter-
re illi hoc ab initio de libe-
ro ↄſenſu oīmū eſt ↄſtitutū
ad reſtitutionē tenet: vt in
ſumma ↄfeſſoꝝ. lib. ij. titu.
v. q. xxxix. M

¶ Si bona decedentium
ſine filiis ſibi vſurpauit nō
permittens heredes inſti-
tutos: vel venientes ab in
teſtato capere herditatem
tenetur ad reſtitutionem ho
ſtienſis in ſumma titulo de
Penitn et remiſſio. §. Qui-
bus. M.

¶ Si dominus inferior im
peratore exegit talliam vel
collectam a iure non ap-
probatam: vel cōſuetudi-
ne: cuius initii memoria nō
extat vltra mortale reſti-
tuere tenetur. Ab. Siculus
in. c. Peruenit de immu.
eccle. nec ꝑ bono communi
tatis ſm. Gerar. obdo. in
iiii. diſt. xv. M.

¶ Dn̄s dicens collectam:
vel exactionē ſibi licitam te
netur hoc probare ꝑ legem
vel conceſſionem ſibi ſpe-
cialiter ab imperatore factam
vel conſuetudinē diuturnā
ſponte ab omnibus appro
batam. C. de ſuper inducte
l. vna. ⁊. C. de auro coronari
o. l. bro decimo. Abbas vbi
ſupra.

¶ Si dominus vltra con-
uenta: vel ſtatuta inter ſe et
ſubditos ſeu inter ſubditos
⁊ anteceſſores ſuos extor-
ſit tallias vel collectas vel
ſi indiſtincte ex iuſtrumēto

vel cõſuetudine collectam
poteſt imponere. Et immo
derate penſatis ſubditorũ
facultatibus impoſuit. de
cenſi. cum Apl' s. in ſi. x. q.
iii. c. ſi. Sed ad reſtitutionẽ
illius exceſſus etiam tene/
tur. diſt. xviii. de calogiis. i.
q. i. Placuit. ⁊c. Quampio
S. Boſi. in. ii. diſt. vl. Ray. i
ſum. titu. de raptoribus.
Tho. in Epiſtola ad duciſ
ſam lothoringie. ⁊ Hoſtiẽ.
in ſum. titu. de pe. ⁊ re. Js
quibus ⁊ qualiter. ꝟ. quid
de queſtis. M.

¶ Princeps tñ cui redit⁹
proprii non ſufficerent pro
honeſto ſtatu ſuo conſeruã
do. vel ſi de nouo aliquid e
mergeret pro vtilitate/ vel
neceſſitate communi poteſt
vltra ſolitã exactionẽ ⁊ tal
liam imponere. Thom. vbi
ſupra.

¶ Exẽpla de his: vt ſi ho=
ſtes dñiũ ſuũ iniuſte inuade
rent. Quo caſu põt cogere
ſubditos etiã ad laborãdũ
⁊ vigilandum. de immuni.
eccle. ca. Peruenit. Si ire
velit ad pñcipem ꝓ obtinẽ
do ꝓuilegio ſpecialis ꝓte
ctionis pro ſe ⁊ ſubditis. c.
Cum Apl'ſ. §. ꝓhibemus.
de cẽſi. x. q. iii. vnio circa me
dium. Si eat in exercitum
inditum ab eccleſia contra
hereticos vel infideles. Si
maritat filiam. ſi filium mi
litẽ facit. ſi releuat/ vel re=
nouat feudum ſuum. Si
pro reparatiõe pontium et
viarũ. Si iuſta cã depau=
peratus eſt. ⁊ in ſimilibus
caſibus: vbi principis re=
ditus non ſufficiunt poteſt
moderate: ⁊ ſine violẽtia a
ſubditis auxilium petere:
ꝑ tallias: vel collectas ſm
Tho. Ray. ⁊ Hoſtien. vbi
ſupra.

¶ Si exegit a ſubditis ex
pendendo in veſtibus pom
pis/ hoſpitibus/ liberalita/
tibus ⁊ aliis ſuꝑfluis tene
tur eis ad reſtitutionem.
Tho. vbi ſupra. Et vſũ. Cõ
feſſorum. libro. ii. titu. v. q.
xxxvi. M.

¶ Si coegit ſubditos: vt i
uiti matrimonia contrahe
rent: que plena ſecuritate
gaudere debẽt. Nec tenent
niſi ꝑ liberum cõſenſũ ra=
tificentꝰ. cap. Cum locum. ⁊

capi. Veniens ſecundo. De
ſponſa. M.

¶ Si bona communitatis
ſibi vſurpauit: vt gabellas
⁊ campos: tenetꝰ ad reſtitu
tionẽ illoꝝ cum fructibus.
Ar. 14. q. vi. ſi res.

¶ Si ſuis venationib⁹ con
culcauit blada: tenetur om
nia damna illata reſarcirꝰ
cap. Amputatis. lxxxvi. di/
ſtinc. M.

¶ Si familiã ſuã dieb⁹ fe
ſtiuis occupauit i venatiõi
bus. ita ꝙ miſſam nõ audie
rit. Cõtra. c. Miſſas de con
ſecra. diſ. i. M.

¶ Si collectas impoſuit
ꝓpter bellum iniuſtum: ad
reſtitutionem tenetꝰ eas ſol
uẽtibus: quos ſi non nouit:
pauꝑibus erogare debet.
Etiam ſi pecunias nõ ipſe
ſꝫ officiales ſui ꝑceperunt.
ſm Tho. in Epl'a ad duciſ
ſam lothoringie. M.

¶ Si non abſtulit malas
conſuetudines. vt barata=
rias: ⁊ ludos anime/ ⁊ cor=
pori ꝑniciosos: cum potuit
ſine ſcãdalo. lxxxiii. diſ. er=
ror. ⁊ c. Cõſentire. M.

¶ Si ſuſtinuit menſuras
⁊ pondera: iniuſta: vel iniu
ſtum precium reꝝ venaliũ
tenetꝰ damnificatis: cum ſit
quaſi damni cauſa. Ar. ca.
pmo ⁊. ij. de emp. ⁊ ven. Ri
chard. ⁊ Thom. in quarto.
diſ. xv. M.

¶ Si extorta per ſuas offi
ciales accepit: nec reddidit
iniuſte damnificatis ſi ſciẽ/
ter vel ignoranter non er=
rogauit impias cauſas
Ray. vbi. ſupra. ⁊ ſum. con=
feſ. M.

¶ Si non compulit officia
les ſuos: vt extorta ꝑ eos
redderent predicto modo.
Ray. in ſumma confeſſorũ.
vbi ſupra M.

¶ Si ſciens robariaꝫ fieri
i territorio ſuo: ⁊ prohibeꝛ
valẽs nõ ꝓhibuit. tenetꝰ ſa
tiſfacere damnificatis. l. i.
C. de fal. mo. ſm Abbatem
ſiculuꝫ in eo. c. i. de reſtitu.
ſpo. ⁊ Bar. in. l. Ne qd. ff. de
incẽ. rui. naufra. M.

¶ Nõ aũt tenetꝰ ſi prohibe
re nõ potuit. l. j. §. is autẽ. ff.
Si fami. fur. fe. di.

¶ Si inſtituit noua peda=
gia ſeu gabellas: aut aug=
mẽtauit antiqua ſine licen

tia imperatoris / vel pape. Cui ſubeſt quo ad temporale dñium aut ſine conſuetudine antiqua / cuius initij memoria non extat. Nec eſt rex in quibus etiã caſibus nõ poteſt niſi ex cauſa rationabili / vt eſt propter refectionem pontium viarum. tenere ſtratam publicam ſecuram. ⁊ huiuſmodi facere poteſt. Alias ad reſtitutionem tenetur ⁊ excommunicatus. ca. Super quibuſdam de Verbo. ſigni. ⁊ in proceſſu curie / de quo ſupra prima parte. c. iii. §. ciiij. M.

¶ Si ſtatuta ſeu decreta iniuſta conſtituit. Et ſi ſint contra ius naturale ipõ iure nulla ſunt diſtinctio. viij Que contra. xxxij. queſtio / ne ſeptima Flagitia. Sed ⁊ ad omnia iniuſta grauamina inde ſequentia tenetur ſecundum Durand. in ſumma M

¶ Si contra aliquem iniuſtitiam ſcienter fecit: aut tollerauit potens illã prohibere. Si res eſt non parua: ſemper ẽ mortale: quia contrariatur dei preceptis ⁊ charitati. Thomas vbi ſupra. M

¶ Si non iuſticie zelo: ſed vindicte ⁊ odij: iuſſit occidi / vel mutilari / vel torqueri aliquem crudelis eſt homicida. diſti l. ſi q̃s viduã: ⁊. l. ij. C. ad legem iuliã repetundarum. M

¶ Si ſub pretextu correctionis delinquentium extorſit penas pecuniarias: 14. q. vi. non ſane / vel. ca. ne filiꝰ ꝑ patre Thom. ij. ii. q. lvi. ar. 4. M

¶ Si propter munera iuſticiam vendidit / vel impediuit. Quo caſu ad damna imminentia tenetur. 14. q. vi. Non ſane. Et Thomas vbi ſupra. M

¶ Si neglexerit defendere pupillos / viduas / pauperes / aut alios ſibi ſubditos 86. diſ. Faciẽtis Rich. ⁊ Tho. in 4 diſ. xv. M

¶ Si partialis fuit / ⁊ ciuium partialitates in ciuitate nutriuit Arg. l. ſi quis aliqd. §. ij. ⁊. l. ſi. ff. de penis. ⁊ Tho. ſcda ſcde. q. xlii. articulo. ij.

¶ Si torneamenta / duella: vel haſtiludia: periculoſa fieri fecit: aut ſuſtinuit in terris ſuis capitu. i. ⁊ ii. de Torneamen. ⁊ ibi Abb. Siculus. M

¶ Si hyſtrionibus meretricibus ⁊ in multis põpis equorum veſtium ⁊ domorum bona ſua prodegit. ca. Donare: ⁊ capi. qui venatoribus ⁊. c. Non ſatis diſ. lxxxvi. Sco. in quarto diſt. xv. M

¶ Si familiam ſuam luxuriis vel rapinis ⁊ blaſphemijs aut aliis enormitatibus deditam corrigere neglexit. c. Odio ⁊ ca. Facientis ⁊ ca. Quando diſtinct. lxxxvi. M

¶ Si exiſtẽs feudatarius iuramẽta feudi ſine cauſa non ſeruauit ⁊ contra dñm ſuum machinatus eſt: vel feudũ ſuũ alienauit. Hoſt. in ſum. titu. Quibus mo. feu. amit. ⁊ Jo. de imo. in. c. ij. de feudis. M

¶ Si fidem promiſſam etiam inimicis violauit: vel treugam non ſeruauit illis eam ſeruantibus xxiij. q. i. Noli. M

¶ Si hereticorum defẽſor: fautor: vel credens fuit: excommunicatus eſt de hereticis. Ad abolẽdã. ⁊. c. Excõicamꝰ. De hoc in prima pte. c. iij. §. lxv. M

¶ Si publicos vſurarios alienigenas admiſit in terris ſuis fenus exercere vel admiſſos non expulit infra tres menſes. ca. Uſurarum de vſur. lib. vi. De quo in. i. pte. c. iii. §. cxxxiiij. ⁊ ſe M

¶ Si ſtatutum fecit vt ſoluantur vſure: vel ſolute nõ reſtituantur: aut alia ſtatuta ſi deleuit. excommunicatus ẽ Clemen. Graui. de vſuris: de quo i pma parte. c. iij. §. cxxv. M.

¶ Si in officiis publicis poſuit iudeos eſſe iudices: qd ꝓhibetur liiij. diſt. nulla xvii. q. iiii. Conſtituit. Et de iudeis capitu. Cum ſit. M

¶ Si non compulit Judeos remittere: vel reſtituere vſuras a chriſtianis extortas: vt ei precipitur: extra de vſuris. Poſt miſerabilem. M

¶ Ubi tñ papa ei cõceſſiſ-
ſet: q̃ i ſuis terris poſſet he
breos fenerantes detinere:
ſi eos vſuras reſtituere nõ
compellat peccare non vi-
detur. M
¶ Si iudeis q̃ete viuẽtibꝰ
iniurias vel moleſtias intu
lit: quod ꝓhibetur. l. Nullꝰ
C. de iude. M
¶ Ut ſi mandauit pueros
iudeoꝝ nondum habentes
vſum rationis baptizari in
uitis parẽtibus: qḋ non li-
cet: qꝛ repugnat iuſticie na
turali: vt dicit Thom. ſcda
ſcḋe. q. x. ar. xii. vbi addit.
Sꝫ ſi poſt vſum rõnis indu
cti ꝑſuaſionibus ſine alia
coactione conſentiunt fidei
poſſunt inuitis parentibus
baptizari. Tenẽt tamẽ Do-
minicus de ſancto Gemi. et
Archidya. i ca. Qui ſince-
ra. diſt. xlv. Quod pꝛiceps
poteſt inuitis parẽtibus iu
deis paruulos ſuos bapti
zari facere. Qꝛ iudei ſunt
ſerui ꝓncipuꝫ. Idem tenet
Sco. in quarto diſtinct. 4
Sed verius credo dictum.
Tho M
¶ Item ſi noluit tollerare
ritus. ꝛ cerimonias: aut ſo
lẽnitates iudeoꝝ in terris
ſuis degẽtium. Cõtra cap.
Qui ſincera. diſt. xlv. ꝛ ca.
ꝯſuluit: ꝛ ca. iudei extra de
iudeis. Alioꝝ ṽo ritꝰ i fide
liũ tollerãdi nõ ſunt: niſi ꝓ
pter vitandum ſciſma / vel
ſcandaluꝫ ſm̃ Tho. ea. qu.
articu. xi. M
¶ Uel ſi iuitos iudeos cõ-
pellit ad baptiſmum. Con-
tra ca. de iudeis eadem di
ſtinc. 54 M
Uel ſi mandauit iudeos
trahi ad iudicium / die ſab-
bati. Contra. l. iudeos. ꝛ. l.
di. C. de iudeis M
Compellere tñ põt iu-
deos. ac debet ad ſolutionẽ
decimarum ꝑſonalium vel
pꝛedialium / q̃ñ pꝛediis eo-
rum ſoluendi erat onꝰ an-
nexum: ſm̃ Innoc. ꝛ Abb.
Siculum in ca. Quanto. ḋ
iudeis.
Si ꝓnceps non puniuit
iudeos quos ſciuit aliquid
geſſiſſe i contumeliam xp̃i:
vt ei ꝓcipiꝰ de iudeis in ca.
in nonnullis. M.
¶ Debet quoq̃ pꝛinceps
cõpellere iudeos / vt ſignũ

diſtinguens inter ſe ꝛ xp̃ia
nos poꝛtẽt manifeſte. Ita
q̃ diſcernantur a xp̃ianis.
Itẽ q̃ in diebus lamenta-
tiõis dñice paſſionis in pu
blicum non ꝓdeant: ꝛ fene
ſtras clauſas teneant / ꝛ o-
ſtia in die veneris ſancti. c.
In nonnullis. ꝛ. c. Qꝛ ſup
his de iude. M.
¶ Si ſpoliauit ſine iuſta
cauſa iudeos bonis q̃ iuſte
poſſident reſtituere eis te-
net: ſcḋm glo. in. c. Si de re
bus in verbo regnauerunt
xxiij. q. vij. Et Oldradum:
ꝯſilio ſuo. lxxxvii. M
¶ Si vltra cõſuetudinẽ ꝓ
deceſſoꝝ ſuoꝝ exactiões fe
cit in iudeos: ꝛ ſine cauſa
de his q̃ iuſte poſſident.. vñ
merito ſcãdalizari poſſunt
Tho. in Ep̃la ad duciſſam
lothoꝛinge. M
¶ Si accepit per extoꝛſio-
nem vel donum a iudeis ni
hil habentibus niſi de vſu
ris. nec reſtituit his q̃ eas
ſoluerunt. aut illis ignoꝛa
tis pauperibus. Thomas i
bidem. M
¶ Si mulctauit iudeos
pena pecuniaria. de acq̃ſi-
tis ꝑ vſuram: ꝛ non diſtri-
buit illam vt ꝓxime pꝛedi
ctum eſt: ſꝫ ſibi retinuit cũ
iudeꝰ ipſe vſuras nõ ſoluit
Tho. vbi. ſ. M
¶ Si ad partes ſaraceno-
rum vel turchoꝝ: vel alioꝝ
infideliuꝫ miſit ꝓhibita. vt
arma: vel alia quibꝰ poſſũt
impugnari xp̃iani: vel ſciẽ
ter ꝑmiſit de terr̃ ſuis ex
trahi. excõmunicatus eſt.
de iudeis. c. Ita quoꝛũdaꝫ
Et in ꝓceſſu curie de q̃ ſu-
pꝛa i ꝓma parte. ca. 3. §. 76.
ꝛ. cij. M
¶ Si pꝛelatis eccleſiaſti-
cis. vt pape ꝛ. ep̃o fuerit in
obediẽs. ꝛ rebellis: ſenten-
tias excõmunicatiõis ꝛ in
terdicti paruipẽdens / vel
interdictus diuinis ſe inge
rens: vel alios compellens
interdicta violare pꝛopter
quod eſt excommunicatus
Clem̃. grauis de ſen. excõ:
de quo ſupꝛa in ꝓma parte
c. iij. §. lxxiiij. M
¶ Si pꝛopꝛia auctoꝛitate
ꝓſumpſit bñficia eccleſia-
ſtica conferre ſine ꝓuilegio
ſedis apoſtolice. ſicut habꝫ
rex francie ſecũdũ Io. an.

in.c.ii.de preben.⁊ Abb.in
c.de hoc de ſymo. Videtur
hodie ligat⁹ papali excõi=
catione/p proceſſum curie:
q2 hoc eſt contra libertatē
eccleſiaſticã. M

¶ Si in eccleſijs in quib⁹
erat patronus ſcienter nõ
preſentauit ydoneos ſcien
tia vel moribus. videt̃ mor
tale Ar.c. Graue de prebē
dis de electio. Cum in cun
ctis. M

¶ Si accepit pecuniam
vt ſic: quis poſſet alias ſup
plicare nõ valēs Epiſcopo
vel pape p bñficio. Cuius
ipſe erat vel non erat pa=
tronus. Si res effectū ha
buit eſt excommunicatione
papali ligatus: vt in extra
uaganti Exgenij quarti.
que incipit cum deteſtabi
bile M

¶ Si dedit licentiam ag=
grauandi vel moleſtandi i
rebus vel in pſona: quouis
mõ iudices eccleſiaſticos
pro eo q ab illis fuerit ſen
tentia excommunicationis
ſuſpēſionis/ vel interdicti/
ↄtra ſe vel in ſuos rectores
officiales promulgata. ipſo
facto excõicat⁹ eſt. Si ſecu
ta ſit perſonalis offēſa. Si
realis p octo dies/niſi reſti
tuerit ca. Quicunq̃ de ſē.
excõ.lib.vi.de q̃ s.i.parte.c
iij.§.lxxiii. M

¶ Si nõ obediuit epo: vel
inq̃ſitorib⁹ heretice praui=
tatis in inueſtigatione/ca=
ptione ⁊ diligenti cuſtodia
hereticoꝝ: vel ipoꝝ creden
tiū: defenſoꝝ: receptatorū
vel fautorū qñ a predictis
req̃ſit⁹ fuit: vel ſi hmõi/ca=
ptos ſine licentia Epi: vel
inq̃ſitoris liberauit a car=
cere de hereti.cap̃.vt Inq̃=
tionis. M

¶ Si iuſſit ne ſubditi e=
mãt vel vendant pſonis ec
cleſiaſticis excõicatus ē.c.
eos de imu: eccle.li.vi M

¶ Si ſtatuit vel generali=
ter phibuit: ne immobilia
donentur/ vl̃ relinquantur
vel vendãtur clericis quia
nõ ſubuenit onera commu
nitatis eſt contra libertatē
eccleſie: ſcdm Do. Domini=
cum de ſctõ Gemi.in pacal
leg.c. Eos M

¶ Si ſtatuta ↄtra liberta/
tē eccl'iaſticaꝫ edita a ſuis

predeceſſorib⁹ ſeruari mã
dauit excõicat⁹ eſt.c. Gra=
uē.de ſenten.excõ. M

¶ Si participauit crimi
noſo in crimine propter qđ
ille eſt excõicatus: dãdo ei
conſilium/auxilium vel fa
uorem. eadem ē excommu=
nicatione ligatus. c.ſi con=
cubine de ſenten.excom.de
quo ſupra in pma parte.c.
iij.§.lxxxii. M

¶ Si grauauit clericos.
alias perſonas aut illorum
conſanguineos in bonis vl̃
in pſona ad quos ſpectat e
lectio/pro eo q eligere euꝫ
pro quo rogauit noluerint.
c. Sciant cuncti/de electio.
libro ſexto. M

¶ Si de nouo vſurpauit
cuſtodiã eccleſiarum vacã
tium ⁊ alioꝝ pioꝝ loco
rum: vel eorum bona mobi
lia occupauit de elec.c.ge=
nerali lib.vi. M

¶ Si per vim vel metuꝫ
extorſit abſolutionem/ vel
reuocationeꝫ ab excommu
nicatione/ ſuſpenſione/ vel
interdicto capitu. Abſolu/
tionis de his que vi. libro
ſexto. M

¶ Si mandauit exigi pe
dagia a perſonis eccleſia=
ſticis pro perſonis illarum
vel rebus quas non defere
bant cauſa negociationis.
ca. Quamq̃ de cenſ. libro.
ſexto. M

¶ Si collectis vel tallijs
grauauit perſonas eccleſi
aſticas: ⁊ monitus non de
ſtitit. Excommunicatus ē.
cap̃. Non minus. de immu.
eccle. M

¶ Si bona mobilia/ vel
iura eccleſiaruꝫ coegit ſub
mittere/ vel alienare perſo
nis laycis. Excommunica
tus eſt capitu. Hoc conſul/
tiſſimo: de Reb.eccle.non a
lienam M

Si inijci fecit manus vio=
lentas i perſonam eccleſia=
ſticam capiendo/ carcerā/
do/ torquendo/ vel occiden
do: ⁊ non cauſa correctio=
nis de mandato ſui prelati
ſi leſio ſit enormis/ vel per=
ſona illa papali excõicatio
ne ligat⁹ ē: al's epalis. xvii.
q.iiij. Si quis ſuadente/ et
de ſen.excom.cap̃. Cum il=
lorum. M

¶ Si de bonis Eccleſie: vt

paramenta:vel calices vel
libꝛos accepit:ſacrilegus ē
ꝛ excõmunicandus.xii.q.2
nulli licet. M
¶ Si violauit immunita=
tē eccleſie pꝛecipiēs abſtra
hi p vim cõfugientes ad ec
cleſiam:qđ crimē eſt maxi=
mum.xvij.q.4.Si qs con/
tumax.ꝛ.c.Miroꝛ. M
¶ Publicus tam latro:q i
ſtratis publicis rapias fe/
cit vel nocturnꝰ ppłatoꝛ a/
groꝝ depopulās agros no
cte vaſtās:vel cõburēs: im
pune poteſt de eccleſia ex=
trahi.xvij.q.4. Sicut ex=
tra.de immu.eccle.ca. In=
ter alia.Qui etiam alium
in eccleſia occidit:nõ debꝫ
ab eccleſia defendi.art.xij
qu.2.de viro maxime ſi ita
eſt cõſuetudo.Et idem đ q
cun ꝫ alium occidente inſi
dioſe.Secus ſi ex impetu
occidat:vel caſu foꝛtuito.
qꝛ talis gaudere debꝫ imu
nitate eccleſie.Inno.i.c.in
ter alia pꝛealle.

¶ Ad iudices arbi
tros/aſſeſſoꝛes ꝛ alios offi/
ciales

Iudex dictus eſt:quaſi
ius dicēs qꝛ iure diſce
ptet qui nec iudex eſt niſi
in eo ſit iuſta iuſtitia.ff. De
iuriſdi.om.iudi.l.i. de ver.
ſigni.c.Foꝛus.xxxiij.qu.ij.
Iuſtum bellum.
¶ Si iudex timoꝛe tyran=
ni cadente in virum cõſtā=
tē tulit iniquam ſentētiam
cõtra pſonam alicuius vel
bona:tenet de damno illa=
to:quis tyrannus pꝛinci=
paliter teneatur: q malitia
peccauit:q̄ȝ ipſe qui metu.
Gerar.Odo.in tertio.di=
ſtinc.xxxv. M.
¶ Si iudex iniuſte aliqueȝ
occidit.capitali pena puni
endꝰ eſt.vt.l.ii.C.ad legem
iuliam repetunda.
¶ Si homicidam cui pe=
percit vt intraret monaſte
rium reuocatum poſtea a
monaſterio p vxoꝛeȝ q hoc
poteſt.c.Agathoſa.xxvi.q.
ij.iuſſit interfici contra iu=
ſticiam:cuȝ nõ videatur vo
lũtarie egreſſus eſſe de mo
naſterio.vij.q.i.ſcias M
¶ Si iudex conſtitutus a
pꝛincipe iuſtum dñij titulũ
non habente aliquem con=

demnauit ad moꝛtē vł mem
broꝝ mutilatione tenet: vt
homicida qꝛ nullus poteſt
alium iudicare:niſi legiti=
mam habere poteſtateȝ oꝛ
dinariam vel delegatā ſup
illum:ſcđꝫ Tho.ſcđa ſcđe.
q.lxviii.art.i.Itē geſta per
tyrannum nulla ſunt.ſcđm
Innocen.ꝛ dñm Anto.de
but.in.c.Nihil de elec. Et
in.c.In litteris.de reſtitu.
ſpo.ꝛ tex.in.l.decernimus
C.de Sacroſanc.eccle.vbi
Bal. M.
¶ Si cogit iuriſditionē tē
poꝛalē qđ eſt ꝓhibitum ne
ſubditi grauent.vñ eſt tur
pe lucrum in auctētico.vt
iudi.ſine quoquo ſuffragio
per totum demandatis pn
§.Illđ.dñs. Anto.đ but.
Inno.ꝛ Hoſti.in ca.i. Ne
pꝛela.vi.vſu. M.
¶ Si emit iuriſditionē tē=
poꝛalē a pꝛelato eccleſia=
ſtico:ſymonia eſt:qꝛ anne=
xa ſpũali ꝓpter depēden=
tiam ſcđꝫ glo.in.ca.ij.Ne p
la.vi.ſu.Niſi illam pꝛela=
tus haberet a dño tēpoꝛa
l.i.in feuduȝ ſcđꝫ do.Anto.
de but.in eo.c.ii. Moꝛtale

vel non.
¶ Si iudex habēs legiti=
mam poteſtatem ꝯdemna=
uit ad moꝛtē eum q p toꝛ=
menta confeſſꝰ eſt crimina
nec in eadem ꝯfeſſione poſt
toꝛmenta pſeuerau.t:tenet
vt homicida.ſcđꝫ glo.ꝛ do.
Dñicum de ſancto Gemi.
in.c.Nos in quemq̄ȝ.ii.q.i.
Et glo.in.c.Ex litteris.de
diuoꝛ. M
¶ Nõ tñ iudex peccat pꝛo
mittēs delinquēti remitte
re penaȝ ſi publice ꝯfiteat
delictum.Si poſtea ꝯfitē=
ti non parcit ꝑ tex.in cap.
Utilē.xxii.q.ii.Ugo.et ar=
chy.ꝛ Dñicꝰ vbi ſupꝛa.
¶ Si miniſter exequitur
ſentētiam ſanguinis quaȝ
ſ.it iniuſtam fuiſſe grauiſ/
ſime peccat ſcđm dñꝫ Dñi
cum in.ca.ſicut ꝛ.ii.q.i.ꝛ.
Tho.ii.ij.q.lxiiii. M
¶ Si maioꝛē penā q̄ȝ cri=
mē merebat inflixit crimi=
noſo:aut nõ legitime conui
ctum ſeu p falſos teſtes:vł
iniuſta toꝛmenta confeſſuȝ
ſciēter cõdemnauit.xi.q.iii
ita ſepe ꝛ.c.Cum apud ꝛ
c.Graue.Tho.ſcđa.ſcđe q

lxxvi.art.ii. M

Si ex auaricia penam cor-
poralem commutauit in pe
cuniariam Alexander i ter
tio tractatu iudicialium p̄
ceptorum Et Durandus ī
ſumma libro de parte ſecū/
da diſtitiōe.xiii.

Si die feſto fecit executionē
occidendo delinquentem q̄
non erat latro publicus: vl
depopulator agrorum Ho-
ſtiēſis ⁊ Anto.de but.i capi
tulo.i.de feriis M

Si diebus conſuetudinarie
fecit iurare: vel teſtem de-
ponere. Johannes andreas
et Dominus Anthonius d
but.i dicto.c.i. M

Si ſecūdū allegata ⁊ pro-
bata ꝯdamnauit ad mortē
vel membri mutilationem:
contra notam ſibi veritatē
quem ſine ſcādalo poterat
liberare vel ad ſuperiorem
remittere vt tenebatur ſecū
dum Richar.in quolibet. A
lexā.vbi ſupra Gerar.obdo
i quarta di.xvi. Et textus
videtur apertus i capitulo
p̄ſtoralis.§. Quia vero. de
offi.deleg.⁊ ibi glo. mortale

¶ Ubi vero ſic efficaces
ſūt probationes q̄ reus non
potuit repellere: nec ſine ſcā
dalo liberare vel in ſuperio
rem mittere non peccauit
iudicans contra veritatem
ſibi notam ſm Richar ⁊ Ge
rar obdo vbi ſupra: ⁊ ſic in/
tellige Thom ſcd̄a ſcd̄e q̄-
ſtione lxvii articulo ſcd̄o M

Si iudex habens ſuperio-
rem in gubernatione reipu
blice penam reo totaliter vl
in parte relaxauit: cōtra iu
ris formā ī dānū actoris vl
publice tenet̄ p̄dict; ſatiſfa
cere ſi ſine ſuperioris licen-
tia fecit Alexāder ⁊ Durā
vbi ſupra M

Ubi ſuperiorem non habet
ſicut princeps poteſt relaxa
re totaliter ex plenitudine
poteſtatis: maxime vbi ho-
nor dei ſuadet: vel reipubli
ce vtilitas: vt ſi reus ingre/
di religionem velit: vel vti-
lis eſt reipublice

Si in cauſa pecuniaria tu-
lit iniquam ſententiam: a
qua pars leſa non appella-
uit: tenetur ad omne inter-
eſſe cauſe Et expenſas litis
⁊ cetera damna ſm gloſā ⁊
Bart.in l.i.ff qd̄ quiſq; iur

Et. Inno.in.ca.ſacro.de ſē
excom. M.

¶ Si pars iniuſte condē-
nata appellauit: et tamen
ſuccumbuit tenet̄ etiam iu
dex q̄ tulit primam ſenten
tiam iniquam ad omne dā-
num et expenſas litis ſecū
dum Inn.in .c. Paſtoralis
offi.dele. M.

¶ Si pars leſa per iniquā
ſententiam appelans deſer
uit appellationem et ſuc-
cubuit: tenet̄ iudex ad exi
timationem litis et expen
ſarum.ſecundum Inno. v
bi ſupra: M.

¶ Predicta vera ſunt niſi
pars que per iniquam ſen
tentiam obtinuit non reſti
tuit parti leſe per iuſticiā
ſcd̄m Hoſtien.in ſumma.in
titulo.de pe.⁊ re.§. Quib'
et qualiter.

¶ Si iudex imperitus ne
glexit peritorum conſilia
querere vel ſtudere ſi peri
tus erat/ vel ſi quid omiſit
de contingentibus cauſe
male iudicauit.tenetur dā
nificatus ad omne litis in
tereſſe ſcd̄m Bart.in.l.fi.de
vari et extraordi cogni .et
ibi Bal.in.l.mancipia.de
ſer fugiti ⁊ Ray.in ſumma
ti.de iudicibus. M.

¶ Judex tenetur habere
tantam ſcientiam q̄ ab a-
liis querere non ſit opus
quodcunq; oportet iudica
re.vel ſaltim habere con-
ſuetudinem ⁊ peritiam iu
dicandi.in auc.de iudi .in
prin.coll̄.vi.⁊.l certi iuris
ff.de iudi.glo.in.c.Sciſita-
tus de reſcriptis.

¶ Si iudex propter impe/
ritiam aſſeſſoris quem ſci-
ens imperitum male iudi-
cauit tenetur ad omnem li
tis extimationem. Aſten.
in ſumma.lib.i.ti.xxxviii.
Et glo.in.c .inter ceteras.
de ſen.⁊ re iud.ff. Qd̄ q̄ſq;
iuris.l.ij. M.

¶ Ubi vero iudex male iu
dicauit per imperitiam aſ
ſeſſoris quem elegit: ſi ha-
bebat bonam conſcientiā
⁊ aſſeſſor communiter ſuffi
ciens credebatur. excuſa-
tus eſt. Aſten.et Hoſti vbi
ſupra.

¶ Si q̄ noluit ſententiā
ſe rēdens ius ſuum amiſit te
net̄ ad oēm litis extimatiō

nē.xiij.q.i. Dñs.vij.q.capi.
Adminiſtratores. Alexan.
de ales vbi ſ. M

¶ Si non cōdemnauit reū
in expēſis cuȝ hoc ab actore peteret: tenet actori ad
earum reſtitutionē.l. ppe-
randum.§. Sin autē aliter
utrum.C. de iudi.ꝛ. glo.i.l.
Obſeruare.C. de decurioni
libro.x. M

¶ Si neglexit ſubuenire
miſerabilibus ꝛ oppreſſis/
vt tenet.xxiiij.q.v.admini/
ſtratores. M

¶ Si iudex vel aſſeſſor vr/
bem egrediens alium loci
eiuſdem in ſui locum ſubro
gauit q̄cq̄d male iudicaue
rit ille nō tenet: ꝛ tenet dā
nificatis iniuſte.ff. de aſſeſ/
ſoribus.l.ȝ.ꝛ.l. ad ſimilitu/
dinē vbi hoc dicit Bart. de
capua.ꝛ Bal. M

¶ Si iudex arbitrum ele-
git vt male iudicaret. Bal.
i.x.coll. de pace conſtātie: i
verbo circundat. M.

¶ Si arbiter elect⁹ a par-
tibus vel dat⁹ a iudice ſm
formā ſtatuti diſponentis
q̄ dēt cum litigare volētes
ſunt conſanguinei. Iu-
dicauit iniuſte per dolū vel
ignorantiam iuris peritos
conſulere negligens: tenet
leſo ad omne intereſſe ſecū/
dū Hoc in capi ſcdo de arbi
et capi Si culpa de iiur M
Si arbiter dolo partis iniu
ſtam ſententiaȝ tulit que ad
boniviri arbitrium reducta
non fuit: tenetur damnifica
to ad omne litis intereſſe do
loſo non reſtituente ſecun-
dum dominuȝ Anto. de but
in capitulo Quintaualli.
de iureiur. M
Si prece/precio/odio/ vel a
more aliquem condemnauit
aut abſoluit: iniuſte: contra
§. Si ergo.xiii.q.ii. M
Munerum acceptio verita
tis eſt preuaricatio: i.q.iii. q
recte.ꝛ capitulo Non licet
Si etiam recte iudicando
temporale premium expe-
ctat fraudem in deum per-
petrat: d.c. Qui recte M
Si iudex pecuniaȝ accepit
vt male iudicaret: vel vt nō
iudicaretur in damnum p-
tis tenetur pecuniam reſti-
tuere ei in cuius iniuriam
accepit.i.q.i. Iubemus ꝛ.ca
lex iulia. de ſymonia. Ne-

mo. Alexand: de Ales. vbi
ſupra. M.

¶ Si accepit pecuniam a
parte que ei dedit. Ideo
q: nimiuȝ ſententiam pfer
re differebat. tenet reſtitue
re danti Alexā. vbi ſupra
ꝛ glo.ꝛ Archy.i.q.iii. non
licet.

¶ Si cognoſcit q̄ data ſit
ei pecunia ſub ſpecie bo-
ni: vt ſic eius animus incli
nare ad male iudicandum
tunc reſtituet eā pauperi-
bus. Alex. vbi ſupra ꝛ glo.
in.d.c. Nō ſane. M.

¶ In predictis ſex caſib⁹
reſtitutio magis videt eſſe
ꝯſilii: q̄ neceſſitatis q: cuȝ
hoc ſit turpe lucrum tanq̄
de turpi lucro. dicēdum eſt
ſm Vl.ꝛ Guil In ſumma
ꝯfeſſorum.libro.ii. tit.v.§.
clx. in fine.

¶ Iudex ordinarius ſecu
laris accipere poteſt ſportu
las. Et delegatus a pnci-
pe duos aureos in princi-
pio cauſe: ꝛ duos in ſi. Qñ
cauſa excedit centum au-
reos.iij.q.iij. Offeratur.
Ordinarius vero eccleſia/
ſticus nihil recepit preter
ſalariuȝ q̄d ſibi datur d pu
plico. Delegatus etiam a
papa poteſt tantum reci-
pere a partibus modera-
tas expēſas qñ pficiſcitur
extra domicilium vel etiaȝ
eſculentum ꝛ.poculentuȝ:
q̄d paucis diebus conſumi
poteſt. de reſcrip. Statu-
tuȝ.§. Inſuper ꝛ.§. ſequen.
Non autem ſportulas vel
duos aureos ſcdȝ. Iohan.
and. in.c. Vno. de plus pe-
ti. Et imola in.c. Cum ab
omi de vi.ꝛ ho.cle. Tñ no-
mine aſſeſſorum qñ ipſe nō
eſt ſufficiens: poteſt ſalariū
petere dum modo non fiat
in fraudem.d.ca. Cum ab
omni.

¶ Si aſſeſſor habēs certū
ſtipendium a litigantibus
aliquid exegit: reſtituere te
net eiſdem. Si illud eſt no
tabile q̄d ſcdȝ gl. in.c. nō ſa
ne.xiiii.q.v. M.

¶ Si inferior Officialis
ſuis nunciis habēs certuȝ
ſalariuȝ aliq̄d notabile ex
torſit: vel contra moreȝ per
immoderatem improbita-
tē: tenet ad reſtitutionem
dantibus. niſi q̄d paruum

ſit qd dꝫ erogare pauperibus. Aſteñ. vbi ſupra. Ab.

¶ Si iudex vel officialis non ſeruauit ſtatuta ⁊ conſuetudines q̄ ſeruare iurauit periurus eſt niſi illa ſit illicita: vel impoſſibilia: vel ꝑ cōtrariam cōſuetudineꝫ abrogata. cap. primo. de iureiur. lib. vi. Ab.

¶ Si iudex tulit ſentētiaꝫ cōtra cōſuetudineꝫ bonaꝫ ꝑ inde eſt ac ſi tuliſſet contra legē ſcđꝫ Bal. ī auc. Iubemus. C. de iu. Ab.

¶ Tāte vis enim eſt cōſuetudo vt per eam iudex poſſit tranſgredi formam ſtatuti ſcđm Bal. in l. Quid ergo §. pena grauior. ff. de his q̄ no. in fa.

¶ Si iudex laycus nō ſeruauit condemnationē: ſententiam bannum: ⁊ excommunicationem epiſcopi repellendo excommunicatuꝫ in iudicio petentem ſicut tenet̄: vt per Innoc. in ca. primo de offi. ordi. Et glo. in cap. Adminiſtratores. xxiii. q. ix. Ab.

¶ Si Iudex laycus rōne delicti clericum puniuit ſine epī licentia ⁊ degradatōe ſi infligit̄ pena ſanguinis vel tormenti. auc̄ clericus. C. de epiſco. et cle. excōmunicatus eſt. Ab.

¶ Si Iudex laycus ſtatim non reddidit Epō petenti captum q̄ ſe clericum affirmabat: ⁊ erat ī habitu clericali vel erat publica fama eum clericum eſſe. excommunicatus eſt. de ſentē. excommu. c. Si Iudex laycꝰ libro ſexto. Et ibi Iohan. and. Ab.

¶ Ubi vero fuiſſet ſine habitu clericali non tenetur iudex epiſcopo mittere donec doceatur ꝙ ſit clericꝰ, vt per litteras ſui clericatus iudici oſtenſas niſi tātum eſſent teſtimoniales: ſcđꝫ Innoc. in c. Poſt ceſſionem de ꝓbatio.

¶ Et ſi eſt clericus ꝯiugatus oportet ꝙ ſe clericum probet. Et ꝙ cum virgine contraxit. et portaſſe habitum ⁊ tonſuram ſecunduꝫ dominos de Rota. concluſione. lxxix.

¶ Si Iudex laycus vſurpauit ſibi iuriſditionē ſuꝑ

clericos: licet ei ſe ſubiecerit niſi cauſa ſit tēporaliuꝫ rerum de ma. ⁊ obe. capi. ſolite. Ab.

¶ Cognoſcere tamen poteſt in cauſa feudali: vel in reconuentione in cauſa ciuili ⁊ non ſpūali. vt ſi clericus ſe immiſcet enormitatibus, vel ſi eius brachium inuocetur ab epō de fo. cōpe. c. verū. de iudi. ca. At ſi clerici. ⁊ cap. Cum non ab homine de offi. ordi. c. i.

¶ Si fuit acceptator ꝑſonarum: vt nō ita iudicaret magnuꝫ ſicut ⁊ paruum. c. Nouit. de iudi. Ab.

¶ Si reiecit legitimam ꝓbationē vel grauauit partē onere ꝓbandi vltra iuris formaꝫ damnificando eā ꝑ hoc notabiliter glo. et docto. in. c. Ad noſtram. iii. ide iuretur. Ab.

¶ Si ī cauſis ſummariis citauit hodie pro craſtina die ad ſententiam audiendam ſententia non tenuit cum citatio debeat eſſe trina cum interuallo dierum vt nota. xxiiij. q. iii. de illicita. dn̄s Dn̄icus in. ca. habet. iij. q. ix. Ab.

¶ Si cuiꝗ̄ reqſitus denegauit iuſticiā facere tenet̄ illi ad oē intereſſe ⁊ puniri dꝫ extra ordinarie. In auc. de queſtionibus. §. ſuꝑ hoc. coll. vi. Et ī auc̄. Ut litigātes iurent. coll. viij. bal. in auctē. Statuimus. C. de Epi. ⁊ cle. Ab.

¶ Si iudex ordinariꝰ ſententiam alterius iudicis inordinarii iniquam executꝰ eſt: tenetur leſo ad omnia damna ex hoc illata. glo. ſi. in capitu. Licet. de offi. dele. Ab.

¶ Si poſt ſententiā iniuſte datam cognouit errorē ſuū nec ſe correxit ſicut potuit interloquēdo vel diffiniēdo. vt no. de accu. c. Generalr̄ Et eſt ꝓbabilꝰ ꝙ teneat̄ ſatiſfacere parti iniuſte leſe. Ab.

¶ Si iniuriantem ſibi puniuit durāte officio ſuo: eo ꝙ non licebat ſcđm Innocē. ⁊ Hoſt. in. c. Dilectus. de penis. Ab.

¶ Si iudex nulla cognitione premiſſa extra iudicialr̄ ꝑtem ſpoliauit: tenet̄ de re

ſtitu ſpolia ꝯquerente. M.
¶ Si ad vindictã facilis
fuit vel credendum poteſt
eſſe mortale .lxxxvi. diſtin.
Si quos .xv. queſtione .iii.
Si quis. M.
¶ Si iudex vt fatigaret v
nam partium iniuſte alte-
rius partis poſitiones ⁊ ar
ticulos incompetentes ad
miſit: quos ex officio ſuo po
tius reicere dꝫ. vt. l. Si duo
patroni. §. Idem ſcribit. ff.
de iureiur. ⁊ in gl. l. i. ff. de of
fi. aſſe. M.
¶ Si iudiciario ordīe nō
ſeruato iudicabit: vt con-
demnando reũ ſine accu
ſatore de crimine nō noto-
rio. ii. q. i. §. his oībus. xxiiii
q. iiii. ſi q̄s. ⁊ tho. 2. 2. q. lxvi
art. iij. M.
¶ Si iudex comprehen-
dens actorē iuſticiam non
fouens fatigauit reũ pre
ſertim pauperē citando et
alios actus iudiciales fa-
ciendo: cum poterit ac de-
buerit potius denegare a
ctori citationē rei ſcđm G
dofredum in. l. Cū clericis
C. de epi. ⁊ cle. M.
¶ Si i grauamem vnius
partis dilationes dedit vel
inq̄tiones fecit. q̄bus alte-
ra pars rn̄dere nō tenebat
Aut friuolas allegatiões
admiſit. Alexā. d. in. 3. i tra
ctatu preceptorum iudici-
alium. Et in cle. Sepe. de
ver. ſig. M.
¶ Si admiſit poſitionem
vel proteſtationē oblatam
corem ſe: quam admitten-
do cognoſcebat eſſe pericu
lum animarū. vel iniuſtum
eſſe q̄d admittebat. vel q̄d
veritas occultabat. vel pars
altera decipiebat. Contra
ca. Accepimus. de priui-
leg. Arnaldus in reperto-
rio. M.

¶ A iudice eccleſi-
aſtico

Si iudex eccleſiaſtic⁹
pro obtinenda iuriſdi
tione: ſeu poteſtate eccleſi
aſtica dedit aliquid tēpo-
rale: ſymoniā ꝯmiſit. Ne p̄
la. vi. ſu. c. i. 2. ⁊ 3. M.
¶ Exēplũ eſt in archip̄ſ
byteris ruralibus: q̄ etiam
dicunt decani. i. d. c. i. vbi glo.
dicit. hi ſpūalē habent iuriſ
ditionem.

¶ Cōſtituto tū̄ ſalario: ita
q̄ exercēs iuriſditionē red
dat obuētione prelato ꝯſti-
tuenti: aut eas ſibi compu-
te pro ſalario vel p̄te ſala-
rii licitū ē ſcđm Jn. Hoſti.
⁊ do. Anto. de but. in. ca. ij.
Ne p̄la. vi. ſu.
Si iudex ordinarius ec
cleſiaſtic⁹ / vel delegat⁹ con
tra iuſticiam ⁊ conſcientiā
gratia: vel cupiditate tulit
iniquam ſententiam ſuſpē
ſus eſt per annũ ab execu
tione officij. Et tenetur ad
extimationem litis parti le
ſe. de ſen. ⁊ re iudi. Cū eter
ni. l. vi. M.
Si talis durante ſuſpē-
ſione diuinis ſe ingerat: ir-
regularitatē īcurrit in qua
ſol⁹ papa diſpenſat. eo. ca.
Cum eterni. M.
Si ſine ordine iuris ſen
tentias ꝓtulit: maxime a-
licuius cēſure: puta ſi ſine
monitione premiſſa / vel ſi-
ne ſcriptis / ⁊ hmōi: de ſen.
excō. Sacro. ⁊ c. i. eo. titulo
lib. vi. M.
Si nimis de facili fulmi
nauit ſententias excommu
nicatiōis / ſuſpenſionis / vel
interdicti: q̄ niſi ꝓ cōtuma
cia: vel mortali pctō fieri d̄
bent. i. q. iii. Nemo Epiſco-
porum. ⁊ c. Nullus ⁊ c. cer
tum. M.
Si non exiſtēs peritus
ſaltem mediocri iuris ſciē-
tia. licet habuerit peritiam
iudicādi: nō ſufficit d̄ elec.
cum nobis olim ⁊ glo. in ca.
i. di. xx. M.

Ab aduocatis et
procuratoribus.

Aduocatus dr̄ qui pa
tron⁹ eſt cauſe. C. de
aduoc. diuer. indi. l. Aduo-
cati. Procurator eſt q̄ cau-
ſis agēdis / quoquo ſtudio
cooperatur. ff. de var. ⁊ ex-
traor. cogni. l. p̄mo. §. Aduo
cati.
Si aduocauit a iure ꝓ-
hibit⁹ / vt q̄ erat clericus in
ſacris: vel in minoribus / ſꝫ
bn̄ficiatus: vel monachus /
c. Clerici ⁊ cuꝫ ſacerdotis
⁊ ca. ex parte / de poſtulan-
do M.
¶ Clericis tū̄ predictis / lꝫ
aduocare apud iudicem ec
cleſiaſticum in cauſa ꝓpa /
vel eccleſie / vel pro ꝯiūctis

⁊ miſerabilibus pſonis.ca.
Cum ſacerdotis prealle.et
88.di.Perlatum.Item mo
nacho de ſui prelati mãda
to pro ſuo monaſterio.di.c.
Ex parte.

¶ Si aduocatus in princi
pio/vel in proceſſu cogno=
ſcẽs cauſam iniuſtam con=
ſuluit litigare cliẽtulo ſuo
ꝗ cauſam admiſit: tenetur
ei ad omnes litis expenſas
Hoſtien.⁊ Abbas Sicul⁹
in cap̄.Calumniam.de pe=
nis ar.l.In rem nouam.C.
de iu. M

¶ Tñ ſi clientulus non de
texit omnẽ veritatẽ ſuo ad
uocato ſibimet imputet.
Hoſt.⁊ Abbas vbi ſ.

¶ Ubi etiam non imperi=
tia/vel dolo conſuluit ad=
uocatus: vt q̃ lex erat mul
tipliciter intelligibilis/vel
difficilis/ex qua pendebat
deciſio queſtionis. Non te
net.l.negligentia.ff.de iu=
ris ⁊ fac.igno.Abb.vbi ſ.
Ubi quoq; cõſuluit contra
communem opinionem ꝓ=
pter vnius doc.acutiſſimi o
pinionem: licet clientulus
ſuccumbat nõ tenetur Jo=
han.and.in capitulo primo
de conſti.libro ſexto. Abb.
vbi ſupra.

¶ Si aduocatus ſua ne
gligentia/imperitia/vel ꝑ
ditione/iuſtam cauſam a=
miſit tenetur clientulo ad
omne damnum ⁊ intereſſe
ar.c.ad aures de eta.⁊ qua
li.⁊.c.fi.de iniur.Hoſtien.⁊
Abb.vbi ſupra. Et Domi=
nicus in ca.Infames.iii.q.
vij. M

¶ Non tamen tenetur ſi a
mittat ex defectu probatio
num ſcd̃m Aſten.lib.i.titu.
xxxiij.

¶ Si conſilio vel auxilio
innuit ſcienter cauſam in=
iuſtam: tenet̃ ad damnum.
qd̓ altera pars ex hoc in=
currit Tho.2.2.q.71.artic.
i.Aſteñ.li.i.titu.33. M

¶ Si ignoranter defendat
cauſaʒ iniuſtã excuſat̃ ſm
modũ q̃ ignorantia excuſa
re põt.Thom.ibidẽ.Ubi a
ꝑncipio credidit cauſaʒ iu
ſtã: q̃ poſtea apparuit iniu=
ſta.Inducere poteſt parteʒ
ad credẽdũ ſeu ad cõponẽ
dum ſine aduerſarii dãno.
Tho.vbi ſupra.

¶ Si credens cauſam pl⁹
eſſe iniuſtã/ꝗ̃ iuſtã cauſaʒ
ꝯfendit.eſt mortale ſecũdũ
dñm Anto.de But.⁊ Abb.
ſiculum in ca.breui.de iure
iur. M

¶ Si induxit clientulum
ſuum/vt veritatem in iudi
cio negaret vel ſuperfluaʒ
peteret dilationem tenetur
parti contrarie de omni dã
no ſecundum gloſ.i.in.ca.i.
de confeſ.in.vi.Hoſt.i Rub
de pe. M

¶ Si abſtulit iuſtã cauſaʒ
aduerſario petẽdo ſupfluã
dilationẽ/vel faciẽdo caui
loſam poſitioneʒ: vel indu=
cẽdo partẽ.vt ꝟitatẽ nega
ret. ⁊ hmõi tenet̃ ad omne
litis intereſſe.Hoſt.⁊ Abb.
vbi ſupra. M

¶ Si aduocatus/vel pro=
curator ꝓduxit inſtrumen
tum falſum/vel teſtes fal=
ſos/vel allegauit iura fal=
ſa/vl̓ fideliter clientuli ſui
cauſam non defendit nihil
de ꝯtingẽtibus omittendo.
vt tenetur.3.q.4.ca.primo
vii.qu.vi.Si quis ⁊ Mat=
theus in Cle.Sepe de ver=
bo.ſig. M

¶ Si aduocatus vel pro=
curator cõtra ſcripture ve
ritatem aliquid ex ſuo ſen/
ſu propoſuit. Uel cauſam
non ratione defendit. Uel
tumultuoſa voce non intel
ratione factum propoſuit
contra iura.xxxvij.diſtinc.
Reuelatum.iij.queſtione 7
§.Arceantur.v.q.4.c.In lo
co. M.

¶ Si non iuſticie/ſʒ lucro.
Cõtra dicto.§.arcent.ꝟſi.
Quid vrbem. M

¶ Si contra iuris prohibi
tionem aduocauit rerum a
miſſione ⁊ exilio perpetuo
puniri debet de peni.diſti.i.
Nemo. M

¶ Si habens conſuetudi=
nem aduocandi ⁊ non ſciẽ
tiam/non excuſatur ſcd̃m
Dominuʒ Dominicum. Et
Johan.de Fantuciis: in di
cto capitulo Infames. Et
Bar.in.l.prima.ff.de poſtu
lan. M

¶ Si in cã iuſta vſus eſt a
liqua falſitate/vl̓ falſis te/
ſtib⁹/vel inſtrumẽtis/vel le
gibus/vel docuit cliẽtuluʒ
veritatem negare. Rayn.
Et in Summa Confeſſo=

rum libro ſcdo.titulo.v.§.
Seu.q.clxij M
¶ Licet tñ aduocato in cã
iuſta prudenter occultare.
ea qbus eius pceſſus impe
diref Tho.vbi ſupra. imo
decipere aduerſarium ſuũ
vt dicit glo.xxiij.qu.ij.dñs
¶ Si aduocat⁹ procinium
denegauit pſonis miſerabi
libus non habẽtibus:vnde
ſoluere. Alexan.de ales in
tertio in tractatu precepto
rum iudicialium. Thom.
vbi ſupra.ꝛ Hoſti.in ſum.
titu.de pe.ꝛ remiſ.§. Qui=
bus. M
¶ Si aduerſarie parti re=
uelauit,ſecreta ſue partis:
vt qꝛ ſua viderat inſtrumẽ
ta:crimẽ falſi incurrit. Et
teneſ ad reſtitutionez dam
ni cauſe iuſte pdite.l.j.§.is
q̃ depoſita.ff.de falſis.ꝛ.ff.
de iudi.l.filiusfamilias. M
¶ Si accepto ſalario ab
vna parte. Poſtea pactus
eſt cum alia:quam ꝛ adiu=
uit in crimẽ falſi incidit ſꝫ
Bart.ff.de preuaricato.ſu
per Rub.ꝛ in.l.de iura ca=
lũ.ꝛ.C.eo.ti.l.ij. M.
¶ Si in cauſa vſuraria ad
uocauit:vel ꝯſuluit:vt vſu
re nõ ſoluereſ: vľ nõ redde
renſ:teneſ ad reſtitutionez
Ar.Cle.Grauis de vſuris
ꝛ.ca.Poſt miſerabilem eo.
titu.de vſuris. M.
¶ Si extorſit ſalarium.
Vñ non debuit vel vltra q̃
debuit/aduocando/vel cõ=
ſulendo.14.q.v.Non ſane.
in fine.ꝛ.q.vi.ſi res. M
¶ Moderandum eſt autẽ
ſalariũ ſcdm q̃titatem cau
ſe/laboris/ſciẽtie/ꝛ cõſue/
tudinis regionis.ff.de Va/
ri.ꝛ extraor.cogni.l.i.§.iho
norarijs:ꝛ.iii.q.vij.§. Apd
vrbem.x.queſtione.3. Non
licet.
¶ Si accepit vltra centuz
florenos pro quauis cauſa
quod non lice/vt eſt text⁹.
Et Barto.in.l.i.§.diuus.ff.
de Vari.ꝛ extraor.cogniti.
M
¶ Si fecit pactum cũ cliẽ
tulo de quota litis habẽda
puta decẽ/vel duodeciꝫ:qd
eſt phibitũ i.j.q.vii.arceã
tur. M
¶ Si cliẽtul⁹ pact⁹ eſt da/
re cẽtum p ſalario aduoca
to:vel pcuratori ſi vicerit

¶ Sin autẽ decẽ tantũ. et
qꝛ poſtea tranſegit ſeu cõ=
poſuit ſe cum aduerſario ñ
vult dare illa cẽtum vt te=
neſ ſicut notat in regula.
Cõtractus de regu.iur.in.
vi. In mercu. M.
¶ Si procurator p ſuã nõ
tumaciam nocuit dño:nota
biliter teneſ ei ſatiſfacere.
Glo.ꝛ docto.in.c.i.Ut lite.
non cõteſta.Bal.in.l.Quã
uis.ff.de dam.infec. M.
¶ Si donauit/remiſit vel
tranſegit in damnum dñi.te
netur.l.i.ꝛ ibi Doct.ff.de of
ficio pcu.ceſ.

¶ A doctoribus ꝛ magiſtris.

SI dignitatem doctora
tus:nõ ad ſui vel alio
rum vtilitatẽ/ſed ad ambi
tionẽ q̃ſiuit de quo intelligi
tur illud Jaco.tertio.No=
lite fieri magiſtri.Thom. i
quolibet. M
¶ Si indoctus queſiuit do
ctorari ppter preſumptio=
nẽ:ꝛ piculum videſ mortal/
le.l.vna.C.de profeſſo.q̃ in
vrbe ꝯſtantina.lib.xij.ſcdm
do.Jo.de ana.in capi.i.de
magiſtris. M
¶ Si non idone⁹ alios do
cere preſumpſit:vel ex do=
ctrina ſua excellẽtiam con
ſeq̃ intẽdit.diſtinctione.lix.
Ordinatos ꝛ Tho.in quo/
libet. M.
¶ Si qs pro danda licẽtia
docendi precium exegit re
ſtituere danti teneſ. Cum
talis licẽtia gratis conce=
denda ſit capit.i.ꝛ ſcdo de
magiſtris. M
¶ Si doctor defendit pti=
naciter doctrinaꝫ falſaꝫ:cẽ
ſeſ hereticus.14.q.iii.in ec
cleſia. M
¶ Si examinauit imperi=
tum doctorandum:ꝛ illum
admiſit ad doctoratus di=
gnitatẽ:de q̃ in.l.magiſtros
C.de profeſſor.ꝛ medi libro
decimo. M
¶ Si propter conſiliũ a ſe
datum in quo nulluꝫ labo=
rem habuit in voluendo li/
bros/ꝛ ſtudendo/ꝛ viden=
do acta/ꝛ hmõi voluit ſa=
larium ad reſtitutionem te
neſ danti.Qꝛ ſalarium:la/
boranti ſolum modo debe=
tur.x.que.iii.Non licet.Et

Sum.confeſſor.lib.2.tit.v.
q.clxxiij. M

¶ Poteſt tñ ꝓpter ↄſilium
ſine labore tantū accipere
ſalarium a diuite ꝓpter la
borē:quē aliquādo habuit
ī ſtudēdo ſm Hoſti.in ſum.
de peniten.⁊ remiſ.§.Quid
de aduocatis.

¶ Si docēs leges vel phi-
ſicam ſcienter admiſit reli/
gioſum vel ſacerdotē:aut
clericum in dignitate cōſti/
tutū.excōicatus eſt. Ne cle.
vel mo.c.ſup ſpelūca. M.

¶ Si docens theologiam/
vel ius canonicum ſcienter
admiſit religioſum ſine ha
bitu ſue religionis excom-
municationem incurrit.ca.
vt ꝑiculoſe Ne cle.vel mo.
lib.vi. M.

¶ Si doctor/vel ſcolaris
bononie tractat de condu-
cenda domo irreqſitis inq-
linis excōicat⁹ eſt/vt in pri
ma parte.c.3.capitu.primo
de loca. M

¶ Si cum non eſſet doctor
geſſit ſe pro doctore/ pena
falſi puniri debet vt.l.red-
datur.C.de Profeſſor. Et
medi.lib.x. M.

¶ Si mutuauit ſcolarib⁹/
vt ſecum intrent vſurā cō
miſit. Si ex hoc conſecut⁹
ſit maiorem famam/vel lu/
crum ſalariorum: quod eſt
pauperibus errogandum/
ſm Io.an.in regula pctm/
lib.vi. M.

¶ Si mutuādo vel rogan/
do:vel detrahendo ſubtra-
xit aliorum doctorum ſco-
lares q̄ iam cum illis intra
bant:tenet ad omne inter-
eſſe predictorum vt'ī ſimili
habes ſm Richard.de ſub
trahēte aliū a religione v.
in.vij.ꝓcepto. M

¶ Si propter conſilium a
ſe datum:per errorem: vel
ignorantiam ſententia in-
iuſta eſt ſecuta/tenetur illi
ad ſatiſfaciendum contra
quē lata eſt.vt.l.Illicitas
.§.ſicut.ff.de offi.preſi.⁊ ar.
capi.Tua nos.de Hoſtien.
Abb.Siculus in cap.Tua
prealleg. M.

¶ Si die feſto legit ꝓpter
ſalarium/vel alicui conſu-
lit/ ē mortale ſecūdū domi-
num Anto.de but in capit.
i.de feri.⁊ Tho.in tertio di
ſtin.xxxvii. M.

¶ Non tam peccat ſi cau-
ſa pietatis/vel propter ex-
pediendum eum pricipali
ter:q̄ de lōginquo venit cō
ſulat:aut propter exercen-
dum ingenium legat Ant.
de But.⁊ Abb.in eo.capit.
ꝑmo.Legere quoq; princi-
paliter propter ſui ⁊ ſcho-
larium eruditionem licz ac
ceſſorie veniat lucrum non
ſit contra preceptū ar.ca.
ſi.de magiſtris. Abb.in.c.i.
de fer.

¶ Si ſcientias prohibitas
docuit/vt nigromātiam ar
tem notoriā:⁊ poetarum fi
gmenta/q̄bus audientium
mentes incitantur ad incē
tiua libidinum qđ eſt omni
no prohibitum diſ.37.c.I-
deo prohibet. M

¶ Si docuit errores nota-
biles cōtra fidem: ⁊ bonos
mores paratus eos defen-
dere excommunicatus ē.c.
Ad abolendam de hereti.
M

¶ Si falſo ſe iactauit de
maiori ſcientia quā habeat
ad inanem gloriam:vel fa-
mam acquirendam. morta

le eſt:vt ſupra ī peccato va
neglorie. M

¶ Si inuidit alteri docto-
ri/vel magiſtro q2 maiorē
habet famam/vel concur-
ſum ſcholarium mortale ē.
vt in peccato Inuidie. M

¶ Si ſectas fecit inter ſco
lares/vt eos a doctoribus
ſuis ſubtraheret: vel non
idoneum eligerent in recto
rem ſtudij:quia contra pro
ximi eſt charitatē ⁊ vtilita
tem:mortale eſt/vt ſupra ī
preceptis. M

¶ Si neglexerit profectū
ſcolarium quo ad mores et
ſcientiam.Cum ꝓpter hoc
ſit ſalariatus.videt morta
le.l.Magiſtros.C.de pro-
feſſo.⁊ medi. libro decimo.
Ar.capitu.i.⁊ glo.ibi.xii.q.
i. M.

¶ Si nimium crudeliter
verberauit diſcipulos.vide
tur mortale:quia leuis tan
tum caſtigatio eſt conceſſa
magiſtro de Homi. Ad au-
diendum.ff.Locati.l.Item
queritur.§.Si ſutor M

¶ Si magis ex ira: ꝙ ex correctione clericum verberauit. excõicatꝰ eſt. xvij. q. 4. ſi qs ſuadente. M.

¶ Si vt intereſſet alicui actui alterius: vt inſtructiõe vel examinatione doctorandi miſſam neglexit audire die feſto: vt in tertio precepto. M.

¶ Si non ſeruauit ſtatuta vniuerſitatis: que ſeruaturum ſe eſſe iurauit piurus eſt. vt ſupra in ſecundo precepto. M.

¶ Si actus ſuos / vt diſputationis vel repetitionis fecit in eccleſijs: contra eccleſie prohibitionem capitu. Decet de immu. eccleſi. lib. ſexto. M.

¶ Si nõ preſtitit conſiliuꝫ gratis egenti: vt tenetur. ſicut ⁊ aduocatus patrociniũ. Alex. in. iii. in tractatu preceptoꝝ. M.

¶ Si communitas doctori infirmãti: vel abſenti / de voluntate reformatoꝝ ſtudij negat ſalarium in totũ vel in partẽ ad qḋ tenetur omnino: vt. l. in hac lege. C. de pfeſſo. ſacro. ſcri. Et do. Dñicus in ca. de q̃buſdam. diſt. lxxiij. M.

¶ Si doctor habens ſalarium / vel ſufficiẽs beneficiũ p ſua lectura collectam exegit a ſcolaribus turpe eſt lucrum. Dñs Dñicus vbi ſ. M.

¶ Ubi tñ nõ haberet ſalarium: vel beneficiuꝫ: vel vnde viuat. exigere poteſt collectam: vel gratis datuꝫ accipere p: l. ⁊. ff. de origi. iur. Dñicꝰ vbi ſ. ⁊ Inno. in. c. j. de magiſtris.

¶ Si ſcolaris pdigaliter expẽdit bona paterna: vel ſtudia literaꝝ notabiliter neglexit. vel contra ꝟitateꝫ ptinaciter reſiſtit: ne ſuccũbere videref / vel vniuerſitatis iuramẽta non ſeruauit vel ppter practicas ſe periculo mortis expoſuit mortalia ſunt: vt ſupra in locis ſuis M.

¶ Scolaris vagabundus: ⁊ ſtudium negligens non gaudet priuilegio vniuerſitatis. l. gñalr. §. i. C. de epiſ. ⁊ cleri. M.

¶ Ab accuſatore ⁊ actore.

SI aliquẽ falſo de crimine accuſauit vel bona in iudicio petiit. que nouit non eſſe ſua: vel ſibi deberi leſo tenef de omni dãno ex hoc illato. in perſona fama / vel facultatibus. ii. q. iii. Calumniari. ⁊. xiiii. q. v. Non ſane. in fi. et eodem cauſa. q. vi. ſi res. ſupra precepto. viii. M.

¶ Si accuſare neglexit peccatum qḋ vergebat in multitudinis corruptelam corporalẽ vel ſpũalẽ valẽs id pbare ſufficienter. Alex ꝺ ales in tertio tractatu iudicialiũ preceptoꝝ. ⁊ tho. ſcḋa. ii. q. lxviii. M.

¶ Exẽpla ſcḋꝫ Alexã. vbi ſupra qñ delictum vertitur in iniuriam dei. vt qꝛ cõtra fidem vel ſi eſt crimen leſe maieſtatis.

¶ Si aliqueꝫ accuſauit ꝺ crimine occulto. qḋ: pbare nõ valet peccauit: ⁊ famã ei reſtituere tenef. vi. q. ii. Si epiſcopus. Alexan. vbi ſupra M.

¶ Accuſare autẽ nemo tenef. cum ſibi imminet periculum corporis: vel bonorum ab accuſato. Alex vbi ſupra: Et aſteñ. libro pmo titulo. xl.

¶ Si deſtitit ab accuſatione cepta colludens reo proprias pbationes diſſimulãdo: ⁊ falſas excuſationes inueniendo. Thomas vbi ſupra. M.

¶ Si iuſtam cauſam deſẽdit mẽdaciis vel falſis inſtrumentis: ⁊ teſtibus. licet mortaliter peccauerit: non tñ alr̃s tenetur. Tho. ii. ii. q. lxix. xxii q. ii. faciat. M.

¶ Si poſt ſententiam latã pſequẽs in rem iudicatem tranſiuit cognoſcat ſe habuiſſe iniuſtam cauſam: niſi reſtituerit (vt tenef) eſt in ſtatu damnationis. Innocen. ⁊ dñs Anto. de but. in ca. Quia pleriqꝫ de immu. eccle. M.

¶ Si interrogatus a iudice in iudicio in cauſa ciuili vel criminali pro qua ade / rant ſemiplene pbationes veritatẽ negauit: vel cauſa ſubticuit Thoñ. ſcḋa. ij q. lxix. M.

¶ Si reus ſcienter appel-

ſauit cōtra iuſtam iudicis
ſentēciā vel ꝓpt hmōi mo=
ram impediret eiꝰ executio
tenet aduerſario de dāno:
et expenſis.ij.q.vi. Patet.
Concordat Thomas vbi
ſupra. M.

¶ A teſte.

SI teſtis interrogatus
a iudice ſup certo ar=
ticulo in iudicio mentitus
eſt:vel occultauit verita=
tem et multa ſubticuit cū
iuraſſet dicere puram veri
tatem.mortaliter peccauit
In his caſibus .c.i.de cri.
fal. Et in.c. Dilecti.de ac=
cuſatio. M.

¶ Si in predictis caſibus
aliquē damnificauit. tenet
ei de omni dāno.l.Qui no=
mine.ff.de falſis.ij.q.i. no=
tum De his in octauo pre/
cepto. M.

¶ Si teſtificatus eſt in iu
dicio ſcire qđ dubium erat
periurus eſt. Et ſi cum dā
no tertii:tenet ſatiſfacere.
ar.ad hoc.xxxiij.q.v.de oc/
cidendis. Et. Tho.ſcđa.ij.
q.lxx. M.

¶ Ubi vero ex labilitate
memorie tñ cum aliqua cā
factum:recogitatiō ꝯtigiſ
ſet:nō peccauit mortaliter
Tho.ibidem.

¶ Si accepit pecuniam ꝓ
teſtimonio ferēdo tenetur
errogare pauperibus:ſiue
dans ad eum corrūpēdum
dederit vel non. ſcđm Ho=
ſtien.de quo.xiiij.q.v. Non
ſane. M.

¶ A notariis.

SI clericꝰ conſtitutus
notarius confecit in=
ſtrumentū in ſecularibꝰ:
vel laycus notarius confe
cit in eccleſiaſticis non licz
Qꝛ iſtorū conuerſario dz
eſſe diſcreta. Ne cle.vł mo.
ca. Sententiam. ꝛ. ii.q.vij.
Laycos. M.

¶ Quicquid pđicti ſic fu/
erint lucrati:debent pau=
peribꝰ errogare.xiiii.q.v.
Qui habetis. Ray.in ſum
ma.

¶ Si non fuit deſcriptus
in matricula.ꝛ ꝯfecit iſtru
mēta non valent:quia non
habetur pro notario glo.
in ſecundo.ff.de offi.magiſ.
mili. M.

¶ Si exiſtens infamis no
torie.vt qꝛ ſit homicida vel
falſarius ꝛ huiuſmodi :in
ſtrumenta confecit.non va
lent.vt notat in auctentico
de tabellio.§.penulti. ꝛ ibi
glo.ac.Bal.in.l. Cunctos
populos.C.de ſumma tri=
nita. M.

¶ Si dictauit vel ſcripſit
in publicam formam ſtatu
ta ſuper vſuris ſoluendis
vel non repetendis vel nō
reſtituendis:eſt excommu/
nicatus.vt in Cle.ex gra=
ui.de vſu. M.

¶ Si dictauit ſtatuta aut
redegit in publicam formā
ꝯtra libertatē eccłie. excōi
catꝰ eſt.vt.§.in prima pte i
iii.c.ꝛ.in.c. Grauē de ſen.
excom. M.

¶ Si ꝑ ignorantiam aut
maliciam omiſit ſcribere i
inſtrumento.vel teſtamēto
clauſulā aliquem:vel debi
tā ſolennitatē pretermiſit
ꝓpt qđ qs eſt damnificatꝰ
tenet ei ad ſatiſfaciendū.
vt.l.Cum ſit adiecta.C.de
magiſtra.conueni.et Bar.
idem dicit in.l. tabuł.ff.de
tabuł.exhiben. M.

¶ Si ꝯfecit inſtrumentū
qđ ſit vitioſum in vno arti
culo.Qēs acticuli ſunt vi=
cioſi:ſiue ſint ꝯnexi:ſiue ſe
parati:vt notat in regula.
Utile.li.vi.glo .xxxvii. diſ.
Siqđ verius.

¶ Si in ſcribēdo teſtamē=
ta puertit ordinē:q̄ eſt de
ſubſtātia teſtamenti nō va
let:nec excuſat ꝑ impitiā
l.p latā.C.de teſta.Bal. in.
l.ambiguitas.C.eo.ti. Et
tenetur ſatiſfcere damniſi=
cato.vt ſupra. M.

¶ Si omiſit ſolennitatē ſi
bi incūbētē in inſtrumento:
vt qꝛ ſcripſit ſine teſtibus.
In dictione vel anno:repu
tatur falſum.l. Uniuerſa=
lia.ff.de rebus eorū. Bal.
vbi ſupra. M.

¶ Si ex imperitia minus
ſcripſit vel aliter q̄ debuit
Puta qꝛ non ſcripſit:ſe vel
non poſuit nomen ſuum nō
valet teſtamentū.C.de te
ſtamen.l.hac conſultiſſima
§.primo.Bal.vbi ſupra.
M.

¶ Notarius tñ ſupplere
pōt omiſſa ſi eſt bōe fame.
di.27.q̄ de menſa niſi hec

facere vellet ex interuallo
M. ꝺ ſcꝺꝫ aliquos nõ poteſt
vel ſi inſtrumentum tradi-
dit. Bal vbi ſupra.
¶ Si mẽdaciter ſcripſit ĩ
t ervenıſſe ſolennitateꝫ foꝛ
malẽ puniẽdꝰ eſt pena fal-
ſi. l. Jubemus. §. ſeiturum.
Bal. in ea. l. M.
¶ Si falſificauit/ vel oc-
cultauit teſtamẽta/ vl' alia
inſtrumẽta. ꝑpter qꝺ lega/
tarii legata. vel creditoꝛes
credita ſua ꝓbare nõ poſ-
ſunt: ꝛ ꝯ ꝯñs: nec conſequi
tenetꝰ ſatiſfacere om̃i coꝛũ
damno cauſam efficacẽ pꝛe
ſtiterit. C. de edẽ: l. is apud
quẽ. c. Si culpa de iniur. de
hoc Bal. in. l. ſi quis dolo. ff
de tabu. exigẽ. Et Joh. an.
in addi. ſpec. ti. de inſtumẽ-
toꝛum editione. §. Jnſtru-
mentum. M.
¶ Si in fauoꝛẽ vſurarii cõ
fecit inſtrumentũ vſarium
Cuius vigoꝛe ſolute ſunt
vſure: tenetꝰ vſuras ſoluẽti
reſtituere vſurario nõ red
dente. ſm glo. ꝛ Ange. in. l.
ſi ſciente. C. ad legẽ ponpe.
de parricidiis. M.
¶ Si inſtrumentum vſura
rium ꝯfecit in fauoꝛẽ ſoluẽ
tis vſura periurus eſt: licet
vſuras ſatiſfacerꝰ nõ tenea
tur. Jurant enim talia in-
ſtrumenta non conficere.
Hoſtiẽ in ſum. titu. de. vſu.
§. ab aliquo. M.
¶ Salarium ab vſuratio
acceptũ: qꝛ in eiꝰ fauoꝛẽ cõ
fecit inſtrumentum. turpe
eſt lucrum et paupibus er
rogandum. M.
¶ Si vltra ſalarium debi/
tum accepit a parte etiam
ſponte ſoluẽte puniri debꝫ
ſm Bal. ĩ autẽ. Sꝫ hodie.
C. de epi. ꝛ cle. M.
¶ Si ſtãte ſtatuto. ne poſ-
ſit niſi tantum accipere ꝑ
ſingulis actibus accepit vl
tra reſtituere dantibus te-
netur ſi multum fuit. vel ſi
parum a ſingulis accepit:
pauperibus erogabit. de
quo Bart. in. l. Jnuitus. ff.
de iniur. M.
¶ Si ſtipulatus eſt teſta-
mẽta eoꝝ q̃ erant alieni a ſe
ſu: tenetur ad omnia dam-
na illoꝝ q̃ ſucceſſiſſent pꝛe
dictis ab inteſtato. Si pꝛo
pter hoc nõ ſuccedunt: vel
in totum: vel in parteꝫ ali-

quam. Ar. c. Si culpa. de in
iur. Bal. in. l. i. C. de ſac. ſã.
ec. M.
¶ Si diebus feſtis non ne
ceſſitate: ſꝫ lucri cupidita-
te cõfecit inſtrumenta: vel
copiauit: vel extendit ſcri-
pturas cũ id differre poſſet
qꝺ ꝓhibetꝰ. de fer. c. i. M.
¶ Si eſt notoꝛius epĩ: et ſa
lariatus. ſi ꝑ ſcribendis no
minibus oꝛdinandoꝝ pꝛe-
cium accepit/ pacto/ ſtatu-
to/ vel conſuetudinẽ ſymo-
niam commiſit. de magi-
ſtris. c. i. et de ſymo. c. i. vbi
hoc dt do. Ant. de bu. M.
¶ Vbi vero ſine pacto/ ſta
tuto vel conſuetudine reci
piat a ſponte dante/ non eſt
ſymonia de ſymo. dilectus.
ii. Et idem ſi accepit preci
um ſuo laboꝛi congruẽs v/
bi ſalariatus nõ eſt. Licꝫ ꝑ
quo facit ſtilus curie roma
ne ſcꝺm quẽ taxata ſũt om
nia beneficia ſcꝺm qualita
tem eoꝛum. Do. Anto. in di
cto. c. i.

¶ A medicis

SI religioſus. vel in ſa
cris conſtitutus/ vel ĩ
minoꝛibus: ꝛ ſufficiẽter be-
neficiatus operã dedit me
dicine. Ne cle. vel mona. c.
Sẽtẽtiaꝫ. Durã. li. ii parte
ſcꝺa. q. lv. M.
¶ Pꝛo miſerabilibꝰ tamen
pſonis: et conſanguineis. ꝛ
vbi periculum nõ ẽ. Cleri-
ci poſſunt operam dare me
dicine dummodo non in cy
rurgia: que aduſtionem et
abſciſionẽ reqrat. c. Sẽten/
tiã. Durã vbi. ſ. M.
¶ Si imperitus exercuit
artẽ medicine: vel ꝑitus: ſꝫ
in medendo nõ eſt ſecutus
traditiones artis. de homi
ci. Tua nos. Et ibi dominꝰ
Anto. ꝛ Jnno. M.
¶ Licꝫ ſequatꝰ ſanitas in
firmi. Jmꝑitus tñ non ex-
cuſatꝰ a moꝛtali eũ ſe expo
nat ꝑiculo peccati moꝛta-
lis in nocumẽtum ꝓximi ſe
cũdũ do. Archiepm. M.
¶ Si medicus ꝑitus eſt. ſꝫ
non adhibuit debitam dili/
gentiam pſonaliter viſitan
do: dietam infirmi oꝛdinã-
do: ꝛ hmõi. vt tenetur. d. ca
Tua nos: ꝛ dominus An-
to. ꝺ but. ibidem. M
¶ Si medicus ſciens ar.

matarium ponere corru-
ptas ſpẽs in medicinis: ne-
glexit eligere bonas dum
medicinas ordinabit. In-
no. in. d. c. Tua. et Duran. v
bi ſupra. M.

❡ Si dubitans de aliqua
medicina an proficere de-
beat infirmo. nichilominus
eaꝫ ſi propinauit. videtur
mortale: q2 ſic cum pericu-
lo expoſuit. dñs Anto. vbi
ſupra. M.

❡ Si propter pecuniam ꝯ-
ſequendam differt ſanita-
tem: aut grauat infirmita-
tem faciens infirmum re-
cidiuare. puniendus eſt ſe
uere. ff de Vari. ⁊ extraor.
cogni. l. Medicus Innocẽ.
⁊ Abb. in. d. cap. Tua nos.
M.

❡ Si nimis intempeſtiue
dereliquit curam infirmi:
ex quo mortem vel longio
rem icurrerit egritudinem
tenetᷣ de omni d[…]mno. In-
ſtitu. ad legem aquiliam. §.
Preterea. Aſteñ. libro. vi.
titulo. xiiii. M.

❡ Si emere fecit ſuꝑfluas
medicinas: q2 hꝫ partem in
apotheca aromatarii. te-
netᷣ ad ſatiſfactionẽ dãni.
Aſteñ vbi. S. M.

❡ Si cum eſſet vtile infir-
mo membrum aliquod in-
cidere medicus neglexit
practicum et diſcretum in-
ciſorem reperire exponẽs
illum periculo. Dñs Anto
vbi ſupra. M.

❡ Si Cyrurgicꝰ dubitãs
de inciſione vtrum infirmo
eſſet periculoſa non abſti-
nuit ab incidendo. do. An-
to. vbi. ſupra. M.

❡ Si illeq̃ flebothomat: vl
ſeccat. imperitus eſt in ta-
libus vel peritus: ſed dili-
gentiam non adhibuit vtro
biqꝫ peccat Duran. vbi ſu-
pra. M.

❡ Si primo viſitans infir-
mum grauatum egritudi-
ne mortali: vel non morta-
li cum effectu non induxit
vt confiteretur antequam
manum ad medelam appo
nat: fecit cõtra preceptum
c. Cum infirmitas. de peni.
⁊ remiſ. Contra qd̃ nulla
contraria ꝯſuetudo valet
Hoſtiẽ. ⁊ Johã and. ⁊ do-
minus Anto. in dicto. c. Cũ
infirmitas. M.

❡ Tenetur autem medicꝰ i
foro conſcientie relinquere i
firmum: qui ad eius moniti
onem confiteri nõ vult: vt di
cit Cardinã. in dicto capitu
Cum infirmitas. quod cre-
ditur: niſi egritudo illa exi-
gat feſtinatum remedium:
vel ſi infirmus in nolle con-
fiteri ſit obſtinatus: ſecun-
dum Petrum de palude in
quarto M

❡ Si pro ſalute corporiſ cõ
ſequenda: vel conſeruanda
ſuaſit aliquid infirmo: quod
vergat in periculum anime
vt ꝙ quis inebrietur: vel fe
mina aborſum faciat ne mo
riatur. d. c. Cum infirmitas

❡ Si ſalariatus eſt de pu-
blico cum pacto: vt nil reci-
piat ab aliquo: ſi recipit eti-
am a ſponte dantibus: reſti
tuere eis tenetur glo. in leg
metus. §. fina. ff. de Regulis
iuris M

❡ Non debet etiam paciſci
de ſalario cum eo qui preſu
mitur timore mortis promit
tere. Unde et tale pactum
reſcindi debet officio iudi-
cis vt lege medicus. ff. de va
ri. ⁊ extraordina. cogni. leg.
archite. §. de profeſſo. ⁊ me-
di. lib. x.

❡ Si noluit gratis curare
pauperem infirmum: vel e-
tiam diuitem qui nolebat a
liquid ei dare: vt tenetur. cũ
tamen a diuite poſſit poſtea
ſalarium exigere. ff. de nego
geſt. leg. Pomponius. glo. in
capitu. primo diſtin. lxxxiiii.
Alexander de Ales in ter
tio M

❡ Si vt medicinam experi-
retur eam dedit religioſo:
vel pauperi exponens illuꝫ
periculo propter dictã me-
dicine experientiam facien-
dam ſecundum Duran. vbi
ſupra Innocen. ⁊ do. Anto.
videtur mortale M

❡ Si nimis de facili ſua-
ſit debilibus non ieiunare
vel comedere carnes tem-
poribus prohibitis. Aut
alicui pro conſeruanda ſa-
nitate ſine cauſa rationa-
bili mortale eſt quia eſt ꝯtra
eccleſie precepta. c. Conſiliũ
de obſer. ieiu. M

❡ Si ex emulatiõe detraxit
aliis medicis Aut eis ex
hoc aliquid dãni intulit: aut
vniuerſitatiſ iuramenta non

ſeruauit:q2 totiens eſt ꝑiu
r⁹ vt ſupra ĩ locis ſuis.M.
¶Si ex libidinoſa ĩtẽtiõe
tetigit mulieres infirmas
mortale eſt vbi ſ. M.
Si medicus per imperiti=
am dedit medicinã:ex qua
infirmus mortuus eſt ad
ſatiſſactionem tenet. vt in
c.Tua nos.de homi. Ab. ſi
cu.in.d.c.Tua. M.
¶Si gerẽs curam infirmi
aliqđ contrarium vel noci/
uum infirmãti tribuit gra
uiter peccauit.etiam ſi ex
compaſſione fecit. Abb.ĩ.d
ca.Tua nos.de homi. M.
¶Si infirmus cibum vel
potum ſibi ſumpſit credẽs
ſibi valde nociuum.morta/
le eſt. Duran.vbi ſupra.et
dñs Anto.ĩ dicto cap.Tua
nos. M.
¶Si qs in ſuis infirmita
tibus medicum iudeum vo
cat.aut ab eo medicinã re
cipit.ſi clericus deponẽd⁹
eſt.ſi laycus excõicandus
Tex.in.c. Nullus.xxviii.
queſt. M.
¶Ubi vero in eodem loco
medicus xp̃ianus nõ eſſet
ſed tm̃ hebreus vocari po/
teſt a xp̃ian; q2 neceſſitas
nõ habet legẽ.ſcđm Archi
Hug.⁊ Laur.in.d.c. Nul=
lus.Qđ etiam intelligunt
qdam qñ xp̃ianus contra
monitionem ſibi factam do
cet eum. Et tunc tantum
peccat mortaliter.
¶Qñ longa expientia qs
habet peritiam medendi a
licui egritudini.vt oſſa cõ
fracta /vel caput vulnere
contritum ſine alicuius in
cantationis.vel vane ſup=
ſtitionis imprecatione cu=
rare:lʒ canones medicina
les ignocet ſine peccato fie
ri poſſe videtur.vñ nec ta=
lib⁹ in foro penitẽtie abſo=
lutio eſt negãda.
¶Si tñ aduocẽt medicuʒ
phiſicũ:quando videt hoc
neceſſariũ ꝓpt febrem vul
nerato ſupuenĩẽte. Et hoc
idem de illis ꝙ cancros/ fi=
ſtulas/dolorẽ dentium/vel
aurium curare nouerunt.
vt expreſſe de hmõi medi=
cis habʒ tex.in.l.i.§.medi=
cos.ff.de va.⁊ extraor. co=
gni.vbi dr.medicos ſoluta
ſis qs accipiet. Etiam eos
ꝙ alicuius partis corporis

vel certi doloris ſanitatem
pollicent.vt puta ſi auricu
larius.ſi fiſtula/vel dentiuʒ
Nõ tñ ſi incãtauerit.ſi im=
precat⁹ eſt. Hec ille.

De mercatorib⁹

SI mercator laqcus ſo
lum propter cumulan
das diuitias non ꝓpter ne
ceſſitatem: vel elemoſynas
faciẽdas Aut ꝙ ſic ſua in
duſtria rei publice ſeruiat
negociat. Alex.de ales in
tertio tractatu preceptorũ
Et Tho.ij.ij.q.lxxvij.arti.
4. M.
¶Propter enim domus
ſue ſuſtẽtationẽ:vel paupe
rum ſubuẽtionẽ/vel publi=
cam vtilitateʒ ne ſi res ad
patrie vitam neceſſarie de/
ſinit negociari/ licet lucrũ
non quaſi finẽ expetẽdo / ſʒ
quaſi ſtipendium laboris.
Tho.vbi ſ.
¶Si rẽ emit vt ſtatim im=
mutatã carius vendat/nec
illam transfert vel conſer=
uat periculoſe temporis ex
ponẽs vel loci illicitum eſt.
Tho.⁊ Alex.vbi ſ.
¶Si totum forum rerum
venaliuʒ emat/vt alij ab eo
carius emere cogantur do
abhominabilis eſt Alexan.
vbi ſ.⁊ do.Anto.ĩ ca.i.Ne
cle.vel mo. M.
¶Si cum ceteris mercato
ribus compoſuit/vt vno ꝓ
cio/⁊ non minori rem taleʒ
vendant.illicitum eſt.C.de
monopolijs.l.i.⁊ Hoſtien.ĩ
ſum.titu.de ſindico.§. quid
ſocietas M.
¶Si impetrauit a princi=
pe/vel cõmunitate vt ei ſo
li talẽ rẽ vendere liceat/il=
licitum eſt.e.l.i. ⁊ Hoſtien.
vbi ſ. M.
¶Pena autem in predi=
ctis duobus caſibus eſt ꝑ=
petuũ exiliũ ⁊ bonoꝝ con=
fiſcatio.d.l.i.
¶Si merces prohibitas
miſit ad partes infidelium
excõicat⁹ eſt.vt in ꝑma pte
c.iij.§.lxxviij M.
¶Si mercatores q ad ven
dendum alioꝝ merces ſibi
tranſmiſſas ſunt mediato=
res ꝓ labore ſuo ſubtraxe/
runt florenum ꝓ cẽtenario
aſſerẽtes/velle gratis eas
vendere/tenent ad reſtitu/

tionem. Et idem ſi amitten
tibus gratis verſa vice: in
talibus deſeruirent. 14. q.
v. Nō ſane ī fine. M.
¶ Ubi vero nec pꝛopter a-
miciciam: vel ſuſceptum ſi-
mile ſeruitium ſunt media
tores ad vendendum: ſi ſi-
ne alia conuentione floꝛe-
num retinent licitum eſt.
Cum omnis laboꝛ pꝛemiū
optet. Ar. diſtrictio. §. Que
contra moꝛes.

Si exercuit mercantiā
die feſto: vel ī loco ſacro cō
tra dei vl' eccleſie ꝓhibitio
nē. vt Exod. xx. Matthei.
xxi. de ferijs cap̄. i. diſt. xlij.
Non opoꝛtet. M

Si emendo vel venden-
do aduertēter periurauit.
aut pernitioſe in damnum
pꝛoximi mentitus eſt. xxij.
q. ij. Pꝛimum de hoc in. ij. p̄
cepto. M.

Si venditoꝛ rei apud ſe
adhuc conſiſtentis vendite
in genere que degustatio-
nem recipit vt vinum zinzi
ber. Uel conſiſtit in ponde
re: numero / ⁊ menſura. Su
ſtu. et menſura non ſecu-
tis pertinaciter velit em-
ptoꝛem ſubire damnum a-
miſſionis: vel deterioꝛatio-
nis facte in rebus pꝛedictꝪ
cum ad ſe ſpectet gloſ. in. l.
Quod ſepe. §. in his. ff. ꝺ cō
trahen. empti. ⁊. l. pꝛima. ff.
de Pericu. ⁊ como. rei ven.
M

Ubi tamen dicte res vē
duntur in ſpecie periculū
ſtatim ad emptoꝛem perti-
net: niſi venditoꝛ illud in ſe
ſe ſuſceperit. quia tunc te-
netur uſq; ad degustatio-
nem: uel menſurationem: ſi
aliud tempus non fuit de-
terminatum. di. §. In his. ⁊
di. l. i.

Exēplum uenditiōis in
genere ut uendo tibi decē
coꝛbes frumenti uel uini q
eſt in hoꝛreo: uel cellario
meo. in ſpecie uero fit uen-
ditio. ſi dicat has decē coꝛ-
bes frumenti: aut uini tibi
uendo pꝛo tanto pꝛecio.

Excipitur tamen caſus
quando bona venditoꝛꝭ
publicarentur re uendita
nōdum tradita: uel ubi pa
ctum: uel culpa. in traden-
do interueniſſet: quia tunc
ad ipſum venditoꝛem ſpe-

ctaret. ff. locati. l. ſi fundus.
Monal. in ſumma.
¶ Si de re vendita ſub cō-
ditione vel ſcriptis conditi
one nondū exiſtente vl' ſcri
ptis non confectis venditoꝛ
velit emptoꝛem periculum
vel deterioꝛationē ſentire
cum ad ſe ſpectet. C. de fid
inſtrum. l. contractus. Mo
nal. Ubi ſupꝛa in ſumma.
M
¶ Si vendidit vltra pꝛeci
um taxatum rebus venali-
bus ad vendendum expoſi
tis. l. i. C. ꝺ epiſco. audi. Et
ibi Bal. M
¶ Si plus notabiliter ven
dit: aut emit res minus: q̄
communiter ab alijs fiat.
moꝛtale eſt. vt glo. ⁊ doct. no
tant in. c. In ciuitate de vſu
ris. M
¶ Talis autem ſic lucrās
niſi reſtituat damnificato:
vbi multa fuit damnifica-
tio: vel pauperibus ſi pa-
rum per ſingulos abſolui nō
debet ſcdꝫ Thom̄. ſecunda
ſecunde. q. lxxvij. arti. i. Et
Sco. in 4. di. xv. ⁊. 14. que.
ij. habetis M
¶ Si etiam ſine dolo plus
notabiliter vēdidit: aut mi
nus emit comparata: Hac
pꝛecij iniuſticia niſi ſatiſfa
ciat eſt in ſtatu damnatio-
nis. ſecundum tho. eo. arti.
pꝛimo. M

¶ Si vendidit non plus
q̄ valeat pꝛopter commo-
dum: quod ex ea emens ha
bebat reſtituere illud plus
illi tenetur. Et idem in per
mutatione. Sco. ī 4 diſtin.
xv. ⁊ Tho. ij. ij. q. lxxvij. art.
v. M
¶ Licet tamen vendenti
⁊ permutanti ꝓpter dam-
num ſuum rem plus vende
re. Et pꝛo plus permutare
q̄ valeat ei qui inſtāt vult
eam. Sco. ⁊ Thom̄. vbi ſu-
pꝛa.
¶ Si vendidit fraudan-
do in ſubſtantia: vt aurical
cum pꝛo auro: aquam ꝓ vi
no tenetur deceptis ſatiſfa
cere. Sco. in. d. di. xv. Quar
ti. M
¶ Si vendidit vinum vel
fenum: ſanum mixtum cū
coꝛrupto. l. ſacularii. Et i-
bi gloſ. ff. de extraoꝛdi. cri-
mi. M

¶ Licet tñ ad ſe cõſeruan
dum cum lucro cõgruo re=
bus bonis minus bonis mi
ſcere dummodo mixtio no/
xia nõ ſit: vt in medicinali/
bus. C. de condu. in horreis
publi. l. i. lib. x.

¶ Si vendidit fraudando
in quantitate ponderis lã/
cis: vel ſtatere. aut in men=
ſura ſextarij: vl' vlne. extra
de empti. ꝛ ven. capitulo vt
menſure. M.

¶ Si vendidit fraudando
in qualitate. vt vinum: vel
frumentum corruptuꝫ pro
ſano. pannum vnius ſortis
ꝓ altera. l. Anonam. ff. De
vari. ꝛ extraor. cogniti. ſco.
ea. di. xv. quarti. M.

¶ Si vẽdidit librum men=
doſum quẽ magis expedit
nõ habere ſatiſfacere teneť
ar. l. i. ff. de edil. edic. Spe.
ti. de empt. ꝛ vendi. §. i. ver=
ſu. ꝛ notat. Quod intellige
maxime ſi lr̃as ignorãti vẽ
didit ſm̃ Alexandrum lõ=
bar. M.

¶ Si rem vendidit occul=
te defectuoſam: vt domum
ruinoſam: equum claudicã
tem. ꝛ hmõi Tho. ij. 2. que.
lxxvij. ar. iij. M.

¶ Manifeſtum tñ vicium
dicere non teneť vẽditor: vt
ſi equꝰ eſt monoculus: nec
occultum: ſi nõ eſt noxium
ꝛ ꝓ tanto detrahat de pre=
cio. Tho. ibidem

¶ Si vendidit rem cuius
defectuꝫ qꝛ nõ dixit emens
damnum notabile incurrit:
teneť ad omne dãnuꝫ inde
ſecutũ. Alex. Lom. ꝛ Tho.
vbi ſupra. M.

¶ Exẽplum ſi nauis defe
ctum. vel eq̃: vel medicine:
vel tigni non patefacit na=
uiganti/militi/egroto/edi/
ficanti: propter qđ naufra=
gium vulnus. maiorẽ egri=
tudinẽ: ꝛ ruinã domꝰ paſſi
ſunt iſti Alex. Lombar. ꝛ l.
Julianꝰ. §. ſi igiť. ff. de acti.
emp. vbi Bal. dicit ꝙ tene=
tur ad ruinã ꝛ om̃ia dãna.
inde ſequentia

¶ Si mihi ementi frumen
tum vel aliud: vt ex eo ne=
gociando lucrer. ꝛ illo mi=
hi non tradito ĩ termino cõ
ſtituto nolis ſatiſfacere lu
cruꝫ quod ꝓbabiliter feciſ
ſem vt teneris. l. ſi ſterilis
§. ſi per venditorem. ff. de a
cti empti. M.

¶ Non tñ teneris mihi ſa=
tiſfacere precium aĩaliuꝫ
inde mortuorum: qꝛ bladum ĩ
termino conuento tradidi=
ſti. d. §. Si p venditoreꝫ. ſm̃
Bal. q̃ indiſtincte ſic tenet
in. l. vna. C. de ſen. q̃ pro eo:
quẽ intereſt proferun.

¶ Si vẽdens equum ſciẽ=
ter morboſum dixerit. ven=
do tibi pro morboſo/ calci=
troſo/ retrogrado: teneť ſa
tiſfacere: qꝛ inſidioſe viciũ
expreſſit. ff. de contrahen.
empt. l. ea q̃. §. fi. Spe. tit. de
emp. ꝛ ven. §. nũc. Dicendũ
ꝑſu. Quid ſi vendiť. M.

¶ Si vẽditor emptorẽ ſci=
enter decepit. teneť ad om̃e
intereſſe. M.

¶ Si ignoranter tenetur
ei quanto minoris emptu=
rus eſſet. l. i. §. Js ꝛ. l. Julia
nus in principio. ff. de acti.
empti. M.

¶ Exẽplum ſi vas vitioſũ
ex quo vinum eſt effuſuꝫ vẽ
didit: qꝛ ſi ſcienter ad dam
num vini. ſi ignoranter ſo=
lum ad vaſis precium reſti
tuẽdum tenetur. l. tene. §. ſi
vas. de acti. empti. ff. locati,
l. ſed edes. §. i.

¶ Si vendidit fucos muli
eribus innuptis Hoſtien. ꝛ
Jo. an. ꝛ Abb. ſicut. in cap̃.
i. Ne cle. vel mo. M.

¶ Vẽdere tñ nuptis tãtuꝫ
vt fuco illo ſuis placeãt vi
ris nõ eſt illicitum ſm̃ pre/
dictos: quamuis tutior ſit
ſentẽtia Alexan. de ales in
quarta parte: tractatu de
euchariſtia: vbi triplici rõ=
ne cõcludit nulli femine li
cere ſe fucis impingere. de
q̃ ſ̃ ĩ q̃rto p̃cepto

¶ Si vẽdidit gladios/ſa=
gittas/venena/ ꝛ hmõi. cuꝫ
crederet ꝓbabiliter abuſi=
uos ementes talia. xxiij. q.
v. de occidendis. immo om=
nia pctã indeſequentia ei ĩ
putantur: ꝛ reus eſt omni
um animarum. ꝓpter talis
pereuntium. 14. q. 3. preci=
pue. 27. q. 2. ſi tu. Ray. titu.
de emptione. §. Sed quid de
illis. M.

¶ Si aſſidue mentitus eſt
etiam ꝓpter ſe ſeruandum
indamnẽ. mortale eſt ſcđm
Hoſtiẽ. in rubri. de pe. ꝛ re.
ꝟ. Quando quis mentitur
ſicut aſſidua ebrietas diſt.

xxv.§.alias. M.
¶ Si vendidit aleas: ⁊ ta-
xillos his quos ſciebat ex
cupiditate luſores videtur
mortale. M.
¶ Si emit rem minus no-
tabiliter q̃ valeat propter
vendentis neceſſitatem vel
ignorantiam: aut leuitatez
maximam: aut vicium vo-
luntatis. ſatiſfacere tenet
vſqz ad iuſtum precium. A-
lexan. Lomb. in tractatu re
ſtitutionū Bal. i. l. ij. C. d̄ re
ſcinden. vendi. M.
¶ Tamen ſi ſciēs ⁊ aduer
tens quantitatem exceſſus
vel defectus precij emit rē
pluſq̃ valeat: aut vendidit
minus ſponte ⁊ non coact⁹
nulla eſt iuſticia.
¶ Precia rerum iuſta attē
dunt ſcd̄m communez ciui
tatis taxationez. Alex. vbi
ſupra. Et. l. precia reruz. ff.
ad. l. Falcidam. Addit A-
lexan. Lombar. Si diſceda
tur a p̄cio cōmuniter exti-
matio. non ē ſimpliciter il-
licitū. i. mortale.
¶ Si induxit dolo: vt quis
rem venderet: alias non vē
ditur⁹ ꝯtractus eſt nullus.
ff de dolo. l. elegant M.
¶ Si dolo induxit. vt mul
to minus rem venderet: vſ-
qz ad condignum precium
ſupplere tenetur. ff de acti.
empti. l. Nullo §. Si vendi-
tor. M.
¶ Si emit bona alicui⁹ p-
pter quodcunqz crimen iā
confiſcata fiſco reddere te
netur. etiā in foro cōſciētie
Pet. de Ancha. in regula
poſſeſſor li. vi. habes de hoc
ſupra in. vij precepto. Joā.
an. ⁊ Spe. i ti. de dona. §. I-
tem pone. M.
¶ Si emit redditus pe-
dagij ſeu gabelle iuſte po-
ſiti vel a non vero dn̄o: ad
reſtitutionez tenet eis q̄ ſol
uerūt. Pet. de Ancha. in re
gl'a poſſeſſor habes de hoc
i vij. p̄cepto. M.
¶ Si emit rem alienam
ſciēter vel ignorantia craſ-
ſa ſcilicet alijs dicentibus
rem eſſe furtiuam. tenetur
ad extimationem plurimi:
⁊ ad omnes fructus per-
ceptos et percipiendos. l. 2
ff. de fur. ⁊. l. ſcd̄a. C. Eodē

titu. de reſtitu. ſpolia. capi:
Grauis M.
¶ Si emit queſtum. S.
Antonij. S. Johannis. S.
Bouis. S. Sepulchri. Et
hmōi. Illicitum eſt omni-
no. Quia tales contra ca-
nones queſtuant: vt in cap̄.
Cum ex eo. de pe. ⁊ re. Et
de hoc in peccato auaricie.
Itē q2 dantur eis elemoſy
ne. vt ex his pauperes ⁊ e
groti predictorum locoruz
alantur. Aliquando vt di-
cantur miſſe fiat calix. vel
altare: ⁊ huiuſmodi. de qui
bus nihil fit: vel pro mini-
ma parte fit. M.
¶ Si feudum alienuz ſciē
ter emit: vel detinuit: ⁊ cuz
nolit reſtituere fructus na
turales ⁊ induſtriales: q̄s
percepit ⁊ percipere potu-
iſſet verus dominus ſi poſ-
ſediſſet: vt tenetur. l. ex di-
uerſo. ff. de rei vendi. Et ca
pitulo. Grauis de reſtituti.
ſpo. M.
¶ Si metu compulit ſi-
bi vendi fundum ⁊ nolit e
um reſtituere cum fructib⁹
perceptis. Et quos domi-
nus verus percipere potu-
iſſet vt tenetur. l. Sed et
partis. ff. Quod me cau-
ſa. M.
¶ Si poſtq̃ emit rem bo-
na fide ſcit eſſe alienaz: aut
more contra cuz iſte ſcit ſe
non habere iuſtam cauſam
litigandi iure ſibi reſiſten-
te: nec reſtituit omnes fru-
ctus naturales ac induſtri
ales perceptos repulſe ex-
tantes a die qua ſcire cepit
rem eſſe alienaz: vt tenet ſe
cūdū do. Anto. i. d. ca. Gra-
uis. Et Bar. in. l. Sed ⁊ ſi
lege. §. Scire. ff. de peti. he-
re. M.
¶ Errans tamen in iure
eo q͛ ſibi iura non aſſiſtant
nec reſiſtant. Habetur pro
poſſeſſore bonefidei. Unde
nec ad reſtitutionem p̄dic-
torum fructuum tenetur.
niſi contra eum ſententia:
que etiam in rem iudicatā
tranſierit lata fuiſſet ſcd̄m
Do. Anto. ⁊ Bart. vbi ſu-
pra.
¶ Si bonefidei poſſeſſor
alicuius p̄dij ſine titulo: vt
emptiōis/ dōatiōis/ p̄muta

tionis:⁊ hmõi.funduȝ que ſtuit:vel detinet:nec velit eum reſtituere vero dño:cuȝ fructibus naturalibus ꝑcepcis ⁊ acceſſionibus ciuilib⁹ Si iſte extant aut conſumpte ſint in rem ſibi vtilem q꞉ ſic factus eſt locupletior vt tenetur ſcdm predictos vbi ſupra. M.

¶ Poſſeſſor tam̄ bonefidei cuȝ titulo:⁊ ſine titulo fructus īduſtriales facit ſuos quamuis factus ſit locupletior ſecūdū glo.in.l.fruct⁹. ff.de vſur.Et eſt cõmunis opinio.d.Anto.in.di.capit. Grauis.

¶ Naturales fructus ſunt q̄ a natura ſine hominis induſtria ꝓducunt꞉ vt poma pira/fic⁹/⁊ ſilia.

¶ Induſtriales ſunt ī quibus pl⁹ hoīs induſtria verſat꞉.vt blada/vinum/oleum lac/lana/fenum/ꝗꝫ ⁊ ſilia ſi magnam hominis curaȝ exigant.

¶ Ciuiles actiones ex hominis ꝓuiſione prouenīūt vt ſunt penſiones domorūt vecture nauium/vel equorum ⁊ hmõi.dñs Anto.Et Abb.in caꝑ.Grauis de reſti.ſpo.⁊ Bar.in.l.fructib⁹. ff.de vſur.

¶ Si in rerum ꝑmutatione:ſeu barato rei ſue viciū occultum damnoſum/vł ꝑiculoſū permutanti non manifeſtauit:vt tenebatur. Exempluȝ in equo claudo vel domo ruinoſa:vnde ad omīa damna inde ꝓuenientia:tenet꞉ Tho.ſcda ſecūde. q.lxxvij.ar.iij.⁊ Sco.ī q̄rto di.xv. M.

¶ Ubi vero rei vicium manifeſtum eſſet ſicut in equo monoculo:in ſerico.in lana ante oculos expoſita ſi tantuȝ de rei precio ſubtrahat quantum eiuſmodi vicium facit eſſe deteriorem ſufficit ſi non manifeſtat Tho. ⁊ Sco.vbi ſupra.

¶ Si vterqꝫ ꝑmutans noluit vitia rerum manifeſtare explicite/per hoc intendēs alter alterum decipere peccant ambo mortaliter. Ar. c.Periurare.xxij.q.v.dolo/ſa.Eſt enim in ambobus intentio:que omni lege damnatur. M.

¶ Satiſfacere vero inuicē

non tenent꞉ ſi vterqꝫ tantūdem decept⁹ eſt:vel ſi vterqꝫ practici ſunt in ſciendo defect⁹ reruȝ ꝑmutādarū q꞉ ſciēti et ꝯſentiēti nō fit īiuria neqꝫ dolus.

¶ Si vnus ꝑmutantiū ponit exceſſiuum precium in re ſua:qđ alter minime facit ſi notabilis eſt exceſſus quem alter non ꝑpendit:tenetur vltra pactum ſatiſfacere.xxij.queſt.v.Periurare. M.

¶ Ubi vero vterqꝫ excedit in precio:q꞉ ex quotidiana practica arbitrantur de ſocio ꝙ ſiłr faciat:vt ſe conſeruet indemnē:et ſocium decipere nō ītēdat.Non eſt illicitum. M.

¶ Si cum ꝑmutare reȝ ꝓpre ꝓmiſiſſet ſine cauſa legitima denegauit vltra pactum:tenet꞉ ei cui promiſit ad intereſſe.l.cū ꝓcib⁹.⁊.l. reb⁹.C.de ꝑmu. M.

¶ Si pedagia:et gabellas iuſtas decepit.vide ſupra in vij.ꝓcepto. M.

¶ Si cum potuit ſoluere ꝓcium mercantiarum a ſe emptaruȝ in termino ꝯſtituto per longuȝ tēpus neglexit vltra pactuȝ tenet꞉ ad īntereſſe vendentiū.ſcđȝ Alexand.lombar.in tractatu reſtitutionuȝ de pig.c.ſignificante. M.

¶ Si conductis pro certo pecunie precio aliud q̄ꝫ pecuniaȝ dedit ⁊ inuitus peccauit omnino cum pacta ſeruanda ſint.de pac.cap.Antigonus. M.

¶ Ubi vero cum mercēnario ꝯuenit dare partē pecunie ⁊ partē panni:vel bladi pro iuſto:⁊ communi ꝓcio.lȝ ille reuēdendo multum ꝑdat:mercator non tenet꞉:q꞉ pacta ex conuētione legem accipiunt.Et vt in regula in vi.Scienti ⁊ conſentienti.

¶ Si ex pacto ſoluit mercēnario partē panni:quam multo maiori precio q̄ꝫ valeat vendit:Ita ꝙ mercennarius debitam mercedem nō recepit.Tenet꞉ ſupplere:q꞉ dign⁹ eſt mercēnari⁹ mercede ſua.Mat.x. M.

¶ Si contracta ſocietate cum alio ad cõmune lucrū ⁊ dānuȝ infideł̄r ſe habuit

ſubripiendo plus de lucro vel minorē diligentiā in rebus communibus q̄ in ꝓpriis habēdo: vñ et lucrum ceſſauit. vel res deſtructe ſunt vltra pactum ſatiſfacere tenetur ſocio quantuꝫ ſua intereſt. capitulo. Non ſane. in fine. xiiij. queſtione v. de depoſito. cap. Bona fides. M.

De ſocietate mercantie.

Si ponens pecuniam in ſocietate voluit ſoluam eſſe vel lucrum ſub certitudine etiam ſi mercator non lucretur. vſura eſt. Richardus in quarto. diſt. xv. art. v. q. v. M.

Oportet enim et capitale ⁊ lucrum periculo expoſitum eſſe. vt rerum euentꝰ attulerit. Richar. ibidem Et glo. i cap. Plerique. xiiij. q. iii.

Si ponens pecuniam in ſocietate ſine pacto expreſſo. intendit illaꝫ eſſe ſaluā vſurariꝰ ē ſecūdū Salycetum in aucten. Ad hec. C. de vſuris. M.

Si intendens pecuniam ſuam eſſe in periculo recipit lucrū a mercatore quē ſcit non lucrari: reſtituere ei tenet. Johannes de lig. in capitulo. in ciuitate. de vſuris: M.

Si ſcit datam a ſe pecuniam in ſocietate non exerceri in negociatione: vel arte: ⁊ aliquid percipit ꝓ lucro. totum reſtituere tenetur. Jo. and. ⁊ dñs Anto. de but in. c. Ad noſtram. de emp. ⁊ vendi. M.

Si deponens pecuniam lucrum accepit a mercatore q ſe ad hoc obligatum: ſaltem ex honeſtate credebat reſtituere ei tenet ſcđꝫ beatum Patrem fratrem Johannem de Capiſtrano in ſuo tractatu de vſuris. M.

Si deponens pecuniam lucrum accepit credens ꝑ ignorantiam hoc licere: nō excuſatur a peccato et reſtitutione. ſecundum archiepiſcopum. Floren. in tractatu vſurarum. M.

Si dans pecuniam mercatori ad participationem

lucri ⁊ damni vult fieri inſtrumentum mutui vel depoſiti ꝓ ſua ſecuritate. Illicitum eſt Idem ibidem. M.

Si ſocius voluit plꝰ lucri: non tamen plus laboris: vel pecunie poſuit in ſocietate. reſtituere tenetur. Et ſi hoc deductum ſit in pactum nō valet de iure ciuili. ſcđm Dominum Azonem. ⁊ Accurſium. in. l. Si non fuerint. in prin. ff. ꝓ ſocio. M.

Si noluit expenſas pro ſocietate factas eſſe communes vel ſocium qui propter defenſionem mercium vulneratus eſt cōmuni ſūptu curari vt fieri debet ſecundum Baldum. cynum. ⁊ dominum Jacobum de arena in. l. i. C. pro ſocio. M.

Si ponens in ſocietate pecuniam que periit. vel merces ex illa empte noluit ſocium operas tantum ponentem teneri ad dimidium damni. Cui tamen non contuliſſet dimidium capitalis. ſi ſolum poſt ſocietatem finitam illud reperiatur reſtituere eidem tenetur ſecundum Baldum in l. prima. C. Pro ſocio. Et Sanctum Bernardinum ſermone. xxxix. in euangelio eterno. M.

Capitale autem poſt finitam ſocietatem ſi ſolum reperiatur de iure ac conſuetudine reſtitui debet ponenti illud: vbi contraria conuentio non interuenit. ſm dñꝫ Baldum. et Jacobum de arena in eadem lege prima

Ad diuerſi mode contrahentes. Et primo de compenſatione.

Si retinuit cauſa compenſandi: quod fiſco dare tenet: cauſaue tributi qđ ſoluitur pro predictis vel capitibus: non licet. vt. l. in. ea. C. de cōpenſatio. M.

Si fratres heredes parentes inſtituti: velit vnus cauſa compenſationis ſibi retinere: tanto plus de bonis paternis. quanto alius frater non emancipatus vi

uente patre conſumpſit in ludo: ⁊ meretricibus. Dic vt infra. M.

¶ Si cauſa compēſatiōis depoſitarius vult retinere rem conſiſtentē in pondere vel menſura: vt decē libras piperis: vel decē corbes fru menti ꝓ pecunia ſibi debi ta. non lȝ. ff. de pig. acti. l. ſi cum venerit. M.

¶ Liceret tñ ei retinere cā compēſationis pecuniā mu tuatam ſibi ꝓ alia mutua ta. vel frumentum pro fru/ mēto: vinū ꝓ vino: ⁊ hmōi Sȝ nō vnius rei ſpēȝ ꝓ a= lia. l. fi. ⁊ ibi glo. C. de con= pēſa. Uel vbi ex vna parte debet ſpēs: ⁊ ex altera pe= cunia. ſcdȝ glo. in. l. fundus §. ſeruū. ff. ſi. cer. peta. Sȝ intellige mihi licere retine re interueniente officio iu/ dicis. ſcdȝ Bal. i. l. ſi cōſtat C. de compenſa. Itē licȝ cō pēſando retinere pecuniaȝ mihi mutuatā: ſi mutuans dolo vel culpa ſua rē meaȝ mihi reddere non poſſit. vt in. l. fi. in pñci. ⁊ ibi glo. C. d compeſa.

¶ Si nō ſatiſfacit ꝓ reb⁹ apud ſe depoſitis quas ne glexit in incendiis ſaluare vt ſuas parum valentes ſl lax compaſſione. ſcdm dñȝ Johan. de imo. in ca. fi. de depoſito. M.

¶ De depoſito.

¶ Tñ licuit ei depoſitas negligere ſi ſuas q̄s ſalua uit eque precioſe erant aut amittendo ſatis ei damno ſum fuiſſet. ar. l. preces. C. de ſerui. ⁊ aqua.

¶ Si ſua leui culpa periit depoſitum: de quo merce= dem habebat et non ſatiſfa cit: ſicut tenet. c. fi. de depo ſito. Nā ſicut intelligunt dñs Anto. de but. Abb. et Johā. de imola. M.

¶ Si depoſitum non ſatiſ facit. qđ leuiſſima eius cul pa periit: ad qđ retinendū ſe obtulit. l. i. ff. depoſiti. et extra eo. ca. fina. In hoc et ī precedenti caſu depoſita rius tenet ſatiſfacere in fo ro contentioſo: ſȝ in foro pe nitentiali ſufficit dolere de culpa cōmiſſa. ſcdȝ Innoc. in. c. Sicut dignum. de ho= mici. ⁊ Abbas in cap. i. de

conſitu. M.

¶ Si repetenti depoſituȝ fuit ī mora reſtituēdi. Et illud caſu fortuito periit: niſi ſatiſfaciat. vt tenet di cto. c. fina. M.

¶ Lata eſt culpa in exem plo proxime dicto. Leuis culpe exemplūȝ. Si depo ſitum poſuit ī camera nō clauſa. M.

¶ Leuiſſimē culpe exēplū ſi clauſo oſtio camere in q̄ depoſituȝ erat educta cla ue ñ tētauit: an bñ clauſa eſſet. ⁊ ſic reliq̄t aptum: vl clauē incauter dimittit. do. Anto. de but. in. c. i. de cō= modato.

¶ Si depoſito vſus eſt de poſitari⁹ ſine deponēt; vo lūtatē ſaltē īterptata. fur eſt. c. grauis de depoſito. l luci⁹. ff. depoſiti. M.

¶ Camerari⁹ tñ q̄ ſuo pi/ culo mercat cuȝ pecuniis vectigaliuȝ datis ſibi fur tum nō cōmittit: ⁊ ſibiipſi lucrat cum teneat ad tan tundem communitati: vel pñcipi reſtituēdum. ſcdm quoſdam.

¶ Si depoſitarius depo= ſitū eius cuius bona ſunt cōfiſcata fiſco nō reddidit ſiue reipublice vt tenet. ff. depoſiti. l. bona fides. i. pñ ci. ⁊. l. depoſitarum. C. de penis. M.

¶ Depoſitarius tñ ſi ne ſciens bona deponētis pu blicata illi reddidit igno= ranter. nō tenet reipubli= ce. l. reum criminis. ver. in terim. §. cōtrario ſēſu. ff. de ſolu. ſm Bal. ſup rubrica C. depoſiti. ⁊ Salicetuȝ ī . l. quamuis. C. depoſiti.

¶ Si is obligata bona de ponentis ꝓpterea nolit d poſitum reddere: vt tenet Etiamſi pecuniam depo ſitam dicat ſuam. Bal. I= bidem. M.

¶ De commoda= to.

¶ Si cōmodatarius ſui gra cōmodatum accipiēs qđ leuiſſima culpa periit noli ſatiſfacer: vt tenet. c. vno de commodato. M.

¶ Si depoſitari⁹ gratia vtriuſq; accepit. puta va/ ſa argētea ad honorādūȝ communē amicum q̄ leui

culpa amittens ſatiſfacere
nolit: vt tenet̃ p. l. ſi ex cer
to. §. Nunc videnduȝ. ff. cõ
modati. M.

Si pacto mora vel culpa
precedentibus commoda
tum perit. vel caſu fortui
to: quod ſatiſfacere nolit:
vt tenetur de commodato
l. vna M.

¶ Mora cõmittit̃ ſi poſt
aſſignatum terminum cõ
modatari⁹ retinet. Etiam
ſi cõmodatum pariter a=
pud cõmodantem periſſȝ
ff. de lega. i. in. l. Cum res
§. vlti. culpa lata ɔmittit̃.
Si rẽ commodatam nõ re
miſit: per idoneam perſo
nam. ff. cõmo. l. Qui nõ ita
idoneas. Secus ſi per ido
neam: ita ꝙ diligentiſſim⁹
etiam deciperetur. ff. eo. l.
rei commodate M.

¶ Si bouem commoda=
tum extra portã dimiſſuȝ
in loco non tuto: ſcdȝ com
munem opinionem homi
num hoſtes rapuerunt: vl'
lupi deuorarunt leuis eſt
culpa: et tenetur ſecundũ
Baldum in. l. Si a Boue
ff. de rei. vendi. M.

¶ Si veſtis commodata
vel pinorata minus dili=
gẽter a te excuſſa a tineis
perfoſſa eſt culpa leui te=
neris ſecundum Barba=
rium in capitulo. Vno. de
ɔmoda. M.

¶ Si rem commodatam
ad certum vſum: vel tẽp=
inuito commodãte tenuit
vltra illud. Ẽpus etiam ſi
proter infirmitatem ſuam
commodata re vti neque
rit. ẽm glo. ⁊ Bar. in. l. In
commodato. §.. Sicut. ff.
Commodati. M.

¶ Licet tñ commodata=
rio commodatam rem lo=
co pignoris retinere pꝛete
xtu debiti: vel impẽſaꝶ in
ea factaꝶ ſicut ſutori veſtẽ
mulieris vel mareſchalo e
quũ: q̃uſqȝ ſibi ſatiſfiat ẽȝ
glo. in. l. In rebus. §.. fi. In
verbo compenſationis. ff.
Cõmo. ⁊ Bal. in. l. fina. C.
cmmodati.

¶ Si rem alienam cõmo
dauit inuito domino fur=
tum cõmiſit. ff. de furtis. l.
Qui vas. §.. ſi ego.

De precario

¶ Si rem precario acce=
ptam noluit reddere dño
petenti: vt tenetur de pre=
ca. l. ſi. M.

¶ Precariuȝ eñ eſt quod
precibus petenti vtenduȝ
conceditur tamdiu. q̃diu
q̃ cõceſſit patit̃. ff. eo. l. i. et
c. ſi preallegato.

¶ Si precario acceptum
⁊ lata culpa amiſſum ſa=
tiſfacere noluit: vt tenet̃.
ff. de precario. l. queſitum.
§. illud. M.

¶ De donatione.

¶ Si accepit donationeȝ
a filio familias. qui nõ ha
bet caſtrẽſe: nec quaſi nec
ei donare ſit conceſſum a
patre: qui nec eſt machio
⁊ huiuſmodi dignitatis ⁊
nolit reſtituere: vt tenetur
patri. ff. de Donatio. l. Fi=
lius. M.

¶ Si vir diſtrahit rem ſi
bi ab vxore donatam. duȝ
illa viuit cum donario nõ
valeat. ff. de dona. inter vi
rum ⁊ vxorẽ. l. i. ⁊ fi. extra.
eo. c. Donatio. M.

¶ Si donatam rem a mã
rito nõ reſtituat poſt illi⁹
mortẽ vt tenetur ei quãdo
ei ĩ vita viri nõ fuit tradĩ
ta vel quaſi. in glo. in. l. ii.
C. de donis cau. M.

¶ Donatio tamẽ inter vi
rum et vxorẽ ante mortem
p iuramẽtum firmat̃: ⁊ va
let quaȝ fecit vir vxori: vt
remuneratiuũ ſeruitii ac
cepti: ⁊ quandocũqȝ fit in
uicem propter maximum
beneficium aliquod: non e
nim remuneratiua. ſed ſĩ
plex donatio prohibet̃. in
c. ſi. extra eo. dñs Abb. ſi=
culus allegans Salycetũ
in. cap. Cuȝ in eccleſia. de
ſymonia. ⁊ Io. Cal. in re=
perto.

¶ Si meretrici publice
donauit licet illa ad reſti
tutioneȝ nõ teneat̃. l. iiij. §.
Sed quod meretrici. ff. de
condi. ob turpem cauſam
⁊ gl. in. c. Qui venatorib⁹
diſt. lxxxix. M.

¶ Si meretrix donata ſi
bi a clerico. de bonis eccle
ſie non reſtituat ſaltẽ pau
peribus cum talia bona
ſint pauperum. xii. queſt.

li. Gloſa.xvi.q.i.capitulo
fina. M.

¶ Si donū accepit ab vxo
re alterius nō habēte pa=
rafrenalia ɔtra viri volū
tatē probabilit̄ tenet̄ ipſi vi
ro reſtituere. ff.de dona.in
ter vir. ⁊ vxorē.l.quīt⁹. M.

¶ Si nō reſtituat: qđ ē ei
donatū ex dolo ſuo vl̄ frau
de.xx.q.iii.ɔſtituit. M.

¶ Si donationē nō reſti=
tuit donanti.q2 turbat⁹ do
nauit vt tenet̄. Etiā ſi ec
cleſie pater donauit irat⁹
xiiii.q.ii.ſi ꝗs iraſcat̄. M.

¶ Si per nouā filioꝝ na
tiuitatē reſtitueṙ nolit do
nanti totuꝫ: qđ accepit .ſi
donatari⁹ eſt extraneus:
vel etiam eccleſia.vel ſi fi
lius retēta ſibi legitima.
xvii.q.iiii.ꝗcunqꝫ .l.ſi to=
tas.ff.de inoffic.dona. An=
to.de but.in.c.Propter đ
dona. M.

¶ De dote

¶ Si ſtante ſtatuto ꝙ vir
dotē vel eius partē lucret̄
ꝑmoriēte vxore ſine libe=
ris. Socer vel vir eaꝫ acce
ptam reddere nolit: vt te=
net̄.ſi matrimoniū copu
la carnali ɔſummatuꝫ nō
fuerit: nec filia in domū vi
ri traducta. Bar.in.l.Ni=
hil intereſſe.ff.đ rer. amo.
acti.

¶ Nota ꝙ ſtatutum po=
teſt diſponere vt ſecūdus
maritus dotē lucret̄ etiaꝫ
ſtatibus filiis ꝑmi matrimo
nii. Bal in.l.hac edictali.
C.de ſecun.nup.

¶ Si pater aut frater do
lo aut vi induxit filiā vel
ſororē iurare: vt dote ɔtē=
ta q̄ eius legitimā nō aſcē
dit regreſſum nō haberet
ad bona paternā.c.quā
uis. Et ibi Dominicus de
ſanto Gemi.extra de pac.
lib .ſexto. M

¶ Si heredes viri de fun
cti dotē cōſiſtētē in rebus
imobilib⁹ cōtinuo nō reſti
tuerit vxori. Aut mobili=
bus vel ſe mouētib⁹ infra
annū: vt teneat̄: ſi poſſunt
C.de rei vxo.acti.l.i.§.Ex
actio. M

¶ Si heres mariti fruct⁹
iumētorū/vel nauium/et
hmōi.cū re noluit poſt an
nuꝫ reſtituere: ſicut tenet̄

đ.§.Exactio. M.

¶ Mortua ꝑus vxore ſine
liberis viri eſt electio: vtrū
rē in dotē ſibi datam exti=
matam reſtituit: vel eius ꝑ
ciuꝫ glo.in.l.i.in.§.Sin au
tem in verbo reſtituendis.

¶ Si ꝓdo inextimate ſunt
res mobiles: vel imobiles.
ſic reſtituēde ſūt facte me
liores: vel deteriores.ff. de
iure do.l.plerumqꝫ

¶ Si heredes viri infra
annum reſtituēde dotis no
lunt alere vxorem nō habē
tem. vñ ſe alat vt tenentur
Abba. Ange. Butrienſis.
Bal. Specu. ⁊ Salycetus
Quos ſic tenētes allegat
Johan.de ana.in ca.Salu
briter de vſuris M.

¶ Immo tenent̄ heredes
alere ⁊ ſupplere de ſuo: po
ſito ꝙ fruct⁹ dotis ad vxo
ris alimēta nō ſufficiant i
fra annū.. Bart.in.l. diuor
tio.ff.ſolu.matri.

¶ Si vir ad inopiam ver
gens etiam ſine culpa ſua
dotē reſtituere nolit vxori
petēti. ſicut tenet̄ de dona/
tio.inter virū ⁊ vxo.c.Per
veſtras. ⁊ ibi Ab.ſic. M

¶ De locato, & cō ducto.

¶ Locator eſt qui aliuꝫ re
ſua: vt domo/fundo/equo
ꝓ mercede ɔuēta: vti per=
mittit. Cōductor eſt q̄ re al
terius: vel opa ɔuito ꝑcio
vtit̄.c.i.⁊.cap̄.Propter.ex
tra de loca.

¶ Si dñs bonum compu=
lit paſtorē ſibi ſatiſfacere:
q2 boues dimiſſos in loco
communiter cōſueto fura
ti ſūt: aut a lupis occiſi cū
paſtor non teneatur.l. pi=
gn⁹.C.de pigno.acti.ſpec.
ti.de Locato.§.Iam dicen
dum. M

¶ Si ꝑ conductorem ſtat:
licet etiam caſu fortuito q̄
minus locans rem: vel ope
ram ſuam nō operet̄ nolit
conductor ſi locāti merce/
dem totius tēporis ſolue=
re: vt tenetur glof.in.l. Si
vno.§.Item cum quidam.
ff locati. M.

¶ Exempluꝫ in aduocato
ꝑ quē non ſtetit: quo min⁹
cauſam ageret.tenet̄ con/
ducēs: ac ſi aduocaſſet in
cauſa.l.diuus.ff.đ Vari.⁊

extraoꝛ.cogni.

Exēpluȝ in ſcriptoꝛe:q̊ operas locauerat: ⁊ moꝛ=
tuo cōductoꝛe. Ideo non ſcripſit: nec alteri operas locauit. Salarium petere poteſt:ac ſi ſcripſiſſet.l.ſed addes.§. Cum quidam.ff. Locati.

Si locans operas ſuas viciose operatus eſt:nec vellit ſatiſfacere de vicio operis ſui ad arbitrium boni viri:vt tenetur.l. Ea lege.§.p̄mo. Et ibi glo.ff. Locati. M

Si promitttens edificare domum nolit edificare/ vel conducenti ſatiſfacere pro intereſſe:ſi quod habȝ vt tenet̃ Bald.in.l. Si traditio.C.de Actio emptio. M

Si ann⁹ precedens nō fuit fertilis:⁊ hic eſt ſterilis. Ita q̄ deductis expenſis a conductoꝛe fructus. qui ſuperſunt non aſcendunt ad dimidiam penſionis:nolit locatoꝛ de penſione remittere cōductori: vt tenetur ſcd̄ȝ gl.in.l.ſi vno.ff.Locati.⁊ Bar.ibideȝ. ⁊ Bal:⁊ Azo.⁊ Antoni.de but.⁊ Jo.de imo.in.c.propter extra eo. M

Sterilitas autem cōtingere pōt caſu foꝛtuito cui reſiſti non poteſt a conductoꝛe:ut eſt latronuȝ incurſus/incendiuȝ/ tempeſtas aquarum inundatio.terre motus agros ſubruens. auium/ ⁊ locuſtarū deuoratio/uel inſolitus ſolis feruoꝛ oliuas exurēs ⁊ hm̄oi l. Ex conducto.§.ſi uis.ff. Locati doctoꝛum communis opinio.

Si ſterilitas preſens cōpenſari non poteſt cū vbertate precedentis anni conſilium eſt. Hoſtien. vt expectetur ſequens annus ſi foꝛte habeat vbertatē quādo tantum durat conductio. M

Si locans nolit remittere pēſionē domus pro rata tempoꝛis quando accepit illam:eo q̄ erat ſibi neceſſaria.l.eadem.C.de locato. m

Poteſt autem illam accipere quādo peſtis ſupuenit:aut uxoꝛē d̄ qua nulla

ſpes erat duxit.aut vt illā reparet ne ruat.di.l. Edē. Abb.⁊ Jo.de imola.in.ca. Propter de loca.

¶ Si conductoꝛ turpiter conuerſans in domo cum meretricibus ⁊ ludo alearum:propter quod expulſus a domino ante finitam conductionem. Nolit totā penſionem ſoluere.vt tenetur ſecundum Jo.an.dn̄s Anto.de But. Petr.de ancha.⁊ Jmola.in. capitulo Propter. M.

De emphitheoſi.

¶ Emphitheoſis differt a locatione:emphitheota nō poteſt ius ſuum in alteruȝ transferre:niſi domino volente.extra de loca.c. Potuit. Cōductoꝛ vero poteſt alteri locare rem cōductā C.Locati.l. Nemo Locatio fit in rebus mobilibus ⁊ immobilibus. Emphitheoſis vero de immobilibus. In locatione propter ſterilitatem remittitur pēſio.c.Propter extra de loca. In emphitheoſi nō.C.eo.titu.l.i.Quia ſcd̄m conſuetudinem modica pēſio ſoluit̃ in emphitheoſi. Secus vero ī locatione. Spe. vero in iure emphitheotico.in prin.verſu.queritur. ⁊ Jo.an.in.addi.ibi.

¶ Si Emphitheota qui ceſſauit biennio in re eccleſiaſtica:vl̃ triennio in re p̄uati:⁊ tanto vltra q̄ moram purgare nō poteſt:reſtituere nolit rem emphitheoticam/ cum fructibus perceptis a tempoꝛe quo ī cidit in commiſſum.i.e. De ſcaduto ⁊ penſionem non ſolutam/vt tenetur.l.ſi pater.C.de.vſufru.x. q.ij.hoc ius.Spec.de iure emphitheotico.in principio.v̄ſu. x.queritur. M

¶ Si dn̄s rei expulit heredem emphitheote propter non ſolutam penſionem infra tempus determinatuȝ eo q̄ ipſe heres ignoꝛabat rem eſſe emphitheoticam: cum illius inſtrumentum non haberet/quod de iuris equitate non poteſt. Spe.ibidem verſu.xvij.et

glo.in.l.ij.ff.ſi ingen. eſſe. di. M

¶ Poteſt tñ dñs emphitheotam expellere ſi cum potuit totam ſoluere penſionem ĩfra terminum ſtatutum non ſoluit. Ar.ff.de coll'.bo.l.i.§.ſi cum duob⁹ Spec vbi s̃.℣ſu.29.

¶ De feudo.

¶ Si vaſallus ſine cauſa nõ ſeruauit ꝯuenta īter ſe ⁊ dñm cum potuit Hoſt.i. c. Ex pte de feudis M

¶ Si dñs rem feudalem in pignus accipiẽs: ac cõſueta ſuitia a vaſallo fructus non cõputauit in ſortẽ. vt tenet capitulo.i. De feudis.

¶ Hoc verum eſt quãdo ſeruitiuꝫ vaſalli equiualꝫ fructib⁹ rei feudalis. al's nõ tenet dñs oĩsfructus in ſortes cõputare ſecũdũ Cardi. ⁊ Johan.de imo. ĩ dicto.c.i.

¶ Si dñs accipiẽs rẽ feudalẽ in pignus liberalẽ exiſtentẽ ab oĩ ſeruitio debito: ⁊ non cõputauit fruct⁹ in ſortẽ. vt tenet Cardi. Et Jnno.ibidem. M

¶ Si vaſallus feuduꝫ: vl' eius partẽ alienauit in ꝑpetuum dño eius non conſentiẽte vt in.c.i.de Vaſallo qui contra conſtitutionem Lotharij feuduꝫ alienauit. M

¶ Poteſt tñ vaſallus alienare feudum ad tempus. Johan.and. ⁊ Jnno.in ca. i.de feu.

¶ De pignore

¶ Si veſte vel equo ſibi pignoratis vſus eſt ſine cõceſſione pignoratis expreſſa vel tacita. tenet omnem commoditatẽ in ſortẽ computare. Et furtum commiſit.d.c. Jllo vos ⁊.ca. Cum ꝯtra. de pignori.ff.de furtis.l.ſi pigno. M

¶ Si fructꝫ rei pignorate pceptos.et quos ſua negligẽtia nõ pcepit: non cõputauit in ſortẽ.vt tenet.l. ij.C.de pigno.acti. Et ſm Jo.and. ⁊ do. Abb.in.d.c. Cum ꝯtra. M

¶ Si creditor cõuenit ꝙ pignus vẽditum intelligatur ꝓ ſorte mutuata.ſi de

bitor infra certũ terminuꝫ illam nõ reſtituit nõ tenet vt iniuſtũ.C.de pac.pignorũ.l.i.⁊.ij. M

¶ Si creditor nolit ſatiſfacere pignus qd periſt vl' deterioratuꝫ eſt culpa ſua C.de pigno.acti.l.ii.iij. Et quarta. M

¶ Damnum vero eſt debitoris. Si caſu fortuito. vl' ſine creditoris culpa ꝯtingit.vt in pdictis legibus.

¶ De herede

¶ Si nõ vult ſatiſfacere ꝓ debitis defuncti.ad q̃ tenebat ex cõtractu.vl' quaſi ex maleficio: vel quaſi ꝙ̃uis ad eum res non ꝑuenerit ꝓ qua debitum fuit cõtractum.xvi.q.vi.ſi epum. de pigno.c.lřis de ſolutio. c.ſi. M

¶ Exẽpla vt ſi defunct⁹ emẽdo vendẽdo vel contraxit tutelam: vt aliorum negocia geſſit: rapinam vel furtũ aut homicidium cõmiſit de domo eiecerit. vel effuderit ſup hominẽ trãſeuntẽ cuius indumenta vl' ꝑſonaꝫ leſerit.tenet heres ſiue ex defuncti delicto/vl' debito ſiue cum bñficio inuẽtarij hereditatẽ accepit ſiue non inquantum patiũtur vires hereditatis: ⁊ ĩ vltra.de equitate canonica. Anto.de but.in.ca.i.de ſolutio.

¶ Si heres legatum defuncti factum ad pias cauſas dare noluit eo ꝙ factũ eſt coram duobus tantum teſtib⁹ nõ rogatis: nec maſculis cum tñ dare teneat. vt.c. Relatum. Clemen.i.d teſtamen. Et ibi Do.Abb. Siculus. M

¶ Si heres cuius fideidefunctus legata reſtituẽda commiſit vel vno teſte tantum preſente non reſtituit legatarijs vt tenet ſecũdũ dñm Anto.de but.⁊ Abb. in.c. Ad plerięꝫ de immunitate eccleſie. Barto.in.l. finali.C.de fidei commiſſis. M

¶ Si heres legata eccleſijs facta tardauerit reddere. vt ſacrileg⁹ eſt excõmunicandus.xiij.queſti.ij. Qui oblationes ei.i. ⁊ ſecundo. M.

¶ Ad fratres ſimul cohabitantes: vel bona īter ſe diuidentes.

SI filiꝰ ex re patris viuentis fructus perceptos. ſine vlla opera ſua ceteris Fratribus defuncto patre communicare nolit: vt tenetur. C. de colla. l. ſi donatione Barto. in Tractatu duoꝝ fratrū. M

¶ Hocverum niſi pater filium dictos fructus percipere permiſerit animo donandi ipſi filio: qꝛ tūc communicare nō tenet̃ ſꝫ bar. vbi ſupra.

¶ Si frater libros arma: vel alias res: quas Pater viuens eius nomine emit: nec tamen tradidit ei ceteris fratribus mortuo patre non vult communicare vt tenetur: quamuis tunc fuerit doctor vel ſtipendiarius. C. de caſtrenſi peculio. l. i. in principio. Barto. vbi ſupra. M

¶ Requiritur enim traditio facta filio a patre viuēte: vt donatio valeat. C. Si quis aliis: vel ſibi. l. ij. barto. vbi ſupra. M

¶ Si filius libros ſibi a patre emptos/ vl' donatos nec ante Patris mortem doctor effectꝰ non vult cōmunicare ceteris fratribꝰ mortuo patre: vt tenetur. ſm Barto. vbi ſ. M

¶ Ubi tamen doctoratus eſſet in vita patris ſui confirmatur donatio: ⁊ efficiū' tur quaſi caſtrenſe peculiū cum incipit quaſi militari. C. de donatio. l. Siue emācipatus. Et idem ſi fuit emācipatus in vita patris: nec doctoratus. l. Que pater. C. Familie herciſcun. Bar. vbi ſ.

¶ Si pecuniam ſibi in ſtudio exiſtenti datam a patre habente adminiſtrationem eius peculij: quaſi caſtrenſis: vel aduenticij: vt bonorum maternorum. In pecunia conſiſtentium nolit fuiſſe de dictis bonis vt tenet̃ per. l. Menſenius. ff. de nego. geſt. Barto. vbi ſupra. M

¶ In dubio enim preſumitur ꝙ de eiuſdeꝫ filij pecunia aduenticia: uel Caſtrenſi ad ſe ſtudenteꝫ miſſa ſit a patre. l. Cum pater. §. Primo. ff. de adminiſtrato. tuto. Secus ubi filius nulla habuiſſet: bona: aut pater expreſſe de ſuis pecunijs mittere uoluiſſet. l. Que pater. C. Familie. Herciſcun. Bartolus Ibidem.

¶ Si Fratres debituꝫ honeſte contractum ratione ſtudij: dum Pater viueret nolunt ſoluere de communi pecunia: vt tenet̃. l. Sed Julianus. §. penulti. ff. ad Macedonianum Barto. vbi ſupra. M

¶ Si frater non vult ſibi in diuiſione computari expenſas: a patre factas pro ſuis nuptijs: vt tenetur qñ pater aliter in teſtamento non cauerit. ff. de mu. et ho. l. iij. §. fi. ⁊ ibi glo. Bar. vbi ſupra. M

¶ Si frater veſtes precioſas: annulos perlas. ⁊ alia ornamenta: que eius Pater dedit vxori non vult ſibi computari in diuiſione bonorum: quantum nunc valent: non quantum empte fuerunt: vt tenetur. l. mortis cauſa. §. fi. ff. de dona. inter vir. ⁊ vxo. Intelligunt̃ eniꝫ commodata nō donata. l. Si vt certꝰ. §. Interdum. ff. cōmo. Barto. et Bal. ibidem. M.

¶ Ueſtes tamen nubiles: ⁊ alia neceſſaria ad vſum. quotidianuꝫ ſunt proprie mulieris. ⁊ tenuit donatio inter Socerum ⁊ Nurum. l. Ex annuo in princi. ff. eo. ti. vñ non veniunt conferēda in diuiſione bonorū: ſecūdū Bart. vbi ſupra. Jmo. nec predicte res p̄cioſe Si magna eſt perſonaruꝫ dignitas: ⁊ diuitiarū multitudo. ff. de lega. ꝫ. l. ſi filie de dona. ſi filius ſcdꝫ Bal. i co. tractatu.

¶ Si Frater in diuiſione bonorum non vult ſibi cōputari: vt tenetur expenſas factas in rebꝰ ſuis aduenticijs a Patre animo repetendi que non erāt neceſſarie: ſed vtils/ aut voluntarie. l. Cum. ff. de vſufruc. Bar. ibidem. M

¶ Ubi tamē non conſtaret

ꝙ pater feciſſet expẽſas a
nimo repetẽdi: aut de pr̃is
animo dubium eſt ⁊ expẽ/
ſe nõ excedunt quantitatẽ
fructuū bonoꝝ aduẽticio
rum frater ſibi computať
nõ teneť. d. l. cum ⁊ l. Jube
mus §. Sin autem res. ff.
ad trebel. Quamuis hoc
caſu fratribus promittať
dictaꝝ expẽſaꝝ vtiliũ ⁊ vo
luntariaꝝ abraſio: ſine le-
ſione ꝓ̃ris ſtatus. l. in fun
do de rei vendi. Sed ſi ex-
cederẽt quãtitatẽ fructuũ
ſit computatio ſꝫ Bar. v/
bi ſupra.

¶ Si frater non vult com
putari ſibi in diuiſione bo
noꝝ: vt teneť pecuniã quã
ei dedit pater vt illam ha
beret in peculio ꝓfectitio
l. certum. ff. fa. her. M.

¶ Ubi tñ pať dediſſet filio
pecuniam animo donãdi
ꝓpter eius bona merita cõ
municare cum fratribꝰ nõ
teneť ſm glo. in auc. vnde
ſi parẽs. C. de inoffic. teſta.
Idem ſi de animo pr̃is ne
ſciť: ⁊ pr̃ emiſſet nomine fi
lij iam bene meriti rẽ quã
⁊ ei tradidit. l. Filie. ff. fa.
her. Bar. ibidem.

¶ Si filius poſt mortẽ pa
tris non vult commũicare
fratribus lucra queſita cũ
pecunia pr̃is: vt teneť ex-
cepta ꝑte lucri: quã eius
labor ⁊ induſtria mereť: qꝛ
eius aduẽticia cenſeť. l. fi-
na. C. de col. ⁊ glo. ſecũda.
in. l. illud. C. eo. Bar. Ibi-
dem. M.

¶ Si vſuras qſitas patre
mandante non velit fratri
bus cõmunicare vt teneť.
lꝫ delicto qſite ſint. l. i. §. de
ieciſſe. ff. de vi. ⁊ vi armata
Bar. vbi ſ. M.

¶ Queſitas ſuo ſponta/
nea voluntate cõmunicať
nõ teneť. l. Quod autem. ff. pro
ſocio Bar. ibidem in foro
anime. In hoc etiam in ca
ſu precedẽti verius videť
ꝙ ſic acqrẽs reſtituere po/
tius teneať creditoribꝰ/ ⁊
ſuam ꝯſciẽtiam exonerare
qñ ſine fratrum ſcandalo:
id poteſt: qꝛ hoc facere pt
tutor ⁊ executor teſtamen
ti ſine ſpeciali mandato:
cum hoc de neceſſitate fa/
ciant vt eſt glo. in. l. preſes
C. de tranſac. ⁊ Bald. in. l.

etiam eodẽ titulo.

¶ Si filii fratris nolẽt cõi
care lucra cum patruis: q̃
pater eorũ in dubio preſu
miť q̃ ſiſſe cũ pecunia pa-
tris ſui: dum viueret. exce
pta tñ portiõe ꝯtingente
patrẽ ipſorum. ratone in-
duſtrie ⁊ laboris. Bar vbi
ſupra. M.

¶ Si frater qſitam dotẽ
vľ partẽ eius ex forma ſta
tuti mortue vxoris ſine li
beris nõ vult cõmunicare
fratribus vt teneť quãdo
pr̃e eorum viuẽte: ⁊ onera
matrimonii ſuſtinente. il-
la mortua eſt. ſcḋꝫ Bar. v
bi ſupra. M.

¶ Ubi autẽ filius ꝓpriis
lucris vel bonis onera ma
trimonii ſuſtinuiſſet com-
municare nõ teneť ꝓ rata
oneris. l. ſꝫ ⁊ ſi quis. §. ii. ff
de vſu. Bar. vbi ſupra.

¶ Si nõ vult cũ fratribꝰ
communicare: ſicut teneť
ea q̃ viuẽte pr̃e ſibi lega-
ta vel donata ſũt ab extra
neis pr̃is ꝯtẽplatiõe. vel i
dubio ſi facta eſt mẽtio pa
tris: ⁊ ſit res q̃ ſoli patri
poſſit acqri. l. ſi plures. §. i
arrogato. ff. de vſufruc. ar
. l. i. §. cõis ſeruꝰ. ff. de ſtipu
ſeruo. Bar. vbi. ſupra. M.

¶ Nõ autẽ teneť cõmuni
care donata vel legata ſi-
bi intuitu ſui. Et i dubio
etiam non teneť qñ ꝯferũť
i tẽpus ſui iuris. l. Sed ſi
qḋ. ff. de vſufruc. Et. l. ili.
C. de inſti. ⁊ ſubſti. Bart. v
bi ſupra.

¶ Si frater nolit commu
care fratribus fructꝰ ꝑce
ptos viuẽte pr̃e de re ſibi
donata: vt illã habeat in
peculiũ caſtrenſe: vel qua
ſi cum tñ nõ ſit miles: vel
aduocatus nec vllã digni
tatẽ habeat. de his q̃ po-
nunť in. l. ſi. de inoffi. teſta
mẽ. l. ſi forte. C. de ꝯſtitu.
pecunia. Bar. vbi. ſ. M.

¶ Filius tñ miles. vel ad
uocatus cui predicto mo/
do donať. aut ſi dubium ẽ
ꝙ predicto modo doneť: ⁊
ſũt res neceſſarie. Milicie
vel doctoratꝰ. vt equꝰ: ar-
ma. libri: acqrit ſibi ſoli tã
q̃ caſtrẽſe: vel quaſi. l. mi
les. de caſtrẽſi pecu. Bar.
vbi ſupra. M.

¶ Si frať nõ vult cõmu/

nicare fratrib⁹ q̄ð ei mer canti cuȝ pecunia patris patre viuente donatuȝ eſt occatione mercantie: quia diuidendum eſt: vt alia lu cra. ar. l. In actione. §. idē laico. ff. p̄ ſocio. Bart. vbi ſupra. M.

¶ Acq̄ſitum tn̄ ab aliquo dn̄o p̄pter amicitiam ei⁹ quaȝ queſiuit in exercitio mercantie ↄmunicare nō tenetur: quia aduendiciū putatur. ff. p̄o ſocio. l. So cium. qui in eo. §. fi. Bart. vbi ſupra. M.

¶ Si filius mancipatus patris bona a ſe conſum pta in ludo meretricib⁹. ⁊ huiuſmodi. non vult ſibi a fratribus computari pro rata portione mortuo pa tre vt tenetur. C. de here. ac. l. ſi adulta. Bal. i tracta tu de duob⁹ fratrib⁹ ſecū dū Guidonem. M.

¶ Si filius non emanci patus bona paterna p̄dicti ctis modis a ſe conſum pta nolit mortuo patre cō penſari cum fratibus: q̄s fr̄es vltraq̄ȝ deberēt ex pa tris bōis p̄ceperūt. ſicut te neť. vt. l. Frater a fratre ī p̄inci. ff. de compen. Bal vbi ſupra. M.

¶ Si frater vult non cō putari ſibi a fratribus in diuiſione bonorum vt te neť pecuniam quaȝ pr̄ p̄ eius condemnatiōe ſoluit ex forma ſtatuti aſtringē tis eum ad legitimam aſſi gnandam: vel ſi ſoluit de pecunia ipſius filii: ſicut notat. C. d̄ decurio. ſuper r ub. lib. x. bal. vbi. ſ. M.

¶ Ubi vero pater non co actus neceſſitate: ſȝ duct⁹ liberalitate ſoluiſſet: fili⁹ ſibi tūc computare nō te neť. l. ſi filius. §. Item ſcri bit. ff. de mu. ⁊ hono. Bal. in eo. tractatu.

¶ Si fratres ī diuiſione bonorum paternoꝝ teneri nolūt: vt obligāt de dilapi datiōe. quā fecit pater ſu⁹ in bonis aduenticiis alte rius fratris: ſiue pater in his habuiſſet vſufructum vel nō p̄hibēte illo q̄ lega uerat dicto fratri. C. d̄ bo nis q̄ libe. l. fi. §. Cū tacita auc̄ excipiť. eo. titu. Bal. et Bar. vbi ſupra.

¶ Ubi vero pr̄ ſolos red/ ditus aduendicioꝝ ȝdila pidaſſet: nec ipſe tenetur nec fratres poſt ei⁹ mortē l. Cum opȝ. §. Cum autē. §. eo. Bal. vbi ſupra.

¶ Si fratres in diuiſione bonoꝝ ſibi computari no lunt perceptos fructus a patre in bonis aduēticiis fratris cui legata ſunt ita ne ad patrem p̄uenirent. auc̄. excipiť. C. de bonis q̄ libe. Bal. M.

¶ Hoc verum eſt etiam q̄ ad fruct⁹ legitime relicta filio a matre: vel ab aſcēdē te per lineam maternam. Quicq̄d. Bar. circa hoc di ſtinguat. Bal.

¶ Si frater mercator non vult cōmunicare. vt teneť lucra facta d̄ communi pe cunia hereditaria/ quādo cōmuni nomine mercatus ē quod cognoſciť q̄n liber vel littere miſſe loquūtur nomine fratrum. Ar. l. nē ſenius. ff. de nego. geſ. bal. vbi ſupra. M.

¶ Lucra vero facta de ↄ muni pecunia nōie p̄p̄o cōicāȝ nō teneťniſi fuiſſet tunc tutor vel curator fra truȝ quoꝝ pr̄ eiuſmodi ne gociationem facere ↄſue uiſſet ī vita. l. Ticiū et me uium. §. altero. ff. de admi/ ni. tuto. Bal vbi ſupra

¶ Si frater vult eſſe cō mune damū ſibi cōtingēs in mercantia quaȝ p̄p̄io exercebat nomine vel etiā cōmuni: ſed ī mercantia ī ſolita quaȝ ſine communi ↄſenſu inchoauit nullo iu re poteſt. l. Si negocia. de nego. geſ. Bal. ſcd̄m. Bar. vbi ſupra. M.

¶ Si frater debitum a ſe contractum poſt mortem patris nō rōne communis vtilitatis vel ſocietatꝭ q̄ð in dubio non p̄ſumiťniſi probet vult eſſe commune ceteris fratribus nullo iu re poteſt. l. ſi negocia. p̄al/ lega. ſm̄ Specu. ti. d̄ iudi §. ſeq̄ť. v̄ſu. Quid ſi d̄uo Bal. M.

¶ Si frať dotē vxoris ſue vult omnino reſtitui de cōi bus bonis nō poteſt: niſi q̄ tenus p̄beť verſa ī cōib⁹ ſm̄ Spe. eo. §. v̄ſu. Quid ſi cōe Bal. vbi. ſ. M.

¶ Si frater ſoluēs ꝯdem
nationē dilecti ſui vult dā
num eſſe commune nō po/
teſt. Spe.eo.§.vſu.qd ſi al
alter. Bal.vbi.ſ. M.

¶ Si frater vult de com-
muni militaſſe āt filiā ma
ritaſſe nō poteſt ſcđʒ Spe.
eodem.§.vſu. Quid ſi vnꝰ
Niſi aliud īter ſe fratres
cōueniſſent.ff.pro ſocio .l.
ſi ſociꝰ pro filia. Bal .vbi.
ſupra. M.

¶ Si cōtracta inter frēs
ſocietate vel ſi ſūt ſocij om
niuʒ bonoꝝ.ꝛ alter eorum
lucra nō vult cōmunicare
vt tenet ſicut eſt in ſociis
extraneis.ff.p ſocio.l.duo
bus.§.Damna.ꝛ §. Qui=
dam ſagariam. Bal.vbi
ſupra. M.

¶ Stantibus etiam fra=
tribus ſimul quoꝝ lucrat
vnus cuʒ pecunia q̄ vnde
veniat neſcit: preſumit ꝙ
de communibus bōis: ſm
Spe.eo.§.verſu. Ut auteʒ
Bal vbi ſupra.

¶ Si frater ruſticus vult
dimidiā fructuum poſſeſ/
ſionis quam ſimul coluit
cum fratre.et duobus fra
tris filiis cum tantū q̄r=
tam partem debeat habe/
re p.l.Cū oportʒ.§.Sicut
enim.C.de Boniſqꝫ libe.
Bal.vbi ſupra. M.

¶ Si lucrū fratris factū
ex ſucceſſione hereditatꝭ
vel legati vel aq̄ſitiōe do/
tis vxoris p̄mortue.ſecū=
dū formā ſtatuti: vellit al
ter frat ſociꝰ omnium bo
noꝝ ſibi communicari iu
ſte petita.ar.l.fi.C de col
la bon. Bal.vbi.ſ. M.

¶ Si frater nō vult ſenti
re ſumptꝰ factos honeſte
vt in ducenda vxore: i ma
ritanda filia: in manutenē
do filium: in ſtudio: vt te=
net q̄ū ſunt ſocii omnium
bonoꝝ.et indifferēter om/
nia communicāt.ff.de mu.
ꝛ ho.l.Qui originē.§.fi.et
ff.p ſoci.l.ſi ſociꝰ pro filia
Bal.vbi ſupra. M.

¶ Q̄ū ꝓo nō ſūt ſocii om
niū bonoꝝ ſūptꝰ p̄dicti fi/
eri nō debēt de cōibꝰ bonis
ſcđʒ. Bal.vbi.ſupra.

¶ Si Frater nolit ſimul
teneri de ꝯdēnatione iuſte
facta ꝯtra fratrē vt obliga
tur quando ſunt ſocii om

nium bonoꝝ.l.Cum duobꝰ
§.Idem.ff.pro ſocio. Bald.
vbi ſupra.

¶ Contracta ſocietas īter
fratres ſimul habitantes ꝛ
habentes hereditatē pater
nam.ꝛ maternam.idem nō
videtur q̄ū nullus coꝝ ne=
gociat vel alter tm̄ vel ſi al
ter eſt pupillus ꝛ alter ne=
gociet. Secꝰ ſi vterqʒ ma=
ior eſt.ꝛ negociant. Et po=
nunt lucra in communi vel
ſcđm Iaco.de arena Rich.
ꝛ Oldra. vbi ſunt nobiles
minime negociantes.ſʒ cō=
municant ſalaria officiorū
ſuoꝝ. Et dotes vxoꝝ ſuaꝝ
vel ſi altero tantum negoci
ante alter confert in cōmu
ni redditus ſuos.ꝛ que ei
donant vel acq̄rit in aduo=
catione vel tabellionatu.
Aut ſi maior frater pupilli
nomine negociatur.quibus
caſibus licet vnus plus lu
cretur.alter minus. Omnia
tm̄ ſunt equaliter ꝛ diuiden=
da.ff.pro ſocio.l.Sociuʒ.p
filia. Bal.vbi ſupra. M.

¶ De contractibꝰ Uſurariis.

¶ Si mutuauit p̄ncipalit
cū ſpe lucri: aut ſpe r̄ſtitué
di ſibi.xiiii.q.iii.c.i. M

¶ Si ex charitate mutu=
ans poſtea intendit lucruʒ
habere ex mutuo. vel ſi ex
charitate mutuās donatuʒ
ſibi a debitore recipit in cō
penſatione mutui ſui vſura
ria eſt intentio. Archi.d.ca.
i.xiiii.q.iii. M

¶ Mutuans cum p̄ncipa=
liter ex charitate.licet ſecū
dario ſperet debitorem. vt
gratum ſibi aliq̄d donatu=
rum non eſt vſurarius. do.
Laurē.in.i.pte.q.i.

¶ Si mutuauit principalit
ter ſpe lucri cōtritio nō ſuf
ficit niſi etiam acceptuʒ re
ſtituat ſm cōmunem opini
onem per ca p̄. Conſuluit de
vſuris. M

¶ Si mutuans ex charita
te donum accepit a debito=
re: quod coacte illū dediſſe
cognoſcit ne in diſcretū re=
putet eū: vel vt libentiꝰ ſibi
iteꝝ mutet. vſura eſt. Dn̄s
Lau.vbi ſupra. M

¶ Mutuans tam̄ ex chari
tate ꝛ donum accipiens a

debitoꝛe coacte dante reſti⸗
tuere non tenetur: ſi ſimplr
⁊ ignoꝛans recepit. licȝ hoc
poſtea cognoſcat. Idem ibi
dem.

¶ Si propť mutuum ſpe⸗
rauit debitoꝛē ſibi officium
impetrare qđ ſi conſecutus
eſt: teneť ſalarium ꝑceptum
paupibus erogare dedu⸗
ctis expēſis. Johan. cal. i. c.
ſi. de Uſuris. M.

¶ Si mutuauit granū pu⸗
tridum pro nouo recipiēdo
vſura eſt Archidy. 14. q. 4.
in. c. nullus. M.

¶ Si mutuauit vetus: vt
melius recipiat. vſura ē. ſe⸗
cūdū Gof. ⁊ Hoſt. i ſumma
de vſuris. §. An aliquo. ꝟ.
Quid ſi. M.

¶ Tamē ſi fecit ne granū
ſuum pereat: vel vt accipi⸗
enti principaliter gratiā fa
ciat non auferens libertatē
debitori quandocunqꝫ ſe li
berādi. etiā reddendo vet⁹
ante meſſem: ſecundū ꝑdi⸗
ctos.

¶ Si mutuans mercatori
ſuſcepit in ſe periculum to
tius ſoꝛtis: cum pacto ꝙ ꝑ⸗
tem lucri habeat ſi ingrat⁹
fuerit. vſura eſt. de vſuris c.
Nauiganti. M.

¶ Tū ſi ratiōe periculi ſu⸗
ſcepti in ſe nō reſpectu mu
tui partē lucri petat. licitū
eſt ſm dominū Laurē. in. 3.
parte. q. i.

¶ Si mutuauit pecuniam
argenteam receptꝰ ex
pacto auream cuȝ ipe lucri
vſura eſt ſecundū Hoſtiē. in
ſumma. titulo de vſuris. §.
An aliquo. M.

¶ Si pro mutuo cōmunita
ti coacte facto habuit aliqđ
emolumentum. vſura ē. A⸗
lex. lombar. i tractatu de v⸗
ſuris. M.

¶ De impreſtitis

Uenetiarum. ⁊ montib⁹ flo
rentie ⁊ locis ianue.

¶ Mutuās tamē coacte cōi
tati a qua repetēdi capita
le actionē nō hȝ. Et cōitas
poteſt ſi vult ſe liberare: re
ſtituendo illud. Si qđ talis
accipiat rōne intereſſe: vel
doni licite recipit dūmodo
ſe ſic creditoꝛem eſſe non cō
tenteť. ſȝ dominū Lauren.
tertia parte tractatus vſu⸗
rarum. q. vltima. Dominuȝ

Anto. de buty. ⁊ dñs. Abb.
⁊ Pet. de ancha. in. cap̄. In
ciuitate de vſuris ⁊ plures
alios.

¶ Si principaliter commu
nitati mutuat ꝑpter lucrū
propriū vſura eſt dñs lau.
in tractatu vſurarum par⸗
te. iii. vbi ſupra ſecundū ma
giſtrum Guidonē oꝛdinis
heremitarum. Cui ⁊ conſē
tit. Et dominus Abb. videť
ſatis ibidem ſentire in. c. in
ciuitate preallē. ⁊. S. Ber⸗
nardi. in Euangelio eterno
ſermon e. xli. M.

¶ Si coacte vel ſponte po
ſuit pecunias ſuper impre
ſtita vel montes in guerris
iniuſtis. illicitū eſt oē lucrū
ſm ꝑfatos. M.

¶ Qui autem coactet aut
ſponte ad ſubueniendū iu⸗
ſte vrbis neceſſitati princi⸗
paliter ponunt ſuper imp̄⸗
ſtita licitū eſt lucrum reci⸗
pere ſm. S. bernard. vbi ſu
pra ⁊ domin⁹ Abb. in. c. In
ciuitate de vſuris.

¶ Si conſiliarius commu⸗
nitatis annuēs dari quinqꝫ
vel aliam quantitatem pro
centenario a communitate
ſic conſenſit propť propriū
lucrum quod ipſe ex impre
ſtitis hȝ vſurarius eſt ſcđm
do. Lau. M.

¶ Conſēſus. n. preſtari de⸗
bet in talibus ꝑpť publicū
bonum ad inueniendū pe⸗
cunias qbus ciuitas defen
dať. Lau. vbi ſupra.

¶ Si ex charitate vel coa⸗
ctione cōmunitati mutuās
poſtea mutuata voluntate
charitatē: ſȝ lucrum propo
nit: aut qđ accipit a cōita⸗
te lucrum. in recōpenſatiōe
mutui accipit. vſurarius ē.
Lau. vbi ſupra. M.

¶ Primedue tū intētiones
ſi ante ꝑceptū lucrum ꝑ pē
nitentiam coꝛdis refoꝛmē⸗
tur proponendo magis cha
ritatē ꝙ lucrū: licite lucrū
ꝑcipiť. do Lau ⁊. S. Ber⸗
nardi. vbi ſupra.

¶ Si preſtantes ex chari⸗
tate vel coactione comūita
ti cōſciētia remoꝛdetꝫ lucrū
hmōi eſſe vſurarium. Uſu⸗
rarii ſunt ⁊ reſtituere tenē
tur: niſi anteꝙ lucrū ꝑcipi⸗
atur conſciam hmōi depo⸗
nāt. dñs Lau. vbi ſupra. M.
vel veniale.

¶ Si cõmunitati mutuan= tes arbitrant̃ ꝙ nõ ex libe= ralitate vel ratione intereſſe: ſ ꝓpter mutuum cõmuni/ tas lucrum eis dedit. Uſu= ri ſunt ⁊ reſtituere tenent̃. Domi. Lauren. ſcdm magi ſtrum Guidonem de arimi no. M.

¶ Op ergo ꝙ mutuans ex charitate vel coacte cre dat cõmunitatẽ: ſeu lucru dediſſe ex mera liberalitate vel propter ipſius mutuã tis intereſſe do. Lau. in. ea. tractatu.

¶ Si cõitate ſtatuente. vt mutuans ſibi infra certu tẽpus citius lucru mutui recipiat. q̀ ſpe lucri prima= ria ſoluerit infra tẽp⁹ illo͛ vſurari⁹ ẽ ſm Lau. M.

¶ Sec⁹ ſi ex charitate af= fectu ſubueniendi reipubli ce Idem vbi ſupra.

¶ Quicunq etiam ſpe p̃= maria lucri ⁊ intẽtione dã/ nata ex impreſtitis vel mõ/ tibus lucra ꝑceperunt ad reſtitutione nõ tenent̃. Et hoc vigore donationis re= miſſionis ⁊ liberationis q̃s ſibi communitas ex ſuo de creto facit. licet a pctõ libe ri non ſint. niſi de illo conte rant̃. do. Lau. vbi ſupra.

¶ Si attendunt ꝙ. ſpe lu= cri p̃maria ſup impreſtita poſuerunt peccant. niſi in= tẽtionẽ hmõi ꝑ penitentia reformauerint. Dominus Lau. vbi ſupra mortale vl' non.

¶ Quicq̃d tñ iuris habẽt reſpectu mutui vel lucri: li cite vendere poſſunt. Et re miſſio quoq cõitatis opera tur ꝙ a nullo ſors extenua tur ex lucro do. Lau. ĩ. iii. ꝑ te. q. iiii

¶ Si q̃s ſciẽter emit pecu niam cõitati mutuata: vel lucru dicte pecunie. In ca ſu quo illicite a mutuante ꝑcipiebat̃. vſurari⁹ eſt. dñs Lau. ibidem. M.

¶ Emere autẽ lucrum pe cunie coacte poſite vel ex charitate pa trie lic. Et vi det̃ caſus in auctẽ. vt his q ſe obligatos habere. §. Lice bit autẽ. ſm do. Pet. de an= cha. in ſua diſputatiõe que incipit. Antiquis ⁊ moder nis temporibus. ⁊ do. Lau. vbi ſupra.

¶ Sors vero ⁊ lucrum li= cite emit̃ quando licite po= nit̃ atq ꝑcipit̃ a mutuante Do. Lauren.

¶ Si volens effugere ne d̾ vſuraria prauitate ↄuinca tur mutuat ꝓ Petro dece cõmunitati: ad q̃ Petr⁹ ꝓ ſuis preſtantiis tenet̃ cũ pa cto ꝙ Petrus ſibi q̃nq re ſtituat ⁊ omne emolumẽtũ quod ex imp̃ſtitis vel mon/ te ꝓ dictis decem Petro cõ peteret ſibi competat. vſu= rarius eſt. domi. Lau. in eo tractatu in. 3. parte. queſtio. vi. M.

¶ Hic ſit fra⁹ de cõtractu ad cõtractu q̃ talis liben ter cõitati mutuaret propt̃ lucrum: ſed q̃ ſic cõuincet̃ tur de vſura. Ideo pro obli gato ad p̃ſtantias mutuat cũ dicto pacto. Lauren.

¶ Alias ſi fraus ceſſat in intẽtione licite fieri poteſt: cu non ſit hic cõtract⁹ mu tui: nec in eo reſoluat̃. ſ cõ tractus innominatus: vc do vt facias. do q̃nq vt ꝓ me ſoluas alia q̃nq. Et ſic in totũ decẽ ad q̃ communi tati ſum obnoxius. Et a ta li obligatiõe me liberes. vt l. Petrus. C. de pactis pro quo omne lucrum vẽturu tibi relinquo. Et ſic ꝑinde ac ſi ꝓ q̃nq illud ſperatu lucrum Petrus ei vendat. Lau.

¶ Si pro ſua fideiuſſione accepit lucrum. vſura puta tur. ſm do. Lau. trac. vſura rum. in. ii. parte. M.

¶ Uſurarius qui rem fru ctuoſam. vt agrum acquiſi uit ꝑ vſurã reſtituere tene= tur omnes fructus natura les ⁊ induſtriales extantes ⁊ cõſumptos: quos ꝑcepit: ⁊ ꝑcepiſſet dñs rei. ſi eam poſſediſſet deductis expen= ſis factis gratiam fructuũ acq̃rẽdo/ colligendoru: ⁊ conſeruando. c. Grauis. de reſti. ſpo. M.

¶ Si ſoluens vſuras ꝓpt̃ ſolutam a ſe pecuniam dã= num incurrit. vt q̃ propter hoc oportuit rẽ ſuam vili⁹ vẽdere: aut a legitima lite deſiſtere: tenet̃ ei vſurarius ad oĩa iſta damna. ſm rich. ⁊ Tho. in. iiii. di. xv. M.

¶ Si mutuans voluit ad certam penam teneri d̾bi=

torẽ niſi i termino mutuum
reſtitueret cupiẽs vel ſciẽs
illũ in termino nõ eſſe reſti
tui. vſura eſt ſm Scot. in
4. diſt. xv. M.

Si penam poſuit ad co=
hercendum negligẽtiã debi
toris ⁊ illã voluit a debito=
re facto imponente ẽ illici=
tũ Sco. ibidem. M

Si gener q̃ dilationẽ ſo=
cero dederat de dote ſibi dã
da interim percepit fruct⁹
poſſeſſionis vel pecunie. V=
ſura ẽ ſecundum Anto. de
but. in. c. Salubriter. de vſu
ris q2 dilatio videtur data
in fauorez debitoris. l. Cuz
qui calendis. ff. d verbo. ob.
M

Ubi tñ noluit gener da=
re dilationẽ ſocero: niſi ſibi
daret fundum de cuius fru
ctibus vxorem aleret nõ da
tur tunc dilatio in fauorez
ſoceri. ſcdum Abb. in dicto.
c. Salubriter.

Si pcepit a ſocero fru=
ctus pro alimentis excedẽ=
tes dotis prouentus: ſi eam
haberet. vſura eſt. niſi com=
putet talẽ exceſſum in ſortẽ
ſcdm Bal. in. l. fi. §. Preter=
ea. C. de iure dotium ⁊ An
tonius d but. in eo. c. Salu
briter. M

Si ſocer morã committe=
tens in dote ſoluenda dene
gat genero reddere expen=
ſas interim factas vxori ſo=
ſpiti vel egrotanti: ad quas
tenetur ſi gener proteſtat⁹
eſt quod illas faciebat ani
mo repetendi. ſcdm Johan
nem de ana. Et Pe. de an=
chara. i capitulo. fina. de v=
ſuris. M

Si gener onera matri=
monii non ſubſiſtens: ⁊ fru
ctus rei dotalis percipiens
eos reddere nolit vxori: vt
tenet. ff. de vſuris. l. Vide=
rimus. §. Ante. M.

Si vxor fructus perce=
ptos predii ſibi ab heredi=
bus pignorati: quouſq3 do=
tem reſtituat non computa
uit in ſortem. Vſura eſt, ſm
Innocentium. Hoſtiẽ. ⁊ Jo
hannem de anania in dicto
capitulo. Salubriter M.

Poteſt tamen vxori vt
intereſſe fructus retinere:
quando non habens. Unde
ſe alat: ⁊ ſollicite dotem re=

quiſiuit ab heredibus mo=
ram committentibus in re=
ſtituendo. Bald. ⁊ Ange. in
l. Diuortio in princi. ff. ſolu.
ma.

Statutũ q̃cq3 diſponens
heredes dare tñ quid vxo
ri donec ei reſtituant dotez.
non eſt illicitum ſecundum
Abbatem Siculuz in cap.
Salubriter. de Vſuris. Et
Cardina. in Clemen. i. d v=
ſu. quod maxime veruz eſt
quando illa dotẽ faciliter cõ
ſeq̃ non poſſit.

Si vir dotẽ ſcienter vel
ignorantia craſſa a publico
vſurario vel raptore q̃ non
habet niſi de vſuris vel ra=
pina dotem vxoris accipit
fructus reſtituere tenetur.
⁊ dotem creditoribus ſcdm
Alexan. de ales in tertio vo
lumine. M

Sed contra primum ca
ſum eſt. Federicus de Se=
nis. Bal. ⁊ Laurẽ. Tamen
verior eſt iſtorum opinio in
foro conſciẽtie.

Gener tamen licite do=
tem recipit ab vſurario: vel
raptore qui alia bona pre=
ter q̃ de vſuris: vel rapinis
habet. Intelligitur eniz do
tem dare de iuſte queſitis ſe
cundum Gerar. odo. i quar
to diſt. xv.

Si vxor viro premortuo
fundum dotalem per vſu=
ram queſitum: vel dotem in
quantitate ab heredibus vi
ri habitam nolit creditori=
bus reſtituere. vt tenetur ſe
cundum dominum Anto=
nium de but. Abb. ſiculuz
⁊ Petrum de Ancha. in ca
pitu. Cum tu de vſuris: Et
ſco. in quarto. diſt. xv. M.

Si pro debito meo rece=
pi rem per vſuram. vel rapi
nam queſitam quam ⁊ re=
ſtituere teneor: ſm monald.
in ſumma. Et baldus. in. l.
Rem quam pater. C. de iu=
re. do. M

Si pro ſe vel pro alio re
cipit ſub vſuris a non para
to ad fenus exercendũ: ſed
induxit Richard. in quar=
to diſt. xv. M

Si accepi ſub vſuris nõ
pro aliqua neceſſitate. ſed
ad ludendum vel magis lu
crandũ mortale ẽ ſecũdũ
Richar. vbi ſupra M

¶ Licet tñ ſub vſuris acci
pere: vt negocietur pro con
ſeruãda condecẽtia ſtatus
ſui: ſm Petrum de palu. in
ea diſt.

¶ Si ꝑnceps cõceſſit. vt ſu
per vſuris exigẽdis iudeis
iuſticia miniſtret: ſm Pet.
de ancha. in cõſilio ſuo: qḋ
incipit Illuſtriſſime. M

¶ Excommunicatio etiam
eſt epalis. Clemẽ ex graui
de vſuris.

¶ Si ꝑnceps vel poteſtas
non compellit iudeos reſti=
tuere vſuras vt eis precipi
tur. c. Poſt miſerabilem. de
vſuris de quo in prima par
te. c. tertio. M

¶ Si qs crederet ꝑtinaci=
ter q ꝓpter bonũ publicuz
liceret ꝑmitti fenerari eſſet
hereticus. ſm Bal. in. l. cun
ctos populos. C. de Sum.
trini. M. Et eſt excõicatio
Papalis: vt in dicta Clem.
Ex graui.

¶ Si abſq veri dñi conſẽ=
ſu emit ab vſurario. qḋ per
vſuram ꝑditum erat. vt a=
lienuz reſtituere tenet: ſm
Sco. Richard. S. Bona. z
Alexan. Lombar. in. 4. di=
ſtin. M

De vſura in con= tractu emptionis.

¶ Si propter terminũ pl9
rem vendidit q̃ precio nu=
merato communiter inue=
niat: tenet vſuram reſtitue
re. ca. In ciuitate z. ca. ſi. de
vſuris. M

¶ Nota q preciuz augmẽ
tatum propter terminũ eo
q nemo emit ad contãtos.
ſi tandem mercator: ſic ven
dendo ſolum conſequitur
moderatum lucrum nõ vi=
detur vſurarium. qz lz mer
cator rõne ſui laboris: z in
duſtrie moderatum lucruz
faciat. Unde. c. In ciuitate
z. c. ſi. de vſu. intelligit quã
do propter mutuum vellet
facere lucruz immoderatũ
ſecundum dñm Lau. in ſuo
tractatu de vſuris do. Ar=
chiepm Floren. Et Sãctũ
Bernardinuz in euangelio
eterno.

¶ Si mercator ad termi=
num velit vendere vltra cõ
mune precium: quod factũ
eſt vile propter ſupuenientẽ
habundantiam eiuſdẽ mer

cantie: vſura videt. Alexã.
Lombar. Tractatu Uſura
rum. M

¶ Si rem vendidit inten=
tione ſtatim pro minori pre
cio reemẽdi cauſa (quod ſto
chum dr) vſura eſt ſcdz. S.
Bernardinuz. in euangelio
eterno ſermone. xxiiii. ar. iii
c. iii. M

¶ Si rem fructuoſaz: vt a=
grum vendidit pluſq̃ valz
vſura eſt propter terminũ
eo q terminꝰ in dubio dat i
debitoris fauorẽ. l. Cuz qui
calendis. ff. de verbo. obli=
ga. ſcdm. S. Bernardinum
in euangelio eterno. ſermo=
ne. xxiiii. ar. 3. cap. ii. Bal. tñ
contra ſuper Rubrica. ḋ v=
ſuris. Cuius dictum intel=
ligi poteſt: qñ ſic vẽditor cõ
ꝑueniret propter ſuum inter
eſſe.

¶ Si emptor vel venditor
notabiliter minus emit. vel
plus vendidit rem q̃ vale=
at etiam ſine dolo z vltra di
midium iuſti precii: niſi illḋ
reſtituat. vt tenet ſecũdum
Tho. ſcḋa ſcḋe. q. lxxvii. Et
Alexã. lõbar. vbi ſ. M.

¶ Si rem vendidit cuz pa
cto pro quanto plꝰ valebit
vſq ad Paſcha vſurariuz
eſt ſm Hoſti. i ſum. titu. de
Uſuris. M

¶ Si frumentum i herba:
vel rem aliam ſibi in futuꝝ
tradendam minus emit q̃
ſperat. tunc valitura eo q
nunc dat precium vſurari=
um eſt. bal. ſuꝑ Rubrica. C.
de vſuris. M.

¶ Licz tñ minus emet red
ditum molẽdinoꝝ vſqz ad
decẽnium eo q nunc totum
ſoluit precium: q̃uis enim
non liceat minus dare pro
pter excõicationez rei: licet
tñ minus dare propt expe=
ctationẽ fructus rei. Alex.
lombar. in tractatu de vſuris
z bal. ſuper Rubrica. C. de
vſuris.

¶ Si emit centum q̃ poſt
annum dentur alicui ꝑ qn
quaginta eo q iſta. l. ſoluit
eidem. nunc vſura eſt Frã/
ciſ. de Mayro in. iiii. diſt. xv
M

¶ Si emit agrum cum pa
cto de reuendẽdo ſibi ven=
denti pro maiori precio vel
q non poſſit reemere. vſqz
ad certum tempus vſura=

riū eſt. Anto. de but. in. c. ad noſtrā de vſuris. M

¶ Si emit redditum annuum non relatum ad certum fundum: vel certā pſonam quo ad opas. vnde ꝑ hoc competit actio perſonalis cum ſit ementis nullum periculum quicquid vltra ſortem recipit. vſura eſt ſm Pe. de anchara. quem allegat Jo. de ana. in. c. In ciuitate de vſuris. M

¶ Si emit animalia vł terras a ruſticis: quas ſciuit eos non habere: ꝛ locauit eis q̄cq̄d accipit vſura eſt. Monal. in ſum. M

¶ Si pecuniā cum qua intēdebat mercari mutuauit petenti: a quo ex pacto lucrum qđ ſe ſperabat facturum accepit. vſura eſt. ſm Inno. in. ca. fina. de Uſuris ꝛ hec opinio cōmunioꝛ ſm Lauren. in ſecunda parte ſui operis M.

¶ De participantibus in vſura diuerſimode.

¶ Si accepit ab vſurario rem ꝑ vſuram acq̄ſitā dono vel mercede ꝑpter opas vł emit. reſtituere tenet̄ ꝓ dominio. Henricus de gāda. in quolibꝫ. M

¶ Si accepit dono ab vſurario qui non eſt ſoluēdo rē de pecunia fenebri emptā tenetur reſtituere ei de cuius pecunia conſtat rē emptam. Quod ſi non conſtat reddet cuilibꝫ qui vſurario ſoluiſſet vſuras. Lapſus allegatione. 74. ꝛ Pe. de ancha. in. c. Cum tu. de vſuris M.

¶ Si emit a iudeis vel alíis publicis vſurariis res ad vſuras perditas ex lapſu temporis ſine veri dn̄i qui eas pignorauit conſenſu. tenetur eidem reſtituere cum in vſurarium nullum eſſet dominum tranſlatum ſm viriorem opinionem. Quam tenent Alexand. de ales. Alexan. Lombar. Richar. Sco. ꝛ. S. Bonauen. in quarto diſti. xv. Henric⁹ de ganda in quolibet Bal. ꝛ Cy. in. l. Cum oportet. C. de boniſq; libe. Johan. cal. ꝛ Johan. de ana in. c. Cum ſit. de Judeis. Tho. i quarto. ꝛ ſcđa ſecunde. q. 78. ar. iii. in corpore q̄onis: in reb⁹ quarum vſus non eſt conſumptio earum. Immo pactum legis commiſſorie quo debitoꝛ pignus amittit pro ſorte mutuata: ſi eam non reddit infra terminum conuentum improbat̄ a lege ciuili. vt. l. fi. C. de pac. pigno. M

¶ Ubi tam̄ de communitatis ordinatione eſſet: vt talia ad vſuram perdita venderentur ꝑ viros conſtitutos ab ipſa cōmunitate reddendo dn̄is reꝝ hmōi q̄cq̄d ſupereſt ſorti: ꝛ vſuris: tūc emens de talibus iuſte emeret: q2 cuꝫ ordinatio iſta ſit ad bonum cōmunitatis facta ſinguli de ciuitate videntur ꝯſētire in pdicta venditione reꝝ ſuaꝝ: ſcđm ſco. in. 4. diſt. xv.

¶ Si ab vſurario nil hn̄te niſi de vſuris mercedem laboris accepit. quia in illicitis deſeruiebat ei: vt mutuando ad vſuram: reſtituere tenet̄ eis q̄ ſoluerunt vſuras. ar. c. Cum tu. de vſuris dn̄s Dn̄ic⁹ in. c. Sicut non ſuo. xlvi. diſt. M

¶ Si in licitis ſeruiebat vſurario. vt in radendo: vel infirmantē ei⁹ nutriendo ex q̄bus opib⁹ nihil apud vſurarium relinq̄t compēſabile cū mercede quā dat vſurarius. reſtituere tenet̄ creditoribus vſurarum. S. Bernardinus. M

¶ Si pupillus vltra ſortē: ꝛ ſaluā ſorte rcipit aliquid a communitate. que cōſueuit accepta pecunia pupilloꝝ lucrum reddere: quando tutoꝛ non coactus: vł pr̄ pro filia: ſed ſponte eam cōmunitati dedit. Uſura eſt. Henricus in quolibet q̄ſti. 78. M.

¶ Si tutoꝛ curator: vel negocioꝝ geſtoꝛ: q̄ contractib⁹ auctoritatem preſtant fenerati ſunt pro pupillo adultoꝛ dn̄o ſuo reſtituer̄ teneatur illis non reſtituētib⁹ ſcđm Ray. ꝛ monal. in ſummis. M

¶ Hoc aūt eſt intelligendū qn̄ pupillus minoꝛ ꝛ dn̄s nō hn̄t. vnde reſtituant vel: habentes nolunt reſtituere: nec cogi poſſunt ad re

ſtituēdum ab his q̄ vſuras
ſoluerunt ſm Goſ. ⁊ Hoſt.
in ſummis Jo. an. Pe. de ā
cha. ⁊ do. Anto. de but. in. c.
Michael. de vſu. ⁊ barto. ī
auē. vt hi q̄ obli ſe haber. §.
fi. coll. vi. Tutor tamen vel
tutrix: vel executor teſtam̄
ti ſine ſpāli mandato. poſ-
ſunt reſtituer vſuras ⁊ ma
le ablata: ad q̄ tenent pupil
li. vt eſt glo. in. l. Preſes. C.
de tranſac. ⁊ dicit bal. in. l.
Etiam eo. ti. Quod intelli-
ge quando habent admini-
ſtrationē bonorum pupilli
in manu.

¶ Si vxor ⁊ familia vſura
rii nihil habētis. niſi de vſu
ris viuat de talibus bonis
reſtituere tenēt. ⁊ peccant.
Si modo aliquo honeſto a-
lias viuere valeant Alexā.
Lomb. trac. de vſur. M

¶ Quādiu tñ vxor virum
hortatur ad reſtituendum cū
ſpe aliqua reſtituēdi vel in
domo laborat. ⁊ cuſtodit bo
na pro vſuris debita videt
excuſari. ſm Aſten. ī ſūma.
li. iii. titu. iiii. M

¶ De proſenetis.

SI proſeneta fuit me-
diator contractus fe-
neratici propter vſurariū
eo nō rſtituēde. tenet ipē v-
ſuras reſtituere ſm glo. in.
l. Sciēter. C. ad legē Pom-
peianam. ⁊. l. ii. §. Mod⁹. ff.
ad turpilianum. M.

¶ Si lucrum accepit exi-
ſtens mediator cuiuſcunq̄
cōtract⁹ illiciti. ſm glo. in. l.
fi. C. de proſeneti s reſtituere
tenet. ſ. pauperibus M

¶ Si doloſe ↄſuluit vt q̄s
emeret rem occulte vicioſā
tenet emptori de omni dam
no venditore non ſatiſfacīē
te. d. l. fi. M

¶ Si doloſe cōſuluit vēde
re ei quē ſciebat habere ī bo
nis ad ſoluendum tenetur
vēditori de omni damno. d.
l. fi. M

¶ Si ſine emptoris man-
dato. ⁊ cum eius dāno mer
catum de re aliqua cōcluſit
tenet ei ſatiſfacere. bart. in.
l. Multum. C. Si q̄s ſibi vl'
alteri. M

¶ De ſocidis ani-
malium.

¶ Si de ouibus emptis ex
pecūia ruſtico mutuata mu
tuans. q̄rit lucrum vſura ē.
Alexan. lombar. in tracta-
tu vſurarū. M.

¶ Si dans animalia vult
p̄iculum pertinet ad accipi
entē etiā ſine ſua culpa cō
tingit iniquū eſt. Alexand.
Ibidem. M

¶ Si tradēs animalia paſ
cenda laborem paſtoris ſuf
ficiēter non reſpondeat. vt
tenet. Idem ibidē M

¶ Si paſtor animalia dep-
dita ex leui culpa ſua nō ſa
tiſfacit dño ſuo. vt tenet ſm
Bart. in. l. Q̄ nerua. q. viii
ff. depoſiti. M

¶ Si locans boues pro cō
uenienti q̄titate frumenti
nolit ſubire diuinum iudi-
cium. ⁊ deteriorationem bo
um. vt tenet ſm dominum
Lauren. in ſecunda parte.
q. ii. M

¶ Tñ paciſci lꝫ q̄ condu-
ctor q̄ tm̄ dat quinq̄ corbes
frumēti cum mercat⁹ cōue
niens eſſet decem dānū ſub
eat deteriorationis ⁊ melio-
rationis boum pro dimidia
Lau. ea. q. Quod intellige
ſi boues probabilit' poſſint
etiam meliorari. ⁊ pericu-
lum mortis eorum ad dñm
ſpectet.

¶ Si animalia tradidit cū
pacto. q̄ prius cōſequatur
totam ſortē. vel ruſticus te
net defectibus capita mor
tua ſupplere: ātequā aliquid
de prouentib⁹ p̄cipiat iniu
ſtum eſt. Monald. in ſum. ⁊
Joh. de ligna. in. c. fi. de vſu
ris. M.

¶ Capitale animalium nō
eſt cōmune. ſed tm̄ p̄uent⁹
⁊ melioramenta. ſm Bal. ī
l. i. q. ii. C. pro ſocio. Q̄d vi-
detur intelligendū. niſi ali
ter ſit conuentum vel ſit cō
ſuetudo.

¶ Cum animal traditum
extimatum periit culpa ru
ſtici. tenet ruſticus in totū
Si caſu fortuito. tenet ī di-
midia. Si naturaliter ī nl-
lo tenet q2 in contractibus
non ordinatis ad dñiū trāſ
ferendum extimatio non fa
cit emptionē. C. pro ſocio. l.
cū duob⁹. §. dāna. Bal. ī. C.
pro ſocio.

¶ Ab artificibus

Ars putatur licita: q̄ aliqd p̄ſtat ad vtilitatem humanorum vſuum. Si vero eſt illicita. vt fabricatio idolorum. franciſ. de Mayro in exactis ab aug. lib. 2. de doctrina xp̄iana. ff. de offi. p̄ſi. l. illicitas §. ne potentiores.

Si fecit artē illicitam p ignorantiā non excuſat ur a mortali: vt ars fenerandi vel ſagittandi. vel baliſtandi in. c. 1. de ſagitta. ⁊ huiuſmodi Auguſt. ſuper p̄. Sepe expugnauerunt. M

Si artem ſuam falſificauit: teneť dānum paſſis ad olim e intereſſe: ac puniri dʒ C. de murilegu. l. ii. li. xi. extra habentur in ſequentib⁹ M

Si aliorū merces: vel opera artificii contra: ſciam diffamauit: vt homines ab eo citius emerent: teneť dānificatis. ea. Non ſane. in fi. 14. q. v. M

Si fuit nouitatū curioſus inuētor. Thom. 2. 2. q. clxix. Et Alexan. de aleſin ſecundo. M

Si artifex cum iuramē/to promiſit opus perficere tenetur nec ſufficit ſoluendo intereſſe deſiſtere ſcd̄um Iohan. de ymola. in capitulo Lator. de pignoribus M

A campſore.

Nummulariorum ſeu campſorū ars q̄ hominum vtilitati deſeruit in cōmutatione numiſmatis pro numiſmate licita eſt. l. argentarius. §. i. ff. de edendo. Et Alexand. lombar. tractatu vſurarum.

Si campſor ī cambio: qd minutum dr̄ quando dat florenus: vt moneta recipiatur. Aut ecōuerſo dedit monetas inciſas vel falſas vel nimium lucrum accepit: teneť notabiliter dānificatꝭ ad reſtitutionem. Sed illis parum dānificatis: vł ignotatis teneť pauperib⁹ lucrum erogare ſecundū dominum Lauren. Tractatu de vſu. in ſecunda parte. q. xxvi. M

Si cambiendo lucratus eſt: cum tamen non haberē impenſas ſalariorū vel penſionū: vel laborē operarū ⁊ hmōi reſtituere teneť dānificatis vel paupibus ſcd̄m Henricū in quolibet. ⁊ Salycetum auctentico. ad hoc. C. de vſu. M

Forte in terra in qua nō eſt ordinarius campſor habens expenſas. Alius tamē tenens pecuniam: vt idigentibus ſeruirē in cambio poſſet aliquid pro lucro recipere.

Si in cambio per lr̄as q̄bus alteri tradi fecit neapoli centum aureos recipit vſq̄ ad annum centum viginti peruſii ⁊ ſic ratione temporis facit quod ⁊ tenetur reſtitueř danti: pro q̄ facit. l. hactenus. in fi. ff. de conſtitu. pecu. Bal. ſup Rubri. C. de conſtitu. pecu. M.

Licē tamē mercatori: vel campſori recipe de p̄ſenti cv. ducatos peruſii tradendo lr̄as cambii q̄bus ea recipiens recepturus eſt centum Neapoli. ff. de nautico fenore. l. periculi p̄cium. Bal. vbi ſupra.

Si Mercator. vel campſor qui mihi dedit lr̄as ad recipiendum. 50. Neapoli noluit mihi reſtituere. vt teneť. 50. a me ſibi data Peruſii cū dictas lr̄as pdiderim ⁊ liberem eum per inſtrumentum publicum a dictis lr̄is Bald. in. l. Iuſticia. in fi. C. de fideiuſſo. M

Si per cambium ſiccū ſeu ad libras groſſorum lucratus eſt. Vſurarium eſſe putatur: cum ibi ſit ſpes lucri propter dilationem temporis. Cōtra. c. Si feneraris. 14. q. 3. Lauren. vbi ſupra. M.

Fit autē ſic. Indigens florentie decem libris groſſorum id eſt centū ducatis: quia vna libra eſt decem ducati recipit illas ibi a mercatore cui obligatur reſtituere eo valore quo valebant Venetiis. Inde ad decem dies: a die celebrati cōtractus. Et ſi accipiens plus vult retinere renouatur cōtractus, codē mō de menſe ī menſē vſq̄ ꝯtigit⁊

alias. Venetiis decem libre
tantum valent quãtũ florẽ
ſie. Aliquando minus. ali=
quando plus. Tñ vt in plu
ribus plus mercator lucra
tur. Vñ in capite anni ſtat
in magno lucro Domi. Lau
ren.

¶ Si lucratus in cambio p
Venetias Neapoli. vel bar
zilonam credatur vſurari=
um cẽ eo q ex puro mutuo
intendit lucrum. Contra. c.
Pleriqz. xiiii. q. iii. et. ca. Cõ
ſuluit de vſuris ſcd'm do.
Lau. vbi ſupra. M.

¶ Fit autem ſic Indigẽs
pecunia recepit a mercato/
re in Florentia centum mu
tuo reſtituenda ad rõnem
cambii p venetias. vel bar=
zilonaz eo. ſ. valore. quo va
lebunt ipſa centum de illa
moneta. q̃ in ciuitatibus p=
dictis curret qñ lr̃e ibi i ca
pite quindene vel menſis p̃
ſentabuntur. Et ſi mittun
tur littere cambii etiam pe
cunia accepta florentie red
dit ibi p factorẽ eius q pe=
cuniam recepit de illa mo=
neta currẽte. quo caſu mer
cator communiter lucrat et
ſepenumero debito: non hz
ibi mercimoniam vel pecu
nias ad ſe retrahere. dom̃.
Lauren. vbi ſupra.

¶ Si campſor mutuauit
clerico in curia vel alibi cẽ
tum p ſolutione annate vl'
expeditione bullarũ volẽs
quõqz p lucro et tardans p=
dicta recipet p ſex menſes
vltra montes. vel citra vel
ſi plus ſteterit ad redden=
dum vult plus lucrari. et q
lucrum cõuẽtum ponat in
inſtrumento tanq̃ totuz ſit
de ſorte mutui. vt. c. v. vel. ex
Cõtra. c. Conſuluit. de vſu
ris. reſtituere tenet lucrum
hmõi. Cum ſit vſurarium
Dñs Laurẽ. vbi ſ. M

¶ Si quiſquã nõ campſor
vendidit numiſma pluſq̃
valet ſm cõmunem curſum
et pondus materie. vſura ẽ
Henricus de Ganda. i quo
libet. M

¶ Quiſqz tñ vendere po=
teſt pluſq̃ valeat ſcd'm com
munẽ curſum ſi pl' valeat
ſm pondus niſi publice ſit
interdictum. Henricus vbi. ſ.
et Alexãder Lombar. i tra
ctatu vbi ſupra.

de mu.

¶ De mutatione monete.

¶ Si moneta antiqua cre
uit in valore. vt ducat'. Et
heres q̃ tenet dotẽ reſtitue=
re nolit ducatos reddere. vt
defunctus accepit. vl' ſi te=
net ad cẽſum annuum/vel
pẽſionẽ ſoluẽdam in duca=
tis antiq monetẽ. nunc pl'
valẽtis et nolit ducatos per
ſoluere. vt in. c. Olim cauſã
de cenſi. M

¶ Creditor e conuerſo. vel
legatarius acceptare tenet
ſolutionẽ antique monete.
ſi in precio decreuit ex ſola
ordinatione pncipis vl' po=
puli. non ideo. q illa detõ
ſa ſit. vt in eo. ca. Olim. et ibi
Docto.

¶ Si mutuans nolit acce=
ptare pecuniam eiuſdẽ ſpe
ciei a ſe mutuate. q decre=
uit eius valor. q̃ et aliquan
do creſcit cogens debitorez
ſoluet ſecunduz extiatione
quã valebat tẽpore mutui
reſtituere tenet Abb. in. ca.
Quãto. de iureiurã. M

¶ Ubi tñ precium monete
minoratum eſſz. eo quod tõ
ſa fuit. nec bonitatẽ priorez
intrinſecam habet damnuz
ſpectat ad debitorem. Abb.
Ibidem.

¶ Si heres legatum ſol=
uere nolit ſecundũ pciũ pe
cunie. quod currebat tẽpe
teſtamenti. vt tenet quãuis
nunc ſit minoratũ ſine ſpe
recreſcendi amplius. l. vxo
rem. §. ff. de lega. iii. Abb. I
bidem. M.

¶ A monetario

¶ Si reprobata moneta in
totum q̃ tpe contractus cur
rebat debitor nolit ſoluere
ſecundũ antiquam pecunie
extimationẽ. vt tenet capi.
Olim de cenſibus. Et tenz
Iohã. and. et Specu. Abb.
vbi ſupra. M

¶ Si moneta imppetuum
eſt diminuta in valore ppt
pncipis preceptum. et debi
tor nolit hoc damnũ ſubire
vt tenet ſm Bar. et Iaco.
de are. in. l. Paulus. ff. de ſo
lu. M

¶ Si moneta eſt diminuta
in valore. q modo creſcit.
modo decreſcit damnuz eſt

A i

creditoris. ſm Bart. in d. l. Pau. ius. ff. de ſolu. ⁊ Abb. in d. c. Quanto M

¶ Si moneta eſt reprobata in totum: q2 fuerat tonſa vel propt vetuſtatem corroſa deuenerat debitor nolit hoc damnum ſubire. vt tenet ſecūdū cōem opinionē: cum moneta non habeat ſuam intrinſecam bonitatē quā habeabt tempor̄ cōtra eius. M.

¶ A monetario

Si monetarius falſauit monetam cudēdo eam minoris ponderis. vel minoris lege propter argētum minus bonum. Innocen. ⁊ Abb. in ca. Quanto de iureiu. M

¶ Si princeps monetam bonam publice reprobauit vt eam emeret: vel peiorem cuderet aſt falſare monetā M

¶ Si monetā eream tinxit vt aurea vel argentea appareat hoc eſt falſare. l. qui cūqꝫ. ff de fal M.

¶ Si monetas totondit tenetur lucrum pauperibus errogare. 14. q. v. non ſane. M

¶ Si grauiores de leuioribus electas fudit. tenet pr pauꝑibus lucrum tale tribuere. Sco. in 4. diſt. xv. ff. de fal. l. Corne. vbi de hoc. M

¶ Si expendit monetā falſam. vt plumbeā pro argētea falſarius dicitur. l. lege Cornelia. ff. de falſis. Abb. vbi ſupra. M

¶ Pena predictorum eſt ſi falſarunt monetā ꝑncipis comburant̄. Si inferioris ꝯ capitent̄. C. de falſa mone. l. i. §. ii.

¶ Si non eſt impator: vel ꝑnceps vel ex ꝑncipis conceſſione: aut q2 hoc preſcripſit monetam cudit: qđ non lꝫ. l. i. ⁊ ii. C. de falſa moneta. Et ibi Gloſ. Bar. Pe. ⁊ Cy. M

¶ Ab aurifice

Si vēdidit pro ꝟo auro ⁊ argēto: aurū vel argentum alchimicuꝫ. non eius bonitatis ⁊ virtutis cuius eſt verum. Et q2 aurum hꝫ ꝓprietatē letificandi ⁊ valet contra quaſdam infirmitates. Tho. 2. 2. qu. 77. M

¶ Ubi autem per Alchimiam fieret aurum eius bonitatis ⁊ virtutis cuius eſt purum vendere liceret pro vero. q2 nihil prohibet artē vti aliq̄bus naturalibus cauſis ad ꝓducendos naturales ⁊ veros effect⁹ ſm Aug. li. de tri. Tho. vbi ſ. ⁊ Richar. ⁊ S. Bon. in diſti. 7

¶ Si per ſe: aut alius auxilio ſuo monetam cudit cum nullam a ꝑncipe de hoc habeat auctoritatē contra. l. ii. C. de fal. mo. M

¶ Si adiuit aliuꝫ vel fuit principalis. vt monete argentee deaurarent̄: vel monete auree alia figura plus valente ſtamparent̄. Cōtra l. Quicunqꝫ. ff. de falſis M

¶ Qui vero induſtria ſua portat mōetas leuiores āt atonſas in loco vbi indifferenter expenduntur. ſicut ītegre ⁊ boni ponderis peccare non videt̄. Cum res tātum valeat quantum vendi poteſt. habito r̄ſpectu ad communem extimationē ſecūdū glo. in ca. In ciuitate de Uſuris. Idem tenet Archiep̄s Flo.

¶ Si partē argenti quod ad fabricandum accepit ſibi retinuit furtum eſt. vt ī 7. precepto.

¶ Si emit calicē ſacruꝫ nō conflatum. i. fractum vel diuiſum vt eſſe debet videtur ſymoniacuꝫ. x. q. ſecūda hoc ius. M

¶ Si aurifex non facit artum de liga quam debet facere vt falſarius eſt puniēdus. Bar. in l. Cornelia de falſis. ⁊ Abb. in c. Quanto de iureiur.

A caupone ſeu tabernario

Si caupo ſine cauſa legitima nolit recipere hoſpitari volētes. vt ſi forte plures iam eſſent ibi hoſpitati videtur mortale. q2 poſſunt agere iniuriarum. ſm Bar. l. i. ff. furti aduerſus nau. caupo. m

¶ Si laycus tabernarius vẽdidit vinum lymphatum pro paro vel purum: ſed cũ aq̃ ſophiſticatum aut non iuſta menſura. de quo etiaʒ in .7. precepto. Sco. in .4. diſtin. 15. AB

¶ Si vt vinum clarificarẽ nociuum aliquod corporibus miſcuit quo aliq̃s ẽ infirmatus: tenet ei ſcd̃m Gerard. Obdo. in quarto. diſtinc. xv. AB

¶ Si lenones / ⁊ meretrices aut ludum alearum vl' dei blaſphemos ⁊ ſanctoꝝ tollerauit in taberna. quia oĩa pctã hmõi ei imputãtur. q2 nõ caret ſcrupulo ſocietatis occulte. qui maniſto facinori deſinerit obuiare de homi. ſicut dignum. §. Illi etiam ⁊ diſtinctione. 83 cap. Error. ⁊ capitu. Conſentire. AB

¶ Si tabernarius nõ vult ſatiſfacere vt tenet fardellum qđ hoſpes ipſo ſciente poſuit in loco cõgruo ⁊ amiſſum eſt. Bald. in. l. certi. C. de locato. AB

¶ Si aũt hoſpes in loco inconuenienti: vt in limine oſtii tabernario ignorãte poſuiſſet fardellum. ⁊ amiſſũ eſſet. non tenet tabernari⁹. Bal. ibidem.

¶ De rebus quoq̃ q̃ ſunt in fardello clauſo. ⁊ quas tabernarius nõ vidit. nõ tenetur tabernari⁹ ſi aliqua ſunt amiſſa: ſm glo. in. l. i. §. ſi. ff. nau. cau. Ibi tñ Doct. contradicunt quos tu teneas.

¶ Si valiſia vel fardellus ſigillat⁹ dat⁹ fuerat. ⁊ reddidit hoſpiti nonſigillatus vel ſigillo mutato nolitq̃ ſatiſfacere ei de rebus deficientibus. vt tenet. l. iii. C. de ed. diui. adriani tol. Bar. i l. vna. ff. furti aduerſus nautas caupones. AB

¶ Tenet tñ hoc caſu q̃ fardellum ſigillatũ dedit cauponi pbar qđ dicit ſublatũ fuiſſe in fardello quãdo nõ conſtat cauponẽ ſubtraxiſſe. Bar. Ibidẽ.

¶ Si ppt lucrum vendidit ſciẽter volẽtibus ſe inebriare. aut quos ſciebat cõſuetos inebriari. Tho. ſcda ſcde. q. cl. ar. ca. A crapula. de vi. ⁊ ho. cle. ⁊ Alexand.

ales in. 2. AB

¶ Si feſtiuis diebus ſummo mane aperiens tabernã cauſa exiſtit vt ad eum confluentes miſſam non audirẽt ſibi videt imputandũ. i. q. ii. Rorum. AB.

¶ Si carius vendidit ſimplicibus ⁊ pegrinis quod ẽ prohibituʒ. cap. i. de emp. ⁊ ven. AB

¶ Si ſubtraxit occulte vinum vel comeſtibilia iam vendita. vt hoſpites cogerẽtur etiam emere alia tenetur eis reſtituere ſi quid notabile ſit. vt in ſeptimo precepto. AB

¶ Si tabernarius nõ defẽſauit hoſpitem ſuum iiuriatum cum poſſet. vt tenet ſecũdũ glo. in. c. Offerebat. 32 q. vii. AB

¶ A piſtore

SI piſtor panẽ minoꝛ ponderis quam dʒ fe/cit: vel plenum furfure. vel ex farina ſemi corrupta vel mixta cuʒ alterius bladi farina. ⁊ hmõi. l. Annonaʒ. ff. de extraordi. crimi. vbi Angel. AB

¶ Ultra pctm̃ tenet ad reſtitutionẽ damni ei quem in predictis notabilit' damnificaſſet alias pauperib⁹. 14 q. vi. Si res.

¶ A macellario

SI macellarius vendidit carnes infectas q̃bus ſepenumero cauſãtur infirmitates qđ ſi nouerit vltra pctm̃ tenet infirmanti ſatiſfacere. ca. Si culpa. de iniuri. Gerar. obdo. i. 4. diſt. xv. AB

¶ Si vẽdidit carnes corruptas vl' pecudis pro caſtrone vel vnuʒ corium pro pelle altera vltra peccatum tenet damnificatis vel paupibus ad reſtitutionẽ. 14. q vi. Si res. AB

¶ Si fecit xp̃anos quaſi iudicare vendendo carnes quas iudei prius cõtrectauerunt ad videndum ſi habeant reniculum. ⁊ huiuſmodi peccauit. ar. c. Iuli⁹. 28. q. i. m

¶ Si dando pondus iuſtum multum conſuetudinarie miſcebat de oſſibus

vel carnes malas cuꝫ bōis
vt etiā in. 7. ꝑcepto M.
¶ Si die feſto carnes ven/
didit ⁊ excoriando ꝑpa/
rauit. Etiam quando non
ſunt plura feſta. vt ſupra in
tertio ꝑcepto. M.
¶ Ad prefectum vrbis ſpe
ctat de talibus inquirere. ac
illos punire. ff. de offi. ꝑfect.
vrbis. l. i. §. Cura carnis.
¶ Poſſent tñ tabernarii i
neceſſitate propter pegri/
nos ſuperuenietes vendere ſe
cundū. S. Bon. in. 3. diſ. 36.

Ab aromatariis.

Si aromatarius frau/
dauit emētes. non dā
do iuſtum pondus vel aro
mata aut ceram malis mix
turis ſophiſticatas tenetur
damnuꝫ paſſis ſi ſcit eos vel
illis ignotis pauperibus. c.
ii. de em. ⁊ ven. Et ibi Abb.
ſicu. M.
¶ Quō aūt talis aliquan/
do poſſit ſine pctō ſophiſti/
care res venales habes ſu/
pra in. 7. ꝑcepto.
¶ Si vēdidit res viles ꝑ
magno ꝑcio maxime plus
q̃ alii cōiter: vel vnam ſpēꝫ
pro alia maxime in medici/
nis vel vilē pro precioſa: vt
multum vetuſtam pro recē
ti vt eſt vaſcula zinziberis
⁊ hmōi contra ſeptimuꝫ ꝑ/
ceptum. M.
¶ Si de ātiquis aromati/
bus nō bonis ſyrupos: aut
medicinas compoſuit: ⁊ a/
liqs damnum paſſus eſt. te/
net ad illud vt. l. Julian⁹ i
principio de acti. ⁊ em. ⁊ ibi
doc. M.
¶ Si in medicina non po/
ſuit ea que medicus ordi/
nauit quod ſit in detrimen
tum infirmi. videt mortale
ꝑ ea q̃ dicit do. Anto. de bu
tr. in. ca. Cum infirmitas de
pe. ⁊ re. M.
¶ Si vendidit venena vel
alia ꝑ que mulier aborſum
pateretur ⁊ hmōi. eſt mor/
tale. Vt in ſeptimo prece/
pto continetur. M.

A lanificibus

Lanifex ſi fraudulauit:
vel in quantitate hu/
mectendo lanam quam ven
dit: vel in qualitate lane vel

tincture. q2 vltra debituꝫ ar
tis pannum traxit q̃ poſtea
nimium decurtatur in bal
neando: tenet ſic damnifica
tis. l. vellera. C. de veſtibus
olobetiis lib. i. Et Alexan.
de ales in. ii. tractatu frau/
dis. M.
¶ Si vēdidit pānū lacera
tum ad tiratoriū vel pānos
veteres cardatos vt noui
appareant: quod ſtrazaroli
faciunt. Gerar. odo. in. 4. di
ſtin. xv. M.
¶ Si cum lana dedit ad fi
landuꝫ poſuit. 13. vncias ꝑ
xii. Et hoc ignorabāt fila/
trices tenet eis de fraude.
Alexā. Vbi ſupra. M.
¶ Non tamen teneretur ſi
illis ſcientibus hoc faceret ꝑ
regulam Scienti. de regu.
iur. lib. 6.
¶ Si inſtruit latam min⁹
bonam vel fila lini in pan/
no ſerico: ⁊ hmōi tenet dā/
nificatis vel paupibus illis
M.
¶ Si ſeruientibus ſibi non
ſoluit in pecunia. vt promi/
ſit ſꝫ partiꝫ ad pānos quos
ille vendens non conſequi/
tur ſalarium ſuum tenetur
eis de damno ſuo. Bar. l. l.
Quintus mutius. ff. man/
dati. M.

A ſutore.

Si ſutor ſubtraxit de
panno vel ſerico / tela
bombice: ⁊ huiuſmodi: reſti
tuere tenetur pauperibus:
ſi modicum per ſingulos fu
it. Sed ſi notabile quid ab
aliquo tenetur eidem: niſi
mercedem ſibi debitam nō
recepiſſet ab eodē: quia tūc
reſtituere poteſt ſecundum
Richar. in. 4. diſt. xv M.
¶ Si in diebus feſtiuis vel
vigiliarum vſq ad mediaꝫ
noctem fuit ⁊ voluit ſic fie/
ri a ſuis ſeruientibus: vt in
tertio precepto. M.
¶ Si die feſto propter in/
duere illos: qbus veſtimēta
noua fecit miſſam dimittit
vt in 3 ꝑcepto. M.
¶ Si dum noua veſtimen/
ta induit. mulieres libidi/
noſo animo vel cum ſcan/
dalo tetigit. vt in ſeptimo ꝑ
cepto. M.
¶ Si non ſeruauit ſeruiētī
bus qꝺ ꝓmiſit aut promiſit

veſtimēta ꝑficere que ſe nō poſſe ꝑficere ſciebat vel credebat. 22. q. ii. c. i. M

¶ Si inuentor fuit nouitatum vel veſtes īpudice ſcolatas fecit. Alexan. in. ii. tracta. de ornatu. M

¶ A cerdone.

Si vēdidit ſpēm vnius corii ꝓ alia minus bona ⁊ minus valēte ī calceis Et ſi notabilis eſt deceptio tenet̄ damnificato ſatiſfacere. Si autem paruꝫ plures damnificauit. tenet̄ paupibus tantundem erogare. vt dictum eſt in ſimili in. vii precepto. M

¶ Si ex dilatione tempoꝝ vendidit plus iuſto precio Uſurarius eſt. capitu. In ciuitate. ⁊ capi. Nauiganti de vſuris. Et tenet̄ vt hic ſupra. M

Ab hiſtrionibus ⁊ muſicis.

Hiſtrio eſt q̄ ꝑſonatus: ſeu maſcarat⁹ ī ſcena tragedias: aut comedias: voce ⁊ geſtu corporis agit Minus ꝓ qui etiaꝫ extra ſcenam geſticulatiōes quaſdam exercens: mores ⁊ naturas hoīm oſtendit.

¶ Si hiſtrionat⁹ vl̄ minatus artem exercuit ad voluptatē aſpiciētium ꝟbis vel actibus turpibus propt̄ q̄d ꝓhibet̄ cōmunicare. Et ſi notorie poteſt exheredari. de cōſe. di. 2. c. ꝓ delectatione. Et ibi glo. Alexan. i. 2. Tractatu de peccato ſaltationis. M

¶ Geſticulationes tam̄ honeſte: aut nō multū turpes ad tollēdum faſtidium: vel accidiā ſiſtere poteſt in veniali. Alexan. vbi ſupra

¶ Si muſicus quocunq̄ inſtrumento ſit cauſa ſaltationis corrrealis ⁊ mulierū laſciuaꝝ mortal̄r peccat. Sicut qui ſtudioſe talia inſpiciunt: cum iſta ſint fomentū mortalis peccati Alexand. vbi ſupra. q. 3. M.

¶ Si q̄s hiſtrionibus turpes geſticulationes agentibus. aut muſicis in chorea li ſaltatione laſciuoꝝ pulſātibus precium ſoluunt cum ſint ꝑmaria cauſa fomētis mortalis peccati mortalit̄.

peccāt. Alexā. vbi ſupra. ⁊ 86. diſtinc. Donare. Et ibi glo. M.

¶ Pulſare ꝓ. vt ꝑſone in uicē cognate cauſa recreationis ſaltem in choreis non videt̄ mortale ſm̄ Alexan. vbi ſupra.

¶ Inter diuina officia pulſare in organis vnusſeculareſq̄ cantiones valde derorſum eſt. Et ſi ꝑncipaliter propter premium temporale ſonat illicitum ⁊ q̄ſi ſymoniacum videt̄. M

¶ A pictoribus ⁊ ſculptoribus.

Si pyctā ymaginē trinitatis vl̄ ſculptā cuꝫ tribus vultibus vl̄ perſōīs vl̄ patre antiquo. ⁊ filio iuniore. patrem ⁊ filium ſignificantib⁹ in diuinis fecit: q̄ magne impietatis eſt: ſecūduꝫ Jo. Damaſ. Et ꝯtra ꝓhibitionē. Exo. ix. ca. vt vcꝫ dei ſpūs vl̄ trinitas infigurabilis figuretur M

¶ Fortaſſis error hmōi ab eccleſia iam diu tolleratus videtur pictores atq̄ ſculptores hoc ignorantes excuſare q̄uis econtrario dīuini ꝓcepti ignoratio tales mīme excuſabiles reddat. Chriſtū tm̄ ymaginē ⁊ aliorum ſanctoꝝ purgere, ꝓpt̄ ſimpliciū ruditatem humani affectus excitandam tarditatē. ⁊ memorie vitandā labilitatē cōcedit ecclīa. de conſe. di. 3. ꝑlatum.

¶ Si ſignum ſaluatoris: ſiue crucēꝫ pinxit vl̄ ſculpſit in ſolo. vel ſilice. aut marmoribus humi poſitis contra prohibitionem. l. vnice. C. Nemini licere ſignū ſaluatorib⁹ videt̄ mortale. maxime qñ monit⁹ fecit M

¶ Si crucifixi ymaginem pinxit iudeo volenti eam illudere: ⁊ quaſi xp̄m in illā. Iteꝝ crucifigere ſceleratiſſimum eſt pctm̄. Ar. cap. ii. in fi. de off. ordi. li. vi. ⁊ capitulo. In nonnullis de iudeis. M

¶ Si ſcienter fecit ymaginē aliquam vel aſtrolabiuꝫ cuiq̄ volēti futura predicere: aut occulta vl̄ futura cognoſcere aut ad implendū libidinem ſuam vl̄ alterius exercere omnia ſibi pctā in

de ſequētia ſputant. Alex. in.ii.tracta de ydolatria. ⁊ cap̄.pmo.⁊.ii.de ſortilegus AB

¶ Si ymaginem mulieris pinxit tradens:vel vendendam ſuo amaſio qui ex illa ſepius ſumpſit occaſionem male concupiſcentie.ca.fi.ꝺ iniur.⁊.l.Qui occidit.§.In hac.ff.ad legem aq. AB.

¶ Si pinxit aut ſculpſit figuras actus valde impudicos demonſtrantes:⁊ maxime in eccleſiis quod ſacrilegium eſt ar.c.Decʒ de imu. eccle.in.6 AB

¶ Si in tabula aliena vel ligno pinxit aut ſculpſit ymaginem aliquem cōtra voluntatem domini:cui ⁊ ſatiſfacere tenet.ff.de rei vendi.l.In rem.§.Sed ⁊ id in in glo. AB

A calcuratore ⁊ menſuratore.

SI per maliciaʒ aut ſuam ignorantiam in dānum alterius ſummam rationum computauit aut leuauit.tenet de damno ſatiſfacere.Altero non ſatiſfaciente.vt habet in.l.i.C.de errore calculi.Et richar.i.4.diſt.xv. AB

¶ Si menſurator terre doloſe mēſurauit ⁊ nō ſatiſfacit damnificato qn̄ plus vel minus menſurauit.Rippa autē agri ⁊ ſepes ⁊ foſſata mēſura dn̄t ſm Bar.in l.caligato.C.de nup.⁊.i.l.fi. C. de act.⁊ emp. AB

A barbitōſore.

SI preter conſuetudinē aliorum barbitonſorum raſit vſqʒ ad ſecundā ⁊ tertiam horam noctis i ſabbato vel in vigilia feſti:āt die feſto prope lucrum principaliter.Contra.c.i.⁊.ca.Om̄ de feriis. AB

¶ Si pmiſit i apotheca fieri barateriaſ:aut mechari.omnia peccata ſibi imputātur.diſt.85.c.Facientis.2.q.v.Notum. AB

A bidello.

SI bidellus nolit ſatiſfacere de libro ſcolaris a ſcolari dimiſſo in ſcolis ⁊ amiſſa:vt tenet qn̄ ſibi propter cuſtodiam librorum collecte a ſcolaribus dant.Tenetur enim de leuiſſima culpa ar.l.dn̄s horreorum.ff. locati. do.Anto.⁊ do.Abb.in cap̄. fi.de furtis Bal.⁊ Bar.in l.ſi qs vxori.§.apud labeonem.ff.de furtis. AB

¶ Si nolit ſatiſfacere de libro ſcholaris ſibi aſſignato pdito qʒ tranſmiſit eū ſcolari non per famulum ſcolaris:vel eius conſuetnm ſocium aut nuncium portantem aliquod ſignuʒ cui Bidellus veriſimiliter credere debuit.l.Qui eum qui.§.fi.⁊.l.argentum.ff. Commodati.do.Abb.⁊ do.Anto.vbi ſupra. AB

A nauta ſeu naucletico.

SI nauta ſatiſfacere nolit vt tenetur de re ſibi conſignata ⁊ amiſſa in naui aut a naui tranſmiſſa ad eius domuʒ ⁊ amiſſa.qʒ illam tranſmiſit non per famulum domini vel eius ſocium:vel nuncium portantem ſignum.cui probabiliter credere ꝺbuit.l.3.ff.nauca.do.Abb.in.c.fi.de fur. AB

¶ Si nauta per ſe:vel per aliuʒ ſurripuit aut ipſo ſciente ⁊ non prohibente res comeſtibiles ⁊ potabiles: vel quaſcunqʒ alias paſſus eſt ſurripi.ſatiſfacere nolit. vt tenet.d.l.3.⁊ ſupra in.7. pcepto. AB

A ruſticis.

¶ Si ruſticus.neſcit explicite articulos fidei qui i eccleſia celebrantur vt tenetur ſecundum ſanctum Bonauentu.⁊ Sco.in.4.diſti. 25. AB

¶ Si neſcit tres perſonas trinitatis patrem ⁊ filium. ⁊ ſpm̄ ſanctum. vnum deū eſſe ⁊ non plures.S. Boñ.

¶ Non tn̄ tenetur habere actum explicitum de articulo pertinente ad nature vnitatē ⁊ pſonarum trinitatem ſecundū Sco.in.d.di.25

¶ Si non inſtruxit familiā confiteri.[illegible] feſta cele-

bꝛare aliena non tolleꝫ. bꝛe
uia: ⁊ incātationes vitaꝫ. a
mēdaciis ꝑiuriis: maledicti
onibus: blaſphemiis: ⁊ hu=
iuſmodi abſtineꝫ. vt tenetur
ſ. Thõ. v. c. de Symonia. c.
licet heli. M.

¶ Si die feſto opatus eſt:
vel miſſam dimiſit. vt i ter=
tio ꝑcepto. M

¶ Si contempſit accipere:
confirmationē quam vt ac
cipiat admonendus ē de cō
ſe. di. 4. Omnes fideles. Ri
char. in. 4. diſt. vii. M

¶ Contēnit hoc ſacramētuꝫ
q̄ habita ſufficienti opoꝛtu
nitate ſuſcipiēdi ipſum: vel
renuit ſuſcipere vel notabi
liter negligit. Et ſic intelli=
giꝫ ꝑ dictum. c. oēs Richar.
vbi ſupꝛa.

¶ Si habens temp⁹ ſuffi=
ciēs ad communicandū de
cē vel. xi. annos euchariſtiā
non accepit vt tenetur ſe=
mel in anno: vel cum fuit ḡ
uiter egrotus. cap̄. Omnis
de pe. ⁊ re: Et Thom̄. in. 4.
diſt. x. M

¶ Si non ſoluit decimas:
ſm̄ patrie conſuetudinē: vt
teneꝫ de deci. per totum vel
cum parrochiali ſaltē ſe cō
ponat de pꝛeteritis. Thom̄.
2. 2. q. 86. Et richar. in quo
libet. M

¶ Si choꝛeas diſſolutas ⁊
foꝛnicationem cum meretri
cibus non putauit eſſe moꝛ
tale. vt ī. vi. pꝛecepto. ⁊ in. c.
Bule. Uel ſi choꝛeizauit ſu
per Cymiterio eccleſiaruꝫ
Contra cle. i. de celebꝛatio
miſ. M

¶ Si excommunicat⁹ ī di=
uinis audiendis ſe ingeſſit
⁊ ī alioꝝ cōione. vt ī ꝑma ꝑ
te. c. 3. M

¶ Si cum ſuis beſtiis dā=
na in alioꝛum bladis vꝫ vi=
neis dedit: aut furatus eſt
alioꝝ fructus. vt in. 7. ꝑce=
pto. M

¶ Si exiſtens officialis ad
denunciandum alio damnū
facientes mendaciter vnū
pꝛo alio denunciauit tene=
tur ei de damno quod illi ex
hoc contigit. vt. s̄. in. 7. ꝑce=
pto. M.

¶ Si a cōmuni ſalariatus
fuit: vt cuſtodiam campo=
rum haberet ne blada vel
vue ſurriperenꝫ: ꝑmiſit per
ſuam negligentiam vel pe=

cuniam damnificari: teneꝫ
ad om̄ia damna ſi illi q̄ ſur
ripuerunt: nō ſatiſfaciunt.
l. i. C. de falſa mo. Dom̄. An
to. de but. in. ca. ꝑmo de re=
ſti. ſpo. M

¶ Si nimium defatigaue=
rit boues dñi ſui pꝛopꝫ qđ
moꝛtui vel deterioꝛati ſunt
ex culpa ſua: teneꝫ dño ſuo
de dāno bouin. M

¶ Si fructus agri vꝫ vine
arum perierunt: qꝛ ea fecit
vel omiſit q̄ alii ruſtici cōi=
ter non feciſſent vel feciſſēt
teneꝫ ꝓ parte dñi. Inno. ⁊
Hoc. in ca. ꝑmo de Commo
dato. M

¶ Si patrē fructuum non
reddit dño vel fetus: ā t la=
ne caſei. ſocide ſm̄ pactum:
aut loci conſuetudinē teneꝫ
ei de ſubtractione talium. l.
iuris gentiuꝫ. §. Pꝛetoꝛ ait.
ff. de pactis ⁊. c. ꝑmo. extra
de pactis. M

¶ Ab ambaſſiato ribus pꝛincipis vꝫ commu= tatis.

Si cui⁹ ydone⁹ ad of=
ficium ambaſſiatoꝛis
ꝯtinaciter ſine cauſa legiti
ma renuit eſſe ambaſſiatoꝛ.
ꝓ ꝯſeruatiōe aut bono ſue
ciuitatis vel pꝛincipis ſui.
Glo. in l. i. ⁊. ii. C. de Decu=
ria M

¶ Si ambaſſiatoꝛ qui ha=
buit pecunias pꝛo duobus
mēſibus nec tñ ſtetit niſi ꝑ
vnum: nec pecuniarum reſi
duum reſtituit communita
ti vel pꝛincipi. vt teneꝫ ſm̄
Bal. i. l. Luci⁹. §. i. ff. de. l. cō
ga. iii. Et Ange. in. l. com=
munium. §. Cū. ita. ff. de ꝟ=
bo obli. M.

¶ Si expleta ambaſſiata
redire diſtulit. vt pecunias
plures lucraretur. nec eas
communitati aut pꝛincipi
reſtituit. vt tenetur cuꝫ nō
gaudeat ampli⁹ ꝑuilegiis
ambaſſiatoꝛum. l. mercato=
res. C. de cōmerciis M

¶ Si iuit ꝑ viam nō rectā
vt diutius ſtet ⁊ maius ſa=
lariū lucreꝫ nec ſic lucratū
reſtituit. vt teneꝫ ſcđm bar.
⁊ glo. in. l. Qui fiſcales. C.
de legatiōib⁹. li. x. M

¶ Si voluit vel retinuit ſa
lariū ſui itineris. in q̄ aliuꝫ
loco ſui ſubſtituit. cum hoc
non poſſit. l. 2. C. de legatio

lib.x M

¶ Si donata ſibi p eū ad quem iuit ambaſſiator non reſtituit vt tenet̄ communitati ſue: qñ notus donatori prius nō erat ⁊ donata magis communitati q̄ ſibi ꝓportionant̄. ſecūdū Jo. cal. ⁊ do. Anto. in additione. in ca. Poſtulaſtis. de conceſ p̄ben. M.

¶ Secus vbi prius notus fuiſſet donatori puta principi vel non notus: ſed res donata ſibi magis q̄ communitati conuenit. Idem vbi ſupra.

A rectoribus hoſpitalium vel piorum locoꝝ.

SI hoſpitalari⁹ ſymoniace acqſiuit hoſpitale. i. q. 7. ſi qs. M.

¶ Si hoſpitale qd̄ epi auctoritate bñficiatū eſt: gubernationē ab epo nō accepit: vt tenet̄ ſicut notat in Cle. Quia contingit de reli. do. M

¶ Hoſpitale ſine epi auctoritate edificari non pot ſi fiat cum eccleſia altari: cimiterio vel alio iure parrochiali. Aut q̄ ibi conſtitui debeat ꝑpetuus vicarius. ſecundū glo. in. d. cle. Et imo lam ibi

¶ Si redditus hoſpitalis vltra victū ⁊ veſtitū ſibi retentum non diſtribuit i. pſonas miſerabiles fidelit̄: vt tenet̄ i p̄alle. clemen. Quia contingit de re. do. Juncto glo. M

¶ Si non confecit inuentarium rerum omnium hoſpitalis: Epiſcopi auctoritate edificati. vt tenet̄ dicta Cle. Q̄ꝛ cōtigit. M.

¶ Si neglexit acqrere: vel reparare bona hoſpitalis ꝑ alios occupata: vel vſurpata vt tenet̄. xvi. q. 4. Qicunq̄ ⁊ in. d. Clem̄ M

¶ Si per negligentiam permiſit collabi domos ⁊ edificia hoſpitalis tenet̄ ad illorum emendā ſcd̄m glo. in. d. Cle. Q̄ꝛ cōtigit. M.

¶ Si ſingulis annis rationē redditum non reddidit ordinario: maxime requiſitus. niſi hoſpitale ſit ordinarium militarium. vel aliorum religioſorum: quorum prelati annuatim a rectore hoſpitalis predictam requirant rationem vt in p̄dicta. Clem̄. Quia contingit. Ubi Johan. de Jmola. dicit. Si vero prelati ſint negligentes ſupplet̄ ꝑ ordinarios locoꝝ ſecundū Laudunū. in Clem̄. p̄ma eo. ti. M

¶ Si relicta: vl̄ oblata ad certum vſum hoſpitalis ſine auctoritate ſedis apoſtolice conuertit in alium vſū licet pium. d. Clem̄. Quia.

¶ Et ibi autē in vſū: ad quem relicta ſunt conuerti non poſſent. tunc per inferiorem a Papa in aliū vſum conuerti poſſunt de teſta. c. Nos qdem. Joh. de ymola i. d. Cle. Quia contingit.

A tutore et curatore.

TUtor pupillo datur. Curator adoleſcenti vel maiori furioſo: vel ꝓdigo ad bona p̄dictorum bene adminiſtranda: quod ⁊ facer̄ iurauit. ⁊ ad cauſas coꝝ ⁊ lites agendas. glo. in Cle. Quia contingit De religio. domi.

¶ Si tutor vel curator pupilli. vel adulti: bona dolo lata culpa: vel leui non cuſtodiuit: vel de his inuentarium: vt tenetur non fecit. vltra peccatum periurii. tenetur de omi damno ex hoc ſecuto vt in glo. p̄allega. l. Si negocia. ff. de nego. geſt. ⁊ in. l. Tutor. §. repertoriū ff. de adminiſtra. tuto. M.

¶ Inuentarium tutor facere non tenetur. ſi in hoc teſtator eum releuauit. niſi tñ in contrarium iudici viſum fuerit ſcd̄m Bar. i. l. cō firmando. ⁊. de confirma. tuto.

¶ Si bona pupilli donauit in eius damnum. tenet̄ ſatiſfacere pupillo ſecundum glo. in l. Tutor. ff. de adminiſtra. tuto. M

¶ Si ſine cauſa vtili: vel neceſſaria rem immobilem pupilli alienauit. Et ſi cū dāno: pupilli tenetur. vt in l. alio. ff. de alimentis lega.

Et Angelus conſilio ſuo. clxxii. M.

¶ Si cauſa bona pupilli ſua culpa lata vel leui amiſſa ſint: tenet de omni dāno. ff. de lega. ii. l. Qui ſolidum. §. Etiam ⁊ ibi. l. Si negocia. ff. de nego. geſt. M.

¶ Si lucrum factum cum pecunia pupilli ſibi retinuit. nec dedit pupillo. vt tenetur. Aut ſi vſuras acqſiuit cum potius illicita negociatione: aut prediorum emptione exponere illam debuerit pro quo tenet. l. litis. §. Si pecunie. ⁊ l. Non tantum. ff. de nego. geſt. ⁊ Ange. ↄſilio ſuo. lxxxvi. quod incipit Pro deciſione M

¶ Si finita tutela denegat reddere pupillo libros rationuʒ quos omnino illi dare. tenet ſecundum Barto. in. l. Si ita fuerit. de manu. teſt. M.

¶ Si mater tutrix pupilli poſtq̄ peccauit in corpꝰ ſuum ⁊ palam eſt. vel ad ſecūda vota tranſiuit vult ptinaciter tutelam agere cum ſit ei prohibitum. C. de reuo. dona. l. Jus ſol. ⁊ ibi Bal. M.

¶ Si tutor teſtamentariꝰ vel agnatus. nec ſe excuſauit a gerēda tutella. nec adminiſtrauit pupilli bona q̄ ex hoc damnificata ſunt. tenetur de damno. ff. de Admi. tuto. l. Qui de recens In glo. M

¶ Si exiſtens tutor inter plures teſtamento ſcriptos vel particularis adminiſtratio rerum pupilli deſignata eſt ei. ⁊ ob ſuam negligētiam: vel latam eius culpā damnificata ſit. ſatiſfacere tenet. vt dicit Bar. in. l. ii. ff. adminiſtratio tuto. M

¶ Si vnus ex pluribꝰ tutoribus ſimul datis non vult ſatiſfacere inſolidum ꝓ mala adminiſtratione reꝝ pupilli. vt tenet ſicuti vnꝰ adminiſtratorū reipublice. eo ꝙ talia officia ſunt publica ⁊ neceſſaria ſecundū Bar. i. l. Ui q̄s negocia. ff. de nego geſt. M.

¶ Geſtores vero plures negocioꝝ alicuius ꝓuati. non tenent niſi ꝓ ſuis partibus

aut ſim ꝙ ſibi in parteʒ vel in totum eſt commiſſum. vt ꝓbat in. l. Diuus. ff. de adminiſtra: tuto. ⁊ l. penul. ff. de ſeparationibus.

¶ De geſtore ſeu gerente negocia alteius

Si alteius negocia geſſit. nec rationē reddere velit. vt tenet. ar. l. 2. ff. de nego. geſt. ⁊ Spe. in ti. de inſtru. edici. §. 18. ver. Sed an ſimplex. M

¶ Si ſalariatus gerendo alterius negocia in aliqua arte. vel negociatiōe vel adminiſtratione bonoꝝ in dānum accidit dolo ſuo. vel lata culpa vel leui. ⁊ ſatiſfacere de damno damnificato nolit. vt tenetur. l. ꝑtor. §. interdum. vbi glo. ⁊ Barto. M

¶ De leuiſſima vero culpa qua damnum contingit nō tenet. vt in eo. §.

¶ Si pater male adminiſtrauit rem aut fructus rei caſtrenſis vel quaſi aut prebende filii. ⁊ ſatiſfacere nolit filio. vt tenet. l. Sacroſācte. C. de epi. ⁊ Cle. l. litis. §. Pater. de negoci. geſ. ⁊ ibi Bar. M

¶ Expēſas tn̄ quas pater vel alius gerens alterꝰ negocia facit in dubio eſſe. intelligunt facte de bonis eiꝰ cuius negocia gerit. l. Menſenius. e. ti. Sicuti ſi pr̄ fecit expēſas filio ſtudenti ⁊ hn̄ti quaſi caſtrenſe vel dotē dediſſet filie habēti bona quoꝝ ipſe curam gerebat l. que pat. ff. fami. hercīſcū.

¶ Si mater tranſiens ad ſecunda vota de bonis filii q̄cq̄ʒ ſibi retinuit propt alimenta a ſe filio infanti exhibita reſtituere tenet. qꝛ ex neceſſitate tenetur ad eas ſuo ſumptu. l. Suo victu. ff. de ope. liber. Bart. in. l. Mēſenius. ff. d̄ nego. geſ. M.

¶ Repetet tam̄ poteſt expēſas factas circa tutorem vel curatorem vel procuratores ⁊ aduocatos ꝓ ipō filio litigantes ne ꝑdat ſucceſſionem ſicuti ⁊ hers cōfectus inuētarium ↄficet ſūptus hmōi imputat herditati. l. 2. ad Tercullianum ⁊ l. Sancimus. §. In compu

tatione. C. de Iure delibe. Et magnam expenſã: quã fructuarius neceſſario fecit. In re cuius vſfructum accepit imputat pꝛoprietati. l. Inter fructuarium. de dam. infec.

¶ Si communitas vel priuata pſona. nolit ſatiſfacere: vt tenet̃ ciui qui captꝰ ẽ pꝛo repꝛeſaliis: ⁊ compulſꝰ ſoluit: quod communitas: vel piuata perſona tenebatur ſoluere. Bar. in. l. Nam ⁊ ſeruus. ff. de nego. geſtis.

¶ Tenetur quoq; dñs rei ſoluere pꝛecium datum ab aliquo ne res eius periret. vt ſeruus: equus: veſtis: ⁊ hmõi. que res alio aſpoꝛtabatur. quãdo nomine domini ⁊ non magno pꝛecio ẽ redempta. l. ſi pupilli. §. ſi ticii. ff. de nego. geſt. Et ibi Barto.

¶ Si gerẽs alterius negocia ⁊ generalem auctoꝛitatem habebat ſoluendi creditoꝛibus domini ſui ſoluere noluit. maxime indigentibus. ⁊ ſolui ſibi petentibꝰ cum pecuniam paratã haberet. l. debitoꝛ. ff. de negoci. geſt.

¶ Si culpa geſtoꝛis damnum: quod domĩo contigit. vel ceſſatio lucri geſtoꝛ noluit ſatiſfacere. vt tenetur. l. Si negocia. ff. de negociis geſtis.

¶ In fine tamen anni fieri debet compenſatio damni ⁊ lucri quod culpa vel induſtria: vel ſolicitudine geſtoꝛis dño contingit. vt ea. l. Et ibi barto.

¶ Si geſtoꝛ negocia inſolita ſine domini voluntate inchoant. ⁊ caſu etiam foꝛtuito damnum in rebus contigit. nolit ſatiſfacere. vt tenetur. d. l. ſi negocia.

¶ Si geſtoꝛ ſine cauſa dimiſit negocia mercancie. vel artis vel rei ruſtice dñi quꝫ p annum illum conduxerat Ex quo dñs damnuꝫ emergens vel lucrũ ceſſans paſſus eſt nolit pꝛo hoc domino ſatiſfacere vt tenet̃ maxime quando dominus alium ſu a negocia gerentẽ habuiſſet. vt. l. Si pupillo. §. ſi. ⁊ ibi Barto.

De domino papa

Si diſpẽſauit contra diuinã legẽ ſicut ꝙ aliqs plures ſimul habeat vxoꝛes. vel dimiſſa pꝛia carnali copula conſummata ſecundam accipiat vel contrahat in gradibus a lege ꝓhibitis. de quibus in leuitico. c. 18. vel ꝙ diſſoluatur verum matrimonium maxime p carnalẽ copulã conſũmatũ non tenet diſpẽſatio. c. Lr̃as de reſti. ſpo. ⁊ capi. Gaudemus de diuoꝛ. ⁊ per theologos in. iii. diſ. xxxvii. Et gio. in. ca. Qui ad ꝑpetuã. 25. q. i.

¶ Diſpenſare vero vt q̃ cõtraxit de verbo de pñti tñmodo ſecundam poſſit accipere ſcꝫ. Vin. Hoſtien. do. Anto. aliosq; doct. canoniſtas in ca. Ex publico de cõuer. coniuga. Poteſt. Sed Richard. ⁊ Pe. de palu. in. 4. diſtinctio. xxxiiii. Contrarii videtur: quia tale matrimonium continet in ſe eſſentialem perfectionem ſacramenti. ⁊ carnalis copula perfectio eſt accidẽtalis ſicut puer habet in ſe hoĩs eſſentialẽ perfectionem. ſed p deductionem ad quãtitatem perfectam dicitur conſummatus: quod eſt accidentalis perfectionis ⁊ nõ eſſentialis. vñ nec tutꝰ videt̃ ſic diſpenſatus.

¶ Si cum religioſo pꝛofeſſo diſpenſauit: vt ad ſeculũ redeat vel pꝛopꝛiũ habeat vel vxoꝛem accipiat. vbi nõ ſubſit cauſa permaxima. vt pꝛopter reconcilianda regna. ⁊ huiuſmodi diſpenſatio non tenuit capitu. Cũ ad monaſteriuꝫ in ti. de ſta. monacho. Ubi Iohan. andre. domi. Antoni. Abb. ac Richard. in quarto diſtinc. xxxviii.

¶ Si diſpenſauit ꝙ clericus in ſacris exiſtens vxoꝛem acciperet. non tenet diſpẽſatio. ſi in ſumptione oꝛdinis ſacri votum caſtitatis emiſit aut ſciebat ſe ad illd teneri ſm Vin. ⁊ gloſ. ⁊ do. Anto. in. c. Cum olim de cle. coniuga.

¶ Si diſpẽſauit contra ius diuinũ immutabile quod ẽ in tribus pꝛeceptis pme ta

bulle. In quo nec de⁹ diſpenſare poteſt vt vez adorem deos alienos vel piurē. Et non ſanctificem ſabbatū ꝑ quanto eſt morale. ꝛ non cerimoniale. qꝛ ſic mutari potuit in diem dñicam. S. Bon. ꝛ Alexan. lomb. in. iii diſt. xxxvii. M

¶ Si diſpenſauit ꝯtra ius diuinum ſtabile qḋ eſt in ſeptē preceptis ſecunde tabule non valuit. xxv. q. i. ſūt qdam. Et ibi gloſ. ac. domi. Abb. in. c. Lr̄as de reſtitu. ſpo. M

¶ Vñ ſi q̄s alienam vxorē cognoſcat. vel alienam rem frauduléter ꝯtractet: dñiū iniuſte occupatum detineat vel qḋ legitime alteri tenetur nō reddam ꝛ huiuſmodi Papa non poteſt. xv. qu. vi. Auctoritatē. ꝛ. c. Nos ſanctoꝝ. ſm Gemini. in. c. Conſequēs. diſt. xi. ꝛ. S. Bona. ꝛ Alexand. Lomb. in tertio diſt. xxxvii. ꝛ Bald. in. l. decernimus. C. de Sac. ſan. eccle. M

¶ Ex cā tñ criminis grauis: ꝛ incorrigibilis. per qḋ eccl'ia ſit ſcandalizata diſpēſar̄ poteſt vt ius imperij ꝛ regni transferat̄ in alium vl' ſi pnceps ſit negligens circa iuſticiam. xcvii. diſtin. Duo ſunt ꝛ. c. ii. c. ad aplice de ſen. ꝛ re. iudi. i ſexto. Et ibi Gemi. Itē diſpenſare poteſt ꝙ ꝓditori patrie poteſt ꝙ proditori patrie vl' excommunicato mutuū nō reddatur. xvii. q. 4. ſi quis deinceps. Vel ꝙ etiam hereticorum bona tollant̄. vel detineantur a poſſidentibus ꝺ hereti. Excommunicamus Cle. i.

¶ Si ſine cauſa diſpenſat i his q̄ ſunt iuris diuini non tenet. Quamuis ſecus in his que ſunt iuris poſitiui particularē pſonam diſpenſare poſſit. vt ꝙ aliquis ātē tp̄s ordinet̄ vel duo beneficia curata habeat. ꝛ huiuſmodi: do. Anto. i. c. Cum ad monaſteriū. ꝺ ſta. mo. Jo. de ymol. in Cle. Abuſionibus. de pe. ꝛ re. M

¶ Si ex ſua diſpenſatione decoloratur ſtat⁹ eccl'ie diſpēſatio non valeat. i. q. vii. ſi ille: vt ꝙ pcutiēs clericū nō ſit excōicat⁹. vel ꝙ. prin

ceps ſecularis iudicet clericos ſui dñii. vt dicit Archidy. in. c. Sunt quidam. xxv q. i. Et do. Abb. in. ca. Lr̄as ꝺ reſti. ſpoli. Addēs qꝛ hoc videtur ꝯtra legē dei. xcvi. diſtin.

¶ Si impator Quid ſ qñ principi conceſſit collationē bñficioꝝ ſui dominii nec pt ſtatuere ꝙ clerici non teneantur ad dicēdum diuinas horas ſcḋm Lauduñ. i Clementi. ſina. de celebratione Miſ. M

¶ Do. Anto. vbi ſupra tenet ꝙ poſſit. ſꝫ non ſit tollerandus ſm Inno. in capt. Quanto de conſue. Item i quibus ſtatus eccl'ie non ꝺ coloraṫ papa diſpēſar̄ pōt. vt in. d. c. Ad ppetuam. Eſt a ūt ſupra cōciliū. c. Signi de electio.

¶ Si ſupgñali ſtatu eccl'ie canonē condidit ſine concilio cardinalium q̄ ſunt in q̄ ſi poſſeſſiōe vt papa ardua non expediat ſine eorum cōſilio ſm Jo. mo. in ca. Sup eo. de hereti. ꝛ Laurē. in. c. Sunt quidam. xv. q. i. Pro quo videtur tex. in ca. ꝑ venerabilē ꝺ. rationiqus. Qui filii ſint legē ſcḋm Do. Abba. vbi ſupra. Quamuis archidya. in contrarium dicat. M

¶ Si accepit pecuniam ꝑ collatione alicuius p̄laturé habentis adminiſtrationē ordini annexam. non eſt ſymoniacus ſcḋꝫ Cardina. Sꝫ do. Abb. in. c. i. de ſymonia. Contra dicit. Quia ſm eum licꝫ titulus bñficii ſit ꝺ iure poſitiuo ca. propoſuit. de conceſ. preben. Tamen poteſtas clauium bñficio annexa q̄ ſimul vendit̄. eſt de iure diuino. Idem Pet. Aureolus. in quarto diſtic. xxv. dicens ex quo p̄benda vendi non poteſt quin ſpūalis auctoritas ſibi annexa vendat̄. Ideo papa ſymoniam committit licꝫ iuris poſitiui penam non incurrat. M

¶ Papa tam̄ accipiendo ānatam quando beneficia cōfert non ꝑ modum a ppreciationis ſed ſubuentionis ꝛ ſubſtentationis curie. Ut qui ꝑ tota eccleſia laborat ab eccleſiaſticis ſubſtente-

tur.xxii. Eccleſiaſticis. ſm aliquos nulla eſt ſymonia.

De legato de latere.

SI Legatus de latere abſoluit in caſibus reſeruatis pape pꝛeterquam percuſſoꝛem clerici. vt incendiarios: excommunicatos: ⁊ publice denunciatos vel falſatoꝛes litterarum pape. vel etiam excommunicatos a delegato pape. ⁊ huiuſmodi. Abſolutio non tenet niſi ſuper hoc habeat ſpeciale mandatum. Johā. and. ⁊ Gemi. i capitu. Eos de ſentē. excommunica. lib. ſexto. M

¶ Cardinalis autem legatus: ideo dr̄ de latere eo ꝙ lateri pape aſſiſtunt cardinales: quoꝛum conſilio papa vere cuncta explicet. Et licet aliquando aliquis talis legatus abſtineat ſe ab ſoluendo interfectoꝛem clerici. benignioꝛ tamē opinio eſt quod poſſit. Ad quod facit. c. Quod tranſlationem. de offi. de lega. do. Ab. in. c. Ad eminentiam. de ſen. excom. M

¶ Si legatus de latere ſibi reſeruauit: vel contulit alicui cꝑatum. Plebaniam Abbatiam Pꝛioꝛatum: vel dignitatē eccleſie cathedralis. cui ꝑ electionem quis ꝓficit. vt Archidyaconatum ſi poſt ep̄m ibi ſit dignitas maioꝛ non tenet. de offi. lega. cap̄. Deliberatione. in ſexto. M

¶ Canonicatus tamen eccleſiaꝝ conferre legatos de latere poteſt. vt eo. c. Deliberatione. ⁊ ibi gloſ. in verbo. eccleſiis.

¶ Si cōtulit bñficium hn̄s laycū pronum vl̄ clericum: cui patronat⁹ competit iure ſui patrimonii alteriquā a dictis patronis pꝛeſentato. non tenet collatio de of. lega. Cū dilect⁹. M

¶ Si in vna eccl̄ie cathedrali reſeruabat ſibi beneficium conferendum: quod ad collationē capituli ſpectat ⁊ poſtea eccleſie reſeruauit ⁊ contulit qđ ſpectat ad collationē Archidya. vel canonici nō vȝ reſeruatione pꝛīa pendente. ſm archidya. in. cap̄. Pꝛeſenti de offi. Lega. M

¶ Si iam collatum beneficium ab epiſcopo: de quo cōſtat velit poſtea pertinaciter idem beneficium conferre: cum ad vtriuſqꝫ collationē ſeparatim ſpectaret nō poteſt ſm glo. in. c. i. de offi. Lega. in. vi M

¶ Legatus de latere tamē omnia beneficia ſue prouicie: quoruȝ collatio ad papam deuoluta eſt conferre poteſt. ſm Goff. de iure patrona. Cum dilectus. quod ītellige exceptis beneficiis de quibus ſupꝛa dictum ē. glo. i eo. c. i. M

¶ Si iam a legatione reuocat⁹: vel ea finita aliquē abſoluit excommunicatum vel cōtulit beneficia ſibi reſeruata vel non reſeruata. non tenet abſolutio vel collatio. c. Pꝛeſenti đ offi. Lega. ī ſexto. Et gloſ. in eo. capi. i. M.

¶ Legatus non de latere ſine ſpeciali mandato non poteſt conferre beneficia vacantia iure legationis. nec reſeruare ſibi vacatura. ca. pꝛimo de offi. leg. lib. ſexto.

Ab epiſcopis et aliis ꝓlatis.

SI deſyderauit ſepenumero conſequi quamcunqꝫ pꝛelationem per ſymoniam. vel per alium modum illicitum totiens fuit moꝛtale peccatum. i. q. i. Nullus per ambituȝ. de ſymonia. ca. fi. per totum. Et c. Auaricie. de electio. libꝛo ſexto. M

¶ Si multotiens deſyderauit epiſcopatum vel dignitatem ſpiritualem obcelſitudinem dignitatis vel bonoꝛum tempoꝛalium pꝛeſūptuoſum auarum ⁊ moꝛtalis peccati deſyderium totiens fuit. Contra dictum xp̄i Matthei. xxiii. Amant p̄mos accubitus. ⁊c. Tho. ſecunda ſecunde. q. clxxxv. ar. pꝛimo. M.

¶ Si appetiit epiſcopatum: vt pꝛodeſſet pꝛoximis quod eſt virtuoſum ⁊ laudabile. tamen cum habeat annexam gradus celſitu-

dinem preſumptuoſum eſt.
Tho.eo.ar.i. M.
¶ Licitū eſt tñ deſydera
re ep̄alē opationē:p quam
vtilitati ꝓximoꝝ intendat
ex charitatis zelo quando
eum contingeret in tali offi
cio eſſe. Et ob martyrii ap/
petitum ſicut antiq̄tus pſi
dentes ad martyria rapie
bantur.vt intendit apl's.i.
Thimo.3.Qui ep̄atum de/
ſyderat bonū opus deſyde
rat.Tho.eo.ar.i.
¶ Si habens bona patri=
monialia vel temporalia ex
q̄bus ſufficienter ſuſtentari
poteſt:ſm dignitatem ſui
ſtatus accipit bñficia eccle
ſiaſtica:ad vidēdum hono=
ratius vel delicatius. Aut
ad augendū patrimonium
vel ditandum conſanguine
os vel amicos glo.in.c.Cle/
ricos.in.q.2.⁊ Richar.i q̄
libet. M
¶ Solum enim licet acci=
pere bona eccleſiaſtica pro
ſubſtētatione nature ⁊ con
ſeruatione dignitatꝭ ſui ſta
tus. Et poſt hec pro paupe
rū ſubuētiōe.d.c.Clericos:
⁊.c.ſe.Richar.vbi ſupra.

¶ Si ptinaciter fluctauit
obedientie ſuperioris ſine
cauſa legitima nolens pre=
lationem.Mortale ē. cōum
Tho.vbi ſupra. ⁊ Richar.
in quolibet. M
¶ Si noluit recipere pre=
latiōnē cum videret graue
diſpendium eccleſie de pro
pinquo.imminere. Richar.
Ibidem. M
¶ Renuere prelatum eſſe
ꝑ modum licitum quando
eccleſie periculum non im=
minet.licitum eſt Richard.
vbi ſupra.
¶ Si non reſtituit fructꝰ ꝑ
ceptos:⁊ q̊ ꝑcipi potuiſſēt
q̄n prelationes ⁊ bñficium
ꝑ ſymoniam q̄ ſita ſunt:aut
in eis intruſus eſt ſm dñm
Abba.⁊ do.Antoni.in ea.
Grauis de reſtitutione ſpo
liatorum. M.
¶ Si recipit ep̄atū de ma=
nu layci:qd̄ ꝓhibet Cle.ii.
de pe. M
¶ Si intruſus q̄cq̄ȝ geſſit
nō valuit:nec dr̄ tolleratꝰ.
ſm glo.i.q.i.Nemo.Et qui
poſt ꝯſecutū bñficium fit i
habilis notorie ad exerci=
tium dignitatis quam ha=

bet dr̄ etiā nō tolleratꝰ.ca.
ad hec.xxxii.di.vbi gemi.p̄
dicta ſcribit. M
¶ Si exiſtēs excōicatꝰ: ir=
regularis:bigamus ſuſpen
ſus:homicida:vel notorius
cōcubinarius aſſumptꝰ ſit
ad dignitatē:nō abſolutus
vel diſpēſatus mortale fuit
in omnibꝰ. Et deiciendꝰ a
dignitate.ſm no.ꝑ doc.i.ca:
Si celebrat.de ꝯle.ex com=
mu. M.
¶ Si electionē cōfirmatio
nē/vt conſecrationē digni=
tatis obtinuit ꝑ ſymoniam
papali excōicatione ligatꝰ
eſt ⁊ reſignare tenet.in ex=
trauagantibus.Multo ⁊ d
teſtabile Martini quinti ⁊
Eugenii quarti. M
¶ Si bñficia vel ordines
tulit ſymoniace papali ex=
communicatiōe ligatus ē ⁊
tenet q̄cq̄d ex hoc habetur
reſtituer.vt i p̄dictis extra
uagantibus. M.
¶ Si cōtulit bñficia rōne
conſanguinitatis vel nota=
bilitatis p̄ncipal'r mortale
eſt.Cōtra illud Iac.ii. No
lite in ꝑſonarū acceptione.
⁊c.Alexan.in 2.parte tra=

ctatu de acceptione perſo=
narum. M
¶ Secundaria intentione
predictis conferre bñficia
nō tñ vt luxuriet ⁊ dignis
alias lȝ immo cōferre nobi
li honeſto tñ licet non litte=
rato:vt eſt ignobilis ad ar=
cendū lupos contra eccl'iaȝ
licitū ē Alexā. vbi ſupra.
¶ Si ſciēter ad bñficia ꝓ=
mouit indignos.i.q.i.Si q
Epi. M
¶ Si contra voluntatē pla
ti ſui traxit religioſum ad
officium eccleſiaſticum: qd̄
prohibet.57.diſt.capitu.p̄=
mo.⁊.ii. M
Si retētis ſibi fructibus āt
aliqua eorum parte contu=
lit beneficia ſine di.confe.c.
Ut noſtrum. M
¶ Si bona vacantium ec=
cleſiaꝝ ſibi reſeruauit. nec
vt tenet expēdit in vtilitatē
eccl'iarum vl' futuris ſuc=
ceſſoribꝰ. Ad quorum etiā
reſtitutionē tenet.c. Q2 ſe
pe.de elec.in.6. M
¶ Si vltra amorē antiquū
vel qd̄ de iure ei debet a ſa
cerdotibus ⁊ Clericis ſue
dioceſis exegit aliquid gra

uando eos.x.q.3.Oz ꝛ.c.ſe quenti. Et.x.q.i. Cognouimus. AB

Si ſcienter ad ordinem vel beneficium promouit in d gnum moribus vel ſcien tia.maxime vbi beneficio ē annexa cura animarum. cō tra.c. Graue de preben.ꝛ.c. Cum in cunctis delec.ꝛper Archidyaco.in.c.ꝛ q̄ epi.i. q.i. AB

Si Eps in eccleſia ſua non recedit:vt tenet preſertim ſi nō moratur in curia pape vel legatione ꝛ huiuſmo di.7.q.i.peruenit.ꝛ.c.Pla/ cuit. AB

Si infra etiam legitimā quē ſcienter ordinauit qd prohibet.de tēpo.ordi.c.vel non eſt. AB

Si ordines extra tempora ſtatuta contulit.eo.ti.ca. Sane. AB

Si alterius ſubditum ordinauit ſine ſuperioris ſui licentia p annuz ſuſpenſus eſt a collatione ordinum de tempo.ordi.ca. Eos lib. ſex to. AB

Si ordinauit indignos ſcienter:cum qb⁹ tū diſpē ſari ſolet:vt modicum litteratos vel peccatis mediocribus inuolutos priuari debet poteſtate ordinandi.36 di.qui eccleſiaſticis.i.q.i.ſi q̄ epiſcopi. AB

Si etiam ex negligentia ordinauit indignos per annum celebrare nō oz.lv.diſ. c.Nullus. AB

Si ordinauit ſcienter eos cum quibus diſpenſari non ſolet:vt eſt publicus latro.vel homicida ſpontane/ us vel monialium corruptor vel officialis qui exercuit ſceua debet deponi. Si 51.di.c.i.lxii.diſtinc.capi.fi nali. AB

Si ordinandos non priuilegiatos examinari non fecit de etate ſcientia ꝛ moribus.vt tenet.24.diſ.Nō epos. AB

Si in ordinatione aliqd omiſit de ſubſtātialibus. tenet totū iterare AB

Si nō de ſubſtātialibus omiſit:ſufficit ſupplere qd omiſſum eſt de ſacra nō ite/ ran.c.Pbr ꝛ ſm Tho.i.4. diſt.24. AB

Substantialia ſunt act⁹

in qbus caracter imprimit. cuz expreſſione verbi.vt oſtiario clauium.datio:lectori codex lectionum. Exorciſte liber exorciſmoruz. Acolito candelabrum cum cereo.Subdiacono calix vacu⁹ ꝛ patena.Diacono textus euangeliorum. Sacerdoti calix cum vino ꝛ pate/ na cum hoſtiis ꝛ vnctione manuuz Richar.in quarto di.24.ar.4.q.3.

De non ſubſtantialibus quod omiſſuz suppleri debz eſt Epi manus impoſito ꝛ preſbyterorum aſtantiuz ſuper caput ordinandi ad ſacerdotiuz dominus dn̄icus de ſancto Gemi. ꝛ Ugo.in ca.Preſbyter.23.diſ.ꝛ Richar.vbi ſupra

Si ſine titulo promouit aliquē ad ordinem ſacrum quod prohibetur in ca.epiſcopus ꝛ.c.Cum ſecunduz de pben. AB

Si non renouauit p ſingulos annos chriſma cum oleo ꝛ balſamo.vt tenetur. de conſc.diſ.quarta.Si qs ex alio. AB

Si non viſitauit annuatim ſuam dioceſim per ſe.vel p alium vt tenetur.ca. Romana de cenſib⁹ in.vi. AB.

Si per ſe viſitans.vel per vicarium de ſuo conſenſu pecunia accepta eſt viſi/ tationis cauſa:vel fuit nimium ſumptuoſus ſecū ducens equos multos ꝛ familiam multam diſt.capi.Romana.§. Procuratiōes. Et ibi Dn̄icus. AB

Enzenia tamen: vt ſunt victualia ad ibi conſumendum ſuſcipere poteſt a dantibus ſm Dominicum. Ibi dem.

Si clericorum delicta: vel aliorū puniuit pena pecuniaria.ex Auaricia mortale eſt.vt ſupra de officialibus dictum ē de ſymonia. ca.Nemo Tho.ii.ſecunde. q.7. AB.

Si diſſimulatione:affectione:vel muneribus non correxit ſacerdotes ſubditos quos ſciuit tenere concubinas:officia diuina pretermittere ſacramenta vt: oportet non miniſtrare. vel ſcientia ignaros Confeſſiones audire: vel Sa

cerdotes eccleſiaſtica orna mēta. Et maxime corporalia immunda tenet: ludos: tabernas: vſuras: venationes: ꝛ negocia ſecularia ſectantes de offi. ordi. c. Irrefragabili. M

¶ Excuſant tñ qñ ꝑ correctionem delinquētium ꝓbabilit timet ſcandalum plurimoꝝ di. 50. vt conſtitueretur. i. q. 7. quotiēs.

¶ Si exiſtēs ꝑlatus eccleſie collegiate neglexit clericos ſubditos raro ad chorum veniētes colliger etiā ꝑ cēſuram ſi oportuit compellere: vt ad diuinum officium conuenirēt. ſicut ei īponit in Cle. i. de cele. miſ. Conſtat enim hoc eſſe clerici s pctm̄ mortale ꝓ qđ etiā deponi poſſunt. vt. xcii. di. ſi q̇s ꝑſbyter.

¶ Si sciēs prauas ſue dioceſis conſuetudines. vt diebus feſtis vēdere ꝛ operari in eccleſiis tripudiari: non confiteri. non cōmunicar. ꝛ hmōi. Que corrigere potuit ſine ſcandalo ꝛ neglexit xxiii. q. 4. cum q̇ſq;. 43. diſ. ſit rector. M

¶ Si neglexit hereticos reꝑimere ad fidem veram ꝛ ſortilegos ac diuinos corrigere. 26. q. 5. caꝑ. Contra ꝛ ſeq̄n. de here. Ad abolēdaz. M

¶ Si notorios pctōres: vt vſurarios concubinarios ꝑtiales violatores: libertatis eccleſiaſtice: vl immunitatis. ꝛ. huiuſmodi corrigere potuit etiam ꝑ cēſuras ſine graui ſcandalo ꝛ neglexit di. 4. denīq;. 23. q. 4. Cū quiſq; de immu. ec. c. Inter alia. M

¶ Si erga pauperes fuit auarus de his que ei ſuperfluunt. lxxxvi. diſtin. Fratrem noſtrum. M

¶ Si viduis orphanis ꝛ aliis preſertim miſerabilibus oppꝛ̄ſſis eius auxilium implorantibus in ſuis neceſſitatibus: cum potuit nō īpēdit. lxxxvi. diſt. viduis. ꝛ lxxxvii. di. Deſolatis. ꝛ ca. Quiſq̄s. M

¶ Si ſci enter bona eccl'ie immobilia ſine vtilitate vl neceſſitate alienauit. ꝛ ſine debita ſolemnitate non valet. ca. i. de rebus eccle. non

alie: in. vi. M.

¶ Si in hoc caſu ꝛ qñ ſunt mobilia precioſa ſine licentia pape alienatio non tenꝫ vt in extrauaganti ambitioſi. Pauli ſecundi de quo ſupra in prima parte in. iii. capitulo. M

¶ Prelatus tam̄ habet liberā adminiſtrationem fructuum rerum eccleſie dummodo diſpenſet eos in vſus a iure ꝑmiſſos. xxi. qu. i. vel latio. xvi. q. i. Et epūs. Gemi. in ca. Quia Epiſcopi. v q. 3.

¶ Si epūs fecit magnam donationē de rebus eccleſi. etiam ſue menſe ꝛ in rebus mobilibus: vel pecunia numerata: etiam monaſterio non tenet multomagis conſanguineis q̇bus agentibꝰ tantum licet per modū elemoſyne. ca. Cum olim. ii. de priuilegiis. Et ibido. Abb. M.

¶ Si male diſpenſauit: vt hyſtrionibus: vel meretricibus. ꝛ hmōi tenet ecclie reſarcire. diſt. 86. c. Qui venatoribus ꝛ. c. Ceterum. de dona. M

¶ Licꝫ tam̄ prelato intuitu pietatis in vita ꝛ ī morte donare. vel legare rē mobilem q̄ ei ſupereſt eccleſie paupi vel egēti nobili: vel puelle maritande: ꝛ his ſimilibus etiaꝫ conſanguineis. de teſta. ꝛ. ca. Ad hoc ꝛ ca. Relatum. maxime ſi ibi talis vigeat conſuetudo. c. Ceterū de dona. Et ibi do. Anto.

¶ Cum conſenſu etiam capituli licet epō de bōis mobilibus vel imobilibus. ſm Jo. donare pro conſtructione ecclie: infra ſuam dioceſim quinquageſimam: ꝛ etiam cēteſimam partē dūmodo ꝑ hoc ecclia non grauetur. ꝛ iſta det diuerſo tēpore. c. Ad apoſtolice. de doa. ꝛ ibi do. Anto.

¶ Si habens iuriſditioneꝫ tēporalem in aliqua terra patrimonii vel epatus ſui iudicauit: vel mādauit: vel conſuluit: vel ſententiam dictauit in cauſa ſāguinis eſt irregularis de exceſ. ꝑla. ex lris. In glo. ꝛ do. Anto. vbi ſupra. M.

¶ Poteſt tam̄ gn̄alit com=

mittere officiali vt faciat vī
dictam de malefactoribus
Et ſi officialis poſtea ali=
quē interficiat non ei impu
taſ.xxiii.q.v.Rex ⁊.c.de oc
cidendis glo.⁊ do.Anto.v=
bi ſupra. M

¶Si canibus etiam anci=
pitre venatus eſt:aut talia
ī domo retinet cōtra.c.i.⁊.2
de Cle.vena. M.

¶Rectib⁹ vero aucupari.
vel piſcariiaut viſco:aut la
queo clericis non prohibe=
tur ſm do.Abb.c.i.de Cle.
vena.

¶Si prelatus vel rector
eccleſie non prohibuit cum
potuit choreas que fiebant
in cimiterio eccleſie ſue:vt
⁊ imponitur de celeb.miſſa.
Cle.i. M.

¶Si ſua debita vel a ſuo
predeceſſore facta ob eccle/
ſie vtilitatem vl' neceſſitatē
non ſoluit vt teneſ ſm Do.
Anto.de Buty.⁊ Johan.
and.in.c.i.de ſolu.⁊ in.c.i.d
depoſito. M.

¶Et ſufficit preſumpta vl'
apparēs verſio in vtilitatē
eccl'ie facta a predeceſſore.
Et ſumpt⁹ facti propſ pla
ti infirmitatē vel ſubſtenta
tionē:dicunſ propſ neceſſi=
tatē eccleſie facti ſm Buti.
vbi ſupra.

¶Si qſtoribus ob partici
pationem lucri conceſſit p=
dicare vel pronunciare fal
ſas indulgentias contra.c.
Cum ex co.de pe.⁊ re. M

¶Si epūs.cum non ſit do=
ctus tenuit vicarium impe
ritum in cauſis fori conten
tioſi:vel penitentialis Dire
ctorium libro quarto titulo
xv. M

¶Si imburſauit penas pe
cuniarias quas potius de=
bet conuertere in vtilitatē
eccleſie gloſ.in capitu.ii.de
peni. M

¶Si non fecit denunciare
penas latas a iure contra
exigētias gabellas ⁊ onera
ab eccleſiis:vt ibi precipiſ
per tex.ca.preſenti.Juncta
glo.de cenſi. M

¶Si pretermiſſo iuris or=
dine:vel ſine cauſe cognitio
ne quemquam excommuni
cauit vel iniuſte grauauit.
teneſ ad eius ireſſe.de ſen.
excō.Sacro. M

¶Si pro paruula excom=
municauit vl' excommūica
ri cōceſſit plebanis rurali=
bus qd prohibeſ.2.q.3.epi:
⁊.c.Nemo. M.

¶Si excōicatos abſolui
pro precio.ſymonia fuit.i.q
i.qs ꝯſtiterit. M

¶Si cauſas arduas veldi
uortium matrimonii non p̄
miſſa diligenti examinatio/
ne iudicauit vel perſone y=
diote iudicandas commi=
ſit.Contra.c.i.de conſan.⁊
affi. M

¶Si contempſerit imple=
re voluntates defunctorū
precipue ī legatis ad pias
cauſas quādo annis tranſ
actus eſt ⁊ nullus teſtamē
ti executor eſt.de Teſta.ca
pitu.Si heredes.C.de fi=
dei commiſ.auctē amplius
M

¶Si proprias iniurias du
re vindicauit:quod eſt de=
teſtabile.xlvi.diſt.Seditio=
narios. M

¶Si in votis ⁊ iuramen=
tis ſine cauſa vel cupidita/
te diſpenſauit:vel ea com=
mutauit de voto capitulo
primo. M

¶Si pro minori quantita
te diſpenſauit in incertis cū
raptoribus ⁊ vſurariis.Et
ſi ea male diſpenſauit cum
ſint pauperibus erogāda
ſecundum Sco.⁊ Richar.
in 4.di.15.⁊ Jmolam ī cle.
Abuſionibus de pe.⁊ re.
M

¶Si non obediuit pape ⁊
aliis ſuis ſuperioribus ⁊ ſa
cris canonibus di.xcii.O=
bedientia de exceſ.prela.
Nimis. M.

¶Si eccleſie bona vel pa=
trimonialia in p̄cioſis ſup
pellectibus impendit in or
natu domus veſtibus/⁊ e=
quis multis.Quicquid e=
nim clerici habēt.ſunt pau
perum.xvi.qu.prima capi=
tu.Quoniam.xii.q.ii.Glo=
ria. M

¶Si quotidie miſſam non
audiuit ⁊ non cantauit miſ
ſas in ſolemnitatibus.vt te
netur Richard.in quarto.
diſtinctione xiii.articulo ſe
cundo queſtione ſecunda.
M

¶Si monaſteria mōacho=
rum vel monialium ſibi.aut
ſoli pape ſubiecta ſemel in

anno:p ſe vel p alium nō vi
ſitauit:ac reformauit ſi re-
formatiōe indigebāt vt te/
net Cle. Attēdētes. Et ibi
glo. de ſta. mo. M.

Monaſteria ſpo exempta
religioſorumqꝫ ordinibus
ſubiecta. vt Ciſtercienſium
Camaldulēſium. Predica
torum ⁊ minorum viſitare
non pōt. dicta Cleſn. Attē-
dentes.

Si viſitando monaſteri
um monialium ſecum nōdu
xit notarium. ⁊ aliquos vi-
ros honeſtos ⁊ maturos: vt
tenetur predicta. Cleſn. At
tendentes. Et ibi glo. ꝺ ſta.
mo. M

Si exēptos: vel predica/
tores: Minores: Carmeli-
tas: ⁊ Eremitanos. iniuſte
moleſtauit non ſeruando eo
rum ꝓuilegia: vt qꝛ ydone-
os ſibi pſentatos ad aud ē
tiam confeſſionum non ad-
miſit caſus inconſuetos ſi-
bi reſeruauit: vt magis la-
borēt eos ad iudicium tra/
xit: ⁊ non in cauſa hereſis.
ad quartam plusqꝫ tenean
tur coegit. vel alia hmōi fe-
cit contra Clemen. Dudum
de ſepul. c. i. ⁊. ii. de Exceſ.
pla. M

Si manifeſtis vſurarijs
alienigenis conceſſit domū
ad ienus exercendum aut
tales de terris ſuis ſi quos
habet intra tres menſes nō
expulit ſuſpenſus eſt ꝺ vſu
ris. c. i. lib. vi. M

Si contra formam iuris
non aſtrinxit manifeſtos v-
ſurarios vt vſuras reſtitue
rent. put eoꝝ facultates pa
tiebant. Sꝫ certa quantita
te comētus illos ad eccleſia
ſtica ſacramenta: ⁊ ſepultu
ram admiſit. Contra c. qꝫ
de vſu. li. vi. M

Si ſcienter vel ignoran
tia craſſa abſoluit a ſenten
tiis excommunicationū ſu
ſpenſionum vel interdicti.
aut diſpēſauit in irregula
ritatibus ⁊ caſibus reſer-
uatis pape cuius auctori-
tatē non habebat. Cōtra c.
Cum illorum. ⁊. c. Nup de
ſen. excom. M.

Si ſumptuoſis ac volu/
ptuoſis cibis vſus ē. vel lay
corum conuiuia frequenta
uit. videt mortale Ar. capi.
gloſ. 12. q. 2. ⁊. capitu. Inter

cetera de offi. or. M

Si neglexit ſalutē aīa
rū nolens eis ꝓuidere de p
dicatore ⁊ ydoneis confeſſo
ribus. Contra pdictum ca.
Inter cetera videtur mortale
M

Si in domo retinuit ſu-
ſpectas mulieres vel cum
illis habuit aſſiduā cōuer-
ſationē. Cōtra. c. 1. ⁊. 2. ꝺ co
ha. cle. ⁊ mulie. ⁊. ca. Cū ab
omni de vi. ⁊ ho. cle. M

Si prelatus eſt temera-
rius rōne negligentie pquā
deponi poteſt di. xxi. dictum
Vel rōne puſillanimitatis
canis mutꝰ extrahens latra
re nō valens. 43. di. c. i. Vel
rōne pverſe ſocietatis. ii. q.
7. pvenit. Vel ratiōe nimie
auſteritatis de cōſe. di. v. nō
mediocriter. Vel rōne male
doctrine. lxxxvi. di. Cū mul
ta. Vel ratione pſumptiōis
in ius vocādo. de conſti. c. 2.
xi. q. 3. Temerarius Poſſūt
eſſe cuncta peccata morta-
lia. M

Si platus vel alius q-
cunqꝫ pactum fecit vel ali-
qd pmiſit vel promiſſionē
recepit: aut aliqd dedit: vel
recepit: occulte vel manife-
ſte ſub vbis expſſis vel non
plene expſſis aut generali-
bus pro aliqua iuſticia: vel
gra pro ſe vel pro alio ī cau
ſis iudiciis vel pro lrīs apd
ſedem ap̄licam obtinendis
tam promittentes: qꝫ accipi
entes ⁊ ſcienter vtentes di-
ctis lrīs excommunicati ſūt
a ſolo papa abſoluendi. vt ī
extrauagante Bonifacii o-
ctaui. q̄ incipit. Excommu-
nicamus. Et tantum hꝫ lo-
cum in curia vt petꝫ ex eiꝰ
verbis. Hanc allegat Ioā.
an. Io. de lig. Et do. Anto.
de but. in ca. Nemo. de ſymo
nia. M.

Io. Cardi ⁊ Pe. de pa-
lu. dicunt extrauagantem
hanc reuocatā quod mihi
dubium eſt. Si epūs vel ali
us prelatus nimium durus
fuit paupibus ⁊ infirmis.
qbus tenetur magis neceſ-
ſaria miniſtrare. lxxxii. diſt.
Epiſcopus. 84 diſtin. per
uenit. M

De clericis in mi

noribus: vel in ſacris conſtitutis.

Si ordinē quēcunqꝫ ſuſcepit ſymoniace quāuis occulte: excōmunicatus eſt: ⁊ per ſolum Papam poteſt abſolui ⁊ diſpenſari: vt miniſtret in ordine ſic ſuſcepto. Et in aliis etiam ante ſuſceptis ſcḋm Inno. ⁊ Abb. ſiculum in. c. ꝑ tuas. 2. de ſymonia. M

¶ In mortis tamē articulo poteſt abſolui ab inferiore non tñ diſpenſari. de quo in extrauagantibus Martini quinti. ⁊ Eugenii quarti. Damnabile. Et cum deteſtabile. M

¶ Si eo ignorante alius ꝓ eo ſymoniam cōmiſit. Quoniam ordinē ſuſcepit ſuſpēſus eſt: tñ ab ordine ſic ſuſcepto: non ab aliis rite ſuſceptis. ſcḋm Inno. ⁊ Abb. vbi ſupra. M

¶ Si non ſymoniace ſuſcepit ordinem: ſed ſcienter ab epō ſymoniaco caracterem ſuſcepit: nō executionē ordinis: in quo ſolum ꝑ papam diſpēſari poteſt. i. q. i. ſi quis a ſymoniacis: ſed ignoranter ꝑ epm Hoſt. De hoc videat ſupra in peccato auaricie. M.

¶ Si irregularis exiſtens vt homicida: vel multilator voluntarius: bigamꝰ / ⁊ huiuſmodi ſuſcepit ordineꝫ ſuſpenſus eſt ab executione. Et ꝑ papam tātūmodo diſpenſare poteſt. di. 50. miror ⁊. lv. mulier. ⁊ Io. an. i. ca. i. de biga. li. vi. M

¶ Si illegittimꝰ ordinē ſuſcepit ſuſpenſus eſt ab executione niſi diſpenſet. Qui tamen vt habeat perſonatus: dignitates ⁊ curā animarum: tunc tantū ꝑ papā diſpenſari poteſt ⁊c. i. ⁊ vi. de fili. pſby. M

¶ Si extra tempora a iure ſtatuta: aut ante etatem legittimam vel abſqꝫ dimiſſoriis litteris ad aliquem ordinem ſacrum fuerunt ordinati ipſo iure ſuſpēſi ſunt Et ſi ſic ſuſpēſi in eodē ordine miniſtrauerunt irregulares efficiuntur. vt in extrauaganti Pii ſecundi. q̄ incipit. Cum ex ſua ſacraſtorum. M

¶ Ordinati tamen abſqꝫ lr̄is dimiſſoriis. Iuxta ſtilū camerē apł̄ice p̄dictas penas euitant.

¶ Si a p̄lato prohibitus ſacros ordines furtiue ſuſcepit tantum papa diſpenſat in executione eorum. innotuit de eo qui fur. or. ſuſcepit. M

¶ Epūs vero diſpenſat in minoribus furtiue ſuſceptꝭ ſcḋm Hoſt. in c. i. de eo q̄ fur. or. ſuſce.

¶ Si per ſaltum ordinatus eſt vt quia p̄termiſſo vno ordine ſuſcepit ſuperiorez. Quod ſi non ad malicia. licet ex negligentia craſſa. qa infra annos diſcretionis ſuſceperat inferiorem ordinē poteſt epiſcopus poſt iniunctam ⁊ expletam penitentiam diſpenſare vt ordinem premiſſum ſuſcipiat ac miniſtret in omnibus. c. i. de cle. ꝑ ſal. ꝓmo. Secus ſi ꝑ maliciam. vt ibi notat Abb. M

¶ Si eodem die ſuſcepit duos ordines ſacros ſuſpēdit ab executione vltimi. In quo tātum papa diſpēſat. ⁊ in ſequenti caſu. de tēporibus ordinandis. c. Innotuit. ⁊ ibi glo. M

¶ Si recepit eodem die ordines minores. ⁊ ſubdiaconatum non licuit quamuis oēs minores recipi poſſint maxime ſi eſt de conſuetudine illius eccleſie. c. 3. e. titulo. ⁊ ibi glo. M

¶ Si in iudicio conuictus eſt de quocunqꝫ peccato notorio vt furto / vſura / vel ꝑiurio. Et poſtea ordinatus eſt ſine diſpenſatione. quod fieri non poteſt. vt in ca p̄. ſi. de furtis. Et Abbas ſiculꝰ ibidem ⁊. 33. diſtincti. Martinum Inmo poſt peractam penitentiam ſine diſpēſatione pape promoueri nō pōt. ſcḋm Richar. i. 4. diſt. 25. ar. vi. q. i. M

¶ Si in facie vel manibus habet notabilem deformitatem. vt oculum erutum / abſciſum naſum vel pollicem ordinatus cuꝫ ſit contra iura. diſt. lv. ſi euangelica ⁊. c. ſi q̄s a medicis M

¶ Non tamen efficitur irregularis ſi ſuſpenſus propt̄ defectū i corpore propt̄ q̄ promoueri prohibetur pro-

motus celebrat ſcḋz Abb.
Siculum in c.ſi celebrat. ꝺ
cle.exco.mi. M.

¶ Si ſuſpenſus a iure ꝓpt
infamiam notorie fornicati
onis celebrauit irregularis
factus eſt ſecundū Johan.
and. ⁊ dñm Anto.de Buti.
in ca.Veſtra. de cohabi.bi.
cleri. ⁊ mu.licet. Inno. con=
tra. M.

¶ Si virilia vel aliud mē=
brum ſponte abſcidit: ⁊ ſic
factus irregularis ordines
ſuſcepit.lv.di.c.Hi qui ſe
c. Qui partem. M

¶ Factus vero eunuchus
in ꝑſecutione vel egritudīe
ordinari non ꝓhibet.vt.lv.
diſt.Si qs.

¶ Itē ſi abſciſſio membri a
ſeipſo facta non inducit de
formitatē ⁊ hoc qꝛ timebat
ſecari ab alio:nec als ſana
ri poterat ſecundum domi.
Dominicum.23 diſ.in.c.ma
ritum.

¶ Si ſemel obſeſſus a de=
mone:vel oppreſſus morbo
caduco:ſe in terram ꝓſter=
nens contra iura ordies ſu
ſcepit ſm dñm dñicum: vbi
ſupra. M

¶ Si ſciens vel ignorans
ſe excōmunicatum ordinez
ſuſcepit ſuſpenſus eſt ab il
lius executione. Et ꝑ ſoluz
papam diſpenſari poteſt:vt
exequat. Sed difficilius in
primo caſu.c.Cum illorum
de ſen.excom. M.

¶ Si in pctō mortali exi=
ſtēs ordinē ſuſcepit morta
liṫ peccauit.diſt.xcv.Illdſu
pfluum magr in qrto.diſti.
24. M

¶ Si in pctō mortali exi=
ſtens miniſtrauit: quodcun
qꝫ ſacramentū totiens mor
talṙ peccauit Richard.Et
Tho.in quarto diſt.24.⁊ ꝺ
cleri.excō.min.i ca.Si cele
brat. M

¶ Si non habuit ordinem
in cuius officio ſolemniter
miniſtrauit factus eſt irre=
gularis.Et ſolus papa cū
eo diſpēſare poteſt:vt aſcē=
dat ad ſupiores ordīes:li=
cet epiſcopꝰ poſſit diſpēſaṙ:
vt miniſtret i iam ſuſcepto.
c.2.de cle.non ordi.Et ſcḋz
Hoſt.in ſumma.eo.ti.§.ſi. ⁊
Richar.i quarto.diſt.18.ar.
7.q.5. M

¶ Si excōmūicatus vel ſu

ſpenſus ab officio vel execu
tione officii:vel diuinis vel
celebratione miſſe vel inter
dicta ſunt ei diuina ſiue in
greſſus eccl'ie.⁊ huiuſmodi
miniſtrauit.in alicuius or=
dinis officio factus eſt irre=
gularis.Et ꝑ ſolum papaz
diſpenſari poteſt.c.Cum me
dicinali s.de ſen.excom.Et
c.Is.q.li.vi.⁊.c.Cuz eterni
de re iudi.eo.lib.Pet.de an
cha.in d.c.Cum medicina=
lis. M.

¶ Tñ irregularis non effi
ciṫ ſi tantum diuinis inter=
fuit.aut pſalmos ⁊ āṫipho
nas cantauit in choro.Aut
miniſtrauit non ſolemniter
vt cantando epiſtolam ſine
dalmatica.ſm eundē.⁊ dñz
Dñicum in.c.Preſbyterum
di.28.

¶ Si celebrauit in loco in=
terdicto ſciēter non exiſtēs
ſup hoc ꝑuilegiatus.nec in
caſu a iure cōceſſo.Irregu
laritatem incurrit. A qua
niſi ꝑ papam diſpēſari po=
teſt de ſen.excō Is q lib.vi.
De hoc i.l.pte.c.3. M

¶ Si ceſariē vel barbam
portauit aut coronam non
detulit.vt teneṫ.Si eſt in ſa
cris aut in minoribus ⁊ ve
lit gaudere ꝑuilegio clerica
li.ſm Inno.Jo.⁊ do.Domi
nicum in.c.Si clericus di=
ſtinctione.23.de vi.⁊ ho.cle
c.ſi qs ⁊ ca.ſeqn. M

¶ Si veſtem nimis breuez
vel offenſionis arma porta
uit.vel luſit ad aleas aut ſe
larnauit.de vita ⁊ honeſta.
cle.capit.Clerici officia.Et
clerici arma ⁊ ca.Cum de=
corem. M

¶ Si cohabitat mulieri de
q̄ ſuſpicio eſt:non tantuz ex
tranea. ſed etiam conſan=
guinea qḋ ei prohibeṫ capi.
ꝑmo ⁊ ſcḋo.de coha.cleri.⁊
muli. M

¶ Si celebrauit in loco nō
ſacro.vt camera vel orato=
rio.ſine conſenſu epī q̄ hoc
ſine rōnabili cauſa concede
re non debet.de conſe.diſt.i.
c.Miſſaruz.Richar.i quar
to.diſt.13.Scot.⁊ Alexan.
M

¶ In itineṙ tam poſiti ſi ec
cleſia deeſt poſſunt celebra=
re ſub aere vel in tentoriis
cum tabula cōſecrata.vt de

conſe.diſt.i.Cōcedimus
¶ Si celebrauit ī loco a iu
dice interdicto. irregulari=
tatem contraxit.de Cle.ex=
com.mi.poſtulaſti Richar.
vbi ſupra. M
¶ Si in eccleſia ſanguine
vel ſemine notorie polluta
celebrauit irregularitatem
non incurrit.ſ3grauiter pec
cat.de conſe.eccle.vel alta.c
ſi. M
¶ Vbi tamen eccleſiam oc
culte pollutam eſſe ſciat ce
lebrando non peccat pſerti
ſi aliam eccleſiam in prom=
ptu non hab3 Richard.vbi
ſupra.
¶ Si celebrauit ſcienter:
vel ignorantia craſſa ſuper
altari fracto:vel non conſe/
crato:vel tabula mota.licet
grauiter peccat.non tamen
eſt irregularis.Richard.in
ea.diſt.xiii.vel lapide nō ca
paci calicis ꝛ hoſtie ſ3 ꝑe
trum de Palu.eadem diſti
ctio. M
¶ Super altare tamen nō
enormiter fracto:licet cele=
brare.de conſe.eccle.vel al=
ta.c.Q̄d in dubiis Richar.
eadem diſt.

¶ Si ſcienter celebrauit ſi
ne igne vel calciamētis:aut
veſtibus bn̄dictis.q̄ ſunt.A
mictus.Alba.Stola.Ma=
nipulus:ꝛ Platena.grauit
peccauit.non tamē eſt irre=
gularis de cele. miſſa.ca.fi.
Richard.vbi ſupra Et di=
rectoria.libr.pmo.titu.7.§.
lxv. M
¶ De cingulo q̄ ſit benedi
ctum:vel non ſtatur ꝯſuetu
dini:quāuis rationabilius
eſſet illud bn̄dictū eē rich.
ea.diſt.13
¶ Si ante matutinum vel
prima3 celebrauit grauiter
peccauit ſm Hoſtiē.in ſum
ma.de celebra.miſ.§.Et q̄r
Directoria.li.i.titu.7.§.54.
M
¶ Guiliel.contradicit q̄ ad
primā niſi eſſet contra con=
ſuetudinem loci.
¶ Si propter maleficium
faciendum celebrauit gra/
uit peccauit.26.q̄ſt.v.Qui
cunq3. M.
¶ Si non ieiunus celebra=
uit.7.q.i.Nihil.de cōſec.di.
2.Liqdo. M
¶ Si conſecrauit in pane
mixto,ita q̄ non remaneat

ī natura tritica.l3 ſit q̄dam
tertia ſpēs non fuit ꝯſecra
tū.Richar.i.4.diſt.xi. M
¶ Si conſecrauit in pane
ſic corrupto q̄ in eo non eſ/
ſet ſpecies panis nō fuit cō
ſecratum.Richard.vbi ſu=
pra. M
¶ Si confecit in agreſto vl'
vino ſic acido q̄ in eo nō e=
rat forma ſubſtantialis vi=
ni non vere conſecrauit.Ri
char.ea.diſt. M
¶ In vino tamen vergen=
te ad acidam qualitatem.ī
quo remanet forma ſubſtā
tialis vini confici poteſt.Ri
char.ibidem.
¶ Si tantu3 aq̄ miſcuit vi
no q̄ eſt conuerſa in vinum
nō potuit eā cōſecrare Ri=
char.vbi ſupra. M.
¶ Si omiſit ponere aquam
ī vino ſciēt.de cōſe.diſt.2.in
calice. M
¶ Si pp̄ crapulā p̄cedē=
tē.vel ebrietatē vomit ſacra
mētū.de cōſe.di.2.ſi q̄s pro
pter ebrietatē. M
¶ Si ex magna incuria ſā
guinem effudit de calice in
terram.vel ſuper pallam.d'
cōſe.diſtin.2.ſi p negligen=

tiam. M.
¶ Si poſt pollutionem no
cturnā p̄cedētē ex cā mor=
tali celebrauit eadem die.
Tho.in.4.diſ.ix.de qua pol
lutione ī peccato luxurie di
ctum eſt. M
¶ Si rariſſime celebrauit
pſertim in ſolemnitatibus
magnis.ſine rōnabili cauſa
videt mortale.ſm Rich.in
4.di.13.ar.2.q.2. M.
¶ Si plures miſſas eade3
die in caſu non conceſſo ce=
lebrauit grauiter peccauit.
do.Anto.de buti.in ca.Con
ſuluiſti de celebra.miſ M
¶ Si ante diluculum cele
brauit ſine cauſa vergentiſ
ſima.vt propter dandū via
ticum morituro.Et cū epī
diſpēſatiōe.Alexan.de ales
in quarta parte.tractatu d'
euchariſtia. M
¶ Si tranſacta hora ſexta
notabiliter celebrauit.niſi
fuerit tempus ieiunii.In q̄
vſq3 ad nonam celebrari po
teſt.de conſe.diſt.i.nocte ſā=
cta ꝛ Richar.in.4.diſt.13.ꝛ
Jo.and.in.ca.i.de celebra.
miſ. M.

¶ Si contra eccleſie precepium corporalia ⁊ pallas altaris: ita tenuit immunda. vt intuētibus eſſent horrori. de conſecra. diſtin. i. Veſtimēta de cuſtodi. Euchariſtie. c. fina. M.

¶ Si conſtitutus in ſacris vel minoribus habens bñficium ex quo ꝑcipit fructus in totum vel in partē aliq̃z horam vel ſimul aliquas horas ſcienter omiſit: vel horas diuerſas eiuſdem diei vnum mortale commiſit: q2 totum officium vnius diei cadit ſub vno precepto ca. Dolētes. de cele. miſ. Inno. ibi. ⁊. S. Bon. in. 4. diſtinc. 24 M

¶ Impeditus ex rõnabili cauſa: vel infirmitate: q̃ directe vel occaſional'r ſi horas diceret obeſſet ſibi dicere nõ tenet nec redicere ſanitate recupata ſcdm. Alua. li. de planctu eccleſie q̃ ſic intelligitur. Inno. in. d. ca. Dolentes.

¶ Si tantum habens febrem quartanam vel aliam debilē infirmitatem omiſit horas grauiter peccauit. ſecūdū Hoſt. ⁊ Ioh. an. i. c. i. de cele. miſ. M

¶ Qui tñ ꝑncipio vel fini horaꝝ nõ interfuit ex cauſa rõnabili vel ſine malicia non tenet illud ſupplere. io. an. ⁊ Hoſt. vbi ſ.

¶ Si iuit ad horas canonicas intētiõe ꝑncipal'r ꝑcipiēdi quotidianas diſtributiones ſymonia eſt mortalis Abbas ſicut in. c. Extra de ſymonia. M

¶ Si dixit horas confabulando ſincopando/ ac inter/ miſcendo ea q̃ ſunt expulſiua deuotiõis. Contra. c. Dolentes. mortale eſt ſecundū Duran. li. 2. parte ſecunda. q. i. M

¶ Si locum ſacrum: aut ligna eccl'ie conuertit ad vſū pphanū cõtra prohibitionē. xix. q. iii. q̃ ſemel. de cõſe. diſtin. i. Ligna.

¶ De lignis tñ eccleſie confici poteſt dormitorium vel alius honeſtus locus: ãt cõburi in coquina. ſecūdū glo. i. d. c. Que ſemel.

¶ Si interfuit ludis oſtentionibus duellis: executionibus damnatorū ad mor-

te ⁊ hmõi. q8 nõ l3 ar. C. de epi. ⁊ cle. auc. Interdicim⁹ ne cle. vel mona. c. Scientiã domi. Cardina. in Clem. i. d ſtatu mona. §. Porro. M

De beneficiatis.

Si conſecutus eſt bñficium ſimplex vel curatum/ vel dignitatē eccleſiaſticam per ſymoniam conuētionalē occultam vel manifeſtam. papali excõicatione ligatus eſt. ⁊ ad reſtitutionem fructuum tenet per ceptorū. vt in extrauaganti Martini quinti. que incipit Multe. Et alia q̃ icipit Dãnabile. M

¶ Tenet etiam ad fruct⁹ q̃ ꝑcipi potuiſſent: ſi ſymonia fuit cõuētionalis. vel ſi fuit intruſus. ſm Do. Abb. in. c. Grauis de reſti. ſpo.

¶ Vbi aũt ſymonia tantū fuit mētalis: vt dando munera prelatis vel aliis ppt' bñficia ⁊ dignitates conſequendas/ tamen ſine aliquo pacto expreſſo contritiõe de letur de ſymo. c. ſi. ⁊. c. Tua nos. Quod Io. and. do. Anto. ⁊ Abb. ſiculus ſic intelligunt.

¶ Si conſecutus eſt bñficium vel dignitatē eccleſiaſticam propter pecuniam ab amico ſuo Symoniace datam ipſo ignorante. Et poſtea ſciens non renunciat: vt tenet ac fructus ſi quos percepit non r̃ſtituat. deductis tñ expenſis factis cauſa fructuum acq̃rendoꝝ. c. de Symoniace ⁊. c. nobis de ſymonia. M

¶ Vbi ṽo ab amico ĩ fraudem eo ignorante. vel etiam ab amico eſſet pecunia data propter habēdum bñficium ipſo ſciēte ⁊. cõtradicēte nõ ei nocet: ſi alias. ydoneus eſt. c. Sicut tuis ⁊ ibi Abb. de ſymonia.

¶ Si filiusfamilias non dimittit bñficium quod patre tunc ignorante per pecuniam acquiſiuit: vt tenet etiã cum fructibus iam ꝑceptis Abb. Siculus in. d. ſicut nobis. M

¶ Si redemit vexationem qñ nõ habet plenum ius in bñficio: vt in expectatiuis

gratiis: aut ſi habebat ple=
num ius in eo. ⁊ poſſeſſio=
nē deiectus fuerat a poſſeſ
ſiōe ſymoniacus eſt. ſm̄ In
no. Hoſti. Joh. and. Abb. ⁊
do. Anto. de But. in. cpi. ad
aures ſymonia. M

¶ Si venddit iuriſditionē
ſpiritualem aut temporalē
habētem dependentiam ab
officio eccleſiaſtico. vt vica=
riam prepoſituram ycono=
matum/aduocatiam vel re
rum eccleſiaſticarum admi
niſtrationem ſeu caſtaldio=
natum ⁊ huiuſmodi ſymoni
cus eſt. c. 2. Ne prela. vi. ſu.
⁊ ibi Abb. ſiculus. M

¶ Vendere tamē lꝫ obuen
tiones epālis iuriſditionis.
ſicut ⁊ alios eccleſie fruct⁹
dummodo non vēdatur ex/
ercēti illam iuriſditionē ſm̄
Inno. Barto. ⁊ Abb. vbi ſu
pra. M

¶ Si per ſuas preces bñfi
cium ſimplex impetrauit i=
dignus moribus licꝫ indi=
geat peccauit vel ſi al's ſit
dignus. ſed non indiget. ſy=
moniacus eſt ar. i. q. i. non ſ=
ta de ſymo. Tuā nos ſcdꝫ
glo. in. c. Tuam. de eta. ⁊ q̄=
li. Tho. 2. 2. q. 100. art. 5. Et
directorium lib. 3. ti. de ſymo
nia. M

¶ Ubi aūt dignus eſt mo=
ribus ⁊ indiget preces por
rigere lꝫ ei. ca. Tua nos de
ſymonia ⁊ glo. in. d. c. tuam.
⁊ Tho. vbi ſupra.

¶ Si preces pro ſe porri=
git pro habenda dignitate.
aut beneficio curato. ambi=
tioſus eſt. ⁊ ſymoniacus. li=
cet moribus. alias ⁊ ſcien=
tia dignus ſit. ar. i. q. i. nul=
lus itaqꝫ ſm̄ glo. in. d. capi.
Tuam. Que communiter
tenet a Doc. vt dicit Abb. ſi
culus. ⁊ Thom. Ubi ſupra.
Hoſtien. ⁊ Goffre. in ſum=
mis.

¶ Si alterius ꝓcibus bñfi
cium obtinuit cum ſit indi=
gnus. ſymonia commiſſa eſt
i. q. i. de ordinationibus. q̄
ſuccedunt tales preces lo=
co precii. i. q. i. Sunt nōnul
li. glo. in. c. Tuam de etate
⁊ qualitate M

¶ Ubi vero ꝓ digno q̄s of
fert preces. ad quas reſpe=
ctus nō habet. ſed ad meri
tum licite ſunt. d. c. Tuam. i.

q. i. Quibus. M

¶ Symonia quoqꝫ propter
preces carnales ꝓ ſe: vel ꝓ
alium non inducit cēſuram
eccleſiaſticam: nec ad renū/
ciandum obligatur: ſi alia
pactio vel conuētio non in=
terceſſit. ſm̄ directoriū. vbi
ſupra.

¶ Si propter bñficium ha
bendū ſeruiuit principal'r
ꝑlato ſymoniacus eſt. i. q. i.
Ordinationes ⁊ gloſ. in ca.
Cum eſſent de ſymonia. re=
nunciare tamē non tenet: niſi
pactus fuerit ſeruire ei ꝓ=
pter bñficium. ſi alias ſcien
tia vel moribus fuerit di=
gnus. Concordat Alexā. de
ales in ſecundo tractatu. de
ſymonia. M

¶ Ubi autem dignus hone
ſto ſeruitio prelato deſeruit
ſpe ſecundaria habendi be
neficium: licet. Ubi etiam
Epiſcopus alicui recepto:
ad ſeruitium camere ſue ꝓ
miſit certam mercedem do
nec prouiderit ſibi de benfi
cio non eſt ſymoniacus: ni=
ſi ſpecialiter ſe obligauerit
ad ſpirituale ſeruitium fa=
ciendum. domi. Anto. in ca.
Cum eſſent de ſymonia.

¶ Si beneficium habuit
per potentiam domini tem=
poralis contra prelati vo=
luntatem intruſus eſt: ⁊ re=
ſignare tenetur, cum omni=
bus fructibus: ſi quos ꝑce=
pit vel ꝑcipere potuiſſet ve
ro domino. niſi diſpenſetur
a ſuperiore de elec. nihil de
reſtitu. ſpolia. In lr̄is ⁊ ca.
Grauis. Et ibido. Anto. de
But. M.

¶ Si illegittime natus be
neficium obtinuit ſine diſpē
ſatione epiſcopi: ſi eſt ſim=
plex. vel pape ſi curatum ē
vel dignitas reſignare tene
tur de elec. Innotuit. ⁊ ca.
Is qui. de fili. preſbyte. lib.
vi. M.

¶ Si ſine auctoritate ſu=
perioris beneficium ſuum:
vel dignitatem cum alio ꝑ=
mutauit ſymonia eſſe puta
tur de rerum permu. ca. Cū
vniuerſorum, Et capitu.
Queſitum. M

¶ Si renūciauit beneficio
vel dignitati cum pacto: vt
alteri daretur. ſymonia eſt:
q̄ prohibitum glo. in capi.

ex parte.i.de offi.dele. M

¶ Ubi pro p offi iudicis
aut bonis viris meditanti
bus:recepta pecunia vel pē
ſione renūciauit prelati lit
teris ſymoniacum non eſt ꝺ
renū.c.Sane.ꝛ.c.veniens.

¶ Si pro pecunia ſibi dan
da:vel penſione renuncia=
uit lr̄is cōceſſis a papa ſup
puiſione bn̄ficii ſibi facien
da.ſymonia eſt ſm̄ Inno.ꝛ
Hoſti.in.ca.ſane.de renun=
cia. M

¶ Si certo precio emit ab
ep̄o.vt ep̄alem poſſit exerce
re iuriſditionē.puta qꝛ eſt
Archipreſbyter:vel decan⁹
ꝛ ruralis ſymonia eſt.c.i.ne
p̄la.vi.ſuas.Sed nec fruct⁹
vel obuentiones iuriſditio
nis epiſcopalis exercenti il
lam emere licet ſm̄ Inno.ꝛ
do.Anto.de Buty.in dicto.
ca.i. M

¶ Si locauit fructus bn̄fi
cii vltra triennium:aut de=
dit in emphitheoſim: noue
pene nunc ſtatute ſunt per
extrauagantē Pauli ſcdi.q̄
incipit Ambitioſe vt in pri
ma parte.c.3 M

¶ Si eccleſie edificia vel
prebende ex negligētia rue
re ſinit vel poſſeſſiones reli
quit incultas reſarcire de
ſuo tenet:ſi habet vn̄ ſcdꝫ
Hoſt.in ſum.de penis ꝛ re.
§.Que pena.

¶ Si bn̄ficii fructus cōſū
pſit in pompis comeſſatio
nib⁹.ꝛ luxuriis. ſacrilegus
eſt.ꝛ fur.Et ad reſtitutio=
nē tenet ſm̄ Archidy.43.
di.c.i.ꝛ Alex.de ales in ter
tia parte in expoſitione ſex
ti p̄cepti. M

¶ Si bona bn̄ficiorum tri=
buit conſāguineis non pau
peribus in foro conſcie reſti
tuere tenet.Q ꝛ qcq̄d habēt
clerici pauperum ſunt.xvi.
q.i.c.fi.quod incipit q̄niam
12.q.2.Gloria.Licꝫ in foro
contētioſo.Si talia erāt bo
na q̄ diſpenſare poterat: vt
fructus reſtituere non co=
gat.Clericis non reſtituēti
bus tenent conſanguinei.
H.q.3.puenit.Hec do. Car=
di.ꝛ Matthe⁹ i Cle.vlt.de
vi.ꝛ ho.cle. M

¶ De fructibus bn̄ficii mo
derate tn̄ clericus donare
poteſt ſm̄ Inno. Hoſtien.
Archi.Do.Anto.de But.ꝛ

Io.de imo.Qui iſtos alle=
gat.in.c.fi.de peculio cle.

¶ Si ſine cauſa legitima:
vt infirmitatis vel alia hu=
iuſmodi non deſeruit eccle=
ſie celebrando:ꝛ horas ca=
nonicas pſoluendo reſtitue
re tenet qcq̄d ex fructibus
bn̄ficii conſumpſit ſm̄ In.
Hoſt.Io.an.ꝛ Io.Cal.in.c
Ep̄s de p̄ben.ꝛ eſt tex.i.c.
Si canonic⁹.§.i.de offi.ordi.
in.vi.Et ibi Gemi. M

¶ Si non interfuit canoni
cis horis in eccleſia cathe=
drali:vel collegiata in qua
recepit ſimul cum aliis quo
tidianas diſtributiōes qua
ibi dantur loco p̄bende.re=
ſtituere tenet niſi cauſa in=
firmitatꝭ ꝛ hm̄oi excuſꝫ eū
ꝺ cle.non reſi.c.Cōſuetudi
nem lib.6. M

¶ Si ſuſpēſus quo ad ſe ꝛ
alios:vt qꝛ notorius eſt for
nicator.aut alias ſuſpenſ⁹:
vel excōicat⁹ pcipit fruct⁹
ad eorum reſtitutionem te
net Archi.in.c.i.44.diſti.
ꝛ do.Anto.de but.in.c.vr̄a.
de coha.cle.ꝛ mu. M

¶ Si nō fecit reſidentiam
in bn̄ficio curato vel digni
tate non diſpēſat⁹ ex cauſa
ab ep̄o:vt propt̄ ſtudium te
net ad fructuum reſtitutio
nem.Archi.31.di.in.ca.Sa=
cerdotibus. M

¶ Si conſecuto ſcdo bn̄fi=
cio ꝛ eius pacifica poſſeſſio
ne cum fructibus:retinꝫ p̄
mum etiam curatum quod
nō lꝫ nec valet quicq̄d agit
i ſpūalibus in ipſo p̄mo an
to.de But.in.c.de multa.de
p̄ben.ꝛ in ca.Dudum.de e=
lec. M

¶ Si plura hꝫ bn̄ficia ſim=
plicia etiam cum diſpenſa
tiōe:cui ſm̄ ſtatū ſuū pau
ciora ſufficerēt non excuſat
a pctō propt̄ diſpenſationē
glo.ꝛ do.Anto.de but.in.c.
Nō eſt de voto.Et Tho.2.
2.q.clxxxv. M

¶ Si bn̄ficium curatū ac=
cepit ante.25.annum ſine di
ſpenſatione pape q̄ ſolus in
hoc caſu diſpenſare poteſt.
de Elec.c.Licꝫ Canon.lib.
vi. M.

¶ Si ſcientia ꝛ morib⁹ nō
ſit ydoneus ad curam ani=
mar:niſi renunciet videtur
in ſtatu damnationis.c.Cū

in cunctis de elec. ⁊ ca. niſi
cum pridem. §. pꝺefectu. de
renuncia. M

¶ Sufficiens ſeu compe=
tēs lr̄atura dr̄. cum qs ſuffi
cit ad ea que ſibi imminent
expedienda: ſecundū loci ⁊
perſonarum ſubiectaꝝ qua
litatem de elec. c. In cauſis
§. fi. De quo ſupra in prima
parte capitu. ſecundo. Ha=
bes M

¶ Si exegit precium ꝓ cō
ferendo baptiſmo chriſma=
te: aut oleo chriſmatis. pro
collatione euchariſtie ꝓ cō
feſſione: pro abſolutione. ab
excommunicatiō e vel a pec
catis pro benedictione nu=
ptiali: ⁊ huiuſmodi ſymoni
acum eſt. i. q. i. dictū ⁊. c. Ba
ptizandus. ⁊ ca. Nullus. ⁊
i. q. 2. quāpio. de ſymo. c. Ea
que. ⁊ . ca p. ad apoſtolicam.
M

¶ Ubi tamen eſſet conſue=
tudo ex mera populi libera
litate inducta. vt aliquid de
tur ſacerdoti pro ſacramen
tis vl' pro exequiis mortuo
rū vel pro benedictione nu=
ptiali: ⁊ huiuſmodi Colla=
tis ꝑus talibus liberalit' ꝑ
ſacerdotem poſſet compelli
populus ꝑ epiſcopum ſerua
re dictam conſuetudinem:
que decennio introducitur:
c. ad apoſtolicam. ⁊ . c. Suā
de ſymonia. vbi Abb. ſicut
ꝑdictam ponit

¶ Si habēs vite ſumptus
tenebatur ad miſſaꝫ celebrā
dam rerum beneficii quod
habet in titulūꝫ aliquid ex
egit pro celebrando ſymoni
am commiſit. i. q. i. iudeis.

¶ Ubi ver o non tenetur ⁊
deficiunt eſumptus. poteſt ꝑ
ſuo labor pecuniam recipe
re. non cum pactione inter=
ne niente: necehabita princ
pali intentio ne ad hoc Ale
xan. ⁊ Richar. vbi ſupra. ⁊
Io. an. ⁊. do. Anto. ꝺ but. ⁊
Abb. in ca. Significatuꝫ. ꝺ
ꝑben.

¶ Si duas vel plures miſ
ſas celebrauit in die ſine cā
legittima contra ca. conſu
luiſti. ⁊ ibi glo. ac doc. de ce=
le. miſſa. M

¶ Si eadem die celebra=
uit miſſam de feſto occurrē=
te ⁊ aliam pro defunctis.
Contra ſtatutum ſynoda=

le vel prouinciale vel ꝯſue
tudinē ibi exiſtētē grauiter
peccauit alias tamen licet.
Monal. i ꝟbo miſſā. M

¶ Si celebrauit ſecundam
miſſam eadem die ꝓpt' ſuꝑ
uenientiam magne perſone
vel epiſcopi vel propt' pere
grinos. hoſpites communi=
candos infirmos ne ſine via
tico decederēt vel propt' ne
ceſſitatē nuptiarū: cum tem
pus laberet. Et ibi alius e/
rat preſbyter qui occurren
tibus talibus celebrare po
tuiſſet mortale eſt ẜm dom.
Anto. in. c. conſuluiſti. de ce
le. miſ. M

¶ Deficiente tam̄ ſacerdo=
te alio pōt pbr̄ ſcdaꝫ miſſaꝫ
celebrare eadem die ſi ꝯſu
ſionē nō ſumpſit in ꝑma. ca.
i. ⁊ . c. ex pte de cele. miſ.

¶ Si ob lucrū vel adulatio
nē eadē die celebrauit ſecū
dam miſſam. Cōtra. c. Suf
ficit de cōſe. di. i. ⁊. d. c. Con
ſuluiſti. ſymoniacum eſt. Et
mortale dom̄. Anto. ⁊ Mo=
nal. vbi ſupra. M

¶ Si ſepelire noluit corp⁹
defuncti niſi tantum ſibi da
retur. vel cautio de hoc fie=
ret. ſymonia fuit. 13. q. 2. que
ſta. Et anto. de but. de ſepl'.
in. c. Abolēde. M

¶ Facere vero pactum de
redimendo lectum pannos
equos / ⁊ huiuſmodi. ante=
quam defunctus ſepeliatur
non eſt illicitum niſi propt'
hoc ſepl'tura negatur: quia
temporalia ſūt. vt dicit. Ho
ſtien.

¶ Si taxauit precium ma=
ius minus ſepeliendo i ec
cleſia: vel extra ſymonia eſt.
de ſymonia. c. Audiuimus
⁊ capi. Sicut ⁊ ibi Hoſti=
en. M

¶ Si vult maius precium
ꝓ pulſando vnam campa=
nam ꝙ aliam vel pro portā
do: vnā crucē ꝙ aliā. Hoſt.
vbi ſ. M

¶ Si pro āniuerſario cele/
brando fecit pactū velle tā
tā vel tātā pecuniā ſymoni
acum fuit Richar. in. 4. di.
xxv. M

¶ Dicunt aliqui eos excu=
ſari a ſymonia q̄ q̄dam ſim
plicitate cōueniunt dare cer
tā pecūie q̄titatē ꝓ tot miſ
ſis dicēdis q2 poti⁹ ꝑ modū
elemoſyne ei⁹ pecunia dari

pie dz interpretari:q̃ꝫ q̃ ē=
mere intendat. Quod ⁊ ve
rum puto ſi de hoc interroga
ti ita reſpondeant ſe īrende
re. Alias ſi intelligant pe=
cuniam eſſe precium miſſa=
rum: non videnꝰ excuſari a
ſymonia. lꝫ ꝑ ignorantiam
faciant: qꝛ ignorātia in hoc
quod eſt iurꝫ diuini nō excu
ſat. vt in. c. ꝑ tuas el. 3. de ſy
monia. Immo nec mulieres
nec monachi ob hanc igno
rantiam excuſantur: vbi ſal
tem ſemel in anno talia p̃di
canꝰ ſm tex. ibi do. Anto. i.
c. Veniēs eo. ti.

¶ Si propꝰ eius negligen
tiam q̄ꝫ parrochianꝰ eius
mortuus ſit ſine ſacramen=
tis penitētie ⁊ viatici. Ale=
xan. de ales i. ⁊. tractatu de
negligentia. ⁊ ar. c. Queſi=
tum de pe. ⁊ re. M

¶ Si euchariſtiam dimiſit
corrumpi: aut nō tenuit ſub
fidei cuſtodia: vt ꝑcipiꝰ de
cuſt. euch. c. i. M

¶ Si miſtrauit viaticum i
ꝓbabili ꝑiculo euomendi i
firmo qui vcꝫ tuſſim habe=
bat: aut nil retinebat. Ale=
xan. vbi ſupra M

¶ Si audiuit confeſſioneꝫ
nō ſibi ſubditi: vel abſoluit
a petīs vel cenſura de qbus
auctoritatē non habebat. de
pe. ⁊ re. c. Omnis in Cle. du
dum. §. Statuimus de ſe=
pul. M

¶ Si abſoluit volētē ī pec=
cato ꝑſeuerarꝰ. vel aliena nō
reddere. vel concubinaꝫ nō
dimitterꝰ. de pe. ⁊ re. Quod
qdam. M.

¶ Si verbo vel ſigno vel q̄
uis modo penitens peccata
ſine eius licentia de qua in
ꝑma parte. c. 7. reuelauit. d.
c. Ois M

¶ Si ſine legitima cauſa
ꝓhibuit ſubditos ſuos ha=
bentes diſcretiōis ānos eu
chariſtiā ſemel in anno acci
pere cōtra. d. c. oīs M

¶ Si neglexit inducerꝰ ſub
ditos ſuos ad confeſſionem
cum teneaꝰ ex offō ad talia
Richar. ⁊ Tho. in. q̄rto. diſ.
xv. M.

¶ Si cōmutauit vota non
hñs auctoritatem epi. Cu=
ius hoc eſt offīn. vt in ca. ꝑ
mo de voto. M

¶ Si interfuit matrimo=
nis clandeſtinis. contra. c.

Cum inhibitio. de clandeſ.
deſpon. M

¶ Si ſcienꝰ bñdixit ſecun=
das nuptias: vel clandeſti=
nas. cōtra. c. i. ⁊. c. Vir autē
extra de ſecū. nup. M

¶ Si a muliere in neceſſita
te baptizatum. ⁊ rite ſcienꝰ
rebaptizauit. Cōtra. c. reba
ptizare. de cōſe. diſt. quarta
M

¶ Si baptizauit cum chriſ
mate non nouo. i. eiuſdē an
ni non exiſtentē in articulo
mortis. de conſe. diſ. 4. ſicq
M

¶ Si ſubditos non indu=
xit ad bonos mores exem=
plo honeſtatis ⁊ notorias
pctōres: vt cōcubinarios: ⁊
vſurarios verbo virtutꝫ nō
correxit publice aut ꝑuate.
ſm Sco. in. 3. di. 25 M

¶ Si diuinas ⁊ maleficas
ſue parrochie corrigere po
tuit ⁊ neglexit. xxv. q. v. ꝑue
nit. ⁊. c. Cōtra. M.

¶ Si propꝰ q̄ſtum dedit in
dulgentias in ſua eccleſia
cum non poſſet. aut pronun
ciauit cum non eſſent. ar. ca.
Cum ex eo. de pe. ⁊ re. mor=
tale eſt. M

¶ Si ꝑmiſit queſtores in
ſua ecclia pronunciauit fal
ſas indulgentias ad parti=
cipationem q̄ſtus. mortale ē
Et teneꝰ qcq̄d ex hoc acci=
pit. Ar. d. c. Cum ex eo. Et ī
Cle. Abuſionibus de pe. ⁊
re. M.

¶ Si vſurariis alienigenꝫ
publice vſuram exercentibꝰ
domos ſcienter locauit. vel
alio titulo conceſſit. excōica
tus eſt de vſuris. ca. Vſura
rum. li. vi. M

¶ Si aliquē īduxit vt vo=
ueret iuraret vel promitte=
ret eligere ſepulturā in eiꝰ
eccleſia: vꝰ ſꝰ electam nō mu=
tare. papali excōicatione li
gatus eſt. Cle. Cupientes d
penis. M

¶ Si ſcienter ⁊ ſponte par
ticipauit excōicatis a papa
recipiens eos ad diuina. de
ſen. excom. ſignificauit. Et
papalis excommunicatio.
M

¶ Si falſauit lr̄as pape:
aut ſcienter falſis vſus eſt:
vel ammouit vnam litterā:
aut punctum de eius. papa
li excōicatione ligatꝰ eſt de
cri. fal. ad falſarioꝝ. M

¶ Si tempore interdicti ſepeliuit in cimiterio: in caſibus nō cōceſſis a iure. Aut ſepeliuit publice excōicatos. aut nominatim interdictos vel vſurarios manifeſtos. Excommunicatus eſt. Cle. i. de ſepul. M.

¶ Si decedens in mortali propter humanum timorem ſepeliuit in cimiterio. xiii. q. 2. ca. quibus ⁊ ca. pro obeūtibus. M.

¶ Suſpenſus ab homine/ vel canone. vnde ſe ⁊ ſuos alat pcipere poteſt de fructibus beneficii. Sed excōmunicatus nihil de ap. c. Paſtoralis. glo. in. c. ſtudeat. ſuper verbo. Et ſui. diſtin. 50. M.

¶ A prelatis religioſis.

Si ambitione q̄ oculos excecat appetiit prelationem. vel molitus eſt conſcendere ad eā ſiue regularem: ſiue ſecularem p viam ſecularium vt fratrum. i. q. i. nullus p ambitum di. xl. Quicunq̄. Et de elec. quorundā. lib. vi.

¶ Si non eſt canonice electus vel per ſymoniam. d. c. Quorūdam. ⁊. c. Nullus. ⁊ de ſymonia per totum de etate ⁊ quali. in. c. tuam. M.

¶ Si malo exemplo ſcādalizauit. ſi non tutor ſubditorum: ⁊ paſtor. ſed carnifex/ ⁊ tyrannus non miniſter: ſz dominus non benignus. ⁊ affabilis/ ſed durus ⁊ inexorabilis. non ceteris fratribus vniformis: ſz difformis ⁊ ſingularis in eſu ⁊ veſtitu. camera ⁊ huiuſmodi. nō aliorum curam gerens/ ſed ſeipſū delicate nutriens ſpiritualibus: vel corporalib⁹ fratrum infirmitatibus nō compatiens. ſed in cunctis impatiens. Talis merito p̄lati nomē amittit. xxvi. q. vi. Alligant. xi. q. 3. Precipue. 81. di. Nemo. i. q. i. Vulnerato. q. 4. Pulſatus. xlv. diſt. Licet. ⁊. c. nonnunquam. di. 74. Quorundam. M.

¶ Si negligens eſt circa ſalutem ſubditorum mortale ē pctm̄. q2 ſāguis eox exqreē de manib⁹ ſuis. de offi.

ordi. irrefragabili. Tacens em̄ cōſentire videē. 43. diſ. ſit rector. do. Cardi. in Cle. pma de vita ⁊ honeſtate clerici. M.

¶ Si nimia ſeueritate etiā in verbis exceſſit cōtra ſubditum poteſt eſſe mortale. xlv. diſt. Nonnunquez. ⁊. c. Diſcipline. de conſecra. diſ. v. Non mediocriter. M.

¶ Si ob ſeueritatem vel ſ. diſcipli natas loquacitates eſt occaſio vt ſubditi ex fragilitate peccantes in caſib⁹ ſibi reſeruatis ad eum recurrere non audeant. ex q̄ quaſi cogantur in peccatis morari: ac de pctō in pctm̄ ruere. Cōtra. c. Non medio criter. de conſe. diſtic. v. 74. di. Quorundam. 43. diſtin. Sit rector. Vbertinus i expoſitione regule Minorum fratrum. Et Richard i. 4. diſt. xv. M.

¶ Si pctm̄ ſubditi infamatorium cum eſſet ſecretum deduxit in publicum. Contra. c. Si peccauerit. in ſ. ii. q. i. vbi dicit. Secretum peccatum in ſecreto arguimus vt ibi contingit malum. Ibi moriatur. M.

¶ Si manifeſta peccata ⁊ aliis ſcādaloſa cum potuit noluit manifeſtetur agere. Contra. d. c. Si peccauerit. Et. i. c. de accu. ⁊. c. i. de peni. ⁊ remiſ. M.

¶ Si ſubditorum delicta contra regule ſue aut conſtitutionum ordinis precepta ob negligentiam vl̄ affectionē particularē: vel munuſcula diſſimulauit. diſtīc. 43. Ephelis. diſ. 83. Error de ſymonia. c. Licet heli. M.

¶ Si timēs deteriorationē ſeu turbationem ſubditi. Ideo ceſſauit a correctiōe non excuſaē. q2 corrigend⁹ eſt qui renuit ſe emendare: vt per penas deſiſtat. Et vt ſeruet ordo iuſticie: ⁊ p hoc prouideat bono communi. Tho. 2. 2. q. 33. M.

¶ Si cauſa correctionis fecit verberari clericum ſubditum a layco. per quē etiā intelligas religionis conuerſum. quando per clericum alias poterat illum corrigere: tutus non eſt. ab

excõicatiõe.c.vniuerſitatis
de ſen.excõ.⁊ ibi do. Anto.
⁊ Archid.di.25.i pri. M
¶ Si ex incuria neglexit
corrigere:ac inducere ſub-
ditũ valde negligẽtẽ veniẽ
di ad choꝝ ſine iuſta cã. vt
eſt infirmitas:vel alia iuſta
occupatio.vt ei imponitur.
Et ꝙ etiã ꝑ cenſurã ꝯpelle
re poſſit hmõi negligentem.
Cleñ.i.ꝺ cele.miſ.ꝑ quod ⁊
clericus depõi põt vt ẽ tex.
xcii.di.ſi qs pbr̃. M
¶ Ante finem diuini officii
lz tñ choꝝ exire ex rõnabili
cauſa ẜm glo.vcz qñ fatiga
tus eſt ſpũs cã recreatiõis
⁊ ſine alioꝝ ſcãdalo fiat:vt
i ea.Cle.circa pñ. M
¶ Si exegit aliquid tempo
rale ꝓ ingreſſu religiõis ſy
moniacus eſt.i.q.2.quãpio.
⁊ excõicat⁹.vt in extraua-
gãti Martini.v.ꝗ incipit.
Uniuerſis M
¶ Si recepit ad religionez
euz ꝗ vxorẽ dimiſerat pro-
pter adulterium etiaz noto
rium nõ ſeparato matrimo
nio ꝑſentiam iudicis vt o-
portet.vñ nõ tenet ingreſſ⁹
ar.c.ꝗdã.de cõuer.cõiuga.

do. Ab.in.ca.ſi.de adulte.⁊
do.Anto.i.c.Cũ ſis de con-
uer.cõiuga. M.
¶ Si cãm litigãtium tãꝗ
iudex vel arbiter aſſumpſit
⁊ diffiniuit:quod ei prohi-
bitũ eſt.ẜm glo.i.l.Cum ꝑ-
tor.ff.de iudi.xvi.q.i.Mo-
nachi. M
¶ Si iuſſit pãnos nouicio
rum eis ignorantib⁹ alicui
dõari:qꝺ eſt cõtrectatio rei
aliene:⁊ ſeruari debent oĩ-
no.ẜm Do. Anto.in.ca.ſup
eo.de regula. M

¶ A prelatis ordi nis minoꝝ.

SI ſolicitã curã habe-
re noluit:vt tenet̃ pro
infirmis fratribus ⁊ iduen
dis ob quod notabilr̃ paſſi
ſunt.Cle.exiui.§.vt autẽ de
ꝟbo ſignifi. M
¶ Si ꝓ vlla re tẽporali i iu
dicio litigauit vl̃ aſtitit ad
uocatis pſonalr̃:⁊ procura
toribus pro ſe i curiis liti-
gantibus ea.Cle.§.Cumq̃
annui. M
¶ Si procurauit ſuo cõuẽ-
tui:vel loco hereditatẽ vni-
uerſalẽ relinꝗ.vel tãtaz ei⁹

partes ꝙ pſumi poſſit hoc
fieri in fraudem.quaſi ſub
modo ⁊ forma legati dimit
ti ſibi facere.ea. Cle.§.Cu-
pientes. M
¶ Si fuit executor teſtañ
ti vel codicilli intromitten-
do ſe de diſpenſatione.ꝺ v-
ſuris ⁊ male ablatis reſti-
tuendis.d.§.cũq̃ ãnui M
¶ Si teſtator in teſtamen-
to dixerit ꝙ executores ſui
ſine cõſilio guardiani vl̃ al
tius fratris nihil diſpenſẽt
int̃ paupes ⁊ hmõi qꝺ fra-
tribus non eſt licitum.§.Ue
rũetiã.Cle.Exiui.⁊ irrituz
ſi qcqd in contrarium fece-
runt. Si cõtrariũ fit nõ va-
let ẜm Bal.in Aucten. In
greſſi.C.de ſacroſan.eccle.
M
¶ Si acceptauit ãnuũ red
ditum ꝑpetuũ cõtra.§.cum
q̃ ãnui.ea.Cle. M
¶ Hoc vex ſiue immediate
fratrib⁹ relictũ ſit.ſiue me
diate:vt qꝛ heres teſtatoris
vel hoſpitale cui teſtator bo
na reliquit annuatim tenea
tur ad hoc legatum qꝺ per
petuũ eſt:ſi ad decenniũ ex
tendat̃ ẜm glo.in Cleñ.i.de

re eccle.nõ alie.Fredericus
de ſenis in conſiliis.vbi ꝓ
pro ſacrificio altaris vl̃ pro
oleo lãpadaꝝ ⁊ hmõi ad di
uinum cultũ legatũ fratri-
bus fieret acceptare nõ eſt
contra regulã ẜm Frede.
de ſenis vbi ſupra. M
¶ Si ꝑlatus in loco vbi co
gnoſcit ꝙ fr̃es quotidianis
mendicatiõib⁹ vitã trãſige
re poſſunt:cõgregauit fru-
mentũ i horreo:vel vinũ in
cellario. Contra tex.Cleñ.
exiui.§.rurſus M
¶ Miſter tñ ⁊ cuſtos cum
cõſilio diſcretoꝝ:⁊ antiquo
rum ſacerdotũ loci vel con
uentus.tũc tñqñ eſt multũ
credibile ex iam expꝑtis ꝙ q̃
tidianis mendicatiõib⁹ non
poſſent vite neceſſaria iue-
nire poſſunt ꝺ congregatio
ne facienda ꝑdictoꝝ ꝯſilio
determinare tex.i eo.§.Rur
ſus.
¶ Si in prouiſione reꝝ ne-
ceſſariaꝝ forma paupertatis
exceſſa ſit in rerũ quãtita-
te vel qualitate vel diutur-
nitate cõtra regulã eſt qua
tuor magiſtri. M
¶ Si fratribus ſufficit pa

rum. vile. ⁊ deſpicabile. inſ-tum ſumptuoſum: ⁊ ſpecioſum fratribus omnino ſuperflua reputant habunde. delicioſa: curioſa: ⁊ mollia in vſu ſunt magis pauptas ridiculoſaq̄ ſtriſſima quā in regula profeſſi ſumꝰ auctor conformitatum M.

¶ Si dedit licentiam deponendi pecuniam pro aliquo fratre contra regulam ⁊ eius declarationes eſt. Item ſi diſpenſat cum fratre ī peculio. Quod prelati religioſorum habentium in communi facere non poſſunt. c. ſcdo. ⁊ c. Cum ad monaſterium de ſta. Mona. Aluarꝰ M

¶ Licentia ideo petit a platis minorum qz pure ⁊ fidelit debet ſcire determinare pro quibus veris neceſſitatibus ingruentibus pecunia deponatur: qz nec aliter declaratione regule concedunt. vt in Clem. Graui. §. Porro. Aluarus vbi ſupra

¶ Si depoſitam a dño pecuniam indeterminata fratrum neceſſitate ꝯuertēda. Prelatus ſine expſſa illius voluntate aut eius heredis vel diſpēſatiōe pape ī aliaz rem/ aut neceſſitatē ꝯmutare voluit cōtra declarationem regule. ⁊ Clemen Q contingit de religio. domi. fecit. Quatuor magiſtri. M

¶ Si depoſitam pecuniam pro fratre ab eodem dū moritur fecit ſibi: vel conuentui aſſignari contra regulā eſt: cum ad deponentem: vel eius heredem reuertat. ſecundum declarationem Nicolai tertii. Aluarus vbi ſupra.

¶ Si ordinauit vel fieri iuſſit tipum/ vel trunchum ad recipiendum pecunias oblatas Clemē. Exiui. §. Porro. M

¶ Si ad amicos ſpūales vel pecuniarum depoſitarios: aut locorum procuratores recurrat ꝓ pecunia expendenda: aliter vel preter quam pro vera ⁊ occurrente neceſſitate. vt ſit ꝓ re vana ſumptuoſa/ curioſa/ vel nō neceſſaria expſſe ē cōtra d. §. porro. aluarius. M.

¶ Si iuſſit ſubditū mendicare pecunias in fratruz neceſſitates cōuertēdaſq̄ ſua auctoritate ſubſtituit aliq̄ ad recipiendum pecuniam quod eſt ꝑ interpoſitam perſonam illā tangere. contra regulaz verba quatuor magiſtrorum. M.

¶ Sindicus vero loci a ſede apoſtolica conceſſus: cuius offīn tm̄ eſt elemoſynas pecunias ad reducibiles ad pecuniā reſeruare ⁊ expendere: ⁊ legata loco vel cōuentui relicta in iudicio vel extra iudicium proſeq. non videt poſſe dare famulum ſimplicit fratri pecuniam queſtuanti vt cum offerat dantibus elemoſynā pecuniariam. Contra declarationem Nicolai. Nam ſindicus contra regulam vel eiꝰ declarationes nihil facere poteſt: nec oz vt in conſtitutioni Martini quinti M

¶ Si voluit ſubditos mendicare non ad neceſſitatem ſed ad ſuperfluitatem notabiliter: qm̄ ſic eſt alienuz accipere auctor conformitatū

M.

¶ Si ꝑlatus vel alius frater minoruz induxit vel ſuaſit volentē ordinem ingredi ad dandum ſibi ad conuentui de ſuis bonis aut conſuluit ei circa diſtributionē Clemen. Exiui. §. Ceteruz quia. M

¶ Ubi tm̄ ingrediens ordinem inſpiratus a deo fratri minori vel conuentui de bonis ſuis elemoſynaz facere licz eis recipere. vt in eo. §. ceterum qz. M

¶ Si ſecum in itinere ducit burſarios ad victum habēdum. contra regulam minoꝝ eſt ſm̄ alua. li. de planctu eccleſie. M.

¶ Ducere tn̄ eos ſecum liceret vbi per puram obedientiam non extortam contīgeret eum ire per regiones inhumanas in quibus veriſimiliter elemoſynaz eſibilem mēdicādo non repiret. Alua. ibidem. M

¶ Si veſtē: zonam: ſiphum annulum vel quodcunq̄ aliud accepit intentione. vt auctoritate ſua vendat pecunia. ſecundum Apo-

ſtolicam cōſtitutionē. que i
regulā fratrū minoꝝ eis ꝓ
hibita eſt q̄tuoꝛ ingr̄i. M.
¶ Si geminā veſteꝫ: bladū
vel aliud precioſo a ſe exti-
mata dedit pro alia re emē
da pecunia ē. In regula mi
noꝝ prohibita. quatuoꝛ ma
giſtri. M.
¶ Si ſuſtinuit fieri eccleſi-
as: vel edificia locoꝝ ⁊ con-
uentuum exceſſiua notabilit
in ſumptuoſitate ſeu curio
ſitate: magnitudine ⁊ mul-
titudine cōſideratio nume
ro fratrum ibi habitantiū
cuꝫ temperatis ⁊ humilibꝰ
edificiis ffēs contēti eſſe de
beant. ea. Cle. §. hic. M.
¶ Si potuit ⁊ nō prohibu
it ne i locis fratrū: ⁊ ꝯuēti
bus tolleret ſuꝑfluitas ⁊ ꝑ
cioſitas: nimiaqꝫ curioſitas
paramentoꝛum: ⁊ vaſoꝛum
ad diuinū cultuꝫ ꝑtinentiū
ea. Clem. §. quāuis M.
¶ Si cum potuit non fecit
a ffībus obſeruari arctos
vſus rerum ⁊ pauperes ad
quas fratres ex profeſſione
ſue regule obligantur. e. cle
men. §. Ex premiſſis M.

De obligatione celebrantiū miſſas ꝓ aliis.

SI obligatus ad dicen
dum miſſaꝫ pro elemo
ſyna accepta. Celebrauit v-
naꝫ miſſā pro iſto: ⁊ ꝓ aliis
ſimul. nec declarauit ſe ſic
celebratuꝝ non ſatiſfecit o-
bligatiōi. Scot. in quolibet.
Et Franciſcus de mayro. i
4. diſt. 31. M.
¶ Si liberalr̄ ꝓmiſit pro a
liquo miſſā celebrare. ⁊ eā-
dem miſſā celebrauit etiam
ꝓ alio: nec v̄ba ſue promiſ
ſionis ſtare pōt cū iſto itel/
lectu ſine mēdacio. puta di
xit celebrabo vnam miſſam
d. ceptoꝛ eſt. qꝛ v̄ba accipiē
da ſm̄ intellectū communē
quē ſolet recte intelligenti-
bus facer̄. c. Ex lr̄is. primo
de ſpōſali. Scō. vbi ſ. M.
¶ Dꝫ ſ̄ in hoc caſu: ⁊ in ꝑ
cedenti dicere eis q̄bꝰ ꝓmit
tit: celebrabo pro te: ſimul ⁊
pro aliis: in eadē vel eiſdē
miſſis: vt liber ſit ab onere
cōſcie. Qꝛ non tantum va-
let vna miſſa dicta pro duo
bus: quantū ſi vna ꝓ ſingu

lo diceret. Nam merito fini
to ⁊ limitato ſacrificii ſcꝫ
plenā iuſticiā adequate rn̄
det aliquod p̄mium deťmi-
natū ad certū gradū. Pre-
ter enim partē meriti q̄ de-
bet celebranti ſpāliſſime: ⁊
p̄ter illam q̄ debet vniuer-
ſali ecclie gn̄aliſſime eſt ter
tia pars q̄ debetur illi pro q̄
ſpecialr̄ celebratur. Sꝫ ꝑs
iſta i plures diſtributa mi-
nus valet oībus q̄ꝫ ſi vni ſo
li applicar̄ r̄. Scō. in q̄libet.
¶ Si propt̄ elemoſynā ac-
ceptam obligauit ſe ſimpli/
cit̄ dicer̄ anniuerſarium: vl̄
miſſas ſancti Gregorii: Et
poſtea partē aliquam meri
ti dictaꝝ miſſaꝝ alteri etiā
applicauit non ſatiſfecit eo
q̄ dās elemoſynam intēdit
eū obligare: ad id quod ē ſi
bi vtilius vcꝫ ad tribuēdū
totū meritū ꝑſonale: ⁊ vir-
tutem ſacrificii defuncti ſu
is dū tantum ipm̄ ad illud
liceat obligare. Et hoc licꝫ
qꝛ non eſt cōtra charitatē q̄
vnuſq̄ſqꝫ bonuꝫ ſpūale ſibi
ꝓcuret: ſine preiudicio al-
terius q̄tum poteſt Scot. i
quolibet. M.

¶ Predicta intellige vera
qn̄ celebrantes ſunt paupe
res religioſi vel Sacerdo-
tes non curati vel predicti
conſuetudinē habent ſimul
in eadeꝫ miſſa pro multiſq̄
bus propter elemoſynas ab
eis receptas tenēr̄ celebra-
re. ⁊ hec conſuetudo miſſas
requirenti nota eſſet. vel ſi
ignota vl̄ ei explicata cōtē/
taret. vel ſi ſit eccleſia regu
laris vel ſecularis collegia
ta. In qua pro ibi ſepultis
anniuerſaria ſolent celebra
ri contingatqꝫ eodē die vna
tantū miſſā celebrari ꝓ an
niuerſario ⁊ pro defunctis
miſſas req̄rētis qꝛ intelligi
tur facta promiſſio. ſalua
laudabili eccleſie conſuetu
dine. Secus vbi eccleſia eſt
parrochialis. Tenet. n. ſa-
cerdos p̄dictam conſuetu-
dinē ignorāti notificar̄. aut
miſſas promiſſas ꝑ aliū ſa-
cerdotē dicere qꝛ ipſe eodeꝫ
die miſſam anniuerſarii ce-
lebrat. Scō. i quolibet.
¶ Si obligauit ſe ad cele-
brādum miſſas in teſtamen
to relictas aut in peniten-
tia iniūctas: aut ex voto pro

miſſas: ⁊ ī eis ēt ꝑ aliis ce-
lebrauit: nō ſatiſfecit. qꝛ cū
in p̄dictis totum meritum
ſit applicandum ſcd̄m inten
tionem teſtatoris confeſſo-
ris ⁊ volentis diminuer̄ il
ud non poteſt celebrans āt
celebrare faciēs eo ꝙ in ta
libus per ſuperiorem tan-
tum ex cauſa commutatio/
vel limitatio fieri poteſt. vt
habeẗ in cle. Quia contin-
git de reli. do. Et in. ca. i. de
voto. M.

¶ Si pro elemoſyna acce-
pta obligauit ad miſſas di-
cendas cum iam dotanti-
bus eccleſiaꝫ vel aliis certꝫ
perſonis ſit ſpecialiẗ obli-
gatus ad certum numerū
miſſaꝝ ꝑ totum annum di-
cendaꝝ in ſua eccleſia deci
pit ⁊ non ſatiſfacit. Sco. in
quolibet ⁊ de hoc videẗ ca-
ſus in. c. Significatum ē. de
p̄ben. vbi concludiẗ ꝙ q̄ ob-
ligatus eſt conuentione pro
aliquibus quotidie celebra
re aliis ſe non poteſt obliga
re M.

¶ Meritum ꝗ miſſe finitū
eſt ꝙ ibi eucharistia oblata
acceptaẗ a deo nō reſpectu
chriſti. vt immediate ſe offe
rentis ſicut in paſſione que
ideo fuit infiniti meriti.
Sꝫ rōne voluntatis eccle-
ſiaſtice generalis: q̄ q̄dem hꝫ rationeꝫ
meriti finitam vel etiā ſi ra
tione xp̄i inſtituentis ⁊ dā-
tis ſibi valorem acceptabili
tatem adhuc nō eque acce/
ptaẗ ſicut paſſio xp̄i. Et ſic
hꝫ meritum īfinituꝫ cui cor
reſpondet bonum debitum
virtute ſacrificii. Sed cum
eucharistia acceptaẗ nō p̄-
ciſe rōne rei ꝯtēte: ſed reſpe
ctu bone voluntatis offerē-
tis ſic eſt ibi. ſcd̄m merituꝫ
ſ. ꝑſonale. aliud a virtute ⁊
merito ſacrificii iuxta illd.
Gen. quarto. Reſpexit ad
Abel ⁊ munera eius. Sco.
in quolibet. Et Franciſ. in
4. diſt. xxi. vbi ait. Merituꝫ
miſſe eſt bonum finituꝫ ⁊ li
mitatū. qꝛ ſi eēt eiuſdem ef
ficacie pro duobus ſicut ꝓ
vno. ſequereẗ ꝙ pro infinitꝫ
ſe extenderet illud bonum.
Et qualibet die liberaren-
tur omnes tunc ab eccleſia
pro vna miſſa dicta pro vna
aīa. qd̄ falſum eſt q̄n imo ⁊
ſuꝑfluū eſſet purgatorium

tunc ponere qd̄ hereticum
eſt ſentire.

¶ Curati qui ex inſtitutiōe
eccleſie teneñẗ celebraꝛ̄ pro
ſuis parrochianis ⁊ ſacer-
dotes inſtituti ad celebran
dum ꝓ ſuis collegiis vl̄ cō
ſortiis. vel ꝓ dotātibꝰ eccle
ſiaſticas ⁊ monaſteria: vel
altaria vel dicere tot miſ-
ſas in ebdomada vel q̄ ſpe
cialiter ſe obligerunt diceꝛ̄
tot miſſas pro aliquo ꝑꝑ ele
moſynā ſibi collatā q̄uſqꝫ p̄
mo nō ſatiſfecerit p̄dictiſq̄
bus obligati ſūt aliis ſe ad
celebrandum obligare non
poſſunt. Sco. ī quolibet. Cū
quo communiter conueniūt
Tho. Richar S. Bon. Pe.
de tarā. Pe. de pal. ceteriqꝫ
theologi ī. 4. diſt. 45. Joā.
and. poſt Inno. ⁊ Hoſt. Jo.
ca l. do. Anto. de Buty. Do.
Cardi. Joh. de Imo. ⁊ Ab.
Sicu. ⁊ communiter ceteri
canoniſte. in. c. Fraternita-
tem. de ſepul.

¶ A nouiciis reli-gionem egredi non valentibus.

Si monaſterio dedit a-
liq̄d tp̄ale pro ingreſ-
ſu religionis ex pactiōe vel
cōſuetudine vel p̄textu pau
pertatis. ſymonia eſt. capi.
Non ſatis ⁊. c. Quoniaꝫ de
ſymonia. Et ligatus eſt pa
pali excōmunicatiōe. ⁊ qui
eum recipit. Et ſi eſt conuē
tus vel capitulum oēs ſunt
ſuſpenſi vt in extrauaganti
Urbani. v. q̄ incipit. In vi-
nea M.

¶ Per modum tam̄ cuiuſ
dam proteſtatiōis recipi ēs
dicere pōt qm̄ monaſterium
eſt tenue. Non habemꝰ q̄d
tibi demus pro victu. niſi tu
portes tecum: vnde viuas
gloſ. ⁊ do. Anto. in eo. c. non
ſatis.

¶ Si mētalis fuit ſymonia
mortale eſt quod contritiōe
deleẗ. de ſymonia. c. fi. M

¶ Si qꝛ nō poterat nubere
⁊ non vt deo ſeruiret mona
ſterium ingreſſa eſt inuicta
a parētibus cōpulſa. niſi vo
luntatē ratificet. ē ī ſtatu dā
natiōis ſm̄ q̄ſdā. M

¶ Si īgrediēs religionem
ſubticuit īpedimētum ma-
xime interrogatꝰ: vt qꝛ habe-

bat votū arctioꝛis religiōis
aut in alia pꝛofeſſus fuerat
aut infirmitatē vel magna
habebat ꝺbita ⁊ hmōi ꝯtra
c.lȝ.de regula. Et qꝛ doloſe
egit. M
¶ Si emiſſo voto religiōis
appꝛobate cuius habitū di
ſtinctum vel nondiſtinctum
ab habitu pꝛofeſſoꝛuȝ ſuſce
pit ꝺ manu eius q̇ poteſt re
ligioni incoꝛpoꝛare ſepius ꝺ
liberauit ad ſeculum redirꝫ
totiēs moꝛtalr̄ peccauit cū
ſit tacite pꝛofeſſus.c.i.de vo
to.in.vi. Et imola i Clemē.
ñ.de regula. M.
¶ Si emiſſo voto ſolummo
do caſtitatis nō referēs ad
aliquā appꝛobatā religio=
nē.cuius poſtea aſſūpſit ha
bitū tacite pꝛofeſſus nō eſt.
Jmola.⁊ Geminianus i.d.
c.i.de voto. M.
¶ Si adultus habitū pꝛo=
feſſoꝝ diſtictū ab habitu no
uitioꝝ ſciēter ⁊ ſponte detu
lit triduo.vel habitū noui=
tioꝝ ꝑ annū ſine pꝛoteſtatio
ne ſe nō obligādi:vl' expſſā
pꝛofeſſionem infra annum
fecit. Aut ingrediēs oꝛdi=
neȝ renunciauit mūdo ⁊ pō=

pis eius quotiens delibera
uit regredi ad ſeculuȝ fuit
moꝛtale cum ſit tacite pꝛo=
feſſus.c. Ad aplicā.⁊.c.ſte
tuimus de rl'a.⁊.c. Nō ſolū
eo.ti.in ſexto. Et idem ſi in
grediens iurauit non exire
de iureiur.c. Si vo. M.
¶ Si adult⁹ ꝑ annū poꝛta
uit habitum religionis ap
pꝛobate cōmuneȝ nouicijs:
⁊ pꝛofeſſis.vbi cōuerſi poꝛ
tant diuerſum a pꝛedictis:
vel etiā diſtinctum latenter
poꝛtauit ab habitu pꝛofeſſo
rū quoꝝ vcȝ hitus bñdicir.
ſȝ nouitioꝝ nō ſic delibera
te voluit egredi cum ſit ta=
cite pꝛofeſſus. Cle.cos de re
gula. M.
¶ Annalis tn̄ delatio habi
tus patenr̄ diſtincti ꝑ ſciſſu
rā.colorem vel foꝛmam. vel
indiſtictiſſimi cōis pꝛofeſſis
nouicijs ⁊ cōuerſis illi⁹ re=
ligionis tacitā pꝛofeſſioneȝ
non inducit.vt dī. Cle.eos.
Et ibi glo.
¶ Si impubes pꝛofeſſionē
factam ſā pubertateȝ ratā
habuit factus pubes āt cō
pleuit annum.xv.in habitu
nouitioꝝ latenter diſtinctū

ab habitu ꝓfeſſoꝛuȝ.poſtea
voluit ad ſeculum remeare
cum ſit tacite pꝛofeſſus ca.
Cle. Eos.⁊.c.i.eodem titu
lo in ſexto. M
¶ Si pubes ſumpto habi=
tu nouicioꝝ cum demōſtra
tiōe verboꝝ:vel factoꝛuȝ q
voluit vitā mutare vt dicē=
do nunq̄ ad mūdū redibo
vel fecit teſtamētuȝ legādo
vel donādo bona ſua.⁊ poſt
hoc voluit egredi cū ſit ta=
cite pꝛofeſſus.c. Ad noſtraȝ
⁊.c. Cōſulti de regula. que
capitula.do. Ab.⁊ Cardi=
na.ſic intelligunt. M
¶ Jnno. Hoſt. Ui.⁊ Gof.
volūt q ſolū ꝓpoſitū mutā
di vitā cuȝ aſſumptiōe ha=
bit⁹ nouicioꝝ introducat ta
citā pꝛofeſſionē. Sed pꝛius
dictum videt verius.
¶ Minoꝝ vero oꝛdinem in
grediēs etiā facto teſtamē
to ⁊ erogatis bonis pau=
ꝑib⁹ ex hoc tacite pꝛofeſſus
nō eſt. Eoꝝ el regula eſt no
ua decretalis cōdita poſt de
cretales ꝑdictas. Jn cuius
li.ca. Quod venientib⁹ ad
recipiendum vitā iſtā mini
ſtri dicāt verbū ſancti euan

gelij q vadāt ⁊ vēdāt oia
ſua ⁊ ea ſtudeant pauꝑib⁹
erogare ⁊ poſtea ſubditur
Cōcedant eis pānos ꝓba=
tiōis. Ex qb⁹ pȝ q eroga=
tis iaȝ bonis ann⁹ pꝛobatio
nis conceditꝫ q̇ certe fruſtra
cōcederetꝫ:niſi infra annuȝ
poſſent ad ſeculum remeaꝫ
vt etiā vult Monal. M
¶ Si religioni impubes a
parentib⁹ oblatus poſt pu=
bertatē ꝑ annū ꝑſeuerauit
⁊ nūc ad ſeculū redirꝫ velit
moꝛtale eſt cum ſit tacite ꝓ
feſſus.ca.i.de regula.li.6.⁊
do. Anto.in.c. Significatuȝ
extra eo. M.
¶ Poteſt tn̄ tacito pꝛofeſſ⁹
trāſire ad aliā religioneȝ la
xioꝛem ſine vlla diſpenſatio
ne do. Anto.vbi ſ.
¶ Si vouit religionem in=
gredi vt ibi ꝑpetuo viuerȝ
aut de hoc non cogitauit.⁊
poſt hoc ꝺſyderauit' ſepius
exire totiēs fuit moꝛtale.
Tho.2.2.q.vl. M
¶ Ubi vero tātū vouit īgre
di cā experiendi exire pōt.
Tho.ibidem.
¶ Si hn̄s votum arctio=
ris religionis. intrauit la=

xiorem volens ibi nouitius manere ſine diſpenſatiõe ex legittima cã nõ põt.ar.ca. Licet de regula. M.

¶ Religio dr̃ actior in q̃ eſt contẽplatio ⁊ offm̃ p̃dicandi cum ſtrictiori modo viuẽdi in victu veſtitu temporalium abdicatione ⁊ corporiſ mortificatione vt.c. Licet. ⁊ c.in inſulis.de regula ſecũdum do. Anto.in.d.c. Licet. ⁊.c.ſane.in additione eodẽ ti.groſſiori igitur cibo: ⁊ ꝓlixiori ieiunio. vti viliori panno in p̃cio ⁊ colore.

¶ Nil in communi habere ⁊ pecuniam nõ tãgere paucioribus pannis veſtiri. Et nudis incedere pedibꝰ actione cõtẽplationis ⁊ p̃dicationis: adiũcta maior auſteritas ⁊ ꝑfectio religiõis eẽ putabit̃. Tho.2.2.q.188. dicit. Summum gradũ ꝑfectionis in religionibꝰ obtinet que ordinata eſt ad p̃dicandum. Scd̃aq̃ ordiata eſt ad cõtemplãdum. Quãtum ad trãſitum ex vna ad aliam attendit̃ vite arctitudo. S. Boñ.in Apologia ꝑfectio religiõis attenditur: vbi paupertas altior obediẽtia vniuerſalior ⁊ forma caſtitatis honeſtior.

¶ Si tacite profeſſus non obſeruat tria vota principalia ⁊ ea q̃ ſũt precepti. vt dicere horas canonicas. ⁊ hmõi. Tho.in quarto.di.38 M.

Ad religioſos profeſſos.

Si ex ordine fratrũ minorum ad quecunqꝫ alium ordinẽ quacunqꝫ diſpenſatione trãſiret: tutꝰ nõ eſt. ſm̃.S. Boñ. Et Petrus Johan.ſuper regulam minorum. M.

¶ Si de ordine mendicantium tranſierit ad quẽcũqꝫ ordinem non mendicantiũ excepto ordine Cartuſienſium. excommunicatus eſt. vt in extrauaganti Martini quinti in concilio Cõſtãtienſi. M.

¶ Si petita licentia tranſeundi ad aliam religionem a prelato ſue religionis: cuius extat priuilegium dicens quod petita ⁊ obtenta

eſt in ſtatu damnationis. ſi tranſiuit ea nõ obtenta.do. Anto.in.c.lꝫ de regula. Alias volens tranſire ad religionem ſtrictiorem ſufficit licentiam a prelato petiſſe: quamuis non obtinuerit.d. c. Licet. Ad hoc glo.intelligit quando vult aggredi vitam contemplatiuam: non aũt ſi vult infidelibus predicare. Dominus Abbas in c. Quã ſit laudabile d̃ Judeis. M.

¶ Si ad equalem religionem: vel laxiorem deliberauit tranſire ſine diſpenſatione: aut licentia petita a prelato: ⁊ non obtenta cum hoc non poſſit.eſt mortale.ſcd̃m Johã.and. ⁊ Gemi.in.c. cũ ſingu.de p̃ben. ⁊ dñs Anto. in.ca. Significatum. de regula. M.

¶ Si tranſiuit ad religionẽ laxiorẽ ſine licentia pape: aut parem extra dioceſim: etiam cum cauſa ſine epi licẽtia: vel in eadem dioceſi ſine cã ⁊ ſine licẽtia ſaltem abbatis non tenꝫ trãſitus.c. Non ſatis. de regula ⁊ glo.in.c. Cum ſingula. de p̃ben. dñs Anto. in.d.c. Significatum. M.

¶ Si ſine habitu balnea intrauit nullam habens aut minimam neceſſitatem. Illicitum fuit: ſm̃ glo.in.c. oẽs q̃.24.q.p̃ma. Sed ⁊ ſic videtur excommunicatus ꝑ ca. Ut periculoſa.ne cleri. vel mo.lib.ſexto. Nã temerarie facit.q̃ ſine cauſa rationabili facit aliquid de ꝓhibitis. ſm̃ do. Cardi.i Clemen.i.§.ſi q̃s de ſta.mo. M.

¶ Si induxit ad ingreſſũ religionis quẽquam per ſymoniam: aut traxit ad ſuã vocatum ad aliam detrahẽdo religioni contra illd̃ apoſtoli. Unuſquiſqꝫ in qua vocatiõe vocatus eſt in ea ꝑmaneat.i. Cor.vi. M.

¶ Si religioſus non dimittit curam animarum commiſſam ſibi ab Abbate Epiſcopo contradicente. vt tenet̃ ſi Abbas in hoc ſuper Epiſcopum priuilegiatus non ſit. ſecundũ Henricum de gandauo in quolibet. M.

¶ Si ſducens aliū ad re
ligionis ingreſſum malicio
ſe ſubticuit religionis auſte
ritatem vel falſo aliqd ſug/
geſſit īducto. vt tempoꝛaliū
pꝛomiſſionez: aut voluptuo
ſam vitā. ꝛ hmōi. Richar. ī
quarto. diſt. 38. ar. ſexto. q. 3.
M.

¶ Induct⁹ vero ꝑdicta de
ceptione q̄ multū de volūta
rio minuit: qꝛ quadā ſurre/
ptione ſe volendo obligauit
teneri non videť ad dictā re
ligionē Richar. vbi ſ.

¶ Si aliquā religionem in
determinate vouit intrare
niſi tot religiōib⁹ ſe offerat
ꝙ vnam inueniat ſi poteſt a
voto abſolutus non eſt Ri-
char. ea. di. M.

¶ Ubi autē vnā vouit ītra
re religionem ſi illa eū reci
pere nolit. non teneť alia q̄-
rere. Richar. ibidem. Idem
Tho. ea. diſt. M.

¶ Si īgreſſus eſt religionē
in qua ſciebat ſubſtant/alia
ſcilʒ pauptatis obediētie: ꝛ
caſtitatis non ſeruari. xii. q.
i. Nolo. ꝛ. c. Non dicatis. de
ſta. mo. c. Cum ad monaſte/
rium. M.

¶ Eſus carnium ꝯ accidē
talibus regule eſt monacho
vſū. qꝛ monachi pr̄es hoc
non introducerunt pōt ꝑſu
mi ꝙ ex cauſa legitima fa-
ctuʒ. Ideo nō eſt ī ſtatu dā
nationis. niſi qꝛ monaſterio
refoꝛmato vellet ſine neceſ/
ſitate carnes comedere. ſm
Ab. ſicu. ꝛ do. Cardi. in ꝑdi
cto. ca. Cum ad monaſteri-
um. M.

¶ Nullus ꝑlatus vel etiaʒ
papa dare poteſt licentiam:
vt pꝛopꝛium habeat vel reʒ
diſtribuat: vt pꝛopꝛiam. d. c.
Cum ad monaſteriuʒ in fi.

¶ Qui tn̄ repit ſe eſſe in lo
co vbi nō viuiť in cōi: nec ta
lem locum ī ſua religione ī-
uenire pōt. tenēdo pecuni-
as veſtimenta: ꝛ hmōi ꝯ vo
luntate pꝛelati paratus om
nia in cōi poneť vel ī manu
pꝛelati requirentis nihil ſu
ꝑfluum ſue pꝛofeſſioni reti
nens. nec ſine licentia ꝑlati
talia diſtribuens. niſi foꝛtaſ
ſis cōſtitutis in extrema ne
ceſſitate non eſt ī ſtatu dā-
nationis. neceſſitas enī non
habet legem. de obſer. ieiu-
nii. c. ii.

¶ Si ſcienter omiſit dice-
re aliquā hoꝛam canonicā
Aut indeuote dix̄t ſponte
nolens cohibere vagationē
mentꝭ vel occupās ſe ī op⁹
manuū quod ſecū nō cōpa/
tiebať attētionez ad hoꝛas
canonicas q̄s dicebat vľ cō
fabulabať. ꝛ hmōi. Et ſi ꝑ
magnaʒ partem officii fuit
moꝛtale. c. Dolentes. de ce-
le. miſ. Alexan. de Ales ī. 2.
Et Pet. de palu. ī quarto.
diſt. xv. M.

¶ Si ꝑ magnā parteʒ doꝛ
mitauit dum dicebat in cho
ro diuinum offiñ. nec poſtea
redixit. aut alio modo per
pſalmos ſuppleuit ſm ꝑdi
ctos. Doc. M.

¶ Si ꝑlatū ꝑ ſymoniam e-
legit. aut ꝑ amicitiam/ aut
ſpem ꝓmotiōis/ ꝛ hmōi. de
dit vocē ī electione ꝛ tanto
grauius ſi indigno. de ſymo
niā ꝑ totū. ꝛ. c. Cum ad mo
naſterium. §. Si qs de ſtatu
mo. M.

¶ Si in viſitatiōe ſubticu-
it libenter ſeu ſcienť contra
pꝛelati vel viſitatoꝛis pꝛe-
ceptū q̄ erāt cōtra ſtatū re-
ligiōis vt cōtra vota paup-
tatis honeſtatis: ꝛ hmōi ſi-
ue fieret in cōi: ſiue in ꝑticu
lari. xi. q. 3. q. reſiſtit. ꝛ. c. qd
ergo. Cle. ii. de ſta. mona. Ri
char. ꝛ Alexan. lombar. diſ.
xix. M.

¶ Si ꝑmiſſa fraterna coꝛ-
rectione: ꝛ nō ſecuta emen-
datiōe vel ꝑſumiť ſcidiua
tio vel magnū ſed ſcādalū
pctm̄ fr̄is ꝑlato viſitāti ꝛ ꝑ
cipienti non ſignuit etiā non
pꝛemiſſa monitione Rich. ꝛ
Alexā. vbi ſupꝛa. M.

¶ Si facta ſecreta ammo-
nitione ad quā tenebať cri-
mine exñte. Frater monit⁹
eſt emendat⁹. ꝛ tn̄ idem cri
men ꝑlato etiā ꝑcipiant de
nunciauit cū ꝑiculo īfamie
eo ꝙ ꝑ pꝛobabilia ſigna ap
parebāt tꝑaliuum non eē ta-
lē q̄ ſecretū teneret vt debe
bat Richar. vbi ſupꝛa. M.

¶ Ubi vero crimē eſt mani
feſtum non opʒ ſecretā mōi
tionem ꝑcedere denūciatio
nē. de pe. ꝛ re. c. i. Etiam qñ
eſt ſecretū in duobus caſi-
bus. Pꝛīo quando peccatū
fr̄is ſit veniale. Secūdo qñ
nō ſeparatur pꝛobabiliť ex
monitione coꝛrectio.

¶ Si crimē occultū qđ pro= bari nō pōt dixit ꝑlato viſi tāti: nō denūciādo tāquam pri. ſʒ accuſando fratrē tan quā iudici. Ric. vbi ſ. M.

¶ Si accuſauit ꝑlatū: vel cōſociū intētione īfamādi: lʒ de crimine ꝟo eſt mortale ⁊ multo magis ſi accuſauit de crimine non vero de accu ſatio. c. accuſaſti. 2. q. 3. Ca= lūniator. ⁊ Rich. in quarto. diſt. xiii. M

¶ Si ſecreta ordinis ſui ſi ne rōnabili cū reuellauit ex quo ſeqꝛ infamia ordinis. Richar. in. 4. di. 21. M

¶ Si partialitateʒ fecit in monaſterio: vel conſpiratio nē cōtra prelatū aut ſeditio ſcʒ diuiſionē. di. 46. Sedi tionarios. M

¶ De obedientia.

SI religioſ⁹ fecit cōtra ꝑceptū regule vel cō= ſtitutionū vel ꝑlati ſui: aut cōtra aliquod etiā minimum ex ɔtēptu vt frāgeꝛ ſilentiū nolle culpaʒ dicere ⁊ hmōi. ar. Cle. religioſi. de ꝑuile. ⁊ ſta. mo. c. Cum ad monaſte= rium. §. Quod ſi contēptor. M

¶ Cōtēnit ꝟo q̄ ſpernit. ⁊ nō curat. di. xxii. de cōſtā= tinopolitana.

¶ Si ꝑ ignorātiam regule ſue fecit cōtra illius ꝑcepta non excuſaꝛ a mortali: ſcdm q̄tuor magrōs ſup regulaʒ fratrū minoꝝ. M

¶ Facere tñ cōtra ꝑceptū ꝑlati ad quod nō teneꝛ obe dire. nō videꝛ mortale. xi. q. 3. non ſemp. Itē vbi act⁹ o= bedientie eſſet occaſio pec= cati vt ſi ꝑciperet ei ɔfeſſio nes mulieꝝ audiꝛ qui acri ter ſtimulareꝛ a cōcupiſcen tia carnali. ſm q̄tuor magi ſtros ſuper regulam mino= rum.

¶ Si ex deliberato conſen ſu fecit cōtra prohibita ſub pena excōicatiōis ſuſpenſio nis ꝑuatiōis actuum legi= timoꝝ liborū ⁊ huiuſmodi. vt ſupra i pria parte. c. 2. §. 4. M.

¶ Si frater ordinis predi catorum degit in conuentu habente. de proprio in com muni cōtra ſuas cōſtitutio nes ad quas preceptorie o=

bligaꝛ. illicitū eſt ei: ſm fre deri. de ſenis concilio. xii. ⁊ dñs Anto. in. c. nimis de ex ceſ. ꝑla. M

¶ Si ſine legittima neceſ= ſitate ſe diſpēſare fecerāt ī hñdo ꝓpriū in cōi vbi poſ ſent ex elemoſynis viueꝛ vi deñr ī malo ſtatu. vt ſ. in. i. pte. c. 3. §. clx. M.

¶ Si religioſus nolit obe= dire ī his ſine quib⁹ obſua ri nō pōt obſeruātia regla ris. vt ſunt officia domus vꝫ ordinis ſicut eſt predicare: legere aliis ɔfeſſiōes audi re: coqnā: ⁊ ſacriſtiā ⁊ hu= iuſmodi facere. nullaʒ hñs legittimā excuſationeʒ. ale xander lombar. in ſcdo diſt. vltima. M

¶ Si religioſus ꝑlati pre= cepto nolit obedire in his q̄ in ſuis cōſtitutiōibus ponū tur ad pleniorem ſue regle obſeruātiā. vt eſt ſilētiū: di ſcipline: culparum: recogni tio cōfeſſio communio. ⁊ hu iuſmodi Alexan. Ibidem. M.

¶ Si in obedientia ɔtra ꝑ ceptū ꝑlati ī aliquo ꝑdicto rum ꝑcedat ex deliberato cōtēptu non per ſurreptio= nem mētis tunc eſt mortale ſm Aſtē lib. ſexto. titu. 77. arti. iii. M

¶ Si ꝑdicatores ⁊ mino= res nō obediūt epō ꝑcipien ti ire ad proceſſiōes ex ma gna cauſa vt ī nouo itroitu legati aut imminēte peſte: vel alio flagello pro q̄ facit xvi. q. i. Reuertimini. Dom. abb. in ca. ad abolendam. ꝺ hereti. M.

¶ Si ꝑdicauit non inſtitu tus ꝑdicator a ꝑlato. vel ꝑ pter pecuniam: aut inanem gloriā ꝑncipaliꝛ. aut in pctō mortali exiſtens: aut etiam confeſſiones audiuit. San= ctus Bona. in quarto diſti. xix. Et Richar. in quarto. xxv. ⁊ Lādul. in quarto di ſtin. xvii. prima. q. 3. Non ſo ſolum. M.

¶ Si ꝑdicādo vel ꝑuatē io q̄ndo malicioſe retraxit o= bligatos a ſolutione decia= rum vel reſſit⁹ a rectorib⁹ eccleſiarum noluit facere ꝺ his populo cōſciam excom municatus eſt ſm q̄ habe= tur ſupra in ꝑma parte. ca. tertio. M

¶ Predicare ad hoc vt di
uites dent paupib⁹ vł ad
aliquod op⁹ piū pecunias
vel vt ſubſtentēt.licitum eſt.
Richar.ꝛ.S.Boñ.ea.diſti.
xxv.ar.i.q.4.

¶ Si predicauit indulgen
tias plenarias iam datas
aliq̃b⁹ eccleſiis nō eſſe nunc
ſuſpēſas.excepta indulgen
tia ſācte Marie de angelis
aſſetii.excōicat⁹ eſt.ꝛ a ſo=
lo papa abſoluendus:vt in
ꝓceſſu Pauli ſcōi de q̃ .ſu=
pra i.i.pte.c.3. M

¶ Si p̄latus cui a ſupioꝛe
prelato iiunctū eſt.vt nihil
ſubdito precipiat cōtra iiū
ctionē ſupioꝛis p̄cepit ſub
dito moꝛtal'r peccat ſz. S.
Boñ.in.4.diſt.32.ſup lr̄az
q.4. M

¶ Si tñ ſubdit⁹ cui ille ſu
pioꝛ violat⁹ nō dixit ne obe
diret iuſſ⁹ a dicto p̄lato in
ferioꝛe nō obediuit.vt tene
tur.S.Bo.ibidem. M

¶ Si frater minoꝛ promo
uendus ad dignitatē epalē
poſſit reluctari tali obediē=
tie:ꝛ negligit.nō.videt̃ tu=
tus in conſciā ſm Boñ.in
declaratione regule fratrū
minoꝛum. M

¶ Si infirmari⁹ cōtra cō=
ſciam vel impoſitionem me
dici aliq̃d ad bibēdū vel co
medendū dedit infirmo ꝓ=
pt' quod ei⁹ moꝛtē accelera
uit.ꝓbabil'r irregularis eſt
ꝛ moꝛtal'r peccauit ſm do.
Abb.in.ca.Tua nos de ho=
mici.ꝛ do.Marianū in cap̄.
Ad audiētiā eo.ti. M

¶ Si īfirm⁹ cōtra obedien
tiā infirmarii.aut cōtra cō/
ſciam ſūpſit aliq̃d quod ꝓ/
babil'r timebat ſibi eſſe val/
de nociuū.do.Anto.in eo.c.
Tua nos. M.

¶ Si viri ꝑfecti vt religio
ſi q̄bus fides adhibet̃ tāq̃
cōſeruatoꝛib⁹ v̄itatis publi
ce mentiāt̃ officioſe:q2 ma=
ximū eſt v̄itati preiudiciū
moꝛtale eſt.i Alexan. lōbar.
ea.diſt.38. M.

¶ Si Doctoꝛ veritatis.vt
magr̄ theologie vł predica
toꝛ mētit̃ officioſe rōne ſcan
dali.qñ vz mendaciū ab a=
liis intelligitur.moꝛtale eſt
Richar.in.3.diſt.38.art.i.q.
iii. M.

¶ Status ꝑfectiōis vł cir
cunſtantia de ſe nō aggra=

uat petīn in infinitū de non
moꝛtali faciens moꝛtale; ſz
ꝑ accidens rōne ſcādali dū
ſcit̃ mendaciū ad tale eſſe di
ctum ꝓpt' quod ſciētes ſcā
dalizant̃.ſz in mendacio io/
coſo hoc nō ↄtigit:ſz ſcdm
gen⁹ ſuum ſit ḡuius officio
ſo:q2 nō ita ſit ſcādalū āne
xum.eo ꝙ ille cui dr̃ ſcit mē
tientē nō itendere eū decipe
re.Alex.ꝛ Rich.vbi ſ. M.

¶ Si deſyderauit tranſire
ad eccleſiā ſecularem:vt ha
bendo curā aīaꝝ.moꝛtale ē
q2 vult p̄eſſe. ſm gloſ.ꝛ.ca.
Monachi.16.q.i.Et domi.
Anto.in.c.Lz de rl'a. M.

¶ Subdit⁹ nō peccat non
obediēdo cuiq̃ p̄lato iubēti
aliq̃d ꝑ erroꝛē:alias nō iuſ/
ſurus ſi v̄itatē ſciuiſſet.ca.
Si qñ de reſcrip.ſm pe. de
pal.i 4.Itē p̄cepta ſupioꝛ=
ris itelligunt̃ ſaluo iure al
teri⁹.l.Nec aūt.C.de ema=
ci patiōibus liberoꝝ.

¶ De paupertate

Si paupertatē nō [illegible]
celās veſtes vel aliud
p̄lato ſuo nō parat̃ [illegible] pe
tenti ſibi tradere:[illegible]

feſtare.c.Cum ad monaſte/
rium.in fine de ſta.mōacho.
Joh.and.ꝛ Abb.ſiculus.
Ibidem. M

¶ Si frater minoꝛ ꝑ ſe re=
cepit pecuniā.i.accepit con
uertendā i pꝛopꝛios vſ⁹vel
iīpoſitā ꝑſonā.i.ſua aucto
ritate aliū ſubſtituit ad pe
cuniam pro ſeipō recipiēdā.
Quatuoꝛ magiſtri. M

¶ Propetarius i mente a
ſimplice ſacerdote pōt ab=
ſolui ſicut foꝛnicarius moꝛ
talis. M

¶ Si frater mioꝛ precepit
qual'r expendat̃ pecunia vł
cōputū exigat de pecunia
expenſa:vel eā iubeat depo
ni:aut in capſulā pecuniā
deponi poſſit.vel ei⁹ claues
deferat contra regulā ſuā
ſm Clemen.in declaratione
exiui.§.Deniq̃.de ver bo.ſi=
gniſi. M

¶ Si veſtimentꝭ vel cibariꝭ
multum mollibus:ꝛ delica
tis vſus eſt maxime frat' mi
noꝛ in cuius tunicis dz relu
cere paup̄tas/aſp̄itas ꝛ vi
litas ſm p̄ſe cōditiōes q̄ſi/
tū ad coloꝛē ꝛ p̄ciū ꝑ umi.
vt i Cle. Exiui.§.ceteꝝ.de

verboꝝ fictiõibus. M.
¶ Si ſibi appropriat ali-
qd: ita vt de eo faciat quod
vult vẽdo: cõmutando: mu
tuãdo pignorando ⁊ hmõi
ſm q̃tuoꝛ magr̃os. M.
¶ Si frat̃ minoꝛ rez emit.
no dico cõueniendo de p̃cio
rei emende: aut procurãdo.
p̃ciũ rei empte qđ ſibi lz: ſz
pecunia: ⁊ p̃ciũ pro redẽdo.
Quod eſt cõtra eius regu
lam. ſm quatuoꝛ magiſtros
M.
¶ Si frater minoꝛ ꝑ alium
aliqd emit: vel vẽdit etiã de
ꝑlatoꝝ licẽtia: q2 eſt ꝑ inter
poſitam ꝑſonã dare. vel ac-
cipere pecuniã contra regu
lam ⁊ eius declarationes:
niſi emens ſit q̇ facit elemo
ſynã: aut eius nunci9: ãt ſin
dicus ap̃licus: ſeu cõuent9:
vel loci procuratoꝛ Aluar9
vbi ſupra. M.
¶ Vendere ſeu rẽ ꝓ p̃cio ĩ
alium trãſferre dñiũ fratri-
bus minoꝛibus non lz. ſz rei
vendite per ſindicum apo-
ſtolicum recipere precium
in rem ſibi licitam conuer-
tendum bene lz ſecũdũ de-
clarationez Nicolai quatu
oꝛ magiſtri mortale vel nõ.
¶ Si frater minoꝛ rem mu
tuat. ſ. rei dñiũ in accipiẽtẽ
trãſferens nõ lz. Mutuũ ve
ro ĩ neceſſitate recipere dicẽ
do ꝙ ad reſtituẽdum fide-
liter laboꝛabit nihil ſub cer
titudine pollicens bene licz
ſm declarationez nicolai. q̃
tuoꝛ magiſtri. Moꝛtale vel
non.
¶ Si frat̃ mĩoꝛ ſcribit li-
bros vel facit horologia: ⁊
hmõi. vt recipiat p̃cium pe
cuniaꝝ cõtra regulã eſt. ſm
Aluaꝝ vbi ſupra M.

¶ Si opas ſuas frat̃ mi-
noꝛ locauit de certa merce-
de cõueniẽdo cõtra regulã
eſt cuz debeat ſine pacto ſu
am expectare mercedez pro
habendis. ſcz neceſſariis ad
vitã ſcz quatuoꝛ magiſtros
M.
¶ Si frater minoꝛ ſua au
ctoꝛitate rẽ donat commu-
tat: aut pignoꝛat ſine ſindi-
co ſedis apoſtolice: aut licen
tia habita vel p̃ſumpta dñi
q̇ rem dedit quatuoꝛ magi
ſtri. Ex. xii. q. p̃ma. Non di-
cat M.

¶ Intuitu tñ pietatis ⁊ de
uotiõis res mobiles paruz
valentes: vt oꝛdinatum fue
rit in capitulis gñali ⁊ pro
uinciali donare poſſunt ex
cõceſſione nicolai' in ſua de
claratione.
¶ Si ſine licentia p̃lati ſpe
ciali vl' gñali religioſus ali
quid dedit vel accepit: vel
retinet. contra regulam eſt.
xii. q. i. non dicatis ꝺ ſta. mo
na. Cum ad monaſteriuz. §.
p̃mo verba. Aluari. libro ꝺ
Planctu eccleſie. M.
¶ Si rem fratribus com-
munem ſine p̃lati vel officia
lis licentia in vſum ſpecia-
lem ſibi cõuertit. vel ſi ꝺ re-
bus cõibus plus q̃ꝫ velit p̃
lat9 vel officialis tollit. Al
uarus vbi ſ. M.

¶ Si p̃lato tollente ſibi vſũ
rei frater murmurat ⁊ tur-
bat̃ ⁊ conquerit̃: vere eſt ꝓ-
prietarius ex affectione ni
mia. quam oñdit Aluarius
vbi ſupra. M.
¶ Si frater minoꝛ ĩ rebus
ad vſum conceſſis notabilit̃
excedit pa uptatem: vilita-
tem ⁊ aſꝑitatem q̃ altiſſimã
pauꝑtatem ab eo ꝓfeſſã cõ
ſequunt̃. S. Bon. ſuper re-
gulam. M.
¶ Si ſine p̃lati licentia ſi-
plex votum fecit vere exꝓ
pꝛiatus non eſt: cum nõ ha
beat velle neq̃ꝫ nolle. xx. qu
4. Monacho. Aluarius v-
bi ſupra. M.
¶ Si frat̃ minoꝛ ſine vera
ĩminenti neceſſitate patit̃ ꝓ
ſe pecuniam deponi. contra
regulã eſt. vt in declaratiõe
Clem. exiui. M.
¶ Si frater minoꝛ poꝛtat
pl9 tunica vna cũ caputio
⁊ alia ſñ caputio: ſine vera
neceſſitate: ⁊ licentia p̃lati.
q̇ tamen penſatis neceſſita
tibus: ſecum poteſt diſpenſa
re. ſm Clementem in ſua de-
claratione. M.
¶ Si frater minoꝛ poꝛtat
calciamẽta ſcilz de coꝛio pe
des cooperientia ſine neceſ
ſitate. vt debilitatis infirmi
tatis vehementis frigoꝛis
qđ ſuſtinere ſine detrimẽto
non poteſt: vel itineris quod
ꝑficere alias nequit. eſt con
tra regule p̃ceptũ ſm Cle-
mentẽ in declaratione. ⁊ q̃-
tuoꝛ magiſtros. M.

❡ Si frat̃ minoꝛ equitat ſine neceſſitate: vt infirmitatis: prolixi vel ĩpediti itineris: vel negocii vrgentis. S Boñ. i ſua declaratiõe. Et Martini quinti in conſtitutionibus. M.

❡ Si frat̃ mioꝛ non poteſt regulam ſpũalit̃ obſeruare nec recurrit ad miniſtrũ vt tenet̃, q̄ vcꝫ ipſum alio i loco collocet. Cle. Exiui. §. Ut aũt hec. M.

❡ Spũalr̃ obſeruari non põt regula, vt propt̃ piculoſam grauitatem tẽtationuꝫ vt i cõſoꝛtio mulierꝝ. Et ſi ibi non poſſent coꝛpoꝛis neceſſaria haberi ſalua oꝛdinis puritate verba do. Bo. ſup regulã. ⁊ Martini. v. in cõſtitutionibus. M.

❡ Si religioſus ſine lr̃arũ ſtudio nolit occupari ĩ alioꝛum fratrum licitꝭ ſeruitiis ⁊ ocioſe viuat maxime frater minoꝛ, videt̃ cõtra regulã ſuã viuere vt in declarationibus Nicolai. ⁊ non tam crunalr̃: q̄ꝫ crudelit̃ cõedit ſanguinẽ martyꝝ. ſm̃ Bonauenturam. M.

❡ Si religioſus, maxime oꝛdis mẽdicãtiũ nolit pro ſuis bñfactoꝛibus oꝛat̃. Et eterna ſupplicia ꝑparantur. ſm̃. S. Bernar. M.

❡ Si ingreſſus religionem erat alterĩ pecuniam reddere obligat⁹ ⁊: nõ ꝑcurat et ſatiſfieri: vel a monaſterio. Si ĩ cõi hꝫ vel ſi ĩ cõi nõ hꝫ mercede alicuius ſui hõeſti artificii: vt in ſcribendo: miniãdo: ⁊ hmõi. Aut alio modo honeſto. ſꝫ Hoſtien. Et Tho. 2. 2. q. vlt. M.

De caſtitate

SI nõ ſeruauit caſtitatẽ coꝛpoꝛe: aut mente Sꝫ ſi eſt frat̃ minoꝛ ⁊ habuit ſuſpectum conſoꝛtiuꝫ: vt colloquium cum mulierib⁹: vt ſi ſeq̃trat⁹ frequenter cum muliere loquit̃. Cui⁹ etas: ⁊ cõditio ſuſpitionem inducat. vel ſi hoc fratri excitat̃ enoꝛmis tẽtatiõis ſtimulus vel ſi ex hoc in alios ſcãdaluꝫ gñat̃ verba. S. Boñ. ſuper regulam. M.

❡ Si in loco ſolitario: ⁊ obſcuro cum muliere moꝛat̃. Si tempoꝛe nocturno vel alias opoꝛtuno ſolus ſit cuꝫ muliere. Si geſtis eſt diſſolut⁹: vt ex nimia ad mulierẽ appropinq̃tione: vel iunctis mutcem manib⁹: vel defixis in mulierẽ oculis aſſidue ac mollit̃ cõuerſat̃: dr̃ ſuſpectũ cõſoꝛtiũ. S. Boñ. in ſua declaratiõe. M.

❡ Si frater interdictaꝫ ſibi cũ muliere cõuerſationẽ reiterat. ſuſpectũ eſt cõſoꝛtium. ſm̃ auctoꝛem confoꝛmitatum. M.

❡ Si religioſus vel religioſa hꝫ cõuerſationeꝫ alicui⁹ pſone ſibi piculoſam. niſi dimittat abſolui nõ dꝫ propt̃ piculũ ruine ſue. diſ. xxxii. hoſpiciolum. ⁊ diſt. lxxxi. p toꝛum. M.

❡ Si propt̃ nimiã frequẽtatiõnẽ cũ aliq̃ femina pꝛebet materiã ſcãdali cuiq̃ꝫ niſi dimittat nõ dꝫ abſolui de vita ⁊ hone. clericoꝛum. Cum ab oi. M.

❡ Si refoꝛmato monaſterio ad obſeruãtiã regle nolit ibi manere. vt tenet̃: q̄ñ nec verbo: nec aio dixit ãt itellexit, dũ profeſſionẽ fecit velle ſe tãtuꝫ teneri: ſꝫ ſtatum q̄ꝫ regit̃ vcꝫ diſſolutũ dñs Anto. in. c. Sup eo. de regula. M.

❡ Hoc aliq̄ vex dicunt q̄ñ igrediens ſciebat eiuſdem religionis regulam vel peritux erat: vel ſi ſimplex iuit: fuit ei explanata regule auſteritas.

❡ FINIS

❡ Explicit Enchyridion: ſeu iterrogatoriũ cõfeſſoꝝ A venerãdo patre Fratre Alexãdro arioſto. oꝛdinis mioꝝ. de obſeruãtia editũ. Impreſſum impenſis honeſti viri Johis Parui Bibliopole alme vniuerſitatꝭ Pariſieñ. Anno dñice icarnationis. 1520. tertiis kal. Januarii.

✠

❡ Regiſtrum

a.b.c.d.e.f.g.h.i.k.l.m.n.o. p.q.r.s.t.v.x.y.z. A.B.C. D.E.

❡ Omnes ſunt quaterni.

¶ Incipit tabula contentorum in opuſculo p̄fato.

¶ Prime partis tabula talis eſt.
¶ In p̄ncipio totius op̄is pōit eius p̄facuūcula. argumētūq; ſiue prolog⁹. car.2.
¶ Subſeq̄t prolog⁹ eiuſdē p̄me partis. In quo oſtēdit cōfeſſorē ſeptē virtutibus īſignitum eſſe debere. vt ſui aliumq; bene conſulat ſaluti. car.2
¶ De bonitate confeſſoris. capm̄.i. car.3.
¶ De ſcia quam ſacerdos cōfeſſiones audiens hr̄e tenet.c.2. car.v.
De nouē regulis q̄bus con/feſſor cognoſcere pōt pctm̄ mortale car.8.
¶ De p̄tāte quā in foro cōſcie ſacerdos cōfeſſor habere dʒ.c.3. car.xiii.
De caſibus ī q̄b⁹ penitens pōt ꝯfiteri alteri q̄ꝫ ꝓ p̄o ſacerdoti. car.25.
¶ De excōicationib⁹ papalibus. car.30.
De proceſſu Martini.v. ⁊ Eugenii q̄rti. car. 37.
De proceſſu Pauli ſecūdi carta. 39
De excōicatiōibus q̄rūʒ abſolutio ad ep̄os ꝑtinet. eaꝺ.
De minori excōicatiōe que aliq̄ñ cōtrahit̄ cum mortali pctō: aliq̄ñ nō propt̄ participationem. car.49.
De voti diſpēſatiōe vel cōmutatione car.50.
De diſpenſatiōe vel cōmutatiōe circa iuramenta. carta. .55.
¶ Qd̄ cōfeſſor dʒ eſſe cautus ⁊ accurat⁹ in int̄rogando. capm̄.4. car.57.
De attritiōe ⁊ contritione: carta. 63.
De circunſtantiis pctōrum cauſa. car.67
¶ De abſolutiōe faciēda in foro penitentiali. capm̄.v. carta. 69
De forma abſolutiōis maioris excōicatiōis in foro penitentie. car.72.
De forma abſolutionis cōmunis. car.73
Forma plenaria abſolutionis ī vita ⁊ ī morte. car.74
De caſibus reſeruatis etiā q̄ ad illos: q̄b⁹ cōcedit̄ gr̄a abſolutiōis plenaria. eaꝺ.

¶ De modis iniungēdi penitentias a confeſſore. capm̄ ſextum. car.75
¶ De cellatione cōfeſſiōis: capm̄.7. car.80

¶ Tabula ſcd̄e partis.
¶ Quō cognoſcat̄ veniale ⁊ mortale. Et de nonnullis aliis q̄ſtiōibus circa hoc capitulū.i. car.83.
¶ De decem p̄ceptis decalogi.
¶ Et p̄mo de p̄mo p̄cepto Nō habebis deos alienos. carta. 88
¶ De articulis ⁊ ſacramētis fidei. car.91
¶ De ſecundo p̄cepto. Nō ſumes nomen dei tui inuanum. car.92.
De blaſphemia. car. 94.
De voto. car.95
¶ De tertio precepto. memēto vt diē ſabbati ſanctifices. car.96.
De feſtis de q̄bus dubitat̄ an ſit abſtinēdum ab opere ſeruili. car.98.
¶ De q̄rto p̄cepto Honora p̄rem tuū car.eaꝺ.
De parentibus ⁊ dn̄is erga liberos: ⁊ ſubditos. carta. ci.
De Virgo erga vxorem. carta. eaꝺ
De vxore erga vir̄. ca.cii.
De m̄re erga filias. eaꝺ
De inobedientia p̄ncipis. carta. ciii.
¶ De q̄nto p̄cepto. non occides. car.eaꝺ
De homicidio quod cōmittit̄ facto. car.ciiii.
De homicidio mandati. carta. cv
De homicidio conſilii. carta. cvi.
¶ De ſexto p̄cepto. non mechaberis. Et ibi ſucceſſiue de nouē differentiis mechie carta. eadē.
De ſenſibus impudicis. carta. cviii
De doctrina ſeruāda cōfeſſoribus in int̄rogando ī hoc p̄cepto. car.eadem.
De ſtatu matrimōiali. eaꝺ.
De ꝺbito coniugali. car.cx.
¶ De. 7. p̄cepto. Non furtū facies. car.cxi.
De furto car.eadem.
De obligatis ad reſtitutionē rapine vel furti ponūtur nouem gn̄ationes ꝑſonarū carta. cxii.

De crimine ſacrilegii. car. cxvi.
De ſymonia. car.ead.
De pedagiis ⁊ ibi ſucceſſiue de collectis. ⁊ de incarcerato pro debito fiſcali. carta. cxvii.
De dãnificãtibus i bõis anime. car.cxix.
De octauo pcepto. Non loqris cõtra pximum tuuz falſum teſtimoniũ. car.ead.
De mendacio pctĩ mortalis. car.cxx.
De nono pcepto. Non cõcupiſces res proximi tui. car. cxxi
De decimo pcepto. Non cõcupiſces vxorẽ pximi tui car. eadem.
De ſeptẽ viciis capitalibus. Et primo de auaritia. car. eadẽ
De proditiõe. car.cxxii.
De fraude. car.cxxiii
De falſitate ſcripturas. car. ead
De inqetudine. car. eadez
De violentia. Et ibidẽ tractat de bello. car.ead
De ludo alee. car.cxxv
De turpi lucro multiplicit car. ead
De queſtoribus elemoſynarum.car. cxxvii
De gula. car.eadẽ.
De infirmis. car.cxxviii
De ieiunio car.ead
De inepta leticia. vbi ⁊ de choreis. ⁊ de aliis filiabus gule. car.cxxix.
De luxuria. car. cxxx.
De cecitate mentis. carta. cxxxi.
De ſupbia. car.ead.
De deriſione. car.ead
De ãbitiõe car.cxxxii.
De pſumptiõe car. eadẽ
De Judicio temerario. carta. cxxxiii.
De curioſitate ⁊ de ingratitudine. car.ead.
De ſcãdalo. car.cxxxiiii.
De vanagloria. Et ibi de arrogãtia. de iactantia. carta. cadez
De adulatiõe car.cxxxv
De ornatu. Et ibi de hypocriſi ⁊ diſcordia. car.136
De ptẽtione car.cxxxvii
De inobedientia car.ead.
De iuidia car.cxxxviii
De odio. car.ead.
De detractiõe ⁊ de reſtitutiõe fame facienda p detractionem. car.eadẽ

De ſuſurratiõe. ⁊ de exultatiõe. ⁊ de affectione. carta. cxxxix.
De peccatis in ſpm ſanctum. car.eadẽ
De accidia. ⁊ ibi de eius filiabus. cxl.
De opibus miſericordie ſpũalibus ⁊ corporalibus. car. cxli.
De ira. ⁊ ibi de eius filiabus. ⁊ de ſeditiõe. car. cxlii.

Tabula tertie ptis.

De diuerſis ſtatib⁹ ⁊ officiis pſona⁊ pticularium.
Et pmo ad principes: ⁊ cõitates ſeu illos: qzũ cõſilio res publica gubernat. carta. cxliii.
A iudices arbitros. aſſeſſores ⁊ alios officiales. carta. cliiii.
De iudice eccleſiaſtice. carta. clv
Ab aduocatis ⁊ procuratoribus car.clv.
A doctoribus ⁊ magiſtris. car clvii.
Ab accuſatore ⁊ actore. car. clix.
A teſte. car.eadẽ.
A notariis car.eadem
A medicis car.clxi.
A mercatoribus car.163
A ſocietate mercantie. carta. clxvii
Ad diuerſimode cõtrahentes. Et pmo de cõpenſatione car.clxxviii.
De depoſito car.eadez
De cõmodato car.clxix.
De pcario. ⁊ de donatione. car.clxx.
De dote ⁊ de locato. ⁊ cõducto. car.clxxi
De ẽphitheoſi. ⁊ de feudo. ⁊ de pignore. car.clxxii.
De herede car.clxxiii.
Ad fres ſimul cohabitãtes: vel bona int ſe diuidentes. car:cadem
De cõtractib⁹ vſurariis car. clxxvii.
De impreſtit venetiarũ. ⁊ mõtib⁹ Florentie ⁊ locis ianue. car.clxxviii.
De vſura in contractu emptionis. car.clxxx.
De participatiõib⁹ i vſura diuerſimode. car.clxxxi
A proſenetis. car.clxxxii
De ſocidis animalium. car. eadez
De artificibus. car.183
De campſore. eadem

Tabula

¶ De mutatione monete.
carta. clxxxv.
¶ A monetario. car. eadez.
¶ Ab aurifice car. eadē
¶ A caupone ſeu taberna
rio. car. clxxxvi.
¶ Ab piſtore. car. clxxxvii.
¶ A macellario. car. eadez
¶ Ab aromatariis eadez
¶ A lanificib9. car. ead.
¶ A ſutore. car. clxxxviii.
¶ A cerdone. car. eadez
¶ Ab hyſtrionibus. ⁊ mu=
ſicis. car. eadez
¶ A pictoribus. ⁊ ſculpto
ribus. car. clxxxix
¶ A calculatore ⁊ menſu=
ratore. car. eadez
¶ A barbitōſore. car eadē.
¶ A bidello car. ead
¶ A nauta: ſeu nauclerio.
carta. cxc
¶ A ruſticis car. eadez
¶ Ab ābaſiatoribus pnci=
pis vel cōitatis. car. cxci
¶ A rectoribus hoſpitaliū
⁊ pioꝝ locoꝝ. car. eadem
¶ A Tutore ⁊ curatore
carta. cxcii
¶ A geſtore ſeu gerente ne
gocia alteius. car. cxciii.
¶ A dño papa. car. cxciiii
¶ A legato de latere, car.
ta. cxcv
¶ Ab epiſcopis: ⁊ aliis p̄=
latis car. cxcvi
¶ A clericis in minoribus
vel in ſacris cōſtitutis. car/
ta. ccii.
¶ A bñficiatos. car. ccv.
¶ A prelatis religioſis.
carta. ccix.
¶ A prelatis ordinis mi=
norum. car. ccx.
¶ De obligatione celebran
tium miſſas pro aliis. ccxii.
¶ A no utiis reli gionē e=
gredi non valentibus. car=
ta. ccxiiii.
¶ A religioſos profeſſos.
carta. ccxv.
¶ De obedientia religioſo
rum. car. ccxviii.
¶ De pauptate religioſoꝝ
car. ccxix.
¶ De caſtitate religioſorū
carta. ccxxi.

¶ Finis tabule.